МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

БАЧУН ЛІЛІЯ ІГОРІВНА

УДК 81:811.161.2’81`37:821.161.2’82-9

ДИСЕРТАЦІЯ

ОНОМАСТИКОН УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ ПРО ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук зі спеціальності 035 Філологія

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Л. І. Бачун

Науковий керівник: **Панчук Галина Дмитрівна**, кандидат філологічних наук, доцент

Тернопіль – 2021

АНОТАЦІЯ

Бачун Л. І. Ономастикон української прози про період національно-визвольного руху першої половини ХХ ст. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук зі спеціальності 035 Філологія. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2021.

Дисертаційну розвідку присвячено аналізу пропріативних назв у творах про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття через цілісний зв'язок із соціокультурними чинниками впливу на формування варіантів онімів. Установлено кількісні і структурні ознаки власних назв, виявлено їхні асоціативно зумовлені значеннєві нашарування та мотиваційні передумови функціонального навантаження. Джерельна база дисертації охоплює художні твори і спогади про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття, що діляться на два хронологічних періоди: 1917–1921 і 1942–1954 рр.

Визначено нормативну основу використання різних термінологічних одиниць для позначення функціонування онімів у текстах художніх творів; висвітлено синонімічну варіативність позиціонування термінів вітчизняними й зарубіжними науковцями, їхні погляди на це явище. Установлено значеннєво-функціональні особливості використання оніма в текстах художніх творів та його позатекстові зв'язки й семантичні нашарування. Висвітлено історичні передумови появи й розвитку таких мовознавчих наук, як соціолінгвістика і соціоономастика, що досліджують функціонування власної назви цілісно із впливами на неї чинників суспільного характеру.

Схарактеризовано місце конотонімії в історичній і мовознавчій науковій парадигмі, хронологію досліджень об'єкта конотонімії в українській і зарубіжній науці, значення конотонімів у загальній онімній системі тексту та його сприйняття реципієнтом.

Установлено термінологічну диференціацію між смисловими поняттями

псевдоніма і псевда, що позначають назви історичних осіб, і літературно-художніх антропонімів у текстах аналізованих творів задля приховування справжнього імені. Аналіз показав кількісну і структурну варіативність псевдонімних назв і псевд, їхню чисельну повторюваність в аналізованих текстах і відповідність реальних назв-денотатів (персонажів), що безпосередньо брали участь у визвольних змаганнях 1917–1921 і 1942–1954 років. Історично зумовлені антропоніми поділені згідно з ідеологічними і хронологічними чинниками, що підтверджують власне правдивість зображуваних письменниками подій. Мотиваційно автори аналізованих творів використовують назви історичних осіб для підтвердження фактів і подій та для порівняння персонажів аналізованих творів із зовнішніми особливостями вигляду певних державних діячів.

Виявлено конотативні, мотиваційні і кількісні категорії використання письменниками інформаційно-оцінних літературно-художніх антропонімів, діяльність денотатів яких була пов’язана з культурними і богословськими напрямами. Визначено, що найбільш уживаним інформаційно-оцінним літературно-художнім антропонімом є ім’я українського поета Тараса Шевченка.

Проаналізовано структурні особливості назв імен персонажів, кількісну різницю у використанні таких мовних одиниць у творах про два історичних періоди (1917–1921 і 1942–1954 років). Схарактеризовано функціонування прізвищ літературно-художніх антропонімів афіксального й семантичного способу творення, їхні кількісні і структурні ознаки. Завдяки суфіксальним формантам *-єв-, -ов-, -ин-, -ів-, -їн-* та флексії *-а* зафіксовано факт побутування соціально вмотивованих антропоназв, що мають у складі посесивний антропонім або присвійну семантику належності до роду. Використання соціально зумовлених літературно-художніх антропонімів відображає вплив соціуму на формування антропоназв і підтверджує нерозривний зв’язок антропонімів та суспільних стандартів.

Побутування апелятивів, що позначають родинні відносини чи соціальний статус літературно-художніх антропонімів у текстах творів про визвольний рух 1917–1921 і 1942–1954 рр., підтверджує пріоритетність громадсько-орієнтованих маркерів. Використання апелятивів чи характеризувальних прикметників для позначення вікової категорії персонажа є кількісно вищим в аналізованих художніх текстах, аніж у творах-спогадах, що пояснює детальнішу сконцентрованість перших на історичних фактах і подіях.

Установлено, що найбільш уживаними апелятивами, які автори аналізованих творів використовували для номінації назв професій персонажів, є варіативні назви для позначення діяльності священнослужителів, учителів і лікарів. Функціонування апелятивної лексики для ідентифікації професійної діяльності персонажів у творах про національно-визвольний рух підтверджує важливість суспільно-орієнтованої діяльнісної реалізації осіб.

Схарактеризовано мотиваційні передумови присвоєння назв-прізвиськ персонажам аналізованих творів та висвітлено їхню кількісну і семантичну співвіднесеність. Вплив соціальних чинників на життя персонажів детермінує функціонування в аналізованих текстах обох періодів (1917–1921 і 1942–1954 рр.) практично однакової кількості прізвиськ. Установлено, що використання багатокомпонентних назв-прізвиськ у творах про визвольний рух 1917–1921 років із збереженням первинного найменування персонажа та власне лексеми *прізвисько* підтверджує соціальний характер утворення онімних конструкцій. Семантичну зумовленість прізвиськ у творах про визвольний рух 1917–1921 років визначають назви, надані за видимі зовнішні ознаки персонажа, звичку, діяльність або родинні стосунки. Назви-прізвиська, що функціонують у творах про повстанський рух 1942–1954 років мотивуються утворенням через звичну поведінкову модель або діяльність особи, яскраво виражені риси характеру або зовнішні ознаки особи та прізвиська, які повністю заміняють ім’я та прізвище без очевидної мотивації. У текстах творів про визвольний рух України першої половини XX століття встановлено

функціонування трьох категорій назв-андронімів згідно з моделями способу творення та їхньої мотиваційної зумовленості: модель із формантом *-их(а)*, формантом *-к(а)*, формантом *-ов(а)*.

Виявлено, що сакральні назви займають чільне місце в антропосистемі текстів творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття. З'ясовано кількісні показники функціонування однокомпонентного варіанта назви *Бог*. Семантичним ядром сакрального начала в текстах аналізованих творів є власне назва *Бог*, що позначає єдиного *Бога* у трьох іпостасях: Бога-Отця, Бога-Сина, Бога-Духа Святого, номінованого ще Пресвятою Трійцею. Подано варіативність використання теоніма *Бог* у десятьох синонімічних назвах, що дає змогу простежити різнобічну характеристичну атрибутивність назви Господа в текстах аналізованих творів. Для розмежування християнських і язичницьких назв богів письменники назви останніх подають із малої літери.

Досліджено функціональне навантаження варіативних назв, що позначають *Бога* у сталих висловах, словосполученнях, мовленнєвих конструкціях. Фонетичну специфіку загальної характеристики лексеми *Бог* формує використання письменниками зменшено-пестливих суфіксальних афіксів для вираження трепетного ставлення до Господа.

Виявлено назви конотативно забарвлених топонімів в аналізованих творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття. Завдяки особистісно-психологічним особливостям мислення та світосприйняття письменники в текстах показали вплив соціального середовища на формування загальнопонятійного семантичного кола топоніма *Україна* та його семи варіантів. З'ясовано, що автори творів послуговуються антропоназвами однокомпонентного варіанта хороніма *Україна*, а також шляхом використання характеризувальних прикметників і відіменникових атрибутів наголошують на її територіальних ознаках, політичних режимах країни і передають суб'єктивні переживання письменників щодо становлення незалежності України.

Розглянуто варіанти можливих найменувань, що позначають назву

України (зокрема, *Батьківщина, Вітчизна, Вкраїна, Держава, Земля, Край, Ненька*), з'ясовано їхні кількісні, конотативні характеристики й місце в загальній системі конотативно орієнтованих топонімів.

В аналізованих текстах художніх творів схарактеризовано поетоніми як одиниці пропріативної лексики, що сприяють відтворенню самобутності міфокультурних поглядів, традицій і вірувань певного народу. На прикладах інтернаціональних і власне українських поетонімів простежено співфункціональність мовної, реальної картини світу і міфопоетичної.

Закцентовано на подальшому дослідженні взаємодії пропріативної лексики із соціальним середовищем, а саме – його впливу на формування конспіративних найменувань, конотонімів, літературно-художніх антропонімів та сакральних назв у творах про визвольний рух України не тільки першої половини XX, але й початку XXI століття.

Ключові слова: соціоономастика, соціолінгвістика, літературна ономастика, конотативна лінгвістика, теолінгвістика, лексикологія, стилістика, лексика, псевдонім, псевдо, антропонім, прізвисько, конотонім, топонім.

SUMMARY

Bachun L. I. Onomasticon of Ukrainian prose about period of the national liberation movement of the first half of the XX century. – Qualifying scientific work on the rights of a manuscript.

Thesis for the Doctor of Philosophy Degree, specialty 035 Philology. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Ternopil, 2021.

The dissertation is devoted to the analysis of the proper names in works about the national liberation movement of the first half of the twentieth century through an integral connection with socio-cultural factors influencing the formation of onyms′ variants. It is established the quantitative and structural features of proper names; their associatively conditioned semantic layers and motivational preconditions of functional loading are revealed. The source base of the dissertation covers the novels

and memoirs about the national liberation movement of Ukraine in the first half of the twentieth century, which are divided into two chronological periods (1917–1921 and 1942–1954).

The normative basis of using different terminological units for denoting functioning of the onyms in the texts of analyzed works is clarified and it is also shown the synonymous variability of the scientists′ terms positioning and their substantiation by the Ukrainian and foreign linguists. The semantic and functional features of the onym are established in the analyzed texts of works and its non-textual connections and semantic layers. The historical preconditions for the occurrence and development of such linguistic sciences as sociolinguistics and socioonomastics are highlighted, which integrally study the functioning of proper name with the influences of social factors on it.

The place of conotonymy in the historical and linguistic scientific paradigm, the chronology of research of the object of conotonymy in Ukrainian and foreign science, the meaning of conotonyms in the general onymic system in the analyzed texts and its perception by the recipient are characterized.

The terminological differentiation between the semantic concepts of pseudonym and pseudo denoting the names of historical figures and literary anthroponyms in order to hide the real name is established in the texts of the analyzed works. The analysis shows the quantitative and structural variability of pseudonymous names and pseudo, their numerical repeatability in the analyzed texts and the congruence of real denotation names (characters) that directly participated in the liberation struggles of 1917–1921 and 1942–1954.

Historically determined anthroponymic names are divided according to ideological and chronological factors, that confirm the actual truthfulness of the writers′ represented events. Motivationally, the authors of the analyzed works use the names of historical figures to confirm the facts and events described and to compare the characters in the analyzed works with the external features of the appearance of certain statesmen.

Connotative, motivational and quantitative categories of the writers′ usage of the historical informative-evaluative literary anthroponyms, the denotations′ activity connected with cultural and theological directions are also characterized. The name of the Ukrainian poet Taras Shevchenko is qualified as the most widely used informative-evaluation literary anthroponym.

The structural features of the names of the characters, the quantitative difference of its usage in the texts of works about two historical periods (1917–1921 and 1942–1954) are analyzed. The literary anthroponyms′ surnames functioning of the affix and semantic way of creation, their quantitative and structural components are characterized. Due to the suffixes *-yev-*, *-ov-*, *-yn-*, *-in-*, *-yiv-* and the ending *-a*, it is recorded a functioning of the socially motivated anthroponyms, which contain a possessive anthroponym or have the possessive semantics of belonging to the genus. The usage of socially conditioned literary anthroponyms represents the influence of society on the formation of anthroponyms and confirms the inseparable connection between anthroponyms and social standards. It is considered the quantitative difference in functioning of appellatives that denote family relations or social status of literary anthroponyms in the texts of analyzed works about the liberation movement of 1917–1921 and 1942–1954. The usage of appellatives or characteristic adjectives in order to denote the age category of a character is quantitatively higher in the analyzed novels than in memoirs, which is explained by more detailed focus on the historical facts and events.

It is found that the most frequently used appellatives, which the authors of the analyzed works use to nominate the names of professions, are variable names of priests, teachers and doctors. The appellative vocabulary is used in order to identify the professional activities and the names of the characters′ professions in the analyzed works about the national liberation movement and confirms the importance of the social influence on its formation.

The motivational preconditions of assigning nicknames to the characters of the analyzed works and their quantitative and semantic correlation are also highlighted.

The importance of the social factors′ influence on the characters′ lives determines the functioning in the analyzed texts of both periods (1917–1921 and 1942–1954) with almost the same number of nicknames. It is established that the usage of multicomponent nicknames in the works about the liberation movement of 1917–1921 with the saving of the character's original name and actually the lexeme nickname confirms the social nature of the formation of onyms′ constructions. The nicknames′ semantic categories in the works about the liberation movement of 1917–1921 determine the names given because of the visible external features of the character; habit, activity or family relationship; anthroponymic constructions; nicknames that function in the analyzed works about the rebel movement of 1942–1954 are formed and motivated by the usual behavioral model or a person's activity, brightly pronounced character traits or a person's external features; nicknames that completely replace the nameor surname without obvious motivation. The functioning of three names-andronyms′ categories are clarified according to the models of the methods′ creation: a model with the formant *-ych(a)*, the formant *-k(a)* and the formant *-ov(a)* in the texts of analyzed works about the liberation movement of Ukraine in the first half of the twentieth century.

It is established that the sacred names occupy a prominent place in the anthroposystem in the texts of analyzed works about the national liberation movement of the first half of the twentieth century. It is clarified the quantitative functioning of the one-lexeme variant of the name *God*. The name *God* is the semantic central part of the sacred origin in the texts of the analyzed works, which means that there is the one *God* in three guises: God the Father, God the Son, God the Holy Spirit, nominated by the Holy Trinity. It is given the variability of the theonym's *God* use that is realized in ten synonymous names, which allows finding the origins of the various characteristic attributes of the Lord in the texts of the analyzed works. To distinguish the Christian and heathen names of gods the writers write the names of the last ones in a lowercase letter.

It is shown the functional load of the alternative names that denote *God* in the

constant expressions, phrases, verbal constructions. The phonetic component of the general characteristics of the name *God* is formed by the writers′ use of the suffixes that express affectionate reverence to the Lord.

It is revealed the names of associative-connotative toponyms in the analyzed texts about the national liberation movement of the first half of the XX century in Ukraine. Due to the personal and psychological features, experience and writers' world's perceptions, the writers in the texts show the influence of the social environment on the general semantic circle's formation of the toponym *Ukraine* and its seven variants. It is found that the writers use the names of the one-lexeme variant of the choronym *Ukraine* and due to the characteristic adjectives and noun attributes emphasize its territorial features, political regimes of the country and the subjective feelings about the formation of Ukraine's independence.

Seven variants (*Motherland, Region, Ukraine, State, Vkraina, Homeland, Nanny*) of possible names denoting the name Ukraine are charactarised in the analyzed texts; and it is clarified their quantitative, connotative characteristics and a place in the general system of the associative-connotative toponyms.

The units of propriative lexicon, which contribute to the reproduction of the mythocultural views′ identity, traditions and beliefs of a certain people, also called the category of poetonyms, are considered in the analyzed texts of works. The co-functionality of the linguistic worldview, real world's perception and the mythopoetic one is directly traced on the examples of international and Ukrainian poetonyms.

It is emphasized on further research of the onym's interaction with the social environment, namely its influence on the formation of conspiratorial names, conotonyms, literary anthroponyms and sacred names in works about the liberation movement of Ukraine not only in the first half of XX, but also in the XXI century.

Keywords: socionomastics, sociolinguistics, literary onomastics, conotonymy, theolinguistics, vocabulary, stylistics, lexis, pseudonym, pseudo, anthroponym, nickname, conotonym, toponym.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бачун Л. І. Історичний аспект творення назв осіб у романі Василя Шкляра «Чорний Ворон». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Літературознавство. Тернопіль, 2016. № 44. С. 51–54.

2. Бачун Л. І. Історичні антропоніми у романі Юрія Горліса-Горського «Холодний Яр». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Мовознавство. Тернопіль, 2016. Вип. 1(25). С. 5–9.

3. Бачун Л. І. Дещо про псевдоніми періоду 1942–1954 років (за матеріалами українських прозових творів). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1 (69). Ч. 1. С. 31–34.

4. Бачун Л. І. Особливості псевдонімів періоду визвольного руху на Черкащині 1917–1922 рр. (за матеріалами української прози). *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. Вип. 6. С. 136–143.

5. Бачун Л. І. Концепт Бога у творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2019. Вип. 38. С. 54–76.

6. Bachun L. The name Ukraine and its variability in Ukrainian prose about the national liberation movement of the first half of the twentieth century. *Eureka: Social and Humanities*, 2020. № 3. P. 9–14.

7. Бачун Л. І. Сакральні номінації в текстах про національно-визвольний рух України: компаративний підхід. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2021. Вип. 42. С. 140–162.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ……..... 15
ВСТУП……..…….…..…. 19
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОНОМАСТИКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ……..……..... 25
1.1 Літературно-художня ономастика: стан і перспективи дослідження…….…… 25
1.1.1. З історії вивчення конотативної онімії як одного зі складників літературно-художньої ономастики ……..……..…….. 32
1.1.2. Про псевдонім і псевдо персонажів……..…….…… 37
1.2. Особливості аналізу літературно-художньої онімії на матеріалі творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття……..…….…… 40
1.3. Методика дослідження ономастикону художньої та мемуарної прози……..... 42
Висновки до розділу 1..…….....…… 46
РОЗДІЛ 2. ІСТОРИЧНІ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ АНТРОПОНІМИ……...……. 48
2.1. Літературно-художні антропоніми як найменування дійових осіб у прозових творах……..... 48
2.1.1. Псевдоніми повстанців…….…… 48
2.1.2. Прізвища історичних осіб……....….…..... 61
2.2. Історичні антропоніми як тло зображення національно-визвольних змагань у творах…….…… 73
2.2.1. Літературно-художні антропоніми, що позначають видатних військових діячів…..... 73
2.2.2. Літературно-художні антропоніми, що позначають діячів мистецького та богословського напрямів.....…… 78
Висновки до розділу 2…….……..…… 82
РОЗДІЛ 3. ВІРТУАЛЬНІ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ

АНТРОПОНІМИ…..... 84
3.1. Імена та імена по батькові персонажів……..... 84
3.2. Прізвища віртуальних осіб у творах……..…..... 91
3.3. Прізвиська як самобутні антропоназви……..…….. 96
3.4. Андроніми, патроніми, матроніми……. 107
3.5. Апелятивна ідентифікація особи…… 111
Висновки до розділу 3……..…….....…..... 121
РОЗДІЛ 4. ІНШІ РОЗРЯДИ І КЛАСИ ВЛАСНИХ НАЗВ У ТВОРАХ ПРО НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ ……...…..... 123
4.1. Топонімія художніх творів……... 123
4.1.1. Оцінно забарвлені топоніми……..…… 124
4.1.2. Хоронім *Україна* як семантико-ідейне ядро ономастикону аналізованих творів……..… 131
4.2. Інша сакральна онімія ……...……... 138
4.2.1. Лексема *Бог* та її варіативність……..……..... 139
4.2.2. Власні назви, що формують сакральну периферію творів…… 151
4.2.3. Функціонально-стилістичні особливості використання оніма *Богородиця*……..…….. 155
4.2.4. Назви святих, пророків, язичницьких божеств і богів інших релігій……. 157
4.2.5. Репрезентація назви «нечистого» у текстах творів…… 161
4.3. Оніми як елементи інтертекстуальності у творах про національно-визвольний рух…….. 163
4.4. Назви періодичних видань та художніх творів як спосіб формації свідомості суспільства……. 168
Висновки до розділу 4……...…….…… 176
ВИСНОВКИ……...…….. 178
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ…… 185

ДОДАТКИ…… 207
ДОДАТОК А. Список публікацій здобувача…… 207
ДОДАТОК Б. Індекс псевдонімів повстанців
1917–1921 та 1942–1954 років……. 209
ДОДАТОК В. Індекс прізвиськ персонажів творів про
національно-визвольний рух першої половини ХХ століття…….. 235
ДОДАТОК Г. Співвіднесеність назв реальних історичних персонажів, що
брали участь у визвольних змаганнях, із назвами місцевостей України…… 248
ДОДАТОК Ґ. Топонімія у творах про національно-визвольний рух першої
половини ХХ століття…….. 261
ДОДАТОК Д. Індекс літературно-художніх антропонімів у творах про
національно-визвольний рух першої половини ХХ століття……..……. 309

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Умовні позначення назв мов

лат. латинська мова

гр. грецька мова

Умовні позначення назв джерел

БЕБ Брокгауз-Фритц Р., Герхард М. Библейская Энциклопедия Брокгауза. Кременчуг, 1999. 1008 с.

ЕСУМ Етимологічний словник української мови : в 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук ; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наук. думка. 1982–2012.

Т. 1 : А–Г / уклад. Р. В. Болдирєв та ін.1982. 632 с.

Т. 4 : Н–П / уклад. Р. В. Болдирєв та ін. 2003. 656 с.

КСКТ Кубрякова Е. С., Демьянков В. В., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов / под. общ. ред. Е. С. Кубряковой. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1996. 246 с.

НМСУП Еппель В. Нові матеріали до словника українських псевдонімів. Київ,1999. 116 с.

СББ Леон-Дюфур. Словарь библейского богословия / под ред. Ксавье Леон-Дюфура. Bruxelles. 1990. 1288 с.

СГНУ Горпинич В. О. Словник географічних назв України (топоніми та відтопонімні прикметники: близько 25000 слів. НАН України. Ін-т укр. мови. Київ : Довіра, 2001. 526 с.

СП Павликівська Н. М. Словник псевдонімів ОУН–УПА. Ін-т укр. мови НАН України, Вінниц. держ. пед ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця : О. Власюк, 2007. 440 с.

СУОТ Бучко Д. Г., Ткачова Н. В. Словник української ономастичної термінології. Харків, 2012. 256 с.

СУПК Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI–XX ст.). Київ : Наукова думка, 1969. 559 с.

СУМ Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

Т. 1 : А–В / уклад. П. Й. Горецький та ін. 1970. 799 с.

Т. 2: Г–Ж / уклад. П. П. Доценко та ін. 1971. 550 с.

Т. 4: І–М / уклад. А. А. Бурячок та ін. 1973. 840 с.

Т. 6: П–Поїти / уклад. А. В. Лагутіна та ін. 1975. 832 с.

Т. 7 : Поїхати–Приробляти / уклад. О. П. Петровська та ін. 1976. 723 с.

Т. 8 : Природа–Ряхтливий / уклад. В. О. Винник та ін. 1977. 927 с.

Т. 9 : С / уклад. І. С. Назарова та ін. 1978. 916 с.

Т. 10 : Т–Ф / уклад. А. А. Бурячок та ін. 1979. 658 с.

Т. 11 : Х–Ь / уклад. С. І. Головащук та ін. 1980. 699 с.

ДАЧО. Ф. Р. – 184. – Оп. 1. – Спр. 48.

Умовні позначення назв аналізованих творів

АК – Крушельницький А. Дужим помахом крил. Львів : Червона Калина, 1992. 225 с.

АК-СОЗ – Кокотюха А. Справа отамана Зеленого. Українські хроніки 1919 року. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. 304 с.

АК-Ч – Кокотюха А. Червоний. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2015. 320 с.

ВЛ – Лопушанський В. У споконвічному вирі. Львів : Червона Калина, 1992. 378 с.

ВФ – Фольварочний В. Симон Петлюра. Книга 3. На пробудженому

вулкані. Тернопіль : Джура, 2010. 324 с.

ВШ-З – Шкляр В. Залишенець. Чорний Ворон. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. 384 с.

ВШ-М – Шкляр В. Маруся. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. 320 с.

ІЛЛ – Лютий-Лютенко І. Вогонь з Холодного Яру. Київ : ФОП Стебеляк, 2015. 352 с.

МД – Дорошенко М. Стежками Холодноярськими : спогади 1918–1923 років. Київ : ФОП Стебеляк, 2015. 352 с.

ОЯ – Яворська О. На чужих вітрах. Львів: Апріорі, 2015. 260 с.

РІ – Іваничук Р. Вогненні стовпи: Тетралогія. Харків: Фоліо, 2009. 507 с.

РФ-Є – Федорів Р. Єрусалим на горах. Київ: Вид-во гуманіт. л-ри, 2008. 608 с.

РФ-П – Федорів Р. Палиця для прокажених. Львів : «Червона Калина», 2000. 424 с.

СС – Семенюк С. І гинули першими. Нотатки волинського підпільника. Луцьк: ВМА «Терен», 2010. 228 с.

УС-О – Самчук У. OST. Морозів хутір : в 3-х томах. Тернопіль : Джура, 2005. Т. 1. 452 с.

УС-Ч – Самчук У. Чого не гоїть огонь. Київ: МАУП, 2008. 352 с.

ЮГГ-М – Горліс-Горський Ю. Ми ще повернемось!: *Спогади. Повість. Поезії. Документи. Листування* / за ред. Р. М. Коваль. Київ: Історичний Клуб «Холодний Яр»; Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2012. 432 с.

ЮГГ-Х – Горліс-Горський Ю. Холодний Яр: *спогади осавула 1-го куреня полку гайдамаків Холодного Яру*; за ред. Р. Коваля. Київ: Історичний клуб «Холодний Яр»; Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2010. 512 с.

ЮС – Степовий Ю. В херсонських степах. Мюнхен : «Культура», 1947. 127 с.

Інші умовні позначення

Ів. Євангеліє від Івана (переклад Івана Хоменка)

Мр. Євангеліє від Марка (переклад Івана Огієнка)

ЛХА літературно-художній антропонім

ВСТУП

Пропріативи в текстах творів про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття є багатим джерелом для аналізу літературно-художнього ономастикону. Через функціональні, асоціативні і структурні особливості аналізованих літературно-художніх онімів письменники відтворюють принципи називання в реальній онімії на певних територіях. Власні назви у творах про національно-визвольну боротьбу першої половини ХХ століття є також символами для декодування особливостей культурного, релігійного чи ідеологічного аспектів життя українців. Письменники використовують пропріативи, що відтворюють специфіку та унікальність підпільної боротьби в досліджуваних текстах. У творах про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття своєрідно переплітаються реальні та віртуальні назви учасників визвольних змагань за незалежність України.

Власна назва в тексті художнього твору, відображаючи суспільно зумовлені історичні події, культурологічні чинники, стає своєрідним словом-символом із додатковим емоційно-асоціативним забарвленням. Онім, виявляючи ознаки надетнічних культурних архетипів, породжує поняття ономастичної харизми, у якій закладено колективний досвід найменування. Конотативна онімія є важливою в дослідженні функціонування пропріативів у текстах художніх творів. На такому аспекті вивчення семантики власної назви наголошували М. Едельман (1971), Р. Барт (1975), Н. Подольська (1988), Г. Колшанський (1990), М. Нікітін (1996), А. Забіяко (1997), Г. Яворська (1999), В. Сулима (1999), Л. Тодорова (1999), О. Селіванова (1999, 2006), О. Карпенко (2002, 2006), І. Ратникова (2003), Є. Бартміньський (2005), Л. Павлюк (2006), О. Березович (2007), М. Скаб (2008), О. Тараненко (2010), Г. Лукаш (2011). Власні назви в текстах про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття слугують відображенням культури народу і є активним засобом творення інтертекстуальності.

Обґрунтування вибору теми. Обраний матеріал не потрапляв у поле зору дослідників, але оніми як атрибути реальних чи асоціативних сфер сприйняття світу є важливою джерельною базою для здійснення ґрунтовного наукового аналізу ономастикону художньої та мемуарної літератури. Комплексний аналіз літературно-художніх антропонімів та інших власних назв у текстах творів про національно-визвольний рух першої половини й середини ХХ століття є також актуальним для відтворення історико-культурних процесів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертація написана в рамках наукової теми «Актуальні проблеми сучасної лексикології (ономастики), дериватології та граматики» (реєстраційний номер 0113U003329) та «Проблемні питання сучасної лексикології, граматики та когнітивної лінгвістики» (реєстраційний номер 0120U102350) кафедри загального мовознавства і слов'янських мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 4 від 25 жовтня 2016 р.).

Мета дослідження полягає в тому, щоб здійснити комплексний аналіз ономастикону творів про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких основних **завдань**:

1) узагальнити теоретичні основи вивчення ономастикону української прози, окреслити категорійні ознаки понять «конотативна онімія», «псевдонім», «псевдо»;
2) розробити методику дослідження ономастикону художньої та мемуарної прози про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття, систематизувати онімний матеріал аналізованих творів;

3) встановити різновиди історичних літературно-художніх антропонімів у творах, дослідити варіативність і функціональне навантаження цих власних назв;
4) визначити специфіку найменувань віртуальних літературно-художніх антропонімів та з'ясувати мотивацію присвоєння прізвиськ персонажам;
5) дослідити функціонально-стилістичні особливості топонімів у текстах аналізованих творів, зокрема описати репрезентацію хороніма *Україна*, його варіативні назви, їхню асоціативну забарвленість і мотиваційне використання;
6) обґрунтувати варіативність і причини функціонування сакральних назв біблійного дискурсу, онімів з елементами інтертекстуальності та назв періодичних видань.

Об'єкт дослідження – ономастикон прозових текстів про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття.

Предмет дослідження – семантико-функціональні, варіативні, структурні властивості та кількісні показники використання онімів у художній прозі.

Джерельною базою дослідження стали тексти 20-ти творів про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття, які складаються як зі спогадів повстанців, так і з текстів художніх творів (тексти творів про визвольний рух 1917–1921 років: В. Фольварочний «Симон Петлюра», І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру», В. Шкляр «Маруся», «Чорний Ворон», У. Самчук «Морозів хутір», Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!», «Холодний Яр», М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими», А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого», Ю. Степовий «В херсонських степах», В. Лопушанський «У споконвічному вирі», А. Крушельницький «Дужим помахом крил»; тексти творів про визвольний рух 1942–1954 років: Р. Федорів «Єрусалим на горах», «Палиця для прокажених», С. Семенюк «І гинули першими», О. Яворська «На чужих вітрах», У. Самчук «Чого не гоїть

вогонь», Р. Іваничук «Вогненні стовпи», «Рев оленів нарозвидні», А. Кокотюха «Червоний»). Загальний джерельний масив охоплює 5872 сторінки, які дають змогу проаналізувати 2766 літературно-художніх антропонімів. Зафіксовано 2000 топонімів й інших конотонімів та 500 сакральних назв, що цілісно з іншими власними назвами становлять 7200 ономавжитків пропріативів у текстах аналізованих творів.

Мета і завдання роботи зумовили вибір відповідних **методів дослідження**. Дисертація базується на принципах системності, історичності, усебічності. У роботі застосовано загальнонаукові (*спостереження, аналіз, синтез, порівняння, індукція* та *дедукція*, *узагальнення*) і власне лінгвістичні методи і прийоми.

За допомогою *описового методу*, з властивими йому прийомами внутрішньої та зовнішнішньої інтерпретації, схарактеризовано систему власних назв у творах про визвольний рух України першої половини ХХ століття. Використання *кількісних підрахунків* дало змогу провести й узагальнити відомості про поширеність та особливості функціонування пропріативів в аналізованих творах.

Зважаючи на те, що об’єктом дослідження є власні назви в художніх і мемуарних текстах, у роботі застосовано також *контекстуально-інтерпретаційний аналіз*, який забезпечив виокремлення вагомих характеризувальних ознак онімів.

Використання *зіставного методу* забезпечило дослідження функціонального навантаження онімів, що мають елементи інтертекстуальності.

Наукову новизну роботи визначає те, що окреслений онімний матеріал художніх та мемуарних текстів про національно-визвольну боротьбу першої половини ХХ століття (період 1917–1921 рр. і 1942–1954 рр.) не був ще досліджений. Уперше систематизовано ономастикон художньої прози про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття, у якому

виявлено назви реальних історичних відповідників псевдонімам повстанців та кількісне вживання псевдонімів письменниками в текстах аналізованих творів. Уперше проаналізовано варіативність і функціональне навантаження назв історичних осіб, визначено мотиваційні ознаки присвоєння прізвиськ назвам персонажів у текстах аналізованих творів. Схарактеризовано функціонування апелятивних індикаторів, що визначають місце пропріатива в ономасистемі творів; вмотивовано варіативність і причини функціонування теоніма *Бог* та інших сакральних назв біблійного дискурсу. З'ясовано причини використання асоціативно зумовлених топонімів; встановлено мотивацію використання авторами творів інтертекстуальних онімів.

Теоретичне значення дисертаційної праці полягає в тому, що отримані результати й висновки дисертації сприяють поглибленню положень літературно-художньої ономастики, зокрема увиразненню місця літературно-художніх антропонімів та інших власних назв в онімному просторі прозових творів. У дисертації уточнено окремі функціональні, структурні, асоціативні та інші особливості використання літературно-художніх антропонімів.

Практична цінність одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані в лексикографії – для укладання словників мови письменників. Матеріали дисертації знайдуть застосування в лінгодидактиці – під час викладання лексикології, стилістики, лінгвістики тексту, теолінгвістики. Узагальнені лінгвістичні факти слугуватимуть основою для написання підручників і посібників, зокрема з літературно-художньої ономастики.

Особистий внесок здобувача полягає в тому, що вибір джерельної бази досліджуваного матеріалу, збір та аналіз літературно-художніх антропонімів, топонімів, теонімів та інших пропріативів, які творять загальноісторичне, культурне й суспільно зорієнтоване тло аналізованих творів, обґрунтування висновків здійснено самостійно. За характером виконання дисертаційна робота є одноосібним дослідженням. Публікації з теми дисертації підготовлені й опубліковані без співавторства.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення, висновки й результати дослідження обговорені та представлені на Всеукраїнській науковій конференції «Українська філологія в контексті розвитку європейської наукової думки», присвяченій пам'яті професора Дмитра Бучка (Тернопіль, 2016), П'ятій науковій конференції молодих учених «Лінгвістика XXI ст.: Традиції і перспективи розвитку» (Київ, 2019), Всеукраїнських наукових читаннях, присвячених 140-ій річниці від дня народження Василя Сімовича (Тернопіль, 2020), щорічних кафедральних конференціях ТНПУ ім. В. Гнатюка (Тернопіль, 2016–2020).

Публікації. Результати дослідження опубліковано у 7 одноосібних наукових працях (з них 6 статей у наукових фахових виданнях України; 1 стаття в закордонному періодичному виданні).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 700 сторінок, із них – основний текст викладено на 184 сторінках. Загальний перелік джерел та літератури складається з 281 найменування.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОНОМАСТИКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

Розділ присвячено розгляду теоретичних основ і перспектив розвитку *літературно-художньої ономастики*, висвітленню термінологічного апарату на позначення оніма в тексті художнього твору. Окреслено різницю між термінами *псевдонім* і *псевдо.* Схарактеризовано особливості джерельної бази дисертації та методологію дослідження.

1.1. Літературно-художня ономастика: стан і перспективи дослідження

Пропріативи завжди будуть предметом зацікавлення, оскільки власна назва є відображенням самобутності народу, його традицій, культурних і мовознавчих тенденцій. Мова народу реалізується в онімах, що є власне кодами до трактування особливостей історії та цінностей представників різних націй. «Власні назви концентрують навколо себе всю інформацію, пов’язану із суб’єктом, і виступають основними одиницями систематизованої в оперативній пам’яті інформації, видобутої з кожного визначеного тексту» [195, с. 83–84].

Про унікальність семантичної структури власної назви пише Н. Арутюнова, зауважуючи, що «специфіка власної назви з самого початку визначена відокремленістю й одиничністю референта, а також автономністю вжитку в оклика́нні та звертанні» [2, с. 7]. Іншу думку висловлює М. Нікітін, який стверджує, що «ідеальна власна назва» нічого не повідомляє про позначувану річ, а лише представляє її у мовленні [113, с. 36], тобто власна назва повинна виконувати, на думку науковця, першочергову номінативну функцію, а не утворювати спекторне, додаткове уявлення про річ. Обґрунтованість семантичного значення пропріатива, на думку ономаста О. Суперанської, є фактором суспільно-історичним та пов’язана з родовим визначальником (людина, місто, річка тощо) [168, с. 250–266].

Про вагомість антропонімії в мові, а саме про цінність найменування людини чи персонажа, говорить американський дослідник Д. Карнегі [216, с. 86]. Білоруський учений В. Сенкевич аргументує думку про безальтернативність першочерговості існування імені як сакрально вагомого субстанта: «Ім'я не є «інше», ім'я первинне. Ім'я – дилема, а не альтернатива. Ім'я – те, що «перш за все», а не «спочатку». Відоме висловлювання «Спочатку було Слово...» (від Ів. 1:1) має повноту, але позбавлене цілісності. Цілісність й повноту містить сентенція «Спочатку було слово, але насамперед було ім'я» [158, с. 234]. З іншого боку, власне духовне наповнення сутності імені стало поштовхом для білоруської мовознавиці І. Ратникової стверджувати про ономастичну харизму як ознаку власної художньої назви в сучасній культурній і мовній практиках. Тим самим дослідниця наголошує на «визнанні авторитету імені, його впливу на носія, його «програмувальних» властивостей» [141, с. 21].

Вивчення власної назви в контексті художнього твору стало актуальним питанням для науковців наприкінці XX століття і залишається досі невичерпним. У роки на стику століть в українському мовознавстві були визначені підходи до вивчення онімії в художньому творі. Вважають, що наукові роботи Ю. Карпенка, Л. Белея та В. Калінкіна та їхніх послідовників заклали основи трьох основних ономастичних шкіл у царині дослідження власної назви в художньому тексті. У наукових доробках кожного зі згаданих провідних учених-ономастів представлені термінологічні бази для позначення літературно-художніх назв, детально обґрунтовано їхнє використання.

Представники одеської ономастичної школи Ю. Карпенко та М. Мельник послуговуються в наукових дослідженнях сполукою *літературна ономастика* [68, с. 13]. Авторка однієї з перших дисертацій (1988 р.) про літературну ономастику на теренах тодішнього СРСР одеська науковця Т. Немировська також використовує в працях термін *літературна ономастика*. Водночас дослідниця пропонує термінологічне розмежування відповідно до жанру твору: *ономастика поетична* (уточнення: поетична ономастика лірики, поетична

ономастика поеми, поетична ономастика балади); *художня ономастика* (уточнення: художня ономастика оповідання, художня ономастика повісті, художня ономастика роману); *драматургічна ономастика* (уточнення: драматична ономастика комедії, драматична ономастика драми, драматична ономастика трагедії) [112, с. 113]. Ю. Карпенко головною функцією власної назви визначає диференційну або ж номінативну. У тексті художнього твору цю функцію власна назва зберігає, але додатково починає виконувати й іншу – стилістичну, зокрема: а) інформаційно-стилістичну та б) емоційно-стилістичну [63, с. 38]. Власне, заміну первинних функцій, номінативної на стилістичну, Ю. Карпенко вважає однією з визначальних відмінностей літературної ономастики від ономастики загальнонародної. До того ж мовознавець наголошує, що власні назви в тексті художнього твору стають джерелом для інтерпретації, тому, щоби краще зрозуміти суть тексту, варто, наголошує вчений, «розібратись і в тих власних назвах, які вжито в цьому тексті» [59, с. 69]. Окрім того, Ю. Карпенко приділяє особливу увагу літературним онімам у заголовку твору, стверджуючи, що вони вносять «найважливішу ланку, вузловий елемент змісту» в саму структуру тексту [61, с. 35].

Представники донецької ономастичної школи поділяють твердження Ю. Карпенка й наголошують на вторинності поетонімів щодо функціонування реальних онімів [54, 178]. Учені послуговуються терміном *поетика оніма* для позиціонування власних назв у текстах художніх творів і вважають важливим виникнення цього поняття для позначення всіх сфер творчого використання пропріативних одиниць – від мови науки до жаргонів і розмовного мовлення [53, с. 73]. Функціональний складник В. Калінкін пояснює активним використанням одиниці поетичної мови і додає, що кожне конкретне введення в онімну структуру поетоніма актуалізує лише частину функцій із числа потенційно властивих йому чи реалізованих у художньому тексті [53, с. 86]. Окрім первинно номінативної функції імен в літературному творі, мовознавець визначає ще «характеризувальну, ідеологічну і стилістичну функції, вторинні

(фіктивні) у відношенні до реальної онімії, з притаманною їм рухомою семантикою» [54, с. 54].

Часто трапляється, що назви персонажів стають результатом вимислу саме автора художнього тексту, що і зчитується реципієнтом як додаткове емоційно-смислове навантаження пропріатива. Послідовниця термінологічних постулатів донецької ономастичної школи О. Філатова розрізняє два семантично зумовлені варіанти значень поетонімів у текстах творів. «У літературній ономастиці поетоніми поділяють на дві групи за наявністю або відсутністю в семантичній структурі власних імен, які є джерелом поетонімії, супутніх значень: 1) оніми, позбавлені конотації до їхнього вживання в художньому творі; 2) оніми, які мають розвинену конотативну структуру ще до їхнього використання в художньому тексті» [182, с. 7].

Засновник ужгородської ономастичної школи Л. Белей уважає за доцільне використовувати термінологічну конструкцію *літературно-художній антропонім*, зважаючи на те, що «літературними текстами є не тільки оригінальні художні твори різних жанрів та їхні переклади, а й інші тексти, написані літературною мовою, що можуть de facto належати до різних функціональних стилів літературної мови» [13, с. 8]. Л. Белей поділяє думку про стилістичний домінантний компонент літературно-художніх антропонімів у їхньому функціональному навантаженні й виділяє чотири групи ЛХА: нейтральні, характеристичні, дейктичні та ідеологічні, наголошуючи, що «ознак певного стилістичного типу ЛХА набуває завдяки його конкретній стилістичній значущості» [14, с. 9–10]. Особливу увагу мовознавець приділяє природі походження імен персонажів, стверджуючи, що нерідко вибір мотивований християнською символікою, що засвідчує глибину засвоєння українською духовною культурою християнських ідей [13, с. 41].

Важливо згадати про діяльність тернопільського осередку ономастичних досліджень, засновником якого вважають відомого мовознавця Д. Бучка, чиї наукові доробки були сконцентровані на дослідженнях топонімії України.

Праці ономастичного центру репрезентовані глибокими та концептуальними дослідженнями функціонування власних назв таких мовознавців, як Г. Бачинська [5], Б. Близнюк [20], Г. Бучко [23, 24], О. Вербовецька [27], М. Наливайко [111], С. Панцьо [128], Г. Панчук [129], Н. Свистун [151]. Зокрема. І. Хлистун, услід за мовознавцем В. Калінкіним, в онімному просторі художнього твору бачить чотириступеневу дескриптивну систему, яка: а) є завершеною, але не замкнутою; б) фрагментарною щодо відтворених у тексті об'єктів художньої картини світу; в) має велику кількість функцій, основна серед яких – характеристична; г) формується на основі естетичної мети і з урахуванням відповідності художнім завданням твору, взаємовпливу літературного тексту й онімії, компетентності читача [185, с. 6–7].

Американський мовознавець Ґ. Алварес-Альтман вважає, що «літературна ономастика є більш спеціалізованим літературознавством, у якому вчені зацікавлені у вивченні рівнів значущості імен у художній літературі. Дослідник сюди відносить топоніми, літературно-художні антропоніми тощо, оскільки вони належать темі, структурі та іншим чинникам. Лексикографи, лінгвісти, літературознавці, історики, географи, філософи, психологи та інші працюють над внутрішніми та багатовимірними аспектами власних назв» [205, с. 220].

Важливим аспектом вивчення літературних власних назв, на думку Ґ. Алвареса-Альтмана, є їхня типологія або функціонування власних назв у текстах творів [205, с. 226]. Американський дослідник згадує фундаментальні в царині вивчення літературних антропонімів праці двох українських мовознавців, Я. Рудницького та І. Ґерус-Тарнавецької, які досліджували функціонування власної назви в тексті літературного твору. Автор розвідки «Аналітичний путівник вивчення власних назв у літературі» [205] Ґ. Алварес-Альтман стверджує, що перше дослідження «Функціонування власних назв у літературних творах» (1959) [246], яке обґрунтовувало співвідношення назв імен до способу їхнього використання в тексті як антропонімів, написав

Я. Рудницький. Другою важливою науковою роботою Ґ. Алварес-Альтман уважає «Літературну ономастику», датовану груднем 1968 року, І. Ґерус-Тарнавецької, яка досліджує відповідність власних назв формам у віршованій римі [205, с. 227].

Дослідниця І. Ґерус-Тарнавецька для позначення поняття *літературна ономастика* використовує сполуку *літературне назвознавство*, стверджуючи, що більшість праць, зацікавлених у назвознавчій літературі, з'явилася на Заході (1952) [39], а деякі – в польському (1965) [242] та радянському назвознавстві (1965) [39, с. 7]. Мовознавиця І. Ґерус-Тарнавецька констатує, що «власні назви, які використовують у літературі, формують індивідуальну, проте певною мірою паралельну групу загальному онімного матеріалу. Їх називають літературними власними іменами або літературними назвами, і їхня теоретична база належить *літературній ономастиці*. Літературні назви разом з іншими назвами (такими, як топоніми, прізвища та ін.) виконують першочергову функцію найменування і належать до групи елементів комунікації, знаної як власні назви» [222, с. 312]. Мовознавиця зазначає дві головні функції літературної власної назви: експресивну та стилістичну, проте у функціонуванні літературних назв все ж наголошує на домінуванні лише другої: «…однак, першочергова функція літературних назв є стилістична. Тому літературні назви можуть бути розглянуті не з граматичної точки зору, а з точки зору літератури» [222, с. 312]. І. Ґерус-Тарнавецька додає, що «здебільшого назви в літературному творі не принагідні, а уважно підібрані відповідно до змісту і форми твору. Назви створюють відповідні образи чи відповідний настрій, передаючи бажану емоційність» [39, с. 16]. Одним із перших, хто здійснив аналіз типології літературно-художніх антропонімів, що виконують стилістичну функцію, був Я. Рудницький, який у праці «Функція власних назв в літературному творі» [246] поділяє ЛХА на 1) значущі назви (назви, релевантні щодо літературного персонажа; назви, релевантні щодо осіб і подій у часі; назви, зв'язані з місцем акції), 2) найменування, стилізовані

відповідно до потреб контексту і форми твору (назви, в яких відбулась певна фонетична чи морфологічна зміна, що надає їм різних семантичних відтінків чи забарвлень, або викликає певні почуття) [39, с. 16].

У межах підходу до вивчення функцій літературних власних назв, основа яких базована на найменуванні осіб, термін постійної функції пропріативів трактується як «роль, яку ім'я виконує стосовно поданого елемента іменування в літературному творі» [223, с. 45]. Польська дослідниця М. Ґібка у власне самому акті номінації персонажів художнього вимислу виокремлює п'ять елементів, які беруть участь у називанні: ім'я, денотативний персонаж, той, хто називає, ситуаційний контекст і читач. Окрім того, М. Ґібка окреслює три елементи з нелітературного виміру, що стають компонентами цілісної картини сприйняття номенів: автор твору, ситуаційний контекст автора та читач. Тому можна визначити вісім типів відносин, на думку вченої, у яких ім'я вступає і, відповідно, запропоновано тринадцять можливих функцій літературної назви: ідентифікаційно-диференційна (identifying-differential), семантична (semantic), соціологічна (sociological), алюзійна (allusive), пам'ятна (commemorative), маскувальна (camouflaging), експресивна (expressive), поетична (poetic), гумористична (humorous), конотативна (conative), локативна (localizing), інтертекстуальна (intertextual) і дидактично-виховна (didactic-educative) [223, с. 45].

Про принцип добору імен у художньому творі пише й дослідниця Д. Янчура, стверджуючи, що «автор художнього твору добирає персонажам імена з певними настановами, відповідно до характеру й особливостей та функції, яку вони виконують у сюжеті твору. Цей принцип стосується найменувань усієї сукупності власних назв художнього тексту, тобто ономастикону художнього тексту» [201, с. 109]. Американський мовознавець Дж. Альгео в дослідженнях зазначає, що «літературна ономастика насправді є однією з найбільших мовознавчих гілок, що вивчає власні назви» [204, с. 59]. Важливо зазначити, що вчений згадує імена українських мовознавців

Я. Рудницького, І. Ґерус-Тарнавецької, німецького лінгвіста В. Ніколайзена та інших відомих засновників теорії літературного найменування. Дослідник Дж. Альгео в розвідках на початку 1980-их років використовує назву *характонім* для позиціонування літературних антропонімів: «більшість літературних ономастичних досліджень були присвячені характонімам. Сам термін *характонім*, здається, не був уведений у який-небудь словник, хоча його використовували студенти для найменування певний час. Очевидно, він був вигаданий Томасом Еліотом Беррі, який запропонував цей термін у нотатках до *«Вивчення слова»* 1949 року [204, с. 59]. Учений додає, що, крім терміна *характонім*, який не зазнав активного, на його думку, використання, мовознавці послуговувалися такими синонімами, як-от: *маркована назва* та *атрибутивна назва* [204, с. 59].

Беручи до уваги ґрунтовні дослідження вітчизняних та іноземних мовознавців щодо встановлення термінологічного апарату використань понять на позначення функціонування власної назви в тексті художнього твору, у дисертаційній роботі послуговуватимемося доробком ужгородської ономастичної школи та термінами *літературно-художня ономастика* та *літературно-художній антропонім*.

1.1.1. З історії вивчення конотативної онімії як одного зі складників літературно-художньої ономастики

Спосіб сприйняття світу, інформації в ньому й категоріальних символів формується людиною крізь призму несвідомо обраних, закладених етнокультурними і суспільними чинниками. Мовознавиця Н. Подольська вбачає суть поняття мовної картини світу в системі взаємопов’язаних мовних одиниць, які утворюють сукупний семантичний простір мови і відбивають об’єктивний стан речей довкілля й внутрішнього світу людини [136, с. 6].

Представник польської школи етнолінгвістики Є. Бартміньський у межах мовної картини виокремлює поняття мовного стереотипу й пояснює, що

«стереотип поєднує конотації енциклопедичні, тобто ті, що випливають із знань про світ, і мовні – що належать мовним знанням» [4, с. 161].

Згідно з трактуванням термінологічної енциклопедії «Сучасна лінгвістика» за редакцією О. Селіванової, «конотацією називають додатковий компонент значення мовної одиниці, що доповнює її предметно-логічний зміст суб'єктивними відтінками оцінки, емоційності, експресивності, функціонально-стилістичної забарвленості, а також відтінками, зумовленими соціальними, ідеологічними, культурними, ситуаційними аспектами комунікації» [154, с. 249]. «Система конотонімії – це сукупність елементів, які перебувають у синтагматичних і парадигматичних відношеннях і зв'язках один з одним, утворюючи певну єдність і цілісність» [90, с. 122].

Г. Лукаш стверджує про вплив не лише власне українських, але й світових культурних мотивів на конотонімогенез і додає, що українська конотоніміка «покликана з'ясувати особливості розвитку національної конотонімії, її склад, принципи побудови, джерела виникнення і збагачення, домінанти» [90, с. 7]. Завдяки вивченню особливостей культури декількох країн можливо віднайти спільні концептуальні схеми, зв'язки і ціннісні орієнтири, які реалізуються у словесних зразках конотонімічних одиниць і «концептуальні універсалії культури можуть бути виявленими лише шляхом концептуального аналізу, що спирається на дані багатьох мов світу» [56, с. 76]. Мовознавиця О. Карпенко наголошує на тому, що особове ім'я людини, стаючи джерелом певної інформації, тією чи іншою мірою теж набуває статус концепту й визнає доцільність вивчення за антропонімами концептуалізації власних назв саме на фоні трансформації антропонімів [60, с. 56].

Поняття інтертекстуальності мотивується кореляцією тексту твору мотивами культури певного народу. Мовознавиця Г. Лукаш пояснює інтертекстуальність «відкритістю тексту до середовища культури і його численні «виходи» в інші тексти [90, с. 35]. Головною об'єднавчою засадою тут постає єдність знакового досвіду семіологічного світу для творців багатьох

текстів. Повторення номінативних і тематичних елементів, використання кліше, парафразів, метафор й інших засобів, які мова і культура пропонує творцям текстів – типові форми імпліцитної інтертекстуальності» [90, с. 35].

Вияв одного з надетнічних культурних архетипів породжує поняття ономастичної харизми, в якій акумульовано колективний досвід найменування. Дослідник культурології А. Забіяко говорить про поняття ономастичної харизми, наголошуючи власне на антропонімному складнику: «Говорячи про «ономастичну харизму», ми маємо на увазі визнання авторитету імені, його «програмувальних» властивостей і впливу на носія. Це давня константа духовного життя була однаковою мірою істотною як для міфологічного, так і для релігійного типів свідомості» [51, с. 54]. Культурний мотив й ономастична харизма (за Г. Лукаш) формують особове ім’я як джерело інформації та знакове представлення концепту. Український мовознавець О. Тараненко досить глибоко й детально описує явище онімної конотації під впливом соціокультурних чинників, де власне «соціальні конотації» він трактує як «семантико-образні та емоційно-оцінні нашарування» [171, с. 14].

Важливо розрізняти денотативний і конотативний план сприйняття оніма й реалізації його в мовленні чи тексті. Російська дослідниця О. Березович говорить про два виміри смислового наповнення оніма: вертикальний (від поверхових, реалізованих у певному конкретному мовному факті, до глибинних, від семеми до семантичного поля, від мікросемантики до макросемантики) і горизонтальний (виявляється факультативно, коли ім’я, що набуває особливу культурну вагомість, розширює свою значеннєву базу). Не припиняючи позначати певний об’єкт, онім починає використовуватись для характеристики ширшого кола явищ дійсності, унаслідок чого створюється своєрідний діапазон семантичного «розсіювання» імені [16, с. 60]. Однак така прагматична сторона сприйняття онімної семантики часто співвідноситься з конотативною. Г. Лукаш зазначає, що «якщо денотативний план – це називання індивідуального об’єкта, то конотативний – його суб’єктивне сприйняття. І

один, й інший компоненти є мінливими, мають високий семантичний потенціал» [90, с. 29]. Представники одеської ономастичної школи О. Скляренко та О. Скляренко пишуть про принцип «семантичного трикутника» словесного знака, акцентуючи саме на сигніфікантному аспекті значення, що «включає суб'єктивний компонент, конотативний комплекс, який є складною структурою. Конотація містить у собі оцінний, емотивний та експресивний компоненти, тобто узуально чи оказіонально закріплену за номінативною одиницею мови інформацію про емотивно-оцінне та стилістично-марковане відношення номінанта до об'єкта номінації» [161, с. 44]. Учений М. Нікітін наголошує на тому, що «когнітивне та прагматичне значення не вичерпує змістового потенціалу слова. Готовий знак додатково збагачується низкою інших змістових компонентів вторинної природи, що виникають унаслідок його функціонування і впливу парадигматичних зв'язків. Такий потенційний конотативний компонент когнітивного і прагматичного значення, актуалізований у мовленні за підтримки контексту, називають *алюзивним*» [113, с. 313]. Ураховуючи приклади відображення реального світу у виявах семантичних категорій у мовних одиницях, доцільно говорити й про природу лексичної одиниці щодо її «здатності співвідноситись із світом, що існує поза людиною, але пізнається нею, її мисленням» [76, с. 10].

Конотацію вважають одним з основних понять семіології, а історичний чинник називають одним із найважливіших для утворення конотацій. Про це пише мовознавець Р. Барт, який трактує конотацію як непрямий спосіб передачі смислу [3]. Поняття смислу має переваги перед поняттям значення, оскільки воно збагачене ситуативними модифікаціями й авторськими модальностями значення [137, с. 21].

Оніми через суспільно зумовлені історичні події, культурологічні чинники, убираючи в себе референтні зовнішні зв'язки, стають своєрідними словами-символами з емоційним забарвленням. М. Нікітін власне семантику слова-символа трактує як «алюзивний потенційний конотативний компонент

когнітивного і прагматичного значення, актуалізований у мовленні за підтримки контексту, що має певну мету і конотує контекстні обставини того випадку слововжитку, який чимось відомий і повинен виринути з пам'яті» [113, с. 313].

Лексичні одиниці як засоби актуалізації підсвідомих процесів людської свідомості стали предметом вивчення М. Едельмана, який виокремлює референтні символи. Учений наголошує, що за референтними символами «стоїть реальний фізичний об'єкт і конденсовані символи, функційною особливістю яких є створення емоційного образу об'єкта, ситуації. У процесі сприймання конденсованих символів людина абстрагується від реальних об'єктів і занурюється в конотативну ауру знака» [218, с. 6].

Емотивний складник, що виникає внаслідок сприйняття людиною певної назви, є ознакою взаємодії оніма з екстралінгвальними чинниками. М. Едельман стверджує, що «в одну символічну подію, знак чи вчинок вони спресовують патріотичну гордість, хвилювання, спогади про минулу славу чи приниження, обіцянки майбутньої величі – окремі із цих емоцій чи усі разом» [218, с. 6].

Найчастіше топоніми, що стали символами історично важливих подій, належать до конденсованих символів, наприклад, *Суботів, Холодний Яр, Чигирин.* В. Калінкін зосередив увагу на назвах, що втрачають локальну чи будь-яку іншу конкретику, увиразнюючи конотативний компонент (тобто конотоніми, на думку вченого, можна розглядати як базу поетонімії): «конотонім – явище мови, поетонім – феномен художнього мовлення» [53, с. 202].

Г. Лукаш виокремлює серед конденсованих типів онімних символів подібного характеру «символи-особи, символи-події і символи-явища (серед них – символи-артефакти)» [90, с. 36]. Учена додає, що причиною для виникнення назв символів-осіб слід ураховувати той факт, що «історичні постаті мають закріплені за ними «символьні» ознаки, які можуть бути

постульовані автором на підставі схожості сучасних діячів з їх історичними «прототипами» (наприклад, *Дон-Кіхота з Черчена* в тексті роману «Єрусалим на горах» Р. Федорова (РФ-Є, с. 222).

Серед різних семіотичних утворень, що формують загальний склад семіосфери конотативних назв, дослідниця Г. Лукаш виокремлює триступеневий порядок масштабів функціонування слів-символів: «глобальний, національний і локальний» [90, с. 38]. Тому «знакове спілкування, на думку вчених, передбачає актуалізацію спільної (чи близької) онімної інформації загального мовного й енциклопедичного характеру у свідомості комунікантів, що призводить до модифікації нового значення» [90, с. 38].

Дослідниця сакрально зумовлених онімів М. Скаб стверджує, що останнім часом усе більшої уваги на вияви сакральності почали звертати літературознавці [160, с. 74]. Такі науковці, як Л. Тодорова [174], В. Сулима [167], Г. Яворська [199] наголошують на нерозривності зв'язку текстів літератури і теоцентричного начала «сакральне – мирське». «У конотонімії сакралізовані власні назви − так званий верхній ціннісний полюс: конотативні міфоніми, теоніми, християнські імена тощо. Не менш вагомими є конотативні антропоніми, топоніми, ергоніми, космоніми, зооніми. Такий поділ конотонімії корисний для глибшого розуміння тези про харизму імені; поняття онімної енергетейності тощо» [90, с. 115].

1.1.2. Про псевдонім і псевдо персонажів

Упорядник «Словника українських псевдонімів та криптонімів (XVI–XX ст.)» О. Дей стверджує, що «термін псевдонім – це узагальнювальне поняття в науково-бібліографічній літературі. Воно включає різні види творення й графічної передачі вибраних імен і позичень прихованого авторства» [СУПК, с. 27]. Учений вважає різновидами псевдоніма власне псевдоніми, або ж фіктоніми, узагальнювальні псевдоніми, криптоніми, графоніми, алоніми. Проте варто зазначити, що подану класифікацію та визначення терміна

псевдонім автор здійснював, використовуючи матеріали українських письменників, критиків, акторів, громадських діячів, але назви повстанців або людей, причетних до подій національно-визвольного боротьби за незалежність України, не були залучені для аналізу в його класифікації. Наприкінці XX століття виходить у світ праця дослідника В. Еппеля «Нові матеріали до словника українських псевдонімів» [НМСУП], яка значно доповнює матеріали, зібрані дослідником псевдонімії О. Деєм. «Нові матеріали…» містять суттєві виправлення та доповнення, що стосуються псевдонімів письменників, науковців, журналістів чи митців. І основним терміном, яким послуговується В. Еппель для позначення самобутніх найменувань, що функціонують на рівні з первинним ім'ям персонажа і в текстах замінюють його, є *псевдонім.* Мовознавиця Н. Павликівська наголошує на тому, що особливість псевдоніма, на відміну від інших антропонімів, полягає передусім у його функціональному призначенні (він використовується для того, щоб зберегти таємницю справжнього найменування особи) [45, с. 122].

Науковиця здійснила комплексне дослідження української літературно-мистецької, громадсько-політичної, кримінальної псевдонімії, що дозволило вмотивувати власне розуміння псевдоніма як особливого різновиду антропоніма й запропонувати найповнішу дефініцію поняття: *псевдонім* (від гр.ψευδώνυμος) – різновид антропоніма, прибране (вигадане) особове іменування, яке використовують представники окремих груп суспільства (письменники, публіцисти, композитори, актори, художники, співаки, громадсько-політичні діячі, злочинні елементи), поряд зі своїм справжнім іменем і прізвищем або замість них з метою конспірації через причини особистісного, політичного та юридичного характеру [125, с. 9].

Н. Павликівська пише, що «суттєвою особливістю літературного псевдоніма є складна взаємодія функцій: характеристична, оцінна, експресивна тощо. Псевдоніми, як поліфункціональні одиниці, виражають думки, настрої носіїв, беруть участь у популяризації їх творчого задуму, визначають їхнє

світобачення та ін.» [125, с. 11].

Важливо зазначити, що дослідниця також послуговується терміном *псевдонім* для позначення додаткового, вигаданого найменування, що маркує особистість, що хоче приховати справжні свої дані і є представником освітньо-мистецького сектору або ж громадсько-політичним діячем. Термін *псевдонім* Н. Павликівська використовує і тоді, коли говорить про учасників національно-визвольної боротьби ОУН та УПА [СП]. Проте в досліджуваному й описаному матеріалі Н. Павликівської про псевдонімний матеріал повстанців УПА трапляється і термін *псевдо* для позиціонування учасників визвольного руху: «…у результаті чого одна людина могла виступати в різних етапах боротьби під різними псевдами або й мати кілька псевд одночасно» [123, с. 275].

Те, що псевдонім щонайкраще відображає діяльнісну, емоційно-характеристичну або ж зовнішньо-описову характеристику людини, підтверджує і дефініція, запропонована П. Чучкою: «…псевдоніми – це самоназви, які факультативно використовує творча особа поряд з її справжнім прізвищем чи іменем із метою приховати своє авторське «я» або для маніфестації свого ідеологічного кредо» [194, с. 82]. Дослідник української політичної псевдонімії, зокрема псевдонімів ОУН та УПА, М. Лесюк указує, що «псевдонім – це неофіційна конотативна назва особи, яка відображає певну її характерну ознаку, несе інформаційне та емоційне навантаження і відома певному колу осіб» [87, с. 179]. Водночас мовознавець послуговується терміном *псевдо* у своїх працях: «…у мовленні самих вояків УПА та членів підпільних організацій, у літературі про визвольні змагання вживається досить удалий «українізований» термін «*псевдо*» [87, с. 178]. Власне «українізований» термін *псевдо* М. Лесюк використовує і в назві свого дослідження про псевдонімію повстанців УПА: «Псевда вояків Української Повстанської Армії» [87].

Термін *псевдо* трактують також Д. Бучко і Н. Ткачова у «Словнику української ономастичної термінології»: «…псевдо – це своєрідний варіант

псевдоніма, який використовували у 40–50-х рр. XX ст. бійці Української повстанської армії (УПА). Псевдо було єдиним іменуванням, що заміняло ім'я, прізвище та по батькові особи при спілкуванні усіх без винятку учасників опору, починаючи від головного командира і завершуючи рядовим бійцем; практично всі псевда були однослівними» [СУОТ, с. 158].

Письменник Ю. Горліс-Горський у тексті роману-спогадів «Ми ще повернемось!» про національно-визвольну боротьбу 1917–1921 рр. використовує поняття *псевдо* для опису конспіративного найменування персонажа *Соні Барабаш*: *«— Запам'ятайте і порвіть. Зайдете ввечері й спитаєте Соню Барабаш… «Свій чоловік» називав Соню «Сонечком». Пояснив мені, що у вінницькому гуртку це її конспіративне псевдо»* (ЮГГ-М, с. 85). Додаткові назви персонажів, що повністю заміняють ім'я чи прізвище дійових осіб у текстах творів про другий хронологічний період національно-визвольної боротьби, є не лише однокомпонентними, а трапляються й двокомпонентні оніми, наприклад: *Ваня Француз* (АК-Ч, с. 267). До того ж письменник Р. Федорів у романі «Єрусалим на горах» про визвольні змагання 1942–1954 рр. використовує поняття *псевдонім* для позиціонування додаткових найменувань дійових осіб: *«Як дух, розвіявся він серед полів, і більше ми його ніколи не бачили, він пропав у глибинах підпільної боротьби, прийнявши* ***псевдонім****, як тоді вимагала потреба, і тільки зрідка до нашої мами добувалася з підпільних глибин скупа звістка, що живий, здоровий, воює, а далі, як Бог дасть»* (РФ-Є, с. 140). Тому, враховуючи особливості джерельного матеріалу, ми будемо послуговуватися терміном *псевдонім* для аналізу конспіративних назв персонажів у творах про національно-визвольну боротьбу 1917–1954 років.

1.2. Особливості аналізу літературно-художньої онімії на матеріалі творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття

Для комплексного аналізу ономастикону текстів про період національно-визвольної боротьби першої половини XX століття ми обрали двадцять творів.

Загальний джерельний масив складається з дванадцяти текстів про визвольний рух 1917–1921 років (Холодноярські події та опір на територіях Західної України і Прикарпаття), а також восьми творів про повстанську боротьбу ОУН та УПА. Важливо зазначити, що, крім художніх текстів, ми послуговувалися також спогадами очевидців національно-визвольної боротьби, яким вдалося вижити й написати унікальні твори-свідчення. Наприклад, повість «В херсонських степах» Ю. Степового видана 1947 року в Мюнхені, про яку генерал М. Капустянський написав так: «Назагал твір Юрка Степового «В херсонських степах» є цінним внеском у нашу історичну мемуарну літературу і мусить бути поширений особливо серед нашої молоді та заохотити наші літературні сили до написання подібного роду творів» (ЮС, с. 5). Серед інших аналізованих текстів-спогадів, що ми використовували для дослідження, важливо назвати ще такі, як: «Холодний Яр» і «Ми ще повернемось!» Ю. Горліса-Горського, «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютого-Лютенка, «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенка про визвольну боротьбу 1917–1921 років та «І гинули першими» С. Семенюка про повстанський рух УПА (автор С. Семенюк помер 2019 року, видавши книгу спогадів про особисту повстанську боротьбу в Луцьку в 2010 році). Використання ономастикону, засвідченого у вище згаданих творах, вважаємо цінним для комплексного аналізу іменника′ зазначеного періоду, адже назви осіб та інші пропріативи відтворюють специфіку української історії.

Особливістю аналізованого джерельного матеріалу є те, що онімія, засвідчена у текстах, складається як із назв реальних осіб, що безпосередньо брали участь у національно-визвольній боротьбі в різних регіонах України в період 1917–1954 років, так і найменувань віртуальних персонажів.

Вивчення ономастикону цих текстів дає змогу окреслити принципи номінації персонажів, виявити з-поміж них і максимально наближені до моделей реальної онімії з різних територій. Наприклад, набір особових імен, характерний для історичного періоду, про який ідеться в аналізованих

джерелах: *Климентій* (АК-Ч), *Корній* (УС-О); *Горпина* (УС-О), *Магдалина* (УС-Ч). У творах «Єрусалим на горах» і «Палиця для прокажених» Р. Федорова та «Вогненні стовпи» Р. Іваничука про повстанський рух у Галичині та Прикарпатті ми фіксуємо частіше віртуальні прізвища із формантами *-ук-* (*'-ук-*), *-чук-*, що цілком співвідноситься з реальними назвами в тій місцевості.

Завдяки карткуванню онімного матеріалу зафіксували 2766 літературно-художніх антропонімів, що функціонують у творах про два хронологічні періоди визвольної боротьби. Для детальнішого аналізу розподілено антропонімікон на історичний та віртуальний. Окрім літературно-художніх антропонімів, зафіксовано 2000 топонімів, для аналізу залучено *конотоніми,* або *асоціативно забарвлені топоніми,* та хоронім *Україна* з його варіантами найменувань. В аналізованих текстах наявна численна кількість сакральної онімії – близько 500 назв.

1.3. Методика дослідження ономастикону художньої та мемуарної прози

Виконання наукової розвідки супроводжується урахуванням методологічних рекомендацій чи зауваг, що забезпечують логічність та структурованість роботи. Український учений Ю. Карпенко поділяє методи мовознавства за метою дослідження мови на *описові* (експериментальний, дистрибутивний, статистичний), *реконструктивні* (порівняльно-історичний, метод внутрішньої реконструкції), *за способом дослідження* (синхронічні, діахронічні) і *за шляхами досягнення мети* (індуктивні, дедуктивні) [64, с. 16–17]. На переконання Л. Селіверстової, особливості студіювання онімів у художніх текстах полягають у дотриманні принципів історизму, розмежуванні синхронії і діахронії, вивченні поетики онімів у символічному (який починається від традицій ономастичних досліджень) і композиційному (що бере початок від лінгвістичної поетики) напрямках [156, с. 12]. У парадигмі літературно-художньої ономастики аналіз онімії української прози базований

на комплексі методів дослідження. Завдання, поставлені в дисертації, зреалізовані за допомогою загальних методів дослідження та власне лінгвістичних. Оніми в окресленому джерельному масиві (мемуарні та художні твори) є засобом саме для інтерпретації та опису специфічного, однак важливого періоду української історії. Дослідження ономастикону заявленої прози відбувалося на **декількох етапах**.

На початковому етапі окреслено теоретичні основи літературно-художньої ономастики, здійснено огляд наукового доробку зарубіжних і вітчизняних мовознавців у цій галузі (зокрема зосереджено увагу на трьох основних ономастичних школах України), визначено доцільність використання відповідних загальнонаукових (аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція) і власне лінгвістичних та ономастичних методів дослідження пропріативної лексики у текстах (художніх і мемуарних) про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття.

На другому етапі дослідження здійснено картування власних назв із текстів, що стали джерельною базою для нашої розвідки, і сформовано корпус пропріативної лексики із виокремленням відповідних її розрядів і класів.

Щоб забезпечити комплексний методологічний простір у дослідженні різних класів онімів у текстах художньої та мемуарної прози визначеного історичного періоду, зосереджено увагу на таких критеріях: 1) встановлення та класифікація історичного й віртуального ономастикону; 2) виокремлення в межах власне історичної онімії таких видів ЛХА, як псевдонімів і прізвищ, та з’ясування на основі текстів їхнього функціонального навантаження; 3) фіксація різновидів та мотиваційної зумовленості використання пропріативної лексики на позначення віртуальних пропріативів в аналізованих творах; 4) ідентифікація інших класів власних назв, що не називають осіб у текстах окреслених джерел, однак становлять важливе моделювальне тло.

У нашій науковій розвідці, присвяченій дослідженню ономастикону

творів про український опір, виконано інвентаризацію та класифікацію різних розрядів та класів власних назв для подальшого здійснення мовознавчого аналізу. Картотеку сформовано методом *суцільної вибірки* пропріативів із текстів аналізованих джерел. Кількісні показники функціонування онімів у різних текстах подекуди діаметрально різняться: наприклад, у творі про визвольну боротьбу 1917–1921 років «У споконвічному вирі» В. Лопушанського зафіксовано 40 власних назв, водночас, коли комплексна вибірка онімів із роману-спогадів «Холодний Яр» Ю. Горліса-Горського становить 434 пропріативи.

На думку мовознавців, *описовий метод* є тим первинним етапом, без якого неможливе жодне ономастичне дослідження [169, с. 217]. Мовознавиця О. Селіванова зауважує, що описовий метод вважають міжпарадигмальним, який нерідко ототожнюють зі структурним методом. Описовий метод застосовує прийоми внутршньої і зовнішньої інтерпретації. *Внутрішня інтерпретація* передбачає класифікацію досліджувальних одиниць за певною матрицею параметрів, коли *зовнішня інтерпретація* демонструє зв'язки мовної одиниці з позначеною нею реалією, категоріями свідомості, мислення, психічними функціями, ситуацією позначення тощо [153, с. 63]. На цьому етапі нашого дослідження онімії на основі описового методу, що забезпечує здійснення загальної характеристики власних назв в аналізованих творах, систему класифікацій пропріативів проведено методом функціонально-стилістичного аналізу онімів. Завдяки розлогим контекстам, що подають письменники, вдається визначити місце оніма в онімному просторі твору. Карткування зібраного матеріалу і його аналіз сприяли окресленню кількісного вживанння тих чи тих пропріативів. Наприклад, найбільш поширеними є літературно-художні антропоніми, що складають 2766 найменувань (див. Додаток Ґ). Історична тематика творів зумовлює також використання великої кількості топонімів: 2000 власних назв, а також конотонімів та частотне вживання хороніма *Україна* з його варіантами зокрема (див. Додаток Г).

Для визначення продуктивності вживання літературно-художніх онімів застосовано прийом кількісних підрахунків. В ономастиці наочна математизація зібраного матеріалу сприяє конкретизації кількісного функціонування різних класів власних назв для подальшого виокремлення найбільш уживаних видів пропріативів. Кількісний аналіз забезпечує виразне формування результатів проведенного ономастичного дослідження. Підсумки кількісних даних аналізу функціонування онімів узагальнені у рисунках, таблицях, додатках. Беззаперечно важливим є функціональний аналіз літературно-художніх антропонімів на позначення як власне історичних постатей, так і віртуальних образів. Завдяки розлогим контекстам творів виокремлено кількісні варіанти ономавжитків ЛХА зі встановленням їхнього функціонального навантаження в текстах (див. Додаток Ґ). Такий підхід дає змогу встановити причинно-наслідкові ознаки використання письменниками усіх класів онімів у текстах, що аналізуються, для цілісного уявлення про особливості описаного історичного періоду. Науковці стверджують, що *структурний метод* не може існувати без підкріплення культурно-історичними фактами [169, с. 217], що підтверджує аналізований матеріал. Структурний метод дає змогу зрозуміти специфіку власних назв та взаємозв'язків онімів у текстах, а також виявити вплив соціокультурних чинників на формування найменувань персонажів.

Під час наступного етапу для виокремлення вагомих характеритизувальних ознак оніма використано *контекстуально-інтерпретаційний метод*. Завдяки цьому визначено додаткове конотативне навантаження літературно-художніх антропонімів у творах про національно-визвольну боротьбу. Дослідження функціонального навантаження онімів, що мають елементи інтертекстуальності (*Дон Кіхот*), або варіантів теонімів чи агіонімів у різних перекладах Святого Письма та їхнього використання письменниками в текстах аналізованих творів (*Юда Іскаріотський*) забезпечує *зіставний метод*. О. Селіванова вважає, що цей метод є міжпарадигмальним,

який спрямований на вияв спільних і специфічних рис зіставлювальних мов на всіх рівнях і в мовленні, тексті за принципом синхронії. Об'єктом вивчення зіставного аналізу, на думку вченої, можуть бути фонеми, склади, лексичні одиниці, граматичні категорії, номінативні структури, синтаксичні конструкції, тексти [153, с. 61].

На завершальному етапі дисертаційної роботи узагальнено лінгвістичні факти за допомогою *описового методу*.

Отже, у роботі послуговувалися класифікацією онімів за денотативним принципом, зважаючи на функціональне навантаження, структурні та асоціативні особливості засвідчених власних назв. У нашому дослідженні використані як загальнонаукові методи, так і власне лінгвістичні й ономастичні, що, на наш погляд, з урахуванням усієї специфіки аналізованого матеріалу сприяли досягнення поставлених мети та завдань.

Висновки до розділу 1

Дослідження онімів у тексті художнього твору викликало глибокі наукові зацікавлення в середині XX століття як українських, так і зарубіжних лінгвістів. Для позначення назви наукової дисципліни, що вивчає функції пропріатива в художньому творі, та власної назви, що була введена автором у структуру художнього тексту, мовознавці запропонували низку термінологічних одиниць, наприклад: *літературна ономастика* (Ю. Карпенко, М. Мельник), *ономастика поетична*, *художня ономастика*, *драматургічна ономастика* (Т. Немировська), *поетика оніма*, *поетонім* (В. Калінкін, О. Філатова), *літературно-художній антропонім*, *літературно-художня антропонімія* (Л. Белей), *літературне назвознавство* (І. Ґерус-Тарнавецька), *характонім*, *маркована назва*, *атрибутивна назва* (Дж. Альгео).

Для аналізу та позначення конспіративних назв персонажів (історичних і вигаданих) у науковій розвідці використовуємо поняття *псевдонім*, зважаючи на специфіку аналізованого матеріалу. У дисертаційній роботі задля

виконання поставленої мети та завдань задіяні загальнонаукові і власне лінгвістичні методи. Для аналізу засвідчених онімів послуговуємося класифікацією власних назв за денотативним принципом з урахуванням того, що зафіксовано як реальні ЛХА, так і віртуальні.

Крім первинно номінативної функції власної назви, науковці окреслюють ще низку суміжних функцій, що створюють емоційно-смислове поле для оніма, використовуваного в тексті художнього твору. Окремий шар конотонімів (як особливий прошарок онімів із емоційно-оцінним характером) складають сакрально зумовлені оніми, які визначають зв'язок текстів літературних творів із теоцентричним началом. Дослідження функціонування оніма в тексті художнього твору були актуальними не лише протягом XX століття, але й залишаються одними із центральних мовознавчих зацікавлень і нині.

Основні положення розділу 1 апробовано в статтях «The name Ukraine and its variability in Ukrainian prose about the national liberation movement of the first half of the twentieth century» [207] і «Сакральні номінації в текстах про національно-визвольний рух України: компаративний підхід» [11].

РОЗДІЛ 2

ІСТОРИЧНІ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ АНТРОПОНІМИ

У цьому розділі здійснено комплексний аналіз літературно-художніх антропонімів на позначення історичних персонажів, що є дійовими особами в текстах аналізованих творів. Схарактеризовано літературно-художні антропоніми, що складають історичне тло в текстах. Вибірка таких історичних ЛХА становить близько 2500 ономавжитків.

2.1. Літературно-художні антропоніми як найменування дійових осіб у прозових творах

2.1.1. Псевдоніми повстанців

У текстах аналізованих художніх творів письменники часто називають деяких персонажів додатковим іменем, тобто псевдонімом, для увиразнення специфіки підпільної боротьби. Справді, щоби захистити себе та свої родини від переслідувань червоноармійців, повстанці обирали собі псевдоніми. Ті з них (йдеться про Ю. Горліса-Горського, М. Дорошенка, І. Лютого-Лютенка, С. Семенюка, Ю. Степового), хто повернулися живими з війни та ще й виїхали за кордон, опублікували твори-спогади про тогочасні події. Уважаємо твори цих авторів достовірним джерелом інформації про повстанську псевдонімію.

Ми зафіксували 114 псевдонімів у текстах аналізованих творів, проте разом із їхніми варіантами загальна кількість становить 142 найменування. Письменники здебільшого використовують один псевдонім для певного персонажа, наприклад, у тексті «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко вказує, що псевдонім *Плужник* є єдиною конспіративною назвою для персонажа *Гриця Довженка*. Однак є випадки, коли автори аналізованих творів використовують декілька псевдонімів, ужитих для номінації одного персонажа, як-от: *Боремський* та *Карпо* є псевдонімами повстанця *Данила Шумука*, що брав участь у національно-визвольних змаганнях періоду УПА (див. Додаток А).

Завдяки тому, що письменники використовують засвідчені історично

реальні назви персонажів, складається враження, що аналізовані твори реально відображають тогочасні події. Зафіксовані у творах про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття псевдоніми поділяємо на такі групи:

1) псевдоніми, в основі яких – особове ім'я: ***Андрій***, ***Василь***, ***Левко***, ***Олег***, ***Остап***, ***Охрім***, ***Прокіп***, ***Юрко***; ***Борис*** (УС-Ч), ***Мирон*** (РФ-Є), ***Петрусь***; ***Галина***, ***Оксана*** (СС), ***Маруся*** (ВШ-З) ***Оленка*** (РФ-П) та прізвище: ***Боремський***, ***Кайдаш***, ***Семенюк*** (СС), ***Буреверха*** (РФ-Є), ***Небаба***, ***Троян***, ***Царенко*** (УС-Ч); або особове ім'я + прізвище: ***Марко Бараболя*** (СС) (жоден із наведених псевдонімів не має відповідника в реальному ономастиконі);

2) псевдоніми, мотиваційною базою для творення яких слугуть назви на позначення тварин: ***Лев***, ***Олень***, ***Рись*** (ОЯ), ***Ведмідь***, ***Кобила***, ***Олень*** (УС-Ч), ***Лис*** (РФ-П), ***Вовк***, ***Сіроманець*** (СС); та птахів: ***Боривітер*** (РФ-П), ***Крук***, ***Орел***, ***Пташка***, ***Сокіл***, ***Яструб*** (СС), ***Ворон***, ***Орел*** (УС-Ч), ***Кібець*** (МД), ***Пугач*** (ЮГГ),***Чорний Ворон*** (ВШ-З);

3) псевдоніми, співвідносні з назвами історичних осіб та міфологічних істот: ***Вернигора*** (МД), ***Вовгура*** (ЮС), ***Гонта*** (ІЛЛ), ***Еней***, ***Мамай*** (УС-Ч), ***Відьма***, ***Мавка***, ***Русалка***, ***Сатана*** (СС), ***Залізняк*** (ЮГГ), ***Кривоніс***, ***Опришок*** (РФ-П), ***Мамай*** (ВШ-З), ***Опришко***, ***Орлик***, ***Сагайдачний*** (РФ-Є), ***Чорт*** (ІЛЛ);

4) псевдоніми, мотиваційною базою для творення яких є назви на позначення роду діяльності: ***Пасічник***, ***Орач*** (РФ-П), ***Плужник*** (МД), ***Танкіст*** (АК-Ч);

5) псевдоніми, мотивовані назвами явищ природи та рельєфу: ***Гай*** (СС), ***Гора***, ***Граніт***, ***Могила***, ***Скеля***, ***Хмара***, (ОЯ), ***Тайга*** (АК-Ч);

6) псевдоніми, утворені від назв рослин: ***Мирт***, ***Смерічка***, ***Яворина*** (ОЯ), ***Береза***, ***Верба*** (РФ-П), ***Верба*** (СС), ***Качан*** (УС-Ч), ***Яблучко*** (ЮГГ);

7) псевдоніми, мотивовані зовнішніми та внутрішніми ознаками, які характеризують людину: ***Блакитний*** (ЮС), ***Дужий*** (АК-Ч), ***Рудий*** (РФ-П), ***Біла***, ***Сизий*** (СС), ***Лютий*** (ІЛЛ), ***Чорнота*** (МД);

8) псевдоніми, в основі яких відомі географічні назви: ***Берлін***, ***Ташкент*** (СС), ***Хотин*** (УС-Ч);

9) псевдоніми, співвідносні з назвами предметів побуту та абстрактними назвами: ***Довбня*** (РІ), ***Булава***, ***Куля*** (УС-Ч); ***Помста*** (ОЯ);

10) псевдонім, який вказує на вік: ***Дід*** (СС);

11) псевдонім, що містить етнічну характеристику героїні: ***Циганка*** (СС);

12) псевдонім, співвідносний з назвою частини людського тіла: ***Вухо*** (РФ-П).

Важливо зауважити, що серед псевдонімів є не лише такі, що зазначаються в одному джерелі, але також і найменування, що використані в декількох аналізованих творах. Тобто, в окремих випадках спостерігаємо *«кочування»* або ж згадку одного псевдоніма декількома авторами, що зазвичай свідчить про реальність існування його носія. Власне, завдяки вживанню псевдонімів у творах різних письменників ми можемо говорити про існування історичних прототипів певних дійових осіб. Виокремлюємо для аналізу 14 псевдонімів (*Блакитний, Вернигора, Вовгура, Гонта, Залізняк, Кібець, Лютий, Мамай, Маруся, Пугач, Чорний Ворон, Чорнота, Чорт, Яблучко*), які згадують сім авторів у семи текстах-спогадах про національно-визвольний рух 1917–1921 років.

Отаман Блакитний. Херсонський отаман ***Блакитний***, або ж ***Степовий***, насправді мав реальне прізвище *Пестушко*, що засвідчує Ю. Степовий у повісті-спогадах «В херсонських степах» (ЮС, с. 73). У тексті роману М. Дорошенка «Стежками Холодноярськими» найменування *Блакитний* зафіксовано 15 разів, наприклад: *«До холодноярців під'їхав головний отаман дивізії степовиків, молодий; стрункий Кость Блакитний…»* (МД, с. 88–89). Оскільки Ю. Горліс-Горський був безпосереднім учасником змагань, то в його романі-спогадах «Холодний Яр» онім *от. Блакитний* згаданий 25 разів у різних варіантах, наприклад: *отаман Степової повстанської дивізії Кость Блакитний*

(ЮГГ-Х, с. 202). Та найбільш розгорнута нотатка про *Костя Блакитного* наявна в тексті Ю. Степового «В херсонських степах», автор подає власні спостереження про тогочасні події: *«…Але і Степовий, і Блакитний це була насправді одна людина, що організувала і очолила дивізію степовиків. Справжнє його прізвище* ***Пестушко Констянтин Юрович****»* (ЮС, с. 73). І в історичному романі «Чорний Ворон» В. Шкляра також виявлено онім *Блакитний*: *«…з яким у 20-му воював у Степовій дивізії Костя Блакитного»* (ВШ-З, с. 168) (про що свідчить власне історичний складник роману). Тому, опираючись на тексти Ю. Степового, Ю. Горліса-Горського, М. Дорошенка, авторів мемуарних творів, можемо стверджувати про цілковито реальну постать повстанця *Пестушка*, псевдонім якого був *Блакитний*.

Вернигора. Автор спогадів про визвольні бої на Черкащині 1917–1921 років «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко в романі зазначає, що сам обрав собі псевдонім ***Вернигора***: *«За правдивість прізвищ шести козаків та з яких сіл походять автор не відповідає, бо й сам діяв в партизанці під кличкою «Вернигора»* (МД, с. 273). Знаковим є той факт, що протягом усього твору для підтвердження використання власного псевдоніма в спогадах «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко вживає псевдонім *Вернигора* з додатковими авторськими зауваженнями: *«…старшини Залізняк та Вернигора (автор цих спогадів), та два інших…»* (МД, с. 310). Ю. Горліс-Горський у спогадах також вказує іменування такого повстанця, як *Вернигора* разом з апелятивом *батько* для підтвердження близькості чи вираження шанобливого ставлення: *«Називав себе* ***батьком Вернигорою****»* (ЮГГ-Х, с. 311). Тому, враховуючи вищенаведені цитати із творів-спогадів, можемо вважати, що псевдонім *Вернигора* обрав для себе під час визвольних змагань автор роману «Стежками Холодноярськими» Михайло Дорошенко.

Вовгура. Псевдонім ***Вовгура*** письменники В. Шкляр та Ю. Степовий використовують у «Чорному Вороні» та «В херсонських степах» відповідно. Стверджувати, що йдеться про ту ж саму особу не можемо, оскільки В. Шкляр

не вказує реального денотата, а псевдонім *Вовгура* автор згадує декілька разів стосовно різних персонажів і ситуацій, наприклад: *«…прибравши собі нове ім'я – чи то Вовгура, чи Босий, чи Туз…»* (ВШ-З, с. 49), *«— Ні, у нас є Вовкодав, Вовгура, Вовчун… але в них зуби як зуби, не ікла»* (ЮС, с. 139). З іншого боку, це найменування активно функціонує в повісті-спогадах Ю. Степового, де він зазначає особове ім'я реально історичної особи, називаючи її додатково двокомпонентними антропонімоформулами: *«…вирізнялась шляхетно-ніжна постать молодого Вовгури – колишнього студента…»* (ЮС, с. 13), *«— Ну, то вибачте,* ***Григорію Кіндратовичу****, що…»* (ЮС, с. 71), *«—* ***Гриненко Грицько****, Бабенко Віра…»* (ЮС, с. 123). Із контексту спогадів «В херсонських степах» зрозуміло, що йдеться про того самого повстанця. Не можемо стверджувати, що в обох аналізованих текстах автори мають на увазі ту саму особу *Вовгури* (Грицька Гриненка), але це свідчить про часте використання цього псевдоніма й в інших дивізіях чи загонах.

Гонта. Псевдонім ***Іван Гонта*** позиціонується в трьох текстах творів десять разів. У романі-спогадах «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко зазначає мотив обрання цього псевдоніма повстанцем: *«…славнозвісний Холодний Яр, де колись збирались месники і звитяжці народні під проводом Залізняка і Гонти, прізвище якого оце й тепер я собі прибрав»* (МД, с. 296). У спогадах про бої в окрузі Холодного Яру І. Лютий-Лютенко пише: *«…вигукнув: «Отаман Гонта! Отаман Лютий!» Я, здивований цим, зупинився»* (ІЛЛ, с. 91). Очевидно, що в повсякденному та військовому житті гармонійно використовувалися обидва найменування: власне прізвище *Лютий* і псевдонім *Гонта*. І вже в історичному романі «Чорний Ворон» В. Шкляр також вживає чотирикомпонентну формулу з псевдонімом *Гонта*, що вказувала на місце походження чи головування повстанця на певній території: *«Загородній із Голиком-Залізняком теж повели по курцях очима, чи не топчеться тут звенигородський отаман Гонта-Лютий…»* (ВШ-З, с. 214).

Залізняк. Отаман Залізняк, той же Ю. Горліс-Горський, має чи не найширшу сітку псевдонімів, оскільки він був безпосереднім учасником боїв, автор «Холодного Яру» та окремих статей із твору-спогадів «Ми ще повернемося!». Властиво, у тексті роману «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський не згадує свого імені, а лише псевдоніми, які обирав під час визвольних змагань: ***побратим Юрко Залізняк*** (ЮГГ-Х, с. 73); ***Валентин Сім'янців*** (ЮГГ-Х, с. 122); ***товаришка-вчителька Ніна*** (ЮГГ-Х, с. 279). М. Дорошенко, знаний як *Вернигора*, також учасник визвольних повстань й автор спогадів «Стежками Холодноярськими», згадує *Залізняка* як ***жвавого Юрка Горлицю-Горського***: *«…на свою нараду, на яку прибув і жвавий Юрко Горлиця-Горський…»* (МД, с. 161). У текстах романів-спогадів «Чорний Ворон» В. Шкляра та «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютого-Лютенка постать Ю. Горліса-Горського позиціонується як ***Юрко Залізняк*** та ***Залізняк*** відповідно (ВШ-З, с. 9). Найрозлогішу сітку всіх найменувань *Горського* подає упорядник видання «Ми ще повернемося!» Роман Коваль: ***Городянин, Городянин-Лісовський, Горський, Горліс-Горський, Залізняк, Лісовський, «Юрій Чорноярський»*** (ЮГГ-М, с. 48). Варто зазначити, що автор Роман Коваль указує і справжнє прізвище *Горського*: *«**Городянин-Лісовський** Юрій Юрійович (14.01.1898, м. Полтава – 27.09.1946, м. Новий Ульм, Німеччина)»* (ЮГГ-М, с. 357). Псевдонім *Залізняк*, що його Ю. Горліс-Горський засвідчує саме під час визвольних змагань у романі «Холодний Яр», має підтвердження у вищезгаданих текстах письменників В. Шкляра та І. Лютого-Лютенка, а загальна кількість псевдонімів на позначення його історичного персонажа налічує сім найменувань.

Кібець. В. Шкляр у романі «Чорний Ворон» лише одноразово вживає псевдонім ***Кібець***: *«На заклик висміяти бандитів-отаманів, котрі полюбляли брати собі такі наймення, як Орел, Кібець, Ворон, Яструб…»* (ВШ-З, с. 69). Тільки однокомпонентний варіант псевдоніма подає і Ю. Горліс-Горський: *«…розгулявся верткий Кібець, напади якого сповна відповідали його*

псевдоніму» (ЮГГ-Х, с. 170). Найбільш детально описує повстанця *Кібця* М. Дорошенко (*Вернигора*) в тексті-спогаді «Стежками Холодноярськими», згадуючи його псевдонім 80 разів, як-от: *«…переховувалась від комунарів та злих людей жінка* ***Миколи Бондаренка-«Кібця»****, чорнява красуня Євгенія…»* (МД, с. 139). Використовуючи багатокомпонентну антропонімоформулу, автор Ю. Горліс-Горський разом із псевдонімом повстанця зазначає і його справжнє особове ім'я та прізвище – ***Микола Бондаренко.***

Лютий. Ю. Горліс-Горський стверджує про спільну участь у боях разом із *Ялисеєм Лютим*, проте не вказує його імені чи псевдоніма в тексті спогадів «Холодний Яр». Замість нього це робить дослідник Роман Коваль, зазначаючи: *«Командиром 1-го (кінного) полку Степової дивізії був* ***Ялисей Степанович Черевик (Лютий)****»* (ЮГГ-Х, с. 214), *«****ЛЮТИЙ (ЧЕРЕВИК) Ялисей Степанович*** *(?, с. Водяне Криворізького пов. Катеринославської губ. – 1933?)»* (ЮГГ-Х, с. 367). У примітках до тексту Ю. Горліса-Горського Роман Коваль подає справжнє прізвище Лютого – ***Черевик***. В. Шкляр, окрім назв персонажів, що стали результатом авторського вимислу, здебільшого згадує назви реальних повстанців, як-от: *Ялисей Лютий* (не вказує справжнього прізвища): *«…упізнав* ***Ялисея Лютого****, з яким у 20-му воював у Степовій дивізії Костя Блакитного»* (ВШ-З, с. 168). Ще одна фіксація трапилася в мемуарному творі Ю. Степового «В херсонських степах»: *«—…ви нікакой Чеботарьов, ви* ***Черевик*** *із Водяной!... — Так, я* ***Черевик*** *із Водяної, а моє псевдо в 1920 році –* ***Лютий****!»* (ЮС, с. 126).

Отже, беручи за основу тексти трьох письменників Ю. Горліса-Горського, В. Шкляра та Ю. Степового, можемо стверджувати історичність постаті повстанця *Ялисея Лютого*, чиє справжнє прізвище було *Черевик* (ЮС, с. 126).

Мамай. Псевдонім ***Мамай*** зафіксовано у творах «Холодний Яр», «Ми ще повернемось!», «Чорний Ворон» про період визвольних змагань 1917–1921 років. У романі «Холодний Яр» читаємо: *«Це отаман Білого Яру з-над Дніпра Мамай»* (ЮГГ-Х, с. 78), а в примітках до цього ж тексту впорядник Роман

Коваль подає і справжнє прізвище повстанця: *«**Мамай (Щириця)** Яків Панасович (8. 10. 1887, с. Боровиця Чигиринського пов. Київської губ., тепер Чигиринського р-ну Черкаської обл. – 27. 04. 1929, Черкаси)»* (ЮГГ-Х, с. 368). Відповідно, він же й підтверджує історичність постаті *Щириці* в «Ми ще повернемося!»: *«…з отаманом **[Яковом] Мамаєм (Щирицею)** [на чолі] форсували Дніпро…»* (ЮГГ-М, с. 276). В. Шкляр, хоча й одноразово, однак згадує отамана *Мамая*: *«…підоспіли загони Лютого, Голого, Мамая…»* (ВШ-З, с. 49). Саме реальні образи в тексті роману «Чорний Ворон» і підтверджують історичну основу твору, незважаючи на те, що письменник не зазначив справжнього прізвища лісовика.

Маруся. Трапляється нам єдиний образ жінки-отаманші, використаний у текстах трьох романів: «Холодний Яр» Ю. Горліса-Горського: *«…приймали Чорноліський полк за партизанський загін **Марусі**…»* (ЮГГ-Х, с. 272); «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютого-Лютенка (це спогади очевидців – що свідчить про ймовірно реальну постать, хоча не заперечуємо існування двох різних жінок-повстанок із однаковим псевдонімом): *«…на територію отамана «Марусі», де вона партизанила…»* (ІЛЛ, с. 22); та «Маруся» В. Шкляра (письменник подає різні способи іменування отаманші Марусі та її справжнє особове ім’я): *«Віднині називайте мене **Марусею!**»* (ВШ-М, с. 89) (обраний власне самим персонажем псевдонім *Маруся* свідчить про намір приховати власне ім’я – і тим самим уберегти родину від переслідувань), ***Олександра Соколовська*** (справжнє ім’я і прізвище повстанки) (ВШ-М, с. 78), ***Саша Соколовська*** (ВШ-М, с. 179), ***сестричка Саша*** (ВШ-М, с. 50). В авторській післямові до роману «Маруся» В. Шкляр підтверджує думку про одночасне існування декількох жінок-отаманш із псевдонімом *Маруся* під час національно-визвольної боротьби 1917–1921 років, проте наголошує, що саме достовірний образ *Олександри Соколовської* та її братів описаний у тексті до роману: *«І це були оповіді не про збірний образ Марусі (знаємо не одну отаманшу під таким ім’ям), а саме про тебе, Олександру Соколовську»* (ВШ-М, с. 309). Стверджувати, що в текстах

Ю. Горліса-Горського та І. Лютого-Лютенка йдеться про ту саму *Олександру Соколовську* не маємо підстав.

Пугач. Псевдонім *Пугач* згаданий у текстах трьох романів-спогадів, тому можемо припускати історичну достовірність іменованої так дійової особи: *«З останніми пішли і деякі старшини, а між ними й Пугач, і Бойко»* (ІЛЛ, с. 60); *«…сотник Бойко і чотовий Пугач з сотнею повстанців …»* (МД, с. 191); *«…Пугач вдало маневрує і зводить червоні лави в гущавині»* (ЮГГ-Х, с. 245).

Чорний Ворон. В однойменному романі В. Шкляр згадує цей псевдонім 413 разів упродовж твору. Письменник використовує у тексті цього роману й інші псевдоніми, які мав *Чорний Ворон* під час повстанських подій. Згідно з історичною правдою, було 5 отаманів, що мали один повстанський псевдонім – *Чорний Ворон*. Вони діяли в Холодному Яру, в Чорному лісі, на Поділлі, Криворіжжі та Єлисаветградщині. У тексті роману В. Шкляра абсолютно витриманий історичний аспект номінації степовика *Чорного Ворона*, адже він власне є тим *Черноусовим із-під Товмача*, що проводив бої із московськими окупантами у Звенигородському, Черкаському та Чигиринському повітах (одним із тих п’яти абсолютно різних отаманів з однаковим псевдонімом). У тексті роману це прізвище подається так: *«У Ворона (тоді ще не Ворона, а* ***штабс-капітана Черноусова*** *– (зробили в армії з* ***Чорновуса****)…»* (ВШ-З, с. 31). Цілком очевидно із архівних справ, що це ж прізвище *Черноусов* згадане «бойовиком» у «Доповіді таємно-інформаційного відділу при РНК УРСР, №154» від 23 серпня 1921 року: *«Черный Ворон – непримиримо хитрый и тупой враг… а посему я,* ***Иван Якович Черный Ворон – Черноусов****…»* [72, с. 25]. Письменник В. Шкляр у різні періоди життя персонажа однойменного роману номінує його ще й іншими багатокомпонентними формулами: ***Іван Степанович Семьонов*** (ВШ-З, с. 249), ***Петро Минович Горовий*** (ВШ-З, с. 265), ***Богдан Крук*** (ВШ-З, с. 280). У тексті роману «Чорний Ворон», а саме в історичному документі Командувача Чорноморської повстанчої групи генштабу полковника Гамалія, згаданий ще один отаман із таким самим

найменуванням – *отаман Чорний Ворон-Лебединський*, командир 2-го полку (ВШ-З, с. 189). Власне, В. Шкляр у примітках пояснює, що полковник Гамалій мав на увазі, додавши уточнення *«Лебединський»*: *«Лебединський, оскільки в той час був ще один отаман під псевдо Чорний Ворон (**Платон Черненко**), але діяв він на Криворіжжі та Миколаївщині»* (ВШ-З, с. 189). Підтвердженням історичної достовірності існування реальної людини з таким псевдонімом слугує витяг із меморандуму Катеринославського губернського відділу ҐПУ: *«…и бандитами – активистами Черненко (Черного Ворона)…»* [72, с. 46]. М. Дорошенко (*Вернигора*) згадує псевдонім *Чорний Ворон* у романі «Стежками Холодноярськими» десять разів, наприклад: *«…відділ кінноти Степовиків під командою Чорного Ворона»* (МД, с. 91). Письменник Ю. Степовий у тексті «В херсонських степах» описує бойові дії зі ще одним *Вороном*: «*…студент Катеринославського гірничого інституту із Жовтих Вод **Микола Скляр**, а пізніше сотник Махна – Чорний Ворон»* (ЮС, с. 84). Автор книги «Чорний Ворон. П’ять біографій» Роман Коваль подає інформацію про *Миколу Скляра*, яка лише підтверджує слова М. Дорошенка та Ю. Степового про зв’язок *Чорного Ворона* зі Степовою дивізією К. Блакитного: *«У вересні 1920 року Чорний Ворон разом із Степовою дивізією прибув в Чигиринщину. В Медведівці його вперше і побачив поручник армії УНР Юрко Городянин (Юрій Горліс-Горський)»* [72, с. 15].

Із вище наведених фактів можемо стверджувати, що в аналізованих текстах романів («Чорний Ворон» В. Шкляра і «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенка) йдеться про двох повстанців, які мали псевдонім *Чорний Ворон.* Водночас обидва персонажі є реальними історичними особами та обоє брали участь у холодноярських боях, але роки їхнього перебування там істотно різняться. Активна повстанська діяльність *Чорного Ворона* (*Чорновуса*) з роману В. Шкляра тривала до 1923 року. А про ліквідацію загону *Чорного Ворона* (*Чорновуса*) в 1925 році йдеться як в однойменному романі В. Шкляра, так і в історичних даних, зібраних Романом Ковалем у книзі «Чорний Ворон.

П'ять біографій» [72]: *«…загін Чорного Ворона ліквідовано 6 червня 1925 року»* [ДАЧО с. 20–22]. А дата смерті *Чорного Ворона* (*Миколи Скляра*), про якого згадують письменники М. Дорошенко та Ю. Степовий, що також діяв на території Чигиринщини, зафіксована 1920 роком [72, с. 19].

Чорнота. Найближчим товаришем *Юрія Городянина* (Ю. Горліса-Горського) був ***Андрій Чорнота***. Псевдонім *Чорнота* простежуємо у трьох текстах творів («Холодний Яр», «Стежками Холодноярськими», «У херсонських степах»), у яких автори подають справжнє прізвище повстанця. Ю. Горліс-Горський зазначає псевдонім *Чорнота* 250 разів у романі «Холодний Яр»: *«Спитаєте мого помічника Андрія Чорноту»* (ЮГГ-Х, с. 57); повстанця *Чорноту* згадує і Михайло Дорошенко (*Вернигора*): *«…Чорнота зо своїм молодим старшиною…»* (МД, с. 105). Письменник додає, що після смерті *Чучупаки отаман Чорнота* перебрав собі псевдонім Чучупаки *Деркач*: *«Отаманом Холодного Яру був вибраний – заступник Василя Чучупаки,* ***Чорнота****, що звався* ***«Деркач»*** (МД, с. 152, 197). Ю. Степовий у повісті «В херсонських степах» звертається до образу отамана, використовуючи однокомпонентне найменування: *«…їхали Чорнота й Отаманенко»* (ЮС, с. 76). Окрім двох псевдонімів, що собі обрав отаман (*Деркач* і *Чорнота*), у біографічному джерелі дослідник Р. Коваль подає безпосередньо справжнє прізвище та ім'я повстанця *Чорноти* в текстах-спогадах «Ми ще повернемося!», який координував спільні повстанські дії з Ю. Горлісом-Горським: *«…повстанські отамани* ***Юрій Дроботковський*** (*Андрій Чорнота*)*…»* (ЮГГ-М, с. 14), (ЮГГ-Х, с. 379). Ю. Горліс-Горський у відгуку на статтю Михайла Середи зазначає: *«Дроботковський (Юрій Дроботковський) і Загородній, крикнувши «хай живе Україна!», по команді вистрілили один одному в серце»* (ЮГГ-М, с. 277). Тому, беручи до уваги історично достовірні відомості, можемо стверджувати, що реальне ім'я та прізвище повстанця *Деркача* або *Чорноти* було *Юрій Дроботковський*.

Чорт. Псевдонім ***Чорт*** не є поширеним у творах про повстанський рух 1917–1921 років, проте поодинокі приклади знаходимо в текстах двох романів-спогадів, отже вважаємо його історично правдивим. У біографічних примітках до роману-спогадів «Холодний Яр» Роман Коваль зазначає псевдонім *Чорт* із реальним прізвищем повстанця: *«Співпрацював з… Пилипом Хмарою, Чортом* ***(Мелешком)****»* (ЮГГ-Х, с. 367): власне йдеться про письменника й учасника визвольних змагань *Івана Лютого-Лютенка*. Він у спогадах «Вогонь з Холодного Яру» зазначає, що: *«…тоді отаман* ***Чорт (Мелешко)****, дуже розумна людина, відданий український патріот…»* (ІЛЛ, с. 50), *«…збереглися в пам'яті: … Кобець,* ***Мелешко (Чорт)****»* (ІЛЛ, с. 38). Ураховуючи, що у двох текстах-спогадах: «Холодний Яр» і «Вогонь з Холодного Яру» псевдонім *Чорт* письменники використовують разом із прізвищем *Мелешко*, вважатимемо його обґрунтовано історичним.

Яблучко. Назву ***Цвітковський*** згадують письменники В. Шкляр, І. Лютий-Лютенко та Ю. Горліс-Горський. Автори безпосередньо й зазначають справжнє прізвище отамана, наприклад, у Ю. Горліса-Горського: *«До Холодного Яру ще й* ***Цвітковський*** *із полком кінноти прийшов»* (ЮГГ-М, с. 351); В. Шкляр, підтверджуючи реальну основу роману «Чорний Ворон», пише: *«…уже привів до загибелі Гризла,* ***Цвітковського****…»* (ВШ-З, с. 284). Також І. Лютий-Лютенко додає: *«…до нас примчали посланці від отамана* ***Яблучка (Цвітковського)****…»* (ІЛЛ, с. 49), використовуючи одночасно псевдонім та прізвище лісового отамана. Важливо зазначити, що окремі псевдоніми персонажів творів автори використовують у різних текстах, називаючи інших осіб. Наприклад, ураховуючи те, що волинський підпільник Степан Семенюк, автор роману-спогадів «І гинули першими», був безпосереднім учасником подій, то, відповідно, антропонімікон цього твору вважаємо історично достовірним. Так, пишучи свою історію життя, письменник використовує вісім різнотипних власних назв для номінації в тексті себе у різних життєвих обставинах. На початку роману автор називає своє справжнє

ім'я: *«Не так давно його привезли з невеликою групою арештованих із Межиріччя. Звали його* ***Степаном Семенюком****»* (СС, с. 11). Надалі, із розвитком повстанських подій та зміною місця перебування, письменник *Степан Семенюк* використовує двокомпонентну назву ***Іван Мисик*** (СС, с. 49) для своєї ідентифікації в тексті та трикомпонентну формулу, називаючи себе ***рядовим повстанцем «Прокопом»*** (СС, с. 26).

Загальновідомо, що коли повстанці потрапляли до рук чекістів, то їх очікували довгі тортури, заслання чи навіть смерть. *Степан Семенюк* отримує псевдонім, графічно виражений числами, тобто його номерний знак засудженого. Очевидно, що ситуативно ця своєрідна назва стала заміною імені та прізвища повстанця: *«Надали нам «лічниє номєра», я отримав* ***«В–408»*** (СС, с. 86). Автор тексту «І гинули першими» зазначає ще два варіанти використовувані для його номінації: повне християнське ім'я *Петро* та катайконім *полтавець*, яка стала власною назвою і характеризували його за місцем походження: *«Данило про діяльність штабу проінформував мене* ***(Петра)****»* (СС, с. 97), *«Отримав письмове уповноваження на ім'я* ***Полтавець****, і рушили…»* (СС, с. 108).

Псевдонім ***Еней*** трапляється в нотатках Степана Семенюка із фіксацією реального імені повстанця: *«*****Еней*** *– Петро Олійник (1909–1946), командир військової округи УПА»* (СС, с. 109). Так само в художньому тексті «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук згадує повстанця із псевдонімом ***Еней***, однак не вказує його реального імені: *«…під зверхністю командира* ***Енея****»* (УС-Ч, с. 136).

С. Семенюк використовує історично правдивий антропонім ***Залізняк*** – прізвище керівника гайдамацького повстання (СС, с. 153), водночас, коли в У. Самчука цей онім функціонує як псевдонім: *«…сиділи Троян, Царенко й Булава, окремо на обрізку –* ***Залізняк*** *у ролі секретаря»* (УС-Ч, с. 160). Правдивість викладу та достовірність існування згадуваних персонажів *Степан Семенюк* підтверджує в тексті твору «І гинули першими», пояснюючи мотиви номінації: *«…була зв'язковою дівчина із Крилова, дуже жвава і мила. На жаль,*

забув її псевдо» (СС, с. 53). Також у двох художніх романах «Єрусалим на горах» і «Палиця для прокажених» Р. Федорова засвідчено псевдонім ***Опришко***: *«…ніякий я не Джус, я «Опришко…»* (РФ-Є, с. 292) та ***Опришок***: *«…юнак на псевдо «Опришок»* (РФ-П, с. 400). Як засвідчив проведений аналіз, письменники в аналізованих творах здебільшого вживають однокомпонентні псевдоніми персонажів, однак трапляються і трикомпонентні назви.

2.1.2. Прізвища історичних осіб

Ономастикон аналізованих творів про період національно-визвольного руху 1917–1921 років складається також із найменувань історичних осіб. Прізвища персонажів у творах про визвольну боротьбу в 1917–1921 роках, які водночас є реальними особами, повторюються в аналізованих текстах («Холодний Яр», «Ми ще повернемось!», «Стежками Холодноярськими», «Вогонь з Холодного Яру», «В херсонських степах», «Маруся», «Чорний Ворон», «Справа отамана Зеленого», «Симон Петлюра», «Морозів хутір», «Дужим помахом крил», «І гинули першими», «На чужих вітрах», «Єрусалим на горах»), що дає змогу говорити про історичну достовірність досліджуваних творів. Найбільш уживаними є прізвища персонажів, характеристику яких ми подаємо.

Болбочан. П’ять разів письменники В. Шкляр та М. Дорошенко у творах «Чорний Ворон» і «Стежками Холодноярськими» використовують двокомпонентну конструкцію, що складається з власне прізвища та апелятиви на позначення функційної посади: *«— А ти знаєш, скільки наших пішло до червоних після того, як Петлюра розстріляв полковника Болбочана?»* (ВШ-З, с. 254, 255, 256), (МД, с. 174, 194). Натомість лише два приклади представлені антропонімоформулами «ім’я + прізвище». Вони трапляються у двох текстах творів про визвольний рух 1917–1921 роки: *«На фронті Богданівський полк знайшов союзника в особі Петра Болбочана»* (ЮГГ-М, с. 16), (ВШ-З, с. 255).

Гризло. Прізвище *Гризло* згадується в текстах чотирьох творів без

особового імені. Наприклад, І. Лютий-Лютенко в спогадах пише: *«…гуляв» повстанець Гризло, старий революціонер-есер, дуже толковий, розумний чоловік, родом із Калниболот на Звенигородщині»* (ІЛЛ, с. 22), зазначаючи справжнє село Черкаської області, звідки походив *Гризло*. Крім того, В. Шкляр згадує у своєму романі «Чорний Ворон» найменування повстанця та причину його смерті: *«Семен Гризло. 3 березня 1922 року, будучи пораненим у нерівному бою, застрелився, щоб не потрапити до рук червоних»* (ВШ-З, с. 96). Упорядник текстів спогадів Ю. Горліса-Горського Роман Коваль у біографічних довідках подає історичні дані про посаду повстанця *Гризла*: *«…військове звання – сотник Армії УНР, полковник Вільного козацтва…»* (ЮГГ-Х, с. 358). Ураховуючи вище наведені дані письменників-очевидців визвольних подій в околицях Холодного Яру, вважаємо прізвище повстанця *Гризла* історично достовірним.

Грушевський. Письменники найчастіше застосовують двокомпонентну антропонімоформулу «ім’я + ім’я по батькові» на позначення *Михайла Сергійовича Грушевського*. Наприклад, у романі «Симон Петлюра» ця конструкція трапляється вісім разів: **«***Михайле Сергійовичу, ви, напевно, знаєте, що група готує державний переворот…***»** (ВФ, с. 11, 77, 80, 88, 89, 105, 107, 117). П’ять згадок про *М. Грушевського* зафіксовано також у текстах творів про визвольний рух 1942–1954 років: *«…збірники казок і несподівано траплялися розрізнені томи Михайла Грушевського…»* (РФ, с. 164, 172, 394), (ОЯ, с. 73), (СС, с. 87). І лише одноразово письменник В. Фольварочний використовує в романі «Симон Петлюра» такі онімно-апелятивні варіанти найменувань *М. Грушевського*: *усміхнений Грушевський* (ВФ, с. 163), *Михайло Сергійович Грушевський* (ВФ, с. 76), *високоповажний професор Грушевський Михайло Сергійович* (ВФ, с. 79), *голова Центральної Ради професор Грушевський* (ВФ, с. 42).

Гулий-Гуленко. Автори творів В. Шкляр, І. Лютий-Лютенко, М. Дорошенко, Ю. Горліс-Горський поряд із власною назвою вживають

апелятиви, що називають посади повстанського командувача *Андрія Гулого-Гуленка*: *генерал-хорунжий Гулий-Гуленко* (ВШ-З, с. 204); *генерал Гулий-Гуленко* (ІЛЛ, с. 48); *полковник Гулий-Гуленко* (МД, с. 200); *отаман Андрій Гулий-Гуленко* (ЮГГ-Х, с. 358). У романі-спогадах «Холодний Яр» автор Ю. Горліс-Горський зауважує, що відомий у повстанських колах Василь Чучупака *«…підпорядковувався отаману Андрієві Гулому-Гуленку»* (ЮГГ-Х, с. 381), де власне і зазначене справжнє ім'я повстанця *Гулого-Гуленка – Андрі*

Загородній. Холодноярського отамана *Загороднього* вважаємо одним із найвизначніших, оскільки він брав участь у боях разом із *Залізняком* (Ю. Горлісом-Горським), який про нього згадує: *«…у Звенигородці на «нараді отаманів» чекісти арештували холодноярських отаманів Ларіона Загороднього…»* (ЮГГ-М, с. 277). Історичну достовірність особи підтверджують автори В. Шкляр та І. Лютий-Лютенко, подаючи фрагменти документів і спогади: *«Ворон знову підморгнув до Загороднього…»* (ВШ-З, с. 178), (ІЛЛ, с. 48). Однак важливе зауваження зробив М. Дорошенко у тексті твору «Стежками Холодноярськими», де він і позиціонує отамана як *Завгородній*: *«Увага! Отамана Завгороднього ще кликали Загородній!»* (МД, с. 339).

Коляда. Тільки письменники Ю. Степовий і В. Шкляр пишуть про цього повстанця у творах «В херсонських степах» та «Чорний Ворон», не вказуючи псевдонімних відповідників: *«— Мабуть, Коляда не зможе охопити всіх волостей Єлисаветградщини…»* (ЮС, с. 16), *«Особливо поривався вперед Коляда – він був із тутешнього села Макіївки…»* (ВШ-З, с. 229) (автор В. Шкляр зазначає, що лісовик походив із навколишніх сіл Холодного Яру).

Компанієць. Незважаючи на те, що прізвище *Компанієць* є поширене в текстах аналізованих романів про визвольну боротьбу в Холодному Яру, проте його носіями є щонайменше три різні історичні особи. Дослідник Роман Коваль у примітках упорядника в тексті спогадів «Холодний Яр» та В. Шкляр у романі «Чорний Ворон» згадують особове ім'я *Тиміш*: *«Серед арештованих були*

Ларіон Загородній, Мефодій Голик-Залізняк, Денис Гупало, Тиміш Компанієць та інші (примітка упорядника)» (ЮГГ-Х, с. 346), *«…приєднався Тиміш Компанієць»* (ВШ-З, с. 207). Однак у відгуку на статтю Михайла Середи «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський поряд із прізвищем *Компанієць* зазначає особове ім'я *Іван*: *«А такі місцеві хлопці, як сотники [Гнат] Зінкевич і [Сидір] Темний, як Вишневецький, [Прокіп] Пономаренко, [Іван] Компанієць…»* (ЮГГ-М, с. 275). На таку ж інформацію натрапляємо в біографічних додатках до роману-спогадів «Холодний Яр», поданих Романом Ковалем: *«КОМПАНІЄЦЬ Іван Маркурович. Військовий діяч, учитель; сотник кінної сотні полку гайдамаків Холодного Яру (1920)»* (ЮГГ-Х, с. 363). Очевидно, що й справді історично є доведеною повстанська діяльність обох *«Компанійців»*: *Тимоша* та *Івана*. Проте письменник М. Дорошенко у спогадах «Стежками Холодноярськими» зазначає ще й особове ім'я *Микита* поряд із прізвищем *Компанієць*: *«…їхав начальник радонової міліції Микита Компанієць із кількома міліціонерами…»* (МД, с. 216).

Коновалець. Прізвище *Коновалець* зафіксоване не лише у творах про визвольний рух 1917–1921 років. Також цей антропонім трапляється в романі «На чужих вітрах» про національну боротьбу 1942–1954 років, наприклад: *Євген Коновалець* (ОЯ, с. 109, 110), *провідник Євген Коновалець* (ОЯ, с. 101, 207). У творі «Симон Петлюра» автор В. Фольварочний використовує двочленну конструкцію, що складається з гоноратива *пан* та власне прізвища: *пан Коновалець* (ВФ, с. 215). Письменники В. Фольварочний і У. Самчук використовують багатокомпонентні конструкції: апелятиви + особове ім'я та прізвище *Є. Коновальця* для детальної характеристики його військової діяльності, наприклад: *меткий цісарсько-королівської армії полковник Євген Коновалець* (УС-О, с. 308) *командувач галицької відбірної сотні Євген Коновалець* (ВФ, с. 213), *сотник січовиків Євген Коновалець* (ВФ, с. 166), *сотник Січових стрільців Євген Коновалець* (ВФ, с. 215).

Омельянович-Павленко. Найменування історичного персонажа

Михайла Омельяновича-Павленка представлено в шести текстах про визвольний рух 1917–1921 років. Автори В. Шкляр, В. Фольварочний та І. Лютий-Лютенко вживають апелятиви *генерал* і *командарм* у конструкціях для найменування персонажа *М. Омельяновича-Павленка*, які згадані у творах поодиноко: *«— Уже в дорозі делегація генерала Павленка»* (ВШ-М, с. 145), *«…побесідував із генералами Дальвігом…, Омельновичем-Павленком…»* (ВФ, с. 296), *«При дверях до канцелярії Бізанца і Сушка стоять: командарм М. Омельянович-Павленко…»* (ІЛЛ, с. 81). Автор Ю. Горліс-Горський тричі використовує в тексті твору «Холодний Яр» трикомпонентну антропонімоформулу для позначення *М. Павленка*: *«…послані на боротьбу з «петлюровскімі бандамі» Михайла Омеляновича-Павленка»* (ЮГГ-Х с. 90, 139, 338). Також Ю. Горліс-Горський, завдяки апелятиву *«дідусь»*, акцентує увагу на віку *генерала*: *«…де мав розмову з «Дідусем» – Михайлом Омеляновичем-Павленком. Було якось дивно, що «Дідуся» тепер величають не отаманом…»* (ЮГГ-Х, с. 154). Письменник М. Дорошенко вживає апелятив *генерал* для персонажа *М. Омельяновича-Павленка* двічі в тексті-спогадах «Стежками Холодноярськими»: *«…і під командуванням генерала М. Омельяновича-Павленка готується в новий похід»* (МД, с. 199, 231). Та найбільш розлогі варіанти найменувань із суб'єктивно-оцінними характеристиками фіксуємо у творі «Симон Петлюра»: *дорогий і вельмишановний Михайло Сергійович Павленко* (ВФ, с. 45), *командувач Київської військової округи ставленик Петлюри Павленко* (ВФ, с. 259); і спогадах «Ми ще повернемось!»: *командарм Армії УНР Першого зимового походу Михайло Омельянович-Павленко* (ЮГГ-М, с. 17, 18).

Петлюра. Найменування великого отамана українського війська *Симона Петлюри* зафіксовано не лише в текстах аналізованих творів про події 1917–1921 років, але й у романах про національно-визвольний рух 1942–1954-их. Загалом історично-політичний діяч *С. Петлюра* згаданий 534 рази в 16-ти текстах творів у різних варіантах (див. Рис. 2.1.). Однокомпонентний варіант

Петлюра налічує 309 згадок у 12 художніх романах, що складає 59% від загального числа функціонування прізвища *Петлюра*. В. Фольварочний використовує 220 разів найменування цього персонажа в однойменному романі, у якому *Петлюра* є головним героєм: *«Уявіть собі, вояцтво інтуїтивно відчуло в Петлюрі свого майбутнього ватажка»* (ВФ, с. 153).

Рис. 2.1. Кількісне використання історичного антропоніма *Петлюра*

Однокомпонентний варіант особового імені *Симон* зафіксований у тексті роману «Симон Петлюра», у якому згаданий 37 разів: *«…веду часопис, – нагадав Симон»* (ВФ, с. 7).

Двокомпонентні антропонімоформули представлені 124-ма варіантами використання в аналізованих текстах творів у двох варіантах: «особове ім’я + по батькові»: *Симон Васильович* (АК-С, с. 227); «особове ім’я + прізвище»: *Симон Петлюра* (ЮГГ-М, с. 116). Також трапляються двокомпонентні комбіновані конструкції на позначення персонажа «апелятив + прізвище»: *«бандіт» Петлюра* (ЮГГ-Х, с. 187), *товариш Петлюра* (ВФ, с. 80); «апелятив + особове ім’я»: *друг Симон* (ВФ, с. 110), «характеризувальний прикметник + прізвище»: *молодий Петлюра* (ВФ, с. 69); «гоноратив + особове ім’я / прізвище»: *пан Симон* (ВФ, с. 61), *пан Петлюра* (ВФ, с. 10).

Письменники вживають десять трикомпонентних конструкцій у текстах п’яти творів про визвольні події 1917–1921 років, які мають у складі особове ім’я чи прізвище персонажа і представлені такими конструкціями: «апелятив + особове ім’я + прізвище» (де апелятив указує на *родинні стосунки*): *брат*

Симон Петлюра (ВФ, с. 180); *носія владних повноважень*: *отаман Симон Петлюра* (ІЛЛ, с. 84); «характеризувальний прикметник + апелятив + прізвище», де прикметник має *суб'єктивно-оцінне* смислове навантаження: *крававий атаман Петлюра* (УС-О, с. 326), *розбійницький отаман Петлюра* (УС-О, с. 325); позначає *першість, значущість: головний отаман Петлюра* (ВЛ, с. 271, 366), (ЮГГ-М, с. 213), (ВФ, с. 245).

Варто зазначити, що автори чотирьох творів: «Маруся», «Морозів хутір», «Справа отамана Зеленого» та «В херсонських степах» — про національно-визвольний рух 1917–1921 років використовують в аналізованих текстах апелятив ***Отаман***, який функціонує із залежними характеризувальними лексемами, наприклад: *Головний Отаман* (ВШ-М, с. 77), (ЮС, с. 74, 75), *пан Головний Отаман* (ВШ-М, с. 80), (УС-О, с. 308). Один раз використано двокомпонентну конструкцію (гоноратив *пан* та субстантив *Головний*), яку письменник А. Кокотюха в романі «Справа отамана Зеленого» використовує як рівноцінну заміну найменуванню *Симона Петлюра*: *«…ніби сам командувач Оскілко вже хоче розійтись з паном Головним»* (АК-С, с. 126).

Скоропадський. Про *гетьмана П. Скоропадського* письменники аналізованих творів згадують як у текстах про визвольний рух 1917–1921 рр, так і в романах про національну боротьбу 1942–1954 рр., наприклад: *«Така несправедливість зробила ворогами гетьмана навіть половину прихильників Гетьмана Павла Скоропадського»* (МД, с. 159, 169), (УС-О, с. 64), (ВШ-М, с. 26, 144), (СС, с. 103). У романі «Симон Петлюра» В. Фольварочний поряд із прізвищем тричі вживає апелятивні маркери, що вказують на функційну посаду *П. Скоропадського*: *«…мав скерування до штабу генерала Скоропадського»* (ВФ, с. 18, 225), *«Маннергейм глянув на ґенерала-лейтенанта Скоропадського»* (ВФ, с. 57, 129). Натомість лише У. Самчук один раз у романі «Морозів хутір» уживає двокомпонентну антропонімоформулу, що складається з особового імені та прізвища війського діяча: *Павло Скоропадський* (УС-О, с. 56).

Струк. Прізвище *Струк* має досить високий показник згадок у текстах різних творів. Насамперед важливо зауважити, що прізвище *Струк* побутує в романах А. Кокотюхи «Справа отамана Зеленого», у якому автор в примітках зазначає історичність одного з персонажів: *«Струк Ілля (Ілько) Тимофійович (1896–1969) – український військовий діяч»* (АК-С, с. 96); та В. Шкляра «Маруся»: *«…большевики поставили його в один ряд з отаманами Зеленим, Ангелом і Струком»* (ВШ-М, с. 46). Письменник Ю. Степовий у спогадах пише: *«…прибували зв'язкові з Чорного лісу від Хмари, з Київщини від Струка…»* (ЮС, с. 75). Бачимо, що й автор М. Дорошенко, безпосередній учасник змагань, згадує отамана *Струка*: *«…під проводом хоробрих керівників-отаманів: Гулого-Гуленка, Іваніва, Блакитного, Струка…»* (МД, с. 231). Ураховуючи беззаперечно достовірні історичні відомості про отамана *Струка*, наведені учасниками змагань у володіннях Холодного Яру в текстах аналізованих творів, вважаємо постать отамана аргументовано історичною.

Тютюнник. Отамана *Ю. Тютюнника* зі Звенигорода найчастіше називають у творах письменники В. Шкляр, М. Дорошенко та Ю. Горліс-Горський, використовуючи двокомпонентні конструкції, що складаються з власне прізвища та апелятива на позначення його посади: *«— Передавайте вітання генералу Тютюнникові»* (ВШ-З, с. 144, 165, 169, 190, 186, 204, 205), (МД, с. 337), (ЮГГ-Х, с. 342). Очевидно, що автори творів часто вживають найменування історичного персонажа *Ю. Тютюнника* у творах «Симон Петлюра» та «Ми ще повернемось!» через його активну діяльність у повстанських змаганнях. У складі багатокомпонентних найменувань апелятиви здебільшого конкретизують його військові звання чи обов'язки, як-от: *звенигородський отаман Юрко Тютюнник* (ВФ, с. 244), *командир загоду народної самооборони Юрко Тютюнник* (ВФ, с. 223), *начальник Повстансько-Партизанського штабу Юрко Тютюнник* (ЮГГ-М, с. 56, 69). Письменник Ю. Степовий використовує гоноратив разом із прізвищем *Тютюнник* для вираження шанобливого ставлення до командувача: «*На зиму, каже*

п. Тютюнник, нема рації тримати таку масу повстанського війська…» (ЮС, с. 99).

Хмара. До образу отамана *Пилипа Хмари* – як активного учасника бойових дій – письменники звертаються в текстах п'яти творів. Автор спогадів М. Дорошенко згадує отамана *Хмару* в романі «Стежками Холодноярськими» близько 160 разів: *«…помандрував в далеку дорогу і сам Пилип Хмара»* (МД, с. 321). У романі-спогадах «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський апелює до отамана *Хмари* 132 рази: *«Чорноліський полковник Пилип Хмара, що своїми трьома сотнями шабель…»* (ЮГГ-Х, с. 208). Надзвичайно слушною є заувага автора щодо правдивості прізвища *Хмара,* оскільки участь у боях брав ще один повстанець, який мав псевдонім *Хмара*: *«У селі Цвітній, з якого походив Пилип Хмара (справжнє прізвище)…»* (ЮГГ-Х, с. 81), *«Не плутати Пилипа Хмару із Семеном Харченком, який оперував на Поділлі під псевдонімом Хмара (примітка автора)»* (ЮГГ-Х, с. 84). Важливо, що письменник В. Шкляр, намагаючись якомога правдивіше передати тогочасні буремні події, згадує отамана *Пилипа Хмару* дев'ять разів у романі «Чорний Ворон»: *чорноліський отаман Пилип Хмара* (ВШ-З, с. 29). Учасник визвольних подій І. Лютий-Лютенко у спогадах «Вогонь з Холодного Яру» лише раз пише про отамана *Хмару* (ІЛЛ, с. 38).

Книга «Отаман Хмара» Ю. Горліса-Горського, у якій автор описує долю та смерть подільського отамана *Хмари* (*Семена Харченка-Харчука*), що з ним ділив камеру Вінницького ҐПУ, побачила світ 1933-го. Отже, необхідно розмежовувати цих двох повстанців, один із яких мав справжнє прізвище *Хмара* та діяв у Чорному лісі, а інший, *Семен Харченко*, під псевдонімом *Хмара* воював на Поділлі: *«Вдивляюсь в обличчя. Отаман Хмара – Семен Харченко!»* (ЮГГ-М, с. 152). Окрім того, у повісті «Отаман Хмара» Ю. Горліс-Горський використовує низку варіантів найменування *отамана Хмари* з характеризувальними маркерами, наприклад: *громадянин Харченко* (ЮГГ-М, с. 220), *емігрант Харченко* (ЮГГ-М, с. 191), *зв'язаний Хмара* (ЮГГ-М, с. 193),

мертвий Хмара (ЮГГ-М, с. 230), *розхристаний Хмара* (ЮГГ-М, с. 169), *стомлений Хмара* (ЮГГ-М, с. 193), *товариш Харченко* (ЮГГ-М, с. 195), *Харченко Семен Васильович* (ЮГГ-М, с. 210). Двокомпонентна оказіональна назва *«лісовий вовк»* на позначення отамана, ужита в тексті-спогадах «Ми ще повернемось!», слугує заміною його імені та прізвища: *«У цій трагедії «лісового вовка», може, дехто знайде відповідь…»* (ЮГГ-М, с. 190).

Чучупака. Прізвище родини *Чучупаків* є чи не найбільш знаним і поширеним серед усіх назв повстанців із Холодного Яру. Письменник Ю. Горліс-Горський особисто брав участь у боях із декількома братами *Чучупаками*, і пише про них так: *«Лише родина Чучупаків склала на жертовник Батьківщини життя п'ятьох синів*[l]. [l]*Василь Степанович, Петро Степанович, Олекса Степанович, Автоном Юхимович, Семен Юхимович Чучупаки (примітка упорядника)»* (ЮГГ-Х, с. 47). За нашими спостереженнями, власне Чорноліським отаманом вважали *Василя Чучупаку*: *«Зустрічаємо отамана Василя Чучупаку із старшим братом Петром, начальником штабу, і ще з трьома братами»* (ЮГГ-Х, с. 61). Загалом письменник Ю. Горліс-Горський згадує прізвище *Чучупака* в романі 194 рази і у відгуку на статтю Михайла Середи «Холодний Яр» зазначає: *«…осередком був Холодний Яр під проводом отамана Василя Чучупаки…»* (ЮГГ-М, с. 272). Уже не раз згадуваний Роман Коваль дуже доречно зауважує щодо правильності використання прізвища *Чучупака*: *«…справжнє прізвище Чучупак, а не Чучупака»* (ЮГГ-М, с. 272). Письменник М. Дорошенко в спогадах «Стежками Холодноярськими» також пише про *Василя Чучупаку* як про основного та відданого отамана: *«Непохитному борцеві за Волю України, славному лицареві нашого народу і безкомпровісовому ворогові Московського червоного большевизму Василеві Чучупаці…»* (МД, с. 206). Автор доповнює спогади тим фактом, що повстанець Андрій Чорнота після смерті *В. Чучупаки* перейняв собі його псевдонім: *«Отаман Чирнота, який, після смерти Чучупаки, прибрав собі кличку Деркач…»* (МД, с. 331). Загалом у тексті твору М. Дорошенко вдається до

прізвища *Чучупака* п'ятдесят разів. А В. Шкляр в історичному романі «Чорний Ворон» також йменує *Василя Чучупаку* «отаманом», використовуючи трикомпонентну антропонімоформулу, до складу якої, окрім особового імені та прізвища, входить апелятив: *«…не міг повірити, що холодноярський отаман Василь Чучупака загинув через коня»* (ВШ-З, с. 16). Як елемент домислу В. Шкляр подає власного бачення етимології прізвища *Чучупака*: «*— Как-как? – перепитав Птіцин. — Чу-чу! – повторив Чучупака. — Це ж так у нас до свиней погукують, коли вони шкоду роблять. То дід, чи то пак, прадід отако до них і звертався: «Чу-чу, пакосна!» Через те й на нього почали казати Чу-чу-пака. Відтоді ми всі Чучупаки*» (ВШ-З, с. 76). У творі «Чорний Ворон» прізвище родини *Чучупаків* згадане тридцять шість разів.

Важливо зазначити, що, крім історично зумовлених прізвищ персонажів, які, власне, є дійовими особами в багатьох творах та «кочують» із тексту в текст, трапляються назви інших загальновідомих історичних постатей, які є персонажами, проте згадані тільки в одному джерелі. Наприклад, письменник В. Фольварочний дев'ять разів згадує у творі «Симон Петлюра» ***В. Винниченка***, однак додаткових прикладів найменування цього персонажа не зафіксовано у жодному іншому творі. Найчастіше письменник В. Фольварочний використовує антропонімоформулу «особове ім'я + ім'я по батькові»: *«Проведемо другий ще ліпше першого, запевняю вас, Володимире Кириловичу»* (ВФ, с. 101, 102, 109). Зафіксовано лише дві двокомпонентні конструкції, що складаються з апелятива і власне прізвища *Винниченко*, наприклад: *колеґа Винниченко* (ВФ, с. 174), *соціаліст Винниченко* (ВФ, с. 220). Трапляється нам також інші багатокомпонентні варіанти, які вживає в романі «Симон Петлюра» В. Фольварочний та які увиразнюють статус *В. Винниченка* як одного з головних дійових осіб твору: *письменник Володимир Винниченко* (ВФ, с. 89), *прем'єр Володимир Кирилович Винниченко* (ВФ, с. 183), *керівник Генерального Секретаріату Володимир Винниченко* (ВФ, с. 183), *прем'єр-*

міністр України, тобто Голова Центрального Секретаріату Українського Уряду Володимир Винниченко (ВФ, с. 262).

Хочемо звернути також увагу на назви історичних осіб, які є дійовими особами аналізованих творів про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття, проте зафіксовані лише одноразово й тільки в одному джерелі, наприклад: *військовий міністр УНР Володимир Сальський* (ЮГГ-М, с. 69), *генерал Безручко* і *генерал Удовиченко* (ВШ-З, с. 169), *генерал Бобровський*, *ґенерал Дельвіг*, *ґенерал Кондратович*, *підполковник Кільчевський*, *підполковник Сливинський* (ВФ, с. 296), *генерал-хорунжий Армії УНР Всеволод Змієнко* (ЮГГ-М, с. 50), *генеральний секретар Порш* (ВФ, с. 263), *губернський комісар Поділля Степура* (ВФ, с. 299), *Дмитро Клячківський* (СС, с. 43, 78), *колишній поручник Армії УНР В. Романченко* (СС, с. 166), *командир Південно-Західного фронту генерал Володченко* (ВФ, с. 278), *комендант Центральної армійської групи генерал Кравс* (ВШ-М, с. 123), *кревний поручник армії УНР Матвій Суржко* (МД, с. 204), *полковник військ УНР Самсонович* (СС, с. 105), *полковник Ступницький* (УС-Ч, с. 136), *поручник Міхновський* (ВФ, с. 36, 55, 131), *президент УНР Лівицький* (ІЛЛ, с. 84), *районів провідник ОУН Лисий* (СС, с. 82), *сотник Армії УНР Симон Созонтів* (ЮГГ-М, с. 51), *сотник Бабиченко* (ЮГГ-М, с. 22), *сотник усусусів Дмитро Вітовський* (ВФ, с. 216), *хорунжий Калинівський* (ЮГГ-М, с. 148), *член проводу ОУН Микола Мостович* (СС, с. 76), *член Центральної Ради Борис Мартос* (ВФ, с. 83). Реальні історичні постаті, згадані вище в прикладах, що є дійовими особами в текстах аналізованих творів, були учасниками українського державотворення на початку та в середині ХХ століття.

2.2. Історичні антропоніми як тло зображення національно-визвольних змагань у творах

2.2.1 Літературно-художні антропоніми, що позначають видатних військових діячів

У цьому підрозділі ми зосередимо увагу на прецедентних онімах, відомих широкому загалу людей. Письменники використовують назви історичних осіб (приклади яких наводимо нижче) насамперед, щоб підтвердити, власне, історичність подій, описуваних у кожному аналізованому джерелі. Однак ці літературно-художні антропоніми, що мають реальне історичне підґрунтя і представляють різні хронологічні періоди історії України, не є назвами персонажів творів, а формують їхнє тло. Зазначимо, що загальновідомі історичні особи усіх етапів розвитку України згадані в аналізованих текстах для того, щоб показати давність історії держави передовсім і описати героїчну боротьбу за її незалежність на кожному з них.

Період Київської Русі . Письменники використовують у текстах творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття оніми, що позначають державних діячів періоду Київської Русі. У романі «Морозів хутір» письменник У. Самчук *ставить за приклад спосіб правління Ярослава Мудрого*: *«Ще* ***великий князь Ярослав Мудрий*** *боровся із цією пошестю і казав, що «в єдності сила»* (МД, с. 192) (у романі «Симон Петлюра» В. Фольварочний вживає двокомпонентний замінник власної назви, оказіональне найменування *Великий державник,* говорячи про *Ярослава Мудрого* та акцентуючи на управлінських здібностях князя (ВФ, с. 70). Подаємо інші сім прикладів назв, що позначають історичних осіб доби Київської Русі і представлені в текстах шести творів як про холодноярський період, так і про часи УПА, наприклад: внук ***Святополк*** (ВФ, с. 71), княгиня ***Ольга***: *«Кожен історик, пишучи про* княгиню *Ольгу, обов'язково розповідає…»* (СС, с. 153), князь ***Ігор*** (СС, с. 153), ***Рюрик*** (УС-О, с. 314), ***Святослав Завойовник*** (УС-О, с. 132) ***Ярослав Осмомисл*** (РФ-П, с. 242). У романі «Морозів хутір» У. Самчук вводить у

текстову канву особове ім'я київського князя *Ігоря* не для характеристики його як державотворця, а як частину двокомпонентної назви музично-літературного твору: *«…Андрій тут заспівав арію з опери* ***«Князь Ігор»*** (УС-О, с. 245). Власне, що назва музичного твору породжує в читача конотативні асоціації з давнім Києвом, із державою – Київською Руссю та її правителем – *князем Ігорем*.

Період Козаччини. Аналізований історичний період представлений шістнадцятьма назвами видатних полководців (*Байда, Богдан Хмельницький, Богун, Виговський, Вишневецький, Гарасько, Головацький, Колодка, Кривоніс, Лобода, Мазепа, Наливайко, Небаба, Нечай, Трясило, Юрко Хмельницький*) у різних структурних та асоціативно зумовлених варіантах. Письменники епізодично декларують назви вище наведених історичних персонажів, щоби показати, що героїчна боротьба за незалежність України тривала століттями.

У романі-спогадах «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський послуговується двокомпонентною назвою *«домовина України»*, наприклад: *«…приглядаюся до «домовини України» – Богданової церкви…»* (ЮГГ-Х, с. 185), що асоціативно пов'язана з *Б. Хмельницьким.* У текстах трьох джерел маємо змогу простежити значення діяльності *Богдана Хмельницького* та його вплив як полководця на історію України через додавання до антропонімів характеризувальних прикметників *великий* і *славний*, як-от: *великий гетьман Богдан Хмельницький* (ВФ, с. 38), *славний гетьман Богдан* (ЮС, с. 10). Про те, що *Хмельницький* мав вплив на великі території держави та є для українців символом нескореності та свободи, свідчать ужиті у творах-спогадах «Стежками Холодноярськими» і «Холодний Яр» багатокомпонентні антропонімоконструкції з хоронімом *Україна*: *гетьман України Б. Хмельницький* (МД, с. 160), *Гетьман України Богдан Хмельницький* (ЮГГ-Х, с. 55). У романі «Маруся» В. Шкляр вдається до використання усіченої форми прізвища ***Хмель***, нерідко засвідченої фольклорними текстами як частини назви пам'ятника, встановленого гетьманові: *постамент гетьмана Хмеля* (ВШ-М, с. 114–115). Навіть

функціонування в романі «Єрусалим на горах» антропоніма *Хмель* без апелятивного супроводу дає читатчеві можливість встановити точні асоціативні зв'язки з постаттю гетьмана: *«…давно забули про Хмеля і його полковників…»* (РФ-Є, с. 432).

Військовий устрій УНР передбачав чітку організовану структуру, В. Фольварочний в романі «Симон Петлюра» використовує ергоніми, до складу яких входять особове ім'я та прізвище гетьмана, наприклад: *трьохтисячний полк імені Богдана Хмельницького* (ВФ, с. 130, 160, 161, 166, 176, 177), (РФ-Є, с. 90), *1-й Український ім. Богдана Хмельницького полк* (ЮГГ-М, с. 15).

Р. Федорів у романі «Єрусалим на горах» описує зміст картини «Роздуми про Турецький міст»: *«Нагадати про безталанного сина Богдана Хмельницького – Юрася, якого турки зашили в мішок і кинули з Турецького моста»* (РФ-Є, с. 403), називаючи *«безталанним сином» Хмельницького*-молодшого: *«...той Юрасько, що його турки, кинувши з цього моста, втопили»* (РФ-Є, с. 423). Важливо зауважити, що Р. Федорів у романі «Єрусалим на горах» невипадково використовує суфікси *-ас′-* та *-ськ-* для творення найменувань сина полководця, підкреслюючи в такий спосіб безталанність сина Хмельницького: *«…проглядаються через порожнечу очниць черепа... черепа, може, Юрася Хмельницького…»* (РФ-Є, с. 424).

Досить часто в художніх творах у розмові персонажі згадують славні козацькі часи, ставлять у приклад для себе та своїх захисників тих гетьманів, які виборювали незалежність століттями раніше: ***Богун***, ***Виговський***, ***Кривоніс***, ***Мазепа*** (ВФ, с. 191), ***Байда***, ***Трясило***, ***Хмель***, (ВШ-М, с. 191), ***Гарасько***, ***Наливайко***, ***Небаба*** (УС-Ч, с. 121), ***Нечай*** (РФ-Є, с. 432). Неодноразово прізвища полководців, які стали для українців взірцем справжніх воїнів, повторюються в текстах творів: «Симон Петлюра», «Маруся», «Чого не гоїть вогонь», «Єрусалим на горах». Окрім того, У. Самчук та В. Фольварочний акцентують на важливості образу ***Вишневецького-Байди*** в розвитку історії України: *«Ми ведемо свою лінію від Байди…»* (УС-Ч, с. 107), наголошуючи в

такий спосіб на *давності та звитяжності української історії*. Автори часто використовують разом з іменем та прізвищем *Дмитра Вишневецького* прізвисько *Байда*. Образ, найменований цим антропонімом став узагальненим образом патріота в українських переказах: *«…князь Дмитро Вишневецький-Байда стояв зі своїм військом»* (МД, с. 212).

У повісті «В херсонських степах» Ю. Степовий для найменування *гетьмана Івана Мазепи* вживає двокомпонентний оказіоналізм *відважний Лицар*, яка повноцінно може слугувати заміною антропоніма *Мазепа*: *«…був **відважний Лицар**, хоробрий вояк, зразковий державний муж, гідний наслідуваннями прийдешніми поколіннями»* (ЮС, с. 60). Персонаж *Мазепа* не є дійовою особою, однак автор використовує цю історичну назву, щоб наголосити на визначних особистостях доби Козаччини, їхньої героїчної боротьби за незалежність України. У текстах аналізованих творів автори акцентують на великому значенні діяльності *гетьмана Мазепи* для культурного та освітнього розвитку *України*: *«…фортечні укріплення, споруджені коштом **Івана Мазепи**»* (ВФ, с. 71). Завдяки використанню М. Дорошенком багатокомпонентної антропонімоформули *славний гетьман Іван Мазепа* (МД, с. 192) засвідчено прославу гетьмана, повагу до нього та його авторитетність для борців за незалежність України ХХ століття.

Період ХХ століття. Псевдонім *Ленін*, безумовно, асоціюється із історичним, політичним діячем, який змінив долю не однієї країни, тому, в аналізованих творах про національно-визвольний рух цей антропонім згаданий 108 разів у 12-ти джерелах. Однокомпонентний псевдонім *Ленін* є найчисельнішим і нараховує 93 вживання, наприклад: *«**Ленін** – вождь світового пролетаріату»* (РФ-Є, с. 342). Попри високу частотність використання, персонаж *Ленін* все ж не є дійовою особою. Однак додаткової функціональності цей антропонім набуває через емоційний спосіб найменування у творах, завдяки чому й експлікується експресивна функція

оніма, наприклад: *«Невже вважаєте, що це зуміє* ***новоявлений месія Ленін****?»* (ВФ, с. 191).

Численнність антропонімоформул з іменем чи псевдонімом *Сталін* не є високою в текстах творів (76 ономавжитків). Здебільшого багатокомпонентні назви на його позначення мають негативну конотацію з домінантним використанням слів-апелятивів *«вождь»* і *«тиран»*, зважаючи на жорстокість державного правління *Сталіна*, наприклад: *«…вихваляючи* ***наймогутнішого вождя Сталіна****, що засвітив народові сонце правди…»* (ОЯ, с. 237), *«Вас, молоду, обдурили, і ви повірили в божество* ***найзлочиннішого тирана світу Сталіна****»* (РІ, с. 103, 151), *«Навіщо ти познімав ікони з стін, навіщо того* ***боговідступника Сталіна*** *повісив?»* (ОЯ, с. 138). Експресивність онімів на позначення *Сталіна* спостережено не тільки у творах Р. Іваничука та О. Яворської, але також у високо-емотивному зверненні-звинуваченні «Ave dictator!» Ю. Горліса-Горського. Власне, там він і використовує дволексемні оказіональні одиниці з гостро негативним забарвленням, які стають повноцінними замінниками антропоніма *Сталін*: *«...якими мізерними і безбарвними виглядають вони в порівнянні з тобою,* ***всевладний Диктаторе****!»* (ЮГГ-М, с. 247), *«...який жалюгідним фігляром виглядає той Чорний Маршал у порівнянні з тобою,* ***великим Майстром****!»* (ЮГГ-М, с. 248).

Беззаперечно важливою постаттю у розвитку політично-історичних подій ХХ століття є *Адольф Гітлер.* Закономірно, що ЛХА *Гітлер* відносимо до ідеологічно значущих літературно-художніх антропонімів. Так, у текстах п’яти романів письменники згадують цього історичного персонажа, хоча він не є в них дійовою особою, наприклад: *«Хай живе її* ***великий вождь Адольф Гітлер****!»* (УС-О, с. 4, 8). Експресивна функціональність онімів есплікується у двох варіантах найменувань *Гітлера* у творах Р. Федорова та І. Лютого-Лютенка, як-от: ***вуйко Гітлєр*** (РФ-П, с. 259), ***хитрий ідіот Гітлер*** (ІЛЛ, с. 106). До того ж трапилися три випадки, коли в романі «Палиця для прокажених» письменник вживає ідеологічно значущий ЛХА *Гітлер* для

порівняння власне дійової особи роману з особливостями зовнішності цього держдіяча: *«…і вуса зовсім не щурячі, а таки мої, коротко стрижені, під* ***Гітлера****…»* (РФ-П, с. 16), *«…дарма, що вуса носить під* ***Гітлера***» (РФ-П, с. 52), *«Цей чолов'яга з вусиками «****аля Гітлєр****»…»* (РФ-П, с. 314). Очевидно, що історичні ідеологічно значущі літературно-художні антропоніми здебільшого виконують експресивну функцію в аналізованих текстах.

2.2.2. Літературно-художні антропоніми, що позначають діячів мистецького та богословського напрямів

Аналізуємо в цьому пункті дослідження назви персонажів, які є реальними історичними постатями, відомими для широкого загалу людей завдяки активній діяльності в культурно-просвітницькій сфері. Так, письменники використовують інформаційно-оцінні літературно-художні антропоніми для позначення переважно видатних прозаїків, поетів, художників, священників. Ми виявили, що автори, які перебувають у фокусі нашого дослідження, використовують 213 найменувань для ідентифікації 44 історичних особистостей у 15 творах, але вони не є дійовими особами. Їх епізодично згадують у текстах. Письменники використовують назви реальних персонажів, скажімо, поетів чи художників, що жили і творили під час визвольних змагань першої половини XX століття. Найчастіше автори вдаються до імені Пророка України ***Тараса Шевченка***. Ми фіксуємо 22 згадки однокомпонентного варіанта прізвища: *«Дух Шевченка завжди поміж нами»* (ВФ, с. 253). Письменник В. Шкляр у текстах романів «Маруся» та «Чорний Ворон» використовує також варіант особового імені *Тарас* для позиціонування українського поета: *«…не було тут аж такого єдиномислія, якого благав у Бога Тарас…»* (ВШ-М, с. 126). Але навіть цей однокомпонентний варіант безпомилково встановлює в уяві читача асоціативні зв'язки з особою *Тараса Шевченка.* Водночас автори творів І. Лютий-Лютенко, Ю. Степовий та В. Фольварочний використовують оказіоналізми ***Пророк*** та ***Кобзар***, які

функціонують поряд із назвою *славетний Кобзар* (ЮС, с. 66), (ІЛЛ, с. 133), (ВФ, с. 253).

Цікаво, що подекуди трапляється така двокомпонентна сполука, як *святий Шевченко* (ВФ, с. 36), яка свідчить про певну сакралізацію образу поета та вшанування його впливу на подальший розвиток історії України. Величину значення *Шевченка* в історії українського народу підкреслює також і У. Самчук у романі «Чого не гоїть вогонь», називаючи поета *«ледве не святим»*, продовжуючи філософію обоготворення *Кобзаря*: *«…обіч образу Ісуса Христа, і був, отже, Шевченко теж ледве не святим»* (РФ-П, с. 39). Прирівнення *Шевченка* як особистості до «символів України» дало низку асоціативних уживань, наприклад: *«хата, схожа на Шевченкову»* (РФ-Є, с. 403), *Шевченкові місця* (РФ-Є, с. 42), *Шевченкові краї* (РФ-Є, с. 42), *Шевченкова річниця* (РФ-Є, с. 109), *культ Шевченка* (РФ-Є, с. 253), *дух Шевченка* (РФ-Є, с. 253), *могила Т. Шевченка* (РІ, с. 101).

Двокомпонентне найменування видатного поета«особове ім’я + прізвище» трапилося 17 разів у текстах аналізованих творів: *«…продекламував «Суботів» Тараса Шевченка»* (ЮГГ-Х, с. 88), (ОЯ, с. 101). Заслуговує уваги те, що двокомпонентну антропонімоформулу «особове ім’я + ім’я по батькові» не використав жоден письменник, натомість досить частим є власне цитування рядків із поем *Тараса Шевченка*, як-от: *«Казав один такий царський в’язень, якого ми звемо попросту Шевченко, «розкуються незабаром заковані люди... заговорять...і Дніпро, і гори!» Так! І ще казав: «Настане суд!»* (УС-Ч, с. 88, 98).

В аналізованих художніх творах засвідчено використання назв й інших усесвітньо відомих митців: літературознавців, поетів, громадсько-культурних діячів, видавців (назви яких мають різну структуру), як-от: ***Богдан Лепкий*** (РІ, с. 102) (*Лепкий* (РІ, с. 82, 84), ***Борис Грінченко*** (ВФ, с. 69), (*Грінченко* (РФ-П, с. 228), ***Герасим Смотрицький*** (УС-Ч, с. 121), ***Євген Чикаленко*** (ВФ, с. 193) (*громадський діяч Чикаленко* (ВФ, с. 36), ***Іван Франко*** (ОЯ, с. 142) (*галичанин Іван Франко* (ВФ, с. 26), *коханий Франко* (ВЛ, с. 243), ***Лесь Курбас*** (ОЯ, с. 141),

Леся Українка (ОЯ, с. 123), ***Людмила Старицька-Черняхівська*** (ВФ, с. 45, 60), ***Марія Заньковецька*** (ВФ, с. 23), ***Марко Кропивницький*** (ВФ, с. 70), ***Мелетій Смотрицький*** (УС-Ч, с. 121), ***Микола Плужник*** (СС, с. 141), ***Микола Хвильовий*** (СС, с. 25), ***Михайло Драгоманов*** (ВФ, с. 193), ***Михайло Драй-Хмара*** (ВШ-М, с. 142), ***Ольга Кобилянська*** (РФ-П, с. 38), ***Павло Тичина*** (РІ, с. 218), ***Рильський*** (РІ, с. 227), ***Садовський*** (ВФ, с. 26), ***Сосюра*** (ВФ, с. 351), ***Улас Самчук*** (ОЯ, с. 142), ***Хвильовий*** (РФ-П, с. 75), ***Юрій Яновський*** (РІ, с. 218).

Окрім інформаційно-оцінних ЛХА на позначення назв поетів чи письменників, які є українськими історичними постатями, автори творів також вживають 38 найменувань, що називають культурних діячів інших країн, наприклад: ***Адам Міцкевич*** (РІ, с. 227) (*Міцкевич* (УС-О, с. 102), ***Андерсен*** (РФ-П, с. 39), ***Байрон*** (РФ-Є, с. 109), ***Вергілій*** (УС-О, с. 136), ***Данте*** (УС-О, с. 417), (СС, с. 34), ***Діккенс*** (УС-Ч, с. 57), ***Достоєвський*** (УС-О, с. 52), ***Максим Горький*** (УС-Ч, с. 149), *прекрасний* ***Жуль Верн*** (УС-О, с. 146), ***Пушкін*** (УС-О, с. 102), (*поет Алєксандр Пушкін* (ВШ-М, с. 265), ***Толстой*** (ЮГГ-Х, с. 65), ***Тургенєв*** (УС-Ч, с. 22), ***Тютчев*** (УС-О, с. 96), ***Чехов*** (АК-Ч, с. 83), ***Шекспір*** (ЮГГ-Х, с. 65), (УС-О, с. 92).

Властиво, що величину та внесок *Гете* в німецьку літературу прирівнюють до значення *Шевченка* для України, і не дивно, що в тексті роману «Морозів хутір» автор У. Самчук зазначає їхні прізвища в одному реченні: *«…над ним овальний портретик молодого, того, що зі свічкою, Шевченка, тут також Ґете…»* (УС-О, с. 92).

У текстах чотирьох творів «Морозів хутір», «Єрусалим на горах», «Симон Петлюра» та «Чого не гоїть вогонь» назви українських чи зарубіжних художників і композиторів згадані, щоби підтвердити зацікавлення українців культурою в першій половині XX століття. Виявлено 19 інформаційно-оцінних ЛХА різної структури, до яких звертаються письменники, наприклад: ***Айвазовський*** (РФ-Є, с. 131), ***Барвінський*** (СС, с. 154), ***Пікассо*** (УС-О, с. 30),

Рєпін (УС-О, с. 35), ***Чайковський*** (УС-О, с. 140), ***Шопен*** (УС-О, с. 112); *архигеній* ***Бетховен*** (УС-Ч, с. 181) (*Бетговен* (УС-О, с. 281), ***Михайло Лисенко*** (ВФ, с. 193); ***Микола Віталійович Лисенко*** (ВФ, с. 26); *відомий художник* ***Осип Куриляс*** (ВФ, с. 216).

Виявили також 26 назв філософів, мислителів, науковців, священників, монахів. Їхні носії не є дійовими особами в текстах аналізованих творів, проте їхнє використання, на нашу думку, свідчить про духовну зрілість повстанців. Автори О. Яворська, В. Фольварочний і С. Семенюк використовують у романах шість варіантів найменувань предстоятеля Української греко-католицької церкви *Митрополита* ***Андрея Шептицького*** як релігійного світоча та провідника: *митрополит Андрей Шептицький* (ОЯ, с. 167), *митрополит Андрей Шептицький* (ВФ, с. 132). До того ж у спогадах «І гинули першими» С. Семенюк уживає двокомпонентну оказіональну назву на позначення *митрополита – «Князь Церкви»*, яка стає абсолютним замінником офіційного найменування: *«...де була інформація про смерть і похорон митрополита А. Шептицького, якого названо «Князем Церкви»* (СС, с. 42).

Для аналізованих творів визначальною рисою є згадка найменувань ідейних церковних лідерів, представників різних релігійних течій, наприклад: *«...стежками* ***ченця Шварца, протестанта Лютера****...»* (УС-Ч, с. 181), де *Лютер* – католицький священник, ініціатор руху, названого Реформацією, а *Шварц* – німецький францисканський монах, католицького ордену. У романі «Єрусалим на горах» Р. Федорів згадує ***Івана Вишенського*** не лише як письменника-полеміста, але й противника католицької церкви: *«Того писателя, Івана Вишенського, який був за православіє проти унії...»* (РФ-Є, с. 386). Крім того, в текстах п’яти творів автори використовують назви філософів, мислителів та науковців із різних держав, наприклад: найчисельнішою є група найменувань діячів *Німеччини* (***Кант*** (ЮГГ-Х, с. 65), ***Кеплер*** (УС-О, с. 106), ***Лассаль*** (ЮГГ-Х, с. 65), ***Ніцше*** (РФ-П, с. 335), (РІ, с. 82), ***релятивіст Ейнштейн*** (УС-Ч, с. 181), ***Фіхте*** (УС-Ч, с. 142); *Францію* репрезентують:

Бернар (УС-О, с. 106), ***Вольтер*** (ЮГГ-Х, с. 65), ***Ренан*** (ЮГГ-Х, с. 65), ***Руссо*** (ЮГГ-Х, с. 65). Загальновідомі антропоназви формують тло для назвивання зарубіжних культурних діячів роману «Морозів хутір» У. Самчука та «Рев оленів нарозвидні» Р. Іваничука: ***Арістотель*** (УС-О, с. 247), ***Галілей***, ***Гіпократ*** (РІ, с. 191), ***Евклід*** (УС-О, с. 281), ***Конфуцій*** (УС-О, с. 106). Отже, українські письменники активно послуговуються не лише назвами реальних вітчизняних осіб, але також і зарубіжних.

Висновки до розділу 2

У результаті комплексного дослідження найменувань історичних осіб, що в аналізованих творах є дійовими особами або які формують історичне тло в текстах про національно-визвольний рух 1917–1954 років, виокремлено 114 псевдонімів. Загальна кількість складає 142 найменування разом із їхніми варіантами. За структурою псевдоніми персонажів аналізованих творів представлені здебільшого однокомпонентними формулами, проте трапляються й інші структурні варіанти.

Встановлено, що псевдоніми, які називають власне історичних осіб, що є дійовими особами творів, повторюються або ж «мандрують» із тексту в текст, що дає змогу підтвердити принцип історичності добору письменниками назв персонажів. Однак, окрім псевдонімів, виявлено також і прізвища дійових осіб, яких письменники згадують не тільки у мемуарних текстах, але й у художніх джерелах.

Літературно-художні антропоніми, епізодично згадані письменниками, які репрезентують реальні загальновідомі постаті, що не є дійовими особами творів, формують історичне тло аналізованих текстів. Автори використовують ці прецедентні оніми, щоб підкреслити давність української історії і наголошують на героїчній боротьбі за незалежність України в усі періоди її існування. Також виявлено 213 інформаційно-оцінних літературно-художніх антропоніми, які не називають дійові особи, однак письменники звертаються до

назв відомих прозаїків, поетів, священників і філософів, щоб наголосити на освіченості, культурній обізнаності та духовності повстанців, що діяли під час визвольних змагань у першій половині XX століття.

Основні положення розділу 2 апробовано у статтях «Історичний аспект творення назв осіб у романі Василя Шкляра «Чорний Ворон» [7], «Історичні антропоніми у романі Юрія Горліса-Горського «Холодний Яр» [8], «Дещо про псевдоніми періоду 1942–1954 років (за матеріалами українських прозових творів) [6], «Особливості псевдонімів періоду визвольного руху на Черкащині 1917–1922 рр. (за матеріалами української прози)» [10].

РОЗДІЛ 3

ВІРТУАЛЬНІ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ АНТРОПОНІМИ

У цьому розділі для аналізу обрано літературно-художні антропоніми, що не мають власне історичного підґрунтя та є витвором уяви авторів аналізованих творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття. Установлено відповідність вибору фіктонімів тому історичному періоду, про який йдеться в текстах. Вибірка віртуальних літературно-художніх антропонімів складається з особових імен, імен по батькові, прізвищ, прізвиськ, андронімів, патронімів, матронімів, онімів із ознаками інтертекстуальності та назв персонажів із апелятивною ідентифікацією в аналізованих творах. Систематизовано 970 віртуальних онімів.

3.1. Імена та імена по батькові персонажів

Як слушно зауважує І. Кочан, «вибір імені для літературного героя не буває випадковим: письменник вкладає в нього певну оцінку, характеристику, тобто використовує власні імена як додатковий художній засіб для вираження ідейно-естетичного задуму [78, с. 24]. Завдання письменника полягає не лише в підборі імені для персонажа в художньому творі, а й у наданні йому інформативно-оцінних характеристик. Цієї думки дотримується дослідниця Н. Попович, яка стверджує, що «літературно-художні антропоніми часто дають у художньому тексті неоціненну інформацію для інтерпретації цього тексту, іноді й таку, що іншими способами не виражена» [140, с. 75]. Йдеться якраз про ті імена, які не називають реальних людей, документально не підтверджені і є вигадкою письменників. Тобто такі імена, що не мають історичного підґрунтя, не є зафіксованими у свідомості членів суспільства як креативні, що поодиноко використовувалися лише один раз у вузькому контексті і вже набувають певної метафоричності [52, с. 7].

Важливо наголосити, що імена персонажів, які письменники використовують в аналізованих творах, є характериними для того часу. Ми

фіксуємо серед них одиниці християнського іменника′, адже саме такий принцип найповніше підтверджує реальне називання за метричними книгами. І вибір імен, і їхні структурні варіанти відповідають періоду першої половини ХХ століття, описуваному в аналізованих текстах, наприклад: *Дара, Дарка, Даруня, Дарця* (РФ-Є, с. 61, 62, 413), *Івасик, Іванчик, Івась* (УС-О, с. 231), *Ромко, Ромусь, Ромуся, Ромцьо* (АК, с. 56, 62, 72, 108). Частим є використання офіційних, тобто повних особових імен, як-от: *Василь, Ігор* (ВЛ), *Антон, Віктор* (ЮС), *Ілля, Остап, Сидір* (АК-С), *Дмитро, Корній, Олександр, Федір* (УС-О), *Архип, Микита* (МД), *Олекса* (ОЯ), *Іван, Степан* (ВШ-З), *Петро* (ЮГГ-М), *Климентій* (АК-Ч), *Павло* (АК), *Онуфрій* (РФ-Є), *Остап* (РІ), *Свирид, Левко, Яким* (ЮГГ-Х), *Гнат, Дарій, Кирило, Макар, Михайло* (УС-Ч), *Йосип* (РФ-П), *Ємілія* (ОЯ), *Валентина, Марія, Ярина* (ВШ-З), *Ольга* (ЮГГ-Х), *Горпина, Лариса, Тетяна, Уляна* (УС-О), *Ганна* (АК-С), *Віра* (ВЛ), *Галина* (СС), *Магдалина* (УС-Ч), *Палагна* (РФ-П), *Юстина* (АК-Ч).

Характерною особливістю особового імені в українській мові є те, що воно часто змінює свою структуру, тобто виступає в різних варіантах. У сучасних слов’янських мовах існує безліч варіантів імен. При цьому варіант від варіанта відрізняється структурою (фонетичною, морфемною, морфологічною), територією побутування і часом вживання, емоційним забарвленням, сферою функціонування тощо [СББ, с. 69]. У текстах творів про національно-визвольний рух першої половинии ХХ століття ми теж фіксуємо різні варіанти імен: *Ларіон* (ВШ-З); *Тіна* (ЮГГ-Х), *Слава* (ЮГГ-М); *Володя, Григір* (УС-О); *Валя* (РФ-Є), *Ганя* (АК), *Зіна* (ЮГГ-Х), *Ліда* (АК-С), *Параска* (РФ-П,), *Уля* (ВШ-З), *Рая* (ЮГГ-М), *Христя* (ЮГГ-Х); *Танас* (РФ-П).

Скорочені форми імен, так звані гіпокористики, найчастіше письменники вводять в мовлення дійових осіб, у якому панують діалоги, полілоги чи навіть монологи, щоби яскравіше змалювати соціальне чи родинно-побутове середовище подій. Структурний аналіз антропонімного матеріалу почнемо з назв особових імен персонажів. Властиво, що найбільш поширеним серед усіх

словотворчих засобів є мономорфемний суфікс *-к-*, який додається до твірних основ. Наприклад:

а) повне ім'я + -к-: Андрійко (УС-О, с. 163), *Василько* (РФ-Є, с. 288), *Данилко* (РФ-Є, с. 255), *Захарко* (ЮГГ-М, с. 231), *Назарко* (РФ-П, с. 39), *Северинко* (РФ-П, с. 350); *Галинка* (РФ-Є, с. 267), *Оксанка* (АК, с. 105), *Христинка* (ОЯ, с. 95);

б) усічене ім'я + -к-: Зенко (РФ-Є, с. 141), *Ілько* (УС-Ч, с. 116), *Стефко* (РФ-П, с. 28); *Анелька* (ОЯ, с. 35), *Галька* (ЮС, с. 14), *Дарка* (РФ-П, с. 24).

Як ми спостерегли, у текстах функціонують різні варіанти особових імен із афіксом *-к-*, їхнє завдання — увиразнити суб'єктивно-оцінне ставлення персонажів один до одного.

Важливо додати до проаналізованого матеріалу ще й інші приклади використання письменниками імен персонажів у текстах творів про національно-визвольний рух 1917–1954 років. Письменники підсилюють емоційне значення окремих дійових осіб, додаючи:

а) мономорфемний словотвірний формант ***-ик,*** що виступає окремо або в сполученні із суфіксом ***-к-о***, утворюючи формант ***-чик*** і кріпиться до *повних основ імен*, наприклад: *Богданчик* (РФ-П, с. 100), *Іванчик* (ВЛ, с. 286); та *усічених основ імен*: *Зеник* (РФ-Є, с. 372); *Таньчик* (УС-О, с. 92); словотвірні форманти *-сь-* + *-ик-*, що утворюють особове ім'я *Івасик* (ЮГГ-Х, с. 349);

б) мономорфемні суфікси ***-ечк- (-єчк-), -очк-***, що є досить активними у творенні демінутивів та кріпляться до *повних основ* імен: *Василечко* (ОЯ, с. 150); *Мотречка* (ВЛ, с. 288); *Марієчка* (ОЯ, с. 255); *Степаночко* (ОЯ, с. 146); *Вірочка* (ВЛ, с. 290); та *усічених основ* імен: *Алочка* (УС-О, с. 14), *Галочка* (ЮГГ-Х, с. 104), *Лідочка* (АК-С, с. 37); *Олечка* (УС-О, с. 201), *Юлечка* (РІ, с. 123);

в) мономорфемні словотвірні форманти ***-ус'-, -ас'-, -ис'-***, що реалізуються під час творення від *повних основах* імен: *Павлусь* (ВЛ, с. 329), *Павлусьо* (АК, с. 173), *Петрусь* (ВШ-З, с. 37); *Віруся* (ЮС, с. 83); *усічених основ*

імен: *Ромуся* (АК, с. 56); *Лідуся* (ОЯ, с. 85), *Настуся* (УС-О, с. 164); *Івась* (ВШ-З, с. 246), *Михась* (ВШ-М, с. 68); *Настася* (РФ-Є, с. 369); *Марися* (ОЯ, с. 15);

г) мономорфемні афікси ***-льк-, -ун'-, -еньк-***, які додаються до *повних основ* імен: *Павлуньо* (АК, с. 213); *до усіченої основи демінутива*: *Марилька* (ВШ-М, с. 288); *Галюня* (ОЯ, с. 62), *Лізуня* (РФ-П, с. 36), *Настуня* (РФ-Є, с. 327); *Зосенька* (АК, с. 55); виявлено також два випадки функціонування афікса ***-ун'-*** з усічено-суфіксальною основою демінутива: *Грицуньо* (РФ-П, с. 169), *Сашуня* (ВШ-М, с. 190), (ВШ-З, с. 177);

ґ) мономорфемний суфіксальний афікс ***-ц'-***, *який додається до повних основ* імен, наприклад: *Климцьо* (ВШ-М, с. 216), *Микольцьо* (РФ-П, с. 304), *Миронцьо* (РФ-Є, с. 22), *Степанцьо* (ВШ-М, с. 189); *Вірця* (ЮС, с. 86); та до *усічених основ* імен, як-от: *Ірця* (РФ-Є, с. 26).

Окрім імен персонажів, які письменники використовують із позитивним емоційним забарвленням, трапляється також приклад (*Аннище* < *Анна*) імені з емоційно-негативним відтінком, пейоратив, завдяки словотворчому суфіксальному афіксу ***-ищ-(е)*** в романі «Єрусалим на горах»: *«Іншого разу* ***Аннище*** *з своїм…»* (РФ-Є, с. 22).

Важливо зауважити, що в текстах аналізованих творів досить частим є функціонування імен, фонетичне і морфологічне оформлення яких тяжіє до російської мови, наприклад: моносуфіксальні афікси ***-аш-, -уш- (-юш-)*** реалізуються в іменах *Вітюша* (АК-С, с. 265), *Катюша* (РІ, с. 128), *Марфуша* (ЮС, с. 50), *Павлуша* (РФ-Є, с. 383). До того ж до варіантів імен, що фонетично є близькими до російської мови, відносимо також імена *Ванька* (ВЛ, с. 343), *Данька* (РФ-Є, с. 65) і *Петька* (ЮС, с. 54) (де згідно з текстами аналізованих творів: ім'я *Данька* функціонує як варіант до українського *Данило* (РФ-Є, с. 105), а *Ванька* і *Петька* називають у творах членів ЧК).

Непоодинокими є випадки функціонування в текстах аналізованих творів фонетичних варіантів найменувань персонажів, наприклад: *Йван*/*Іван*: *Йван* (РФ-П, с. 122), *Йван Грива* (РФ-Є, с. 192, 243), *Йванко Гуків* (РФ-Є, с. 166),

Йван Дідушко (РФ-Є, с. 289), *Йван Терпелюк* (РФ-Є, с. 6). Досить часто фонетичну заміну письменники використовують, щоби відтворити особливості мовлення персонажів на певній території, як-от: *«Бо тримаєшся верхнього світу,* ***Йване****, мов-бис не набідувався, не нагарувався в колгозі…»* (РФ-Є, с. 192). У тексті історичного роману «Маруся» В. Шкляра явище субституції реалізується в імені *Федір/Хведір* і в зменшено-пестливій формі: *Федько/Хведьо*: *«…у містечку навіть стояв штаб комдива* ***Федька****. Гарний* ***Хведьо****, гарно й зветься, сказала б Санькова бабуня Киля…»* (ВШ-М, с. 245).

Таблиця 3.1

Кількісне співвідношення функціонування повних, усічених та усічено-суфіксальних імен персонажів із відповідними варіантами суфіксальних афіксів

Типи основ імен персонажів і спосіб їх творення	*Імена у творах про національно-визвольний період 1917–1921 років*	*Імена у творах про національно-визвольний період 1942–1954 років*
Повні	39	16
Кількість імен з повною основою імені	**39**	**16**
Усічені	10	4
Кількість імен із усіченю основою імені	**10**	**4**
Повн. + **-к-**	11	16
Повн. + **-ик-, -чик-**	3	8
Повн. + **-ечк-, -єчк-, -очк-**	4	5
Повн. + **-ус′-, ас′-, -ис′-**	7	2
Повн. + **-льк-, -ун′-, -еньк-**	4	1
Повн. + **-аш-, -уш-, -юш-**	1	1

Повн. + **-ц′-**	6	2
Повн. + **-ищ-**	0	1
Кількість імен із повною основою + суфікс	**36**	**36**
Усіч. + **-к-**	9	10
Усіч. + **-ик-, -чик-**	5	2
Усіч. + **-ечк-, -єчк-, -очк-**	5	1
Усіч. + **-ус′-, ас′-, -ис′-**	10	5
Усіч. + **-льк-, -ун′-, -еньк-**	2	3
Усіч. + **-аш-, -уш-, -юш-**	2	1
Усіч. + **-ц′-**	0	1
Усіч. + **-к-**	2	1
Усіч.-суф. + **-ун′-**	9	10
Кількість імен із усіченою основою + суфікс	**36**	**36**
Кількість імен із усічено-суфіксальною основою + суфікс	**2**	**1**

За результатами здійсненого аналізу варіантів імен персонажів творів та частотністю їхнього функціонування окремо в кожному із двох періодів національно-визвольної боротьби можемо констатувати, що виявлено приклади 55-ти повних особових імен персонажів творів, які цілковито відповідають історичному періоду, про який ідеться в текстах. Вони функціонують частіше в текстах творів про національно-визвольний рух 1917–1921 роки: усього 39 використань. Функціонування особових імен, утворених від повного імені + суфікс(и) за частотністю вживання є однакові в текстах обох періодів: по 36 одиниць. Утворені особові імена від усіченої основи мають кількісно вище

використання (10 імен) у текстах творів про визвольний рух 1917–1921 років, на противагу 4 імен, що презентують період визвольного руху 1942–1954 років. Імена з усіченою основою та суфіксальними афіксами функціонують набагато частіше у творах про події 1917–1921 років (зафіксовано 33 найменування) і лише 23 імені з текстів про визвольний рух 1942–1954 років.

Окрім *особових імен* для позиціонування персонажів, ми виявили в аналізованих творах також *імена по батькові*. Письменники вводять у текстове поле такі двокомпонентні антропоназви (*особове ім'я + ім'я по батькові*) для називання здебільшого дійових осіб, які є максимально дотичними до певних професій, як-от: вчителя, лікаря, мистецтвознавця та інші. Тобто ті персонажі творів, до яких звертались часто на *ім'я по батькові*, мали більшу соціальну значущість через посади або діяльність, яку вони провадили. Важливо зауважити, що ми виокремили 39 назв персонажів в 11-ти текстах творів, яких письменники називають на *ім'я по батькові*. Серед них – *Артем Данилович* (АК-С, с. 9), *Василь Васильович* (УС-О, с. 399), *Володимир Степанович* (РФ-П, с. 35), *Іван Максимович* (РІ, с. 189), *Максим Романович* (РФ-Є, с. 198), *Микола Степанович*. А. Кокотюха згадує і про професійну діяльність одного з головних персонажів роману «Справа отамана Зеленого»: *«Микола Степанович, як звичайно, у великому, просторому, білому халаті і, як звичайно, приймає пацієнтів»* (УС-О, с. 105), *Петро Степанович* (УС-О, с. 2), *Северин Петрович* (РФ-Є, с. 51, 18, 68), *Ян Шепарович* (РФ-Є, с. 166), *Ярмолай Никанорович* (ЮС, с. 70); *Галина Левківна* (УС-О, с. 435).

Незважаючи на те, що окремі персонажі творів не обіймають жодних посад, не мають соціально важливої атрибутики для суспільства, письменники все ж називають їх на *ім'я по батькові* через достатньо високий соціальний рівень їхнього партнера, а в подальшому випадку – чоловіка (див. Рис. 3.1), наприклад: *«…Марія Олександрівна тільки* ***дружина міського доктора****, а Наталя Петрівна – тільки* ***дружина учителя*** *вищої початкової школи»* (УС-О, с. 73), *«…іменини в Ніни Федорівни – рідної* ***жінки*** *нашого Першого*

секретаря» (УС-О, с. 113). Професійна діяльність персонажа-чоловіка викликає повагу до нього соціуму, що екстраполюється і на його дружину, і досягається це вживанням антропонімної формули «ім'я + ім'я по батькові» для іменування епізодичних персонажів.

Рис. 3.1. Кількісне співвідношення використання конструкції *ім'я* та *ім'я по батькові* в текстах аналізованих творів

3.2. Прізвища віртуальних осіб

Будь-який персонаж чи образ у текстовій системі твору відображає спочатку реальну картину світу, а потім уже міфопоетичну чи вигадану автором дійсність. Тому особове ім'я чи прізвище персонажа навіть без конотацій, мають інформативний характер і базуються на вірогідності реального денотата. Про це, власне, і пише науковець Л. Белей, який зазначає, що «власна назва є вагомим засобом пізнання художнього тексту, розкриття сутності персонажів, поглибленого розуміння концепції автора. Водночас словесна характеристика денотата, висвітлення його характеру через учинки та взаємини з іншими персонажами, сюжетна лінія твору загалом постають універсальним способом наповнення антропоетоніма певною онімною семантикою [13, с. 12].

Прізвища в аналізованих творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття за частотністю в тих же кількісних параметрах, що і

особові імена персонажів. Прізвище є джерелом, що також містить факти про особливості діяльності або ж належності персонажа до певної територіальної спільноти людей. Важливо підкреслити, що набір прізвищ персонажів творів зумовлений також джерельним матеріалом. Попри те прізвища, про які йдеться, є результатом творчої фантазії письменників в аналізованих творах, вони відтворюють особливості реальної антропонімії першої половини ХХ століття. Це допомагає творити реальну картину життя. Наведемо приклади творення авторами прізвищ не історичних персонажів творів, що найкраще відтворюють реальні моделі найменування осіб на різних територіях.

А. Моделі із суфіксом -енк-о. Найбільш поширеними прізвищами, представленими в текстах аналізованих творах, є оніми з формантом ***-енк-о***. Ю. Редько зазначає, що суфікс ***-енк-о*** вважається одним із найхарактерніших в українській мові при творенні прізвищ [145, с. 113]. Найчастіше аналізований формант має патронімне значення, тобто семантично вказує на належність персонажа твору до родинного об'єднання або прізвище утворене за іменем батька. В джерельному масиві виокремлено 76 прізвищ персонажів (окрім історичних) із суфіксом ***-енк-о***. Тому є очевидні підстави вважати цей формант найбільш продуктивним. Учений М. Худаш відзначає, що «чим далі на схід, тим більше віднаходимо особові назви на ***-енк-о***, аж до Східного Поділля, яке і є в XVI ст. найбільш типовою територією для особових назв з ***-енк-о***» [187, с. 214]. Важливо зазначити, що суфікс ***-енк-о*** найчастіше побутує в центральній і східній частині України, і цілком закономірним є найбільш кількісне використання цього словотворчого афікса в прізвищах персонажів творів про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття, адже письменники здебільшого й описують події, що відбувались на Черкащині. У текстах творів суфікс ***-енк-о*** фіксуємо у таких прізвищах персонажів: *Андрійч**енко*** (ЮГГ-Х), *Бондар**енко*** (ЮГГ-Х), *Козач**енко*** (ЮГГ-Х), *Кононенко* (ЮГГ-Х), *Кравч**енко*** (ЮГГ-Х), *Кузьм**енко*** (ЮГГ-Х), *Леще**нко*** (ЮГГ-Х), *Марч**енко*** (ЮГГ-Х), *Микит**енко*** (ЮГГ-Х), *Онищ**енко*** (ЮГГ-Х), *Петр**енко***

(ЮГГ-Х), *Спасиб**енко*** (ЮГГ-Х), *Терещ**енко*** (ЮГГ-Х), *Хом**енко*** (ЮГГ-Х), *Юхим**енко*** (ЮГГ-Х), *Хан**енко*** (ЮГГ-Х); *Байдач**енко*** (ЮГГ-М), *Ільч**енко*** (ЮГГ-М), *Мирон**енко*** (ЮГГ-М), *Наум**енко*** (ЮГГ-М), *Пономар**енко*** (ЮГГ-М), *Тесл**енко*** (ЮГГ-М), *Ткач**енко*** (ЮГГ-М), *Юрч**енко*** (ЮГГ-М); *Герасим**енко*** (СС), *Дуб**енко*** (СС), *Корол**енко*** (СС), *Нестер**енко*** (СС), *Тимош**енко*** (СС), *Труб**енко*** (СС), *Рубащ**енко*** (СС); *Головч**енко*** (МД), *Дем'ян**енко*** (МД), *Іванч**енко*** (МД), *Кост**енко*** (МД); *Кольч**енко*** (ВФ), *Кондрат**енко*** (ВФ), *Федорч**енко*** (ВФ); *Григор**енко*** (АК-С), *Димар**енко*** (АК-С); *Дмитр**енко*** (ІЛЛ), *Черепенко* (ІЛЛ); *Петрич**енко*** (ВШ-З); *Фед**енко*** (ЮС); *Гончар**енко*** (УС-Ч).

Важливо зауважити, що найчастіше прізвища віртуальних персонажів (фіктонімів), утворені за допомогою форманта ***-енк-о***, трапляються у таких творах, як: «Холодний Яр», «Ми ще повернемось!», «Справа отамана Зеленого», «Симон Петлюра», «Вогонь з Холодного Яру», «Чорний Ворон» та «І гинули першими». Засвідчений факт побутування літературно-художніх антропонімів цього типу є цілком закономірним, адже письменники відображають події у вищезазначених творах, які відбуваються на Черкащині чи Київщині, де властивий цей формант у реальній антропонімії.

Б. Моделі з суфіксами -ук- (′-ук-), -чук-. Доволі поширеними в аналізованому матеріалі є прізвища із суфіксальними формантами ***-ук (′-ук), -чук-***. Зафіксовано 34 пропріативи з цими суфіксами в текстах обох аналізованих періодів. Учений В. Німчук стверджує, що суфікси ***-ук- (′-ук-), -чук-*** мають слов'янське походження, а формант ***-uk- (-juk-)*** існував уже в праслов'янській мові та вживався для творення демінутивних форм чи форм для вираження суб'єктивної оцінки взагалі [117, с. 206–208]. П. Чучка зазначає, що «особові назви з суфіксом *-ук-* уперше зафіксовано на *Закарпатті* на початку XIII ст.» [188, с. 64]. У текстах аналізованих творів виявлено прізвища персонажів зі згаданими вище формантами:

*Бой**чук*** (РФ-Є), *Васил**юк*** (РФ-Є), *Гараз**дюк*** (РФ-Є), *Корол**юк*** (ВФ-Є), Подолюк (РФ-Є), *Семен**юк*** (РФ-Є), *Степан**юк*** (ВФ-Є); *Галай**чук*** (ВФ-П),

*Зелен**чук*** (РФ-П), *Клим**чук*** (РФ-П), *Маляр**чук*** (РФ-П), *Постол**юк*** (РФ-П), *Семан**юк*** (РФ-П); *Вокал**юк*** (РІ), *Захар**чук*** (РІ), *Шинкар**ук*** (РІ); *Онищ**ук*** (АК-С), *Роман**юк*** (АК-С), *Топор**чук*** (АК-С), *Юхим**чук*** (АК-С); *Андрощ**ук*** (СС), *Іван**юк*** (СС); *Риба**чук*** (ІЛЛ); *Шев**чук*** (УС-Ч); *Бид**юк*** (ВШ-М) (В. Шкляр пояснює: *«На Лапаївці жили Лапаї, на Галдунівці – Галдуни або Галдуненки, на Бидилівці – **Бидюки**»* (ВШ-М).

Найчастіше прізвища персонажів із формантами ***-ук- ('-ук-), -чук-*** зафіксовано в творах «Єрусалим на горах» і «Палиця для прокажених» Р. Федорова та «Вогненні стовпи» Р. Іваничука. Оскільки події, описані у творах, відбуваються у Галичині та Прикарпатті, письменники співвідносять прізвища персонажів з реальними тенденціями називання у тій місцевості.

В. Моделі з суфіксами -ак- ('-ак-). Менш численним, майже удвічі, порівняно із суфіксами ***-ук-* ('-ук-)**, ***-чук-***, є використання письменниками прізвищ персонажів із формантами ***-ак-* ('-ак-)**. Дослідник Ю. Редько зауважує, що «найбільша кількість прізвищ на ***-ак-* ('-ак-)** має виразне патронімічне чи матронімічне значення аналогічно до прізвищ на ***-ович-***, ***-евич-***» [145, с. 118]. У своїх працях М. Бірила вказує, що з часом формант ***-ак-*** утратив функцію демінутивності й набув ознак патронімічності, з яким відомий багатьом слов'янським антропонімічним системам [19, с. 132]. Б. Близнюк стверджує, що на Гуцульщині в першій половині XIX ст. словотвірна модель із суфіксом *-ак-* займала друге місце щодо поширеності [20]. Модель із суфіксами ***-ак-* ('-ак-)** зафіксована в аналізованих творах у 13 випадках, наприклад: *Кузьм**ак*** (РФ-Є), *Фед**ак*** (РФ-Є); *Будил**як*** (РФ-П), *Дровин**як*** (РФ-П), *Андрущ**ак*** (ОЯ), *Свіж**ак*** (ОЯ), *Смол**як*** (ОЯ); *Андрус**як*** (РІ); *Степан**як*** (СС).

Властиво, найчастіше письменники Р. Федорів, О. Яворська та Р. Іваничук використовують модель із формантом ***-ак-* ('-ак-)** для найменування персонажів у творах «Єрусалим на горах», «Палиця для прокажених» і «На чужих вітрах» про визвольну боротьбу в 1942–1954 роках у селах в Галичині та на Прикарпатті, що відтворює реальні принципи номінації на цих територіях.

У текстах трьох романів («Маруся», «Єрусалим на горах», «Палиця для прокажених») нам вдалося відстежити невипадковий вибір прізвищ для персонажів, що найкраще ілюструє авторський задум щодо найменування. Наприклад, у «Єрусалимі на горах» Р. Федорів за допомогою розлогих контекстів увиразнює принципи номінації трьох персонажів. Наприклад, персонаж із прізвищем ***Горох*** може пускати *зелену піну*, будучи напідпитку: *«Коли Горох напивався, то починав хвалитися, пускаючи з губатого писка зелену піну, що дуже любить толочити кирзаками…»* (РФ-Є, с. 304). А про дійову особу, ***Когутика***, Р. Федорів пише: начебто персонаж *Когутик* не йшов, а тюпав: *«— Живого чи мертвого? – спробував я пожартувати. Когутик тюпав за мною мовчки, і автомат, певно, дивився мені в спину»* (РФ-Є, с. 32). Невипадковим є прізвище ***Йвана Терпелюка***, адже персонажеві в романі «Єрусалим на горах» довелося відбувати заслання в Сибіру: *«Йвана Терпелюка навіть судили за намір нібито когось там із вождів карикатурно намалювати... наміру, певно, й не було, був донос, комусь хлопець не сподобався за те, що мав у собі направду Божу іскру, й відняли у нього пензель і різець, повезли в Сибір, у тайгу, дали сокиру й пилу»* (РФ-Є, с. 6).

У тексті роману «Маруся» зазначено, що персонаж *Глухенький* і справді був глухим: *«На вітання приїжджих він навіть не кивнув головою, наче боявся струсити з лиця свою закам'янілу посмішку. За якоюсь химерною примхою долі пасічник **Глухенький** був глухонімий, і це, казав П'ята, непогана, як на теперішні часи, познака для чоловіка, в якого можна заховатися від людського ока»* (ВШ-М, с. 236). Але і тексті твору, В. Шкляр зазначає, що персонажу *Глухенькому* прізвище надане не за особистими зовнішніми ознаками, а за *«примхою долі»* (ВШ-М, с. 236). У творі «Маруся» В. Шкляр уводить у сюжет епізодичного героя, військового лікаря ***Лапайдуха***: *«Лапайдух[1] дав йому води, потім грудочку цукру…[1]Лапайдух – військовий санітар»* (ВШ-М, с. 260). Також В. Шкляр згадує персонажа ***Шульгу*** (ВШ-М, с. 63), зазначаючи: *«Найбільшим і найогряднішим серед них був Микита Шульга. Навіть коли він спокійно сидів*

на коні, не їхав, – сідло рипіло під ним тільки від того, що Шульга дихав. Микита й справді був шульгою – рубав з лівої руки, але так, що з одного живого москаля робив два неживих. Рубав навпіл від плеча, наче дрова колов» (ВШ-М, с. 63). Письменник, по суті, обігрує в тексті внутрішню форму антропоніма, увиразнює його промовистість.

У творі «Палиця для прокажених» автор Р. Федорів підсилює образ персонажа, що мав прізвище ***Плугатар***, виразним контекстом, у якому акцентує увагу на тому, як ходить *Плугатар*, незважаючи на те, що він не був орачем: *«Натомість Плугатар стримував, не виявляв, як завжди жодних емоцій, тупав важко по хаті, згорбившись і заклавши за спиною руки»* (РФ-П, с. 215).

Отже, можемо зазначити, безпосередня чи опосередкована розшифровка етимонів прізвищ, увиразнює образ, створений письменником. Кількість таких прізвищ невелика (усього 7), зафіксовані вони в художніх текстах, а не у творах-спогадах.

3.3. Прізвиська як самобутні антропоназви

«Проміжною ланкою між іменем та прізвищем обов’язково є прізвисько» – стверджує П. Чучка [189, с. 536]. Прізвиська, існуючи ще задовго до появи та функціонування офіційних прізвищ та імен, «несуть як лінгвістичну, так і екстралінгвістичну інформацію про суб’єкт і суспільство, представником якого він є» [27, с. 206], позначають особу як активну та комунікативну частину суспільства, виконують чільну роль на позначення денотата серед інших людей. Л. Кричун зауважує, що прізвисько є спершу засобом формування підтексту до основних способів називання, по-друге, художньою деталлю характеристики як окремого персонажа, так і мікросоціуму, у якому той існує [82, с. 6]. Дослідниця неофіційних найменувань осіб Н. Фєдотова розглядає дискурс «претекст – текст – посттекст», співвідносячи поняття «текст» із поняттям прізвиська особи, яке виступає абсолютно самостійною мовною одиницею [181,

с. 8]. Мовознавиця зауважує, що задля повноцінного функціонування прізвиська потрібне його «декодування та інтерпретація адресатом, що сприяє розкриттю сконцентрованого в його семантиці інформаційного потенціалу» [181, с. 8]. Про власне з'яву прізвиська як повноцінної лексичної одиниці дослідниця Н. Фєдотова пише: «Породження прізвиська відбувається через сприйняття й опис реалії, виділення її характерних ознак, несвідоме зіставлення об'єкта реальної дійсності з образами, зафіксованими у свідомості автора антропоніма, з подальшою вербалізацією процесу мислення в стислій номінативній одиниці» [181, с. 9].

П. Чучка слушно зазначає: «Ми дивимося на прізвиська як на розкішний заповідник, у якому ще повнокровним життям живе те, що поза ним, в інших антропонімних класах, давно вже безповоротно відійшло в забуття» [189, с. 168]. Завдяки яскраво вираженим характеризувальним особливостям, що підкреслюють родову належність, риси діяльності або поведінки особи, зовнішні або внутрішньо-особисті характеристики, прізвиська мали загальнопонятійний характер у певному середовищі людей. Саме «номінативно-ідентифікаційно-диференціальну функцію прізвиськ» визначає мовознавець М. Дуйчак, трактуючи прізвиська як активний неофіційний та найбільш соціально вмотивований пласт найменувань осіб [46, с. 256]. Н. Хрустик вважає, що прізвиська можна також досліджувати та розглядати як частину фольклору: «Неофіційні антропоніми, як і твори різних видів усної народної творчості, відзначаються емоційністю, виразністю. Багатство почуттів, найтонші їх нюанси, часто невловимі, містяться у семантиці прізвиськ» [186, с. 83]. Думку про змістову вмотивованість емоційності та народності в прізвиськовій назві продовжує дослідниця Н. Шульська, яка наголошує, що «прізвиськова система містить концентровану інформацію про лінгвоментальну та етнокультурну специфіку українців» [198, с. 50]. Про зв'язок прізвиська та макросуспільних тенденційних міркувань, впливу на нього соціуму відзазначає і Г. Сеник: «Прізвиська залишаються найцікавішою

категорією антропоніміки, що може яскраво відбивати як увесь психоментальний і фізичний комплекс окремої особистості, її характерологічні риси, так і свідчити про особливості розвитку певного міста, області, регіону, виявляючи культурно-національну своєрідність носіїв мови» [157, с. 161]. Дослідниця Н. Фєдотова щодо сприйняття самого тексту та змісту прізвиська у світлі когнітивної теорії зазначає, що «стислий текст прізвиська, сприйнятий адресатом, після розширення і розуміння, знову стискається, однак не в слово, а у згусток смислу – концепт, що вербалізується за необхідності» [181, с. 12], а сам процес створення текстового оформлення прізвиська є «вербалізацією певного виду асоціацій у формі тексту» [22, с. 67]. Тобто, деякі прізвиська, що семантично не пояснюють і не конкретизують очевидну мотиваційну частину присвоєння його персонажу, стають концептуально незалежними і потребують додаткового трактування, щоби асоціюватися із конкретним персонажем. І. Франко в «Причинках до української ономастики» зауважував подвійну систему номенів людини: одну – індивідуальну, іншу – надану суспільством: «кождий чоловік має дві назви: одну індивідуальну, яку одержує при хрещенні, що вводить його в людську суспільність, а другу – родову, що переходить із батька або з матері на дитину» [184, с. 392].

Аналізовані тексти творів наповнені не лише значною кількістю псевдонімів (що є характерно для воєнного періоду), але й також прізвиськами. Окрім опису виру битв та військових змагань, письменники урізноманітнювали твори побутово-соціальними ситуативними подіями, де й виринають інші способи неофіційної номінації персонажів (тобто прізвиська).

Загалом із аналізованих творів про національно-визвольну боротьбу періоду 1917–1954 років ми виокремили 118 прізвиськ. Дослідниця Н. Парфьонова вважає, що «у момент номінації прізвиська виконують характеризувальну функцію, тобто іменують людину і дають оцінку її особи за яскравими ідентифікувальними особливостями» [130, с. 55]. Уводячи *прізвисько* в текст твору, письменники чітко зазначають його онімний статус:

ад'ютант на прізвисько Чорт (ВШ-З, с. 23), *Прокіп Пономаренко на прізвисько Квочка* (ВШ-З, с. 16), *Тиміш Олексієнко на прізвисько Корч* (ВШ-М, с. 26). В історичному романі «Чорний Ворон» автор пише про мотивацію присвоєння китайцю іншими лісовиками прізвиська *Ходя*: *«— А що, заберемо цього ходю*[1] *з собою? Може, обтешемо і вимуштруємо, як собаку.* [1]***Ходя*** *– так тоді називали китайців»* (ВШ-З, с. 11). Очевидно, що надання персонажу цього прізвиська є соціально вмотивованим, оскільки загальна назва на позначення національності людини стала власною. Зауважимо, що письменники, використовуючи багатокомпонентні назви, намагаються зберегти у двох випадках (*Прокіп Пономаренко на прізвисько Квочка, Тиміш Олексієнко на прізвисько Корч*) первинні найменування персонажів із додаванням уже назви, наданої соціумом та власне лексеми *прізвисько.* Для аналізу прізвиськ, до яких вдаються письменники в текстах аналізованих творів про національно-визвольну боротьбу першої половини ХХ століття, ми послуговуватимемося класифікацією П. Чучки. Мовознавець ділить прізвиська на три категорії: індивідуальні, оскільки вони скеровані на індивідуальні особливості іменованого; родичівські, або генесіонімні, які характеризують носія за одним із родичів; та спадкові [189, с. 237–241]. Аналізований матеріл засвідчує лише один із видів прізвиськ – індивідуальні. Беручи за основу дослідження П. Чучки, розглянемо ***індивідуальні прізвиська*** та мотивацію їхнього присвоєння.

А. Прізвиська за фізичними ознаками носія. Цю категорію представляють одинадцять власних назв: *Бугай, Василинка, Вітька Одноок, Вусач, Кривавий Оселедець, Малий, Мальована, Пасочка, Руданський, Сіроманець і Циклоп*. Істотними, на наш погляд, є зауваги авторів текстів, які пояснюють причину присвоєння тієї чи іншої назви персонажові. Ю. Горліс-Горський як безпосередній очевидець холодноярських подій у спогадах пише про ***Бугая***: *«Звали його всі «бугаєм», а як було його правдиве прізвище – нікого не цікавило… Коли я запитав, чи це його прізвище, то «бугай» з усмішкою*

потиснув ведмежими плечима й добродушно махнув рукою. — Та ні! Це братва мене так прозвала. А мені що!.. Як бугай, то й бугай…» (ЮГГ-М, с. 147). За словами Ю. Горліса-Горського, немаленький ріст повстанця та характерні ознаки мотивували появу його прізвиська. В. Шкляр у «Чорному Вороні», окрім історичних осіб, вводить і вигаданих, наприклад: ***Василинка***: *«…повернувся лише Василинка – безвусий хлопчина, схожий лицем на дівчинку. Того й Василинка, а не Василь»* (ВШ-З, с. 310). Письменник мотивує присвоєння прізвиська повстанцю його молодим віком та зовнішньою схожістю із дівчиною. Іншим персонажем роману-спогадів «Холодний Яр» Ю. Горліса-Горського є ***Вітька Одноок***: *«Поруч мене Вітька Одноок – винницький злодюжка-уркаган із безпритульних, що втратив десь у бійці з міліцією одне око»* (ЮГГ-Х, с. 349).

А. Крушельницький у першому томі «Дужим помахом крил» подає мотивацію прізвиська ***Вусач*** або ***Крутиус***, відтворюючи процес їхньої появи: *«— Байка, як називається! Вуса має – о! – цмокають, показуючи рукою козацькі вуси. – Ось такі!...Буде називатися Вусач. — Чого Вусач? Крутиус!…»* (АК, с. 96–97). У «Марусі» В. Шкляр показує, що прізвиська надаються не лише через певні особливі зовнішні ознаки тіла, але й через одяг, наприклад: *«На ньому вилискували високі кавалерійські чоботи, із сивої шапки звисав аж до пояса широкий червоний шлик, через якого большевики прозвуть отамана* ***Кривавий Оселедець****»* (ВШ-М, с. 27). У романі А. Кокотюхи «Справа отамана Зеленого» ми фіксуємо прізвисько ***Малий***: *«Семен Середа, або Малий, як хлопця тут називали, мав більше підстав косувати на «пана доктора»…»* (АК-С, с. 231).

Причиною появи прізвиська ***Мальована*** стали очевидні яскраві зовнішні ознаки персонажа, однак прізвище з прізвиськом героїні мають спільну твірну основу, що дає змогу говорити про подвійну мотивацію неофіційного найменування *Мальована*: *«…викликав на сцену Меланку Мальовану, яка насправді мала прізвище – Мальованчук, але через те, що любила чорнити*

вугіллям брови й підмальовувати буряковим соком щоки, інакше ніж Мальованою її не називали» (РФ-Є, с. 20). Р. Федорів пояснює, через які зовнішні ознаки персонажа Катерину називали ***Пасочкою***: *«Катерина, кажуть, була схожа на свою матір; Касю називали поміж своїми Пасочкою, та вона й справді була завжди пишною-рум'яною…»* (РФ-П, с. 183). Лісовик ***Руданський*** із роману-спогадів «Холодний Яр» Ю. Горліса-Горського: *«Любив декламувати повстанцям вірші Степана Руданського.* ***Чи через те, чи через колір волосся*** *прозвали його холодноярці Руданським, і так це до нього пристало, що цілком замінило прізвище»* (ЮГГ-М, с. 197). Хоча прізвисько *Руданський* віднесено до мотиваційної категорії присвоєння прізвиськ за зовнішніми ознаками (власне наявність у персонажа рудого волосся), однак варто зазначити і можливу подвійну мотивацію через любов повстанця до декламування віршів С. Руданського.

Повстанець ***Сіроманець*** у романі «Маруся» В. Шкляра пояснює однойменній головній героїні своє прізвисько так: *«…запитала, як його звуть. Сіроманець, – відповів він. — Гарно! Це хто тебе так охрестив? — Батько. — Батько-отаман? — Він, – широко, аж до вух, усміхнувся Сіроманець»* (ВШ-З, с. 221). У тексті роману «Справа отамана Зеленого» автор використовує як прізвисько назву з грецької міфології, підкреслюючи зовнішні особливості персонажа: *«Або ось Циклопа, – кивок у бік одноокого Томаса»* (АК-С, с. 304).

Дослідниця Н. Фєдотова виокремлює прізвиська-алюзії, «що є запозиченнями певного елемента зі стороннього тексту, який служить відсиланням до тексту-джерела. Яскравими прикладами цього виду інтертекстуальності є образні антропоніми, асоціативно пов'язані з героями художніх фільмів та рекламних роликів, видатними постатями, літературними персонажами, міфологічними істотами» [179, с. 14]. У текстах аналізованих творів прізвиська-алюзії, що є відображенням ідейності, культурної ідентичності та представлені онімами *Циклоп* та *Святий Петро*, оскільки перше найменування є очевидним запозиченням із текстів давньогрецької

міфології (хоча мотивоване через зовнішні особливості персонажа художнього твору); а двокомпонентний варіант *Святий Петро* вважаємо інтертекстуальним прізвиськом-алюзією через першоджерело його згадки.

Б. Прізвиська за вчинками, звичками, пригодами носія. Ми виокремили шість прізвиськ, появи яких письменники мотивують вчинками, звичками чи різноманітними пригодами персонажів аналізованих творів.

Ю. Горліс-Горський в тексті роману-спогадів пояснює мотиви появи пропріатива ***Богдан***: *«— Богдан – прізвище його чи псевдонім? — Бачте... Він байстрюк. Мати дівчиною-сиротою принесла його з наймів із Чигирина... А як люди питали, де взяла, казала — Бог дав... Через те, кажуть, і прозвали його Богданом»* (ЮГГ-Х, с. 53). А В. Шкляр у «Чорному Вороні» засвідчує мотивацію прізвиськ таких двох персонажів, як ***Вовкулака*** та ***В'юн***, пояснюючи їхню появу особливостями поведінки: *«— Цей любить воювати тільки вночі… — Через те й назвали його Вовкулакою…»* (ВШ-З, с. 39). І, незважаючи на його звичку воювати вночі, подальший опис *Вовкулаки* лише підтверджує спонукальну основу цього прізвиська: *«…майже потворне і таке своячe лице, схоже на страхітливу маску – ощирене, з червоними голими повіками і лисими бровами, як Вовкулака обсмалював біля нічних багать»* (ВШ-З, с. 55); а прізвисько *В'юн* автор пояснює швидкістю поведінки та дій повстанця: *«В'юн звивався, як в'юн, але, закусивши рукав, не ойкав і не стогнав…»* (ВШ-З, с. 300).

Прізвисько ***Сорока*** зумовлене характерною поведінкою персонажа *Ядвіги* в романі «Палиця для прокажених» Р. Федорова, одвічною звичкою жінок багато говорити, цокотіти, як сорока: *«— Жінка завжди залишається жінкою… сорокою, перепрошую. До речі, – засміявся, – Ядзя мала кличку «Сорока»* (РФ-П, с. 313). Окрім прізвиська ***Трубач***, що мотивоване звичною діяльністю персонажа у тексті роману: *«…він скликав їх на «зицирку» мисливською трубою – голосною і тягучою, яка дала йому прізвисько – Гринь Трубач»* (РФ-П, с. 265), Р. Федорів називає персонажа також *«вуйко Гринь»* (РФ-П, с. 265) і *«Гринь Прокопців»* (РФ-П, с. 114). Письменник А. Кокотюха подає розлогу мотивацію

прізвиська ***Шарик***: *«Наприклад, Шарик, котрий дістав прізвисько не через ідеально круглу геометричну форму голови, як могли подумати невтаємничені, а через те, що якось у окупованому Києві не помер із голоду, бо вполював, зварив та з'їв німецьку вівчарку…»* (АК-С, с. 213).

В. Прізвиська за психічними рисами носія. Р. Федорів у творі «Єрусалим на горах» пише про прізвисько ***Затичка***: *«Михась Несміян на прізвисько Затичка»* (РФ-Є, с. 282), пояснюючи: *«Прізвище його було Несміян, Михайло Несміян. Дітлахи кликали його* ***Михаськом Затичкою****; так, він був затичкою, бо ним, соромливим і послушним, поштуркували хто не хотів, і кожного він послухав і кожному послужив»* (РФ-П, с. 260). У романі «Симон Петлюра» В. Фольварочний використовує означення для окреслення особливостей поведінки персонажа ***Грізного***: *«Тиловики побоювалися грізного головного інспектора Західного фронту, присобачили йому прізвисько Грізний»* (ВФ, с. 21).

Р. Федорів наводить розлогі контексти, пояснюючи мотивацію трьох прізвиськ із романів «Єрусалим на горах» та «Палиця для прокажених», наприклад, ***Мудрий Цьомко***: *«Тоді директор Музею – такий собі Мудрий Цьомко, насправді ж Цепелій Іванович,…(хитрість Мудрого Цьомка повсякчас була прихована й тільки зрідка вишмигувала, як миша з нори, й відразу зникала)…»* (РФ-Є, с. 130); ***Хмура Настя***: *«…їх проводила Ольжина мама – Анастасія Степанівна, яку поза очі в нашій школі називали Хмурою Настею. Ніколи мені не доводилось бачити, щоб вона колись посміхнулася, пожартувала, лагідно на людину подивилася; завжди насуплена, підкреслено холодна й неприступна…»* (РФ-Є, с. 328); ***Хмура Німкеня***: *«Вона, сердешна, з німецькою ретельністю розщибалася поміж лікарнею та клінікою… ЇЇ поза очі назвали Хмурою Німкенею й трохи побоювалися за її категоричність…»* (РФ-П, с. 327).

Г. Прізвиська за родом діяльності носія. Прізвиська персонажів в аналізованих творах, що мотивовані родом їхньої діяльності, реалізовані в

чотирьох випадках. У тексті роману-спогадів «Холодний Яр» трапляється найменування персонажа твору, яке було присвоєне йому іронічним способом, однак увиразнювало специфіку його діяльності: «*…застаємо священика одного з великих сусідніх сіл, типового козарлюгу, якого повстанча «інтелігенція» жартівливо називала* ***отцем Мельхіседеком****. (Натяк на Мельхіседека Значка-Яворського, що святив гайдамакам зброю)*» (ЮГГ-Х, с. 160). Р. Федорів наводить у тексті роману «Палиця для прокажених» прізвисько ***Полінний***, йдеться про робітничу діяльність у полі *Николи Полінного*, через що він і був так названий: *«Мого батька охрестили Николою, а вуличне прізвисько – Полінний дало йому село; Полінний – це себто той, що сидить на полі»* (РФ-П, с. 169); а в «Єрусалимі на горах» автор використовує назву братства, де «сповняла службу» *Софія Корчувата*, як її неофіційне найменування: *«…вихопилася* ***Старша Сестра*** *– так здавна називали Софію Корчувату, яка колись сповняла в церковному жіночому братстві службу так званої Старшої Сестри»* (РФ-Є, с. 23). У романі «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук для найменування листоноші *Грушки* використовує агіонім, щоби показати специфіку його роботи: *«…бригадний листоноша Грушка, якого звали також* ***Святим Петром****, бо носив він пошту з Дерманя, мов апостол…»* (УС-Ч, с. 76).

Ґ. Прізвиська за особливостями мовлення носія. Ми виокремили чотири прізвиська, мотивовані особливостями мовлення персонажів, наприклад, ***Біжу***: *«Насправді Біжу був наймолодшим із братів Момотів, який дуже любив це слово «біжу» – що не попросиш його, куди не покличеш, куди не пошлеш, у нього на язиці одне лиш «біжу!»* (ВШ-З, с. 180) – так і закріпилось за цим повстанцем прізвисько *Біжу*. У цьому романі В. Шкляра спостерігаємо досить широку гаму прізвиськ персонажів, що є доволі нестандартними, де саме письменник аргументує свій домисел, наприклад: *«Четверо його синів воювали в макіївського отамана* ***Жуйводи*** *(прозвано так, бо говорив, як воду жував»* (ВШ-З, с. 146)..

Через звичку повторювати певне слово чи словосполучення письменник Ю. Горліс-Горський мотивує прізвиська ***Дайош***: *«…козак, якому ім'я та прізвище заступала йому кличка: «Дайош!». Заліз хлопцеві у голову той будьоновський «бойовий клич»… – казав: «Дайош по дрова!», «Дайош коні поїти!» Ну і прозвали «Дайош»* (ЮГГ-Х, с. 264) та ***Петрусь-«Жінка журиться»***: *«Козака, до якого прийшла сестра, звали Петрусь. А хлопці припечатали – «Жінка журиться». Під настрій сповідався товаришам, як кохає жінку та як вона його любить і журиться за ним. Ну й прозвали його «Жінка журиться»* (ЮГГ-Х, с. 263).

Письменники часто не вказують, чим керуються при присвоєнні тому чи іншому персонажеві додаткової номінації. Тому виокремлюємо 19 неофіційних найменувань неісторичних персонажів із романів «На чужих вітрах», «Палиця для прокажених», «Червоний», «Єрусалим на горах», що ***не мають очевидної мотивації***. І ці власні назви поділяємо на одно-, дво- і багатокомпонентні:

Однокомпонентні прізвиська. Однокомпонентні прізвиська можуть мати «офіційні» відповідники (особове ім'я, особове ім'я + прізвище, прізвище) або й ні:

- ***Гойда***: *«…**Кузьма Гриб**, якого в селі прозвали Гойдою»* (ОЯ, с.152);
- ***Зубок***: «***Сава Зубанов**, він же Зубок…»* (АК-С, с. 223);
- ***Кеша***: *«…**Інокентій Свистун**, до якого, попри промовисте прізвище, приліпилася простенька кличка Кеша…»* (АК-Ч, с. 210);
- ***Корчмарка***: *«…найпотужнішою злою силою виступала в оповідях Юрка Семанюка його далека **прабабка Юстина**, яку кликали Корчмарка…»* (РФ-П, с. 306);
- ***Лютий***: *«Цього **Воропая** назвали Лютим»* (АК-Ч, с. 226);
- ***Монахиня***: *«…він став жертвою енкаведистського агента по кличці «Монахиня»* (РФ-Є, с. 302);
- ***Монашка***: «*…не простити вам смерті **Юстини Семенюк**, Монашки, як її називали в селі»* (РФ-Є, с. 297);

- ***Морячок***: *«…**Саня Морозов**, прозваний Морячком…»* (АК-Ч, с. 210);
- ***Остап***: *«…до **Червоного**, інші зверталися Остап»* (АК-Ч, с. 226);
- ***Сапер***: *«**Марат Дорохов**, ще на пересилці охрещений Сапером»* (АК-Ч, с. 210);
- ***Швець***: *«Та одного гарного літа, чи, вірніше, гарної весни, Павлінки не стало на Запоріжжі, її батько **Іван Криницький**, **по-вуличному Швець**, продав свої п'ять десятин…»* (УС-Ч, с. 18).

Дослідниця Н. Фєдотова зазначає, що «прізвисько, яке за своїм звучанням збігається з особовим іменем (*Макс, Гриша, Філя*), свідчить про позитивну оцінку носія та прийняття його колективом» [179, с. 10]. Таким прикладом із аналізованих текстів творів служить прізвисько *Остап*, що використовувалося для позиціонування персонажа *Червоного* з однойменного роману. Думка мовознавиці підтверджується, оскільки персонаж *Червоний* був лідером серед повстанського бунту та мав авторитет та повагу від інших в'язнів. До однокомпонентних відносимо також чотири прізвиська без відповідників у текстах, наприклад: ***Мазепа***, ***Мирон***, ***Холод***, ***Ворон*** (АК-Ч, с. 226). А. Кокотюха ще констатує функціонування цих прізвиськ у мовному середовищі, не згадуючи інші імена їхніх денотатів.

Двокомпонентні прізвиська. У романі «Червоний» трапилися три приклади двокомпонентних назв-прізвиськ, мотивація яких не наведена: ***Ваня Француз***: *«— Прізвище! — **Сапунов Іван Антипович**, – почулося у відповідь. — Ваня Француз, значить, – пояснив майор…»* (АК-Ч, с. 254), ***Гриша Кубань***: *«…перед самою війною відразу заарештований та засуджений повторно п'ятдесятирічний **Григорій Лемешев**, до якого в таборі приклеїлось прізвисько Гриша Кубань»* (АК-Ч, с. 267), ***Коля Тайга***: *«— **Звягіна** теж у БУР! Хай там собі подумає! — Це було прізвище Колі Тайги»* (АК-Ч, с. 257).

Багатокомпонентні прізвиська. Усього лиш один приклад ми виявили в романі «Палиця для прокажених» Р. Федорова: *«Він мав надто видовжене ім'я та прізвисько – **Петро Федя Куропаса Богининого**, насправді ж писався дуже*

просто: Петро Івасів» (РФ-П, с. 244). Ця багатокомпонентна конструкція складається із посесивного *Куропаса Богининого*, де остання номінативна лексема – сімейно-родова назва.

Як зазначає В. Павлюк, «частина ознак, заявлених у семантичній структурі прикметникових прізвиськ (характеристик за зовнішніми, внутрішніми особливостями, місцем проживання), не відповідають денотату або ж пов'язані з ними метафорично, метонімічно, опосередковано або ситуативно» [126, с. 133]. Абсолютно точно відповідають цьому твердженню приклади із текстів аналізованих творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття, як-от: *Грізний, Лютий, Полінний, Руданський.* Адже, ставши субстантивами, вони все ж залишили за собою прикметниковий тип, на базі якого можемо говорити про семантику прізвиська, надану за метафоричними або ж ситуативними мотивами. Хоча, з іншого боку, мовознавиця О. Суперанська додає, що «здатність не тільки виражати, але і поєднувати в семантичній структурі основне значення і додаткові конотації не в однаковій мірі притаманна усім прізвиськам» [168, с. 27].

3.4. Андроніми, патроніми, матроніми

Найчисельнішою серед аналізованого матеріалу є група ***андронімів***, *прізвиськ за назвою чоловіка*, що складається із тридцяти чотирьох онімів і представлена різними словотвірними типами.

На думку вченого П. Чучки, спосіб іменування жінок за прізвищем, прізвиськом або ім'ям чоловіка починається з часів, «коли жінка не мала права діяти як юридична особа, коли поза сім'єю вона могла виступати лише через свого чоловіка, батька або опікуна» [189, с. 209].

Група *андронімів*, що складається із сімнадцяти назв, утворених за допомогою суфіксів ***-их-(а)/-їх-(а)***, є найуживанішою. Як зазначає П. Чучка, словотвірний тип андронімів на *-их-(а)* охоплює територію всіх трьох східнослов'янських мов. На думку дослідника, джерело продуктивності треба

шукати у впливі інших формантів, уживаних для означення заміжніх жінок [193, с. 154]. Андроніми на -*их*-(*а*) сприймаються як стилістично нейтральні й не виражають приниження чи образи. Вони здебільшого називають жінок середнього і навіть молодшого віку [193, с. 154]. Подаємо класифікацію виявлених нами *андронімів* згідно з їхніми структурними та мотиваційними особливостями:

а) андроніми, утворені за іменем чоловіка*:** назв жінок такого типу зафіксовано сім одиниць, однак лише одна має мотиваційно обґрунтоване підтвердження в тексті твору, це – ***Остапиха (ЮС, с. 91), де автор Ю. Степовий зазначає ім'я її чоловіка *Остап*: *«…показався величезного росту господар, дядько Остап…Остапиха схопилася з ліжка…»* (ЮС, с. 91). Інші шість андронімів не мають пояснень чи обґрунтувань у текстах творів: ***Єреміїха*** < *Єремій* (УС-Ч, с. 54); ***Іваниха*** **<** *Іван* (РФ-Є, с. 183), ***Никанориха*** < *Никанор* (ЮГГ-Х, с. 179), ***Омелянчиха*** < *Омелян* (УС-О, с. 73), ***Петриха*** < *Петро* (РФ-Є, с. 183), ***Танасиха*** < *Танасій* (ВШ-З, с. 108);

б) андроніми, утворені за прізвищем чоловіка*: *Бениха (ВШ-З, с. 39): В. Шкляр зазначає і прізвище чоловіка: *«Чи міг тоді бідолашний Бень передбачити…»* (ВШ-З, с. 40). Окрім прізвища *Бень*, андроніма *Бениха* і характеризувальних прикметників до цих двох антропонімів, особових імен персонажів письменник не подає; *Докія* ***Бережаниха*** (РФ-Є, с. 227): *«— Я Василь, Василь Бережан з Художнього інституту…»* (РФ-Є, с. 421); ***Богиниха*** (РФ-П, с. 246), у тексті зазначено: *«…перейняв їх, видно, від баби своєї Богині»* (РФ-П, с. 245); ***Кукурудзиха*** (РФ-Є, с. 145) – назва *старої Кукурудзихи* (РФ-Є, с. 148) семантично співвідноситься з її прізвищем: *«…лише ми троє – тато, мама і я, а з нами стара Гафія Кукурудз сиділи...»* (РФ-Є, с. 150).

В аналізованому матеріалі нам трапляється і чотири андроніми, утворені за допомогою форманта -*их*-(*а*), мотивацію присвоєння яких не пояснено: ***Логиниха*** (РФ-П, с. 301); ***Мазуриха*** (РІ, с. 293); ***Паньчиха*** (ОЯ, с. 7): *«— Може,*

мені на деякий час поїхати до бабусі Магдалини Паньчихи на Поділля?» (ВШ-М, с. 149); ***Хтодиха*** (ВШ-З, с. 67).

До другої групи андронімів із суфіксом ***-к-(а)*** належать шість назв. У XVII–XVIII ст. андроніми із суфіксом *-к-(а)* фіксувалися на всіх землях України. Проте валентність суфікса *-к-(а)* була значно нижчою, ніж суфікса *-их-(а)*. Він додавався тільки до прізвиськ і патронімів на приголосний [185, с. 614]. Суфікс *-к-(а)* додається до прізвищ і прізвиськ будь-якої структури [186, с. 153]. Серед іменувань жінки за чоловіком модель із суфіксом *-к-(а)* є досить поширеною. Так, ми виявили андроніми із суфіксом *-к-(а)*, утворені від *прізвищ чоловіка*: ***Когутячка*** (РФ-Є, с. 269, 270), ***Маланючка*** (РІ, с. 75), ***Ставнючка*** (АК-Ч, с. 97), ***Топорчучка*** (АК-Ч, с. 138, 140, 143), ***Гараздючка*** (РФ-П, с. 307), ***Жев'ючка*** (УС-Ч, с. 133). Автори у творах згадують прізвища чоловіків, які стали основою для найменувань жінок.

Виокремлюємо третю групу андронімів, утворених за допомогою суфіксального форманта ***-ов-(а)***, що надають імені у цій же двокомпонентній конструкції асоціативного значення належності до роду, що уособлюється у зазначеному прізвищі. Дослідник неофіційних іменувань Закарпаття П. Чучка зауважує, що «такі андроніми із суфіксом *-ов-(а)* виступають переважно як самостійні субстантивовані номінативні назви» [186, с. 158]. В аналізованих текстах двох періодів про повстансько-визвольний рух України першої половини XX століття виявлено одинадцять андронімів із суфіксальним формантом *-ов-(а)*, і лише у двох випадках згадано похідну назву, прізвище чоловіка, від якого вони були утворені: *Гладун**ова** Параска < Гладун* (РФ-Є, с. 302), *Тетяна Семанюк**ова** < Семанюк* (РФ-П, с. 303). Однак сім андронімів згадані в текстах творів один раз і не наведено прізвища, від якого виникли самі назви: *Вірчук**ова** Орися* (ОЯ, с. 88), *Євця Марчук**ова*** (ОЯ, с. 16), *Катерина Ковальчук**ова*** (РФ-Є, с. 349), *Кельман**ова** Зоська* (ОЯ, с. 29), *Кіцман**ова** Міля* (ОЯ, с. 16), *Марічка Гутенюк**ова*** (РІ, с. 220), *Цінькал**ова** Мирося* (ОЯ, с. 28). Письменники Р. Іваничук та А. Крушельницький вживають гоноратив *пані*

разом із андронімами, утворених за допомогою суфіксального форманта -*ов*-(*а*), у творах «Вогненні стовпи» та «Дужим помахом крил», наприклад: ***пані Макольондрова*** (РІ, с. 188), ***пані Сріблярчукова*** (АК, с. 69).

Друга за чисельністю – група ***патронімів***, найменування персонажів *за назвою батька*, складається із двадцяти онімів. Найчастіше в аналізованих творах простежуються багатокомпонентні назви, що складаються з особового імені (прізвища) персонажа, *патроніма* у родовому чи називному відмінку та власне лексем *син* або *донька*, наприклад: *Андрусяка син Василько* (РІ, с. 280), *Василь, син Федора Острозького* (УС-Ч, с. 120), *Водяний, син дячка з Андрушів* (УС-О, с. 29), *Михайло, син Павла і Вівді Турлаїв* (ОЯ, с. 230), *Онисимів син Зінько* (ВШ-З, с. 147), *Федорів син Ілько* (РІ, с. 69), *Шеремет Артем, син Данилів* (АК-С, с. 126), *Юрків син Данило* (ОЯ, с. 151); *Іванова донька Софія* (РІ, с. 67).

Етимонами патронімних назв виступають прізвище *батька*: *Андрусяків Василь* (< прізвище батька *Андрусяк*) (РІ, с. 274), *Ілько Данищуковий* (< прізвище батька *Данищук*) (РФ-Є, с. 14); *Анеля Смолякова* (< прізвище батька *Смоляк*) (ОЯ, с. 31, 233), *Борухова Ціля* (< прізвище батька *Борух*) (ВШ-З, с. 95), *Марта Орищукова* (< прізвище батька *Орищук*) (РФ-П, с. 190), *Хім'якова Юля* (< прізвище батька *Хім'як*) (ОЯ, с. 226), *Христинка Смолякова* (< прізвище батька *Смоляк*) (ОЯ, с. 31), *Юлія Шинкаруківна* (< прізвище батька *Шинкарук*) (РІ, с. 195); або ім'я: *Іван Охрімовий* (< ім'я батька *Охрім*) (ВЛ, с. 276).

У текстах, що перебувають у полі нашого збору, фіксуємо лише два однокомпонентні патроніми, наприклад, *добродійка Теодозія* у романі «Палиця для прокажених» (РФ-П, с. 75) йменується також ***Сотничиха*** (РФ-П, с. 76), хоча у тексті героїня названа також за допомогою антропонімоформули: *Теодозія Твердохліб* (РФ-П, с. 64). Ця патронімна назва виникла через професійне заняття батька, підтвердженням слугує розмова героїні із донькою, як-от: *«Ти, прецінь, Сотничиха, мамцю. Твій татко* ***сотник Твердохліб*** *– кубанський козарлюга…»* (РФ-П, с. 76). Оскільки Р. Федорів описує

Ярошенчиху як *«...молоденьке чорняве дівча, яке закінчило педучилище…»* (РФ-Є, с. 267), то припускаємо, що патронім *Ярошенчиха* походить від прізвища батька *Ярошенко* (РФ-Є, с. 269).

Матроніми, прізвиська *за назвою матері*, письменники використовують обмежено для найменування персонажів. Ми виявили чотири оніми, що складаються із власне *матроніма* (+ лексема *син*) та особового імені персонажа, наприклад: *Вівдин Михайло* (ОЯ, с. 198), *Мілин Юрко* (ОЯ, с. 239), *Павло Вівдин* (ОЯ, с. 119), *Софіїн син Ярослав* (РФ-Є, с. 24).

Рис. 3.2. Кількісне співвідношення функціонування андронімів, патронімів, матронімів у текстах творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття

3.5. Апелятивна ідентифікація особи

Акцентуючи увагу на подіях національно-визвольного руху першої половини XX століття, письменники в аналізованому матеріалі безпосередньо змальовують життя звичайних українських родин того часу. Ми виявили приблизно 300 складних антропонімних конструкцій, до складу яких увійшли загальні назви, що вказують на родинну належність персонажів чи назви їхніх професій.

- **Антропонімні конструкції з апелятивом, який указує на родинні стосунки**

У цій групі ми проаналізуємо двокомпонентні конструкції з апелятивом який указує на сімейну спорідненість. Наприклад, наведемо кількісні характеристики використання письменниками антропонімоформул з апелятивами: ***мама*** (4 назви): *мама Вірця* (ОЯ, с. 85); ***батько*** *(тато)* (2 назви): *батько Захар* (ВШ-З, с. 165), *тато Микола* (РФ-П, с. 84; ***брат*** (22 назви): *брат Андрій* (УС-О, с. 41). Факт мобілізації для підпільної боротьби цілих сімей підтверджуєть і в текстах художніх творів двокомпонентні конструкції, у яких апелятив *брат* вжито в множині, наприклад: ***брати Блажевські*** (ВШ-З, с. 337); ***брати Кошові***: *«…шість братів Кошових із батьком…»* (ЮГГ-Х, с. 74); ***брати Момоти***: *«До загону пристало відразу троє рідних братів Момотів…»* (ВШ-З, с. 115–116); ***брати Отамасі*** (ЮГГ-Х, с. 116); ***брати Хоменки*** (ІЛЛ, с. 20). Ю. Горліс-Горський у спогадах «Холодний Яр» уживає двокомпонентну назву, у якій апелятив *брат* функціонує як прикладка, наприклад: *«Пірко-брат наблизився з молдаванином до возів»* (ЮГГ-Х, с. 118); ***сестра*** (7 назв): *сестра Зося* (АК, с. 101); у двох художніх романах вжиті і зменшено-пестливі форми апелятива із суфіксом *-ичк-*: *сестричка Оля* (ОЯ, с. 92); ***донька (дочка)*** (9 назв): *донька Оксана* (ОЯ, с. 233); ***син*** (12 назв): *син Аникій* (РФ-П, с. 73); ***бабуся (баба, бабця)*** (8 назв): *баба Варварка* (ОЯ, с. 189); *бабуся Крупська* (ВШ-З, с. 87); *бабця Катерина* (РФ-Є, с. 183); ***дід*** (12 назв): *дід Гармаш* (ЮГГ-Х, с. 68). Дуже часто апелятиви *дід* ужито не для того, щоби показати родинну спорідненість, а наголосити на віковій категорії персонажа, наприклад: *«Окрім* ***110-літнього діда Трубина*** *і Удодової Вусті…»* (МД, с. 338). Зафіксовано лише одне використання апелятивного компонента ***внук*** зі значенням спорідненості: *внук Василько»* (УС-О, с. 292). У текстах чотирьох аналізованих творів наявні щонайменше дев’ять варіантів апелятивного індикатора ***тітка***, що позначає родинні взаємини: *тітка Віра* (ЮС, с. 16).

У романі «Червоний» А. Кокотюха вводить розширений варіант прикладки для двокомпонентної одиниці з апелятивом *тітка*, де пояснює та уточнює додаткові родинні зв'язки персонажа: *тітка Оля, вдова дядька Григорія* (АК-С, с. 14). У текстах аналізованих творів нами зафіксовано назви, до складу яких входять діалектизми, за якими можна визначити місце походження персонажа, наприклад: *вуйна Олена* (РІ, с. 273), *дядина Гашка* (ЮС, с. 101), *тьотя Оля* (ЮГГ-Х, с. 280), *цьоця Дося* (ОЯ, с. 121). Найменування персонажів не є випадковими, адже події, які описують Р. Іваничук, О. Яворська, відбуваються на території Західної України і Прикарпаття. І саме в цьому регіоні в значенні лексеми *«тітка»* побутують слова *вуйна, цьоця*. А *тьотя Оля*, очевидно, представниця центральних та східних теренів України, що й підтверджує використання цього апелятива в тексті твору «Холодний Яр». Назви з апелятивом ***дядько*** та антропонімом становлять чи не найчисленнішу групу серед соціально значущих антропонімів, варіативна кількість яких складає двадцять одиниць, наприклад: *дядько Андрій* (УС-О, с. 115).

У тексті історичного роману «Чорний Ворон» зафіксовано ім'я персонажа *Йван*, де відбувається чергування першої літери в антропонімі *І/Й*, що додатково свідчить про ознаки діалектного нашарування у використанні особового імені, наприклад: *«…а тільки дядько Йван послав мене в Михайлівку переказати…»* (ВШ-З, с. 317). Ця ж тенденція використання назв із властивим їм діалектним забарвленням трапляється в тексті роману «Палиця для прокажених», де, окрім імені персонажа *Йван*, змінюється апелятивне *дядько* на діалектизм ***вуйко***, наприклад: *вуйко Йван* (РФ-П, с. 122). Діалектизм *вуйко* функціонує і у творі Р. Іваничука «Рев оленів нарозвидні» разом із прізвищем персонажа: *вуйко Мироняк* (РІ, с. 101).

У восьми творах функціонують дво- або трикомпонентні назви з маркерами ***дружина*** або ***жінка***, що вказують на найменування заміжньої жінки, наприклад: *дружина Алентина* (ВШ-М, с. 179), *жінка Аліса* (УС-Ч,

с. 94). Дві розширені конструкції вводить у текстову структуру В. Шкляр, надаючи додаткові характеристики *жінкам: молода дружина Ганнуся* (ВШ-З, с. 22), *перелякана жінка Меланя* (ВШ-З, с. 238). Трикомпонентну конструкцію використовує й О. Яворська, акцентуючи увагу на церковному обряді шлюбу для *жінки*, який прирівнювався до законного: *«Ходили чутки, начебто повернувся до своєї шлюбної жони Меланії»* (ОЯ, с. 73). Виходячи заміж, дівчата традиційно змінювали прізвище й перебирали чоловікове. Це ж явище відображене в тексті історичного художнього роману В. Шкляра, наприклад: *«Спитаєш Марію Гірняк, вона живе біля церкви, і* ***прізвище*** *її* ***у дівоцтві*** *було* ***Підцерковна****»* (ВШ-М, с. 273). Ми виокремили чотири конструкції різної структури з апелятивними маркерами ***наречений*** або ***наречена*** та антропонімами, які позначають осіб, що мають намір одружитися, наприклад: *Артемова наречена Ліда* (АК-С, с. 12), *наречений Віктор* (ЮС, с. 56).

Одиничне втілення в текстах творів мають вісім назв персонажів різної структури з апелятивами, що вказують на різного роду родинні взаємини, як-от: *двоюрідний брат Зенько* (ОЯ, с. 16), *зять Павло* (УС-Ч, с. 113), *кума Анастасія* (УС-Ч, с. 67), *любий племінник Степан* (ВФ, с. 173), *сват Григор Іванович* (УС-О, с. 313), *свекруха Малка* (УС-Ч, с. 4), *свояк Мирон* (АК-С, с. 57). Доволі численною є група назв осіб з апелятивами, які вказують на персонажів, що втратили чоловіка, батька чи матір. Знаковим є те, що в текстах функціонують десять конструкцій із характеризувальним апелятивом ***вдова/удовиця***, оскільки це було досить поширене явище, що жінки втрачали чоловіків через визвольні змагання на рідних землях, наприклад: *бідна вдова Палажка Романенчиха* (ЮС, с. 105, 93), *вдовиця Марія* (РІ, с. 92), *солодка удовиця Килина* (АК-С, с. 69). Також в аналізованих текстах виявлено чотири назви з апелятивом ***сирота*** або характеризувальним прикметником ***осиротілий***, наприклад: *осиротілий Юрко Сербинський* (РІ, с. 218), *сирота Єзунина* (РІ, с. 109), *сирітка Павлусь* (ВЛ, с. 329), *сирота Палазя* (ЮГГ-Х, с. 93).

- **Антропонімні конструкції з прикметниками, які вказують на різновікові особливості персонажів**

В історичних романах значно більше, аніж у мемуарних творах, антропонімоформул із характеризувальними прикметниками чи апелятивами, що ідентифікують вік персонажа. Тож, нам трапилося 60 конструкцій такого типу, які функціонують у 10 художніх романах та 6 творах-спогадах письменників про визвольні події першої половини XX століття. Характеризувальні прикметники та іменні апелятиви, що позначають молодий вік персонажів, репрезентовані в текстах творів вісьмома прикладами, зокрема: з характеризувальним прикметником ***малий***: *малий Василько* (АК, с. 83), *малий Павлусь* (ВЛ, с. 329) (в останньому прикладі В. Лопушанський акцентує увагу на юному віці персонажа *Павлуся*, вживаючи зменшено-пестливу форму із суфіксом *-ус'-* (АК, с. 333). Трапляється одиночний випадок уживання автором у спогадах «Ми ще повернемося!» зменшено-пестливого прикметинка ***маленька***, що визначає вікову категорію персонажа: *маленька Любця* (ЮГГ-М, с. 144); ***менший***: *менші Петро та Василь* (РФ-Є, с. 24). У двокомпонентній конструкції разом із характеризувальним прикметником ***молодий*** автори творів «Дужим помахом крил» та «Морозів хутір» використовують прізвища персонажів: *молодий Лімницький* (АК, с. 78), *молодий Мороз* (УС-О, с. 138). Дев'ять антропонімів різної структури зафіксовано з характеризувальним прикметником ***молодший/молодша***, які вказують на вікову різницю з іншим персонажем, із яким він порівнюється, наприклад: *Діденко молодший* (ЮГГ-Х, с. 141), *молодша дочка Ольга* (УС-О, с. 72).

Лише в чотирьох різних творах наявні чотири варіанти назв персонажів неоднакової структури із характеризувальним прикметником ***середульший/середущий***, що позначає особу, яка за віком є водночас старша і молодша за когось, наприклад: *середульший брат Захарко* (ВШ-З, с. 229), *середуща Маруня* (РФ-П, с. 304), *середущий Юрко* (ЮС, с. 11). Знаково, що, описуючи родини персонажів творів, письменники зазначають вікове

співвідношення членів сім'ї одне до одного, тим самим використовуючи порівняльні характеризувальні прикметники ***старший/найстарша/ найстарший***, наприклад: *старший брат Дем'ян* (РФ-П, с. 309), *найстарша донька Юлія* (РІ, с. 84), *найстарший син Михайло* (УС-О, с. 237). Окрім апелятивів-індикаторів та характеризувальних прикметників, що вказують на вікову категорію персонажів, виокремили вісім назв персонажів, що у своєму складі мають точний індикатор віку, наприклад: *вісімнадцятирічний Сашко Романенко* (ЮС, с. 35) (разом із віковими індикаторами письменник Ю. Степовий у повісті «В херсонський степах» уводить також і уточнювальні іменні прикладки, щоби перед читачем постала повна картина родинного дерева персонажів твору, як-от: *«Дядина Гашка злякано подивилась на збентеженого дванадцятирічного Юрка, брата Блакитного, що зайшов»* (ЮС, с. 101). У семи творах трапляються двокомпонентні назви з характеризувальними прикметниками ***стара/старий***, що вказують на поважний вік персонажів, наприклад: *стара Білинська* (ЮГГ-Х, с. 189), *старий Бойцун* (РФ-П, с. 54). У романі «Палиця для прокажених» функціонує єдиний серед усіх аналізованих характеризувальних прикметників та апелятивів, що вказують на вікову категорію персонажа, прикметник ***старожитній*** разом із прізвищем *Блуд*, який семантикою двох основ маркує довгий або ж давній вік персонажа: *«…а старожитній Блуд… водить манівцями ворожі стежі…»* (РФ-П, с. 324)**.**

- **Антропонімні конструкції з апелятивами на позначення назв професій персонажів творів**

Саме війна – наскрізна тема кожного аналізованого твору, але життя людей, попри військові дії, все ж тривало у всіх сферах діяльності та послуг. Виокремлено в текстах 44 назви професій та діяльності персонажів, що реалізуються в 167 вжитках. Варто зауважити, що кількісно складні найменування персонажів із назвою певної професії в їхньому складі переважають у художніх творах супроти мемуарів. Визначально, що найбільш

уживаними є конструкції з антропонімами та апелятивами, які позначають діяльність та служіння *священника*. Бо абсолютно закономірним є той факт, що під час національно-визвольних змагань люди потребували розради та духовних настанов від *священника* – тому кількісно їхнє функціонування є найвищим (42 назви). Найбільш поширеними апелятивами, що позначають людину, яка є священником, є лексеми: ***отець*** – 20 використань, ***батюшка*** – 6 назв, ***священник*** – 4 назви, ***ксьондз*** – 3 найменування і ***єпископ*** – 2 назви:

✓ з апелятивом *отець*: *двокомпонентні* (*отець Василій* (ОЯ, с. 12); *багатокомпонентні*, які в своїй структурі мають ім'я і прізвище *отця* (*отець Михайло Якубів* (ВШ-М, с. 258); трьохкомпонентна структура з характеризувальним прикметником, що позначає вік *отця* (*старий отець Кирило* (УС-О, с. 288), зафіксована в романі «Морозів хутір»; визначальним є функціонування в «Чорному Вороні» двох антропонімоконструкцій із апелятивом *панотець*, тобто зі злиттям двох основ: гоноратива *пан* та апелятива, що позначає священника, *отець*: *панотець Олексій* (ВШ-З, с. 223); це свідчить про повагу до діяльного служіння священника та його важливе місце в суспільстві на початку XX століття;

✓ з апелятивом *парох*, що окреслює *отця*, який є настоятелем храму (*сільський парох отець Чарот* (РФ-Є, с. 11);

✓ з апелятивом *декан*, що позначає «старшу духовну особу в католицькій церкві» [СУМ, т. 2, с. 233] (*отець-декан Ярослав Ковальський* (ВШ-М, с. 213);

✓ з апелятивом *батюшка*, що здебільшого вживається для позначення священнослужителів православного обряду, як-от: *православний батюшка Тимофій* (ВШ-З, с. 265); *священники* служили ще й як наставники та духівники повстанців та військових під час війни, тому і трапляється у творі «І гинули першими» апелятивне *православний капелан* на позначення *священника*, що здійснює душпастирство над військовослужбовцями, наприклад: *православний капелан польського війська М. Федоренко* (СС, с. 102);

✓ з апелятивом *священник* (*піп*): в антропоконструкціях із лексемою *священник* письменники часто акцентують на імені чи прізвищі персонажа, без прив'язки до якої-небудь конкретної релігії: *місцевий священик Макаренко* (ЮС, с. 47); лише дві конструкції функціонують в антропонімній системі роману «Чорний Ворон» із апелятивним *піп* на позначення *священнослужителя*: *піп Іван* (ВШ-З, с. 99), *піп Ставинський* (ВШ-З, с. 265); і найменш численними є словосполучення з апелятивом *ксьондз* для позначення *священника* католицького обряду: засвідчена трикомпонентна структура *молодий ксьондз Кульчицький* (АК, с. 73,) у тексті другого тому твору «Дужим помахом крил», у якому А. Крушельницький змальовує повстанські події Галичини.

Виявлені також дев'ять багатокомпонентних конструкцій із різними апелятивами, що позначають *священнослужителів*, але в складі яких є відтопонімні характеризувальні прикметники або топоніми, що вказують на адміністративно-територіальну округу, де здійснює діяльність персонаж, наприклад: *горбулівський батюшка Дмитро Гов'ядовський (село Горбулів)* (ВШ-М, с. 250), *дебеславський священик отець Бабинюк (село Дебеславці)* (РІ, с. 110), *ксьондз-пробощ Ковальський з Берегинян* (РФ-П, с. 211), *уніатський черкаський єпископ Миколай (місто Черкаси)* (ВШ-З, с. 189). Окрім того, зазначаємо інші антропоконструкції із апелятивними маркерами, як -от: *дзвонар, диякон, дяк*, що окреслюють фах персонажів, які допомагають у служінні священникам та веденні церковно-служебних справ, наприклад: *гробар Ігнат* (ОЯ, с. 106), *дзвонар Гриць Боднарів* (РФ-Є, с. 48), *диякон Дам'ян* (УС-Ч, с. 106), *дяк Гавриїл* (УС-О, с. 236), *паламар Федь Стригач* (РФ-Є, с. 2), *протоієрей Методій* (УС-О, с. 62), *церковний сторож дід Кирик* (ЮС, с. 45).

До того ж в аналізованих творах наявні назви персонажів, що є представниками монаших чинів. Автори вдаються до апелятивних маркерів *матінка* і *паніматка* для позначення жінок-монахинь: *матінка Єпистимія* (ВШ-З, с. 81), *щупленька паніматка Оленка* (ВШ-З, с. 223); і *монах* та *чернець*

для монахів-чоловіків: *монах Тімотей* (ОЯ, с. 18, 37), *чернець Шварц* (УС-Ч, с. 181).

Письменники вживають 39 назв для позначення персонажів, що представляють учительську професію або науково-педагогічну діяльність у текстах чотирнадцяти аналізованих творів. Безумовно, що найчастіше функціонують конструкції з апелятивними маркерами *вчитель/учитель* (18 одиниць), наприклад: *вчитель гімназії Сумний* (АК, с. 60). Ми фіксуємо також і три випадки використання багатокомпонентних конструкцій із характеризувальною інформацією про вчителя, як-от: *учитель математики Г. Бурик* (СС, с. 108), *учитель ремісничої школи Іван Лобода* (РІ, с. 191). До того ж додаткових соціально-атрибутивних нашарувань набувають три назви на позначення учителів, які використовують письменники разом із уточнювальними характеризувальними прикметниками або іменниками, що вказують на: матеріальну спроможність (*бідний учитель Гальчевський* (ЮГГ-М, с. 166), стиль спілкування, манери (*вчителька-аристократка Тіна* (ВШ-З, с. 252), шанобливе ставлення завдяки гонорариву (*вчителька пані Єва Єжанська* (РФ-Є, с. 166). Письменники вживають 13 разів імена та прізвища персонажів із апелятивом *професор*, наприклад: *професор Баранівський* (РФ-Є, с. 322). Є три назви, у яких разом із апелятивом *професор* письменники вводять уточнювальні характеризувальні лексеми, наприклад: *професор історії Степан Маланюк* (РІ, с. 191). Для уточнення, локалізації, індивідуалізації образів *учителів* чи *професорів* автори творів додають до їхніх імен або прізвищ топоніми, наприклад: *вчитель Колос з Верблюжки* (ЮС, с. 56), *професор зі Львова Анатоль Русан* (РФ-П, с. 79). Трапляються дві назви у двох художньо-історичних творах із уточнювальними відтопонімними апелятивами-іменниками, як-от: *вчителька-«українка» Віра Кожухівська* (РФ-Є, с. 253) (в лексему *«українку»* автор Р. Іваничук уводить велике значення, адже у творах аналізованого періоду *України* як держави ще не існує, а є лише внутрішнє усвідомлення себе *українцем* та, відповідно, стиль забороненої поведінки, мови

спілкування та манери мислення), *учителька-полтавчанка Марфа Яківна* (РІ, с. 151). До цієї групи назв *вчителів* і *професорів* додаємо ще назви діяльності персонажів, пов'язані з освітнім процесом, зокрема такі: адміністративно-управлінські (*шкільний куратор Собінський* (ОЯ, с. 49), науково-освітні (*гімназійний германіст професор Штраус* (РІ, с. 190).

Нами нараховано 20 імен та прізвищ, що позначають людей лікарської професії, до яких вдаються письменники у дванадцяти аналізованих творах. Із апелятивним індикатором *доктор* трапляється 9 назв для позначення діяльності лікаря, наприклад: *доктор Беєр* (УС-Ч, с. 41). У простір роману «Палиця для прокажених» Р. Федорів уводить двокомпонентну назву із просторічним *дохтірка Катерина* (РФ-П, с. 327). Автори аналізованих творів подають 5 назв із апелятивним маркером *лікар*, як-от: *тюремний лікар доктор Зейфман* (ЮГГ-М, с. 257). А також й інші назви різної структури: *аптекар з Мизоча фолькcдойч Шонк* (УС-Ч, с. 92), *знаменитий хірург Михайло Руденський* (РІ, с. 191), *медсестра Катруся* (СС, с. 57), *фармацевт Софія* (ОЯ, с. 228).

Виявлено 13 варіантів назв персонажів із апелятивним ідентифікатором для позначення професії інженера: з них установлено вісім двокомпонентних (*інженер Бондаренко* (СС, с. 92) та чотири трикомпонентних назви персонажів із апелятивом *інженер* (*головний інженер Мертц* (ЮГГ-М, с. 268). С. Семенюк у спогадах «І гинули першими» додає до двокомпонентної назви ще топонім, як-от: *інженер Омельчук з села Ситниці* (СС, с. 10). Виявлено також багатокомпонентні назви, що позначають осіб-представників керівних посад місцевого самоврядування: *селищний голова Пилипчук* (АК-С, с. 75), *голова сільради Петро Щерба* (РФ-Є, с. 19), *голова сільської ради чинбар Онуфрій* (РІ, с. 293). Отже, письменники максимально правдиво відтворювали життя людей у першій половині ХХ століття.

Виокремлено сім назв, які номінують різні професії або вид діяльності людей, і згадані лише двічі в аналізованих творах, наприклад: *кухар Іван* (УС-Ч, с. 149), *матрос Вихров* (АК-С, с. 23), (ІЛЛ, с. 57), *міліціонер Пасічник* (ВШ-З,

с. 144), (РФ-Є, с. 311), *охоронець Мартин Дорошко* (ВШ-З, с. 167, 168), *пасічник Никодим Іваницький* (УС-Ч, с. 163), *поштар Павло Топорчук* (АК-С, с. 138), (ОЯ, с. 224), *редактор Левко-Глевко* (УС-Ч, с. 101).

Натомість лише поодиноко письменники використовують назви, що мають у своєму складі апелятиви на позначення видів діяльності, посад, професій, наприклад: *агроном Андріяшко* (РФ-П, с. 116), *архітектор Жумницький* (ВФ, с. 315), *бібліотекар Митришин* (РФ-Є, с. 199), *голова читальні Бойчук* (РФ-Є, с. 199), *гончар Микита* (РІ, с. 183), *двірник Микита* (АК-С, с. 23), *директор їдальні Волощук* (АК-Ч, с. 175), *друкарниця міліції Сіма* (ЮС, с. 63), *колгоспний голова Дмитро Данилишин* (РФ-П, с. 163), *лісник Сільвейстров* (МД, с. 334), *мірошник Охтанась* (ВШ-З, с. 213), *посол Лисовський* (АК, с. 16), *слідчий Гусик Семен Наумович* (АК-С, с. 46), *стара повитуха Перчиця* (ВШ-З, с. 34), *стрижій Борух* (ВШ-З, с. 93), *тракторист Іван* (РФ-Є, с. 220), *художник Опанас Завада* (РФ-Є, с .110), *шкільний сторож Ларфен* (УС-О, с. 19). Зафіксовані назви діяльності і професій персонажів у текстах аналізованих творів цілком відповідають окресленому історичному періоду.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі здійснено аналіз віртуальних літературно-художніх антропонімів.

Вибірка зафіксованих онімів становить, за нашими підрахунками, 970 фіктонімів, що складаються з особових імен, імен по батькові, прізвищ, прізвиськ, андронімів, патронімів, матронімів та складних антропонімних конструкцій з апелятивом в їхньому складі. В аналізованих текстах автори використовують імена персонажів, максимально наближені до історичного часу, про який ідеться: *Архип*, *Микита* (МД); *Магдалина* (УС-Ч), *Палагна* (РФ-П). Скорочені форми імен письменники найчастіше вводять у мовлення дійових осіб, щоб яскравіше змалювати соціальне чи родинно-побутове середовище

подій. Автори, чиї твори перебувають у фокусі нашої уваги, здебільшого ідентифікують тих віртуальних персонажів, називаючи на *ім'я по батькові*, хто має більшу соціальну значущість через посади або діяльність, яку вони провадять, наприклад, *«Микола Степанович, як звичайно, у великому, просторому, білому халаті і, як звичайно, приймає пацієнтів»* (УС-О, с. 105),.

З'ясовано, що аналізовані прізвища персонажів творів засвідчують основні тенденції поширення словотвірних типів реальної онімії. У романах «Маруся», «Єрусалим на горах» та «Палиця для прокажених» вибір прізвищ для персонажів добре продуманий, щонайкраще відтворює авторський задум, наприклад, персонажу *Йвану Терпелюку* довелося відбувати заслання в Сибіру (РФ-Є, с. 6).

Зафіксовано 118 неофіційних найменувань у текстах аналізованих творів, що складаються із *індивідуальних* прізвиськ персонажів (*Біжу, Мальована, Хмура Настя*). Щодо інших класів антропонімів, то найбільш активними є *андроніми* з формантом *-их-*(*а*) (*Богиниха*) (34 назв); із формантом *-ов-*(*а*) (*Вірчукова Орися*) (11 назв); із формантом *-к-*(*а*) (*Когутячка*) (6 назв). Менш продуктивними є *патроніми*, що складають 20 назв (*Андрусяка син Василько*), а кількість *матронімів* становить лише 4 одиниці (*Вівдин Михайло*).

Установлено, що найбільш уживаними серед апелятивів, що позначають назви професій персонажів творів, є апелятиви для окреслення діяльності священнослужителів, учителів та лікарів.

Основні положення розділу 3 апробовано в статті «Історичний аспект творення назв осіб у романі Василя Шкляра «Чорний Ворон» [7].

РОЗДІЛ 4

ІНШІ РОЗРЯДИ І КЛАСИ ВЛАСНИХ НАЗВ У ТВОРАХ ПРО НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

До власних назв, окрім антропонімів, належать інші оніми, що, на нашу думку, сприяють повному відображенню відповідних історичних періодів у досліджуваних текстах. У цьому розділі зосереджено увагу на топонімах, здебільшого конотативних, хоронімі *Україна*, теонімах і периферійних пропріативах на зразок назв, які позначають періодичні видання та оніми з елементами інтертекстуальності, що в сукупності з іншими онімами працюють на цілісне сприймання творів про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття.

4.1 Топонімія аналізованих художніх ворів

Насамперед топоніми чи будь-які пропріативи виконують номінативну функцію, тобто безпосередньо називають предмет, не даючи йому додаткової характеристики. Однак, окрім номінативної функції, дуже часто назви географічних об’єктів набувають конотативних нашарувань, нових емоційно-відтінкових семантичних забарвлень, що зумовлені культурними, історичними чи іншими чинниками в суспільстві та державі зокрема. Суспільно-політичні події певної території, а відтак і суспільства, наслідково відображені в топонімах у художніх творах, де письменники завдяки допоміжним атрибутам підкреслюють особливості тодішніх устроїв. Про вужче розуміння конотативної семантики пише дослідниця Л. Мацько, зауважуючи, що це такий компонент значення лексеми, який дає можливість використовувати її для вторинної номінації. Він виникає на асоціативно-образних уявленнях [104, с. 116]. Підтверджуючи це, В. Петруляк зазначає, що дослідження конотації відкриває краще розуміння «не лише мовних явищ, але й історії та культури, бо саме в них вбачаються джерела конотації» [132, с. 95]. Є. Отін називає топоніми з додатковим семантичним навантаженням *«конотативними топонімами»* або

конотонімами [120, с. 122] через емоційну забарвленість, чого не мають назви географічних об'єктів. Про беззаперечність зв'язку конотонімів і суспільства стверджує науковець В. Ніконов: «Навіть якщо назви вказують на ознаки об'єкта, то відбір цих ознак зумовлений тільки інтересами суспільства» [114, с. 43]. Очевидно, що семантика конотонімів у художніх творах із залежними характеризувальними атрибутами передається крізь призму світобачення письменника. Тому вбачаємо індивідуальний підхід письменників у формуванні власних назв, а топонімів зокрема, через особистісно-психологічний досвід та манеру подачі.

Твори про національно-визвольний рух за незалежність українського народу першої половини XX століття багаті топонімами, оскільки письменники територіально увиразнили диспозицію боїв, змагань та перебігу історичних подій зокрема. Так, виділяємо близько 2000 топонімів, що позначають різні територіально зумовлені одиниці: як села, селища, міста, так і річки, гори та озера. Використані топоніми у проаналізованих хронологічних періодах кількісно відрізняються один від одного: так, топонімний склад у текстах 1917–1921 років, що становить 1292 одиниць, переважає наявність топонімів у творах за 1942–1954 роки, яких налічуємо 708 назв.

4.1.1 Оцінно забарвлені топоніми

Серед наявного пласту топонімів у творах двох періодів виділяємо для аналізу лише частину, а саме: ***марковані або оцінно забарвлені топоніми.*** До цієї групи зараховуємо назви населених пунктів, що мають додаткові варіанти найменування в текстах, пов'язані безпосередньо з головними та визначними визвольними подіями як на територіях Лівобережної, Центральної України, так і в Галичині. Загальновідомо, що Черкащина вважається осередком зародження повстанського руху, так званих лісовиків із Холодного Яру, які відчайдушно чинили опір радянській владі у 1917–1921 роках. Тому топоніми *Вовчий Шпиль, Мельники, Мотринин монастир, Холодний Яр, Чигирин* містять додаткову

асоціативно-конотативну інформацію для реципієнта. *Вовчий Шпиль* Ю. Горліс-Горський ще називає «центром партизанського руху»: *«…то на ліс у бік **Вовчого Шпиля**, **[одного з центрів партизанського руху]**»* (ЮГГ-М, с. 273), тобто таким, що був важливим у проведенні боїв. В іншому романі, а саме в спогадах «Холодний Яр», Ю. Горліс-Горський згадує *Вовчий Шпиль* дев'ять разів, зазначаючи, що *«…за козацьких часів **Вовчий Шпиль** був дозорчим пунктом…»* (ЮГГ-Х, с. 191). Тобто цей спостережний пункт, який символічно передав повстанцям у часи 20-х років XX століття дух нескореності та свободи, був започаткований ще за козацьких часів. Найбільше перифразів або ж замінників назв населених пунктів трапляється у творах, які описують події в Холодному Яру та в його околицях. Так, сам *Холодний Яр* І. Лютий-Лютенко, безпосередній учасник подій, ще називає *«постійною базою-осідком»* і вказує території, які вона охоплювала: *«Наша **«постійна база-осідок»** – **Холодний Яр** – простягалася від Лисянки аж до Чигирина, до Мотриного монастиря»* (ІЛЛ, с. 52). У повісті «В херсонських степах» Ю. Степового позиціоновано перейменування осередку повстанського руху Черкащини *Холодний Яр* на *«колиску гайдамаччини»*: *«Холодний Яр – це історичне місце. Це **колиска гайдамаччини**…»* (ЮС, с. 74). Завдяки метафоричному порівнянню підкреслено справді історичність та символізм *Холодного Яру*, адже і Дорошенка, і Ґонту, і Залізняка можна вважати одними з головних звитяжців боротьби за незалежність українських земель, які передали цю роль новим повстанцям XX століття. В. Шкляр також додає до списку перифразів *Холодного Яру* трикомпонентну комбінацію *«осинне гніздо бандитизму»* (ВШ-З, с. 25), наголошуючи на кількості та частоті нападів окупантів на прилеглі території до *Холодного Яру.* Як один із варіантів заміни назви письменник В. Шкляр використовує фонетичний варіант топоніма *Хальоднияр*, де додатково простежується злиття двох основ як результат впливу соціальних груп на мовлення людей: *«…крутилося одне загадково-страхітливе слово «Хальоднияр»* (ВШ-З, с. 25). В окрузі *Холодного Яру* одним із центрів

прихистку від нападів чужинців вважався *Мотрин монастир.* Власне так його йменує Ю. Горліс-Горський у творах-спогадах «Холодний Яр» і «Ми ще повернемось!». Цим же варіантом *Мотрин монастир* послуговується М. Дорошенко в спогадах «Стежками Холодноярськими» (МД, с. 341) та Ю. Степовий у повісті «В херсонських степах» (ЮС, с. 75), однак В. Шкляр назву цього монастиря передає як *Мотронинський*, де посесивність найменування все ж збережена. У романі «Чорний Ворон» автор підкреслює значущість аналізованого місця для холодноярців та повстанців із інших сіл у контексті боротьби, використовуючи заміну назві – *«осине кубло»*: *«У хвості ще не знали, де він, той монастир, а передні вже колошматили* ***«осине кубло»*** (ВШ-З, с. 81). З іншого боку, В. Шкляр використовує в тексті «Чорного Ворона» назву *«Мотря»* як перифраз до *Мотрониного монастиря*, зазначаючи, що «так гайдамаки любовно називали *Мотронинський монастир*»: *«— Такою, як була,* ***«Мотря»*** *більше ніколи не буде»* (ВШ-З, с. 201). У текстах аналізованих творів письменники часто згадують село *Мельники*, розташоване біля Холодного Яру (звідки родом патріотична родина Чучупаків): *«Лісовики сходили яром не з боку* ***Мельників*** *(соромно було гайдамакам заходити впокореними до* ***«столиці» Холодного Яру****)…»* (ВШ-З, с. 79). У романі «Чорний Ворон» зафіксовано використання топоніма *Мельники* як *«столиці» Холодного Яру*, тобто назва *Мельники* отримала такі асоціативні характеризувальні риси, як *стратегічний*, *керівний*, *основний*. Іншими рисами Ю. Горліс-Горський наділяє місцевість, знану як *Дике поле*, яку він згадує в текстах романів «Холодний Яр» і «Ми ще повернемось!». Найменування ***Дикого поля «царством орди»*** забезпечує появу конотацій, пов’язаних із насильницьким завойовуванням чи вбивствами: *«Ці села були свого часу козацькими сторожами перед* ***царством орди*** *–* ***Диким полем****…»* (ЮГГ-М, с. 272), (ЮГГ-Х, с. 184).

Доба козаччини, безсумнівно, залишила низку топонімів, що стали *маркованими* завдяки проведеним битвам українських полководців.

Письменники, уводячи в онімну структуру текстів про національно-визвольну боротьбу першої половини ХХ століття конотоніми, що асоціюються із історичними фактами XVII–XVIII століття, усе ж залишають за ними асоціативні зв'язки з тогочасними подіями. Прикладом слугують такі ойконіми: ***Берестечко*** (ВФ, с. 224), ***Жовті Води*** (ЮС, с. 10, 84), ***Конотоп*** (ВФ, с. 224), ***Ніжин*** (АК-С, с. 281), ***Полтава*** (ВФ, с. 224), ***Хортиця*** (ВФ, с. 224). Місто *Збараж* також згадується, зокрема в текстах роману «Симон Петлюра» та «І гинули першими» (двічі): ***галицький Збараж*** (ВФ, с. 189) і ***прикордонне волинсько-галицьке містечко Збараж*** (СС, с. 43). Автори підкреслюють його місце розташування завдяки відтопонімним прикметникам *галицький* і *волинсько-галицький.* Топонім *Савур-могила* в тексті про події 1917–1921 років сприймається через оптику активних воєнних дій в російсько-українській війні початку ХХІ століття, а саме битви там 2014 року. *Савур-могила*, згадувана в тексті повісті «В херсонських степах» Ю. Степового, точно описує події 20-тих років ХХ століття: *«У наших околицях тут Жовті Води,* ***Савур-могила*** *– свідки колишньої нашої волі і слави…»* (ЮС, с. 17). В обох випадках конотативність *Савур-могили* пов'язана з військовими подіями.

Виокремлюємо щонайменше вісім варіантів найменування письменниками хороніма *Росія*: сполучення хороніма *Росія* з характеризувальними прикметниками *більшовицька, царська* та *європейська* семантично передають спосіб правління: *більшовицька Росія* (ЮГГ-М, с. 69), *європейська Росія* (УС-О, с. 15), *царська Росія* (ЮГГ-М, с. 308); *глибинна Росія* (УС-Ч, с. 280), *матушка Росія* (ВФ, с. 37), *Мордовія* (АК-Ч, с. 10) (як перифраз або ж заміна топоніма *Росія,* що вказує на жорстоку поведінкову модель державницького правління до інших країн). Окрім того, двоє письменників використовують розмовні, фонетичні варіанти в текстах аналізованих творів із хоронімом *Росія*: *глибинна Рассєя* (РФ-П, с. 339), *Расєя* (ЮГГ-М, с. 110), *современная Росія* (РФ-Є, с. 384). Більше конотативних варіацій найменувань є в назви *Москва,* яка нероздільно пов'язана з назвою *Росія,* що засвідчує

У. Самчук у романі «Морозів хутір»: «***Москва*** – ***серце Росії****, главний город Центрального края»* (УС-О, с. 17), *большой город Москва* (УС-О, с. 16). Зі 103 згадок ойконіма *Москва,* які ми зафіксували, найчастішим є вживання з характеризувальними прикметниками, що ідентифікують політично-ідеологічну заангажованість керівництва тогочасної *Москви.* Щонайменше в чотирьох текстах творів письменники вживають маркований прикметник *червона* разом із ойконімом *Москва,* що позначає партійну символіку комуністичної влади, наприклад: *червона Москва* (ЮС, с. 13), (ЮГГ-М, с. 86, 344). Ю. Степовий у повісті «В херсонських степах» опозиційно *червоній Москві* протиставляє *білу* як індикатор ідеологічної свідомості *Нестора Махна*: *«Чи біла, чи червона Москва, – все одно Москва»* (ЮС, с. 88). До партійно-ідеологічної конотативності зараховуємо також двокомпонентну сполуку *зореносна Москва* (РФ-Є, с. 273) як індикатор партійної символіки. Такі характеризувальні прикметники, як *голодна* і *кривава,* разом із топонімом *Москва* позначають державницьку позицію країни-загарбника, що й підтверджується в текстах: *«****Голодна Москва*** *не відмовиться від українського хліба»* (ЮГГ-М, с. 107), (СС, с. 69). Р. Федорів у романі «Єрусалим на горах» завдяки твердженню *«А над ними –* ***Сталін, Москва****»* (РФ-Є, с. 298) дає повну співвіднесеність міста *Москви* з керівником *Сталіним* та його управлінською діяльністю. Згодом у цьому ж тексті письменник зазначає, що *«Москва – столиця світу. Ленін – вождь світового пролетаріату»* (РФ-Є, с. 342). В. Фольварочний також, щоб показати всілякі тогочасні політичні суперечності, уживає в тексті роману «Симон Петлюра» метафоричну трикомпонентну сполуку *розшарпана врізнобіч Москва* (ВФ, с. 197). Менш кількісним є функціонування ойконіма *Петроград* (ЮГГ-М, с. 89), проте автори щонайменше п’яти творів завдяки харакеризувальним прикметникам і перифразам підкреслюють підступну ідеологічну діяльність влади. В. Фольварочний називає *Петроґрад Північною столицею*, тим самим зазначаючи доволі сильний вплив окупаційної влади на уряд УНР: *«— Все!*

Більше не озиратимемося на ***Північну столицю****»* (ВФ, с. 156). У. Самчук, який, за нашими підрахунками, 36 разів згадує назву *Петроград* у тексті «Морозів хутір», називає *Північну столицю* ***злонещасним Петроградом*** (УС-О, с. 42), акцентуючи на діяльнісній політиці керівництва *Росії.* Ці ж негативно забарвлені конотації трапляються і в романі «Симон Петлюра» В. Фольварочного завдяки використанню характеризувальних прикметників *більшовицький* і *прогнилий Петроград* (ВФ, с. 316, 197).

Цілком очевидно, що введення в антропосистему аналізованих творів письменниками імен та прізвищ українського *Кобзаря* і *Каменяра* будуть асоціативно співвіднесені з топонімами, що пов'язані з їхніми біографічними даними. Тому такі назви, як: ***Канів*** (АК-С, с. 223), ***Кирилівка*** (ВФ, с. 243), ***Моринці*** (ВФ, с. 243), ***Чернеча гора*** (ВФ, с. 70) вважатимемо конотативно забарвленими, оскільки всі пов'язані з різними періодами життя *Тараса Шевченка.* Так само в романі «Симон Петлюра» трапляється ойконім *Нагуєвичі*, що асоціюється із місцем народження *Івана Франка* і використовується в цьому ж контексті: *«— Де поховали, у Львові чи в* ***Нагуєвичах****?»* (ВФ, с. 9).

Важливо зауважити використання письменниками в текстах трьох романів «Єрусалим на горах», «Чого не гоїть вогонь» і «Чорний Ворон» пояснення способу творення й функціонування певних топонімів, які вважаємо результатом домислу авторів. У «Єрусалимі на горах» автор Р. Федорів пояснює функціонування восьми топонімів, а саме мотиваційну частину їхнього утворення або мовленнєво-комунікаційні звички персонажів того чи того регіону у творі, наприклад: *«…то їздив з ними в нічне – в* ***дубовий молодий ліс****, який* ***звався «Рубча над Липою»****…»* (РФ-Є, с. 355), *«…****горб*** *цей поміж тутешніми людьми* ***називається «Замок князя Рога»*** (РФ-Є, с. 223); *«****Урочище*** *було мені знайоме, я був тут двічі чи й тричі, і знав, що це місце на землі* ***називається Дмитровою Покутою****; тутешні колгоспники розповідали мені історію* ***Дмитрової Покути****; …чому власне сільський ґазда* ***Дмитро*** *Гараздюк наклав на себе обов'язок сповняти покуту...»* (РФ-Є, с. 335).

Р. Федорів чітко прив'язує топонім *урочище Дмитрова Покута* до історії головного персонажа *Дмитра Гараздюка*. Оскільки персонаж віртуальний, то це, напевно, свідчить і про віртуальність аналізованого топоніма. Назва персонажа і топонім, очевидно, є результатом творчості письменника. Наведемо ще такі приклади: *«…оце* ***поле*** *називається* ***«Могилки»****, а оте –* ***«Боярське»****, а отой* ***пагорб*** *–* ***«Вартовня»****, а оцей* ***ярок*** *–* ***«Татарщина»****, а* ***дорога****, що кривуляє в ліси на горбах,* ***«Закривавлена»****. — Як же нинішнє* ***чекістське поле*** *називалося раніше, Вербеню?… — Називалося* ***«Вдовині помірки»*** (РФ-Є, с. 174–175), *«…на цей раз на грушці посеред* ***поля****, що зветься* ***«Городищем»*** (РФ-Є, с. 310); *«…ми були на* ***пагорбі****, що має назву* ***«Храм Баби»****; а ще інші більші й менші* ***горби****,* ***сідловини*** *називалися* ***«Андріїв Тік»****,* ***«Билень»*** (РФ-Є, с. 224), *«…а таки близько під селом, у* ***гайку****, що зветься* ***Дубниками****…»* (РФ-Є, с. 24). Якщо в прикладі ще можливо припустити, що *гайок* має назву *Дубники* через наявність дубів там, то у назві *горба «Дуб Перуна»* сам автор спершу заперечує, але потім висловлює припущення про зв'язок цієї назви з язичницькими ритуалами: *«а ще інші більші й менші горби…* ***«Дуб Перуна»*** *(хоч ніякого дуба там і близько нема). Хіба колись... хіба колись панував там грізний Перун)»* (РФ-Є, с. 224).

Два варіанти найменувань *села Буща* наводить У. Самчук у романі «Чого не гоїть вогонь»: *«…між селами Дерманем, Верховом і* ***Бущею****,* ***званим Попівщиною****, або* ***Темним бором****…»* (УС-Ч, с. 61). Посесивне значення або ж назву, дану за іменем чи історичними подіями, засвідчено на прикладі *гори Турецької* або ж *Батиєвої*, де важливо зазначити слово автора, що *гора «прозвана»*, тобто найменування присвоєно в результаті очевидних історичних подій: *«…що його дзвіницю видно з цієї* ***гори****,* ***прозваної Турецькою****, або* ***Батиєвою****...»* (УС-Ч, с. 121). В. Шкляр використовує у творі «Чорний Ворон» назву *гори Стрилиця*, де ж і пояснює мотивацію походження топоніма, акцентуючи увагу на зовнішньо важливому аспекті: *«****Гора Стрилиця*** *лиса, у неї часто вдаряють блискавки, того й Стрилицею зветься. На ній не росте ні*

одного деревця, ні одного кущика, трава і та жовта, через те люди її обминають» (ВШ-З, с. 336). Також фіксуємо топонім у «Єрусалимі на горах», що збігається із назвою реального оніма на позначення відпустового паломницького центру на Львівщині, наприклад: *«…йду в* ***Страдчу долину*** *до Святого Духа; по-різному* ***долину*** *над Золотою Липою називають: одні кажуть* ***«Страдча»****, …, інші кажуть* ***«Стратча»*** *– є у цьому слові літера «т», що схожа на шибеницю, і чується у цьому слові страта…»* (РФ-Є, с. 80). Р. Федорів наділяє два фонетичні розмовні варіанти абсолютно різними лексичними значеннями: *Страдчою долину* називають ті люди, в уяві яких постає *страждання, біль, мука* – тобто сенсорико-інтуїтивні відчуття; інші ж, які послуговуються назвою *долина Стратча*, ймовірно, вкладають у назву картини візуалізації, оскільки бачать перед собою в уяві розп'яття і страту.

4.1.2. Хоронім *Україна* як семантико-ідейне ядро ономастикону аналізованих творів

З-поміж усіх топонімів, ужитих в аналізованих романах, найбільш частотним є топонім *Україна*. Очевидно, що назва *Україна* була центром та метою усіх змагань та зусиль повстанців і багатьом вартувала власного життя. *Україна* стала чи не основною темою розмов і дискусій персонажів у творах. Загалом хоронім *Україна* разом з його варіантами згадується 1345 разів у дев'ятнадцяти текстах, а лише однокомпонентна назва *Україна* нараховує 1086 одиниць (Див. Таблиці 4.1, 4.2, Рис. 4.1). Найбільшу кількість таких номенів використовує В. Фольварочний у романі «Симон Петлюра» (261 назва *Україна*), а найменшу – Р. Іваничук у притчі «Вогненні стовпи» (3 одиниці). Узагальнює вищесказане таблиця, де виведено кількісну характеристику використань назви *Україна* та різницю у вжитку в художніх творах та мемуарних текстах:

Таблиця 4.1

Кількісна репрезентація уживань назви *Україна*

	Назва *Україна*
Загальна кількість використань назви *Україна* з її варіантами	1189
Кількість використань назви *Україна* у 15 художніх творах	700
Кількість використань назви *Україна* у 5 мемуарних текстах	386

Таблиця 4.2

Порівняльна характеристика кількісного використання восьми варіантів назви *Україна*

Назви	*Україна*	*Держава*	*Батьківщина*	*Край*	*Вкраїна*	*Земля*	*Ненька*	*Вітчизна*
Кількісне використання варіантів назви *Україна*	1086	54	30	7	4	3	3	2
Всього %	91,3%	4,5%	2,5%	0,5%	0,4%	0,3%	0,3%	0,2%

Рис. 4.1. Варіативність назви *Україна*

Найвищу частотність уживань, а саме 41 варіант, має в текстах двокомпонентний варіант *Велика Україна* (у якій характеризувальний прикметник *Велика* також фіксується як частина власної назви). Письменники, використовуючи сполуку *Велика Україна* в різних творах, мали на увазі Наддніпрянщину, Слобожанщину: *«…визволення і возз'єднання західноукраїнських земель з* ***Великою Україною****»* (ОЯ, с. 148), *«Перейшли Збруч, така річка є на Поділлі, й опинились на* ***Великій Україні****»* (РФ-П, с. 87), (ВШ-М, с. 17). Другим варіантом за частотністю вживання є лексема *Держава* (28 назв) разом із уточнювальними та характеризувальними прикметниками. Властиво, йдеться про графічні варіанти загальної назви *Держава* з великої літери, оскільки чи не всі зусилля в роки перших десятиліть XX століття були скеровані на здобуття державності *України*, то й лексема *Держава* отримала сакральне значення для українців: «*…брала до рук кермо* ***Державою****»* (МД, с. 168). Окрім того, функціонують 18 двокомпонентних варіантів з уточнювальним відтопонімним прикметником *Українська.* Функціонування двох лексем *Українська Держава* з великої літери акцентує на важливості існування України, здобуття її незалежності в боротьбі: *«…що Радянська*

Україна – це ***Українська Держава****»* (ЮГГ-М, с. 41, 96). Сюди ж відносимо чотири трикомпонентні конструкції з назвою *Держава*, де письменники роблять акцент на прикметник *незалежна*: *«…сила боротьби за* ***Українську Незалежну Державу****»* (ЮС, с. 75). В інших п'ятьох три- та багатокомпонентних сполуках із назвою *Держава* автори вдаються до прикметників *вільна, незалежна, самостійна, соборна, суверенна*, як-от: *вільна, незалежна, соборна і суверенна Українська держава* (УС-Ч, с. 103), *Вільна Українська Держава* (ЮС, с. 93), *Самостійна, Незалежна Держава* (ЮС, с. 23), *Соборна й незалежна Українська Держава* (МД, с. 298), *Українська самостійна держава* (ОЯ, с. 207). Третьою за частотою згадок (27 лексем) у текстах аналізованих творів є назва *Батьківщина*, що рівноцінно заміняє назву *Україна*: *«…вчителі в школі остерігаються вимовляти перед учнями вголос слово «Україна», до України обов'язково додають «Радянська», або замінюють Україну на «Вітчизну», «****Батьківщину****»* (РФ-Є, с. 289), (ЮГГ-М, с. 191). Визначальною є презентація Ю. Горлісом-Горським двокомпонентної сполуки *Вільна Батьківщина* (у текстах-спогадах обидві лексеми зазначаються з великої літери), яка окреслює бажання та мету автора в боротьбі: *«Най колись у* ***Вільній Батьківщині*** *й мене спом'януть незлим словом»* (ЮГГ-М, с. 219). Вісімнадцять вживань у текстах має двокомпонентна назва *Україна Радянська*: *«Маємо ж* ***Україну Радянську****, якої нам ще України треба?»* (РФ-Є, с. 366). Семантично співвіднесеними з *Радянською Україною* є також сполуки ***Україна більшовицька*** (РІ, с. 104) та ***Підсов'єцька Україна*** (ОЯ, с. 139). Абсолютно значеннєво протилежною в текстах є сполучення *Самостійна Україна*, яке має втілення у 16-ти варіантах, наприклад: *«…село їх не підтримало, а віддало свої голоси за* ***Самостійну Україну****»* (МД, с. 163), (ВШ-З, с. 288). Рівнозначним до *Самостійної України* є вираз *Вільна Україна*, що трапляється в 14 випадках, як-от: *«Хто доживе до* ***вільної України****, привітайте її від мене»* (ВШ-З, с. 125). Сюди ж семантично відносимо віддієприкметникову двокомпонентну назву ***визволена Україна*** (ЮГГ-Х, с. 148) та багатокомпонентну структуру із

фонетичним варіантом *вільна/вольна*: *«— Хай живе* ***вольна, соборна, незалежна Україна****!»* (ВЛ, с. 284). Особливого значення автори шістьох текстів творів надають сполуці *Західна Україна* як топоніму, що окреслює низку українських земель. Так, двокомпонентну назву *України*, що охоплює західні землі країни, письменники згадують 14 разів: *«…як наші вибили з Західної України німців…»* (АК-Ч, с. 19, 157).

С. Семенюк уживає трикомпонентну назву із характеризувальним прикметником ***Вільна Західна Україна*** (СС, с. 41). У творі «У споконвічному вирі» автор використав двокомпонентний замінник до *Західної України – Галицька Ненька*, вкладаючи в цю сполуку певні особисті вподобання: *«Припали грудьми, устами: —* ***Галицька Ненько****, обійми нас…»* (ВЛ, с. 375). Позначаючи землі Західної України, письменник А. Крушельницький використовує двокомпонентну назву ***галицька Україна*** і протиставляє її ***степовій Україні***, маючи на увазі людей, які боролись за незалежність на різних територіях держави (АК, с. 21). Зафіксовано 17 двокомпонентних конструкцій, що вказують на територіальні частини *України*, наприклад: ***Карпатська Україна*** (РФ-Є, с. 196), ***Південна Україна*** (ВШ-З, с. 186), ***Правобережна Україна*** (ЮС, с. 79), ***Східна Україна*** (ОЯ, с. 82, 124), ***Центральна Україна*** (ЮГГ-М, с. 36). У текстах творів виявлено одинадцять варіантів назв *Україна* з характеризувальними прикметниками негативного значення, іноді з градаційним наростанням, наприклад: ***безталанна, бездольна Україна*** (МД, с. 279), ***бідна-бідна мати Україна*** (МД, с. 294), ***знедолена Україна*** (МД, с. 321), (ВФ, с. 237), ***знедолений Край*** (ЮС, с. 15), ***нещасна наша Батьківщина*** (МД, с. 280), ***нещасна Україна*** (ВЛ, с. 252), ***нещасна Ненька*** (ВЛ, с. 310), ***підневільна Україна*** (ІЛЛ, с. 131), ***поневолена Батьківщина*** (ІЛЛ, с. 131), (ЮС, с. 42), ***сплюндрована Україна*** (РФ-Є, с. 403). Завжди актуальним було і є питання цілісності та єдності *України* та українців зокрема. І в чотирьох творах письменники наголошують на цьому, вживаючи такі характеризувальні прикметники, як: ***возз'єднана Україна*** (РФ-Є, с. 241),

з'єднана Україна (ВЛ, с. 331), ***соборна Україна*** (ВЛ, с. 284), ***цілісна, єдина Україна*** (ВФ, с. 270), ***ціла Україна*** (РФ-Є, с. 398). А. Крушельницький – єдиний письменник, який використовує позитивні характеризувальні прикметники разом із топонімом *Україна*: *«Полковник Топір вітає отамана як першу ластівку з вільної України, з тої* ***чарівної, казкової України****…»* (АК, с. 21). Уособлення *України* як другої матері є доволі поширеним та звичним для персонажів-українців творів, що аналізуються. Заради *матері-України* повстанці залишали рідні домівки та йшли на війну. Тому використання авторами прикладок *Ненька Україна* і *Матір-Україна* є і символічним, і традиційним, наприклад: ***ненька Україна*** (РФ-Є, с. 378), ***Ненька Україна*** (ВЛ, с. 252), ***«ненька–Україна»*** (УС-Ч, с. 110), ***вільна ненька Україна*** (ВШ-М, с. 241); ***Матір-Україна*** (МД, с. 238), ***матір Україна*** (ЮГГ-М, с. 175), ***ласкава МАТІР-Україна*** (МД, с. 238). Так само визначальним є використання в шести творах таких варіантів назви *Україна*: ***Вітчизна*** (ЮС, с. 66), ***Вкраїна*** (ВФ, с. 135), ***Земля*** (***Велика Земля*** (АК-Ч, с. 266), ***Земля Українська*** (ВФ, с. 135), ***Рідна Земля*** (ЮС, с. 8), ***Край*** (ВШ-М, с. 79), ***Ненька*** (ВЛ, с. 271).

Ураховуючи кількість поневолених земель *України* та партійну ідеологію, що пропагувалась, письменники підкреслюють різні частини однієї держави завдяки характеризувальним прикметникам на позначення кольору, які символічно позиціонують або *Радянську Україну*, або *проукраїнську* (Див. Таблиця 4.3.), наприклад: ***синьо-жовта Україна*** (РФ-Є, с. 26), ***червона Україна*** (РФ-Є, с. 26), ***щаслива червона Україна*** (РФ-Є, с. 27). На самостійність і незалежність держави інколи втрачали й надію, незважаючи на всі старання та дії, тому і її називають не як інакше, а ***вимріяна, міфічна Україна*** (УС-Ч, с. 47), ***якась Україна***: *«…що я броджу поміж могилами січових стрільців, які хотіли* ***якоїсь України****»* (РФ-Є, с. 103). Загалом *Україна* ще найменується такими варіантами, як: ***автономна Україна*** (ВФ, с. 127), ***демократична Україна*** (ВФ, с. 104), ***дорога Вітчизна*** (ВФ, с. 149), ***князівська Україна*** (ВШ-З, с. 122), ***майбутня самостійна Україна*** (УС-Ч, с. 136),

новоявлена держава Україна (ВФ, с. 91), ***незалежна Україна*** (ЮГГ-М, с. 147), ***самостійна вільна Україна*** (МД, с. 276), ***українська Україна*** (ЮГГ-М, с. 81), ***улюблена батьківщина Україна*** (ІЛЛ, с. 143), ***широка Україна*** (ВЛ, с. 295). Р. Іваничук у притчі «Вогненні стовпи» процес здобуття незалежності, самостійності, волі, соборності України називає *Дорогою Волі*: *«І ми вийшли на битву, щоб прокласти **Дорогу Волі***» (РІ, с. 288).

Таблиця 4.3

Кількісна характеристика характеризувальних прикметників у творах про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття, що використовуються разом із назвою *Україна*

Територіально орієнтовані	Ідеологічно зумовлені	Юридично зумовлені	Позитивно-оцінні	Негативно-оцінні
Галицька	*Демократична*	*Автономна*	*Вимріяна*	*Бездольна*
Західна	*Князівська*	*Возз'єднана*	*Вільна*	*Безталанна*
Карпатська	*Підсов'єцька*	*Єдина*	*Дорога*	*Бідна-бідна*
Південна	*Радянська*	*З'єднана*	*Казкова*	*Знедолена*
Правобережна	*Синьо-жовта*	*Незалежна*	*Ласкава*	*Нещасна*
Степова	*Червона*	*Самостійна*	*Майбутня*	*Сплюндрована*
Східна		*Соборна*	*Міфічна*	*Підневільна*
Центральна		*Суверенна*	*Рідна*	*Поневолена*
Широка		*Ціла*	*Чарівна*	
		Цілісна	*Щаслива*	
			Улюблена	
18,6%	14%	23,3%	25,5%	18,6%

Отже, аналіз використань назви *Україна* та її варіантів було здійснено на основі джерельної бази, що охоплює двадцять творів про національно-

визвольний рух України за незалежність. Письменники в текстах окреслюють вплив соціального середовища на формування загальнопонятійного семантичного кола хороніма *Україна* та його семи варіантів. Інші марковані топоніми, що пов'язані з розгортанням подій визвольного руху, мають асоціативно-конотативні зв'язки, надані письменниками в самих творах, наприклад: *«постійна база-осідок» Холодний Яр* (ІЛЛ, с. 52), *кривава Москва* (СС, с. 69), *злонещасний* (ВФ, с. 156) (топоніми, що позначають міста країни-агресора апріорі не можуть мати позитивної конотації в текстах про визвольний рух за незалежність України).

4.2. Інша сакральна онімія

П. Мацьків пише про трикомпонентну структуру, яка, на його переконання, є способом побудови світобачення в релігійно-біблійному дискурсі: йдеться про тріаду теоцентризм – антропоцентризм – етноцентризм, де перші два складники визначають власне суть сприйняття світу, а остання – мовну картину поняття *Бог* [101, с. 35]. М. Новикова у своїх працях стверджує, що насамперед «в до-часі, в до-просторі усе було в усьому і все було в єднанні з центром – в *Богові*» [118, с. 98]. Передусім така думка слугує підтвердженням, що центром всього є *Бог*, як у біблійній історії, так і як ядро сакрального.

Ядром та центром на позначення основної номінативної одиниці сакральної онімії є власне лексема *Бог*. Мовознавець П. Мацьків визначає характеризувальні слоти у межах одного предметного фрейму, що «експлікують узагальнені ознаки якості, місця, часу, способу. У предметному фреймі виокремлюємо кореференти *Бога*, які експлікуються в слотах [БОГ є стільки (кількість)], [БОГ є такий (якість)], [БОГ існує так (спосіб буття)], [БОГ існує там/тоді (місце і час)]» [101, с. 48]. Серед усіх слотів предметного фрейму домінантною слотою сакральних назв науковець вважає власне [БОГ є такий (якість)]. Беручи до уваги подану структуру категоризації теонімів, зокрема, лексеми *Бог*, мовознавець П. Мацьків конкретизовано узагальнює: «Господь

всемогутній, всевишній, єдиний, Який володіє досконалими якостями, що не співмірні з людськими» [101, с. 54].

4.2.1. Лексема *Бог* та її варіативність

Незважаючи на військову, соціально-побутову тематику й ідеологічне спрямування аналізованих творів, тема сакрального наявна в абсолютно всіх текстах: художніх та мемуарних. Причиною того було глибоке вірування людей у вищу Силу як єдину допомогу в безвихідних ситуаціях.

У жодному творі не обійшлося без наскрізної теми вірування в Бога як невід'ємної частини людського буття. Оскільки Україна є християнською державою, і у 1917–1954 роки (незважаючи на заборону вірування в Бога радянською державою) нею залишалася, то в текстах здебільшого йдеться про божества християнського вірування. У творах про визвольний період 1917–1921 років зафіксували 135 згадок теоніма *Бог*. У шести романах про визвольний рух УПА *Бог* як однокомпонентна власна назва згадується 228 разів. В аналізованих текстах лексема *Бог* репрезентована такими сакральними лексичними одиницями: власне *Бог*, який відображає єдиного правдивого *Бога* у трьох іпостасях: Бог-Отець, Бог-Син, Бог-Дух Святий, номінований ще Пресвятою Трійцею, як-от у романі У. Самчука: *«Падімо на коліна і молімось усім лицям святої трійці»* (УС-О, с. 218). Іншу розширену назву Пресвятої Трійці О. Яворська використовує як частину молитви: *«Упования наше – Отець, прибіжище наше – Син, покровитель наш – Дух Святий. Пресвята Тройце, слава Тобі, – молилася ревно Явдоха»* (ОЯ, с. 47). Для детального аналізу варіативності теоніма *Бог*, що позиціонується ще як *Бог-Отець*, виокремлюємо підгрупи: *зменшено-пестливі назви*; *варіанти вживання теоніма Бог у текстах творів*.

А. Зменшено-пестливі назви. Апелюючи до *Всевишнього*, персонажі художніх творів уживають у мовленні ласкаві звертання, підкреслюючи любов та повагу до адресата. У восьми творах про період руху УПА виокремлено

десять таких назв, шість з яких повторюються в різних текстах, наприклад: звернення-зітхання ***Боженьку***: *«…Боженьку, аби лише не вмерла, в мене вона одна…»* (РІ, с. 92), (ОЯ, с. 226, 44), (ЮГГ-М, с. 145), (ВЛ, с. 330), (ВФ, с. 148). У трьох наступних звертаннях письменники розширюють конструкції, вводячи епітети та присвійні займенники: ***Божечку милосердний*** (ОЯ, с. 80, 81, 222), ***Боженьку ти наш*** (РФ-П, с. 248, 344). У двох романах персонажі використовують теонім *Господь* із суфіксальним афіксом -*оньк*- для створення більш емоційного звертання: *«А ти,* ***Господоньку****, дивився…»* (РФ-Є, с. 125), (ОЯ, с. 80, 176). Властиво, що автори завдяки втіленню пестливих форм звернення через прохання (зітхання) до вищої сили передають всеціле уповання персонажів на Бога, їхню покору.

У текстах 12-ти творів про визвольний рух 1917–1921 років виділено три однокомпонентні зменшено-пестливі форми теонімів із трьох різних романів: ***Боженька*** (ВФ, с. 18, 148), ***Боженьку*** (ЮГГ-М, с. 145), ***Господоньку святий*** (УС-О, с. 391). Зменшено-пестливі форми не є частотними в текстах і функціонують для вираження прохання, моління та подяки *Всевишньому*. Окрім того, кореферент *святий,* який використовує письменник У. Самчук, увиразнює, що власне ця *святість Бога* поєднує в собі «всі багатства, якими володіє Він і все життя, могутність і благодать» [БЕБ, с. 1008], підсилюючи якісні характеристики *Бога* як *Вседержителя*. Маркер *святий* застосовує також і письменниця О. Яворська в романі «На чужих вітрах» для визначення характеризувальних ознак *Бога*: *«…Бог його святий знає»* (ОЯ, с. 179). Важливо зазначити й інші кореференти, що автори аналізованих творів уживають для зображення повноти *божественної природи Господа*, наприклад: *Бог добрий, милосердний, довготерпеливий* (ОЯ, с. 82), *Бог небесний, праведний, всесильний* (ОЯ, с. 80), *Господь милосердний* (ОЯ, с. 190), *премилостивий Господь* (ОЯ, с. 227), *Бог всюдисущий* (РФ-П, с. 171), *Бог тисячоокий* (РФ-П, с. 108).

Б. Варіанти вживання теоніма *Бог* у текстах творів. Виокремлено десять варіантів використання теоніма *Бог*, які письменники вводять в онімну структуру через мовлення персонажів: однокомпонентні (*Всевишній, Господь, Життєдавець, Творець*), двокомпонентні (*Господь Бог, Бог-Отець, Бог предвічний, Господь Саваоф, прадавній Бог, Цар Небесний*), перифрастична назва (*Той, Хто сотворив віки і від Вічності приготував людям спасіння*).

Однокомпонентні теоніми мають більш часте вживання, наприклад: ***Всевишній*** – 5 згадок: *«Всевишній обдаровує щастям…»* (ОЯ, с. 182, 21, 64), (РІ, с. 136), (ВЛ, с. 313) (*«у назві Всевишній зберігається етимонне значення, об'єктивуючи всевладність, абсолютну владу над небом і землею, вічне джерело сили і владу, повноту і досконалість створеного світу, верховенство над матеріальним та ідеальним світом, над яким стоїть Бог»* [101, с. 118]), ***Господь*** – 35 згадок: *«Господь тяжко покарає їх»* (ЮГГ-Х, с. 113), ***Життєдавець*** – 1 згадка: *«Відчини мені двері покаяння, Життєдавче…»* (ОЯ, с. 190), ***Творець*** – 3 згадки: *«…уздрів Творець свою помилку, яку вчинив…»* (РІ, с. 135), (ОЯ, с. 19), (РІ, с. 11). Частотність двокомпонентних теонімів реалізується у варіантах. ***Господь Бог*** – 24 найменування в текстах: *«Як Господь Бог є у небі...»* (УС-Ч, с. 159). Двокомпонентна назва, уособлення у християнстві першої особи Святої Трійці, ***Бог-Отець*** має два відображення, одне утворює іншу форму слова, а саме – фонетичний варіант: *«...сам **Бог-Отець** установив жертву крови!»* (ВЛ, с. 41), *«...звернутися до **Бога-Вітця** свого з жалями…»* (РФ-Є, с. 216). Теонім *Бог* разом із залежним характеризувальним прикметником утворюють дві двокомпонентні конструкції: *Бог предвічний* та *прадавній Бог*, які мають 7 та 1 згадку в текстах відповідно: *«**Предвічний Бог** благословив моє життя …»* (УС-О, с. 313), (ОЯ, с. 34, 253), (ВЛ, с. 323), *«Панував у храмі **прадавній Бог**»* (РФ-Є, с. 106). *Предвічний, прадавній*, тобто *Той, хто був над віками і над часом*, дають категоріальну характеристику лексемі *Богові* Того, хто має вищість над усім, безконечність життя та слави. Академічний тлумачний словник подає значення

лексеми *Саваоф* як «біблійна назва бога» [СУМ, т. 9, с. 8], де вона в аналізованих романах уживається двічі разом із теонімом *Господь*: «***Бог Саваоф*** *– суворий, гнівний»* (РФ-Є, с. 220). В. Фольварочний застосовує двокомпонентну назву *Цар Небесний* як варіант теоніма *Бог*: *«…молилися* ***Цареві Небесному****…»* (ВФ, с. 48). Очевидно, що в соціально-побутовому чи навіть воєнному житті (яке письменники й описували в аналізованих романах) люди часто звертаються до *Бога* як до вищої сили в різних потребах, що є закономірним для християнського вірування. Письменниця О. Яворська презентує перифрастичну назву на позначення *Господа* з характеризувальними кореферентами, що визначають *Його* як *Всемогутнього понад віками*, наприклад: *«Радість витала у кожному серці, бо* ***Той, Хто сотворив віки і від Вічності приготував людям спасіння****, – посеред них…»* (ОЯ, с. 96).

Кількісно менше функціонує в аналізованих текстах теонім ***Христос***, що позначає *Другу Особу Божу, Бога-Сина*, у Пресвятій Трійці. Підтвердженням цього є використання У. Самчуком цитат із молитви, у якій вказано Божественне походження *Христа*: *«— Вірую, Господи, і ісповідую, яко ти єси воістину* ***Христос, син Бога живого****...»* (УС-О, с. 57). У романі «Морозів хутір» автор, використовуючи характеризувальний маркер *Спаситель*, акцентує увагу на новозавітній історії *Ісуса Христа* та Його смерті на хресті зокрема: «*Перед* ***Ісусом Спасителем****…*» (УС-О, с. 61). У таких же спосіб і позиціонує О. Яворська *Христа* у романі «На чужих вітрах», використовуючи назву *Спаситель*: *«Немилосердні і жорстокі серця безбожників, Досю, не здригнулися при розп'ятті* ***Спасителя****…»* (ОЯ, с. 131), *«…кров'ю* ***Христа-Спасителя*** *записуються»* (ОЯ, с. 220). У «Чорному Вороні» онім *Спаситель* функціонує як назва образа, де зображене Розп'яття: *«Перед образом* ***Спасителя*** *стояла молільниця…»* (ВШ-З, с. 145). Важливим є уживання авторами у творах «Вогненні стовпи» і «Морозів хутір» теоніма *Христос-Бог: «…іменує і дух у вид голубині ізвіствоваше: явися,* ***Христе-Боже****, і мир*

провіщай» (РІ, с. 322), *«Десь, колись, у незнаних краях і часах народився Христос- Бог»* (УС-О, с. 147).

Зазначимо, що теонім *Христос* письменники використовують символічно 33 рази, а рівнозначно двокомпонентна назва *Ісус Христос* має 31 ужиток у текстах, наприклад: «***Христос** вів своїх учнів до світла й любові…»* (ОЯ, с. 66), *«…бо жиди розіп'яли **Ісуса Христа**»* (РФ-П, с. 213). Авторка О. Яворська, представляючи однокомпонентний варіант *Христос* у творі «На чужих вітрах», використовує також і апелятиви, що стають характеризувальними маркерами: *«Христос вів своїх учнів до світла й любові, бо сам був любов'ю і світлом»* (ОЯ, с. 66). Називаючи *Христа* ***агнцем Божим*** у тексті роману «Морозів хутір», У. Самчук звертається до старозавітніх традицій. У день юдейського свята *Пасхи* (*«Наближалася ж Пасха, свято юдейське»* (Ів 6:4), заснованого Господом на знак виходу євреїв із єгипетського рабства, євреї розіп'яли на хресті *Ісуса Христа*, який став жертвенним *Агнцем* задля спасіння людей (євреї ж приносили в жертву на свято *Пасхи* первістка з овець чи козлів). Тому *Христос*, ставши *Агнцем* у Новому Завіті, переміг смерть, воскреснувши з мертвих, став новою *Пасхою* для християн у Тайні Євхаристії. Окрім того, У. Самчук подає і характеризувальні апелятиви, що стають маркерами теоцентричного кола на позначення *Бога*: *«Мені хотілося б тільки бути перед Іваном **чистим** і **непорочним**, мов агнець Божий»* (УС-О, с. 144).

У. Самчук у незвичний спосіб описує переживання персонажа *Трояна* в романі «Чого не гоїть вогонь» у контексті особистих взаємин *Людини – Бога*, уникаючи власне назви *Ісуса Христа*, *Бога-Сина*, а називаючи Його ***Людиною в терновому вінку*** (УС-Ч, с. 113). Згідно з християнськими вченнями, *Ісус Христос* воплотився з *Духа Святого* і *Діви Марії*, прийнявши тіло людини, тим самим зробив крок назустріч людині і її спасінню. У. Самчук наголошує на людській природі *Христа*, зближує відносини людини в особі *Трояна* та *Богочоловіка*, номінуючи *Його – Людиною у терновому вінку*: *«…в цьому місці між ним і Людиною в терновому вінку стоїть неперехідна межа»* (УС-Ч,

с. 113). Таку ж аналогію проводить і письменниця О. Яворська в книзі «На чужих вітрах», наголошуючи на тому, що *Ісус Христос* прийняв людську подобу під час земного життя, де називає Його ***Людським Сином на небі***, наприклад: *«…тоді з'явиться знак Людського Сина на небі»* (ОЯ, с. 164). Авторка О. Яворська пише в романі про нерозривний зв'язок *Матері* й *Сина* як пристановища у людських проханнях, зазначаючи релігієоніми *Матір Божа* та *Син Її*: *«…шукай заступництво від думок своїх у* ***Божої Матері і Сина Її****»* (ОЯ, с. 19).

У творі «Чого не гоїть вогонь» письменник засвідчує конструкцію *ради Христа* як частину прохання, благання, апеляцію до когось, де *Христос* є чи не останньою надією та упованням: *«****Ради Христа*** *– добийте!»* (УС-Ч, с. 173). Варіант *Ісус* згадується лише тричі у двох текстах творів («На чужих вітрах», «Рев оленів нарозвидні»): *«…що їхня віра в* ***Ісуса*** *справжня…»* (РІ, с. 72). О. Яворська використовує характеризувальний прикметник *розп'ятий*, який історично описує закінчення земного шляху *Христа*: *«…вклякнув на коліна перед* ***розп'ятим Ісусом****»* (ОЯ, с. 78). А Ю. Горліс-Горський пише про ***Воскресшого Христа*** як про знамення перемоги *Сина Божого* над смертю, наприклад: *«З ближчих сіл збирався народ до монастиря, щоб помолитися, славити Воскресшого Христа і посвятити паски»* (МД, с. 342). *Воскресіння Спасителя* О. Яворська трактує як *силу Христової перемоги над смертю і гріхом* (ОЯ, с. 145).

Персонажі творів зазвичай використовують словосполучення, сталі словесні конструкції разом із теонімами для вираження власних почуттів.

Прохання. У джерельному масиві про визвольний рух двох періодів виокремлено 13 словосполучень та словесних конструкцій із дієсловами ***благати***, ***волати***, ***давати***, ***молити***, ***призивати***, які персонажі вживають для вираження свого прохання чи моління: ***благав Бога*** (РІ, с. 245), (ОЯ, с. 9); ***волав до Господа Бога*** (РФ-П, с. 208); ***дай****-но,* ***Боже*** (РФ-П, с. 374), ***дав би Бог*** (ВФ, с. 151). Трапляються і фонетичні варіанти теоніма *Бог – Біг*: *«…і вони, і я, і ти, і*

*діти твої – **дасть Біг** – всі ми однієї крові…»* (РФ-П, с. 175), *«— Якось **Біг дасть**!…»* (ВЛ, с. 274, 357). Хоча конструкція *дай Боже* у двох романах «Палиця для прокажених» і «Чого не гоїть вогонь» має інше, не відповідне до божественного значення (персонажі її використовують під час застілля, за чаркою): *«— Отже, **дай Боже**! – і підніс чарку»* (УС-Ч, с. 132), *«Так **дай** нам **Боже**! – підняла свою чарку…»* (УС-Ч, с. 109); ***Господа милосердного призиваю*** (ОЯ, с. 190); ***молю Бога*** (РФ-П, с. 314); ***проси у Господа*** (ОЯ, с. 18). Окремо функціонують чотири вислови в романах «Палиця для прокажених», «Справа отамана Зеленого», «Чого не гоїть вогонь», «Чорний Ворон», якими персонажі послуговуються під час особистого звертання до іншого співрозмовника, згадуючи *Бога* як єдину вищу силу, заради якої варто виконати прохання: *«— **Заради Бога**, вибач…»* (РФ-П, с. 258), *«— **Богом тебе благаю**, візьми…»* (ВШ-З, с. 184) та *«Та який, **скажіть на Бога**, з нашого…»* (УС-Ч, с. 140). Слушно зазначає мовознавиця Н. Колесник, що «Бог – насамперед адресат молитов, просьб, податель усіх благ, надприродна сутність, до якої звертаються, бо вона основа основ, критерій правди і справедливості, вищий суд і захист, верховний покровитель [74, с. 149].

Застереження. Ми визначили 6 лексем-закликів із 12-ти творів, які персонажі вживають із метою застерегти когось чи самого себе від будь-якого лиха, вживаючи в цьому ж зверненні теоніми. Конструкції-звернення містять дієслова ***боронити***, ***боятися***, ***відводити***, ***відвертати***, ***милувати***, ***спасати***, ***стерегти*** та теонім *Бог*, наприклад: ***борони Боже*** (ЮГГ-Х, с. 58, 148), (РФ-П, с. 56), ***хай мене Бог боронить*** (РФ-Є, с. 268), (АК, с. 149); ***бійтеся Бога*** (УС-О, с. 228), (ІЛЛ, с. 26), ***побійтеся Бога*** (ВШ-М, с. 151); ***Господи Боже***, ***відверни*** (ОЯ, с. 103); ***спаси*** *і* ***відведи***, ***Господи*** (ОЯ, с. 220); ***хай вас Бог стереже*** (ВЛ, с. 259). У шести текстах «Морозів хутір», «Симон Петлюра», «В херсонських степах» (про визвольні події 1917–1921 років) і «На чужих вітрах», «Палиця для прокажених», «Єрусалим на горах» (про визвольний рух 1942–1954 років) персонажі використовують 17 разів словесну конструкцію *не дай Бог (Боже,*

Бо) з метою застерегти співрозмовника від лиха або неприємної ситуації: *«**Не дай, Боже**, залишитися недолюбленою»* (ОЯ, с. 9); *«І чи ти, **не дай Бо**, маєш завдання…»* (РФ-Є, с. 268). У романі-спогадах «Холодний Яр» Ю. Горліса-Горського персонаж застосовує трикомпонентну конструкцію із заперечною часткою *не*, дієсловом *гнівити* та теонімом *Бог*, щоб застерегти іншого від марнослів'я, гріха: *«—…перестань – **не гніви Бога**… Його свята воля, що нас на цій землі поселив…»* (ЮГГ-Х, с. 179).

Подяка. Із загальної кількості аналізованих матеріалів звертання персонажів до *Бога* з метою подяки Йому чи Його прослави виявлено в 14 текстах. Загалом виокремлено три основних формули звертання, які мають свої варіанти: ***дякувати Богові***, ***слава Богу***, ***хвала Богу*** (***хвалити Бога***); ***дяка Богу*** (УС-О, с. 48), ***дяка Всевишньому*** (УС-О, с. 36), ***дякувати Богові*** (ВЛ, с. 7, 262), ***Дякувати Господонькові*** (ОЯ, с. 80); вираження похвали: ***Слава Богу*** (ЮГГ-Х, с. 136), ***Слава Богові*** (ВЛ, с. 210), ***слава Господу*** (ОЯ, с. 48); ***хвалити Господа*** (ЮГГ-Х, с.294), ***хвала Богу*** (ЮГГ-Х, с. 259), ***хвалити Бога*** (УС-Ч, с. 74). Для вираження прослави чи похвали письменники через мовлення персонажів застосовують здебільшого дві словесні формули: дієслово + теонім (*дякувати Богові, хвалити Бога*), іменник + теонім (*дяка Богу, слава Богу, хвала Богу*).

Побажання чи благословення. Визначено 13 багатокомпонентних словесних конструкцій із дев'яти творів, де мовець висловлює власне *побажання* співрозмовнику, використовуючи *теонім*. Найчастіше функціонує в текстах формула «частка *хай/нехай* + теонім *Бог* + займенник + дієслово», наприклад: *«**Хай Бог нас береже**»* (РФ-П, с. 422), *«То **най Бог нам помагає**»* (РФ-Є, с. 373), *«**Хай Бог тебе провадить!**»* (ВЛ, с. 74), *«**нехай Вас Бог благословить**»* (МД, с. 249), *«**хай вас Бог береже**»* (РІ, с. 208). У текстах функціонують п'ять словесних конструкцій, які мовці використовували з метою *вираження благословення* співрозмовнику і побажання щасливої дороги із застосуванням *теоніма Бог*: *«— **З богом – в дорогу!**»* (АК, с. 74), *«— **Ну, з Богом!** – Подякувавши мірошникові за хліб-сіль…»* (ВШ-З, с. 214), *«**Іди з***

Богом! *– прощала Соня»* (ВЛ, с. 219, 312), *«Не бійтеся, ви не самотні.* ***З вами Бог****»* (ОЯ, с. 145), *«—* ***Іди з Богом****… та* ***з Богом повертайся****, друже командир»* (РФ-П, с. 415), *«—* ***Боже вам помагай****…»* (АК, с. 192). Окремо виділяємо багатокомпонентну конструкцію, до якої вдається персонаж *отець Іван* у романі-спогадах «Холодний Яр» Ю. Горліса-Горського, посвячуючи та просячи в *Бога* благословення не лише на овочі, мед, букети, але й на рушниці, шаблі й кулемети: *«—* ***Благослови Господи*** *на враги і супостати!»* (ЮГГ-Х, с. 159).

Уповання. Із шести романів («Вогонь з Холодного Яру», «Ми ще повернемось!», «Палиця для прокажених», «Рев оленів нарозвидні», «Стежками Холодноярськими» та «Дужим помахом крил») виділено одинадцять багатокомпонентних висловів персонажів із *теонімом Бог/Господь*, які вони використовували з метою вираження твердої надії на *Бога*: *«****На єдиного Бога*** *і на вас моя* ***надія****»* (ІЛЛ, с. 64), *«Я приготувався вмирати, а тут…* ***сталося з Божої волі*** *навпаки»* (ІЛЛ, с. 46), *«****Най діється Божа воля****, отамане»* (ЮГГ-М, с. 221), *«Ні,* ***Господь цього не допустить****, не сміє»* (РФ-П, с. 374), *«…бо* ***так схотів Господь****, і його не рушили»* (РФ-П, с. 182), *«****Маю лише в Бозі надію****…»* (РФ-П, с. 412), *«…****так хоче Бог****, а я три свічки купила…»* (РІ, с. 136), *«****Якщо допоможе Господь*** *– потім до вас доберуся»* (РІ, с. 239), *«…****Бог допоможе****, – хтось висловив надію»* (МД, с. 274), *«—* ***Усе в руках бога! Все в руках бога!*** *– повторяє бездушно Лисовський»* (АК, с. 71) (варто зауважити, що сакральний номен *бог* письменник використовує у текстах із малої літери, маючи на увазі назву божества будь-якої релігії), *«—* ***Хіба Бог тебе врятує****…»* (ВЛ, с. 269). Очевидно, як віруючі люди, персонажі художніх творів та повстанці у творах-спогадах звертаються до *Бога* як до єдиного джерела допомоги в безвиході.

Персонажі аналізованих творів часто виражають *уповання* на Господа, звертаючись із проханням про *милосердя* або стверджують уже про його виявлення: *«просила в Бога милосердя», «Господь був до неї милосердним»* (РФ-Є). Разом із категорією *милосердя*, що визначає *Бога* як *милосердного* в

художніх творах, у прохальних мотивах персонажів автори зазначають також такі характеризувальні кореляційні атрибути, як *милість (милостивий)* та *ласка (ласкавий)*, наприклад: *«Господь буде милостивий до цієї дитини», «завагітніла і прийняла це як Божу ласку»* (ВШ-З), *«Я у Бога нашого випрошую тільки милості... тільки милосердя», «випрошуючи собі в новонародженого Бога ласки й милосердя»* (РФ-Є), *«всміхнеться йому ласка Божа», «Який же ти ласкавий до нас, Господи!»* (РІ).

Незважаючи на визначення категорії *милосердя* з її супровідними варіативними атрибутами для характеристики *Бога,* у творах часто трапляється позиціонування *Господа* як карателя через вислови з лексемами *кара* чи *карати*, наприклад: «*Може, він милосердніший буде, чим Бог?*» (ВЛ). Спершу варто наголосити на паралельності функціонування опозицій *милосердя* та *кари*, що стають рівноцінними для характеристики *Бога* в текстах. Письменник У. Самчук у романі «Морозів хутір» визначає *Бога* як *милосердного*, проте також говорить про *кару Його за гріхи* людині: *«…Бог милосердний скарав мене за якісь гріхи»* (УС-О). Факт побутування висловів персонажів, у яких простежується семантична зумовленість *кари Божої*, побудованої на страху, залишається досить високим. Про *кару Божу* як *людський страх* зазначає у романі «Єрусалим на горах» Р. Федорів: «Панує *страх* на світі – *кара Господня* і більше нічого» (РФ-Є). Функціональні особливості семантико-конотативних словесних конструкцій із лексемами *кара/карати* письменниками використовують з різною метою, зокрема для вираження старозавітніх мотивів; порівняння; усвідомленої провини; розпачу, благання;звинувачення (Див. Рис. 4.2).

а) старозавітніх мотивів

«*Бог* не прийде києм *карати*, а кров завжди буде *помщена*» (У. Самчук)

«Катів жде *кара Господня* і *помста* нашої зброї» (В. Шкляр)

б) порівняння

«та це якась *кара Божа*, а не *свобода*» (Р. Іваничук)

«Ви вже *не заступники* наші, а *кара Господня*!» (В. Шкляр)

в) усвідомленої провини

«І я ніколи його не лишуся, *хай* навіть *скарає мене Бог*» (Р. Іваничук)

«Ой, *скарай мене, Господи*, – мовчки кається Ганна» (Р. Іваничук)

г) розпачу, благання

«*Боже*, чому ти *караєш* нас маленьких?» (В. Лопушанський)

«…чому мене *Бог покарав* паралічем?» (Р. Федорів)

«*Боже*, за що мене так тяжко *караєш*, за чиї гріхи дано мені цю *покуту*?» (Р. Федорів)

«Не *карай* мене, *Господи*, колінкуванням перед ворогом» (Р. Федорів)

ґ) звинувачення

«*Бог покарав* мене такою силою» (В. Лопушанський)

«Погрожував, що *Господь* тяжко *покарає* їх» (Ю. Горліс-Горський)

Рис. 4.2. Функціональні особливості використання словесних конструкцій із лексемами *кара*, *карати*

Вигук. Зафіксовано частотне функціонування теоніма *Бог* для вираження різних емотивних станів: здивування, захоплення, страху і т. д. Зазвичай у текстах функціонують дві найпоширеніші словесні формули: «теонім *Бог* у Кличному відмінку + присвійний займенник першої особи однини *мій*»: «***Боже мій****! То ви живий, пане Залізняк?!*» (ЮГГ-Х, с. 160) і «(вигук *О*) + теонім *Бог* у Кличному відмінку + (вигук *О*) + теонім *Бог* у Кличному відмінку»: «***Боже,***

***Боже**! Яке страшне нещастя…»* (АК, с. 58), *«— **О, Боже! О, Боже!**»* (УС-О, с. 398), *«— **О Боже!** – вистогнав він…»* (УС-Ч, с. 148). Властиво, найчастіші апеляції до *Всевишнього* виявлено при виникненні неочікуваних, часто з поганими наслідками, ситуацій, у застосуванні багатокомпонентних конструкцій: *«**Боже мій, Боже**. Не дадуть спокійно вмерти»* (ОЯ, с. 122), (ЮС, с. 22). У романі-спогадах «Холодний Яр» функціонує конструкція, яка складається з теоніма *Бог* та характеризувального прикметника *милий*, яку персонажі використовували в мовленні як вигук (зменшено-пестливе звертання до *Бога* у такій формі виражає близькість та довіру між мовцем і реципієнтом): *«**Боже милий**! – думаю...»* (ЮГГ-Х, с. 229).

Іншою формою вигуку в аналізованих романах слугують дві лексеми: *Бігме* і *їй-Богу.* Обидві побутують у текстах з однаковими семантичними значеннями: для підтвердження чого-небудь або запевнення в чомусь. Вигук *їй-Богу*, де теонім *Бог* має графічний варіант із великої літери, використовується у творах 10 разів: *«— **Їй Богу**, не брешу!»* (УС-О, с. 24). Вигук *їй-богу*, де теонім *бог* письменники вживають із маленької літери (не бажаючи вказувати *Бога* як суб'єкта конкретної релігії, але як об'єкта будь-якого віросповідання) трапляється тричі у двох текстах про визвольні події 1917–1921 років: «Чорний Ворон»: *«Ну, ви як діти, **їй-богу**…»* (ВШ-З, с. 203) та «В херсонських степах»: *«— Не знаю! **Їй-богу** не знаю!»* (ЮС, с. 119, 60). В. Лопушанський у творі «У споконвічному вирі» тричі застосовує фонетичний варіант вигуку *їй-Богу* – ***єй-Богу***: *«— Ото молодець!! **Єй-Богу**!!»* (ВЛ, с. 126). Вигук *Бігме* (від злиття двох основ в одну: *Бог йме,* тобто «має віру») письменники застосовують у трьох романах «Палиця для прокажених», «Маруся» та «Червоний» про період визвольних змагань 1917–1954 років: *«**Бігме**, варто жити…»* (РФ-П, с. 118), *«Ой, **бігме**, брешеш»* (РФ-П, с. 38). У романах «Симон Петлюра» та «На чужих вітрах» наявні структури з теонімами *Бог* і *Господь*, які слугують вигуками із застережним значенням: *«— **Бог з тобою**, Уляно»* (ОЯ, с. 58), *«— **Господь з вами**!…»* (ВФ, с. 236).

4.2.2. Власні назви, що формують сакральну периферію творів

Характеризувальні атрибути, які функціонують в аналізованих художніх творах, створюють додаткове конотативно-понятійне коло для лексеми *хрест* і реалізуються у таких прикладах: «***Хрест*** *означав милосердя. Шабля означала смерть»* (РФ), *«На Святий Хрест…»* (ВЛ). Важливо наголосити, що письменниками використовують у своїх творах конотонім ***Голгофа*** як неподільний атрибут назви *хрест*, наприклад: *«Тієї хвилини доля поклала мені на плече хрест, і я поніс його на свою Голгофу»*, *«трапляються свої Голгофи – великі, трагічні, високі»* (РФ-Є), *«поніс хреста на Голгофу»* (РІ), *«повинні тягнутись у хвості на Голгофу»* (УС-О), *«Бо ми тепер на шляху народної Голготи!»* (ВЛ). Тема людських страждань є провідною у романі Р. Федорова «Єрусалим на горах», де топонім сакрального характеру *Голгофа* стає їхнім уособленням у тексті: *«…не на всі Голгофи людина виносить свій хрест»* (РФ-Є).

У творі-спогадах «У херсонських степах» автор Ю. Степовий використовує двокомпонентну назву ***Вифлеємська зірка***, знак народження *Ісуса Христа* людям, як вираження надії чи віри персонажів у добре майбутнє народу, наприклад: *«Народ всюди шукав Вифлеємської зірки. То тут, то там займалися вогники надії на щось нове, довгоочікуване»* (ЮС, с. 112).

Визначальним є функціонування в текстах аналізованого джерельного масиву *геортонімів*, що позначають церковні свята (незважаючи на заборону релігійного віросповідання). Це найбільш численна група власних назв (107 онімів), пов’язаних із урочистостями на честь *Ісуса Христа та Матері Божої*. Народження *Ісуса Христа, Сина Божого* є одним з найбільш вагомих свят у текстах аналізованих творів, що реалізується у таких прикладах: ***Різдво*** (39) *«А полювання вчительське на школяриків, які на Різдво збиралися колядувати?»* (РФ-Є, с. 109), ***Різдво Христове*** (3) *«— З Різдвом Христовим – дай, Боже, Григоре!»* (УС-О, с. 234), ***Різдвяні свята*** (2) *«Різдвяні свята принесли страшну холоднечу»* (ОЯ, с. 178), ***Божеє Рождество*** (1) *«…коли треба було славити*

Бога та Божеє Рождество» (АК-Ч, с. 88). Також письменники вживають геортоніми, що позначають передріздвяні традиційні святкування, які засвідчені в різних графічних варіантах, наприклад: ***Святвечір*** (3) *«…і аромат свічки, яку запалюють на Святвечір»* (ОЯ, с. 106), ***Свят-Вечір*** (1) *«Свят-Вечір...У кожній хаті на покуті снопик жита й сіно, на ньому традиційні страви…»* (МД, с. 320), ***Святий Вечір*** (1) *«Вдова Марія прийшла до Наталки на Святий Вечір…»* (РІ, с. 208), ***Йорданський Святвечір*** (2) *«Йорданського Святвечора Сакатура зіщулилася в тривозі…»* (РІ, с. 263, 318), ***приголомшена Різдвяна ніч*** (1) *«…чуєш, яка приголомшена Різдвяна ніч?»* (УС-Є, с. 242), ***Щедрий Вечір*** (1) *«…щоб відсвяткувати з батьками Щедрий Вечір…»* (РІ, с. 263). Про свято *Хрещення Господнього* згадується лише у творах «На чужих вітрах», «Стежками Холодноярськими» та «Вогненні стовпи», де вжито геортонім ***Водохреща*** (5) *«Потім перейшли до іншого села і там відсвяткували Водохреща, напились свяченої…»* (МД, с. 322).

Урочистість *Воскресіння Христового* або ж *Пасхи* є важливим святом в аналізованих текстах. Найчастіше письменники згадують назву ***Великдень*** (40), однак трапляються й такі варіанти: ***сумний Великдень*** (1) *«Зрештою, той сумний Великдень поступово западався під землю…»* (РФ-Є, с. 198), ***Великодня ніч*** (1) *«Спокійно також минула Великодня ніч — всипана зорями і свіжа до приморозку»* (РФ-Ч, с. 164), ***Великодні свята*** (1) *«На третій день Великодніх свят збиралися в дорогу»* (ОЯ, с. 85), ***Воскресіння*** (1) *«У дусі Воскресіння простім один одному…»* (ОЯ, с. 83), ***Пасха*** (1) *«— Дасть Господь, Пасху святкуватимемо вже в Україні»* (ВФ, с. 16). Свято *Христового Вознесіння* на небо знаменується традиційними прикрашаннями помешкань людей зеленню, що має відбиток у текстах, які проаналізовано, наприклад: ***Зелені свята*** (1) *«Ще до Зелених свят зацвіла картопля, зазеленіли огірки…»* (ОЯ, с. 87), ***Зелені святки*** (1) *«Особливо це приємно навесні і влітку, а найприємніше на Великдень, під час «проводів» або на Зелені святки»* (УС-О, с. 53), ***Зелена неділя*** (1) *«У Зелену неділю Анеля, прибрана у вишиту сорочку…»* (ОЯ, с. 87).

Назву другої неділі після *Воскресіння Христового*, знаної також як ***Провідна неділя*** (1), згадує О. Яворська у романі «На чужих вітрах»: *«Я син війта, арештованого польською владою у Провідну неділю 1934 року…»* (ОЯ, с. 165). І про свято *Преображення Господнього* пише лише М. Дорошенко у творі-спогадах «Стежками Холодноярськими», називаючи його ***Спасом***: *«Спаса – щедре українське православне свято»* (МД, с. 217).

Письменник Ю. Степовий використовує оніми ***Пречиста*** та ***Покрова*** для номінації свят *Успення Пресвятої Богородиці* й *Покрови Пресвятої Богородиці* в тексті твору «У херсонських степах», наприклад: *«У кожному подвір'ї немов на Пречисту на ярмарку – шум, гомін, вигуки…»* (ЮС, с. 47), *«На Покрову дивізія займала околиці, з яких вирушала на захід…»* (ЮС, с. 89).

В аналізованих текстах письменники також часто використовують найменування, що позначають *християнське Богослужіння*, наприклад: ***Служба Божа*** (15), ***служба Божа*** (10), ***урочисте Богослуження*** (7), ***Богослужба*** (2), ***престольна Служба Божа*** (2), ***Богослуження*** (1), ***Богослужіння*** (1), ***Свята Літургія*** (1), ***Служба*** (1), ***празнешне Богослужіння*** (1). Письменниця О. Яворська вживає також і назви, що позначають різновиди *Богослужінь*, як-от: ***Великопісна Утреня*** (ОЯ, с. 77) та ***Панахида*** (ОЯ, с. 11).

У творах про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття для зображення повноти віри в силу *Бога* та повноту *Його* мудрості автори уживають різні онімні конструкції із прикметником *Божий*, наприклад: ***Божа благодать*** (МД, с. 316) (ВФ, с. 99), ***Божа воля*** (УС-Ч, с. 113), ***Божа обитель*** (ОЯ, с. 161), ***Боже милосердя*** (РФ-П, с. 177), ***Боже правосуддя*** (РІ, с. 259), ***Боже тіло*** (ОЯ, с. 81), ***Божий намір*** (РІ, с. 136), ***Божі промисли*** (РФ-П, с. 381), ***Божа справедливість*** (РІ, с. 191), ***дар Божий*** (РФ-П, с. 247), ***сила Божа*** (УС-О, с. 43, 239), ***світ Божий*** (УС-О, с. 239), ***свічі Божі*** (УС-О, с. 239), ***Суд Божий*** (ОЯ, с. 256), ***янгол Божий*** (УС-О, с. 105) (а також ще такі приклади: ***Страшний Суд*** (ОЯ, с. 220, ***Судовий Христовий Престіл*** (ОЯ, с. 171).

Незважаючи на офіційну заборону діяльності церкви в Україні у XX столітті, українці все ж були віруючими людьми. Це засвідчують ***варіанти назви Бога*** *у богословських текстах, привітаннях, прислів'ях*, наприклад, цитати із требника в романі «Холодний Яр»: *«…голосно читає псалом «**Помилуй мя, Боже**»* (ЮГГ-Х, с. 123), *«**Помилуй мя, Боже, по великій милости Твоїй**…»* (ВЛ, с. 286), *«…молитва-волання врешті-решт звелася до двох-трьох слів: «**Господи, спаси й сохрани! Господи, зглянься над нами**!»* (РФ-Є, с. 209).

Описуючи великі релігійні свята у текстах, письменники використовують і відповідні християнські вітання:

«Христос рождається/народився»: *«Над головами – туманне сяйво безлічі свічок «**Христос рождається, славим тя**», – виривається з тієї гущі людей»* (УС-О, с. 159), *«…і її чистий високий голос зливається з їхніми піднесеними голосами: — **Христос народився**! — **Славімо його**!»* (ОЯ, с. 34);

*«Христос воскрес»: «— **Христос воскрес**! — **Воістину воскрес**! – цілувалися вони тричі»* (УС-О, с. 400), *«…проспівали три рази «**Христос воскрес**»…»* (УС-Ч, с. 165), (РФ-Є, с. 82, 136);

*«Слава Ісусу Христу»: «**Слава Ісусу Христу**! Чи можна…»* (ОЯ, с. 38), та частіше в текстах письменники вживають варіанти скороченої форми, наприклад: *«Здорова будь!», «**Слава Ісу**!», «З неділею!»* (ВШ-М, с. 22), *«…привітається з офіцером по-християнськи – «**Слава Йсу**», а той відкаже: «У нас Бога нєт!»* (РІ, с. 143), *«…спиною «**славайсу**» сказав…»* (РІ, с. 111).

Непоодинокими в аналізованих художніх матеріалах є використання назв молитов, які персонажі або лише згадують, або промовляють повний текст: *«Отче наш»: «Ти вмієш, Ольго, «**Отче наш**»? «Ніколи ні єдиного слова з «**Отченаша**» не пролунало у вашій хаті?»* (РФ-Є, с. 341), *«…вишіптуючи «**Отче наш**», дякуючи Господеві…»* (РФ-Є, с. 46), (ВЛ, с. 275), (УС-О, с. 153, 356); *«…від голосу якого на «**Буде ім'я Господнє**» дзвеніла церковна баня…»*

(РІ, с. 191); *«…проговорив кілька молитов, а зокрема «**Нехай воскресне Бог і згинуть всі вороги його**»* (УС-Ч, с. 165).

До того ж лексема *Бог* як теонім функціонує в *обітниці* в романі «Палиця для прокажених»: *«…Поможи мені, **Боже**, обітницю цю сповнити…»* (РФ-П, с. 197) та в назві *церковного гімну* України в тексті «Чого не гоїть вогонь»: *«А там «**Боже** великий, єдиний, нам Україну храни!»* (УС-Ч, с. 124). Мовознавець П. Мацьків зазначає, що *«кореферент єдиний* (що використовується як означальний атрибут *Бога* в тексті церковного гімну) *позначає теоцентричність і телеоцентричність Бога»* [101, с. 53]. Мовлення людей у власне українському суспільстві неможливе без побутування в ньому самобутніх прислів'їв і крилатих висловів, що, властиво, й передали письменники. Виокремлено чотири вислови з чотирьох різних творів, які є яскравими прикладами української фразеології з функціонуванням у них теоніма *Бог*, наприклад: *«…бо знову: **береженого Бог береже**»* (РФ-П, с. 396), *«…так його зовсім **у Бога за пазухою**, для птахи лише вільна дорога...»* (УС-Ч, с. 74), *«…спокійно жити під девізом: «**Богові – свічку, чортові – огарок**»* (РФ-Є, с. 410), а також біблійний вислів із Старого Завіту, який став крилатим та часто вживаним: *«— Воля Божа! **Бог дав – Бог взяв!**»* (ВЛ, с. 286).

4.2.3. Функціонально-стилістичні особливості використання оніма *Богородиця*

Найменування *Божа Матір* згадано в 13-ти творах із 20-ти аналізованих. Важливо, що персонажі виражають свою надію та віру в *Богоматір* та апелюють до *Неї* на рівні з *Господом.* Окреслено два випадки, де письменники вживають теонім *Богородиця* для здійснення благословення та запевнення в добрі: *«Заспокойтеся, люди добрі, **Матір Божа з нами**…»* (РІ, с. 246), *«**Хай береже вас від куль Матка Боска Ченстоховська**»* (ВФ, с. 16) (фонетичний полонізм). Посесивні характеризувальні відтопонімні прикметники разом із варіантами теонімів *Богоматір/Матір Божа* окреслюють територіальну

розташованість ікон, звідки і походять назви, наприклад: *«…образок* ***Ченстоховської Матері Божої****»* (ЮГГ-М, с. 162–163), *«— А вас –* ***Матір Божа Почаївська****…»* (ВФ, с. 16), *«…це була так звана* ***Федорівська Богоматір****…»* (РФ-Є, с. 130). У. Самчук застосовує в романі «Морозів хутір» трикомпонентну формулу з характеризувальним прикметником: *«…біля ікони* ***Матері Божої Скорблящої****…»* (УС-О, с. 61). Зменшено-пестливий двокомпонентний варіант теоніма *Матір Божа* трапляється і в романі «Морозів хутір»: *«—* ***Матінко Божа****!»* (УС-О, с. 450). Варіант *Богородиця* згадується у творах дванадцять разів: *«Він із-під ікони* ***Богородиці****, й з-під портрета Шевченка…»* (РФ-Є, с. 228). У «Вогненних стовпах» Р. Іваничук використовує теонім *Богородиця* у молитві: *«Пресвятая* ***Богородице****, спаси нас!»* (РІ, с. 322), а В. Шкляр – як частину двокомпонентного топоніма: *«— Сльоза* ***Богородиці****. Так називається це джерело»* (ВШ-З, с. 368). Варіант *Мати Божа/Матір Божа* трапляється вісім разів у різних романах, наприклад: *«— Подивись, їхня* ***Мати Божа*** *подібна до нашої»* (СС, с. 170), *«…молилася щоночі до* ***Матері Божої****…»* (ОЯ, с. 172, 19), *«Не обдурила* ***Божа Мати****»* (АК-С, с. 248). В. Фольварочний у «Симоні Петлюрі» послуговується варіантом *Божа Матінка* зі зменшено-пестливим значенням, щоб передати особливу любов і пошану персонажів творів до *Богородиці*: *«…попросимо* ***Божої Матінки****, щоб…»* (ВФ, с. 272). Інші варіанти цього теоніма, які не мають повторів, поділяємо на:

- *однокомпонентні*: ***Богоматір*** (РФ-Є, с. 187);
- *двокомпонентні*: ***Богородиця-Діва*** (ВШ-М, с. 233), ***Божа Матір*** (ОЯ, с. 189, 172), ***Пресвята Богородиця*** (ОЯ, с. 247, 117), ***Пречиста Мати*** (ЮС, с. 28);
- *трикомпонентні*: ***Мати Бога Вишнього*** (УС-О, с. 70), ***Пресвята Діва Марія*** (ОЯ, с. 189), ***Свята Діва Марія*** (ЮГГ-М, с. 138).

Отже, в аналізованому матеріалі найуживанішою назвою на позначення *Матері Божої* є варіант *Богородиця*, який є не лише найчастотнішим, але й

вирізняється багатим функціональним навантаженням. Найменування *Богородиця* уживане найчастіше в імперативах у значеннях: захистити, благословити, вберегти. Також у текстах зафіксований двокомпонентний топонім (*джерело Сльоза Богородиці*) та ікононіми (*Матір Божа Почаївська, Матір Божа Скорбляща, Матка Боска Ченстоховська, Федорівська Богоматір*), до складу яких входить аналізована власна назва.

4.2.4. Назви святих, пророків, язичницьких божеств і богів інших релігій

Назви канонізованих святих християнської віри, старозавітніх пророків і навіть міфологічні божества кількісно репрезентовані у текстах обох періодів (1917–1921; 1942–1954). Однокомпонентний теонім *Бог* згадується 363 рази, а кількість *назв божеств різних релігій* становить 73 одиниці різної структури. Для характеристики назв божеств виокремлюємо три тематичні категорії.

А. Назви святих християнської віри. До цієї підкатегорії відносимо назви канонізованих святих, старозавітних пророків чи героїв. Їхня кількість налічує 31 найменування у 14-ти текстах. Назви апостолів *Петро* і *Павло* згадуються в романах 4 і 3 рази відповідно, наприклад: *«— Ісус Христос, святі* ***Петро*** *і* ***Павло*** *також під виглядом жебраків…»* (ОЯ, с. 182). Тут же письменниця О. Яворська згадує і *святого Миколая*: *«—* ***Святий Миколай*** *припізнився, пустіть переночувати»* (ОЯ, с. 93). Персонажі роману «Єрусалим на горах» Р. Федорова двічі апелюють до *апостола Петра*: *«З чим являюся перед* ***святим Петром****, вояк я прецінь…»* (РФ-Є, с. 149), *«…а* ***святий Петро-ключник*** *від раю, пошкрябує лисину й уперто не відчиняє браму…»* (РФ-Є, с. 281). Та Р. Іваничук у «Вогненних стовпах» вказує імена святих як назви релігійних християнських свят: *«…подався на престольний празник до Космача в День* ***Петра і Павла****»* (РІ, с. 276). Двокомпонентна назва *архангела Михаїла* тричі згадується у трьох романах для біблійної характеристики агіоніма: *«…будівля з чотирикутною вежею і гострим шпилем, на якому височів*

архістратиг небесного воїнства Михайло» (ВШ-М, с. 115, 128). Назву *святого Юрія,* зображеного на коні, використовує письменник Р. Федорів у текстах двох романів: *«…що ось-ось над'їде на сивому коні* ***Святий Юрій*** *і спитає…»* (РФ-П, с. 135), *«…отой* ***святий Юрій****, котрий гарцює на білому коні по долах і горах…»* (РФ-Є, с. 328). У романі «Єрусалим на горах» автор додає до номена *Юрій* характеризувальний іменник *Змієборець*, оскільки *святий* зображується на іконах верхи на коні, пробиваючи списом змія, який, символізує зло: *«Тема* ***Юрія Змієборця*** *– це вічне змагання зі злом»* (РФ-Є, с. 220). Образ *Юди*, одного із дванадцяти апостолів, у чотирьох романах подається письменниками лише метафорично через його запроданство стосовно *Христа*, тобто персонажі творів порівнюють або засуджують один одного, зазначаючи *Юду* та маючи на увазі його зрадницький вчинок: *«…учинився* ***Юдою*** *і за тридцять засмальцьованих рубликів…»* (РФ-Є, с. 17), *«…які, подібно* ***Юді****, що продав Христа за тридцять срібних…»* (ЮС, с. 111), *«…і виплюнув йому в обличчя слово «****Юда****!»* (РІ, с. 94), *«—* ***Іуда****, він і є* ***іуда****»* (ВШ-З, с. 28). Образ *Юди*, тобто того, хто асоціюється зі зрадою та нечесністю, став символічним і в українській літературі: *«Та це ж христопродавці.* ***Юди*** *в українській шкурі»* (ЮС, с. 116). У тексті Святого Письма (переклад І. Огієнка) зазначається: *«Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати»* (Мр. 14:10), де є одночасно неподільний складник єдності *Юди* зі спільнотою апостолів та несумісна з цим його зрада *Христа.* У Євангеліє від Івана (переклад І. Хоменка) подається найменування *Юди Іскаріотського* за шість днів до свята Пасхи у Витанії, при цьому наголошується знову на майбутній його зраді як неподільному атрибуті з конотативною співвіднесеністю його імені: *Каже тоді один з його учнів, Юда Іскаріотський, що мав його зрадити*: *«Чому не продано це миро за триста динаріїв і не роздано бідним?* (Ів. 12:4–5). Оцінно забарвлений агіонім *Юда* стає цілісним із семантичною основою біблійного сюжету, що так само

переноситься на порівняльні звороти для персонажів творів: *«учинився Юдою»* (РФ-Є), *«подібно Юді», «христопродавці»* (ЮС), *«Іуда, він і є іуда»* (ВШ-З).

Виокремлено двокомпонентні та трикомпонентні конструкції, які складаються із характеризувального прикметника *святий* та власне *біблієантропоніма* (+ *апелятив*) і вживаються в шести творах:

- **патронат монастиря, образу, ордену, університету, церкви**: *монастир Святої Мотрі* (ЮС, с. 74); *Свята Софія* (ВФ, с. 17), *Святий Пантелеймон Цілитель* (АК-С, с. 244); *орден святого Іоанна* (ВШ-З, с. 278); *університет імені Святого Володимира* (ВФ, с. 72); *церква Святої Анни*; *церква Святого Онуфрія* (ОЯ, с. 65), *церква Івана Златоуста* (ВШ-З, с. 377), *церква Іоана Богослова* (ЮГГ-Х, с. 172);
- **уповання на святого, порівняння персонажа зі святим**: *«…з її очей можна було малювати* ***святу Магдалину****, а то й Мадонну…»* (РФ-Є, с. 20), *«— Чи* ***святий Николай*** *не видить…»* (РФ-Є, с. 337), (РФ-П, с. 128), *«…оповіла через сон блаженна Теодора учневі* ***Святого Василія****»* (ОЯ, с. 130), *«…слова* ***Святого Григорія Богослова*** *відносяться…»* (ОЯ, с. 83).

Слід зазначити, коли йдеться про *святих* або персоналій, які так чи інакше вплинули на хід становлення історії релігій, то неможливо оминути імена старо- та новозавітних пророків чи героїв. Виокремлено 11 біблієантропонімів, які письменники зазначають у семи творах.

Назви старозавітних пророків, царів, героїв: ***Авраам, Ісаак***: *«Бажаючи жертви з Ісаака, хотів досвідчити Авраама…»* (ВЛ, с. 41) (дві назви старозавітних патріархів *Авраам* та *Ісаак* згадуються у контексті молитви). До того ж біблійні антропоніми *Авраам, Ісаак, Мойсей*, що позначають праотців, завдяки яким *Господь* сповнив свої обітниці та продовжив рід, «експлікуються в слотах Бог (агенс) діє на хтось (пацієнс) і Бог (агенс) діє на хтось (бенефіціант). Прототипною основою уніфікованої синтаксичної конструкції виступає дія з двома ядерними парципіантами (агенс, пацієнс)» [28, с. 55–56]. Бачимо, що *могутність Бога-вседержителя* проявляється якраз тут: через дію

на когось, хто може сповнити Його волю; ***Адам і Єва***: *«…про гріховний подвиг **Адама і Єви**, з якого народилася любов…»* (РІ, с. 277), *«…що, напевно, й **Адам з Євою** подібного раю не знали…»* (РІ, с. 138). Р. Іваничук та У. Самчук, використовуючи імена праотців *Адам* і *Єва*, зазначають мотиви старозавітної історії: *«…колишній рай, з якого свого часу, як ви прекрасно знаєте, янгол Божий вигнав **Адама і Єву**...»* (УС-О, с. 105); ***Давид***: *«…починаючи, мабуть, від **царя Давида**, не можуть розгадати…»* (РФ-Є, с. 318). Поведінка відчаю і розпачу головного персонажа повісті «У споконвічному вирі» зіставляється з поведінкою давньоєврейського пророка *Єремії*: *«Здається, **пророк Єремія** не голосив так над звалищами Єрусалиму»* (ВЛ, с. 372); ***Мойсей***: *«…ніхто з українців не забороняє мені сповідувати **Мойсеїв** закон…»* (РІ, с. 216).

Назви новозавітних апостолів, святих: ***Іван Хреститель***: *«…суворі очі його батька, отця Василія, настоятеля храму Івана Хрестителя»* (ОЯ, с. 126): двокомпонентна назва святого *Івана Хрестителя* як патроната храму, зазначеного в романі «На чужих вітрах»; ***Йосиф з Арімафеї, Никодим, Пілат***: *«…що тіло Христове з дозволу Пілата зняли таємний Ісусів учень Йосиф із Арімафеї і Никодим…»* (РФ-Є, с. 221); ***Іоанн Богослов, Іоанн Златоустий***: *«Навіть Об'явлення Іоанна Богослова не малювало…»* (ВШ-З, с. 81), *«…фоліант у шкіряній палітурці «Маргарет **святого Іоанна Златоустого** з душеполєзними поучальними словами»…»* (ВШ-З, с. 83). В. Шкляр уживає двокомпонентне найменування апостола *Іоанна Богослова* як частину назви останньої книги Нового Заповіту.

Назви інших божеств: у трьох історичних романах «Морозів хутір», «Палиця для прокажених» і «Чорний Ворон» десять разів згадуються назви богів ***слов'янської міфології***: ***Велес***: *«Велес – скотний бог поважно шкандибав по пасовиськах, пантруючи своїх волів»* (РФ-П, с. 355); ***Дажбог, Лада, Мокош, Перун, Сварог***: *«…бо він був затятим язичником, який молився Дажбогу, Сварогові, Перуну, Мокоші…»* (ВШ-З, с. 295); *«**Сонце-Сварог** щоранку колядувало під вікнами…»* (РФ-П, с. 355). До того ж у двох творах простежуємо

випадки вживання назв богів ***єгипетської*** та ***римської міфологій***, наприклад: «*…що* ***богом Єгипту*** *був* ***Озіріс****, що Рим заснували Рем і Ромул…»* (УС-О, с. 313–314), «*…але* ***Венера, богиня любові****, була гордою і красивою»* (ОЯ, с. 25). Важливим фактом є функціонування назви бога ***ісламського вірування*** *Аллаха* в текстах двох творів: «*…настромивши черепи на палиці, бігали й викрикували, немов татари, «****аллах****» і «****аллах****»* (РФ-Є, с. 432). Р. Федорів послуговується назвою *бога* для вигуку в тексті. А в «Холодному Яру» Ю. Горліса-Горського теонім *Аллах* слугує для вираження уповання людей на вищу силу: *«По кому стріляють –* ***Аллах*** *відає»* (ЮГГ-Х, с. 253).

4.2.5. Репрезентація назви «нечистого» у текстах творів

Ураховуючи те, що персонажі всіх творів були переважно християнами, то, відповідно, у своїх звертаннях, вигуках, згадках вони називали не лише *Бога*, але й *Диявола* (у різних варіантах) як протиставної духовної сили. П. Мацьків зазначає, що «сатана персоніфікує світове зло, він старається людей ввести в гріх, щоб мати можливість їх звинувачувати перед Богом. Бог всемогутній і вічний, хоч інколи здається, ніби сатана торжествує, все ж його дії обмежені Богом» [101, с. 178]. Науковець наголошує на тому, що, попри існування дуальності *Господь/Диявол*, усе ж визначальну позицію та першість має *Бог.* Дослідниця Е. Померанцева стверджує, що, незважаючи на те, що образ чорта «спирається на давні, дохристиянські уявлення, проте він значно пізніший, помітно забарвлений біблійними мотивами» [139, с. 116]. Саме християнське начало має відблиск в аналізованих прикладах із назвою чорта, оскільки У. Самчук у трилогії «Морозів хутір» вказує протиставну дуальність «***Бог і Антихрист***», де *Антихрист* має семантичну категорію *Антибога.* Р. Федорів у романі «Єрусалим на горах» двічі позиціонує в парі протиставні семантикозалежні лексеми *Бог* і *чорт*: «*…так не вміщується під капелюхом, що за моєю брамою у білому світі нема ані Бога, ані чорта»* (РФ-Є, с. 342),

«…залякані Богом і чортом, притишені молитвами…» (РФ-Є, с. 19). Письменники засвідчують різні номени «нечистого» для:

а) очевидного прояву наслідку за скоєний гріх, тобто в цій категорії йдеться про причинно-наслідкові зв'язки добра-зла, винагороди-покарання; Власне Р. Федорів у «Єрусалимі на горах» подає два варіанти вживання назви диявола серед персонажів роману в контексті наслідковості: *«…баламкаєш ногами й по-святотатському посвистуєш, з лінощів, з неохоття не помічаючи, що невидима сила,* ***поганський Пан****, який зветься тут* ***Чаром****, бере над тобою владу…»* (РФ-Є, с. 81);

б) перифразу, порівняння когось/чогось із дияволом: так, А. Кокотюха у «Справі отамана Зеленого» подає цілий ряд варіантів назв нечистого як іншоназву радянської влади: *«Совіти – це зло. Не буває чортів з янгольськими крильцями. Називати можна по-різному –* ***Люципер, Сатана, Диявол, Демон, Вельзевул****. Однаково всі від чорта»* (АК-С, с. 103); У. Самчук в історичному романі «Морозів хутір» подає найменування *Вельзевул* як назву нечистої сили також у порівнянні: *«…кроки, що падали просто на голови, мов камені, кидані* ***Вельзевулом****»* (УС-О, с. 319);

в) вираження ймовірності ситуації: у творі «Палиця для прокажених» Р. Федорів вживає конструкцію «*Чорт із ними»* з теонімом *Чорт*: *«****Чорт із ними****, з ранами, болями…»* (РФ-П, с. 388); там же використано три пропріативні пари, де оніми мають протиставне значення: *«Хто має судити такий порядок?* ***Бог чи Сатана****?»* (УС-О, с. 341), *«…драма, в якій* ***Бог і Антихрист*** *грають головні і вічно ті самі ролі»* (УС-О, с. 387), *«…і що я завтра сотворю:* ***Бога чи Диявола****, Життя а чи Смерть, Добро чи Зло?»* (РФ-Є, с. 156).

Отже, у заявлених художніх творах використано вісім варіантів назв, що позначають «нечистого», для прояву наслідку за скоєний гріх, порівняння когось або чогось із дияволом та вираження ймовірності певної ситуації.

4.3. Оніми як елементи інтертекстуальності у творах про національно-визвольний рух

Загальновідомо, що на формування картини світу як окремого індивіда, так і конкретного народу чи етносу впливають соціальні чинники, виховання, освіта, релігійні погляди чи традиції. Окремо розділяємо образно-мовну картину світу (невигадану, реальну, самобутню) і таку, що може бути результатом філософсько-міфологічних домислів. Про це пише дослідниця Н. Слухай, яка стверджує, що «у кожній мові наявні дві картини світу – реальна і міфопоетична, які доповнюють одна одну, де з останньою ще співвідноситься авторська образна мовленнєва картина світу» [165, с. 414].

Б. Гаспаров говорить про дуальність мовної картини світу, що зумовлює своєрідне функціонування двох картин сприйняття світу: одна, звісно ж, авторська, тобто сприйняття світу крізь призму його бачення автором, й інша – міфологічно-образна [36, с. 318]. І в певний момент читач спостерігає через порівняльні моменти схожі або ж ідентичні образи. Безперечно, що варто говорити й про цінність бачення картини світу, оцінну її орієнтованість через результати авторських трансформацій та розумових уявлень. Система цінностей розглядається вираженням також і менталітету нації або індивіда зокрема, де ціннісна картина світу відображає етнокультурні норми [43, с. 155].

Найчастіше виявлення дуальності співіснування та функціонування картин світу декларується введенням письменниками в текстову структуру твору онімів, які й демонструють, з одного боку, самобутність культурних або історичних показників етносу, а з іншого – результат бачення та уяви конкретного індивіда (письменника). Та дуже часто письменники використовують так звані поетоніми не для встановлення прямих асоціативних зв’язків із денотатом, а навпаки, апелюючи «до набору диференційних ознак імені» [81, с. 172], тим самим акцентуючи увагу реципієнта на характерних рисах персонажа твору. Продовжуючи тему споріднених асоціативних онімів, що увібрали значеннєво схожі атрибутивні характеристики, білоруська

дослідниця І. Ратнікова зазначає, що трансформації ономастичного значення можливі у двох випадках: 1) за подібністю ознак домінантів; 2) через спільність асоціацій, які вони викликають [142, с. 613]. Ономастична метафора існує в дескриптивній рамковій конструкції – мікроконтексті, який обов'язково містить рамковий атрибут, або актуалізатор [142, с. 613].

В аналізованих матеріалах, окрім історично зумовлених ЛХА чи псевдонімів, виявлено функціонування *антропонімів із інтертекстуальними ознаками*. Серед 24 випадків використання письменниками цих назв є доволі часті повтори тих самих найменувань. Лише в чотирьох творах («Морозів хутір», «Симон Петлюра», «Стежками Холодноярськими», «Чого не гоїть вогонь») згадується двокомпонентний антропонім *Тарас Бульба* з однойменної повісті Миколи Гоголя. Основною функцією та мотивом уведення в текстову структуру власних назв, а саме цих *інтертекстуальних антропонімів*, є порівняння діяльності та особливостей характерів їхніх героїв із персонажами досліджуваних творів. Так, із *Тарасом Бульбою* порівнює себе автор спогадів «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко: *«…помчали, як* ***Тарас Бульба*** *із синами»* (МД, с. 301). Натомість У. Самчук у тексті «Морозів хутір» *Тараса Бульбу* зіставляє із Запорізькою Січчю, як-от: *«…спочатку за* ***Січ Запорізьку*** *разом з* ***Тарасом Бульбою****, слідами Хмельницького…»* (УС-О, с. 284). Хоча двокомпонентна антропонімна конструкція є фіктонімом, проте увібрала в себе ідейність чи втілення патріотизму. В. Фольварочний згадує *Тараса Бульбу* як театрального персонажа: *«З ноги самого Садовсього, котрий* ***Тараса Бульбу*** *грав…»* (ВФ, с. 209). У романі «Чого не гоїть вогонь» У. Самчука зафіксовано найменування *Тараса Бульби* з оцінним, характеризувальним прикметником *бойовий* (УС-Ч, с. 70). Три випадки функціонування антропоніма *Дон Кіхот* у трьох різних творах пов'язано з порівняннями. Наприклад, у «Холодному Яру» письменник Ю. Горліс-Горський порівнює боровицького отамана Солонька та іншого його побратима із *Дон Кіхотом* і *Санчо*: *«Приїхав якийсь високий огрядний чоловік на здоровенному сірому коні. А з ним один маленький, на*

*невисокому «киргизові». — Боровицький отаман Солонько. — **Дон Кіхот і Санчо**...»* (ЮГГ-Х, с. 79). На противагу цьому, в тексті письменника Р. Іваничука увиразнено характеристику нерозлучності або ж вірності, коли йдеться про *Дон Кіхота* і його коня *Росінанта*: *«…і стане він з тобою нерозлучний, мов **Росінант з Дон Кіхотом**…»* (РІ, с. 219). У романі «Єрусалим на горах» Р. Федорова трапляється словозаміна, тобто персонаж Ключар отримав переназву *Дон Кіхот*, надану йому за його особливості характеру, схожі до героя з твору Сервантеса: *«Хотілося мені обняти цього милого й мужнього чоловіка, **Дон-Кіхота з Черчена**. Тільки замість уявних Сервантесових ворогів чатували на нього вороги справжні»* (РФ-Є, с. 222) (*пор. Дон-Кіхот з Ламанчі*). Усього лиш одне використання має образ *Дон Жуана*, що зазначається У. Самчуком у романі «Морозів хутір» для порівняння капітана гвардії Водяного з поведінковими манерами ловеласа, наприклад: *«Ні, він не порожній балакун і не патентований **ловелас, Дон-Жуан**. Він поважний і солідний офіцер армії…»* (УС-О, с. 61). Літературних героїв *Марусю Чурай* та *Фауста* в текстах «На чужих вітрах» і «Чого не гоїть вогонь» письменники О. Яворська і У. Самчук відповідно використовують лише згідно з ідейними замислами їхніх образів, зокрема цитують вислови *Фауста*: *«Не рівня я богам», як казав ваш **Фауст**…»* (УС-Ч, с. 23); *«— Отже, парубка отруїла, як **Маруся Чурай**?»* (ОЯ, с. 39).

Тристоронні асоціативні зв’язки проводимо між романом У. Самчука «Чого не гоїть вогонь» (персонажем Яковом), поемою Івана Котляревського «Енеїда» та творами античної міфології. Йдеться про порівняння персонажа У. Самчука *Якова* спочатку із *Енеєм*, а згодом із *Парисом*: *«Яків у цей час нічим не скидався на «залізного майора», а нагадував скорше **Енея**, що про нього дотепно розповів один полтавець, або того **Париса**, сина царя Трої…»* (УС-Ч, с. 61). Згадуючи *Енея*, первинно героя Вергілія в його «Енеїді», неможливо не провести паралель із вітчизняною літературою, де *«полтавець»*, як про Івана Котляревського пише У. Самчук, також вводить персонажа *Енея* з

однойменної «Енеїди» Вергілія. До цього ж, У. Самчук порівнює *Якова* із *Парисом* – героєм давньогрецьких міфологічних творів. Привід для такого зіставлення вбачаємо в спільних внутрішньохарактерних рисах персонажів: войовничості, завзятості та хоробрості. Помічаємо, що письменник, використовуючи імена героїв міфологічних творів, показує, що просторово-часові бар'єри відсутні для подібних метафорично-образних знаків. Цю думку підтверджує мовознавиця Г. Лукаш, зазначаючи, що міфонім отримує вторинну номінацію, у результаті якої ім'я збагачується новим конотативним значенням, отже, виникає конотонім [91, с. 114].

Інший приклад порівняння персонажів за манерою поведінки або характерними рисами спостерігаємо в романі «Чого не гоїть вогонь». Згадується уже реальна історична особа *Мата Гаррі*: *«—…дама світу, якась* ***міфічна Мата Гаррі****…»* (УС-Ч, с. 37). Манеру поведінки історичної особи письменник проєктує на персонажа *Ясну* через її загадковість, незрозумілість дій чи слів. Таких історичних осіб, як *Кий, Щек, Хорив* та *Либідь,* героїв «Повісті минулих літ», згадує в романі «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук задля асоціативного уособлення міста Києва: *«…і це вже не буде* ***Кий, Щек і Хорив*** *із своєю* ***сестрою Либіддю****, а – брук і цегла»* (УС-Ч, с. 48). Про це ж йдеться і в текстах творів «Ми ще повернемось» (ЮГГ-М, с. 111) і «Морозів хутір» (УС-О, с. 314). Більшість дослідників уважають, що характер алюзійного посилання «неявний», «прихований», «непрямий», «асоціативний». У той же час, як відзначає А. Євсєєв, «алюзія-прийом неодмінно повинна включати намір автора, тобто бути навмисною, свідомою, довільною» [48, с. 7]. Поняття наміреності передбачає як мінімум два компоненти: спрямованість на читача-реципієнта тексту і зворотний зв'язок [44, с. 33].

Окреслюємо також 11 назв персонажів героїв казок і байок у п'яти аналізованих творах. Письменник В. Шкляр у романі «Маруся» протиставляє казки про *курочку Рябу* і *Котигорошка* «Кобзарю» і «Гайдамакам», акцентуючи на юному віці персонажів: *«Їм ще молоко на губах не обсохло, а слухали про*

козаків, про Байду, Хмеля, Трясила, Залізняка… Їм би казочку про ***курочку Рябу*** *чи* ***Котигорошка****, а він, окаянний, бере «Кобзаря» і читає «Гайдамаків»* (ВШ-М, с. 192). Найменування *Котигорошко* несе в собі асоціативну інформативність про фізичну силу, лідерство і витривалість, що, на нашу думку, позитивно впливає на розвиток та становлення дітей. Про *курочку Рябу* згадано ще в тексті роману «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюхи: *«…ти, кажу, що, дитина мала, щоб тобі казочок розповідати? Може, перед сном про* ***курочку Рябу*** *чи білого бичка?»* (АК-С, с. 159). Персонаж Федір уточнює, що казки мають співвідноситися лише з дітьми, але аж ніяк із дорослим людьми.

У. Самчук у романі «Чого не гоїть вогонь» згадує також і *Бабу Ягу*, поширений міфологічний образ у слов'янському фольклорі, як-от: *«…або він оповідав їй казку про* ***Бабу Ягу****, про сім розбійників, злу мачуху, заморського принца»* (УС-Ч, с. 135). Проте, окрім суперечливо-негативного образу *Баби Яги*, автор апелює до казок із *сімома розбійниками, злою мачухою* та *заморським принцом*. І *розбійники*, і *зла мачуха* викликають конотативно негативні емоції та асоціації, звідси і в персонажа роману *«почуття остраху»* разом із щастям, що разом утворює сумбур відчуттів. А *заморський принц* швидше говорить про щось знову ж таки нереальне, дарма очікуване і характерне для казок – замасковування реальності. Казка як засіб іронії в аналізованих текстах використовується і В. Лопушанським у «У споконвічному вирі». Переживаючи справжні муки і тортури від поранення, четар називає ворога вовком, а звідси в нього з'являється певний асоціативний ряд, пов'язаний із героями казки «Фарбований лис» *Івана Франка*: *«Це вовки!.. – прошибла думка погасаючий ум. — Ха-ха-ха!!* ***Вовк-панібрат*** *й* ***Лисичка-сестричка****. Коханий Франко. Знаменито!..* ***Вовк-панібрат****!..»* (ВЛ, с. 243). Дещо дружнє звертання до нібито вбивці свідчить про відчай персонажа роману й емоційний шок.

Алегоричність образів байки Леоніда Глібова про *Лебедя, Рака* і *Щуку* не втрачала актуальності і в 20-их роках XX століття, адже саме до Симона

Петлюри в однойменному романі В. Фольварочного були сказані такі слова: *«В Україні* ***Лебідь, Рак і Щука*** *тягнуть українського воза в різні боки»* (ВФ, с. 310).

Тому зазначаємо, що *оніми з елементами інтертекстуальності* – важливий складник онімного простору художнього твору, який сприяє відтворенню самобутності міфокультурних поглядів, традицій і вірувань певного народу. Окрім загальновідомих національних фольклоронімів, письменники вводять в художні твори інтернаціоналізми, наприклад: *Мата Гаррі, Фауст*. Функціональності набувають прецедентні фольклороніми, як-от: *Вовк-панібрат, Лисичка-сестричка*, *Лебідь, Щука* і *Рак*, завдяки яким письменники через іронію зіставляють події у творах із текстами казок.

4.4. Назви періодичних видань та художніх творів як спосіб формації свідомості суспільства

Преса була і є не лише як форма чи спосіб інформування прошарків суспільства про важливі події, що відбулися, відбуваються або будуть відбуватися, але й як засіб політичного, ідеологічного і культурного впливу на людей. Особливо це важливо було під час війни на початку XX століття. Газети, часописи, журнали, інформаційні листки – чи не єдині способи поширення потрібної інформації у суспільстві у 1917–1954 роках. Із 15 текстів творів ми виокремили 72 назви періодичних видань, що друкувалися у Галичині і в Росії та мали широке коло читачів. Письменники використовують у мемуарних текстах назви реальних газет чи журналів для підтвердження історичності написаного. Властиво, що ідеологічний складник був чи не у всіх варіантах друків, оскільки воєнний час спонукав політичних діячів використовувати цей метод впливу. Партійні ідеологи більшовизму на початку XX століття використовували червоний колір як основний: звідси і походить *червоний* терор, *червона* гвардія. Це колір агресії (у результаті – крові), яку й здійснювали більшовики. І в назвах друкованих матеріалів фіксуємо лексеми

червоний або ж російською – *красный*, наприклад: *«**Червоний** Жовтень»* (ВШ-З, с. 288, 297). Частотна лексема *жовтень* на позначення початку *Жовтневої* революції з ідеологічно характеризувальним прикметником *червоний*. Лексема *червоний* у назві видання сполучається навіть зі словом *край*: *«**Червоний** край»* (ЮГГ-М, с. 159). Знаковим є вживання назви російського видання учасником визвольних змагань Ю. Горлісом-Горським у спогадах «Холодний Яр», Ю. Степовим у повісті «У херсонських степах» та ін.: *«**Красная** Звезда»* (СС, с. 83), (ЮГГ-Х, с. 187, 225); *«**Красный** листок»* (ВШ-М, с. 49). Письменники використовують 21 назву газет із відтопонімним уточнювальним прикметником *львівський*, що деталізує місце видання періодики. Деякі назви газет мають характеризувальний локалізаційний компонент, що чітко вказує на місцевість і територію пошинення публікацій, як-от: ***львівська большевицька «Українська Думка»*** (ЮГГ-М, с. 100), ***львівська «Вільна Україна»*** (РФ-Є, с. 402), ***львівське «Діло»*** (РФ-Є, с. 241), ***львівські «Нові дні»*** (РФ-П, с. 81, 83, 45). Окремі газети та часописи не мають у творах уточнювальних прикметників, та з історії видання стають відомими основні міста їхнього розповсюдження, наприклад: ***«Даждьбог»***: *«…й видрукував у **«Даждьбозі»** – був такий у Львові журнал…»* (РФ-П, с. 324), ***«Дзвін»*** (УС-О, с. 9), «*Наші дні*» (РФ-П, с. 30, 82, 81, 83, 273, 315), ***«Наш Клич»*** (ЮГГ-М, с. 96), ***«Нова хата»*** (УС-О, с. 9). Про відомого видавця *Івана Тиктора* у Галичині зазначає автор Р. Федорів: *«…у Львові, в Івана Тиктора, видавця, найнявся розвозити книжки по всій Галіції»* (РФ-П, с. 140). Тому й надалі письменник уживає відантропонімний посесивний прикметник *тикторівський* для видань *«Новий час»* і *«Народна справа»*, оскільки ними опікувався видавець *Тиктор*: *тикторівський **«Новий час»*** (РФ-Є, с. 241), (РФ-П, с. 246), ***«Народна справа»***: *«… і передплачував , здається, **«Народну справу»** й **«Новий час»** – аж дві **львівські газети**…»* (РФ-П, с. 246). Знаковим є неодноразове використання у назвах львівських періодичних видань таких лексем, як: *народний, наш, новий, справа (діло, час)*. Саме найменування є інформативним для читача, увиразнює зміни, що будуть невідворотніми,

спільну координацію дій та, справу, що об'єднує всіх. Позитивними конотативними асоціаціями підсилено значення перемін в політично-суспільному житті Галичини і Великої України.

У творах зафіксовано 6 назв видань із характеризувальними прикметниками, що вказують на регіони видань газет на різних теренах України, наприклад: *газета* ***«Бистричанська правда»*** (РФ-Є, с. 227, 273), (РФ-П, с. 43, 236, 342, 343), ***златопільська*** *районна газета* ***«Штурм»*** (ЮГГ-ХЯ, с. 480), ***Київська*** *підпільна* ***«Вільна Україна»*** (СС, с. 109), ***київський*** *Журнал* ***«Україна»*** (РФ-П, с. 35), *поважна* ***житомирська*** *газета* ***«Громадянин»*** (ВШ-М, с. 166), ***«Радянська Волинь»*** (СС, с. 144) (пізніше перейменована у *газету* ***«Волинь»*** (УС-Ч, с. 43, 83). Окремо виділяємо 9 назв видань, що публікувалися у 1920-30 роках та були безпосередньо пов'язані з урядовими структурами УНР та її посадовими особами: Володимиром Винниченком, Євгеном Чикаленком, Михайлом Грушевським та Симоном Петлюрою: *газета* ***«Вільна Україна»*** (ВФ, с. 21) *газета* ***«Вісті»*** (ВФ, с. 56), *газета* ***«Нова Рада»*** (ВФ, с. 31, 56), яка пізніше була перейменована у *щоденну газету* ***«Рада»*** (ВФ, с. 46), ***«Наше життя»*** (ВФ, с. 52), ***«Робітнича газета»*** (ВФ, с. 46, 133, 259), *часопис* ***«Каменярі»*** (ВФ, с. 214), *часопис* ***«Промінь»*** (ВФ, с. 16). Окрім того, продуктивно працювала українська діаспора у Польщі у воєнний та повоєнний час, оскільки фіксуємо чотири назви таких періодичних видань у чотирьох текстах – *газета* ***«Наше Слово»*** (*«Як на той час* ***«НС»*** *була, мабуть, найбільш українською газетою у всіх країнах «народної демократії»* (СС, с. 164)), *журнал* ***«Син України»*** (*«****журнал «Син України»*** *– орган військової місії УНР у Варшаві…»* (ВШ-З, с. 186)), *«Краківські вісті»* (ЮГГ-ХЯ, с. 27), (РФ-П, с. 9, 81, 97)), *польська газета «Політика»* (СС, с. 120).

Письменники використовують найбільшу кількість назв видань, а саме 17 найменувань у 12 творах, як приклади назв проросійської періодики, що поширювалась численно і на територіях України. Більшість назв зазначені з фонетичним варіантом до російської мови, щоб краще відтворити та передати

власне найменування газети чи журналу. Ідеологічно забарвленими є такі назви: ***«Боевой красний листок»*** (ВШ-З, с. 129), ***«Заря»***: *«По-моєму, писання Леніна, всі ті його «Искры»,* ***«Зари»*** *і т. д. ніяк не треба було робити нелегальними…»* (УС-О, с. 276), *ленінська* ***«Искра»*** (РФ-Ч, с. 378), (РФ-Є, с. 378), (УС-О, с. 276); ***«Жовтень»*** (СС, с. 174). Функціонування у найменуваннях таких лексем, як *«красный», «жовтень», «заря»,* посесивного відантропонімного прикметника *ленінський* вказують чітко на пробольшевицьку ідеологічну спрямованість видань і, відповідно, такий же інформаційний вплив на свідомість українських читачів. Шість разів у художніх романах («Єрусалим на горах», «На чужих вітрах», «Червоний») та мемуарних текстах («Ми ще повернемось!», «І гинули першими») письменники зазначають назву *газети «Правда»*. Однак йдеться не про літературний альманах *«Правда»*, що видався у Львові наприкінці XIX століття, а про газету *«Правда»* (РФ-Є, с. 110, 399), (АК-Ч, с. 87), (ЮГГ-М, с. 167, 168), (СС, с. 72), що була одним із найвпливовіших радянських видань. Це засвідчує багатокомпонентна назва *більшовицька газета* ***«Правда»*** (ОЯ, с. 124) (де характеризувальний прикметник *більшовицька* окреслює ідеологічне спрямування видання). Ще 10 назв газет та журналів проросійського спрямування вказуються у текстах творів із фонетичними варіантами, як-от: ***«Вєснік жизні»*** (ВФ, с. 25), *газета* ***«Велькополянін»*** (СС, с. 154), *газета* ***«Кієвская мисль»*** (ВФ, с. 142, 143, 31, 56, 92), *газета* ***«Радомыслянин»*** (ВШ-М, с. 248), *журнал* ***«Барабан»*** (УС-Ч, с. 100, 101), ***«Ізвєстія»*** (СС, с. 72) (***«Известия»*** (ЮГГ-М, с. 167, 168), ***«Комсомольськая правда»*** (АК-Ч, с. 156), *російський* ***«Спутник»*** (СС, с. 174), ***«Русское слово»*** (МД, с. 163), (ЮС, с. 20), *часопис* ***«Украінская жизнь»*** (ВФ, с. 7, 22, 23, 55), ***«Южная копейка»*** (ЮС, с. 10). До того ж виділяємо 12 назв видів видань, що поширювалися у воєнний та повоєнний час на території України з метою інформування населення: *друкований листок* ***«ОРТА АСІАХОЛКЛАРИ»*** (СС, с. 56), *інформаційні листки* ***«Коментарі»*** (СС, с. 119), *нелегальний друкований листок* ***«Заполярне***

козачество» (СС, с. 130), *сатиричний листок* ***«На злобу дня»*** (СС, с. 83); *брошура* ***«Вільна Україна»*** (ВФ, с. 238), *брошура* ***«Звідки пішли українці?»*** (ВФ, с. 238), *брошура* ***«Літературно-науковий вісник»*** (УС-О, с. 92), *брошура* ***«Хто такі українці?»*** (ВФ, с. 238), *брошура* ***«Якої вони хочуть?»*** (ВФ, с. 238); *посібник* ***«Більшовицька розв'язка національного питання»*** (СС, с. 119), *військовий друкований орган УПА* ***«До зброї»*** (СС, с. 107), *посібник для початкових шкіл* ***«Українознавство»*** (СС, с. 85). Однак у текстах трьох художніх творів функціонують також 4 назви періодичних видань, що не мають реального відповідника в історії, як-от: ***«Вільний шлях»*** (АК-Ч, с. 34, 87, 174, 179), ***«Дністрове слово»*** (РФ-П, с. 80), *літературна сторінка* ***«Трембітар»*** (РФ-П, с. 344), *районна газета* ***«Зоря Опілля»*** (РФ-Є, с. 367, 440). Оскільки згадані вище назви публікацій не мають історичних підтверджень, то вважатимемо їх домислом авторів творів.

Зафіксовано 87 назв творів українських та зарубіжних письменників, назв пісень, вистав, колядок, що персонажі згадують в аналізованих джерелах. Найбільше, а саме 28 найменувань, функціонують як зразки та приклади проукраїнської літератури, авторами яких є загальновідомі історичні постаті. Це є знаковим, тому що в час пролетаризму співвідношення власне українського чтива до пробільшовицького складає в аналізованих матеріалах 28 назв до 7 відповідно. Часто письменники зазначають із назвою творів прізвище чи ім'я авторів та характеризувальні апелятиви, наприклад: *багатотомна* ***«ІсторіяУкраїни-Руси»*** *Михайла Грушевського* (РІ, с. 148, 102, 132), *заборонена «Історія України-Руси» Михайла Грушевського* (РФ-Є, с. 164, 394), ***«Вересневі весни»*** (РФ-П, с. 341), ***«Дитинство»*** *Юрія Яновського* (РІ, с. 218), *казка* ***«Лис Микита»*** *Івана Франка* (ОЯ, с. 142), ***«Енеїда»*** *Котляревського* (ВФ, с. 167), ***«Катехізис»*** *Миколи Міхновського* (ВФ, с. 54, 74), *модерна* ***«Облога»*** *Ю.Косача* (РФ-Є, с. 29), ***«Мотря»*** *Богана Лепкого* (РІ, с. 102), ***«Назар Стодоля»*** (ЮС, с. 61), ***«Одержима»*** *Лесі Українки* (ВШ-З, с. 297), *повість* ***«Кривавий тан»*** (РІ, с. 86, 100), *повість Миколи Трублаїні* ***«Шхуна***

Колумб» (РІ, с. 101), *повість* ***«Рубікон Хмельницького»*** *Ю.Косача* (РФ-П, с. 82), *поема* ***«Великий день»*** *Романа Купчинського* (ОЯ, с. 56), *поеми* ***«Похорон», «Поєдинок»*** *Франка* (РІ, с. 228), ***«Собор»*** *Гончара* (РФ-Є, с. 400), ***«Тарас Бульба»*** *Гоголя* (УС-О, с. 116, 118), *Уласа Самчука* ***«Марія»*** (ОЯ, с. 142), ***«Христина»*** *пані Вінницької* (РФ-П, с. 82), ***«Червона хустина»*** *Андрія Головка* (РІ, с. 101).

Виокремлено 20 онімів, що функціонують у текстах як назви пісень, що персонажі згадують або наспівують, як-от: ***«Гармати били, а ми наступали»*** (ОЯ, с. 227), ***«Гей дівчино чорноока, не йди сама до потока…»*** (АК, с. 102), ***«Засвіт встали козаченьки»*** (ЮГГ-Х, с. 184), ***«Козаче, соболю, візьми мене з собою»*** (ВЛ, с. 102), *коломийку* ***«А я собі друмблю куплю»*** (ОЯ, с. 155), ***«Морозенко»*** (МД, с. 272), *найдовшу стрілецьку пісню* ***«Як з Бережан до кадри січовики манджали, то краялось серденько від горя і печалі»*** (ВШ-М, с. 233), ***«Ой гук, мати, гук»*** (ЮГГ-Х, с. 317), ***«Ой зашумів зелен явір»*** (ОЯ, с. 52), *пісню* ***«Забіліли сніжки»*** (ЮГГ-Х, с. 77), *пісню* ***«Засвистали козаченьки»*** (РІ, с. 101), (ВЛ, с. 107), *пісню* ***«Ой Маківко, Маківко»*** (ОЯ, с. 22), *пісню* ***«Ченчик»*** (ЮГГ-ХЯ, с. 184), ***«Степова могила»*** (ЮГГ-Х, с. 77), ***«У пратері розцвітають дерева»*** (УС-О, с. 221), ***«Чи я в лузі не калина була...»*** (УС-Ч, с. 83, 156), ***«Гей у лузі червона калина»*** (ВФ, с. 216), (ВШ-М, с. 212), (ВЛ, с. 101). У наведених вище назвах пісень часто трапляються такі воєнно марковані лексеми, як: *гармати, козаченьки, наступали (засвистали, встали), січовики.* Використання письменниками у творах про національно-визвольний рух у першій половині ХХ століття таких назв пісень є знаковим, оскільки лісовики та повстанці співали пісні патріотичного спрямування для піднесення бойового духу перед боєм. До того ж неодноразове використання назви гімну Українських січових стрільців указує на патріотичність персонажів творів. Очевидно, що визначальним є вживання авторами тоді ще забороненої назви гімну *«Ще не вмерла Україна»* (18 ужитків трапляється у 8 аналізованих творах) (ВФ, с. 118, 120, 139, 165), (ЮГГ-М, с. 228), (ОЯ, с. 174, 194), (РІ,

с. 200), (ЮГГ-Х, с. 79), (ВШ-М, с. 129, 270, 270), (МД, с. 213, 272, 298), (ВЛ, с. 336), наприклад: *«І «Ще не вмерла Україна» злетіла вище церковних хрестів»* (РФ-Є, с. 198).

Безперечно, заіксовано в аналізованому матеріалі численні згадки персонажів про *Тараса Шевченка* як *Пророка* українського народу. Та лише в 11 аналізованих джерелах письменники використовують назви творів *Шевченка* або цитати із них, наприклад: ***«Гайдамаки»*** (ВШ-М, с. 192), ***«Заповіт»*** (ЮГГ-М, с. 229), (ЮГГ-Х, с. 322), (МД, с. 272), ***«Думи мої думи»*** (УС-Ч, с. 55), «***Світає, край неба палає****…»* (ВФ, с. 158), ***«Суботів»*** Тараса Шевченка (ЮГГ-Х, с. 88), ***«Розрита могила»*** *Шевченка* (ЮГГ-Х, с. 280), (ВФ, с. 173), ***«Учітеся брати мої»*** (УС-О, с. 92), (ЮГГ-Х, с. 55), ***«Чигирине..»*** (РФ-Є, с. 254), (МД, с. 296), *Шевченкова* ***«Марія»*** (РІ, с. 220), ***«Як умру то поховайте»*** (ЮГГ-Х, с. 62). Автори використовують назву ***«Кобзар»*** сім разів у різних творах: *«…а хлопчина у формі гімназиста високо над головою тримав Тарасів «Кобзар» і томик Івана Франка»* (ВШ-М, с. 111), (ВШ-З, с. 297), (РФ-П, с. 38), (ЮГГ-Х, с. 88, 187), (РІ, с. 79), (ВШ-М, с. 192). Письменник В. Шкляр *«Кобзаря»* порівнює з *Біблією*: *«…босий, обдертий, змарнілий, мав у торбі лише* ***Біблію*** *і* ***«Кобзаря»****…»* (ВШ-М, с. 193), надаючи назві поетичної збірки сакральності. Письменники вводять у текстову структуру творів цитати з *«Кобзаря»*, щоб наголосити на актуальності слів *Шевченка* у будь-яку епоху, а особливо – у час війни: *«Наш девіз – услід за Шевченком* ***«вражою злою кров'ю волю окропити»****…»* (ВФ, с. 214), *«Згадайте Шевченкове* ***«Борітеся – поборете!»*** (РФ-П, с. 260). Сакральний вимір у текстах аналізованих творів доповнюється назвами колядок та релігійних пісень чи текстів, наприклад: ***«Бог предвічний»*** (УС-Ч, с. 106), (ОЯ, с. 34, 95), (РІ, с. 208), *коляда* ***«Нова радість стала»*** (РІ, с. 207, 211), (ВЛ, с. 324), ***«Небо і земля»*** (УС-О, с. 155, 167, 302), (УС-Ч, с. 106), ***«Світе тихий»*** (МД, с. 272), ***«Син Бога живого»*** (УС-О, с. 57), ***«Ой видить Бог, видить Творець»*** (УС-Ч, с. 106), ***«Христос Спаситель»*** (УС-Ч, с. 106), ***«Що то за предивна»*** (УС-Ч, с. 106). Особливим є використання назв колядок,

незважаючи на те, що через більшовицьку ідеологію святкування величних християнських свят було під забороною: *«…і вільна з вільних Юзьова коляда* ***«Нова радість стала»*** *вже не могла заглушити розбудженої тривоги»* (РІ, с. 211). Серед текстів, сконцентрованих на війні, фіксуємо назви і драматичних творів, як-от: *вистава* ***«Тріумф прокурора Дальського»*** (РФ-П, с. 29), *вистава* ***«Шельмендо денщик»*** (ВШ-З, с. 55), *п'єса* ***«Паризька комуна»***: *«Буде виступ місцевого хору і* ***п'єса «Паризька комуна»****, доповіді про міжнародне і внутрішнє становище»* (ЮГГ-Х, с. 79), ***«Степовий гість»*** (ЮГГ-Х, с. 88), *театральна постановка* ***«Наша країна»*** (АК-Ч, с. 83). Окрім побутування назв творів вітчизняних авторів, виокремлюємо також назви текстів зарубіжних культурних діячів: *Гамсун* ***«Голод»*** (ЮГГ-М, с. 154), ***«Дикі лебеді»*** *Андерсена* (РФ-П, с. 39), ***«Критика чистого розуму»*** *Канта* (ЮГГ-Х, с. 65), ***«Місячна*** *Майн Рид* ***«Дюма батько»*** (АК-С, с. 235), ***«Одіссея»*** (УС-О, с. 243), *поема* ***«Конрад Валенрод»*** *Адама Міцкевича* (РІ, с. 124, 227), *сер Вальтер Скотт* ***«Айвенго»*** (АК-С, с. 27). Здебільшого автори використовують приклади назв творів іноземних письменників для наведення цитат, актуальних для персонажів у той час, як-от: *«Прочитай* ***Міцкевичевого «Конрада Валенрода»*** *й збагнеш, що піж личиною зради може маскуватися найгероїчніший патріотизм»* (РІ, с. 124).

Виокремлено 7 назв творів радянських та іноземних авторів у шести аналізованих текстах, наприклад: ***«Інтернаціонал»*** (ЮГГ-М, с. 119), (ЮГГ-Х, с. 79), (ВФ, с. 258), ***«Капітал»*** *Карла Маркса* (УС-О, с. 418), *книга* ***«Цілина»*** *Брежнєва* (РФ-Є, с. 113), ***«Мала земля»*** *Брежнєв* (РФ-Є, с. 113), ***«Три мошенника»*** (ВШ-З, с. 298), ***«Трьосотлєтіє дома Романових»*** (УС-О, с. 327), ***«Цар Іоанн Грозний»*** (УС-О, с. 327). Чотири назви художніх творів, які є результатом домислу письменників, не мають реальних відповідників: *повість* ***«Кривавий тан»*** (РІ, с. 152, 150, 100, 258), ***«Попасання волів на левадах Даждьбога»*** (РФ-П, с. 30), ***«Центральний край»*** (УС-О, с. 14), *цикл віршів* ***«Повернення Даждьбога»*** (РФ-П, с. 315).

Висновки до розділу 4

Такі пропріативи, як топоніми (сюди зараховуємо конотоніми та хоронім *Україна* з варіативністю найменувань), сакральна онімія, оніми з елементами інтертекстуальності, назви періодичних видань і художніх творів, є важливим джерельним масивом для аналізу ономастикону аналізованих текстів, які реалізуються в майже 4000 ономавжитків. Завдяки використанню цих онімів письменники показують асоціативно-моделювальне тло вірувань та особистісних бачень персонажів у період першої половини XX століття.

Виявлено близько 2000 топонімів у текстах аналізованих творів, про що свідчить історичне підґрунтя джерельного матеріалу, проте для аналізу виокремлено лише асоціативно-марковані, чи конотовані, топоніми, наприклад: *злонещасний Петроград*, *«постійна база-осідок» Холодний Яр*. Хоронім *Україна* з його варіантами є центральним стрижнем, орієнтиром та найбільш уживаним топонімом у текстах. Окрім 1086 однокомпонентних використань хороніма *Україна*, зафіксовано ще сім варіантів можливих найменувань, а саме: *Держава* (54 назви), *Батьківщина* (30 назв), *Край* (7 назв), *Вкраїна* (4 назви), *Земля* (3 назви), *Ненька* (3 назви), *Вітчизна* (2 назви). За допомогою характеризувальних прикметників та відіменникових атрибутів автори підкреслюють суб'єктивні переживання щодо становлення незалежності *України,* її територіальних ознак, політичних режимів країни.

Зафіксовано, що лексема *Бог* згадується у творах 363 рази. Окрім того, автори часто вдаються до вживання синонімічних рядів на позначення сакральної назви *Бог*, як-от: *Всевишній, Господь, Життєдавець, Творець*. Здебільшого в аналізованих текстах *Бог* представлений такими сакральними лексичними одиницями, як: власне *Бог*, який відображає єдиного правдивого Бога у трьох іпостасях: *Бог-Отець, Бог-Син, Бог-Дух Святий*, номінованого ще *Пресвятою Трійцею*, як і належиться основним постулатам християнського вчення. Також було виявлено функціонування в текстах назв надприродних істот, або ж божеств.

Письменники вводять в аналізовані твори національні фольклороніми та загальновідомі інтернаціоналізми (*Вовк-панібрат, Лисичка-сестричка*; *Мата Гаррі, Фауст*) для безпосередньої співфункціональності мовної, міфопоетичної і реальної картини світу.

У джерельному масиві засвідчено 70 назв періодичних видань та художніх творів чи назв пісень і колядок. Їхнє функціонування підтверджує неподільність історико-ідеологічних, культурних та релігійних впливів на формування онімів у період першої половини XX століття.

Основні положення розділу 4 апробовано у таких статтях: «Концепт Бога у творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття» [9], «The name Ukraine and its variability in Ukrainian prose about the national liberation movement of the first half of the twentieth century» [207], «Сакральні номінації в текстах про національно-визвольний рух України: компаративний підхід» [11].

ВИСНОВКИ

Аналіз ономастикону творів про національно-визвольну боротьбу першої половини ХХ століття дав змогу зробити такі висновки: власна назва в тексті художнього твору через відображення суспільно зумовлених історичних подій, культурологічних чинників та інших референтних зовнішніх зв'язків стає своєрідним словом-символом із додатковим емоційно-асоціативним забарвленням. Онім, виявляючи ознаки надетнічних культурних архетипів, породжує поняття ономастичної харизми, у якій закладено колективний досвід найменування. Конотативна онімія займає чільне місце в дослідженні функціонування пропріативів у художніх текстах.

Ономастикон творів про два хронологічні періоди 1917–1921 і 1942–1954 років, що охоплюють час національно-визвольної боротьби (опір українського народу у центральній, південній, північній частині України, а також у Галичині та на Прикарпатті), є багатим для аналізу. Джерельним матеріалом наукової розвідки слугували двадцять творів про національно-визвольний рух першої половини ХХ століття, які репрезентують художні і мемуарні тексти. Про період перших визвольних змагань йдеться у дванадцяти аналізованих творах, що описують особливості життя людей та діяльність повстанців в околицях Холодного Яру, Галичини та Прикарпаття. У текстах інших восьми романів про підпільну боротьбу 1942–1954 років описано особливості того історичного періоду на територіях Центральної і Західної України. Зазначена вибірка джерельного масиву дала змогу здійснити комплексний аналіз онімів, що символізують авторський задум й репрезентують особливості називання осіб у різних місцевостях України.

У результаті дослідження систематизовано 2766 літературно-художніх антропонімів із двох хронологічних періодів. Різні ономавжитки дали змогу сформувати комплекс власних назв, які письменники використовують у двадцяти текстах творів. Історична тематика аналізованих джерел детермінувала активне використання письменниками топонімів, які моделюють

географічну локацію визвольних подій і змагань. Топоніми, конотоніми та хоронім *Україна* з його варіантами використань, за нашими підрахунками, складають 3345 одиниць. Інші власні назви стали важливим атрибутом для комплексного розуміння онімного простору творів та особливостей аналізованого історичного періоду. Зокрема сакральна онімія займає чільне місце в ономасистемі джерельного матеріалу й реалізується у пропріативах на позначення *Бога* та інших назвах сакрального дискурсу (близько 500 одиниць). Джерельна база дисертаційної розвідки становить 7200 ономавжитків.

Історичні літературно-художні антропоніми, засвідчені в аналізованих художніх текстах, розподілено на назви дійових осіб і назви, які слугують тлом зображення національно-визвольної боротьби. Виявлено відповідники для конспіративних найменувань історичних осіб, реальних учасників визвольних змагань. Враховуючи те, що в аналізованому джерельному матеріалі засвідчені правдиві назви осіб, то припускаємо максимальну близькість наведених фактів у творах до відтворення реальної дійсності. Зафіксовано 142 варіанти псевдонімів персонажів, які водночас є також і дійовими особами в текстах. Розподіл цих назв згідно з їхньою мотиваційною базою чи співвіднесеністю слугує підставою для узагальнення, що найчастіше письменники використовують псевдоніми, в основі яких є особове ім’я або прізвище: *Борис* (УС-Ч); *Царенко* (УС-Ч). Виявлено найменшу уживаність псевдонімів персонажів, що вказують на вік (*Дід* (СС), містять етнічну характеристику героя (*Циганка* (СС) і співвідносні з назвою частини людського тіла (*Вухо* (РФ-П).

Виокремлено і схарактеризовано 14 псевдонімів персонажів творів, що є реальними історичними особами (*Блакитний, Вернигора, Вовгура, Гонта, Залізняк, Кібець, Лютий, Мамай, Маруся, Пугач, Чорний Ворон, Чорнота, Чорт, Яблучко*). Такі назви повторюються здебільшого у мемуарних текстах творів, що свідчить про реальність існування носіїв псевдонімів. Окрім конспіративних назв, зафіксовано також використання письменниками прізвищ

персонажів, що є реальними постатями та водночас дійовими особами в текстах (*Винниченко, Гулий-Гуленко, Петлюра, Чучупака*).

Назви реальних осіб, які увиразнюють історичне тло аналізованих творів, диференційовано відповідно до хронологічних періодів: період Київської Русі (*внук Святополк*), період Козаччини (*Байда, Богдан Хмельницький, Богун, Виговський, Вишневецький, Гарасько, Головацький, Кривоніс, Лобода, Мазепа, Наливайко, Нечай, Трясило, Юрко Хмельницький*), період XX століття (*Ленін, Сталін, Гітлер*). Встановлено функціональне навантаження прецедентних літературно-художніх антропонімів у текстах творів, насамперед текстотвірну і концептуальну роль, оскільки саме прецедентні оніми є культурологічно марковані й актуалізують ціннісні орієнтири відповідного соціуму. Письменники вживають також літературно-художні антропоніми, які позначають назви історичних осіб мистецького й богословського напрямів, що засвідчує високий рівень культурної, освітньої та релігійної обізнаності осіб в окреслений історичний період.

Класифікація віртуальних літературно-художніх антропонімів увиразнює функціонування різних класів пропріативів, які є характерними для визначеного історичного періоду. Здебільшого письменники послуговуються повними варіантами імен персонажів, що цілком відповідають християнському іменникý в текстах про визвольну боротьбу в першій половині XX століття (*Климентій* (АК-Ч), *Корній* (УС-О), *Микита* (МД), *Онуфрій* (РФ-Є), *Яким* (ЮГГ-Х); *Горпина* (УС-О), *Магдалина* (УС-Ч), *Палагна* (РФ-П). Імена по батькові здебільшого вжито для дійових осіб, що займають соціально престижні посади, наприклад, лікарі чи вчителі. Зафіксовано екстраполяцію поваги суспільства через професійну діяльність чоловіка на його дружину за допомогою застосування антропонімної формули «ім’я + ім’я по батькові» для найменування епізодичних персонажів.

Найменування прізвищ персонажів аналізованих творів на основі суфіксальних формантів онімів не випадкове. Прізвища дійових осіб, що не

мають історичного підґрунтя, утворені за допомогою таких суфіксальних афіксів, як *-енк-о*, *-ук-* (*′-ук-*), *-чук-*, *-ак-* (*′-ак-*). Вони стали маркерами закономірного називання персонажів, що відповідає принципам номінації осіб в реальній онімії на окреслених територіях. Оскільки в романах «Холодний Яр», «Ми ще повернемось!», «Справа отамана Зеленого», «Симон Петлюра», «Вогонь з Холодного Яру», «Чорний Ворон» йдеться про визвольну боротьбу на Черкащині та Київщині, то й система прізвищ у вказаних текстах відповідає тенденціям поширення словотвірних типів реальної онімії. Інколи письменники, зокрема В. Шкляр, виписували образи відповідно до лексичної бази прізвищ віртуальних персонажів (*Глухенький* (ВШ-М).

У творах про національно-визвольну боротьбу 1917–1954 років виявлено 118 прізвиськ. Групу індивідуальних прізвиськ розподілено згідно з мотивацією їхнього присвоєння: прізвиська за фізичними ознаками носія (*Бугай, Василинка, Вітька Одноок, Вусач, Кривавий Оселедець, Малий, Мальована, Пасочка, Руданський, Сіроманець, Циклоп*); прізвиська за вчинками, звичками і пригодами носія (*Богдан, Вовкулака, В'юн, Дайош, Петрусь-«Жінка журиться»*, *Сорока, Трубач*, *Шарик*); прізвиська за психічними рисами носія (*Затичка, Грізний, Мудрий Цьомко, Хмура Настя, Хмура Німкеня)*; прізвиська за родом діяльності носія (*отець Мельхіседек, Полінний*, *Святий Петро, Старша Сестра*); прізвиська за особливостями мовлення носія (*Біжу, Жуйвода*). Встановлено також 19 індивідуальних прізвиськ різної структури, що не мають очевидної мотивації (*Гойда* (*Кузьма Гриб*) (ОЯ). Найбільш численною є група андронімів, прізвиськ за назвою чоловіка, утворених за допомогою формантів *-их-*(*а*), *-к-*(*а*) та *-ов-*(*а*) (34 назви) (*Остапиха* (ЮС), *Бениха* (ВШ-З), *Когутячка* (РФ-Є), *Гладунова Параска* (РФ-Є). Група патронімів складається з 20 йменувань, утворених за назвою батька (*Андрусяка син Василько* (РІ). Найменш кількісним є використання письменниками матронімів, прізвиськ за назвою матері. В аналізованих джерелах зафіксовано лише чотири таких оніми (*Мілин Юрко* (ОЯ). Численне функціонування

андронімів та патронімів у досліджуваних матеріалах свідчить про патріархатність суспільства окресленого історичного періоду.

В аналізованих творах функціонують назви віртуальних персонажів, найменування яких складаються з апелятивних індикаторів на позначення професій (*вчитель гімназії Сумний* (АК), родинних стосунків (*мама Вірця* (ОЯ) чи різновікової категорії персонажів (*середуща Маруня* (РФ-П).

Встановлено, що потужний конотативний потенціал має клас інших власних назв у творах про національно-визвольну боротьбу першої половини ХХ століття, що об'єднує топоніми, сакральну онімію, оніми з елементами інтертекстуальності та назви періодичних видань і творів.

Топонімний склад налічує близько 2000 найменувань, що підтверджує власне історичну основу викладених письменниками подій та дає змогу для географічного відслідковування перебігу повстанської боротьби. Однак для аналізу виділено 60 маркованих або оцінно забарвлених топонімів (*злонещасний Петроград*, *«постійна база-осідок» Холодний Яр, червона Москва*). Із залежними характеризувальними атрибутами наведені вище конотоніми увиразнюють особливості ідіостилю письменників, їхні особистісно-психологічні переживання та суб'єктивно-оцінні асоціації, пов'язані з певними суспільно-політичними подіями. Згідно з аналізом, в основі якого йдеться про співвіднесеність назв історичних персонажів у творах-спогадах про визвольну боротьбу 1917–1921 років із назвами місцевостей їхньої повстанської боротьби, установлено, що найбільш уживаними в мемуарах є назви населених пунктів у сучасних Черкаській (51,7%), Кіровоградській (21,4%), Дніпропетровській (6,9%) та Херсонській (3,4%) областях (Див. Додаток Г). У текстах про національно-визвольний рух України першої половини ХХ століття наявні такі класи топонімів: ойконіми (60,4%), хороніми (10,3%), ороніми (8,4%), урбаноніми (7,6%), гідроніми (6,4%), дримоніми (5,3%), дромоніми (1,1%) та некроніми (0,2%). Дослідження ойконімії заявленого джерельного масиву підтверджує, що найбільша кількість

аналізованих географічних назв позначає місцевості сучасних Черкаської (15,4%), Київської (7%), Івано-Франківської (6,8%), Рівненської (6,6%), Кіровоградської (6%), Житомирської (4,8%), Вінницької (4,8%), Волинської (4%) та Дніпропетровської (2,6%) областей. Зафіксовано й найменшу кількість реальних ойконімів, що репрезентують такі сучасні області, як Сумська (0,7%), Донецька (0,6%), Херсонська (0,3%) та Луганська (0,2%). У творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття письменники використовують не лише назви реальної топонімії, що підтверджує правдивість та історичність зображуваного, але й топоніми, які стали результатом домислу авторів (2,6%) (Див. Додаток Ґ).

В аналізованих текстах зафіксовано 1086 використань хороніма *Україна* (як ідейного стержня національно-визвольних змагань) разом із його варіантами (*Вкраїна, Батьківщина, Край, Земля, Вітчизна, Ненька, Держава* тощо). Характеризувальні прикметники і відіменникові атрибути (позитивно чи негативно оцінні з назвою *Україна*) розкривають територіально орієнтовані, ідеологічно та юридично зумовлені смисли, що фактично у всіх творах обґрунтовано продукують думку про велике майбутнє України.

Численне вживання сакральної онімії в досліджуваних матеріалах свідчить про глибокі релігійні вірування повстанців окресленого історичного періоду та суспільства загалом. Однокомпонентний варіант теоніма *Бог* використано 363 рази, однак встановлено ще й одно- і двокомпонентні варіанти назв (*Всевишній, Господь, Життєдавець, Творець*; *Господь-Бог, Бог-Отець (Бог-Вітець), Предвічний Бог, прадавній Бог, Бог-Саваоф, Цар Небесний*) та перифрастичну назву, що позначає *Бога-Творця* (*Той, Хто сотворив віки і від Вічності приготував людям спасіння*). Здебільшого персонажі творів використовують теонім *Бог* для вираження почуттів, прохань чи застережень. Іменування *Бог-Син*, *Ісус Христос*, другої Особи Божої, зафіксовано 30 разів поряд із перифрастичними назвами (*Людина у терновому вінку, Людський Син на небі*). Письменники вдаються до найменування

Богоматір для вираження намірів персонажів (через лексеми *захистити, благословити, вберегти*). Зафіксовано також двокомпонентний топонім (*джерело Сльоза Богородиці*) та ікононіми (*Матір Божа Почаївська, Матір Божа Скорбляща, Матка Боска Ченстоховська, Федорівська Богоматір*), до складу яких входить аналізована власна назва. Також у текстах виявлені назви надприродних істот, назв божеств інших релігій та назв «нечистого», що цілісно складають сакральну онімію джерельного матеріалу. Письменники послуговуються не характерними зазвичай власними назвами для творів про національно-визвольний рух, а саме – онімами з інтертекстуальними елементами (*Вовк-панібрат, Лисичка-сестричка*; *Мата Гаррі, Фауст*) для безпосередньої співфункціональності мовної, міфопоетичної і реальної картини світу. Використання назв періодичних видань, назв художніх творів, пісень чи колядок підтверджує неподільність історико-ідеологічних, культурних та релігійних впливів на формування ономастикону з елементами маркованості в період першої половини XX століття.

Перспективи вивчення пропріативів убачаємо в дослідженні їхнього функціонування в текстах інших художніх та публіцистичних творів про національно-визвольний рух України не лише XX століття, але й XXI. Доцільно з’ясувати вплив соціального середовища на становлення неофіційного антропонімікону, дослідити відповідність псевдонімів їхнім реальним носіям, проаналізувати мотивацію їхнього обрання. Перспективними вважаємо дослідження функціонального навантаження сакральної онімії в художніх текстах про національно-визвольний рух, детальний аналіз топонімікону в українських літературних творах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ажнюк Б. М. Еволюція української мови в діаспорі (етно- і соціолінгвістичні аспекти) : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01; 10.02.15. Київ, 1999. 396 с.

2. Арутюнова Н. Д. Наивные размышления о наивной картине языка. *Язык о языке*. Москва : Языки русской культуры. 2000. С. 7–19.

3. Барт Р. Основы семиологии. Структурализм: «за» и «против». Москва : Наука, 1975. С. 114–163.

4. Бартминьский Е. Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике / перевод с польского Е. Бартминьского. Москва : «Индрик», 2005. 528 с.

5. Бачинська Г. В. Антропонімікон переселенців з Польщі на Тернопільщину : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 2001. 229 с.

6. Бачун Л. І. Дещо про псевдоніми періоду 1942–1954 років (за матеріалами українських прозових творів). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1 (69). Ч. 1. С. 31–34.

7. Бачун Л. І. Історичний аспект творення назв осіб у романі Василя Шкляра «Чорний Ворон». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Літературознавство. Тернопіль, 2016. № 44. С. 51–54.

8. Бачун Л. І. Історичні антропоніми у романі Юрія Горліса-Горського «Холодний Яр». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Мовознавство. Тернопіль, 2016. Вип. 1 (25). С. 5–9.

9. Бачун Л. І. Концепт Бога у творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття». *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2019. Вип. 38. С. 54–76.

10. Бачун Л. І. Особливості псевдонімів періоду визвольного руху на Черкащині 1917–1922 рр. (за матеріалами української прози)». *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. Вип. 6. С. 136–143.

11. Бачун Л. І. Сакральні номінації в текстах про національно-визвольний рух України: компаративний підхід. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2021. Вип. 42. С. 140–162.

12. Белей Л. О. До проблеми терміно-понятійної нормалізації літературно-художньої антропоніміки. *Проблеми слов'янської ономастики*. Ужгород, 1999. С. 8–12.

13. Белей Л. О. Нова українська літературно-художня антропонімія: проблеми теорії та історії : монографія. Ужгород, 2002. 176 с.

14. Белей Л. О. Функціонально-стилістичні можливості української літературно-художньої антропонімії XIX–XX ст. Ужгород, 1995. 119 с.

15. Белл Р. Т. Социолингвистика. Цели, методы и проблемы. Москва : *Международные отношения*. 1980. 320 с.

16. Березович Е. Л. Язык и традиционная культура: Этнографические исследования. Москва : «Индрик», 2007. 600 с.

17. Бессонова О. Л. Гендерний аспект оцінного тезауруса: експериментальне дослідження. *Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2004, № 17. С. 76–78.

18. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Завіту із мови давньоєврейської та грецької на українську наново перекладена. Переклад І. Огієнка 1962 р.

19. Бірыла М. В. Беларуская антрапанімія: уласныя імяна, імяна-матушкі, міяна па бацьку, прозвішча. Мінськ, 1996. 327 с.

20. Близнюк Б. Б. Сучасні гуцульські прізвища в історичному розвитку : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Львів, 1997. 280 с.

21. Болотов В. И. А. А. Потебня и когнитивная лингвистика. *Вопросы языкознания*, 2008. №2. С. 2–96.

22. Бренер Н. М. Сприйняття та інтерпретація прізвиськ Луганщини. Традиційне і нове у вивченні власних імен. Горлівка : Вид-во ГДПІІМ, 2005. С. 67–69.

23. Бучко Г. Є., Бучко Д. Г. Внесок львівських учених у становлення та розвиток української ономастики. *Історична та сучасна українська ономастика*. Чернівці : Букрек, 2013. С. 416–428.

24. Бучко Г. Є., Бучко Д. Г. Історична та сучасна українська ономастика: вибрані праці. Чернівці : Букрек, 2013. 455 с.

25. Бучко Д. Г. Лексико-семантичний спосіб деривації ойконімів України. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2013. Вип. 6 (1). С. 335–350.

26. Бучко Д. Г., Ткачова Н. В. Словник української ономастичної термінології. Харків, 2012. 256 с.

27. Вербовецька О. С. Індивідуальні прізвиська, мотивовані офіційними назвами осіб (на матеріалі антропонімії Тернопільщини). *Записки з українського мовознавства*. 2019. Вип. 26 (1). С. 206–216.

28. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Лигвостноведческая теория слова. Москва : Русский язык, 1980. 320 с.

29. Вільчинська Т. П. Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII–XVIII ст. : монографія. Тернопіль : Джура, 2008. 424 с.

30. Врублевська Т. В. Концепт та суміжні термінологічні одиниці: фрейм, гештальт, схема, сценарій, скрипт. *Лінгвістичне портретування сучасного соціуму* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Вінниця, 2016. С. 249–255.

31. Врублевська Т. В. Методологія дослідження концептів. *International research and practice conference «Contemporary issues in philological science of*

scholars and educationalists of Poland and Ukraine» : Conference Proceedings. Lublin, 2017. S. 199–202.

32. Врублевська Т. В. Поняття «концепт» у лінгвокогнітивних дослідженнях: етимологія, основні підходи до визначення. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського.* Філологія (Мовознавство), 2014. Вип. 19. С. 213–217.

33. Гадомский А. К. Религиозный язык – теолингвистика – языкознание. *Ученые записки Таврического национального университета.* Филология, 2007. Т. 20 (59), № 1. С. 287–292.

34. Галич В. М. Поетика публіцистичного тексту (на матеріалі творчості Олеся Гончара) : навчальний посібник. Київ : Шлях, 2006. 200с.

35. Гапон Л. Внесок Ярослава-Богдана Рудницького у розвиток української топоніміки. *ScienceRise*. Харків, 2016. № 10/1 (27). С. 53–58.

36. Гаспаров Б. М. Язык, память, образ. Лингвистика языкового существования. Москва : Новое литературное обозрение, 1996. 352 с.

37. Горпинич В. О. Словник географічних назв України (топоніми та відтопонімні прикметники: близько 25000 слів. НАН України. Ін-т укр. мови. Київ : Довіра, 2001. 526 с.

38. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1999. 207 с.

39. Ґерус-Тарнавецька І. Назовництво в поетичному творі. Мюнхен-Вінніпеґ, 1966. 143 с.

40. Дей О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI–XX ст.). Київ : Наукова думка, 1969. 559 с.

41. Дика Л. Л. Особливості дериваційної структури ойконімів Вінниччини (назви населених пунктів на -иця (-овиця). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Мовознавство. 2017. № 1 (27). С. 118–121.

42. Дмитриев В. Г. Скрывшие свое имя (Из истории анонимов и псевдонимов). Москва : Наука, 1977. Изд. 2, доп. 312 с.

43. Дмитриева О. А. Типы моральных оценок в текстах пословиц и афоризмов. *Языковая личность: Проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики.* Волгоград : Перемена, 1999. С. 154–163.

44. Дронова Е. М. Стилистический прием аллюзии в свете теории интертекстуальности: на материале языка англо-ирландской драмы первой половины XX века : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Воронеж, 2006. 182 с.

45. Дудик П. Комплексне дослідження українських псевдонімів. *Українська мова*. 2010. № 3. С. 121–124.

46. Дуйчак М. Прізвиська та їх мотивованість. *Проблеми сучасної ареології*. Київ : Наукова думка, 1994. С. 256–259.

47. Дука Л. І. Прагматичний потенціал онімів та способи його актуалізації в тексті : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.02. Запоріжжя, 2002. 20 с.

48. Евсеев А. С. Основы теории аллюзии: на материале русского язика : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Москва, 1990. 15 с.

49. Еппель В. Нові матеріали до словника українських псевдонімів. Київ, 1999. 116 с.

50. Железняк И. М. Очерк сербохорватского антропонимического словообразования (суффиксальная система сербохорватской антропонимии XII–XV в.). Київ : Наукова думка, 1969. 130 с.

51. Забияко А. П. Архетипы культурне. Культурология XX век. Словарь. СПб. : Универс. книга, 1997. С. 53–54.

52. Иванова Н. И. Креативность онимов. *Ономастичні науки*. 2012. № 4. С. 6–10.

53. Калинкин В. М. Поэтика онима. Донецк : Юго-Восток, 1999. 408 с.

54. Калінкін В. М. До визначення статусу поетики оніма як наукової дисципліни. *Проблеми слов'янської ономастики*. Ужгород, 1999. С. 53–58.

55. Калінкін В. М. Теоретичні основи поетичної ономастики: дис. ... докт. філол. наук : 10.02.02. Донецьк, 2000. 465 с.

56. Карасик В. И., Слышкин Т. Г. Лингвокультурологический концепт как единица исследования. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики*. Воронеж, 2001. С. 73–77.

57. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика як напрямок пізнання власних назв) : автореф. дис. … док. філол. наук : 10.02.15. Одеса, 2006. 33 с.

58. Карпенко О. Ю. Концептуалізація власних назв у художньому творі. *Записки з ономастики*. Одеса: «Астропринт», 2002. Вип. 6. С. 80–88.

59. Карпенко О. Ю. Про літературну ономастику та її функціональне навантаження. *Записки з ономастики*. Одеса. 2000. Вип. 4. С. 68–74.

60. Карпенко О. Ю. Проблематика когнітивної ономастики : монографія. Одеса : *Астропринт*, 2006. 328 с.

61. Карпенко Ю. О. Ономастика. *Українська мова. Енциклопедія*, вид. 3-є, зі змін. і доп. Київ, 2007. 457 с.

62. Карпенко Ю. А. Имя собственное в художественной литературе. *Научные доклады высшей школы. Филологические науки*. Москва. № 4. 1986. С. 34–40.

63. Карпенко Ю. А. Специфика имени собственного в художественной литературе. *Літературна ономастика*. Одеса: Астропринт, 2008. С. 205–220.

64. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ: Видавничий центр «Академія», 2006. 336 с.

65. Карпенко Ю. О. Назва твору як об’єкт ономастики (Переважно на матеріалі творчості Миколи Бажана). *Літературна ономастика*. Одеса : Астропринт. 2008. С. 29–37.

66. Карпенко Ю. О. Реєстри Війська Запорозького і проблема постання українських прізвищ. *Питання історичної ономастики*. Київ : Наук. думка, 1994. С. 182–201.

67. Карпенко Ю. О. Специфика имя собственного в художественной литературе. *Onomastica*. 1986. Т. 31

68. Карпенко Ю. О., Мельник М. Р. Літературна ономастика Ліни Костенко : монографія. Одеса : Астропринт, 2004. 216 с.

69. Керста Р. Й. Українська антропонімія 16 ст. Чоловічі іменування. Київ, 1984. 152 с.

70. Ковалик І. І. До впорядкування системи українських ономастичних термінів. *Повідомлення української ономастичної комісії*. Київ: Наукова думка, 1978. Вип. 14. С. 20–27.

71. Ковалик І. І. Про ономатизацію, трансономатизацію і деономатизацію. *Питання українського та слов'янського мовознавства*. Вибрані праці. Частина ІІ. Львів; Івано-Франківськ, 2008. 496 с.

72. Коваль Р. Чорний Ворон: п'ять біографій. Київ: Історичний клуб «Холодний Яр»; Кам'янець-Подільський: ПП «Мошак М. І.», 2013. 96 с.

73. Ковтюх С. Л. Соціоономастичні аспекти перейменувальних процесів в Україні. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Мовознавство. Тернопіль, 2017. С. 160–165.

74. Колесник Н. С. Онімія української народної пісні : монографія. Чернівці : Технодрук, 2017. 368 с.

75. Коломієць В. Т. Типологічні риси української літературної мови на фоні інших слов'янських мов. *Мовознавство*. 1992. №5. С. 3–11.

76. Колшанский Г. В. Объективная картина мира в познании и языке. Москва : Наука, 1990. 108 с.

77. Котович В. В. Ойконімія Опілля XII–XX ст. : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Тернопіль, 2000. 176 с.

78. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : курс лекцій для студентів філологічних факультетів. Львів : Світ, 1999. 175 с.

79. Кравченко А. Г. Мова як засіб відображення і збереження менталітету нації. *Етнонаціональний розвиток в Україні та стан української етнічності в діаспорі: сутність, реалії конфліктності, проблеми та прогнози на порозі XXI століття* : матеріали п'ятої міжнар. наук.-практ. конф. Київ-Чернівці, 1997. Ч. 1. С. 302–306.

80. Кравченко Л. О. Прізвища Лубенщини. Київ : Факт, 2004. 197 с.

81. Красных В. В. «Свій» среди «чужих»: миф или реальность? Москва : Гнозис, 2003. 375 с.

82. Кричун Л. Функції антропонімів у сучасному українському сатиричному романі : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Кіровоград, 1998. 17 с.

83. Кровицька О. В. Назви осіб за територіальною та етнічною приналежністю в староукраїнській мові XVI–XVIII ст. : дис. …канд. філол. наук : 10.02.01. Львів, 1995. 195 с.

84. Кубрякова Е. С., Демьянков В. В., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов / под. общ. ред. Е. С. Кубряковой. Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1996. 246 с.

85. Курилович Е. Положение имени собственного в языке. О*черки по лингвистике*. Москва : Изд-во иностр. лит., 1962. С. 251–266.

86. Леон-Дюфур. Словарь библейского богословия / по ред. Ксавье Леон-Дюфура. Bruxelles. 1990. 1288 с.

87. Лесюк М. П. Псевда вояків Української Повстанської Армії. *Studia Slawistyczne*; Nazewnictwo na pograniczach etniczno – językowych.Białystok, 1999. S. 117–184.

88. Лісова Л. О. Прізвища Волині, мотивовані назвами кольорів. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. № 1. С. 68–71.

89. Літопис руський / за іпат. списком пер. Л. Махновець : відп. ред. О. В.Мишанич. Київ : Дніпро, 1989. XIV. 590 с.

90. Лукаш Г. П. Актуальні питання української конотоніміки : монографія. Донецьк : Промінь, 2011. 448 с.

91. Лукаш Г. П. Процес моделювання конотонімних конструкцій. *Восточноукраинский лингвистический сборник*. Донецк : Изд-во ДНУ, 2006. С. 113–126.

92. Лукаш Г. П. Український конотонімікон: структура і чинники формування : автореф. дис.… док. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. 38 с.

93. Лучик В. В. Автохтонні гідроніми Середнього Дніпро-Бузького межиріччя. Кіровоград, 1996. 235 с.

94. Лучик В. В. Іншомовні гідроніми Середнього Дніпро-Бузького межиріччя. Кіровоград, 1999. 104 с.

95. Мартинов В. В. Про принципи семасіологічної поясненості в порівняльно-історичному мовознавстві. *Зб. філол. фак. Одеськ. ун-ту*. 1953. Т. 3. С. 51–59.

96. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики : посібник. Київ: Києво-Могилян. акад., 2010. 242 с.

97. Масенко Л. Т. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. Київ : КМ Академія, 2004. 163 с.

98. Масенко Л. Т. Доба українізації 20-х років ХХ ст. : засади освітньої й культурної політики Миколи Скрипника. *Дивослово*. 2004. №5. С. 17–30.

99. Масенко Л. Т. Соціопсихологічні наслідки мовної асиміляції. *Українська мова та література*. 1999. Ч. 17 (129). С. 8–9.

100. Масенко Л. Т. Українська мова в соціолінгвістичному аспекті. *Студії з україністики*. Київ : Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка. 2004. Вип.6. С. 130–147.

101. Мацьків П. В. Концептосфера Бог в українському мовному просторі : монографія. Київ; Дрогобич : Коло, 2007. 330 с.

102. Мацько Л. І. Стилістика української мови: підручник / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.

103. Мацько Л. І. Українська мова: формування національної свідомості. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 1. С. 67–70.

104. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.

105. Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики : Соціологічний напрям у мовознавстві : монографія. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2008. Вип. 1. 432 с.

106. Мацюк Г. П. Етапи розвитку української соціолінгвістичної традиції. Соціолінгвістичні студії / за заг. ред. Л. О. Ставицької. Київ, 2010. С. 17–22.

107. Мечковская Н. Б. Язык и религия : пособие для студ. гуман. вузов. Москва : ФАИР, 1998. 352 с.

108. Михальчук О. І. Мікротопонімія Підгір'я : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 1998. 18 с.

109. Михальчук О. І. Мікротопонімія Підгір'я : дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 1998. 219 с.

110. Михальчук О. І. Соціоономастика як напрямок сучасної лінгвістики : українські здобутки і перспективи. *Записки з ономастики : збірник наукових праць*. Одеса : Астропринт, 2015. Вип. 18. С. 498–509.

111. Наливайко М. Я. Ономастичний простір поезій Тараса Шевченка. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Серія : Літературознавство. 2014. Вип. 40. С. 386–393.

112. Немировская Т. В. Некоторые проблемы литературной ономастики. *Актуальные вопросы русской ономастики*. Киев : УМК ВО, 1988. С. 112–122.

113. Никитин М. В. Курс лингвистической семантики: учебное пособие для студентов, аспирантов и преподавателей лингвистических дисциплин в школах, лицеях, колледжах и вузах. Сант-Петербург, *Научный центр проблем диалога*, 1996. 760 с.

114. Никонов В. А. География фамилий. Москва : Наука, 1988. 189 с.

115. Німчук В. В. Про необхідність вивчення топоніміки у зв'язку з народними говорами. *Питання топоніміки та ономастики*. Київ, 1962. С. 45–53.

116. Німчук В. В. Про українську псевдонімію та криптонімію. *Українська мова*. 2002. № 2. С. 30–58.

117. Німчук В. В. Українські прізвища із -ук, -чук та етимологічно споріднені утворення.Українська діалектика та ономастика. Київ, 1964. С. 194–210.

118. Новикова М. Міфи та місія. Київ : Дух і література, 2005. 432 с.

119. Нуждак Л. В. Український ономастикон посттоталітарної доби крізь призму еколінгвістики : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Львів, 2011. 22 с.

120. Отін Є. С. Конотативна ономастична лексика. Труды по языкознанию. Донецьк : ООО «Юго-Восток, ЛТД». 2005. С. 111–122.

121. Павликівська Н. М. Неофіційний антропонімікон роману «Холодний Яр». *Актуальні проблеми філології і перекладознавства*. Хмельницький : ХмДЦНП, 2016. Вип. 10. Т. 2. С. 251–255.

122. Павликівська Н. М. Питання української псевдонімії ХХ століття : монографія. Вінниця : «Глобус-Прес», 2009. 388 с.

123. Павликівська Н. М. Система і структура псевдонімів ОУН та УПА. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2011. Серія 10. Вип. 7. С. 274–279.

124. Павликівська Н. М. Словник псевдонімів ОУН–УПА. Ін-т укр. мови НАН України, Вінниц. держ. пед ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця : О. Власюк, 2007. 440 с.

125. Павликівська Н. М. Українська псевдонімія ХХ ст. : автореф. дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2010. 36 с.

126. Павлюк В. А. Становлення неофіційного антропонімікону Вінниччини : дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Вінниця, 2016. 244 с.

127. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів : ПАІС, 2006. 120 с.

128. Панцьо С. Є. Особливості іменникового словотвору в лемківському говорі. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Серія : Мовознавство. 2001. Вип. 5(1). С. 45–50.

129. Панчук Г. Д. Антропонімія Опілля : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Тернопіль, 1999. 284 с.

130. Парфёнова Н., Савиных В. Оценка человека в русской отапеллятивной антропонимии (по архивным данным XVI–XIX вв. Зауралья). *Наук. вісник Чернів. ун-ту : Слов'янська філологія*. Чернівці, 2007. С. 55–61.

131. Петрова О. В. Принципи і мотиви номінації в українській і німецькій псевдонімії. *Наукові записки*. Серія : Філологічні науки (Мовознавство). Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка. 2001. Вип. 37. С. 57–60.

132. Петруляк В. До питання про функціонування конотативних топонімів (на матеріалі закарпатських мікротопонімів басейну р. Ужа). *Культура народов Причерноморья*. 2007, № 110. Т. 2. С. 95–97.

133. Півторак Г. П. Українці : звідки ми і наша мова. Київ : Наук. думка, 1993. 200 с.

134. Подвигина Н. Б. «Понятие концепта и концептосферы». Актуальные вопросы современной филологии и журналистики. 2007, № 3. С. 97–105.

135. Подольская Н. В. Проблемы ономастического словообразования (к постановке вопроса). *Вопросы языкознания*. 1990. № 3. С. 40–53.

136. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва : Наука, 1988. 192 с.

137. Подольская Н. В. Типовые восточнославянские топоосновы. Словообразовательный анализ. Москва : Наука, 1983. 160 с.

138. Познанская В. Д. Антропонимия юго-восточной Украины : автореф. дис. … канд. филол. наук : 10.02.01. Харьков, 1983. 20 с.

139. Померанцева Э. В. Мифологические персонажи в русском фольклоре. Москва : Наука, 1975. 191 с.

140. Попович Н. Літературно-художній антропонімікон драматичних творів В. Винниченка. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2015. Вип. 20. С. 75–78.

141. Ратникова И. Э. Имя собственное: от культурной семантики к языковой. Минск : БГУ. 2003. 214 с.

142. Ратникова И. Э. Ономастическая метафора в публицистике: структура и функции. *Rossica olomucensia*. Оломоуць, 2000. XXXVIII (za rok 1999). 2 cast. S. 613–619.
pdfs.semanticscholar.org/b08c/f70e3ea0de9d91d76bf7136dfbeb78a5ed85.pdf

143. Редько Ю. К. Взаємозв’язок між українськими прізвищами і топонімічними назвами. *Питання слов’янського мовознавства*. Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1958. Кн. 5. С. 227–239.

144. Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ. Київ : Рад. школа, 1969. 255 с.

145. Редько Ю. К. Основні словотворчі типи сучасних українських прізвищ у порівнянні з іншими слов’янськими. *Філологічний збірник Українського комітету славістів*. Київ, 1958. С. 112–129.

146. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища. Київ, 1966. 214 с.

147. Романюк М. І. Соціально зумовлені інновації в ономастиконі Закарпаття кін. XX–поч. XXI ст. : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2005. 17 с.

148. Рудницький Я. Назва «Україна» в чужих мовах. Енциклопедія українознавства : загальна частина. Київ, 1994–1995.

149. Рудницький Я. Слово й назва «Україна». Назвознавство. Вінніпег, 1951. Ч. 1. 32 с.

150. Рудницький Я. Українське назовництво (ономастика). Енциклопедія українознавства: загальна частина. Київ, 1994–1995.

151. Свистун Н. О. Власні особові імена: лінгвістична норма: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (6-7 червня 2019 р. Тернопіль). Тернопіль : Укрмедкнига, 2019. С. 19–21.

152. Святе письмо Нового завіту / пер. П. О. Куліш, І. П. Пулюй. Відень : Друк. Адольфа Гольцгаузена, 1901. 444 с.

153. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 711 с.

154. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

155. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Київ : Фітосоціоцентр, 1999. 148 с.

156. Селіверстова Л. І. Ономастикон у поетичному ідіолекті Яра Славутича : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Харків, 2002. 294 с.

157. Сеник Г. В. Морфологічна природа прізвиськ. *Записки з українського мовознавства*. 2017. Вип. 24(1). С. 160–168.

158. Сенкевич В. І. Власна назва як категорія контрастивної лінгвістики. *Актуальные вопросы славянской ономастики. Славянская ономастика в ареальном, этимологическом и хронологическом аспектах*: III Международная науч. конф., 6–7 октября 2006 г. Гомель, 2006. С. 231–234.

159. Синявський О. З української діялектології (Про фонематичний принцип у діялектології). *Український діялектологічний збірник*. Київ, 1929. Кн. II. С. 233–273.

160. Скаб М. В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери. Чернівці : Рута, 2008. 560 с.

161. Скляренко В. Г. Походження назви Україна. Мовознавство. 2006. № 5. С. 15–33.

162. Скляренко О., Скляренко О. Типологічна ономастика : лексико-семантичні особливості онімного простору. Одеса : Астропринт, Кн. 1. 2012. 416 с.

163. Скляренко О., Скляренко О. Типологічна ономастика: ономастичний словотвір у типологічному ракурсі. Одеса : Астропринт, Кн. 2. 2013. 408 с.

164. Словотвір сучасної української літературної мови : монографія / Г. М. Гнатюк, К. Г. Городенська, А. П. Грищенко та ін. Київ : Наук. думка, 1979. 407 с.

165. Слухай Н. В. (Молотаева). Художественный образ в зеркале мифа этноса: М. Лермонтов, Т. Шевченко. Киев, 1995. 486 с.

166. Ставицька Л. О. Соціолінгвістичні дослідження в Інституті української мови. *Соціолінгвістичні студії*. Київ, 2010. С. 10–17.

167. Сулима В. Біблійні псалми. *Дивослово*.1999. №7. С. 59–63.

168. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва : Наука. 1973. 366 с.

169. Суперанская А. В. Теория и методика ономастических исследований. Изд. 2-е. Москва: Издательство ЛКИ, 2007. 256 с.

170. Сухомлин І. Д. Українські прізвиська людей як власні родові назви. Говори і ономастика Наддніпрянщини. Вид-во Дніпропетр. держ. університету. 1970. С. 30–58.

171. Тараненко О. На теми сучасної української ономастики. *Мовознавство*. 2007. № 1. С. 6–22.

172. Тараненко О. О. На теми сучасного українського ономастикону: тенденції конотативних нашарувань. *Мовознавство*. 2010. № 1. С. 14–36.

173. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. Москва : Наука, 1986. 143 с.

174. Тодорова Л. Библията и нейното място в историята на европейската литература. В.Търново: Faber, 1999. 188 с.

175. Торчинський М. М. Денотатно-номінативна структура оронімії як складник української ономастичної терміносистеми. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.* Філологічні науки. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. Вип. 23. С. 261–264.

176. Торчинський М. М. «Українська ономастична термінологія (проект)» і її значення для становлення денотатно-номінативної класифікації власних назв. *Українська термінологія і сучасність*: збірник наукових праць. Київ : КНЕУ, 2007. Вип. VII. С. 298–302.

177. Торчинський М. М. Денотатно-номінативна структура антропонімікону української мови. *Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. ун-ту: Філологічні науки*. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2007. Вип. 15. Т. 1. С. 146–150.

178. Торчинський М. М. Термінологія української поетоніміки (літературної ономастики). *Українська термінологія і сучасність : зб. наук. пр.* Київ : КНЕУ, 2005. Вип. VI. С. 339–343.

179. Тропина Н. П. Семантическая деривация: мультипарадигмальное исследование : монография. Херсон: Изд. ХГУ, 2003. 336 с.

180. Фаріон І. Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII–початку XIX століття (з етимологічним словником). Львів: Літопис, 2001. 371 с.

181. Фєдотова Н. М. Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Харків, 2008. 20 с.

182. Філатова О. В. Структура і функції конотативної сфери поетонімів та досвід їхньої лексикографічної інтерпретації : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Донецьк, 2005. 20 с.

183. Фонякова О. И. Имя собственное в художественной картине мира писателя. *Словоупотребление и стиль писателя*. СПб, 1995. С. 47–61.

184. Франко І. Причинки до української ономастики: у 50 т. Київ, 1982. Т. 1. С. 391–426.

185. Хлистун І. В. Власна назва в українській поезії ІІ пол. ХХ ст. (семантико-функціональний аспект) : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2006. 20 с.

186. Хрустик Н. Прізвиська як вид усної народної творчості. *Мова та стиль українського фольклору*. Київ, 1996. С. 80–84.

187. Худаш М. Л. До питання генези українського антропонімного форманта -енк-о (територіальне поширення в діахронії). *Слов'янська ономастика*. Ужгород, 1998. С. 212–221.

188. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття : дис. … канд. філол. наук. Ужгород, 1969. 978 с.

189. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття: монографія: дис. … докт. філол. наук. Київ, 1969. Ужгород, 2008. 671 с.

190. Чучка П. П. До походження і значення українських іменникових утворень із суфіксом -ук, -чук : тези доповідей та повідомлень ХІІ наукової конференції. Ужгород, 1963. С. 15–16.

191. Чучка П. П. Прізвиська. «Українська мова». Енциклопедія / ред. кол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. С. 494.

192. Чучка П. П. Розвиток імен і прізвищ. *Історія української мови (Лексика і фразеологія)*. Київ : Наук. думка, 1983. С. 592–620.

193. Чучка П. П. Словотвір українських андронімів. *Питання словотвору*. Київ, 1979. С. 152–161.

194. Чучка П. П. Українські псевдоніми: статус, структура і функції. *Наукові записки КДПУ*. Кіровоград, 2001. Вип. 37. С. 82–83.

195. Шоста респ. ономастична конференція. Тези доп. та пов. Одеса : Теоретична та історична ономастика. Літературна ономастика, 1990. Ч. 1. 116 с.

196. Шульган О. В. Ойконімія України XX століття (еко- та соціолінгвістичні аспекти) : дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. Тернопіль, 2017. 302 с.

197. Шульгіна В. І. Економія мовлення і сучасні власні імена : тези доп. та повід. VI республ. ономастичної конф. Одеса, 1990. Ч. ІІ. С. 150–153.

198. Шульська Н. Сімейно-родова антропонімія Західного Полісся. *Українська мова*. 2010. № 2. С. 50–59.

199. Яворська Г. М. До проблеми «наївної лінгвістики». Лінгвістичні студії. Черкаси : БРАМА-ІСУЕП, 1999. Вип. ІІІ. С. 13–20.

200. Янчишина Я. В. Мікротопонімія Центральної Хмельниччини : дис. … канд. філол.наук : 10.02.01. Вінниця, 2021. 296 с.

201. Янчура Д. Функційне навантаження онімів та проблема становлення метамови літературної ономастики. *Лінгвістичні дослідження*. 2018. Вип. 47. С. 108–112.

202. Agyekum K. The sociolinguistics of Akan personal names. *Journal Nordic African*, 2006. Vol. (15) 2. P. 206–235.

203. Ainiala T., Östman J.-O. Socio-onomastics: the pragmatics of names. Amsterdam and Philadelphia, 2017. P. 2–18. DOI.org/10.1075/pbns.275

204. Algeo J. Magic Names. *Onomastics in the Fantasies of Ursula Le Guin*. 1982. Vol. 30, No. 2. P. 59–67. DOI.org/10.1179/nam.1982.30.2.59

205. Alvarez-Altman G. Literary Onomastics Typology: Analytic Guidelines to Literary Onomastics Studies. *Literary Onomastics Studies*, 1981. Vol. 8, No. 21. P. 220–230.

206. Averbukh K. Terminological variability: theoretical and applied aspects. *Questions of linguistics*, 1986. №6. P. 38–49.

207. Bachun L. The name Ukraine and its variability in Ukrainian prose about the national liberation movement of the first half of the twentieth century. *Eureka*: *Social and Humanities*, 2020. № 3. P. 9–14.

208. Baker P. Sociolinguistics and Corpus Linguistics. Edinburgh : *Edinburgh University Press*. 2010. 200 p.

209. Biber D., Finegan E. Sociolinguistic Perspectives On Register. New York : *Oxford University Press*. 1994.

210. Bloome D. and Green J. Directions in the sociolinguistic study of reading. In P. D. Pearson, R. Barr, M. L. Kamil and P. Mosenthal (eds). Handbook of Reading Research. Mahwah, NJ : *Lawrence Erlbaum*, 2002. P. 395–421.

211. Bramwell E. S. Naming in Society: a cross-cultural study of five communities in Scotland. PhD Thesis. University of Glasgow. 2012.

212. Bugheşiu A. English names of pubs, clubs and cafés in Romania. *British and American Studies*. 2013. Vol. 19. P. 156–164.

213. Burns A. Field-names of North-East Scotland: a socio-onomastic study. PhD thesis, University of Glasgow. 2015.

214. Butler J. O. Name, place, and emotional space: themed semantics in literary onomastic research. PhD thesis, 2013.

215. Capell A. Studies in socio-linguistics. Paris : *The Hague, Mouton*. 1966. 167 p.

216. Carnegie D. D. Carnegie's Lifetime Plan for Success. The Great Bestselling Works Complete in One Volume. N.Y. : *Galahad Books*, 1998. 538 p.

217. Coulmas F. (ed.). The Handbook of Sociolinguistics. Oxford : Blackwell Publishing. 1997.

218. Edelman M. Politics as Symbolic Action: Mass Arousal and Quiescence. New York: *Academic Press*, 1971.

219. Ferguson Ch. A., Huebner Th. ed. Sociolinguistic Perspectives: Papers on Language in Society, 1959–1994. *Oxford Studies in Sociolinguistics*. New York and Oxford : *Oxford University Press*, 1996. 348 pp.

220. Fernández C. J. Evolution of Anthroponyms in an Area of Linguistic Transition: A Socio-Onomastic Study. *Names*. 2018. Vol. 66, No. 2. P. 85–95. DOI.org/10.1080/00277738.2018.1453275

221. Gak V. G. The Use of the Idea of Symmetry and Asymmetry in Linguistics. *Language Transformations*. Moskva : School «Languages of the Russian Culture», 1998. P. 106–151.

222. Gerus-Tarnawecky I. Literary Onomastics. Names. *A Journal of Onomastics*. 2013. Vol. 16 (4). P. 312–324.

223. Gibka M. Permanent Functions of Characters' Proper Names in Harry Potter. *Journal of Literary Onomastics*. 2019. Vol. 7 : Iss. 1, Article 4. P. 45–52.

224. Gries S. Corpora in Cognitive Linguistics: Corpus-Based Approaches to Syntax and Lexis. Berlin: Mouton de Gruyter. 2006.

225. Gumperz J. J., Hymes D. Directions in Sociolinguistics. New York : Holt, Rinehart, Winston, inc. 1972.

226. Hernández-Campoy J. Research methods in Sociolinguistics. AILA Review, 2014. Vol. 27. P. 5–29.

227. Holmes J. An Introduction To Sociolinguistics. 4th ed. London: Routledge. 2013.

228. Hudson R. A. Sociolinguistics (Cambridge Textbooks in Linguistics). Cambridge : Cambridge University Press. 1996. DOI.org/10.1017/CBO9781139166843

229. Konstanski L. What's in a name? Place and toponymic attachment, identity and dependence: case study of the Grampians (Gariwerd) National Park name restoration process. PhD thesis (University of Ballarat). 2009.

230. Labov W. The logic of non-standard English. In Language and Social Context, ed. P. Giglioli. Harmondsworth : *Penguin*. 1972. P. 179–215.

231. Langendonck V. W. Socio-onomastic Properties of Bynames. *Onoma*. 1982. Vol. 26 (1–3). P. 55–62.

232. Langendonck V. W. Theory and Typology of Proper Names. Berlin; New York : *Mouton de Gruyter*. 2007.

233. Leslie P. and Skipper J. Towards a theory of nicknames: a case for socio-onomastics. Names. *A Journal of Onomastics*, 1990. Vol. 38(4). P. 273–282. DOI.org/10.1179/nam.1990.38.4.273

234. Leys O. Sociolinguistic Aspects of Names – Giving Patterns. *Onoma*, 1974. Vol .18. P. 448–455.

235. Lieberson S. What's in a name? Some sociolinguistic possibilities. *International Journal of the Sociology of Language*, 1984. Vol. 45. P. 77–87. DOI.org/10.1515/ijsl.1984.45.77

236. Lombard C. G. The socio-onomastic significance of American cattle brands: a Montana case study. 2015.

237. Marmaridou Sophia S. A. Pragmatic Meaning and Cognition. (Pragmatics, Beyond, New Series 72, ed. Andreas H. Jucker). Amsterdam / Philadelphia : *John Benjamins Publishing Company*, 2000. Vol. 27, No. 3. P. 691–705.
DOI.org/10.1075/sl.27.3.12sch

238. Matthews E.Onomatologos. Studies in Greek Personal Names : edited by R. W. V. Catling and F. Marchand. Oxford, 2010.

239. Moyo T. Personal Names and Naming practices in Northern Malawi. *Nomina Africana*, 1996. Vol. 10, No. 1 and 2. P. 10–19.

240. Neethling S. J. Connotative Toponyms. *Nomina Africana*, 1996. Vol. 9, No. 1. P. 56–67.

241. Nicolaisen W. F. H. The Prodigious Jump In The Beginning was the Name, Selected Essays by Professor W. F. H. Nicolaisen. Lerwick : *Scottish Place-Name Society*. 2011 [1968]. P. 45–59.

242. Onomastica. Pismo poświęcone nazewnictwu geograficznemu i osobowemu, Wrocław-Kraków, 1965, X. P. 271–283.

243. Ormeling F. Cartographic Problems in a Multilingual Society. *Onoma Africana*, 1997. Vol. 11, No. 1. P. 37–49.

244. Pirmanova N. I. Cultural connotations of phraseological units of Biblical origin. *Philological Sciences*. Tambov: Gramota, 2014. Part 2. P. 129–132.

245. Raper P. E. Aspects of Onomastic Theory. *Onoma Africana*, 1987. Vol. 1, No. 2. P. 78–91.

246. Rudnyckyj J. B. Functions of Proper Names in Literary Works. *Stil- und Formprobleme in der Literatur. Heidelberg*. 1959. P. 378–384.

247. Semino E. and Short M. Corpus Stylistics. London: *Routledge*. 2004.

248. Smith E. C. Personal Names. A bibliography : *The New York Public Library*, 1952. P. 100–103.

249. Stubbs M. Words and Phrases: Corpus Studies of Lexical Semantics. Oxford: *Wiley-Blackwell*. 2001.

250. Superanskaja A. V. Theory and methods of onomastic research. Moskva : Nauka, 1986. 256 p.

251. Yusupova L. G., Kuzmina O. D. Pejorative Connotation of Proverbs and Sayings with Zoonym in the Russian, German and Tatar Languages. *Journal of Sustainable Development*, 2015. Vol. 8, No. 4. P. 284–291. DOI:10.5539/jsd.v8n4p284

ДОДАТОК А

Список публікацій здобувача

Праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

1. Бачун Л. І. Історичний аспект творення назв осіб у романі Василя Шкляра «Чорний Ворон». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Літературознавство. Тернопіль, 2016. № 44. С. 51–54.

2. Бачун Л. І. Історичні антропоніми у романі Юрія Горліса-Горського «Холодний Яр». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Серія : Мовознавство. Тернопіль, 2016. Вип. 1(25). С. 5–9.

3. Бачун Л. І. Дещо про псевдоніми періоду 1942–1954 років (за матеріалами українських прозових творів). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1 (69). Ч. 1. С. 31–34.

4. Бачун Л. І. Особливості псевдонімів періоду визвольного руху на Черкащині 1917–1922 рр. (за матеріалами української прози). *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. Вип. 6. С. 136–143.

5. Бачун Л. І. Концепт Бога у творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2019. Вип. 38. С. 54–76.

6. Bachun L. The name Ukraine and its variability in Ukrainian prose about the national liberation movement of the first half of the twentieth century. *Eureka: Social and Humanities*, 2020. № 3. P. 9–14.

7. Бачун Л. І. Сакральні номінації в текстах про національно-визвольний рух України: компаративний підхід. *Актуальні проблеми української*

лінгвістики : теорія і практика. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2021. Вип. 42. С. 140–162.

Апробація результатів дослідження:

Основні положення, висновки і результати дослідження обговорені та представлені на Всеукраїнській науковій конференції «Українська філологія в контексті розвитку європейської наукової думки», присвяченої пам’яті професора Дмитра Бучка (02. 11. 2016, Тернопіль), П’ятій науковій конференції молодих учених «Лінгвістика XXI ст.: Традиції і перспективи розвитку» (05. 12. 2019, Київ), Всеукраїнських наукових читаннях, присвячених 140-ій річниці від дня народження Василя Сімовича (25. 09. 2020, Тернопіль), щорічних кафедральних конференціях ТНПУ ім. В. Гнатюка (2016–2020, Тернопіль).

ДОДАТОК Б

Індекс псевдонімів повстанців 1917–1921 років та 1942–1954 років

Індекс псевдонімів повстанців 1917–1921 та 1942–1954 років укладено на основі текстів 20-ти творів про національно-визвольний рух за незалежність України.

Назви лісовиків, що діяли в 1917–1921 роках, та найменування повстанців УПА 1942–1954 років розташовано в алфавітному порядку згідно з хронологією діяльності на території України.

Псевдоніми 1917–1921 років

1. **Блакитний**
   отаман Блакитний } Пестушко, Констянтин Юрович

   Дж.: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 73; *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 89;

   молодий, стрункий Кость Блакитний *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 88;

   молодий, але освічений, знаючий воєнне діло та ворожу тактику отаман Кость Блакитний *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 90;

   Степова дивізія отамана Костя Блакитного *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 170, 202;

   Степова повстанча дивізія [Костя]-Блакитного *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 276

2. **Вернигора**
   батько Вернигора
   старшина Вернигора } Дорошенко, Михайло

«За правдивість прізвищ шести козаків та з яких сел походять автор не відповідає, бо й сам діяв в партизанці під кличкою «*Вернигора*»» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 273; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 311, 319; *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 311;

3. **Вовгура** } Гриненко, Грицько Григорій Кіндратович

«— Нехай знають кати, що Степовики не бояться смерти! — *Гриненко Грицько*, Бабенко Віра… – вигукував кат» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 49; *Дж.:* «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 71, 123;

4. **Вовгура** } Веремій отаман-вітер
Туз } отаман Веремія
Босий } Ярко

«…то казали, що пораненного Веремія переправили лікуватися аж до Польщі, то пішов поголос, нібито він сидить у черкаському допрі, … прибравши собі нове ім'я – чи то *Вовгура*, чи *Босий*, чи *Туз*…» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 260;

5. **Гамалій**
полковник армії УНР Гамалій
командувач Чорноморської повстанчої групи генштабу полковник Гамалій } Трохименко, Петро

Дж.: «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 344; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 167; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 189;

новий командувач повстанських військ Південної України *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 186;

агент Трофименко-Гамалій *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 218;

6. **Гонта**
   отаман Гонта
   звенигородський отаман Іван Гонта
   } Лютий-Лютенко, Іван

   «…спільно з *отаманом Гонтою-Лютим* в одному бою під Звенигородкою витовкли до сотні «червінців» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 214, *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко с. 296;

   отаман Лютий *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 91;

   звенигородський отаман Гонта-Лютий *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 214;

   кремезний, великоголовий Гонта-Лютий *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 143;

7. **Деркач** = Чучупака, Василь

   «Головним отаманом повстання одноголосно обрано було *В. Чучупаку,* під прибраним прізвищем – *Деркач*» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 233;

   найвідважніший отаман холодноярських повстанців – Василь Чучупака «Деркач» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 257;

8. **Завірюха**
   начальник штабу Завірюха
   сотник Завірюха, заступник Завірюха
   начальник штабу групи сотник Завірюха
   запроданець Завірюха
   } Терещенко, Юхим

   «— Витягни мене звідси! – рикнув *Терещенко-Завірюха*, відпльовуючись» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 167; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 168; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 348;

начальник штабу Чорноморської повстанчої групи *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 173; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 189;

агент Терещенко-Завірюха *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 218; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 348;

9. **Залізняк**
   побратим Юрко Залізняк } Горліс-Горський, Юрій

«Юрко й так має стільки прізвищ і псевдонімів, що можна заплутатися: *Городянин, Городянин-Лісовський, Залізняк, Горський, Лісовський та Горліс-Горський*. Ще *Чорноярського* бракувало» *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 48;

Дж.: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 74; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 78;

Валентин Сім'янців *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 122;

Юрко Городянин-Лісовський *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 4;

хорунжий Армії УНР Юрій Городянин-Лісовський (Горліс-Горський) *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 4;

товаришка-вчителька Ніна *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 279;

жвавий Юрко Горлиця-Горський *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 161;

Юрій Чорноярський *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 48;

вуйцьо Юрцьо *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 102;

колишній мешканець камери №8 *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 227;

в'язень Горський *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 179;

Гриць *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 290;

Юрко *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 290;

Горлиця *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 290;

ад'ютант Ю. Горлиця *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 251;

жвавий Вояк *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 247;

10. **Кібець**
верткий Кібець
отаман Кібець
лицар Кібець
славний воїн Кібець
безстрашний Кібець
холодноярський Кібець
} Бондаренко, Микола

Дж.: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 231, 234, 254, 309, 312;

Микола Кібець-Бондаренко *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 281; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 170,

Микола Бондаренко – «Кібець» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 139;

вельмишановний брат Микола *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 294;

Микола Кібець *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 299;

безстрашний воїн Микола Степанович Бондаренко-Кібець *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 310;

Микола з Бондаренків, що діяв під кличкою Кібець *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 311;

найхоробріший і сміливіший лицар – Микола Степанович Бондаренко-Кібець *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 308; *вірний друг Микола Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 311;

славний козак Микола *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 297;

хоробрий Микола *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 294;

повстанець на прізвище Кібець *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 234;

11. **Лютий** — Черевик, Ялисей Степанович; Черевик з Водяної

«— Так, я – *Черевик із Водяної*, а моє псевдо в 1920 році – *Лютий*!» *Дж.:* «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 126;

Ялисей Лютий *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 277, *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 168;

Ялисей Степанович Черевик (Лютий) *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 214, 367;

12. **Мамай**
легендарний Мамай
курінний Мамай
отаман Білого Яру з-над Дніпра Мамай
— Щириця, Яків Панасович

«Від моста на Тясмині привіз вершник вістку, що *Мамай* із куренем *Білого яру*, відпочивши у Трушівцях…» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 174;

Дж.: «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 49; *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 276; *Дж.:* «Стежками Холодноярськими»

М. Дорошенко, с. 217; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 78, 221;

отаман [Яків] Мамай (Щириця) *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 368;

13. **Маруся**
отаман Маруся
Найвродливіша П'ятниця
Найкраща пастушка Хлоя
Орлеанська Діва

Соколовська, Саша
Соколовська, Олександра

«Червоні завзято розшукують наш слід, розпитують селян, куди пішла «*банда Марусі*»?» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 272, 287; *Дж.:* «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютий-Лютенко, с. 22; *Дж.:* «Маруся» В. Шкляр, с. 78, 89, 179, 180, 207, 209;

сестричка Саша *Дж.:* «Маруся» В. Шкляр, с. 50;

14. **Орлик** = Ковальцов, колишній курінний Запорозької Січі

«…*колишній курінний Запорозької Січі Ковальцов* (*Орлик*), Василенко, Заєць...» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 155;

15. **Отаман Бурлака** = Гончар, Овсій

«…їздив за моїм завданням на Василівщину, говорив з *отаманом Бурлакою*. *Гончар Овсій Іванович*, він же – *отаман Бурлака* – один із перших творців Вільного козацтва на Київщині» *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 124;

16. **Отаман Вдовий** = Шеремет, Артем Данилович

Дж.: «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 292;

отаман Артем Вдовий *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 293;

Артем Данилович *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 281;

втомлений Шеремет *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 221;

Григоренчишин зять *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 149;

лікар Шеремет *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 146;

мовчазний Шеремет *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 92;

поранений Шеремет *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 242;

Шеремет, Артем, син Данилів *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 126;

17. **Отаман Григор'їв**
зарозумілий отаман Григор'їв
високолетний і зарозумілий
отаманчик Григор'їв
штабс-капітан царського війська,
що називав себе «Григор'їв»
} Никіфор, Серветнік

«*Григор'їв* уродженець міста Олександрії на Херсонщині. Правдиве прізвище його: *Серветнік Никіфор*» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 172, 176, 179, 191;

«Отаман Херсонщини і Таврії» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 180;

великий отаман Херсонщини і Таврії *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 188;

18. **Отаман Данило Зелений**
командир Першої київської
повстанської дивізії Зелений } Терпило, Данило Ількович
батько Зелений } Данило Ількович
пан Зелений

Данило Зелений

Дж.: «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 94, 105, 119, 142, 179, 261; *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 172; *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 125, 234, 236;

19. **Отаман Філон** = Філоненко, Петро

«…підходив зі своїм відділом *Петро Філоненко*. *Отаман Філон* уже воював у бригаді Дмитра Соколовського» *Дж.:* «Маруся» В. Шкляр, с. 183; *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 14;

20. **Плужник** = Довженко, Гриць

«*Гриць Довженко* передав дозвіл тій жінці й далі мені мешкати в його хаті та доглядати синочка. Сам же він діяв у партизанськім загоні аж до половини 1923 року, а потім, в час самоліквідації партизанки, змінив собі прізвище, так як і інші, назвав себе *Плужником* і став сибіряком» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 323;

21. **Пугач, чотовий Пугач**

«…і *чотовий Пугач* з сотнею повстанців відійшли до Звенигородки в штаб Яхонтова та Дибенка» *Дж.:* «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютий-Лютенко, с. 60; *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 191; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 245;

22. **Сонечко** = Барабаш, Соня

«— Запам’ятайте і порвіть. Зайдете ввечері й спитаєте *Соню Барабаш*… «Свій чоловік» називав *Соню* «*Сонечком*». Пояснив мені, що у вінницькому гуртку це її *конспіративне псевдо*» *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 85;

23. **Трохим Голий**
загиблий Трохим Голий } Бабенко, Трохим

«…чи не підоспів із городищенських лісів Антін Грозний, котрий заступив *загиблого Трохима Голого*…» *Дж.:* «Ми ще повернемось!»

Ю. Горліс-Горський, с. 276; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 49, 214; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 356;

24. **Філіпов** } Хмара, Пилип
Чорноліський отаман Пилип Хмара

«…чув од цвітнянських людей, що *Хмара* вижив. Змінив свою зовнішність – висмалив брови, обстриг вії, які в Пилипа були довгі, як у дівчини, ще там щось зробив зі своїм лицем і подався до Криму. Там тепер і живе під чужим прізвищем. Кажуть, ніби *Філіпов*…» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 362;

25. **Хмара**
Отаман Хмара } Харченко, Семен
Харченко, Семен Васильович

«Вдивляюся в обличчя. *Отаман Хмара – Семен Харченко*!» *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 152;

Семен Харченко-Хмара *Дж.:* «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 190;

26. **Чорний Ворон** } Скляр, Микола
сотник Махна Чорний Ворон

Дж.: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 276; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 230, 363, 378, 412; *Дж.:* «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 84;

Чорний Ворон
Чорний Ворон-Лебединський } Черненко, Платон Петрович
отаман Чорний Ворон-Лебединський,
командир 2-го полку

Дж.: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 378; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 189;

Чорний Ворон	Чорноус, Іван Якович Чорновус курінний Чорновус штабс-капітан Черноусов Чорновус, курінний 25-го Черкаського куреня

Дж.: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 382; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 31;

Іван Степанович Семьонов *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 249; ***Петро Миронович Горовий*** *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 265; ***Богдан Крук*** *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 280;

27. **Чорнота** **Андрій Чорнота** **Чорнота, що звався «Деркач»** **«кунак» Андрій Чорнота** **отаман Чирнота** **Похмурий**	Юрій Дроботковський хорунжий Дроботківський

Дж.: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 14, 277; *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 57; *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 105;

заступник Василя Чучупаки Чорнота, що звався «Деркач» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 152; *Дж.:* «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 76;

нахмурений Чорнота *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 188; ***понурий медвідь*** *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 230; ***«червоний пристав»*** *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 80;

Чорнота, «який не любить дівчат» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 58;

Чучупаковий заступник Чернота *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 254;

28. **Чорт** = Мелешко

«Співпрацював з отаманами Семеном Гризлом, Яблочком, Ларіоном Загороднім, Семеном Заболотним, Пилипом Хмарою, *Чортом* (*Мелешком*)» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 367; *Дж.:* «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютий-Лютенко, с. 38, 50;

29. **Яблучко =** Цвітковський

«Минуло декілька днів, як до нас примчали посланці від *отамана Яблучка* (*Цвітковського*)…» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 351; *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 284; *Дж.:* «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютий-Лютенко, с. 49.

Псевдоніми 1942–1954 років

1. **«Андрій»**
   «В-408»
   «Марко Бараболя»
   Іван Мисик
   Петро
   Полтавець
   рядовий повстанець «Прокіп»
   } Семенюк, Степан

   «Так став новою людиною, в'язнем: *рядовим повстанцем «Прокопом»*, із господарчого відділу Обуха…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 11, 18, 26, 49, 86, 97, 108;

2. **«Опришок»**

   «…був це улюблений у боївці кучерявий юнак на псевдо «Опришок», дарма, що нічого опришківського…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 400;

3. **Береза**

   «— Чи всі тут? Назовіть псевдо. І ти першим назвав мене, пояснивши, що я мав псевдо *Пасічник*, але воював без нього під своїм родовим іменем, потім назвав *Вербу*, *Кривоноса*, *Лиса*, *Орача*, *Петруся* й наостанку *Березу*…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 418;

4. **Біла**
   Русалка
   Квітка
   } Гнатюк, Люба

   «*Люба Гнатюк* (*Біла, Русалка, Квітка*) – донька селянина з с. Гаразджі, що неподалік Луцька, референт жіноцтва Ковельської округи ОУН і Волинької обл.» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 39, 83;

5. **Боєць на псевдо Берлін**

«Попереду йшов боєць на псевдо *Берлін* із Києва» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 109;

6. **Боривітер** = Гетьман, Ярослав

«…розклеював на воротях летючки з саморобними патріотичними віршами мого брата у других *Ярослава Гетьмана*, що носив красиве псевдо *Боривітер*» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 396;

7. **Борис** = Крючков

«…що називає себе *Борисом* є в дійсності *Крючков*, і походить з Пензи…» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 86;

8. **Буркут** — Захарчук, Іван, надрайоновий провідник ОУН
   капітан, **Болідов-«Буркут»** — Болідов, енкаведист

«*…надрайоновий провідник ОУН Іван Захарчук на псевдо «Буркут»…*» *Дж.:* «Рев оленів нарозвидні» Р. Іваничук, с. 171, 175;

9. **Бурчак**, **Відьма**, **Нурчак**, **Сатана** — Скоп'юк, І., проповідник

«Переглядаючи протоколи слідства *І. Скоп'юка* (*Сатани*, *Бурчака*, *Нурчака*, *Відьми*)…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 15;

10. **Василь** = Закоштуй, Ананій з Лаврова

«Подібне сталення до друзів я спостерігав ще у *Василя – Ананія Закоштуя з Лаврова*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 54;

11. **Верба** = Мостович, Олена

«— Чи всі тут? Назовіть псевдо. І ти першим назвав мене, пояснивши, що я мав псевдо *Пасічник*, але воював без нього під своїм родовим

іменем, потім назвав *Вербу*, *Кривоноса*, *Лиса*, *Орача*, *Петруся* й наостанку *Березу*…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 418; *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 40;

12. **Верещака, командир Верещака, командир ВО «Тютюнник» Верещака**

«Нарешті нас зустрічає *командир ВО «Тютюнник» Верещака*…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 33, 122;

13. **Вишневий**

«В її пам'яті закарбувалися «Хмара», «Крук», «Яструб», «*Вишневий*», «Рись», «Помста» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236;

14. **Вовк** = Грабець, Омелян

«Дмитро Клячківський (Охрім) проводив організаційний і пропгандивий вишколи, *Омелян Грабець* (*Вовк*) – військовий…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 78;

15. **Вовчак, командир УПА Вовчак**

«Під його орудою росли *командири УПА Вовчак*, Рудий…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 83;

16. **Ворон**
Дужий
Мартин
Остап
} Червоний, Данило, чотовий командир УПА

Дж.: «Червоний» А. Кокотюха, с. 45, 71, 79, 134, 194;

командир УПА чотовий Данило Червоний *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 10;

повстанський командир Данило Червоний *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 19;

бандерівець Червоний *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 29;

командир відділу Української повстанської армії Остап *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 144;

17. **Гай**
Володимир } Козяр, Анатолій

«*Анатолій Козяр* (*Гай, Володимир*), син безземельних селян із с. Піддубців…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 39;

18. **Галина** = Бусел, Яків

«Дмитро Клячківський (Охрім) проводив організаційний і пропгандивий вишколи, Омелян Грабець (Вовк) – військовий, *Яків Бусел* (*Галина*) – політекономічний…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 78;

19. **Голобенко, командир Острізький Голобенко, курінний Голобенко**

«…до відділів *командира Острізького Голобенка* (не плутати з курінним Голубенком, що діяв у Червоному Борі)» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 119–120;

20. **Гора**

«Початок року приніс нам втрату цих чудових юнаків, які мали псевдо «*Гора*» й «Орел» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 215, 236;

21. **Горбенко** = Волошин, Ростислав, член проводу ОУН

«…окрім Охріма, був *Горбенко – Ростислав Волошин*, член проводу ОУН…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 54;

22. **Граніт** } Юрко
Мілин Юрко

«Бойовим охоронцем табору сотенний призначив *Мілиного Юрка* на псевдо «*Граніт*» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236, 239;

23. **Гриша**
Олег
командир групи УПА «Турів» Олег } Якимчук-Ковтонюк, Микола

«*Микола Якимчук-Ковтонюк* (*Гриша, Олег*), родом з Піддубців. Окружний провідник ОУН Луччини, перший команди групи УПА «*Турів*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 39, 55;

24. **Дід** } Рахвальський
Сизий } колишній обласний референт СБ Волині

«Того ж року гестапо арештувало *Рахвальського* (*Сизого, Діда*)» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 79;

25. **Довбня** } Маланюк, Василь
кущовий з Боднарівки
Василь Маланюк-«Довбня»

«Друже Крук, та ж упізнай мене, я *кущовий з Боднарівки на псевдо Довбня*!» *Дж.:* «Рев оленів нарозвидні» Р. Іваничук, с. 68, 106, 171, 173;

26. **Друг Худоба**

«При головній брамі загинули *друг Худоба* та інші» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 132;

27. **Друг Ящур** } Манько, Сергій Андрійович
окружний провідник ОУН Ковельщини

«Західне Полісся багато завдячує *другові Ящурові – Сергієві Андрійовичу Манькові*, окружному провідникові ОУН Ковальщини» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 80;

28. **Дубовий**, **командир ВО «Заграва» Дубовий**

«…доходимо до штабу *командира ВО «Заграва» Дубового*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 122;

29. **Еней** = Олійник, Петро

«Вони виїхали до *Енея**. *Еней – Петро Олійник*, командир військової округи УПА» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 109;

30. **Залізняк** = Максим

«…*Максим*, що негайно став *Залізняком*…» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 62;

31. **Зв'язкова Оленка** = Орищук, Орися

«…у першій лінійці ім'я *зв'язкової Оленки – Орисі Орищук*» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 190, 374;

32. **Івга** } Ярослава Скаб; Я. Скраб-Івга

«*Ярослава Скаб* (*Івга*), донька сільської вчительки з Томашівщини, окружна УЧХ» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 15;

33. **Кайдаш** = Максим'юк, Грицько з Боголюб

«…застрілив у Піддубцях *Кайдаша – Грицька Максим'юка з Боголюб*…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 79;

34. **Капітан Ташкент** = Алієв, Мір

«Командиром узбеків був *капітан Ташкент – Мір Алієв*…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 56;

35. **Карколом** = Музичук, Кузьма

«*Кузьма Музичук* (*Карколом*), син сільського пастуха іх с. Гаразджі…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 39;

36. **Карпо Боремський** } Шумук, Данило, волинянин; колишній член КПЗУ

«*Данило* (*Карпо*) про діяльність штабу постійно інформував…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 97;

каторжник друг Данило Шумук *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 90;

інструктор вишкільної групи Боремський – Данило Шумук *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 57;

37. **Квітка**

«Коли заснув, приснилася *Квітка*, з якою розстався так недавно» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 20;

38. **Клим Савур** } Клячківський, Дмитро
Охрім } провідник ОУН ПЗУЗ

«…і ми після ви шкільної відправи в селі Гаразджі, яку провадив *Клим Савур*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 105; «*Дмитро Клячківський* (*Охрім*) проводив організаційний і пропгандивий вишколи…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 78;

39. **Командир УПА Рудий** } Стельмащук, Юрій
Командир Рудий }

«…а тоді передав керівництво *командиру Рудому – Юрію Стельмащуку*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 55, 83, 85;

40. **Крем'янецький, шеф штабу УПА–Північ Крем'янецький**

«З нами був *Кремянецький*, шеф штабу УПА-Північ» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 110, 119;

41. **Кривоніс**

«— Чи всі тут? Назовіть псевдо. І ти першим назвав мене, пояснивши, що я мав псевдо *Пасічник*, але воював без нього під своїм родовим іменем, потім назвав *Вербу*, *Кривоноса*, *Лиса*, *Орача*, *Петруся* й наостанку *Березу*…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 418;

42. **Крилач** } Матвійчук, Панас із Старого Порицька
} окружний провідник Матвійчик, Панас (Крилач)

«Недалеко від Бугу зустрів мене *Крилач – Панас Матвійчук* (зі Старого Порицька)» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 53, 57;

43. **Крук**

«В її пам'яті закарбувалися «Хмара», «*Крук*», «Яструб»…» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236;

«Дмитро Клячківський (Охрім) проводив організаційний і пропгандивий вишколи, Омелян Грабець (Вовк) – військовий, *Крук* - пропагандивий» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 78;

44. **Лев =** Лесь

«…які прибули зі Львова, сидять засмучені сотенні: «Олень» (Славко) та «*Лев*» (*Лесь*)» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 228;

45. **Левко** = Робітницький, Володимир

«Крайовий провід ПЗУЗ очолили *Володимир Робітницький* (*Левко*) і Ананій Закоштуй» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 102;

46. **Лис**

«— Чи всі тут? Назовіть псевдо. І ти першим назвав мене, пояснивши, що я мав псевдо *Пасічник*, але воював без нього під своїм родовим іменем, потім назвав *Вербу*, *Кривоноса*, *Лиса*, *Орача*, *Петруся* й наостанку *Березу*…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 418;

47. **Мавка**

«Прощаємося з Волинським проводом ВО – Крилачем… *Мавкою* та іншими» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 122;

48. **Мім** = брат Андрій

«*Брат Андрій* (*Мім*) перейшов у підпілля» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 76;

49. **Мітла**
референт СБ Мітла } Присяжнюк, Олексій

«Серед його розповідей була одна страшна: *референти СБ Мітла* і Смок виявилися агентами НКВД, їх мав судити трибунал УПА» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 86;

50. **Могила**

«В її пам'яті закарбувалися «Хмара», «Крук», «Яструб», «Вишневий», «Рись», «Помста», «*Могила*» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236;

51. **Оксана** = Апраксіна, Валя, киянка

«Врятувала киянка *Валя Апраксіна* (*Оксана*), яка попередила» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 16;

52. **Олень**
сотенний Олень } Смоляк, Славко

«*Славко* таємно працював під псевдо «*Олень*»…» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 191;

53. **Опришко**
есбіст Опришко } Джус, Іван

«Ніякий я не Джус, я «*Опришко*» із тих прадавніх сорокових років» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 292, 308;

54. **Орач**

«— Чи всі тут? Назовіть псевдо. І ти першим назвав мене, пояснивши, що я мав псевдо *Пасічник*, але воював без нього під своїм родовим іменем, потім назвав *Вербу*, *Кривоноса*, *Лиса*, *Орача*, *Петруся* й наостанку *Березу*…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 418;

55. **Орел**

«Початок року приніс нам втрату цих чудових юнаків, які мали псевдо «*Гора*» й «Орел» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 215, 236;

56. **Орлик** = Бойчук, Гринь

«…бо її тато Гринь Бойчук, який мав повстанське псевдо «*Орлик*»…» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 289, 290;

57. **Остап** } Качинський, Сергій
член ОУН, перший командир відділу УПА

«*Сергій Качинський* (*Остап*) – перший командир відділу УПА, син бідного селянина із с. Піддубців…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 39;

58. **Пасічник =** Жито, Прокіп

«…він приписував душеньці загиблого вірного приятеля ще з гімназіальних часів *Прокопа Жита*, який у підпіллі мав кличку *Пасічник*; востаннє *Пасічника* Кузьмак бачив взимку сорок дев'ятого року на снігу Червоної Скелі понад Дністром…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 17;

59. **Перший**
районний Перший } Чорній, Омелян Демидович

«…секретар обкому, який кермує пропагандою, *Омелян Демидович Чорній*, районний Перший…» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 432;

60. **Петрусь**

«— Чи всі тут? Назовіть псевдо. І ти першим назвав мене, пояснивши, що я мав псевдо *Пасічник*, але воював без нього під своїм родовим іменем, потім назвав *Вербу*, *Кривоноса*, *Лиса*, *Орача*, *Петруся* й наостанку *Березу*…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 418;

61. **Помста**

«В її пам'яті закарбувалися «Хмара», «Крук», «Яструб», «Вишневий», «Рись», «*Помста*» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236;

Дж.: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236;

62. **Пташка** } Затовканюк, Сильвестр
Уголь } перший підпільник із 1938 року на Волині

«…у 1939–1941 роках провідником був *Сильвестр Затовканюк* (*Уголь*) з Полонкки, що біля Луцька, знаний також як *Пташка*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 80;

63. **Рись** = Колодій, Ігнат

«В її пам'яті закарбувалися «Хмара», «Крук», «Яструб», «Вишневий», «*Рись*», «Помста» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236;

64. **Рудий** } Фрідман, Михайло Аронович
Фрідман-Рудий

«Вже в сорок другому та й сорок третьому році він став людиною при штабі відтинку УПА «Карпати» і мав псевдо *Рудий*» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 42, 43;

65. **Сагайдачний** } Когутяк, Петро
районний провідник «Сагайдачний» } середущий син старої Анни

«Серед постріляних був сам «*Сагайдачний*» – *Петро Когутяк*, середущий син старої Анни» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 269;

66. **Сіроманець** } Макар, Василь
референт СБ КЕ ПЗУЗ

«…цим питанням доручили зайнятися Володимирові і *Сіроманцеві* (*Сіроманець – Василь Макар*, референт СБ КЕ ПЗУЗ)» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 58, 108;

67. **Смерічка** } Орися

Романова наречена Орися

Орися з-під кичери

«У цю ніч вона отримала псевдо «*Смерічка*» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 126, 233;

68. **Смок**
референт СБ Смок } Козак, Микола

«Серед його розповідей була одна страшна: *референти СБ Мітла* і *Смок* виявилися агентами НКВД, їх мав судити трибунал УПА» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 86, 122;

69. **Сосенко**
комендант «Січі» Сосенко } Антонюк, Порфир

«…у присутності шефа штабу Клима і *коменданта* «*Січі*» *Сосенка*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 55;

70. **Степовий**
командир військового округу «Говерла» Степовий } Тарасенко

«…увійдеш в довір'я до самого *Степового, командира військового округу «Говерла*» *Дж.:* «Рев оленів нарозвидні» Р. Іваничук, с. 234;

71. **Стрілець** = Петро

«Славко таємно працював під псевдо «Олень», Орися була «Смерічка», *Петро* – «*Стрілець*», Ігнат – «Рись» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 191;

72. **Татяна**
побратим Татяна } Кузьма

«— Чого це ти, *Кузьмо*, та *Татяною* перезвався?» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 122, 123, 127;

73. **Терешко** = Терешко

«…і *Терешко*, що не знайшов собі гідного відповідника ані в казці, ані в історії і тому *Терешком* так і залишився» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 62;

74. **Тетяна** = Малиш, Соня

«*Соня Малиш* родом десь із Бойківщини, була переселена зі сім'єю до України в 1940-их роках… Показую їй написану адресу, а вона на те: «Я і є та *Тетяна*…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 173;

75. **Фьодр Качан** } Качан-Макаров, Макаров

«З самим *Качаном*, правдиве прізвище якого, як виявилось, було *Макаров*…» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 78, 85;

76. **Хмара**

«В її пам'яті закарбувалися «Хмара», «Крук», «Яструб», «Вишневий», «Рись» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236.

77. **Хтось**

«…цей високий кістлявий тип з мішками попід очима, який має трохи дивакувате, трохи містичне, як і належить людям із Служби Безпеки, псевдо *Хтось*,…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 189;

78. **Царенко =** Іван

«…*Іван*, що миттю охрестив себе казковим *Царенком*…» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 62;

79. **Циганка** = Демчинська, Василина

«…з цим героїчно впоралася *Циганка – Василина Демчинська*» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 110;

80. **Данило Чарнота** } Вакалюк, Петро

сотенний Чарнота

«…який входив до третьої чоти сотні *Данила Чарноти*, заліг на Ґреготі в печері…», «Я з Княждвора, хлопче, що біля Коломиї, *Петро Вакалюк*…він знає мене, та лише як *Чарноту*…» *Дж.:* «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 180, 231, 280, 288;

81. **Чорний** = Гуменюк, Іван

Дж.: «І гинули першими» С. Семенюк, с. 124;

82. **Юрко** } Іван Пилипович
друг Юрко } голова районної управи Берестечка

«…арештували голову районної управи Берестечка *Івана Пилиповича* (*Юрка*), який був провідником ОУН району…» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 78, 79;

83. **Я. Мова** = Герасименко, Ярослав

«*Ярослав Герасименко* (*Я. Мова*) із Луцька; редактор і мовознавець, поет» *Дж.:* «І гинули першими» С. Семенюк, с. 40;

84. **Яворина** = Анеля

«Вона отримала псевдо «*Яворина*» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 191;

85. **Яструб**

«В її пам’яті закарбувалися «Хмара», «Крук», «*Яструб*» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 236.

ДОДАТОК В

Індекс прізвиськ персонажів творів про національно-визвольний рух першої половини XX століття

Індекс прізвиськ персонажів творів про національно-визвольні події за незалежність України 1917–1954 років укладено на основі текстів 20-ти творів: («Симон Петлюра» В. Фольварочного, «Вогненні стовпи» Р. Іваничука, «Вогонь з Холодного Яру» І. Лютого-Лютенка, «Єрусалим на горах» Р. Федорова, «І гинули першими» С. Семенюка, «Маруся» В. Шкляра, «Ми ще повернемось!» Ю. Горліса-Горського, «Морозів хутір» У. Самчука, «На чужих вітрах» О. Яворська, «Палиця для прокажених» Р. Федорова, «Рев оленів нарозвидні» Р. Іваничука, «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенка, «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюхи, «У споконвічному вирі» В. Лопушанського, «В херсонських степах» Ю. Степового, «Холодний Яр» Ю. Горліса-Горського, «Червоний» А. Кокотюхи, «Чого не гоїть вогонь» У. Самчука, «Чорний Ворон» В. Шкляра, «Дужим помахом крил» А. Крушельницького).

Прізвиська персонажів, що трапляються в текстах творів про визвольний рух 1917–1954 років, розташовано в алфавітному порядку.

Індивідуальні прізвиська 1917–1921 років

Прізвиська фіктонімів

Ад'ютант на прізвисько Чорт	«Десь, мов, прохопився словом його *ад'ютант на прізвисько Чорт*, що начебто отримав чудернацьку записку від Веремія, — *Чорт* прийшов до клуні, де вони з отаманом умовлялися стрітися…» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 26;

Біжу	«Насправді *Біжу* був наймолодшим із братиків Момотів, який дуже любив це слово «*біжу*» – що не попросиш його, куди не покличеш, куди не пошлеш, у нього на язиці одне лиш «*біжу*!» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 180;
Богдан	«— *Богдан* – прізвище його чи псевдонім? — Бачте... Він байстрюк. Мати дівчиною-сиротою принесла його з наймів із Чигирина... А як люди питали, де взяла, казала – *Бог дав*... Через те, кажуть, і *прозвали його Богданом*» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 53;
Бугай	«Звали його всі *«бугаєм»*, а як було його правдиве прізвище – нікого не цікавило… Коли я запитав, чи це його прізвище, то *«бугай»* з усмішкою потиснув ведмежими плечима й добродушно махнув рукою. — Та ні! Це братва мене так прозвала. А мені що!.. *Як бугай, то й бугай…»* *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 147;
Василинка	«…повернувся лише *Василинка* – безвусий хлопчина, схожий лицем на дівчинку. Того й *Василинка*, а не Василь. Було йому од сили шістнадцять, а може, ще менше, хіба ж допитаєшся?» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 310**;**
Вітька Одноок	«Поруч мене *Вітька Одноок* – винницький злодюжка-уркаган із безпритульних, що втратив десь у бійці з міліцією одне око» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 349;
Вовкулака	*«— Цей любить воювати тільки вночі…. — Через те й назвали його Вовкулакою…»* *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 39;
Вусач (Крутиус)	«— Байка, як називається! Вуса має – о! – цмокають, показуючи рукою козацькі вуси. – Ось такі!... Буде називатися *Вусач*. — Чого *Вусач*? *Крутиус*!…» *Дж.:* «Дужим помахом крил» А. Крушельницький, с. 96–97;
В'юн	«*В'юн* звивався, *як в'юн*, але, закусивши рукав, не ойкав і не стогнав…» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 300;
Грізний	«Тиловики побоювалися *грізного* головного інспектора Західного фронту, присобачили йому *прізвисько*

	Грізний» *Дж.:* «Симон Петлюра» В. Фольварочний, с. 21;
Дайош	«…козак, що ім'я та прізвище заступала йому кличка: «*Дайош*!» Заліз хлопцеві у голову той будьоновський «бойовий клич»… – казав: «*Дайош* по дрова!», «*Дайош* коні поїти!» Ну і прозвали «*Дайош*» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 264;
Жуйвода	«Четверо його синів воювали в макіївського отамана *Жуйводи* (прозвано так, бо говорив, як *воду жував*» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 146;
Кривавий Оселедець	«На ньому вилискували високі кавалерійські чоботи, із сивої шапки звисав аж до пояса широкий червоний шлик, через якого большевики прозвуть отамана *Кривавий Оселедець*» *Дж.:* «Маруся» В. Шкляр, с. 27;
Малий	«*Семен Середа*, або *Малий*, як хлопця тут називали, мав більше підстав косувати на «пана доктора»…» *Дж.:* «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 231;
отець Мельхідесек	«…застаємо священика одного з великих сусідніх сіл, типового козарлюгу, якого повстанча «інтелігенція» жартівливо називала *отцем Мельхіседеком*. (Натяк на Мельхіседека Значка-Яворського, що святив гайдамакам зброю)» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 160;
Петрусь «жінка журиться»	«Козака, до якого прийшла сестра, звали *Петрусь*. А хлопці припечатали – *«Жінка журиться»*. Під настрій сповідався товаришам, як кохає жінку та як вона його любить і журиться за ним. Ну й прозвали його *«Жінка журиться» Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 263; «Ліквідував його один *Петрусь «Жінка журиться» Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 271;
Прокіп Пономаренко на прізвисько Квочка	«*Прокіп Пономаренко на прізвисько Квочка*, який тоді уцілів, казав, що Василів передсмертний крик докотився аж до Мотриного монастиря…» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 191;
Руданський	«Любив декламувати повстанцям вірші Степана Руданського. *Чи через те, чи через колір волосся*

	прозвали його холодноярці *Руданським*, і так це до нього пристало, що цілком замінило прізвище» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 197;
Сіроманець	«…запитала, як його звуть. *Сіроманець*, – відповів він. — Гарно! Це хто тебе так охрестив? — Батько. — Батько-отаман? — Він, – широко, аж до вух, усміхнувся *Сіроманець*» *Дж.:* «Маруся» В. Шкляр, с. 221;
Тиміш Олексієнко на прізвисько Корч	«Біла шаблюка на коліщатку вкотилася слідом за отаманом, потім зайшли його ад'ютант Петрусь Зозуля, члени штабу *Тиміш Олексієнко на прізвисько Корч* та Родіон Тимошенко» *Дж.:* «Маруся» В. Шкляр, с. 26;
Ходя	«— А що, заберемо цього *ходю*[1] з собою? Може, обтешемо і вимуштруємо, як собаку. [1]*Ходя* – так тоді називали китайців» *Дж.:* «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 11;
Чечіль	«Від сьогодні я призначаю своїм адьютантом *Микиту Головченка*, що підняв за мене руку. *Головченко* уроженець Цибулева, сліпий на одне око, мав ще інше прізвисько – *Чечіль*...» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 187.

Прізвиська історичних персонажів

Горлиця *(Юрій Горліс-Горський)*	«…а розводив їх його адьютант, якого одні звали «*Гриць*», а другі «*Юрко*». А прізвище його було – *Горлиця*, бо мав тоненький; *як у горлиці*, голосок» *Дж.:* «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 290;
Коха *Розалія Яківна Петлюра)*	«— Завітав я до військового шпиталю, де працювала моя *Коха*, тобто *Розалія Яківна*» *Дж.:* «Симон Петлюра» В. Фольварочний, с. 48;
Чорномор *(Михайло Грушевський)*	«…інакше його перехопить *Чорномор* і наблизить до себе» *Дж.:* «Симон Петлюра» В. Фольварочний, с. 90.

Індивідуальні прізвиська 1942–1954 років

Прізвиська фіктонімів

Ваня Француз *(Сапунов Іван Антипович)*	«— Прізвище! — *Сапунов Іван Антипович*, – почулося у відповідь. — *Ваня Француз*, значить, – пояснив майор…» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 254;
Ворон	«Були ще Мазепа, Мирон, Холод, *Ворон* – цих прізвиськ в голові тоді не тримав, а тепер зовсім повилітали» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 226;
Вухо	«*Вухо*» – тобто повстанець, що вартував біля входу, серед ночі почув у печері незвичний чужий звук…» *Дж.:* «Палиця для прокажених», Р. Федорів, с. 412;
Гойда *(Кузьма Гриб)*	«…Україна в лапах двох окупантів, з двома і боротися треба, – промовив старий як світ *Кузьма Гриб*, якого в селі прозивали *Гойдою*» *Дж.:* «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 152;
Гриша Кубань *(Григорій Лемешев)*	«…перед самою війною відразу заарештований та засуджений повторно п’ятдесятирічний *Григорій Лемешев*, до якого в таборі приклеїлось прізвисько *Гриша Кубань*» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 267;
Затичка *(Михайло Несміян)*	«Прізвище його було *Несміян*, *Михайло Несміян*. Дітлахи кликали його *Михаськом Затичкою*; так, він був *затичкою*, бо ним, соромливим і послушним, поштуркували хтоне хотів, і кожного він послухав і кожному послужив» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 260;
Зубок *(Сава Зубанов)*	«Бо верховодив «сучим бараком» *Сава Зубанов*, він же *Зубок*, заарештований і засуджений за мародерство» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 223;
Кеша *(Інокентій Свистун)*	«…*Інокентій Свистун*, до якого, попри промовисте прізвище, приліпилася простенька кличка *Кеша*…» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 210;
Коля Тайга *(Звягін)*	«— *Звягіна* теж у БУР! Хай там собі подумає! — Це було прізвище *Колі Тайги*» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 257;

Корчмарка *(прабабка Юстина)*	«…найпотужнішою злою силою виступала в оповідях Юрка Семанюка його далека *прабабка Юстина*, яку кликали *Корчмарка*…» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 306;
Лютий (Воропай)	«Цього *Воропая* назвали Лютим» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 226;
Мазепа	«Були ще *Мазепа*, Мирон, Холод, Ворон – цих прізвиськ в голові тоді не тримав, а тепер зовсім повилітали» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 226;
Мальована *(Меланка Мальованчук)*	«…викликав на сцену *Меланку Мальовану*, яка насправді мала прізвище – *Мальованчук*, але через те, що любила чорнити вугіллям брови й підмальовувати буряковим соком щоки, інакше ніж *Мальованою* її не називали» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 20;
Мирон	«Були ще Мазепа, *Мирон*, Холод, Ворон – цих прізвиськ в голові тоді не тримав, а тепер зовсім повилітали» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 226;
Монашка *(Юстина Семенюк)*	«Я не можу, наприклад, простити вам смерті *Юстини Семенюк, Монашки*, як її називали в селі» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 297; «Очевидно, опер Ступа з своїм начальством і розробив нескладну й підступну операцію, що закінчилася смертю *Юстини Монашки*» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 298;
Морячок *(Саня Морозов)*	«Та трохи згодом, з різними етапами прийшли *Саня Морозов*, прозваний Морячком…» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 210;
Мудрий Цьомко *(Цепелій Іванович)*	«Тоді директор Музею – такий собі *Мудрий Цьомко*, насправді ж *Цепелій Іванович*,…(хитрість *Мудрого Цьомка* повсякчас була прихована й тільки зрідка вишмигувала, як миша з нори, й відразу зникала)…» *Дж.:* «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 130;
Остап *(Червоний)*	«Скажімо, до *Червоного*, головного свого, інші зверталися *Остап*» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 226;

Пасочка *(Катерина)*	«*Катерина*, кажуть, була схожа на свою матір; *Касю* називали поміж своїми *Пасочкою*, та вона й справді була завжди пишною-рум'яною…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 183;
Петро Федя Куропаса Богининого *(Петро Івасів)*	«Він мав надто видовжене ім'я та прізвисько – *Петро Федя Куропаса Богининого*, насправді ж писався дуже просто: *Петро Івасів*» *Дж.:* «Палиця для прокажених», Р. Федорів, с. 244;
Полінний *(Никола)*	«Мого батька охрестили *Николою*, а вуличне прізвисько – *Полінний*, дало йому село; *Полінний* – це себто той, що сидить на полі» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 169;
Сапер *(Марат Дорохов)*	«*Марат Дорохов*, ще на пересилці охрещений *Сапером*» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 210;
Святий Петро *(листоноша Грушка)*	«Одного прекрасного передвечора у вересні, здається, під неділю дванадцятого числа, бригадний *листоноша Грушка*, якого звали також *Святим Петром*, бо носив він пошту з Дерманя, мов *апостол*, «пер педум», тобто пішки, подав командирові конверта, що його той пізнав з першого погляду» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 76;
Сорока *(Ядзя)*	«— Жінка завжди залишається жінкою… *сорокою*, перепрошую. До речі, – засміявся, – *Ядзя* мала кличку «*Сорока*» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 313;
Старша Сестра *(Софія Корчувата)*	«…вихопилася *Старша Сестра* – так здавна називали *Софію Корчувату*, яка колись сповняла в церковному жіночому братстві службу так званої *Старшої Сестри*» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 23;
Трубач *(Гринь Прокопців)*	«…він скликав їх на «зицирку» мисливською *трубою* – голосною і тягучою, яка дала йому прізвисько – *Гринь Трубач*» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 265; «В кузові поміж гестапівцями сидів *Гринь Прокопців* із Задвір'я…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів,

	с. 114;
Хмура Настя *(Анастасія Степанівна)*	«…їх проводила Ольжина мама – *Анастасія Степанівна*, яку поза очі в нашій школі називали *Хмурою Настею*. Ніколи мені не доводилось бачити, щоб вона колись посміхнулася, пожартувала, лагідно на людину подивилася; завжди насуплена, підкреслено холодна й неприступна…» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 328;
Хмура Німкеня *(донька Катрін, дохтірка Катерина, фрау Катрін)*	«Вона, сердешна, з німецькою ретельністю розщибалася поміж лікарнею та клінікою… ЇЇ поза очі назвали *Хмурою Німкенею* й трохи побоювалися за її категоричність…» *Дж.:* «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 327;
Холод	«Були ще Мазепа, Мирон, *Холод*, Ворон – цих прізвиськ в голові тоді не тримав, а тепер зовсім повилітали» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 226;
Циклоп *(Томас)*	«Або ось *Циклопа*, – кивок у бік *одноокого Томаса*» *Дж.*: «Червоний» А. Кокотюха, с. 304;
Шарик	«Наприклад, *Шарик*, котрий дістав прізвисько не через ідеально круглу геометричну форму голови, як могли подумати невтаємничені, а через те, що якось у окупованому Києві не помер із голоду, бо вполював, зварив та з'їв німецьку вівчарку…» *Дж.:* «Червоний» А. Кокотюха, с. 213;
Швець *(Іван Криницький)*	«Та одного гарного літа, чи, вірніше, гарної весни, Павлінки не стало на Запоріжжі, її батько Іван Криницький, по-вуличному Швець, продав свої п'ять десятин, забрав своїх дев'ятеро Шевченят, а з ними й Павлінку і кудись виїхав» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 18.

Андроніми, патроніми, матроніми

Андрусяка син Василько	«І якого ти *Андрусяка син Василько*?» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 280;
Андрусяків Василь	«Та це ж *Андрусяків Василь*!» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 274;
Анеля Смолякова	«— *Анеля Смолякова*, Орися з-під кучери, священикові доньки…» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 233;
Бениха	«Вони вдвох випивали по чарці, до столу підтюпцем дріботіла заклопотана *Бениха*…» *Дж.*: «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 39;
Бережаниха	«— Сусід ваш, — кажу, — Докії *Бережанихи* син...» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 227;
Богиниха	«Будеш пасти кури у старої *Богинихи*…» *Дж.*: «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 246;
Борухова Ціля	«Закохався Куземко в *Борухову Цілю* — дочку стрижія Боруха…» *Дж.*: «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 95;
Василь, син Федора Острозького	«*Василь, син Федора Острозького*, фундатора цієї оселі і того монастиря» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 120;
Вівдин Михайло	«До Доськи з родиною пристали Міля з Галею і *Вівдин Михайло*» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 198;
Вірчукова Орися	«…Володимир Борецький і *Вірчукова Орися* – кароока красуня» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 88;
Водяний, син дячка з Андрушів	«…*Водяний, син дячка з Андрушів*, з тих самих Андрушів, з яких походить також старий Григор» *Дж.:* «Морозів хутір» У. Самчук, с. 29;
Гараздючка	«Одна полонянка заклинала, щоб і в двадцятому коліні в роді Юстини *Гараздючки* не водилися діти…» *Дж.*: «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 306;
Гладунова Параска	«*Гладунова Параска* відразу впізнала сорочку свого чоловіка…» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 270;
Євця Марчукова	«*Євці Марчуковій* відійшло четверо дітей» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 16;
Єреміїха	«Здивована *Єреміїха* підняла замотану голову, подивилася порожнім, сірим поглядом на дивовижну з'яву…» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 54;

Жев'ючка	«…і баба Татяна *Жев'ючка* клялася й присягалася, що бачила там вішальника Ляща з мотузом на шиї» *Дж.:* «Чого не гоїть вогонь» У. Самчук, с. 133;
Іван Охрімовий	«Всі, окрім двох, Максима Пелеша і *Івана Охрімового*» *Дж.*: «У споконвічному вирі» В. Лопушанський, с. 276;
Іваниха	«…я ось ходжу хата від хати, як старець з торбиною, і прошу: візьміть, *Іванихо*, й ви, Петрихо, сорок соток буряків під свою руку» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 183;
Іванова донька Софія	«…увірвався до хатини, на діда не звернув уваги, навіть на вродливу *Іванову доньку Софію* не глянув…» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 67;
Ілько Данищуковий	«…чимсь схоже на *Ілька Данищукового*, повішеного торік на сухій вербі біля млина на Уняві» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 14;
Катерина Ковальчукова	«Хіба *Катерина Ковальчукова* не збиралася подати на нього в суд за те, що збиткувався над нею…» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 349;
Кельманова Зоська	«*Кельманова Зоська* – свашка» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 29;
Кіцманова Міля	«*Кіцманова Міля* має падучу хворобу і вже майже не надіється на зцілення…» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 16;
Когутячка	«Одарка Пилипівна інтуїтивно раз-по-раз оглядалася на *Когутячку*, і я відчував, що ось-ось розірветься поміж ними граната…» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 270;
Кукурудзиха	«*Кукурудзиха* вхопила мамині руки й стала їх обціловувати» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 149;
Логиниха	«…Анна *Логиниха* мала десять морґів ораного ґрунту…» *Дж.*: «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 301;
Мазуриха	«Залишив за себе помкомвзводу й подався протоптаною стежкою на Царину до Калини *Мазурихи*, в якої мешкав» …» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 293;
Маланючка	«…стоїть вже другий день на горі Софія *Маланючка*, на

	вітрах стоїть і голосить за Василем…» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 75;
Марічка Гутенюкова	«…плач Іванової сопілки за втопленою в Черемоші *Марічкою Гутенюковою…*» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 220;
Марта Орищукова	«…він уже наперед здогадувався, про що й про кого буде розпитувати Марта Орищукова» *Дж.*: «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 371;
Михайло, син Павла і Вівді Турлаїв	«— *Я Михайло, син Павла і Вівді Турлаїв*» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 220;
Мілин Юрко	«Бойовим охоронцем табору сотенний призначив *Мілиного Юрка…*» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 239;
Никанориха	«…піди до *Никанорихи* та поговори, щоб Івася віддала нам, у неї ж їх п'ятеро» *Дж.:* «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 179;
Омелянчиха	«За всім стоїть *Омелянчиха* і скромно посміхається тонкими, зморщеними устами» *Дж.:* «Морозів хутір» У. Самчук, с. 73;
Онисимів син Зінько	«…небагатьом пощастило вирватися з того обхвату, і серед них був наймолодший *Онисимів син Зінько*» *Дж.*: «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 147;
Остапиха	«*Остапиха* схопилася з ліжка і миттю приготувала сніданок» *Дж.:* «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 91;
Павло Вівдин	«— Чи чулись-те, що сільську раду очолив *Павло Вівдин…*» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 119;
пані Макольондрова	«…гей, та бо ж то й до мене добиралися гепеушники: моя колєжанка від серця *пані Макольондрова* з–над Чорного потока…» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 188;
пані Сріблярчукова	«*Пані Сріблярчукова* може тепер виплакатися досхочу» *Дж.*: «Дужим помахом крил» А. Крушельницький, с. 69;
Паньчиха	«Стара *Паньчиха* довго придивлялась до молодої вродливої дівчини…» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 7;

Петриха	«…я ось ходжу хата від хати, як старець з торбиною, і прошу: візьміть, *Іванихо*, й ви, Петрихо, сорок соток буряків під свою руку» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 183;
Сотничиха	«Ти, прецінь, *Сотничиха*, мамцю. Твій татко сотник Твердохліб – кубанський козарлюга…» *Дж.*: «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 76;
Софіїн син Ярослав	«Ніхто, звичайно, й не здогадався б, що командантом боївки був найстарший *Софіїн син Ярослав…*» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 24;
Ставнючка	«Стара *Ставнючка*, як називали її в селі, сиділа на землі, обхопивши руками голову…» *Дж.*: «Червоний» А. Кокотюха, с. 97;
Танасиха	«Ганнуся з матір'ю обімліли, витріщилися на *Танасиху*, не розуміючи, що вона каже» *Дж.*: «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 103;
Тетяна Семанюкова	«Ти той, мав час придивитися зблизька до тієї *Тетяни Семанюкової*, га?» *Дж.*: «Палиця для прокажених» Р. Федорів, с. 302;
Топорчучка	«— *Топорчучка* там, – попередив один з вояків….» *Дж.*: «Червоний» А. Кокотюха, с. 140;
Федорів син Ілько	«…баба Маруся голосила, а *Федорів син Ілько* накручував грамофона — і вже заталаніла в боснійському яру хрипла мелодія…» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 69;
Хім'якова Юля	«…а біля неї ламала руки не стара ще жінка, *Хім'якова Юля*» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 226;
Христинка Смолякова	«Ми з *Христиною Смоляковою* стояли біля дороги, німці зупинилися…» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 168;
Хтодиха	«Вона вхопила десяток яєць, побігла до ворожки *Хтодихи*, щоб та розтлумачила, до чого цей сон, і баба *Хтодиха* довго не думала…» *Дж.*: «Чорний Ворон» В. Шкляр, с. 67;
Цінькалова Мирося	«Хресна мама молодої *Цінькалова Мирося*, розчервоніла…» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 28;
Шеремет	«Усе одно, що він знає, що ти – *Шеремет, син Данилів*,

Артем, син Данилів	знає?» *Дж.*: «Справа отамана Зеленого» А. Кокотюха, с. 126;
Юлія Шинкаруківна	«*Юлія Шинкаруківна* з передчуттям несподіванки й переміни в її застоялому…» *Дж.*: «Вогненні стовпи» Р. Іваничук, с. 195;
Юрків син Данило	«Ввечері возом приїхав *Юрків син Данило*, переночував і покосив траву…» *Дж.*: «На чужих вітрах» О. Яворська, с. 151;
Ярошенчиха	«Ох, як я обняв би цю милу *Ярошенчиху*, як жартома поза очі її називали в школі» *Дж.*: «Єрусалим на горах» Р. Федорів, с. 269.

ДОДАТОК Г

Співвіднесеність назв реальних історичних персонажів, що брали участь у визвольних змаганнях у 1917–1921 роках, із назвами місцевостей їхньої діяльності

Згідно з аналізованими творами-спогадами письменників Ю. Горліса-Горського «Холодний Яр» і «Ми ще повернемось!», М. Дорошенка «Стежками Холодноярськими», І. Лютого-Лютенка «Вогонь з Холодного Яру» та Ю. Степового «У херсонських степах».

Назви історичних персонажів	Назва(и) підрозділів чи союзників	Населені пункти, пов'язані з їхньою діяльністю	Назви областей сучасної України
1. Андрієнко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 116;	Рудий Онищенко Зінкевич	Холодний Яр Володимирка Єлисаветград	Вінницька Кіровоградська Черкаська
2. Андрій Чорнота *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Залізняк Чучупака Хмара *Командир кінної сотні 1-го Холодноярського куреня*	Розуміївка Бовтишка Чута Соснівка Капітанівка Мельники	Кіровоградська Черкаська
3. Андрійченко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Чучупака Чорнота Оробко Гуцуляк	Кам'янка	Черкаська
4. Архип Бондаренко *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 270;	Головченко Хмара Вернигора Вовченко Задояний Колісник	Цибулів Веселий Кут Златопільщина	Черкаська Одеська Кіровоградська
5. Баланівський *Дж.*: «Стежками	Старостін Чорний	Холодний Яр Ведмедівка	Черкаська

Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 203;	Зіневич Чучупака Чорнота	Мотринний ліс Чута	
6. Блакитний *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 33;	Степова дивізія Блакитного Житкевич *Степова Дивізія*	Херсонщина Катеринославщина Холодний Яр Мошни	Черкаська Херсонська Дніпропетровська
7. Брушнівський *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Андрійченко Чучупака Чорнота Оробко Гуцуляк	Кам'янка	Черкаська
8. Василенко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 156;	*Перша сотня 1-го куреня Холодного Яру*	Медведівка Мельники Грушівка	Черкаська
9. Василь Ткаченко *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 277;	Голик-Залізняк Завгородній Гупало Компанієць Здобудь-Воля Чорнота	Холодний Яр	Черкаська
10. Вернигора *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 313;	Хмара Залізняк Чорнота Загородній	Звенигород Новомиргород	Кіровоградська Черкаська
11. Вернидуб *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 341;	*Повстансько-партизанський штаб Юрка Тютюнника*	Чернігівщина	Київська Чернігівська
12. Вишневецький *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 156;	Деркач Василенко Темний Мамай *Друга сотня 1-го куреня Холодного Яру*	Кам'янка Мельники	Черкаська
13. Вовгура *Дж.*: «У херсонських	*Гайдамацький полк української*	П'ятихатки Жовта	Дніпропетровська

степах» Ю. Степовий, с. 13;	*армії Симона Петлюри* *Степова Дивізія*		
14. Вусенко *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 247;	Залізняк Соловій Хмара Кібець Дядюра	Красносілка ст. Бандурівка ст. Хирівка	Кіровоградська
15. Гнибіда *«колишній поручник царської армії, курінний у військах Петлюри» Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 41;	Блакитний Вовгура Федорченко *Кінний полк Гнибіди* *Степова Дивізія*	Єлисаветградщина Чечеліївка Веселі терни Лелеківські хутори Варварівка Ерастівка	Кіровоградська Дніпропетровська
16. Голий *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 79;	Блакитний *Загони отамана Голого*	Київщина Околиці Млієва Тетієва Городища	Київська Черкаська
17. Головний Отаман Симон Петлюра *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 12;	Блакитний Хмара Деркач		Київська
18. Гриб *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 90;	Горліс-Горський Чучупаки Пономаренко Ханенко	Мельники	Черкаська
19. Григор'їв *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 172;	Головченко Заєць	Олександрія Цибулеве Знам'янка Миколаїв Херсон	Кіровоградська Черкаська Миколаївська Херсонська
20. Гризло *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 259;	Завгородній Хмара Гонта	Лебедин Златопіль Миргород Шпакова Бовтижка	Черкаська Кіровоградська
21. Грицаєнко *Дж.*: «Холодний Яр»	Отаманенко Кваша	Херсонщина	Херсонська

Ю. Горліс-Горський, с. 176;	Фесенко Чорнота		
22. Гулий-Гуленко *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 200;	Іванів Блакитний Струк	Цибулеве Гутнецьке Чорний ліс Херсон Олександрія П'ятихатки	Черкаська Херсонська Дніпропетровська
23. Гуцуляк *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 98;	Чорнота Горліс-Горський	Мельники	Черкаська
24. Дем'ян Чучупака *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 173;	Хмара Чорнота Залізняк	Мельники	Черкаська
25. Демиденки *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Оробко Гуцуляк Соловій Середа Чорнота	Грушківка Мельники Кам'янка	Черкаська
26. Денис Гупало *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 277;	Загородній Голик-Залізняк Компанієць Ткаченко Добровольський	Грушівка Мельники	Черкаська
27. Деркач *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 78;	Чучупака Кваша Залізняк	Медведівка	Черкаська
28. Дігтяр-Хоменко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 158;	Ільченко Отаманенко Деркач *Голова повстанського комітету*	Чигирин Мельники	Черкаська
29. Дядюра *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 230;	Хмара Вернигора	Цвітна Красносілля Княже Чута	Кіровоградська Черкаська

30. Жилінський *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 102;	*Богданівська кінна сотня Петлюрівський полк імені Б. Хмельницького*	Мельники	Черкаська
31. Житкевич *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 49; **Старшина Степової дивізії Житкевич** *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 209;	*Степова Дивізія* Блакитний Чорнота Залізняк	Верблюжка Долинська Борбинець Новий Буг Мельники	Кіровоградська Миколаївська Черкаська
32. Жук *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 71;	Чорнота Соловій Гуцуляк Вернидуб	Мельники Олександрівка	Черкаська Кіровоградська
33. Зінкевич *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 203;	Старостін Чорний Баланівський Чучупака Чорнота	Ведмедівка Грушківка Мельники Кам’янка	Черкаська
34. Іван Компанієць *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 275;	*Сотник кінної сотні* Зінкевич Темний Вишневецький	Мельники Кресельці Суботів	Черкаська
35. Іван Соловій *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Петренко Голий Левадний Чорнота	Вовчий Шпиль Чорний ліс Цвітне	Кіровоградська Черкаська
36. Іванів *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 231;	Блакитний Струк Гулий-Гуленко	Єлисаветград Херсон Олександрія П’ятихатки ст. Долгінцева ст. Долинська	Кіровоградська Херсонська Дніпропетровська

37. Ільченко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 156;	Горліс-Горський Левадний Чорнота Деркач Залізняк	Чигирин Олександрівка	Черкаська Кіровоградська
38. Йосип Оробко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Гуцуляк Чорнота Левадний	Чигирин Кам'янка	Черкаська
39. Кваша *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 109;	Отаманенко Деркач	Красносілка Розуміївські хутори Бондурове	Кіровоградська
40. Келеберда *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 170;	*Партизанські загони Келеберди*	Черкаси Чигирин Олександрія	Черкаська Кіровоградська
41. Кібець *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 170;	Чорний Ворон Чорнота Блакитний Хмара	Чигирин Цибулеве Бовтижка	Черкаська Кіровоградська
42. Клепач *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 324;	Терещенко Хмара Блакитний	Велика Виска Запоріжжя	Запорізька Кіровоградська
43. Коляда *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 16;	Блакитний Федорченко Вовгура *Степова Дивізія*	Єлисаветградщина	Кіровоградська
44. Ларіон Загородній *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 171;	Деркач Хмара Залізняк Чорнота *Загін Загороднього*	Розуміївка Мельники	Кіровоградська Черкаська
45. Левадний *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 96;	*Командир кулеметної сотні 1-го Холодноярського куреня*	Матвіївка Чигирин Чорний ліс Суботів	Запорізька Черкаська

46. Лесько-Лещенко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 99;	Чорнота Залізняк	Кам'янка	Черкаська
47. Лука Полудень *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 60;	Чучупаки Залізняк Чорнота	Суботів Мельники	Черкаська
48. Лютий *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 33;	Блакитний Вовгура Федорченко *Командир 1-го кінного полку Степова Дивізія*	Єлисаветградщина Жовтеньке	Запорізька Кіровоградська
49. Маруся Соколовська *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 315;	*Партизанський загін Марусі*	Околиці Холодного Яру	Черкаська
50. Матвій Суржко *Дж.*: «Стежками холодноярськими» М. Дорошенко, с. 259;	Вернигора Хмара Чучупака	Суботів Медведівка	Черкаська
51. Махно *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 108;	*Чортова сотня*	Київщина	Київська
52. Мефодій Голик-Залізняк *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 277;	Загородній Гупало Компанієць Ткаченко Чорнота	Чигирин Олександрія Єлисаветград	Черкаська Кіровоградська
53. Микита Головченко *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 270;	Григор'їв Тютюнник	Цибулеве	Кіровоградська
54. Микитенко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 158;	Деркач Ільченко Отаманенко	Медведівка Чигирин	Черкаська

	Діхтяр		
55. Микола Гуцуляк *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Оробко Чорнота Левадний	Чигирин Бондурова	Черкаська Кіровоградська
56. Микола Скляр *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 84;	Блакитний	Жовті Води Чигирин	Дніпропетровська Черкаська
57. Михайло Дорошенко *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 60;	*Підхорунжий Чорноліського полку*	Околиці Холодного Яру	Черкаська
58. Михайло Омелянович-Павленко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 370;	Залізняк Чорнота Солонько	Чигиринщина	Черкаська
59. Мозговий *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 37;	*Степова Дивізія*	Кривий Ріг	Дніпропетровська
60. Олекса Чучупака *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 90;	Хмара Чорнота Залізняк Гриб Ханенко	Мельники Трушівці Медведівка	Черкаська
61. Олексій Добровольський *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 277;	Голик-Залізняк Гупало Компанієць Чорнота Ляшенко	Околиці Холодного Яру	Черкаська
62. Отаман Артем Онищук *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 164;	Сидір Андрощук		Вінницька
63. Отаман Василь Чучупака *Дж.*: «Холодний Яр»	Отаманенко Деркач	Мельники Чигирин	Черкаська

Ю. Горліс-Горський, с. 80;	Чорнота Залізняк Ханенко Гриб		
64. Отаман Іван Петренко Дж.: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 84;	*1-ий Холодноярський курінь*	Михайлівка Мельники Райгород	Черкаська
65. Отаман Мамай *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 156;	*2-ий Холодноярський курінь «Курінь Білого Яру»*	Дніпрове побережжя Кресельці Трушівці	Черкаська Дніпропетровська
66. Отаман Чорний *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 78;	Мамай Хмара Залізняк Зінкевич	Околиці Холодного Яру Вереміївка	Черкаська
67. Отаманенко *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 76;	Грицаєнко Дігтяр-Хоменко Петренко Залізняк	Околиці Холодного Яру Медведівка	Черкаська
68. Павло Скоропадський *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 175;		Київщина	Київська
69. Павло Солонько *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 90;	Залізняк Чучупаки Пономаренко Ханенко Гриб	Медведівка Трушівці Чигирин Мельники	Черкаська
70. Петренко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	*3-ій Холодноярський курінь*	Івангород Бобринська Мельники	Черкаська
71. Петро Болбочан *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 10;	Григор'їв	Полтавщина Харківщина	Полтавська Харківська

72. Петро Грушка *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Зінкевич Залізняк Лещенко Чучупака	Грушківка Мельники Кам'янка	Черкаська
73. Петро Філоненко *Дж.*: «Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 14;	Залізняк Чорнота Чучупаки	Околиці Холодного Яру	Черкаська
74. Петро Чучупака *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 79;	Солонько Залізняк Чорнота Мамай *Начальник штабу*	Околиці Холодного Яру	Черкаська
75. Петро Шевелуха *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 42;	Гнибіда Блакитний *Степова Дивізія*	Лелеківські хутори Варварівка	Кіровоградська
76. Пилип Хмара *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 80;	Гонта Завгородній Чорнота *Чорноліський кінний полк*	Лебедин Златопіль Миргород Шпакова Бовтишка	Сумська Кіровоградська Полтавська
77. Пономаренко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 90; **78. Лубенський отаман Пономаренко** *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 78;	Чорнота Залізняк Чучупаки	Цвітна Мельники Кресельці	Черкаська
79. Сашко Романенко *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 40;	Блакитний Федорченко	Верблюжка Чечеліївка Петрова	Кіровоградська
80. Свирид Боровенко *Дж.*: «Холодний Яр»	*Козак 1-ї сотні 1-го куреня*	Мельники	Черкаська

Ю. Горліс-Горський, с. 180;			
81. Семен Харченко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 84;		Поділля	Вінницька Хмельницька
82. Семен Чучупака *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 173;	Петренко Отаманенко Грицаєнко Кваша Василенко	Мельники Кам'янка Кресельці Медведівка	Черкаська
83. Сидір Назаренко *Дж.*: «Стежками Холодноярськими» М. Дорошенко, с. 223;	Момса Залізняк	Еградківка	Кіровоградська
84. Сидір Темний *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 156;	*Третя сотня 1-го куреня Холодного Яру*	Грушківка Мельники	Черкаська
85. Степан Чучупака *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 173;	Чорнота Компанієць Залізняк Отаманенко	Мельники Медведівка Чигирин	Черкаська
86. Струк *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 75;	Блакитний	Київщина	Київська
87. Терехов *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 158;	Деркач Ільченко Отаманенко Микитенко	Околиці Холодного Яру	Черкаська
88. Терешко Перепада *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 43;	Блакитний *Степова Дивізія*	Петрова	Кіровоградська
89. Максим Терещенко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 324;	Клепач Копач Баранів	Велика Виска Запоріжжя	Кіровоградська Запорізька
90. Тимофій Компанієць *Дж.*:	Загородній Голик-Залізняк	Околиці Холодного Яру	Черкаська

«Ми ще повернемось!» Ю. Горліс-Горський, с. 277;	Гупало Ткаченко	Звенигород	
91. Тишанін *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 43;	Блакитний *Піхотний полк Тишаніна* *Степова Дивізія*	Жовті Води	Дніпропетровська
92. Федорченко *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 14;	Блакитний *Степова Дивізія*	Херсонщина Софіївка Іванів-Казанка Широке	Херсонська Дніпропетровська
93. Ханенко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 90;	Залізняк Чучупаки Пономаренко Гриб Солонько	Кресельці Мельники Медведівка	Черкаська
94. Хмара *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 75;	Блакитний *Загони Хмари*	Чорний ліс	Черкаська
95. Худолій *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 336;	Залізняк Чорнота	Околиці Холодного Яру	Черкаська
96. Чорний Ворон *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 209;	Житкевич Чорнота Горліс-Горський *Летючий загін Чорного Ворона*	Черкаси Руська Поляна Чигирин	Черкаська
97. Чорний Ворон *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 46;	*Ударно-розвідувальний загін Чорного Ворона* *Степова Дивізія* *Відділ кінноти Степовиків*	Околиці Холодного Яру	Черкаська
98. Чорноморець *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 71;	Чорнота Соловій Андрійченко	Околиці Холодного Яру	Черкаська

99. Чорнота *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 76;	Деркач Блакитний	Околиці Холодного Яру Медведівка	Черкаська
100. Шепель *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 75;	Блакитний	Поділля	Вінницька
101. Штиль *Дж.*: «У херсонських степах» Ю. Степовий, с. 46;	*Запасний полк Штиля* *Степова Дивізія*	Олександрія Знам'янка	Черкаська
102. Юрко Залізняк *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 156;	Чучупаки Чорнота Чорний Ворон Блакитний *Осавул 1-го куреня полку гайдамаків Холодного Яру*	Околиці Холодного Яру	Черкаська
103. Юрко Тютюнник *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 341;	*Повстансько-партизанський штаб Ю. Тютюнника*	Київщина	Київська
104. Юхименко *Дж.*: «Холодний Яр» Ю. Горліс-Горський, с. 86;	Оробко Гуцуляк Соловій	Кам'янка	Черкаська
105. Яків Горбенко *Дж.*: «Стежками холодноярськими» М. Дорошенко, с. 203	Чорнота Соловій Хмара Залізняк Вернигора	Креселецький ліс Околиці Холодного Яру	Черкаська

ДОДАТОК Ґ

Топонімія у творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття

Вид топоніма	
	Джерела
1. Хороніми	
1. Австралія	УС-О
2. Австрійська імперія	РІ
3. Австрія, бабця Австрія	УС-О ОЯ РІ РФ-П
4. Австро-Угорщина	ВШ-З
5. Азія	УС-О
6. Австро-Угорська монархія	АК-Ч
7. Албанія	АК
8. Америка	УС-О АК-Ч РФ-Є УС-Ч
9. Африка	УС-О
10. Баварія	УС-Ч
11. Балкани	УС-О
12. Бельгія	СС
13. Білорусія	АК-Ч
14. Бойківщина	СС
15. Болгарія	ВШ-З
16. Велика Британія	УС-Ч
17. Велика Земля	АК-Ч ОЯ РФ-Є РФ-П
18. Волинське полісся	СС
19. Волинь	АК-Ч
20. Володимирівщина	СС
21. Гайсинщина	ЮГГ-Х
22. Галицько-волинське князівство	РФ-Є
23. Галичина	ОЯ ВЛ УС-Ч РІ РФ-Є РІ
24. Галілея	РФ-Є
25. Голландія	УС-Ч
26. Горохівщина	СС
27. Гуцулія	РФ-П
28. Далека Північ	АК-Ч

29. Дарниця	СС ВШ-М АК-С
30. Деміївка	ВШ-М ВФ
31. Донбас, промисловий Донбас	РФ-Є УС-О АК-Ч
32. Древня Іллада	ВФ
33. Європа	ВФ УС-О РІ
34. Єгипет	РФ-Є УС-Ч
35. Єлисаветградщина	ВФ
36. Житомирщина	СС
37. Закарпаття	ОЯ
38. Залужжя	УС-Ч
39. Замарстинів	АК
40. Замойщина	СС
41. Засяння	АК СС
42. Зелений Клин	СС
43. Ізраїль	РІ
44. Індія	УС-О
45. Італія	УС-О АК ВШ-М
46. Казань	ВФ
47. Казахстан	РІ РФ-Є СС
48. Каменеччина	АК
49. Канада	ВШ-М ВФ
50. Караганда	ОЯ РФ-Є
51. Каракалпацька Автономна Республіка	СС
52. Карфаген	УС-Ч
53. Катеринославщина	ВФ
54. Київщина	ЮС
55. Китай	ВШ-З
56. Клеванщина	УС-Ч
57. Клепарів	АК
58. Кобиляцький повіт	ВФ
59. Кобринщина	СС
60. Колима	ОЯ РФ-Є
61. Коломийщина	РІ
62. Костопільщина	СС
63. Крим	РІ

64. Крюків	ЮГГ-Х МД
65. Кубань	СС
66. Кульпарків	АК
67. Латвія	РІ
68. Летичівщина	ЮГГ-М
69. Липки	АК-С
70. Липовеччина	ЮГГ-Х
71. Литва	РІ СС
72. Личаків	АК
73. Лісисто-болотиста Чухонь	ВФ
74. Літинщина	ЮГГ-М
75. Мадагаскар	УС-Ч
76. Маньчжурія	СС
77. Молочний Шлях, Єрусалимський Шлях, Татарський Шлях, Дорога Рабів (Дорога Волі)	РІ
78. Невеличка Фінляндія	ВФ
79. Неосяжна Таврія	ЮС
80. Німеччина, гітлерівська Німеччина, Германія	АК-Ч ОЯ РІ СС УС-Ч ВШ-З УС-О
81. Нова Гвінея	УС-Ч
82. Новий Світ	РФ-П
83. Носачівське поле	ВШ-З
84. Одеське Причорномор’я	ВФ
85. Опілля	РФ-Є
86. Парагвай	РФ-Є
87. Партизанська республіка	РІ
88. Печерськ	ВФ
89. Підзамче	АК
90. Пінщина	СС
91. Погулянка у Львові	РФ-П АК
92. Поділ	ВФ АК-С
93. Поділля	ЮС УС-Ч ОЯ
94. Познанщина	УС-О
95. Покуття	АК
96. Полісся	РІ СС

97. Полтавщина	ВФ
98. Польща, буржуазна Польща, небіжка Польща, незалежна Польща, Жеч Посполита	ВШ-М АК-Ч ОЯ РІ РФ-Є РФ-П СС УС-Ч
99. Прибалтика	АК-Ч СС
100. Радевщина	АК
101. Радянська губернія	АК-Ч
102. Радянська Україна, Самостійна Україна, Східна Україна, Підсов'єцька Україна, Карпатська Україна, Західна Україна (Западна, Западенція)	АК-Ч ОЯ РІ УС-Ч ОЯ РФ-Є
103. Радянський Союз	АК-Ч РІ
104. Річ Посполита	ВФ ОЯ РФ-П
105. Росія, глибинна Рассєя, Мордовія, Мала Росія	ВШ-М УС-О РФ-П АК-Ч ОЯ
106. Румунія	ВШ-М УС-О АК-Ч ОЯ
107. Русь	АК
108. Святошин	АК-С УС-О УС-Ч
109. Семигород	ЮГГ-М
110. Сербія	АК УС-О
111. Сибір	АК-Ч РІ РФ-Є РФ-П УС-Ч СС
112. Сихів	АК
113. Січ Запорозька	ВФ
114. Словаччина	РІ
115. Сокальщина	АК
116. Соловки	ОЯ РФ-Є УС-Ч
117. Сполучені Штати Америки	УС-О
118. СССР	УС-Ч
119. Суражчина	УС-Ч
120. Східна Прусія	УС-О
121. Талергоф і Сибір	ВФ
122. Таращанщина	ЮГГ-Х
123. Тимошівщина	УС-Ч СС

124. Угорщина	АК-Ч ОЯ РФ-Є СС
125. Українська держава, незалежна Українська держава	СС ОЯ
126. Українська Кубань	ВФ
127. Українська Республіка	УС-Ч
128. Урал	АК-Ч РФ-Є УС-О
129. Фінляндія	УС-О
130. Фльорида	УС-Ч
131. Франція	ВФ УС-О АК-Ч РІ РФ-Є
132. Херсонщина	ВФ
133. Хмельниччина	РФ-Є
134. Холмщина	СС УС-Ч
135. Цуманщина	УС-Ч СС
136. Чехія	АК-Ч
137. Чехословаччина	АК-Ч ОЯ
138. Швейцарія	УС-Ч
139. Шулявка	ВФ УС-О ВШ-З
140. Югославія	РІ СС
141. Японія	УС-Ч

2. Ойконіми

	Джерела	**Область сучасної України (чи назва іноземної держави)**
142. Адамівка	МД	Черкаська
143. Ананьїв	ІЛЛ	Одеська
144. Андріївка	ВШ-М	Київська
145. Андрусівка	МД	Кіровоградська
146. Антонівка	УС-Ч	Рівненська
147. Апостолова	ЮС	Дніпропетровська
148. Архангельськ	ЮГГ-М УС-О СС	РФ
149. Астрахань	ВФ	РФ
150. Ашхабад	АК-Ч	Туркменістан
151. Бабин	УС-Ч	Рівненська

152. Багнистий Пиконів	РІ	Фіктонім
153. Байданівка	МД	Дніпропетровська
154. Баку	УС-О УС-Ч	Азербайджанська республіка
155. Балакири	ВШ-З	Хмельницька
156. Баландине	ЮГГ-Х	Черкаська
157. Бандурівка	МД	Кіровоградська
158. Бар	ЮГГ-М ВШ-М	Вінницька
159. Батурин, гетьманська столиця	ВФ	Чернігівська
160. Бахмач	УС-О	Чернігівська
161. Белз	РФ-Є	Львівська
162. Бердичів	ВФ ВШ-М ЮГГ-Х АК-Ч СС	Житомирська
163. Бережани	АК СС	Тернопільська
164. Березів	РІ	Львівська
165. Березівка	ІЛЛ РІ	Одеська Івано-Франківська
166. Березна	ВШ-М	Чернігівська
167. Берестечко	ВФ УС-Ч РФ-Є СС	Волинська
168. Берестовець	УС-Ч	Рівненська
169. Берещаки	МД	Черкаська
170. Берлін	ВФ УС-О ОЯ РІ УС-Ч РФ-Є	ФРН
171. Бистричани	РФ-П РФ-Є	Фіктонім
172. Бишів	ВШ-М	Київська
173. Біла Криниця	УС-Ч	Рівненська
174. Біла Церква	ЮГГ-Х ЮС	Київська
175. Білгород	ЮГГ-М УС-Ч	Одеська

176. Білгородок	ВШ-М	Хмельницька
177. Білка	АК	Львівська
178. Білозір'я	ВШ-З ЮГГ-Х	Черкаська
179. Білокам'яний Ґрегот	РІ	Івано-Франківська
180. Бобринська	МД ВШ-З ЮГГ-М ЮГГ-Х ІЛЛ	Черкаська
181. Бовтишка	МД ЮГГ-Х	Кіровоградська
182. Богданівка	МД	Київська
183. Боголюб	СС	Волинська
184. Боднарівка, сумирна Боднарівка	РІ	Івано-Франківська
185. Болехів	РФ-Є	Івано-Франківська
186. Бондурова	ЮГГ-М ЮГГ-Х	Кіровоградська
187. Борбинець	ЮС	Кіровоградська
188. Борислав	АК	Львівська
189. Боровиця	ЮГГ-Х	Черкаська
190. Бородянка	ІЛЛ	Київська
191. Борщівка	УС-Ч	Тернопільська
192. Босня	РІ	Фіктонім
193. Боярка	ВШ-М	Київська
194. Братишани	РФ-Є	Фіктонім
195. Братолюбівка	ЮС	Кіровоградська
196. Брацлав	МД ЮГГ-Х	Вінницька
197. Брест-над-Бугом	СС	РБ
198. Броговиж	ВШ-М	Львівська
199. Броди	РІ УС-Ч	Львівська
200. Брошнів	РФ-П РФ-Є	Івано-Франківська
201. Брусилів	ВШ-М АК-С	Житомирська

202. Брюховичі	РФ-Є	Львівська
203. Буда	ЮГГ-Х	Черкаська
204. Буда Половецька	МД	Черкаська
205. Будараж	УС-Ч	Рівненська
206. Бужеськ	РФ-Є	Львівська
207. Бужин	МД	Черкаська
208. Бузівка	МД	Черкаська
209. Буковинське село Рашків	РФ-Є	Чернівецька
210. Бурякове	МД	Черкаська
211. Буча (Яблунька)	АК-С	Київська
212. Буща, звана Попівщиною, або Темним бором	УС-Ч	Рівненська
213. Вапнярка	МД ВШ-М ВФ	Вінницька
214. Варшава	СС АК-Ч	РП
215. Васильків	ВШ-М АК-С ІЛЛ	Київська
216. Вашингтон	УС-Ч	США
217. Ведмедівка	МД	Черкаська
218. Велика Бугаївка	ВШ-М	Київська
219. Велика Виска	ЮГГ-Х	Кіровоградська
220. Велике село Доброводи	ВШ-З	Черкаська
221. Велике село Медині	ЮГГ-Х	Івано-Франківська
222. Велике Семигірря	ЮГГ-Х	Кіровоградська
223. Велике степове село Варварівка	ЮС	Хмельницька
224. Вільне Запруття	РІ	Івано-Франківська
225. Великий Бичків	ЮГГ-М	Закарпатська
226. Великий Кут	МД ЮГГ-Х	Черкаська

227. Великі Бірки	ЮГГ-Х	Тернопільська
228. Великополовецьке	ВШ-М	Київська
229. Венеція	УС-О УС-Ч	ІР
230. Веприк	ВШ-М	Полтавська
231. Вербівка	ЮГГ-Х	Черкаська
232. Вербка	ЮГГ-М	Волинська
233. Верблюжка	ЮС	Кіровоградська
234. Верден	РІ	ФР
235. Верещаки	МД ВШ-З	Черкаська
236. Верещиці	АК	Львівська
237. Вержболов	УС-О	ЛР
238. Верхів	УС-Ч	Рівненська
239. Верхній Майдан	РІ	Івано-Франківська
240. Верхове	УС-Ч	Харківська
241. Веселий Кут	МД	Одеська
242. Вигінка	УС-Ч	Фіктонім
243. Винники	АК РФ-Є	Львівська
244. Виска	МД	Кіровоградська
245. Висока Замкова гора = резиденція гетьмана Хмельницького	ВФ	Черкаська
246. Високе	ОЯ	Тернопільська
247. Високі	МД	Дніпропетровська
248. Вифлеєм	РФ-Є	Палестина
249. Вишгород	АК-С	Київська
250. Вишня	РФ-Є	Львівська
251. Вищі Верещаки	МД	Кіровоградська
252. Відень	ВФ УС-Ч РФ-П РФ-Є	РА

253. Відьмина Пазуха	ВШ-З	Фіктонім
254. Війтівці	ЮГГ-М	Хмельницька
255. Вілійка	УС-Ч	Рівненська
256. Вільхівець	ВШ-З	Черкаська
257. Вільшана	ІЛЛ	Черкаська
258. Вінниця	ВФ РІ	Вінницька
259. Віта-Поштова	ВШ-М	Київська
260. Владивосток	УС-О	РФ
261. Вовчий	МД	Черкаська
262. Вовчинець	ВШ-М	Івано-Франківська
263. Водяна	ЮС	Полтавська
264. Водяне	ВШ-З	Запорізька
265. Водянські хутори	ЮС	Запорізька
266. Вознесенське	МД	Черкаська
267. Воловий хутір	УС-О	Львівська
268. Вологда	МД	РФ
269. Володимир-Волинський	УС-Ч	Волинська
270. Володимирка	ЮГГ-Х	Вінницька
271. Волосожар	ЮС	Полтавська
272. Волочаївка	ЮС	Дніпропетровська
273. Волошинівка	ЮС	Київська
274. Воркута	АК-Ч УС-Ч	РФ
275. Воронівка	ЮГГ-Х	Черкаська
276. Воротнів	СС	Волинська
277. Ворохта	РФ-П	Івано-Франківська
278. Вузівці	МД	Черкаська
279. Вулиця	РІ	Івано-Франківська
280. Гайворон	ВШ-М	Кіровоградська

281. Гайсин	ВШ-З	Вінницька
282. Галаганівка	МД	Черкаська
283. Галицький Збараж	ВФ	Тернопільська
284. Галич, стольний Галич	РФ-Є РФ-П	Івано-Франківська
285. Гамбург	УС-Ч	ФРН
286. Ганжалівка	ВШ-З	Черкаська
287. Ганнопіль	ВШ-М	Хмельницька
288. Довгопілля	РІ	Чернівецька
289. Гаразджа	СС	Волинська
290. Гдиня – портове місто на Балтиці	РФ-П	РП
291. Германівка	ВШ-М	Київська
292. Гільче	УС-Ч	Рівненська
293. Глеваха	ВШ-М	Київська
294. Глинське	МД ЮС	Полтавська
295. Глодоси	ЮГГ-Х	Кіровоградська
296. Гнатівка	ВШ-М	Київська
297. Гнила Яма	РФ-П	Фіктонім
298. Гнівань	МД	Вінницька
299. Гола Пристань	ЮГГ-М	Херсонська
300. Голоби	СС	Волинська
301. Голованівськ	ЮГГ-Х	Кіровоградська
302. Головецьке	ВШ-М	Львівська
303. Головине	ВШ-М	Житомирська
304. Головинське Ставидло	МД	Кіровоградська
305. Головківка	ВШ-З ЮГГ-М ЮГГ-Х	Черкаська
306. Горбайці	УС-Ч	Фіктонім
307. Горинь	УС-Ч	Житомирська

308. Горішній Кінець	РФ-П	Львівська
309. Городенка	ВШ-М	Івано-Франківська
310. Городище	ВШ-З ЮГГ-Х	Черкаська
311. Городна	УС-Ч	Рівненська
312. Городниця	РФ-П	Житомирська
313. Городок	ЮГГ-Х АК	Хмельницька, Львівська
314. Горопахи	РФ-Є РФ-П	Фіктонім
315. Гавареччина	РІ	Львівська
316. Горохів	СС	Волинська
317. Гоща	ВШ-М	Рівненська
318. Грабина	РФ-П	Львівська
319. Грабник	УС-Ч	Львівська
320. Гребінка	ЮГГ-Х ІЛЛ	Полтавська
321. Гавареччина	РІ	Львівська
322. Гребінки	ВШ-М	Київська
323. Грицівці	РФ-Є	Тернопільська
324. Грубеші	СС	РП
325. Грушів	РІ	Львівська
326. Грушівка	ВШ-З	Рівненська
327. Гудзівка	ВШ-З	Черкаська
328. Гуляйполе	АК-С	Запорізька
329. Гурби	УС-Ч	Рівненська
330. Гурбулів	ВШ-М	Житомирська
331. Гурівка	ЮС	Кіровоградська
332. Гусакове	ВШ-З	Черкаська
333. Гусиниці	УС-О	Київська
334. Гусятин	ЮГГ-М	Тернопільська
335. Гута	УС-О	Івано-Франківська

336. Гута-Літинська	ЮГГ-М	Вінницька
337. Гутнецьке	МД	Кіровоградська
338. Гуцулівці	РІ	Івано-Франківська
339. Гуцульський Космач	РФ-Є	Івано-Франківська
340. Давидгородок	СС	РБ
341. Далеке поліське село Самарі	СС	Волинська
342. Данилівка	АК-С	Київська
343. Дашів	ВШ-М	Вінницька
344. Дебеславці	РІ	ІваноФранківська
345. Деківка	МД	Вінницька
346. Деменці	ВШ-З	Черкаська
347. Демидівка	ЮГГ-М	Рівненська
348. Демурине	ВШ-З	Дніпропетровська
349. Дермань на Волині	УС-О УС-Ч	Рівненська
350. Джанкой	СС УС-Ч	АРК
351. Дземброня	РФ-Є	Івано-Франківська
352. Дідівщина	ВШ-М	Київська
353. Дмитрівка	МД ВШ-З	Київська
354. Дніпропетровськ	АК-Ч	Дніпропетровська
355. Довгошиї	СС	Рівненська
356. Догінцеве	ЮС	Дніпропетровська
357. Дольськ	СС	Волинська
358. Дора	РІ	Івано-Франківська
359. Дороші	УС-Ч	Львівська
360. Дрезден	РФ-П	ФРН
361. Дрогобич	АК РФ-Є	Львівська
362. Дубно	УС-Ч СС	Рівненська

363. Дудінка	СС	РФ
364. Дукла	РФ-Є	РП
365. Дунаївці, прикордонне містечко	ВШ-З	Хмельницька
366. Еграднівка	МД	Кіровоградська
367. Ерастівка	ЮС	Дніпропетровська
368. Єлисаветград	ІЛЛ ВШ-З МД ЮС	Кіровоградська
369. Єрусалим	ВЛ РФ-Є	Ізраїль
370. Жаб’є	РФ-П	Івано-Франківська
371. Жаботин	ВШ-З ЮГГ-Х	Черкаська
372. Жажківці	МД	Черкаська
373. Жидичин, старовинний Жидичин	СС	Волинська
374. Житин	СС	Рівненська
375. Житомир	АК-С УС-Ч	Житомирська
376. Жмеринка	ВФ ВШ-М ЮГГ-М	Вінницька
377. Жовква	АК РФ-Є	Львівська
378. Жовті Води	ВФ ЮС	Дніпропетровська
379. Жоржинці	ВШ-З	Черкаська
380. Журавка	МД ВШ-З	Чернігівська
381. Заброддя	ВЛ	РБ
382. Завадинці	ВШ-З	Хмельницька
383. Завоєли	РІ	Івано-Франківська
384. Загребля	ВШ-З	Рівненська
385. Заліщики	РФ-П	Тернопільська
386. Заломи	МД	Кіровоградська
387. Зам’ятниця	ЮГГ-Х	Черкаська
388. Заміри	ВШ-М	Житомирська
389. Замостя	ЮГГ-М РФ-Є	Чернівецька

390. Заньки	ВШ-М	Житомирська
391. Запоріжжя	УС-Ч РФ-Є	Запорізька
392. Заруба	РФ-Є РФ-П	Черкаська
393. Збараж, прикордонне волинсько-галицьке містечко	СС ВФ	Тернопільська
394. Збуж	УС-Ч	Рівненська
395. Звенигородка	МД ВШ-З ЮГГ-Х ІЛЛ	Черкаська
396. Звір	АК	Львівська
397. Звягель-Новоград - Волинський	ВШ-М	Житомирська
398. Здолбунів	ВФ УС-Ч	Рівненська
399. Зелена	ЮС	Кіровоградська
400. Зелена Діброва	ВШ-З	Черкаська
401. Землянка Забілоччя	ВШ-М	Житомирська
402. Зінов'євськ	МД	Кіровоградська
403. Златопіль	ВШ-З ЮГГ-Х МД ВШ-З ЮГГ-Х	Кіровоградська
404. Знам'янка	ВШ-З ЮГГ-М ЮГГ-Х ІЛЛ ЮС МД	Кіровоградська
405. Зозулинці	ВШ-М	Тернопільська
406. Золотоноша	ЮГГ-Х УС-О	Черкаська
407. Золочів	АК ВШ-М РІ	Львівська
408. Зруб	РІ	Івано-Франківська
409. Івангород	МД ЮГГ-М ЮГГ-Х	РФ
410. Іванів	ЮС	Вінницька
411. Іградківка	ЮС	Кіровоградська
412. Ізмаїл	РФ-Є	Одеська
413. Ізюм	ВФ	Харківська
414. Іллінці	ВШ-М	Вінницька

415. Інта	АК-Ч	РФ
416. Ірпінь	ВШ-М	Київська
417. Іспас, буйно-парубоцький Іспас	РІ	Чернівецька
418. Кавказ	ЮС	Миколаївська
419. Казанка	ЮС МД	Миколаївська
420. Попівщина	УС-Ч	Сумська
421. Казань	ЮС	РФ
422. Кайтанівка	ВШ-М	Черкаська
423. Калинівка	ВШ-М ЮГГ-М	Вінницька
424. Каліч	ЮГГ-М	РФ
425. Калниболоти	ІЛЛ ВШ-З	Кіровоградська
426. Калуш	РФ-П	Івано-Франківська
427. Кальтенбах	УС-Ч	РА
428. Кам’янець-Подільський	ВФ ЮГГ-М	Хмельницька
429. Кам’яний Брід	ВШ-М	Житомирська
430. Кам’янка	ЮГГ-М ВШ-З ЮГГ-Х АК	Черкаська, Львівська
431. Канавин	ЮГГ-М	РФ
432. Канатове	МД	Кіровоградська
433. Канів	ВФ АК-С УС-О	Черкаська
434. Капитанівка	ЮГГ-Х ВШ-З ЮГГ-М	Кіровоградська
435. Капустине	ВШ-З	Черкаська
436. Катеринослав	АК-С ЮС МД	Дніпропетровська
437. Катинь	СС	РФ
438. Катовиці	УС-О	РП
439. Кем	ЮГГ-М	РФ
440. Кенігсберг	АК-Ч	Пруссія (РФ)
441. Керч	УС-Ч	АРК

442. Київ – столиця Радянської України, «матір городов руських»	АК-Ч УС-О ЮС АК-С РІ ВФ МД ВШ-З	Київська
443. Килибирда	ЮГГ-Х	Полтавська
444. Кирилівка	ВФ	Запорізька
445. Підгір'я	РФ-Є	Івано-Франківська
446. Кисилівка	ІЛЛ	Черкаська
447. Ківерці	АК-Ч СС	Волинська
448. Княжа	МД	Кіровоградська
449. Княжгородок	РФ-П	Рівненська
450. Княждвір	РІ	Івано-Франківська
451. Кобиляки на Полтавщині	УС-О	Полтавська
452. Залужжя	УС-Ч	Тернопільська
453. Ковалі	АК-С	Полтавська
454. Ковель	УС-Ч	Волинська
455. Ковно	СС	ЛР
456. Кожухівка	ВШ-М	Київська
457. Козача Лопань	ЮГГ-М	Харківська
458. Козин	ВШ-М УС-Ч	Київська
459. Козубівка	УС-О	Полтавська
460. Козятин	ВФ ВШ-М	Вінницька
461. Колки, містечко над Стиром – «столиця»	СС	Волинська
462. Коломия	РІ РФ-П РФ-Є	Івано-Франківська
463. Конотоп	ВФ УС-Ч	Сумська
464. Констанца	УС-Ч	Румунія
465. Копайгород	ВШ-З	Вінницька
466. Копилля	СС	Волинська

467. Копичинці	ВШ-З	Тернопільська
468. Корець	УС-Ч	Рівненська
469. Користовка	МД	Житомирська
470. Коростень	ВФ	Житомирська
471. Коростишів	ВШ-М	Житомирська
472. Коростів	РІ	Львівська
473. Корсунівка	ЮС	Полтавська
474. Корсунь	ВШ-З ЮГГ-Х ІЛЛ РФ-Є	Черкаська
475. Корчівка	ВШ-М	Хмельницька
476. Косарі	ЮГГ-Х	Черкаська
477. Косів	АК	Івано-Франківська
478. Косівка	МД	Київська
479. Космач	РІ	Івано-Франківська
480. Костополь	УС-Ч	Рівненська
481. Костянець	УС-О	Рівненська
482. Котлас	ЮГГ-М	РФ
483. Кошовате	ІЛЛ	Дніпропетровська
484. Краків	УС-О РІ	РП
485. Красне	МД	Львівська
486. Краснопіль	МД	Житомирська
487. Красносілка	ЮГГ-Х	Вінницька
488. Красносілля «Княже»	МД	Кіровоградська
489. Красноярськ	РФ-П СС	РФ
490. Крем’янець	УС-Ч	Тернопільська
491. Кременець	РФ-Є	Тернопільська
492. Кременчук	МД ВШ-З ЮГГ-Х	Полтавська
493. Кресельці	ЮГГ-Х	Черкаська
494. Кривий Ріг	РФ-Є ВШ-З ЮС	Дніпропетровська

495. Кривий Узвіз	ВШ-З	Черкаська
496. Кривоброди	РІ	Івано-Франківська
497. Крижопіль	ВШ-М	Вінницька
498. Крилос	РФ-П	Івано-Франківська
499. Кропивище	РІ	Івано-Франківська
500. Круки	УС-Ч	Рівненська
501. Крюків-Кременчук	ЮС	Полтавська
502. Кудрявиці	ВШ-М	Одеська
503. Кунів	УС-Ч	Хмельницька
504. Куп’янськ	ВФ	Харківська
505. Куренівка	ВФ АК-С	Вінницька
506. Курськ	АК-Ч УС-О УС-Ч	РФ
507. Куток Кудрії	УС-О	Полтавська
508. Куток Піски	ВШ-З	Донецька
509. Кучерівка	МД	Кіровоградська
510. Кучугури	ЮГГ-Х	Чернігівська
511. Кучургани	ЮГГ-Х	Одеська
512. Лави	РІ	Чернігівська
513. Варшава	РФ-Є	РП
514. Лаврів	СС	Львівська
515. Лази	РІ	Закарпатська
516. Ланьцут	ЮГГ-Х	РП
517. Лебедин	МД ВШ-З ЮГГ-Х-ІЛЛ	Сумська
518. Лебеді	УС-Ч	Рівненська
519. Лелеківка	МД	Кіровоградська
520. Лелеківські хутори	ЮС	Кіровоградська
521. Лементарівка	МД	Чернігівська
522. Ленінград	АК-Ч УС-Ч	РФ
523. Ленчин	УС-Ч	Рівненська

524. Линівці	УС-О	Полтавська
525. Липовець	ВШ-М	Вінницька
526. Лиса	УС-Ч	Тернопільська
527. Лисиничі	АК	Львівська
528. Лисянка	ВШ-З ІЛЛ	Черкаська
529. Лісове село Цумань	УС-Ч	Волинська
530. Літин	УС-Ч	Вінницька
531. Лозанівка	ЮГГ-Х	Запорізька
532. Лозова	ВФ	Харківська
533. Ломовате	ЮГГ-Х	Черкаська
534. Лондон	ВФ СС УС-О	Велика Британія
535. Луб’янка	АК-С УС-Ч	Київська
536. Лубенецький хутір	ВШ-З	Черкаська
537. Лубенці	УС-О ЮГГ-Х	Черкаська
538. Луг	ЮГГ-М	Закарпатська
539. Луцьк	АК-Ч РФ-П СС УС-Ч	Волинська
540. Львів	ВФ АК-Ч ОЯ УС-Ч РФ-Є	Львівська
541. Любар	ВШ-М	Житомирська
542. Люблін	АК СС РФ-Є	РП
543. Любомирка	ЮГГ-М ЮГГ-Х	Одеська
544. Людвиполе	УС-Ч	Рівненська
545. Люча	РІ	Івано-Франківська
546. Люшнювата	МД	Кіровоградська
547. Мадрид	УС-Ч	КІ
548. Майданівка	ВШ-З	Київська
549. Макарів	ВШ-М	Київська
550. Макіївка	ВШ-З	Донецька
551. Маленький	ЮС	РБ

присілок Сині Гори		
552. Малий Бузуків	ВШ-З	Черкаська
553. Малин	УС-Ч СС	Житомирська
554. Малина Млинівського р-н	СС	Рівненська
555. Малі Бірки	ЮГГ-Х	Кіровоградська
556. Малі Миньки	ВШ-З	Житомирська
557. Маневичі і Олика, «столиця» Радзивилів	СС	Волинська
558. Манівці	АК-Ч	Хмельницька
559. Маржанівка	МД	Кіровоградська
560. Марсель	УС-Ч	ФР
561. Матвіївка	ЮГГ-М ЮГГ-Х МД	Миколаївська
562. Матвіївці, Матійовці	РІ	Івано-Франківська
563. Матусів	ВШ-З	Черкаська
564. Матушка Росія	ВФ	РФ
565. Медведівка	МД ВШ-З ЮГГ-Х ЮС	Черкаська
566. Межиріч	ЮГГ-Х	Черкаська
567. Мельники	ВШ-З ЮГГ-М	Черкаська
568. Мизоч	УС-Ч	Рівненська
569. Миколаїв	МД ВШ-М	Миколаївська
570. Миргород	МД ЮГГ-Х	Полтавська
571. Миронівка	МД УС-О	Київська
572. Михайлівка	ВШ-З ЮГГ-Х	Рівненська
573. Мінськ	СС	РБ
574. Містечко Базар	МД	Житомирська
575. Містечко Брусилів	ВШ-М	Житомирська
576. Місто Вологда	ЮГГ-М	РФ

577. Місто Горохів	СС	Волинська
578. Місто Долина	РФ-Є	Івано-Франківська
579. Мліїв	РФ-Є ВШ-З ЮГГ-Х	Черкаська
580. Мовчановий хутір	ЮС	Фіктонім
581. Могилів	ВШ-М ЮГГ-Х	Вінницька
582. Могилки	УС-Ч	Фіктонім
583. Моделів	ВШ-М	Житомирська
584. Мокра Калигірка	МД ВШ-З ЮГГ-Х ІЛЛ	Черкаська
585. Молодятин	РІ	Івано-Франківська
586. Монастирище	ВШ-М	Черкаська
587. Моринці	ВФ РФ-Є	Черкаська
588. Морозів хутір	УС-О	Фіктонім
589. Москаленки	ВШ-З	Черкаська
590. Москва, кривава Москва	УС-О ВФ ВШ-З АК-С АК-Ч УС-Ч СС ВФ	РФ
591. Мости	УС-Ч	Рівненська
592. Мостище	АК	Львівська
593. Мошни, велике село Мошни	УС-О ВШ-З ЮГГ-Х ЮС	Черкаська
594. Мощаниця	УС-Ч	Рівненська
595. Мурзинці	ВШ-З	Черкаська
596. Мурманськ	ЮГГ-М СС	РФ
597. Мюнхен	АК-Ч	ФРН
598. Н. Прага	ЮС	Кіровоградська
599. Нагуєвичі	ВФ	Львівська
600. Надвірна	РФ-Є РФ-П	Івано-Франківська
601. Надітичі	ВШ-М	Львівська
602. Надлак	МД	Кіровоградська
603. Невелике степове	ЮС	Дніпропетровська

село Софієво-Гейківка		
604. Невеличке селище Олика	АК-Ч	Волинська
605. Немирів	МД ЮГГ-Х	Вінницька
606. Нечаївка	ВШ-З	Черкаська
607. Нижній Новгород	ЮГГ-М	РФ
608. Нижчі Верещаки	МД	Кіровоградська
609. Ніжин	АК-С	Чернігівська
610. Нова Осота	ВШ-З ЮГГ-М ЮГГ-Х	Кіровоградська
611. Новий Буг	ЮС	Миколаївська
612. Новий Сонч	ЮГГ-М	РП
613. Новмалин	УС-Ч	Рівненська
614. Новогеоргієвськ	МД	РФ
615. Новоград-Волинськ	ІЛЛ УС-Ч	Житомирська
616. Ново-Миколаївка	МД	Запорізька
617. Новомиргород	ВШ-З ЮГГ-Х	Кіровоградська
618. Новоселиця	ЮГГ-М ЮГГ-Х	Чернівецька
619. Ново-Стародуб	ЮС	Кіровоградська
620. Ново-Українка	ЮГГ-Х	Кіровоградська
621. Норильськ	СС	РФ
622. Лук’янівка	УС-Ч	Київська
623. Носачів	ВШ-З	Черкаська
624. Нью-Йорк	РФ-П УС-Ч	США
625. Обухів	АК-С	Київська
626. Одеса	СС	Одеська
627. Ожидів	РІ	Львівська
628. Озеряни	ВШ-М	Тернопільська
629. Озірна	ВШ-З	Черкаська

630. Олександрівка	ЮГГ-Х	Кіровоградська
631. Олександрівськ	АК-С ЮГГ-Х	Луганська
632. Олександрія	МД ЮС УС-Ч	Кіровоградська
633. Олесько	УС-Ч РІ	Львівська
634. Ольгопіль	ЮГГ-М	Вінницька
635. Омельна	СС	РБ
636. Оратів	ВШ-М	Вінницька
637. Оріхове	ВЛ	Луганська
638. Орлова	МД	Херсонська
639. Оситняжка	МД	Кіровоградська
640. Осітнянка	МД	Черкаська
641. Осота	ЮГГ-Х	Кіровоградська
642. Островець	СС	РБ
643. Острог	СС ВШ-З УС-Ч	Рівненська
644. Острожка	СС	Житомирська
645. Отинія	РФ-П	Івано-Франківська
646. Очаков	МД	Миколаївська
647. П’ятихатки	МД ЮС	Дніпропетровська
648. Павлоград	МД	Дніпропетровська
649. Павлодар	ВФ	РК
650. Запруття	РІ	Івано-Франківська
651. Париж	ВФ УС-О УС-Ч	ФР
652. Паркани	ЮГГ-М	Молдова
653. Пастирське	ВШ-З	Черкаська
654. Пашківці на Поділлі	УС-О	Хмельницька
655. Пенза	УС-Ч	РФ
656. Пенькіно	МД	Кіровоградська
657. Перемишль	АК ЮС ВЛ РФ-Є РІ УС-Ч	РП

658. Переяслав	ВФ АК-С	Київська
659. Перм	РФ-Є	РФ
660. Петербурґ	ВФ	РФ
661. Петрівці	АК-С	Київська
662. Петрова	ЮС	Кіровоградська
663. Петроград, Північна столиця, злонещасний Петроград	ЮГГ-Х ЮС ВФ УС-О	РФ
664. Петропавлівка	ВФ	Дніпропетровська
665. Печеніжин	РІ	Івано-Франківська
666. Пиконів	РІ	Івано-Франківська
667. Пилипівка	РІ ВШ-З	Київська
668. Пилипівці	РІ	Івано-Франківська
669. Пилиповичі	ВШ-М	Київська
670. Пилява	УС-Ч УС-О	Хмельницька
671. Північна Пальміра (Петербург)	ВФ	РФ
672. Півче	УС-Ч	Рівненська
673. Підволочиськ	ВШ-М	Хмельницька
674. Піддубці	СС	Волинська
675. Підміське село Сізонове	МД	Черкаська
676. Пінськ	СС УС-Ч	РБ
677. Піщане	УС-О	Черкаська
678. Піщаний Брід	ЮГГ-Х	Кіровоградська
679. Піщані Броди	ЮС	Кіровоградська
680. Плавні	ЮГГ-Х	Полтавська
681. Плоске	МД	Київська
682. Плюти	ВШ-М	Київська

683. Погорільці	МД	Львівська
684. Подільський Скалат	ВФ	Тернопільська
685. Подорожнє	МД	Львівська
686. Покотилове	МД	Кіровоградська
687. Поліське село Кортеліси	СС	Волинська
688. Полтава	ВФ АК-С УС-Ч	Полтавська
689. Полуднівка	МД ЮГГ-Х	Черкаська
690. Поляна	МД	Закарпатська
691. Помошна	МД ІЛЛ	Кіровоградська
692. Попільна	ВШ-М	Житомирська
693. Потилич	РФ-Є	Львівська
694. Потіївка	ВШ-М	Житомирська
695. Потоки	АК	Полтавська
696. Почаїв	РФ-Є	Тернопільська
697. Почапинці	ВШ-З	Тернопільська
698. Придворки	УС-О	Київська
699. Прикарпатське село Високе	ОЯ	Івано-Франківська
700. Прилуки	УС-О	Чернігівська
701. Проскурів	ЮГГ-М АК-С ЮГГ-Х ВФ ВШ-М	Хмельницька
702. Прохорівка	УС-О АК-Ч	Черкаська
703. Пруси	ЮГГ-Х	Черкаська
704. Пустомити	СС	Львівська
705. Рава	АК	Львівська
706. Рава Руська	АК	Львівська
707. Радивилів	РІ	Рівненська
708. Радомишль	СС ІЛЛ	Житомирська
709. Райгород	МД ЮГГ-Х	Вінницька

710. Ребедайлівка	ВШ-З	Черкаська
711. Ремець	УС-Ч	Румунія
712. Решітка	УС-О	Черкаська
713. Ржищів	ВШ-М АК-С	Київська
714. Рибниця	РФ-Є	РМ
715. Рижівка	МД	Сумська
716. Рим	УС-О УС-Ч	ІР
717. Ринок	РІ	Івано-Франківська
718. Рівне	УС-Ч СС	Рівненська
719. Рогач	РФ-Є	Житомирська
720. Рожищі на Волині	СС	Волинська
721. Розвадів	ВШ-М	Львівська
722. Розділ	УС-О	Львівська
723. Розливи	МД	АРК
724. Розуміївка	ЮГГ-Х ЮГГ-М МД	Кіровоградська
725. Росоховата	ВШ-М	Вінницька
726. Росошенка	МД	Черкаська
727. Ротмистрівка	ЮГГ-Х	Черкаська
728. Рубаний Міст	МД	Черкаська
729. Ружин	ВШ-М	Житомирська
730. Ружичів	ЮС	Черкаська
731. Сагайдак	ЮГГ-Х	Полтавська
732. Сакатура	РІ	Івано-Франківська
733. Самара	ЮГГ-Х СС	РФ
734. Самбір	РФ-П АК	Львівська
735. Самгородок	ВШ-М	Вінницька
736. Сан-Франціск	УС-Ч	США
737. Сараєво	ВФ РІ	Боснія і Герцеговина
738. Саратов	УС-О ЮС	РФ

739. Сарни	ВФ УС-Ч	Рівненська
740. Сатиїв	УС-Ч	Рівненська
741. Седнів	РФ-Є	Чернігівська
742. Село Андруші	УС-О	Київська
743. Село Біла Криниця	УС-Ч	Рівненська
744. Село Бірки	ВШ-З	Львівська
745. Село Бондурове	ЮГГ-Х	Кіровоградська
746. Село Боровичі	СС	Волинська
747. Село Брицьке	ВШ-М	Вінницька
748. Село Велика Виска	ІЛЛ	Кіровоградська
749. Село Вереси	ВШ-М	Житомирська
750. Село Веселі Терни	ЮС	Дніпропетровська
751. Село Гаразджа	СС	Волинська
752. Село Глибоке	СС	Київська
753. Село Городниця	РФ-Є	Житомирська
754. Село Грушівка	ЮГГ-Х	Дніпропетровська
755. Село Дюксин	СС	Рівненська
756. Село Журавки	АК-Ч	АРК
757. Село Забілоччя	ВШ-М	Житомирська
758. Село Заполоч	ОЯ	Фіктонім
759. Село Зибка з-під Кременчука	ЮС	Кіровоградська
760. Село Івківці	ВШ-З ЮГГ-Х	Черкаська
761. Село Кам’янка	ЮС	Житомирська
762. Село Кримки	ВШ-З	Черкаська
763. Село Ліпляве	УС-О	Черкаська
764. Село Лубенці	ЮГГ-Х	Черкаська
765. Село Малин на Дубенщині	СС	Рівненська
766. Село Матвіївка	ЮГГ-Х	Миколаївська

767. Село Мельники	ЮГГ-Х	Черкаська
768. Село Новмалин	УС-Ч	Рівненська
769. Село Павловичі	СС	Волинська
770. Село Погреби	ВФ	Київська
771. Село Полонка	СС	Волинська
772. Село Пузирки Бердичівського повіту	ВФ	Вінницька
773. Село Річиця	СС	Волинська
774. Село Рудівка	УС-О	Чернігівська
775. Село Руська Поляна	ЮГГ-Х	Черкаська
776. Село Садова на Луччині	СС	Вінницька
777. Село Семигірря	ЮГГ-Х	Донецька
778. Село Сигнаївка	ІЛЛ	Черкаська
779. Село Ситниця	СС	Волинська
780. Село Старосілля	СС	Черкаська
781. Село Тишківка	ВШ-З	Кіровоградська
782. Село Чорніве	РФ-Є	Фіктонім
783. Село Щекічин на хуторі Собачники	СС	Рівненська
784. Село Юрчиха	ЮГГ-Х	Черкаська
785. Село Ярове	ЮС	Вінницька
786. Семаківці	РІ	Івано-Франківська
787. Семигір’я	ЮГГ-Х	Донецька
788. Сентово	МД	Кіровоградська
789. Сенюха	МД	Черкаська
790. Серебрій	ВШ-М	Вінницька
791. Серпухівські хутори	УС-О	РФ
792. Сигнаївка	ВШ-З	Черкаська
793. Сидорці	УС-Ч	Фіктонім

794. Симбірськ	ВФ	РФ
795. Синельникове	ВФ	Дніпропетровська
796. Ситники	УС-О	Черкаська
797. Сільце Шамова	МД	Черкаська
798. Скаліватка	ВШ-З	Черкаська
799. Сквира	ВШ-М	Київська
800. Скотареве	ВШ-З	Черкаська
801. Сливка	АК	Івано-Франківська
802. Сліпчинці	ВШ-М	Житомирська
803. Слобода	РІ	Івано-Франківська
804. Сміла	МД ВШ-З ЮГГ-Х ІЛЛ	Черкаська
805. Смоленськ	ВФ	РФ
806. Смольне – головний штаб більшовиків	ВФ	РК
807. Снігурівка	ЮГГ-М	Миколаївська
808. Сніткове	ЮГГ-М	Вінницька
809. Сокаль	АК-Ч	Львівська
810. Сокирне	ВШ-З	Черкаська
811. Сокільники	АК	Львівська
812. Соми	УС-Ч	Фіктонім
813. Сонари	УС-Ч	Фіктонім
814. Сормове	ЮГГ-М	РФ
815. Сорока	ВШ-М	Вінницька
816. Соснівка	ЮГГ-Х МД	Житомирська
817. Софіївка	ЮС АК	Черкаська
818. Сочі	УС-О АК-Ч	РФ
819. Спорне	МД	Черкаська
820. Ставидли	ЮГГ-Х	Кіровоградська
821. Стайки	АК-С	Київська

822. Сталінград	УС-Ч	РФ
823. Станиця Полтавська	ЮС	РФ
824. Станіслав (Івано-Франківськ)	ВШ-М	Івано-Франківська
825. Станіславів	АК ЮГГ-Х	Івано-Франківська
826. Станція Чита	СС	РФ
827. Стара Осота	ЮГГ-М	Кіровоградська
828. Стара Руса	УС-Ч	РФ
829. Старий Порицьк	СС	Волинська
830. Староконстантинів	ВЛ ВШ-М	Хмельницька
831. Старосілля	ВШ-З	Черкаська
832. Степанівка	ЮГГ-Х УС-О	Вінницька
833. Степанці	УС-О	Черкаська
834. Степівка	ЮГГ-Х	Черкаська
835. Стецівка	ЮГГ-Х МД	Черкаська
836. Стінка	АК	Львівська
837. Страсбург	УС-О	Франція
838. Стрий	АК ВШ-М	Львівська
839. Стрітівка	АК-С	Київська
840. Струмилова	АК	Львівська
841. Суботів	МД ЮГГ-Х ЮГГ-М	Черкаська
842. Судова Вишня	АК	Львівська
843. Суздаль	РФ-Є	РФ
844. Суми	АК-Ч	Сумська
845. Сураж	УС-Ч	РФ
846. Суха Калигирка	ІЛЛ	Черкаська
847. Сянок	АК	РП
848. Тайкура	УС-Ч	Рівненська

849. Тайшет	СС	РФ
850. Тальне	МД АК-Ч	Черкаська
851. Тальянки	ВШ-З	Черкаська
852. Тарасівка	ВШ-З	Дніпропетровська
853. Тараща	АК-С	Київська
854. Таращанка	ЮС	Житомирська
855. Тарнове	ВШ-З УС-Ч	РП
856. Таценки	ВШ-М АК-С	Київська
857. Таценків	ВШ-М	Київська
858. Ташлик	ЮГГ-Х	Черкаська
859. Твер	УС-О	РФ
860. Телепине	ЮГГ-Х ВШ-З	Черкаська
861. Теребовля	РФ-Є	Тернопільська
862. Теремне	СС	Рівненська
863. Терехів	ЮГГ-Х	Київська
864. Тернопіль	РІ УС-Ч АК-Ч РФ-Є ВФ ВШ-З ЮГГ-Х	Тернопільська
865. Терпівка	МД	Дніпропетровська
866. Тетіїв	ЮГГ-Х	Київська
867. Тиманівка	ВШ-М	Вінницька
868. Тобольськ	ВФ	РФ
869. Товмач	ІЛЛ ВШ-З	Черкаська
870. Товстеньке	ЮГГ-М	Тернопільська
871. Токіо	УС-Ч	Японія
872. Томськ	ВШ-З	РФ
873. Топильна	ВШ-З	Черкаська
874. Торговиця	СС ВШ-М	Івано-Франківська
875. Торчин	ВШ-М	Волинська
876. Триліси	ВШ-М ЮГГ-Х	Київська

877. Трипілля	АК-С	Київська
878. Тростянець	МД	Сумська
879. Трушівці	ЮГГ-Х МД	Черкаська
880. Трушки	ВШ-М	Київська
881. Туапсе	УС-О	РФ
882. Тува	СС	РФ
883. Тула	ЮС	РФ
884. Туличів	УС-Ч	Волинська
885. Тульчин	ЮГГ-М	Вінницька
886. Турія	МД	Кіровоградська
887. Уїздці	СС	Рівненська
888. Укріплений, неприступний Перекоп	ЮГГ-Х	АРК
889. Умань	ІЛЛ ВШ-З АК-С	Черкаська
890. Унявка	РФ-П	Хмельницька
891. Устя над Лабою	СС	Чехія
892. Ухта	АК-Ч	РФ
893. Фастів	ЮГГ-Х ІЛЛ УС-Ч	Київська
894. Федвар	МД ВШ-З	Кіровоградська
895. Хабаровськ	УС-О	РФ
896. Харків	ВШ-З АК-С УС-Ч	Харківська
897. Херсон	ЮС МД ЮГГ-М	Херсонська
898. Хімчин	РІ	Івано-Франківська
899. Хлипнівка	ВШ-З	Черкаська
900. Хмелева	ЮГГ-Х	Тернопільська
901. Холм	УС-Ч РФ-П	РП
902. Христинівка	ІЛЛ ВФ МД ВШ-З	Черкаська
903. Худоліївка	МД ВШ-З ЮГГ-Х	Черкаська
904. Хуст	ОЯ РФ-Є	Закарпатська

905. Хутір Буда	ВШ-З	Черкаська
906. Хутір Вищенький	ВШ-М	Фіктонім
907. Хутір Заяча Балка	ВШ-З	Донецька
908. Хутір Кресельці	ВШ-З	Черкаська
909. Хутір Млинок	ВШ-М	Рівненська
910. Хутір Очеретяний	ВШ-М	Кіровоградська
911. Хутір Пильний	УС-О	Черкаська
912. Хутір Свининці	УС-О	Черкаська
913. Хутір Чернячка	ВШ-З	Черкаська
914. Хутори Новий і Старий Завод	УС-О	Житомирська
915. Царина Урбано	РІ	Фіктонім
916. Цвіткове	ЮГГ-Х ВШ-З ІЛЛ	Черкаська
917. Цвітне	МД ВШ-З ЮГГ-М ЮГГ-Х	Кіровоградська
918. Цибулева	ІЛЛ ЮГГ-Х МД ВШ-З	Кіровоградська
919. Цибулів	МД	Черкаська
920. Цуцулин	РІ	Івано-Франківська
921. Чайківка	ВШ-М	Житомирська
922. Чаплище	МД	Кіровоградська
923. Черкаси	МД УС-О УС-Ч	Черкаська
924. Чернече	ЮГГ-Х	Одеська
925. Чернів	РФ-Є	Івано-Франківська
926. Чернівці	АК РІ	Чернівецька
927. Чернігів	АК-Ч	Чернігівська
928. Черчен	РФ-Є	Фіктонім
929. Чечеліївка	ЮС	Кіровоградська
930. Чигирин, батьківське обійстя гетьмана Хмеля	ВФ ЮГГ-М РФ-П	Черкаська
931. Чигирин-Діброва	ЮГГ-Х	Полтавська

932. Чорна яруга	ВЛ	Вінницька
933. Чорнобиль	УС-Ч	Київська
934. Чорноліси	РФ-П	Житомирська
935. Чорторийськ	СС	Волинська
936. Чугуїв	УС-Ч	Харківська
937. Чуднів	ВШ-М	Житомирська
938. Чутівка	МД	Полтавська
939. Шабельники	ЮГГ-Х	Черкаська
940. Шамівка	ЮС	Кіровоградська
941. Шанхай	РФ-П	КНР
942. Шепетівка	ВФ УС-Ч	Хмельницька
943. Шешори	РІ	Івано-Франківська
944. Шидлівці	ВШ-З	Хмельницька
945. Шинківці	УС-Ч	Львівська
946. Широке	ЮС	Дніпропетровська
947. Шляхова	МД	Вінницька
948. Шпаєве	РІ	Фіктонім
949. Шпак	СС	Рівненська
950. Шпинківці	УС-Ч	Фіктонім
951. Шпола	МД ВШ-З ЮГГ-Х	Черкаська
952. Шумськ	УС-Ч	Тернопільська
953. Щецинь	СС	РП
954. Яблуниця	РІ	Івано-Франківська
955. Яблунівка	ВШ-М	Київська
956. Язвини	РІ	РБ
957. Яковлівка	ЮС	Харківська
958. Яловичі Острожецького району	СС	Рівненська
959. Ямки, волинське	АК-Ч	Рівненська

село Ямки		
960. Янич	МД	Черкаська
961. Янівка	ВШ-М ЮГГ-Х	Кіровоградська
962. Янчин	ВШ-М	РП
963. Яполоть	УС-Ч	Рівненська
964. Яремча	РІ	Івано-Франківська
965. Ярославичі	СС	Рівненська
966. Ярославль	УС-О	РФ

3. Урбаноніми

967. Базарна площа	УС-О
968. Бібіківський (бульвар)	УС-О
969. Брест-Литовське шосе	УС-О
970. Бульвар Тараса Шевченка	ВШ-М
971. Вежа Темпль у Парижі	УС-О
972. Версальський парк	УС-Ч
973. Вузька «Вовча гатка»	ЮГГ-Х
974. Вул. Безаківська – нині С. Петлюри	ВШ-М
975. Вул. Бельведерівська, Бистричани	РФ-Є
976. Вул. Берка	АК
977. Вул. Бернштайна	АК
978. Вул. Велика Васильківська	ВФ
979. Вул. Велика Володимирівська	ВШ-М
980. Вул. Велика Підвальна	ВФ
981. Вул. Вірменська	АК
982. Вул. Володимирська	РІ ВФ
983. Вул. Вузька	УС-Ч
984. Вул. Галицька	АК
985. Вул. Городецька	АК
986. Вул. Дворянська	УС-О
987. Вул. Друга Шляхта	ВШ-М
988. Вул. Єлизаветинська	АК-С
989. Вул. Єлисаветградська, 12 м. Херсон	ЮС
990. Вул. Жовківська	АК
991. Вул. Замарстинівська	АК
992. Вул. Зелена	АК
993. Вул. Зибликевича	АК

994. Вул. Знесіння	АК
995. Вул. Інститутська	ВШ-М
996. Вул. Каліцька	РФ-П
997. Вул. Карла Маркса	РФ-П
998. Вул. Катеринська – Рози Люксембург	АК-С
999. Вул. Катериська – Липська	АК-С
1000. Вул. Київська	УС-О
1001. Вул. Клепарівська	АК
1002. Вул. Конопницької	РФ-Є
1003. Вул. Коперника	АК
1004. Вул. Коперника (Львів)	ОЯ
1005. Вул. Короленка	АК-Ч
1006. Вул. Кохановського	АК РФ-Є
1007. Вул. Куйбишева	РФ-П
1008. Вул. Куркова	АК
1009. Вул. Лазаря	АК
1010. Вул. Личаківська	АК
1011. Вул. Лонцького	РФ-Є
1012. Вул. Львівська	АК
1013. Вул. Мар'їнсько-Благовіщенська	ВФ
1014. Вул. Маяковського	РФ-Є
1015. Вул. Межигірська – Переця	АК-С
1016. Вул. Міцкевича	ОЯ РІ
1017. Вул. Німецька (Рівне)	УС-Ч
1018. Вул. Олександрівська – Європейська площа	ВШ-М
1019. Вул. Паньківська 15, Київ (квартира Грушевського)	ВФ
1020. Вул. Пелчинська	АК
1021. Вул. Перша Шляхта	ВШ-М
1022. Вул. Петра Скарги	РФ-Є
1023. Вул. Пирогова	ВШ-М
1024. Вул. Піонерська	РФ-П
1025. Вул. Полтавська	УС-О
1026. Вул. Поштова (Херсон)	ЮС
1027. Вул. Пролетарська, колишня Дворянська	УС-О
1028. Вул. Прорізна	ВФ ВШ-М
1029. Вул. Радянська	РФ-П
1030. Вул. Різницька	АК

1031. Вул. Третя Шляхта	ВШ-М
1032. Вул. Фундукліївська	ВШ-М
1033. Вул. Хрещатик	УС-О ВШ-М
1034. Вул. Ярославовий Вал	ВШ-М
1035. Вул.Терещінківська	ВШ-М
1036. Гетсиманський сад	РФ-Є
1037. Гуцівський сад	УС-Ч
1038. Дім Інвалідів	АК
1039. Думська площа – Майдан Незалежності	ВШ-М
1040. Звенигора	ВШ-З
1041. Ключаревий сад	РФ-Є
1042. Костел св. Анни	АК
1043. Кочубеївський парк	ЮС
1044. Купецький сад – міський сад біля Філармонії	ВШ-М
1045. Лазаренковий сад	ЮС
1046. Личаківський дверець	АК
1047. Літній сад	ВФ
1048. Лук’янівська тюрма	РІ
1049. Миколаєвський парк (Знаменка)	МД
1050. Миколаївська площа – Спартака	АК-С
1051. Миколаївський парк – Червоний	АК-С
1052. Місіонарська площа	АК
1053. Мотрин монастир	ЮГГ-М
1054. Очкаловий сад	ЮС
1055. Павловська лікарня	АК-Ч
1056. Петропавловська фортеця	ВФ
1057. Піщанобрідський кар’єр	ЮС
1058. Промисловий Музей	АК
1059. Сикстинська каплиця	УС-О
1060. Сирітський (сад)	ЮС
1061. Соборна площа – площа Слави	ВШ-М
1062. Софіївський майдан	ВФ РІ
1063. Софіївський парк	ВШ-З
1064. Стрийський парк	АК

1065. Татарський просмик	УС-Ч
1066. Вул. Театральна	ВШ-М
1067. Тюрма «На Дуброві»	РФ-П
1068. Царська площа – Європейська площа	ВШ-М
1069. Царські та Купецькі сади	АК-С
4. Гідроніми	
1070. Атлантійський океан	УС-О
1071. Байкал	СС
1072. Бовтиш	ЮГГ-Х
1073. Балтицьке море	УС-О
1074. Берестивате	МД
1075. Бистриця	РФ-Є
1076. Біле озеро	СС
1077. Бог	МД
1078. Босфор	УС-О
1079. Буг	СС УС-Ч
1080. Бурхлива Пістинка	РІ
1081. Водоспад Гук	РФ-Є
1082. Волга	ЮГГ-Х УС-О СС
1083. Гайдамацький став	ВШ-З
1084. Гниле море – Сиваші	ЮГГ-Х
1085. Гнилий Тікич	ВШ-З ЮГГ-Х
1086. Джуглая / Серебійка	ВШ-М
1087. Дін	МД
1088. Дніпро, старий Дніпро	ВШ-М МД ВШ-З УС-О ЮГГ-Х ЮС РІ ЮС
1089. Дніпро-Бузький канал	СС
1090. Дніпрові плавні	ЮС
1091. Дністер, лютий Дністер	РФ-П РФ-Є
1092. Дон	ВФ МД ВШ-М УС-Ч
1093. Дунай	РФ-Є РІ
1094. Ельба	РІ
1095. Жидівський ставок	ЮС
1096. Жовта	ЮС
1097. Жовтенька	ЮС
1098. Збруч	ВШ-З ВШ-М ЮГГ-Х ЮС

	ОЯ АК
1099. Здвиж	ВШ-М
1100. Золота Липа	РФ-Є
1101. Іква	УС-О
1102. Інгул, замріяний Інгул	ЮС ЮГГ-Х
1103. Інгулець	МД
1104. Казарна	МД
1105. Каспійське море	УС-О
1106. Кирша	ВШ-М
1107. Клецьке	СС
1108. Косарка, поганенька річка Косарка	ЮГГ-Х
1109. Мокра Балка	ВШ-З
1110. Море Руське	РФ-Є
1111. Мочула (ставок)	РІ
1112. Ніл	РФ-Є
1113. Озівське побережжя	ЮГГ-Х
1114. Ока	УС-О
1115. Онега	УС-О
1116. Оріхове озеро	СС
1117. Осотяжка	ЮГГ-Х
1118. Пацифік	УС-Ч
1119. Потік Дунаєць	УС-О
1120. Прип’ять	СС
1121. Прут	РІ
1122. Ріка Лєна	СС
1123. Ріка Тетерів	УС-Ч
1124. Річечка Ірдинь	ВШ-З
1125. Річечка Плиска	ВШ-М
1126. Річечка Свинолужка	ВШ-М
1127. Річечка Черч	ВШ-М
1128. Річка Брусторка	РІ
1129. Річка П’ява в Італії	РІ
1130. Річка Пляшова	УС-Ч
1131. Річка Ставників	РІ
1132. Річка Стрибіж	РФ-П

1133. Річка Сян	АК
1134. Річка Уманка	ВШ-З
1135. Річка Унява, Унява-річка	РФ-Є
1136. Рось	ЮГГ-Х
1137. Роська	ВШ-М
1138. Середземне море	УС-Ч
1139. Синюха	МД
1140. Славута	ВШ-М
1141. Случ	УС-Ч
1142. Смотрич	РФ-Є
1143. Стир у с. Яловичі	СС
1144. Стоход	УС-Ч СС
1145. Стрипа	ВШ-М
1146. Стугна	ВШ-М
1147. Сян	ВШ-М
1148. Тетерів	ВШ-М ІЛЛ
1149. Тихий океан	УС-О
1150. Тясмин, оспівана річка Тясмин	МД ЮГГ-М ЮГГ-Х
1151. Червоне море	УС-Ч
1152. Черемош	РІ РФ-Є РФ-П
1153. Чорне море	ЮГГ-Х УС-О РФ-Є
1154. Широчанський ставок	ЮС
1155. Ятрань, легендарна річка Ятрань	МД ЮГГ-Х
1156. Ірдинські болота	ВШ-З
1157. Козинне болото	ВШ-М
5. Дримоніми	
1158. Бондурівський ліс	ЮГГ-Х
1159. Будянський сосняк	ВШ-З
1160. Бущенський ліс	УС-Ч
1161. Ведмеже (ліс)	УС-Ч
1162. Вербовий ліс	МД
1163. Вільховий гай	РФ-Є
1164. Вовче (ліс)	УС-Ч
1165. гайок Дубники	РФ-Є
1166. Голеванський ліс	МД

1167. Голованівський ліс	МД
1168. Гощівський ліс	АК-С
1169. Графський ліс	ВШ-З
1170. Гунський ліс	ВШ-З
1171. Давидівський ліс	МД
1172. Демідівський ліс	УС-О
1173. Дубовий ліс Гісин	УС-О
1174. дубовий молодий ліс, який звався «Рубча над Липою»	РФ-Є
1175. Залуцький ліс	РІ
1176. Камеральна діброва	РІ
1177. Камеральний ліс	РІ
1178. Капітанський ліс	ЮГГ-Х МД
1179. Клесівські ліси	СС
1180. Кочубеївські ліси	ЮС
1181. Креселецький ліс	МД
1182. Лебединський ліс	ВШ-З ЮГГ-Х
1183. Ленчинські ліси	УС-Ч
1184. Ліс «Вовчий шпиль»	ЮГГ-Х
1185. Ліс «Нерубай»	ЮГГ-Х МД ВШ-З
1186. Ліс «Чота»	ЮГГ-Х
1187. Ліс Буда	МД
1188. Ліс Вуда	МД
1189. Ліс Круглика	МД
1190. Ліс Мотриний	МД
1191. Ліс на «Рубчі»	РФ-П
1192. Ліс Чута	МД ВШ-З
1193. Ліс Чутки	МД
1194. Лісовий хутір «Діденки»	ЮГГ-Х
1195. Монастирський ліс	РФ-Є
1196. Мурзинський ліс	ВШ-З

1197. Невеличкий лісок Кушнерів	МД
1198. Ново-Архангельський ліс	МД
1199. Плютовський ліс	МД ВШ-М
1200. Покотилівський ліс	МД
1201. Попівський ліс	УС-Ч ВШ-З
1202. Пустомеліївські ліси	УС-Ч
1203. Раєвський ліс	МД
1204. Розуміївський ліс	ЮГГ-Х
1205. Рубаний ліс	МД
1206. Рубчі, буковий ліс	РФ-Є
1207. Свинарський ліс	СС
1208. Селище (ліс)	МД ВШ-М
1209. Сірий ліс	ВШ-З
1210. Сокирний ліс	ВШ-З
1211. Спорний ліс	МД
1212. Стихлий Матіївський ліс	РІ
1213. Стрижавський ліс	ЮГГ-М
1214. Суботівський ліс	ЮГГ-Х
1215. Суразькі ліси	УС-Ч
1216. Тимошівський ліс	УС-Ч
1217. Тисменицький ліс	РФ-П
1218. Троєцькі ліси, Троєцький ліс	РІ
1219. Уманські ліси	СС
1220. Фрузинівський ліс	МД ВШ-М
1221. Хлипнівський ліс	ВШ-З
1222. Холодноярський ліс	ЮГГ-Х
1223. Чорний ліс	ЮС РІ ЮГГ-Х МД ВШ-З
1224. Чортовий ліс	МД ВШ-М
1225. Чота	ЮГГ-Х
1226. Чутовський ліс	ВШ-З
1227. Чутянський ліс	ВШ-З
1228. Шепарівський ліс	РІ

1229. Шполянський ліс	ВШ-З
1230. Аравійська пустеля	РІ
6. Ороніми	
1231. Бабинецький яр	РФ-П
1232. Батиєве урочище	ВШ-М
1233. Бачка	СС
1234. Білий Яр	ЮГГ-М ЮГГ-Х
1235. Бойківські гори	РФ-Є
1236. Бубнівські скелі	РФ-Є
1237. Васильківський острів	ВФ
1238. Великий Канівський острів	УС-О
1239. Великодня гора	ВШ-З
1240. Верховецька долина	УС-Ч
1241. Вовча гать	ЮГГ-Х
1242. Вовчий Шпиль (один з центрів партизанського руху)	ЮГГ-М
1243. Вознесенський горб	РФ-Є
1244. Володимирова гора	УС-Ч
1245. Вороняцький хребет	РІ
1246. Гадючий Яр	ЮГГ-Х
1247. Говерла	РІ
1248. Голгофа	РФ-Є
1249. Гора Весела	ЮГГ-Х
1250. Гора Лисоня	ВШ-М РФ-П
1251. Гора Маківка	ВШ-М МД РФ-П ОЯ РІ
1252. Гора Маківці в Карпатах	ОЯ
1253. Гора Московка	УС-О
1254. Гора Стрилиця	ВШ-З
1255. Гора Турецька або Батиєва	УС-Ч
1256. Гора Червона	ЮГГ-Х
1257. Горб «Замок князя Рога»	РФ-Є
1258. Горб Шваєвий, найвищий боднарівський горб Шпаєвий	РІ
1259. Губернське узгір’я	УС-Ч
1260. Ґрегот	РІ
1261. Дике поле – «царство» орди	ЮГГ-М

1262. Дівич-гора	ВШ-М
1263. Дмитровський степ	МД
1264. Дніпровий луг	УС-О
1265. Дорошенкова гора	ЮГГ-Х
1266. Дуклянський хребет	РФ-Є
1267. Жандармська балка	ЮС
1268. Жукова гора	ЮГГ-М
1269. Замкова гора	ВШ-М
1270. Іванова Гать	ВШ-З
1271. Іванова гребля	ВШ-З
1272. Йосафатова долина	ЮГГ-М
1273. Кам’яне поле	РФ-Є
1274. Капшукова балка	МД
1275. Карпати	ЮС ОЯ РІ
1276. Качкове поле під Крилосом	РФ-П
1277. Князівська гора	ОЯ
1278. Козацький «Вежний дуб»	ЮГГ-Х
1279. Коротенкова круча	ЮС
1280. Криве провалля	ВШ-З
1281. Кривенків Яр	ЮГГ-Х
1282. Кривенковий Яр	ЮГГ-Х
1283. Кривенький Яр	ЮГГ-Х
1284. Крилоська гора	РФ-Є
1285. Крим	УС-О
1286. Ксьондзовий Луг	РФ-Є
1287. Лиса гора	ЮГГ-Х РІ
1288. Лисяча балка	ВШ-З
1289. Лісове урочище Довжик	ВШ-М
1290. Макіївське узлісся	РІ
1291. Манявські гори	РІ
1292. Медведівські бори	ЮС
1293. Моринські яри	ВШ-З
1294. Озірянська гора	ВШ-З
1295. Острів Хортиця	ВФ

1296. Отаманова долина	ЮГГ-Х
1297. Пагорбок «Петрів хрест»	РФ-Є
1298. Перл Гарбор	УС-Ч
1299. Пиконівська галявина	РІ
1300. Підзамчик над Дністром	РФ-П
1301. Піскова Гора	АК
1302. Поле, що зветься «Городищем»	РФ-Є
1303. Попенків Яр	ЮГГ-Х
1304. Пустиня Гобі	УС-О
1305. Рядова посадка	ЮС
1306. Савур-могила	ЮС
1307. Скарбовий Яр	ВШ-З ЮГГ-Х
1308. Скеля «Шепіт» над Дніпром	УС-О
1309. Скит Манявський	РФ-Є
1310. Солтисів горб	РІ
1311. Солтисова гора	РІ
1312. Сталащукова гора	РІ
1313. Страдча долина	РФ-Є
1314. Темний Бір	УС-Ч
1315. Тимошівські ниви	УС-Ч
1316. Троїцьке узлісся	РІ
1317. Туркестанська піщана пустиня	ЮГГ-Х
1318. Тухольська долина	РІ
1319. Уральські хребти	ЮС
1320. Урочище Буда	ЮГГ-Х ВШ-З
1321. Урочище Висока Гребля	ВШ-З
1322. Урочище Волове	РІ
1323. Урочище Дмитрова Покута	РФ-Є
1324. Урочище Кучургани	ЮГГ-Х
1325. Урочище Пасічки	ВШ-М
1326. Федьків город – поле на пагорбі	РФ-П
1327. Херсонський степ	ЮС
1328. Холодна гора	МД
1329. Холодний Яр	ВШ-З ЮГГ-Х ЮС
1330. Червона Гора	РФ-П

1331. Червона Скеля	РФ-П	
1332. Червоний Бір	СС	
1333. Червоний Яр	ЮГГ-Х	
1334. Черкаський бір	ЮГГ-Х	
1335. Чернеча гора	ВФ	
1336. Чигринська гора	МД	
1337. Чорний Яр	ЮГГ-Х	
1338. Чортівська Скала	АК	
1339. Чортова гора	РФ-Є	
1340. Чудова западина	МД	
1341. Чутянський байрак	МД	
1342. Шавронський луг	УС-Ч	
1343. Шавронські поля	УС-Ч	
1344. Яблуницький перевал	РІ	
1345. Янова Долина на Горині побіля Костополя	УС-Ч	
7. Некрононіми		
1346. Личаківський цвинтар	АК ВФ	Львівська
1347. Новодівичий цвинтар	ВФ	РФ
1348. Окописький цвинтар	РФ-П	Львівська
8. Дромоніми		
1349. Гданцівський міст	ЮС	Кіровоградська
1350. Станції Золочів, Красне	АК	Львівська
1351. Станція Бобринська	ВШ-З	Черкаська
1352. Станція Брошнів-Осада	РФ-Є	Івано-Франківська
1353. Станція Воркута	АК-Ч	РФ
1354. Станція Гребінка	ЮГГ-М	Полтавська
1355. Станція Мудрьона	ЮС	Дніпропетровська
1356. Станція Пост-Волинська	ВФ	Київська
1357. Станція Сусловка, біля Маріїнська, Кемеровська обл.	СС	РФ
1358. Станція Тимошовська	ЮС	РФ

(Кубань)		
1359. Станція Трепівка	ВШ-З	Кіровоградська
1360. Станція Фундукліївка, «бабуся» Фундукліївка	ВШ-З ЮГГ-Х	Кіровоградська
1361. Станція Хирівка	ВШ-З	Кіровоградська
1362. Станція Хутір Михайлівський	УС-О	Сумська
1363. Станція Цвіткове	ВШ-З	Черкаська

ДОДАТОК Д

Індекс літературно-художніх антропонімів у творах про національно-визвольний рух першої половини XX століття

	Літературно-художній антропонім	Варіанти найменувань	Контекст	Джерело	Функції у тексті
1.	*А. Вовчик*		*«…А. Вовчик з Піддубців та ще інших українських інтелегентів»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2.	*А. Лівицький*	Микола Андрійович Лівицький, президент екзильного уряду УНР Лівицький	*«…я завжди відвідував президента екзильного уряду УНР Андрія Лівицького…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; ідеологічна
3.	*Абрам Біляков*	Червоний «герой» комісар Абрам Біляков		О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; ідеологічна
4.	*Абрамов Олександр*	Шурик, молодший лейтенант	*«Як і ти у танкових військах служив. Тільки командир танка, молодший лейтенант. Абрамов Олександр…Шурик…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
5.	*Авденаго*		*«…ми будуємо газові камери і фабрикуємо священномучеників на взір Езраха, Місаха й Авденаго…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
6.	*Авіаконструктор Зелінський*		*«Ось авіаконструктор Зелінський, їде на Схід»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична

7.	*Аврамич Павло*	русявий Аврамич, русявий Аврамчик	*«— Павло… Аврамич Павло. Я тут недалеко…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; інформаційно-оцінна
8.	*Аврум Віткуп*	старий Аврум Віткуп, Аврум Йосипович	*«— Не треба, сказав Аврум Віткуп. – Він мертвий»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична;
9.	*Агент польської поліції Бачинський*		*«…я в цей самий час здійснив атентат на агенат польської поліції Бачинського…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична
10.	*Аглая*		*«Він прочитав мені якусь байку про Арістотеля й Аглаю..»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
11.	*Агроном Андріяшко*		*«Після совітів агроном Андріяшко заледве позбирав докупи розтягнене майно»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
12.	*Ад'ютант Тиміш Компанієць*	вірний Ларіоновий ад'ютант, Компанієць Тимофій Архипович	*«…аж тут із лісу викотився на гнідій Ларіон Загородній зі своїм ад'ютантом Тимошем Компанійцем…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; ідеологічна; експресивно-оцінна
13.	*Ад'ютант Олекса Добровольський*	Добровольський Олексій Трохимович	*«Мефодій Голик-Залізняк зі своїм ад'ютантом Олексою Добровольським»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; ідеологічна
14.	*Ад'ютант Петрусь Зозуля*	ад'ютант Зозуля, Петрусь Зозуля	*«…потім зайшов його ад'ютант Петрусь Зозуля…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;

					ідеологічна
15.	*Ад'ютант Чорт*	Вереміїв ад'ютант	*«Якось уночі до них знову прибився Чорт – Вереміїв ад'ютант»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
16.	*Адам Міцкевич*		*«А чого навчав свою націю Адам Міцкевич…?»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
17.	*Адась*		*«Адась виявився хлопцем іронічним»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
18.	*Адмірал Колчак*		*«…що послав його дораджувати адмір. Колчакові в боротьбі з большевиками…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; ідеологічна
19.	*Айвазовський*		*«…висіло дві чи три копії, правда, в добротних рамах, картин Айвазовського і Шишкіна»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
20.	*Актор Коломийського театру Василь Симчич*		*«…а ще переміг смерть актор Коломийського театру Василь Симчич…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
21.	*Ала*	Алочка, злонещасна Алочка	*«Одна з них зветься Ала»*	У. Самчук «Морозів хутір»	експресивно-оцінна; нейтральна
22.	*Александр Великий*		*«…саме став на шлях Александра Великого, під командою генерала фон Ліста, вдарили на південному*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; ідеологічна

			відтинку фронту»		
23.	*Александр Македонський*		*«Одного разу, ще на початках, ми з ним розмовляли про Александра Македонського, бо він саме тоді читав Момзена...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична;
24.	*Алентина*		*«Доброчесний католик, Флоріан Ліва разом зі своєю дружиною Алентиною ходив на Службу Божу до польського костелу…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
25.	*Алєксандр Пушкін*	відставний капітан	*«…в просторому, хоча й дерев'яному будинку відставного капітана Алєксандра Пушкіна…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; експресивно-оцінна
26.	*Алєксєєв*		*«На підмогу прийшли червоні загони Алєксєєва, Одінцова, Табукашвілі…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; ідеологічна
27.	*Аллен*		*«А книжки! Грейвес, Мічел, Аллен...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
28.	*Алов*		*«Я уповноважений ВУЧЕКА – Алов»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	Характеристична
29.	*Аль Капоне*		*«Ну, про Аль Капоне напевне чули…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; дейктична
30.	*Альфред Бізанц*	командир Львівської бригади, комбриг	*«Комбриг Альфред Бізанц тричі*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;

		Бізанц	*наголосив на тому…»*		ідеологічна
31.	*Амвросій Шевчук*	друг Амвросій Шевчук	*«Друг Амвросій Шевчук»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
32.	*Ананій Закоштуй*	Василь з Лаврова	*«Подібне ставлення до друзів я спостерігав ще у Василя – Ананія Закоштуя…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
33.	*Ананьєв*	член ревкому	*«…члени ревкому Чорненький, Ціолтан та Ананьєв відібрали у духовенства книги актів громадського стану…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
34.	*Анастасія*	священикова донька Анастасія	*«Священикову доньку Анастасію засудили на десять років ув'язнення і ще на п'ять примусових робіт у таборах Кіровоградської області…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
35.	*Анастасія Степанівна*	Хмура Настя, Настуня Хмурій, Анастасія, Настуня, Настася	*«…Ольжина мама Анастасія Степанівна, яку поза очі в нашій школі називали Хмурою Настею»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
36.	*Анатолій Козяр*	Анатолій Козяр (Гай, Володимир)	*«Анатолій Козяр (Гай, Володимир), син безземельних селян із с. Піддубців…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; дейктична
37.	*Ангел*		*«Ти ж робив спротив… І*	М. Дорошенко «Стежками	характеристична;

			Стюркові, і Ангелові…»	Холодноярськими»	нейтральна; ідеологічна
		отаман Ангел	*«…большевики поставили його в один ряд з отаманом Зеленим, Ангелом і Струком»*	В. Шкляр «Маруся»	
			«Маю зв'язок із загонами Струка, Ангела, Дякова»	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
38.	*Англієць Y*		*«…француз X, англієць Y,німець Z пишуть зовсім інше!»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; інформаційно-оцінна
39.	*Андерсен*		*«Ключем до книжкового царства стала манюсінька книжечка Андерсена «Дикі лебеді»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
40.	*Андрієвський*		*«А чули ви такого Макаренка, Швеця, Андрієвського?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
41.	*Андрій*		*«…як Тарас Бульба Андрія, але ж убивати треба буде не лише одного сина…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
42.	*Андрій*		*«Одного дня Андрій не показувався до самого обіду на дворі»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
43.	*Андрій Андрусяк*	Андрусяків Андрій, старший син Андрій, брат Андрій, невловимий ройовий Андрусяк, районовий	*«— Ага, скаже, що він брат Андрія Андрусяка, який загинув від московської кулі під Греготом»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична; нейтральна

		Андрусяк, старший пластун Андрій Андрусяк			
44.	*Андрій Галушка з Грубешівщини*		*«…чекав уже Андрій Галушка з Грубешівщини…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
45.	*Андрій Головко*		*«…на уроці української мови читає вголос «Хустину» Андрія Головка»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
46.	*Андрій Іванів*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
47.	*Андрій Книш*	вірний Андрій Книш	*«Андрій Книш, прозваний «білим кликом»…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; дейктична
48.	*Андрій Лівицький*		*«Не слід забувати, що еміграційний уряд УНР на чолі з Андрієм Лівицьким…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; ідеологічна
49.	*Андрій Мороз*	брат Андрій, дядько Андрій, молодий	*«Влітку також був вдома брат*	У. Самчук «Морозів	характеристична

		Мороз, Андрій Григорович, безпритульний Андрій, Андрійко, Любчик-Андрійчик	*Андрій»*	хутір»	
50.	*Андрій Онищенко*	громадянин Онищенко	*«…розглянув у закритому засіданні справу громадян Андрія та Катерини Онищенків…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
51.	*Андрій Первозваний*		*«…викладаючи літописну легенду про Андрія Первозваного…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	інформаційно-оцінна
52.	*Андрій Чайковський*		*«…читають почергово щовечора по дві-три години історичну повість Андрія Чайковського «На уходах»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	інформаційно-оцінна
53.	*Андрійко*		*«Вона ходить по садку за своїм Андрійком та дивиться, щоб воно,біднятко, не впало…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	експресивно-оцінна
54.	*Андрійченко*		*«Соловій! Андрійченко! Отамасі – оба!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
55.	*Андрушки та Самчуки*		*«Так від Гуци вийшли Андрушки та Самчуки, від Балаби Мартинюки та Руді, один лише Бухало до цього дня зберігся...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
56.	*Андрюша*	донський козачок	*«…завтра забирай з собою обох*	Ю. Горліс-Горський	характеристична;

		Андрюша	*галичан:…донського козачка Андрюшу…»*	«Холодний Яр»	експресивно-оцінна
57.	*Анеля*	щаслива Анеля, сухоребра Анелька, Ярослав і Анеля Смоляк, Анеля Смолякова	*«Анеля закохалась в священика Святомира…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
58.	*Анна Гофман*		*«З панею Анною Гофман, вчителькою німецької мови та емеритурі, я був особисто знайомий…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
59.	*Анна Кареніна*		*«Але чи я для вас менше цікава, ніж Анна Кареніна?»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
60.	*Анна Логиниха*		*«Я колись випадково підслухав, … що Анна Логиниха мала десять моргів орного грунту…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
61.	*Анна та Ольга Лаврів*		*«…між двома вродливими жінками – Анною та Ольгою Лаврів»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна
62.	*Антін Грозний*		*«…чи не підоспів із городищенських лісів Антін Грозний…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
63.	*Антон*		*«До штабу під'їхав Антон…»*	Ю. Степовий «У	нейтральна

				Херсонських степах»	
64.	*Антон*	нещасний Антін, велет Антін	*«В них перед Охрімом станула кремезна постать дякового сина Антона»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; експресивно-оцінна
65.	*Антон Гуля*		*«…Та моїми приятелями – Борисом Ржепецьким, Іваном Драбатим, Іваном Крамаренком, Володимиром Буткевичем, Антоном Гулем та іншими, ризикуючи своїми підписами, внесли прохання за моє звільнення»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична інформаційно-оцінна
66.	*Антон Кравс*	галицький генерал Антон Кравса	*«…Запорізький корпус Армії УНР під загальною командою галицького генерала Антона Кравса»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; ідеологічна
		генерал Кравс, Антін Кравс	*«— Пане головний Отамане, генерал Кравс!»*	В. Шкляр «Маруся»	
67.	*Антонович*		*«В Подільській губернії бродили банди … Антоновича»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; ідеологічна
68.	*Антонов-Овсієнко*		*«…а Антонов-Овсієнко – лише ширма, прикриття…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
			«…45-а большевицька каральна дивізія, під командою, здається,	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного	

			Антонова-Овсієнка…»	Яру»	
69.	*Апостол*		*«…провів кілька годин, розмовляючи з Я. Гарасименком, І. Місечком та Я. Скаб-Івгою. Що з ними? Яка доля Апостола?*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; інформаційно-оцінна
70.	*Апостол Павло*		*«…як сказав апостол Павло, «мусимо всі ми з'явитись перед Судовим Христовим Престолом…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; інформаційно-оцінна
71.	*Аптекар з Мизоча фолькcдойч Шонк*		*«Командував цією армією піхотний генерал Зіббер,а її провідником був аптекар з Мизоча фолькcдойч Шонк»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
72.	*Апфельбаум*	жид революціонер Апфельбаум	*«Від імені жида революціонера Апфельбаума, що народився в сусідньому селі…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
73.	*Аралов*	командир, командир кавполку Аралов	*«Зібрали людей на майдані, і їхній командир Аралов, міцний горбоносий молодик з цапиною бородою…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;
74.	*Арбузов*	кацапчук Арбузов, Арбузик	*«….вартові тюрподу Арбузов і Котєльніков та дванадцять червоноармійців»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; ідеологічна
			«…веселі крики мадяра Сабо,	Ю. Горліс-Горський «Ave	

			Котєльнікова та Арбузова…»	dictator!»	
75.	*Ардьяков*		*«Це ж ми з Дашнаковим і Ардьяковим привези ввечері той динаміт…»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична
76.	*Арістотель*		*«Він прочитав мені якусь байку про Арістотеля й Аглаю..»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
77.	*Аркадій Любченко*		*«…відповідь на це питання дав Аркадій Любченко…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
78.	*Артем Баранов*	«кацап» Артем	*«Пес ішов навпростець городами… І вийшов до підсудного кацапа Баранова…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
79.	*Артем Руденко*		*«Бачу на ношах обезкровлене лице Артема Руденка…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	нейтральна
80.	*Артем Шеремет*	київський лікар Артем Шеремета, лікар Шеремет, тридцятилітній хірург Артем Шеремет, пан Шеремет, товариш Шеремет, громадянин Шеремет, мовчазний Шеремет, втомлений	*«…історія київського лікаря Артема Шеремета, який з волі трагічних обставин опинився у повстанській армії отамана Зеленого…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна

		Шеремет, поранений Шеремет, лікар Шеремет, Григоренчишин зять, Артемко, отаман Шеремет			
81.	*Артист-співак Чужбінін*		*«Тим часом у нього загостював артист-співак Чужбінін»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
82.	*Архангел Михаїл*		*«…Петро – Архангел Михаїл…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; інформаційно-оцінна
83.	*Археолог Ярослав Пастернак*		*«…стояли цілим класом на Крилоській горі на тому місці, де археолог Ярослав Пастернак іще в тридцять сьомому році розкопав фундаменти столичного храму Успення Богородиці...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
84.	*Архиєрей Іларіон (Огієнко)*		*«…холмська громада зі своїм улюбленим архиєреєм Іларіоном (Огієнком)…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
85.	*Архітектор Жумницький*		*«…що архітектора Жумницького затвердили керівником…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
86.	*Аршінніков*	«золото-устий» стовп російської партії	*«…запозиченими, очевидно, у «золото-устих» стовпів*	Ю. Горліс-Горський	характеристична;

		анархістів	*російської партії анархістів – Воліна, Аршіннікова, Барона та інших»*	«Холодний Яр»	ідеологічна
87.	*Афанасій Карпович Калюжний*	поручник Калюжний, колишній штабний поручник Калюжний, він же Фаня-Панас, шулявський Фаня	*«…Ворон упізнав у їхньому командирові колишнього штабного поручника Калюжного, отого Фаню-Панаса…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
88.	*Афоген Васильович Левицький*	директор Канівської міської докласової школи, лютий Афоген Васильович, вельмишановний Афоген Васильович, дорбрачий Афоген Васильович, старий Афоген Васильович	*«…Грізний Афоген Васильович Левицький – учитель історії і географії…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
89.	*Б. Левицький*		*«…у Варшаві, ОУН репрезентував Б. Левицький»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; ідеологічна
90.	*Б. Постригач*		*«Зустрів тут Б. Постригача, колишнього редактора…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
91.	*Б. Мусоліні*		*«…про зустріч із Б. Мусоліні на одній із конференцій…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

92.	*Баба Варварка*	стара Варварка	*«…попросив сина покликати бабу Варварку…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
93.	*Баба Когутячка*	Анна Когутяк	*«— Ой файно, – похвалила замість мене стара Когутячка, тобто Анна Когутяк…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
94.	*Баба Марія*		*«— Вони вночі прийшли до хати баби Марії…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
95.	*Баба Татяна Жев'ючка*		*«Завжди щось там стогнало, і баба Татяна Жев'ючка клялася й присягалася, що бачила там вішальника Ляща з мотузом на шиї»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
96.	*Баба Шеляжка*		*«А баба Шеляжка, мов та пава…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
97.	*Бабенко*		*«Там вони всі – і Зінченко, і Бабенко, і Осадчий, і Пилипенко, і Моргуліс-Зінченко – цілими ночами курять, п'ють…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
98.	*Бабуся Крупська*		*«…будучи в охороні вождя, бачив не тільки бабусю Крупську»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
99.	*Бабуся Магдалина*		*«Донечко моя, давай бабусі*	О. Яворська «На чужих	характеристична;

	Небесна		*Магдалині Небесній…»*	вітрах»	нейтральна
100.	*Бабуся Надя*	Дмитрова дружина, Надя Кругленька, жінка Надя, Надія Соколовська-Кругленька, старенька	*«Донька стала зовсім дорослою після того, як померла бабуся Надя»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
101.	*Бабуся Панчиха*		*«…любій бабусі Панчисі…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
102.	*Бабуся Яніна*	стара Яніна, бабця Яніна	*«Здавалось, що стара жінка, якась бабуся Яніна, котра змалку виростала при дворі збіднілої графині Данути…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
103.	*Бабця Катерина*	Катерина Ковальчук	*«Хіба Катерина Ковальчукова не збиралася подати на нього в суд…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
104.	*Бабця Маруня*		*«…бабця Маруня встигла впхнути в драбини Семаню Бойку пошивку з печеним хлібом…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
105.	*Байда*		*«Ми ведемо свою лінію від Байди, що на гаку в султана турецького за ребро почеплений висів»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
106.	*Байда*		*«Були в нас герої, яких народ пам'ятає, пісні про них складає –*	В. Фольварочний «Симон	характеристична;

			Байда…»	Петлюра»	нейтральна
107.	*Байдаченко*	Андрій Байдаченко	*«— Так, я – Андрій Байдаченко!»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	нейтральна
108.	*Байрон*		*«…Байрона або ж – Тагора; особливо любив…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
109.	*Балаганов*	поручник Балаганов	*«— Ха-ха-ха - Він Богом свідчиться, – зареготався Балаганов»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; нейтральна
110.	*Баландін*	кат, чужинець, товариш Баландін	*«…керівником якого призначив якогось ката чужинця товариша Баландіна…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; ідеологічна
111.	*Балицький*		*«Пропоную послати вітальні телеграми Сталіну, Калініну,… Чубарю, Балицькому»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; ідеологічна
112.	*Банах*	Гриць Банах	*«— Тоді пишіть. Романчук, Банах, Онишкевич, Кіс, Проців…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
113.	*Барабаш*	товариш Барабаш, сотник Барабаш, управляючий Барабаш	*«…сказав мені, що він син мого товариша, сотника Барабаша»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристина; нейтральна
114.	*Баранів*	колишній старшина «синьожупажників», поручник Баранів,	*«Командує ним колишній старшина «синьожупанників» –*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

		полтавець	*поручник Баранів, полтавець…»*		
115.	*Барановський*		*«Тамадували на бенкеті по черзі…Барановський…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
116.	*Бараньчик*	лагерні бандюги	*«Всі лагерні бандюги – Бараньчик, Фіногенов, Собєсяк, Попандопало, Жаботинський – сиділи тихо…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; експресивно-оцінна
117.	*Барон*	«золото-устий» стовп російської партії анархістів	*«…запозиченими, очевидно, у «золото-устих» стовпів російської партії анархістів – Воліна, Аршіннікова, Барона та інших»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; ідеологічна
118.	*Барон Максиміліан Штакельберг*	командир авангардної дивізії денікінських військ	*«…сидів на низькорослому коні барон Максиміліан Штакельберг…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; дейктична
119.	*Батько Ангел*		*«А є ще й батько Ангел на Чернігівщині…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; дейктична
120.	*Батько Джугашвілі*		*«А батько Джугашвілі, що в Москві, також не забуде нам Янової Долини»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; ідеологічна
121.	*Батько Захар*		*«…батька Захара розстріляли на місці…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична

122.	*Батько Максим*		*«…і батько Максим перебував деякий час як чернець у цьому монастирі…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
123.	*Батюшка Іван*	дуже старий батюшка Іван	*«У церкві править дуже старий батюшка Іван»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
124.	*Безталанна Вірця*	мама Вірця	*«…то що-м чула від безталанної Віці…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; номінативна
125.	*Бен Гуріон*	прем'єр-міністр незалежного Ізраілю Бен Гуріон	*«… він процитував кілька слів з промови першого прем'єр-міністра незалежного Ізраілю Бен Гуріона»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
126.	*Бениха*		*«… до столу підтюпцем дріботіла заклопотана Бениха…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
127.	*Бень*	бідолашний Бень	*«Чи міг тоді бідолашний Бень передбачити…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	експресивно-оцінна; нейтральна
128.	*Бер*		*«…та посилали делегації до Бера, до Кіцінгера, до Неслера, до Даргеля...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
129.	*Бережан*	Василик, художник Василь Васильович Бережан, майстер Василь, професор	*«— Я Василь, Василь Бережан з Художнього інституту, – перебив її»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна

		художнього інституту Василь Бережан, Василашко			
130.	*Березовський*		*«Доносити до світу слово… Березовського…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
131.	*Берія*		*«Сталін, Берія, МГБ радянська влада – це твої закони?»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна ідеологічна
			«— Ва-аньки! Брату-у-ушки! – заспівав такий Марко, що був розвідачем і перший їх побачив. — Берія суне!»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
			«Сам Берія теж побував тут…»	С. Семенюк «І гинули першими»	
132.	*Берман*		*«…члени Галіцкій і Берман…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
133.	*Бернар*		*«…Дункан, Бернар, Кеплер, кінозвізда чи танцюристка і взагалі щось, як Павлова…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
134.	*Бетховен*		*«…взяла кілька акордів «Місячної сонати» Бетховена»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
		архигеній Бетховен	*«Бувши громадянином тієї держави і блукавши румовищами*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	

			попередньої епохи, стежками ченця Шварца, протестанта Лютера, олімпійця Гете, архигенія Бетховена…»		
135.	*Бехтерева*		*«…перебираю в пам'яті теоретичні мудрощі Бехтерева, Осіпова, Гіляровського»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
136.	*Бик*		*«При чім тут чекісти, я до Бика їду, – наїжачився Швайка…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
137.	*Бібліотекар Митришин*		*«…потім узяли голову читальні Бойчука, бібліотекаря Митришина…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
138.	*Бідна Анна*	Аннище	*«…тільки Анна, немов рибина на вітрі, висушена та зав'ялена...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
139.	*Бідна Ксеня*	Ксеня Прийма	*«Не знати, як бідна Ксеня намацала наосліп дорогу додому…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
140.	*Біжу*	засапаний Біжу, легенький Біжу, понурий Біжу,	*«— Якщо можна, то з нами піде Біжу»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
141.	*Біла непорочна Оксана*		*«…молоду, гарну, грішну Олену, білу непорочну Оксану…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна

142.	*Білинська*	стара Білинська	*«Попадали усі, – на мене стара Білинська упала – куля попала їй в голову»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
143.	*Білокоса Наталка*		*«…білокоса Наталка, яка в цій хвилині билась в пропасниці...»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
144.	*Більшовик Мануїльський*		*«…уже мав зустрічі з більшовиками Троцьким і Мануїльським...»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; ідеологічна
145.	*Білякович*		*«В пляншеті Пархоменка був такий же наказ, як і в Біляковича…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
146.	*Бісмарк*		*«…він може вести дискусію про Мольтке, Бісмарка...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
147.	*Блаженна Теодора*		*«…це оповіла через сон Блаженна Теодора…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
148.	*Блондиночка Зойка*		*«За пироги з сиром блондиночці Зойці перепадає якась п'ятка, вона ж бо рада заробити…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
149.	*Богдан*	Богданчик	*«Був у нас ще один син, Богданом звався, твій ровесник»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна

150.	*Богдан*		*«… Михайло Сорока перед самою матурою зголосився разом з Богданом до Дивізії…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
151.	*Богдан*	«товаріщ Богдан»	*«— Андрію, – звернувся до нього Гриб, – ти чув, якого «коника» викинув Богдан на тім тижні?»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
152.	*Богдан Жеромський*		*«Жеромський Богдан, – тут дав про себе знати русявий повстанець…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
153.	*Богдан Лепкий*		*«…коли він увечері сідав до гасової лампи з «Мотрею» Богдана Лепкого…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
154.	*Богдан Лихолап*		*«…на Великому зборі ОУН зустрівся з Богданом Лихолапом…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
155.	*Богдан Модестович Штраус*		*«Богдан Модестович Штраус…– директор зніяковіло усміхнувся…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
156.	*Богдан Плетун*		*«Плетун помітив мій супротив, бо враз охляв, поклав руки на стіл…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
157.	*Богдан Семанюк*		*«Господь, мабуть, не почув його благань, бо хоч Богдан Семанюк домігся у житті певних успіхів, …*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна

			проте щастя не зазнав»		
158.	*Богдан Струнський*		*«…мій чоловік прийшов з лісу і сказав, що зарізав Богдана Струнського...»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
159.	*Богдан Хмельницький*		*«…загнали колись знесиленого ними гетьмана України Богдана Хмельницького»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; експресивно-оцінна
		гетьман України Богдан	*«…висіла табличка: «Тут був похований гетьман України Богдан Хмельницький…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
			«…подіями, котрі за переказами відбувалися навколо Святого Духа, коли війська Хмельницького…»	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
		славетний гетьман Богдан, славний Богдан	*«…Блакитний готує і виголошує запальні реферати про Богдана Хмельницького, про славетного Івана Мазепу….»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
		гетьман Богдан Хмельницький, гетьман Хмель	*«…біля пам'ятника гетьманові Богдану Хмельницькому зовсім несподівано для них стояв в повному складі штаб…»*	В. Шкляр «Маруся»	
		гетьман Хмельницький	*«— Отам стояв будинок гетьмана Хмельницького…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		великий гетьман	*«Що скаже великий гетьман*	У. Самчук «Морозів	

		Хмельницький	*Хмельницький? Що скаже Петро Великий, Катерина Велика?»*	хутір»	
		гетьман Хмель	*«… велетенський тисячолітній дуб, названий в народі саме Залізняковим, хоч під ним не раз спочивали і Наливайко, і Павлюк, і сам гетьман Хмель»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		великий гетьман Богдан Хмельницький	*«Хай живуть Переяславська рада і великий гетьман Богдан Хмельницький»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
		Хмельницький	*«…дзвони якої розливалися за Острозьких, Хмельницьких…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
		батько Хмель	*«Наш батько Хмель також знав цей лік на скрутну хвилю»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	
160.	*Мирон Шинкарук*	зогиджений Мирон	*«…по суботах пан Шинкарук вибирався до Коломиї на учительські наради – тоді Богданові й Миронові усміхався відпочинок…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
161.	*Богдан Шинкарук*		*«…по суботах пан Шинкарук вибирався до Коломиї на учительські наради – тоді Богданові й Миронові усміхався відпочинок…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна

162.	*Боєць на псевдо Берлін із Києва*		*«Попереду йшов боєць на псевдо Берлін із Києва»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
163.	*Божко*		*«В 1917–21 роках такі отаманчики як Григор'їв, Волох, Зелений, Божко, Говоров та безліч інших, які ніби тоже боролись за Україну…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична;
			«…а на Звенигородщині кінний відділ Божка»	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
164.	*Бойко*	сотник Бойко, полк. Бойко	*«Не гнівайтесь на мене, отамане, –продовжував сотник Бойко…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
165.	*Бойцун*	старий Бойцун	*«Та не лише в мені річ, – промовив згодом сторож , – що Бойцун… Бойцун є, Бойцуна нема»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристина
166.	*Бондаренко*		*«То хіба до Бондаренка, він тепер за господаря, бо Гриб вдома»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
167.	*Бондаренко Архип*	бандит Бондаренко	*«Скориставшись із цього дозволу, до Бондаренка Архипа та до Головченка Кіндрата кожен день навідувались їхні сестри»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
168.	*Бондаренко Зінько*		*«До місцевих большевиків належало не більше як 9-*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

			ть…Бондаренко Зінько…»		
169.	*Борвік*	начальник Лебединської міліції Борвік	*«…щоб тебе спіткала та сама доля, що й начальника Лебединської міліції Борвіка і його товаришів…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
170.	*Борис і Гліб*		*«…з величезними зображеннями святих князів Володимира, Бориса і Гліба, княгині Ольги, святих Антонія і Феодосія Печерських…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
171.	*Борис Крючков*		*«…що називає себе Борисом, є в дійсності Крючков, і походить з Пензи..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна; характеристична
172.	*Борис Ржепецький*		*«…Та моїми приятелями – Борисом Ржепецьким, Іваном Драбатим, Іваном Крамаренком, Володимиром Буткевичем, Антоном Гулем та іншими, ризикуючи своїми підписами, внесли прохання за моє звільнення»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
173.	*Борис Шамаєв*		*«…страйковий комітет, який очолив Борис Шамаєв…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристина; нейтральна
174.	*Боровицький отаман Павло Солонько*		*«…його супроводжували ще брат Петро Чучупака, боровицький отаман Павло Солонько, Гриб,*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

			Квочка, Юрко Залізняк»		
175.	*Бортнянський*		*«Доносити до світу слово… Бортнянського…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
176.	*Борухова Ціля*	дочка стрижія Боруха, Ціля Борух	*«Ціля була цікава жидівочка – тонка, як та голка…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
177.	*Боря Теслер*	«пролетар»	*«…місцеві «пролетарі» Боря Теслер і Яків Гохват друкували прокламації, а розклеювала їх Роза Гулько»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
178.	*Босий із Журжинець*		*«…на лаву підсудних сядуть ще два його посіпаки – Босий із Журжинець…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
179.	*Ботва*		*«Зокрема, зарізали Ботву, відомого в злодійських колах рецидивіста…»*	А. Кокотюха «Червоний»	нейтральна
180.	*Бравчіх*		*«…командування часів Бравчіха, але фюрер її відкинув»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
181.	*Бражньов*	капітан Бражньов	*«…вони чекають на батальйон посилення з Рівного під командою капітана Бражньова»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
182.	*Брат Андрій (Мім)*		*«Брат Андрій (Мім) перейшов у підпілля»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична

183.	*Брат Зіновій*	Зенко	*«Ми не знали, чи Зенко загинув…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
184.	*Брат Кирил*		*«Наталка у всьому заміняє свого брата Кирила…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
185.	*Брат Остап у Воротневі*		*«…завітавши до брата Остапа у Воротневі..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристина
186.	*Брат Петро*	псевдо «Стрілець»	*«Я повернувся, а мій брат Петро загинув»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
187.	*Брат Роман*		*«…а Роман додавав, що мама, певно, чують кожний Зеників крик…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
188.	*Брат Степан*		*«Брат Степан був кравцем і музикантом…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
189.	*Брат Теодор*		*«…то брати Теодор і Юрко – всі вони на той час були жонаті, і я в їхніх родинах спав у запічку…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
190.	*Брат Федір*	брат Федь	*«Старший твій брат Федір, що є опікуном?»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
191.	*Брат Федір*		*«Якби жив брат Федір…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
192.	*Брат Шмуль*		*«А он брата мого Шмуля, сама знаєш, так само, як і твого*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична

			чоловіка, вислали...»		
193.	*Брат Штефан*		*«А ось брат мій Штефан помер ще парубком»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
194.	*Брат Юрко*		*«…то брати Теодор і Юрко – всі вони на той час були жонаті, і я в їхніх родинах спав у запічку…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
195.	*Брати Блажевські*		*«…вже розкурили люльку брати Блажевські…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
196.	*Брати Дерещуки*		*«Не всіх отаманів пам'ятаю тепер, але згадаю тих, які збереглися в пам'яті… Орлик і два брати Дерещуки»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична
197.	*Брати Кошові*		*«Отут, в 1918 році, шість братів Кошових з батьком і легендарний Рак, з двома кулеметами розбили батальйон німецької піхоти…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
198.	*Брати Момоти*	ошелешені братчики Момоти, малий Момот, найстарший брат Момот, найменший Момот	*«До загону пристало відразу троє рідних братів Момотів…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
199.	*Брати Отамасі*		*«…пускаємося переймати червоноармійця, за яким гналися брати Отамасі»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична

200.	*Брати Хоменки*		*«В нашому полку було троє братів Хоменків»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична
201.	*Братик Андрійко*		*«…там ралися місяцем братики…Андрійко…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
202.	*Братик Олежик*		*«…там гралися місяцем братики Олежик…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
203.	*Бригадир Купріянов*		*«Одного разу бригадир Купріянов сказав, щоб я вирахував площу дна…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристина
204.	*Бригадний листоноша Грушка*	Святий Петро	*«….бригадний листоноша Грушка, якого звали також Святим Петром, бо носив він пошту з Дерманя…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
205.	*Брушецький*		*«…той самий «брат» тепер у Рівному, у такого Брушецького»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
206.	*Брушнівський*		*«…завтра забирай з собою обох галичан:….Брушнівського, – цих хлопців і тебе в Кам'янці не знають»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
207.	*Бубніст Андрейко з Багновиськ*		*«…й бубніста Андрейка з Багновиськ, щоб заманювати до*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична

			своєї хати женихів…»		
208.	*Бувалий*		*«Це вони кладуть огні, всі оті курені Ясеня, та Сторчина, та Мамая, та Довбенка та Бувалого…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
209.	*Бувалий генерал-штабіст Борис Бобровський*	випускник Академії Генерального штабу	*«Очолити цей штаб запросив випускника Академії Генерального штабу…Бориса Бобровського»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
210.	*Бугай*	«лісовий слідопит» Бугай	*«Вибрав собі кожний дуба, щоб густий був та до гиляк високо, а тоді Бугай шнура на гиляку закине і підсадить кожного»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
211.	*Будиляк*		*«А ще живуть в моїй пам'яті Будиляк…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
212.	*Будьонний*	командир Будьонний	*«Червоні командири – Будьонний…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна ідеологічна
			«…хоробра конниця Будьонного стримала наступ біло-поляків…»	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
			«…мета Будьонного – «очистити територію від петлюрівських банд-повстанців»	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
			«— Головне, ті його вуса, – казав він, як звичайно, з ноткою іронії.	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	

			— Як у Будьонного»		
213.	*Булава*		*«…за столом президії сиділи Троян, Царенко й Булава, окремо на обрізку – Залізняк у ролі секретаря»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; інформаційно-оцінна
214.	*Бульба-Боровець*		*«…окрім невдалих романсів з Бульбою-Боровцем…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
215.	*Бурмістр Голяковський*		*«…бо на основі волі одиниці – бурмістра Голяковського…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична
216.	*Буряченко*		*«Найдорожчих наших хлопців у Кам'янці Маркевича та Буряченка – розстріляли»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
217.	*Бухарін*		*«Ідеологічно-шкідливі твори Троцького і Бухаріна забрати з бібліотеки…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; інформативно-оцінна
218.	*Бухгалтер Брояківський*		*«…що це бухгалтер Брояківський із Дрогобича»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
219.	*В. Кедровський*		*«…як твердили мені В. Кедровський та Ф. Мелешко»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
220.	*В. Короленко*		*«В. Короленко писав колись…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична;

					нейтральна
221.	*В. Дзвонкоський*		*«Польські історики В. Мислик, Г. Мосьціцький, В. Дзвонкоський стверджують…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
222.	*В. Мислек*		*«Польські історики В. Мислик, Г. Мосьціцький, В. Дзвонкоський стверджують…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
223.	*В. Гарасимович*	В. Гарасимович, керівник бурси	*«Якось почув нашу розмову керівник бурси В. Гарасимович…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
224.	*В. Кубійович*	проф. Володимир Кубійович	*«… відвідати централю Українського допомогового комітету, що його очолював проф. В. Кубійович.»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
225.	*В. П. Глаголев*		*«…начальником штабу – В. П. Глаголев…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
226.	*В'юн*		*«Ворон послав Біжу та В'юна на другий бік сосняку, щоб розвідали, де його краще відходити в поле, але там їх підстерігала ще одна несподіванка»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; інформативно-оцінна
227.	*В'язень Шварц*		*«…з якими сидів в одній камері, зокрема в'язня Шварца…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична;

					нейтральна
228.	*Вайз*		*«Підтримував його лише зондерфюрер Вайз – також з пропаганди…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
229.	*Вакуленко Іван*	Вакуленко Іван (кравець)	*«Вакуленко Іван (кравець) був головою Зінов'євського Трибуналу»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
230.	*Валентин Орленко*	колишній доброволець Червоної армії Орленко, В. Орленко	*«За пазухою 43 карбованці та документи на ім'я Валентина Орленка…»*	Ю. Горліс-Горський «Колгосп над Інгулом»	характеристична; нейтральна ідеологічна
231.	*Валентина*		*«— А Тіна – це… Валентина?»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
232.	*Валентина*		*«Теща мала в запасі цілий тузін імен: Наташа, Валентина…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
233.	*Валентина Колос*	селянська дівчина Валентина Колос	*«Але не з дочкою священика, як умовляла мене мама, а з селянською дівчиною – Валентинрою Колос»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична
234.	*Валіков*		*«Заступник Дибіца – Валіков…»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична
235.	*Валя*		*«Ходім, Валя, перейдемося»*	Ю. Горліс-Горський	нейтральна

				«Холодний Яр»	
236.	*Валя Апраскіна*		*«Прочитав кілька разів, писала Валя Апраскіна…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
237.	*Ванда Василевська*		*«…живе з Вандою Василевською…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
238.	*Ванда Курбас*		*«Я був на могилі його матері Ванди Курбас…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
239.	*Ванцеті*		*«В Америці капіталістичний суд засудив на смерть двох революціонерів – Сако і Ванцеті»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
240.	*Ванька*	вертлявий Ванька	*«Вертлявий Ванька скочив убік і так калатнув дулом гвинтівки по кіссю…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	експресивно-оцінна
241.	*Ванька*		*«— Ні, це був чоловік, – упирався при своєму Ванька…»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	експресивно-оцінна
242.	*Ванька Долубай*	приблуда Ванька Долубай	*«…бо чого проти них були варті ці троє приблуд – Тюха, Матюха й Ванька Долубай»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	експресивно-оцінна
243.	*Ваня*		*«…уговорив я Ваню, щоб лягти спати…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
244.	*Ваня Француз – відомий*	Сапунов Іван Антипович	*«…що з цим етапом іде ще один відомий авторитетний злодій*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична;

	авторитетний злодій		*Ваня Француз»*		експресивно-оцінна
245.	*Вара*		*«Вара і Клавдія – ти їх, напевно, знаєш»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
246.	*Вартовий комендант Раскін*	вартовий комендант ГПУ Раскін, комендант Раскін, жидок Раскін, великий пан – Міхаіл Раскін, комуніст Раскін	*«Почувся роздратований голос вартового коменданта Раскіна…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна; ідеологічна
247.	*Вартовий комендант Рубцов*		*«Супруводжували її вартовий комендант Рубцов…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; ідеологічна
248.	*Варшавський*	вертлявий жидок Варшавський, уповноважений ГПУ із закордонної роботи Варшавський	*«Вертлявий жидок Варшавський…. «дружньо» ляпнув Хмару по плечу»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; ідеологічна
249.	*Василенко*	курінний 1-го куреня Василенко	*«— Василенко! – крикнув Чорнота до одного із старшин, зостанешся за мене…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
250.	*Василина Бабура*	найзаможніша ткаля	*«Василина Бабура, найперша і найзаможніша ткаля в окрузі…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
251.	*Василина Демчинська*	Василина Демчинська –	*Василина Демчинська (Циганка),*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

		Циганка, Василина Демчинська (Циганка)	*бідна селянка..»*	першими»	інформаційно-оцінна
252.	*Василинка*	«пастушок» Василинка, худющий Василинка	*«Коли я обняв худющого Василинку, мені здалося, що я відчув кожну його кісточку»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична;
253.	*Василь*		*«Василю! Забери коня на стайню й догляньте там – звертається він до одного із козаків»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
254.	*Василь*		*«У дев'ятнадцятому загинули троє моїх синів. Олекса, Дмитро і Василь»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
255.	*Василь*	Васько, чоловік Марусьчин	*«Ну, Васько й прийшов»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна; характеристична
256.	*Василь*	син Федора Острозького	*«Василь, син Федора Острозького, фундатора цієї оселі і того монастиря»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
257.	*Василь*	лісничий Василь	*«Василю. Василю! Не такого я сподівався на старі літа»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	нейтральна; характеристична
258.	*Василь*		*«Це ж Василь»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
259.	*Василь Бєляєв*		*«Серед них був Василь Бєляєв із*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

			Новосибірська…»	першими»	нейтральна
260.	*Василь Білінський*		*«Там я подружився з Василем Білінським…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
261.	*Василь Бойко*	доброволець Бойко, командир Бойко	*«…приклигав до нас у Красилівку «доброволець» – командир Василь Бойко»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
262.	*Василь Вихров*	Василь	*«Але прізвище їхнього командира – Вихров»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
263.	*Василь Гордієнко*	Василь «фільозоф»	*«На дверях напис: «Василь Гордієнко…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна; експресивно-оцінна
264.	*Василь Гривінський зі Станіслава*		*«Були тут Василь Николишин із Самбора, Василь Гривінський зі Станіслава, Рубінштейн – лікар-єврей з Литви…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична;
265.	*Василь Демченко*	Гармаш	*«— Атож. Був Гармаш – Василь Демченко»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
266.	*Василь Довгаль*	секретар міської в’язниці	*«…де мала зустрітись з Василем Довгалем…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
267.	*Василь Дунай*		*«Адже Ступа застрелив самолично Грицька Тимчука, Дмитра Микитина і Василя*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна

			Дуная…»		
268.	*Василь Жираківський*		*«…потім узяли голову читальні Бойчука, бібліотекаря Митришина, Василя Жираківського…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
269.	*Василь Запорожець*		*«З місцевих дасть тобі Зінкевич з Грушківки двох Демиденків, Семена Залізняка, Петра Грушка і Василя Запорожця»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
270.	*Василь Іванович Кузьмак*	молодий доктор Кузьмак, Кузьмак-Ворожун, ветеринар Кузьмак, Василик, син Івана	*«Мені також конче потрібно дізнатись, чому, власне, я, а не хтось інший, вписує у свій роман чоловіка, якого звали Василем Івановичем Кузьмаком»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
271.	*Василь Качур*		*«Пиндилик збиралися Доню Римикову й Параску Качур, віддати під суд..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
272.	*Василь Кузьмак*		*«…Василь Кузьмак, який за Польщі вчився в гімназії в Рогачі…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
273.	*Василь Кук*		*«…заперечував інформації Сидорчука і Василь Кук»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
274.	*Василь Маланюк*	Василь Маланюк-«Довбня», чотовий	*«Два дні водив Василь Маланюк мадярів блудом по воднярівській*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична;

		Довбня, Маланюк-Довбня	*закутині…»*		інформаційно-оцінна
275.	*Василь Матіяш*	колишній прапорщик царської армії, ад'ютант, Марусин ад'ютант, ад'ютант Василь Матіяш	*«Василь Матіяш – глянула вона на козака, що взяв у неї поводи»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
276.	*Василь Мірчук*		*«…мені зустрілися Микола Вальчук із Ялович і Василь Мірчук…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
277.	*Василь Мороз*	син Василь, Василько, внук Василько	*«У перерві перед останньою лекцією Василь Мороз сидів на переостанній лавиці…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
278.	*Василь Мус*		*«Прибув на нараду … Василь Мус.»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
279.	*Василь Николишин*	Василь Николишин із Самбора	*«Були тут Василь Николишин із Самбора, Василь Гривінський зі Станіслава, Рубінштейн – лікар-єврей з Литви…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
280.	*Василь Підберезний*		*«…тихенько запитала крайнього, чи не зустрічав де, бува, Василя Підберезного…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
281.	*Василь Семанів*		*«Тоді і було заарештовано тих, хто входив до комітету для*	Р. Федорів «Палиця для	нейтральна

			спорудження пам'ятника, як от Дмитра Бойка, Василя Семаніва…»	прокажених»	
282.	*Василь Сивий*	дядько Сивий, зосереджений Василь Ситвий, отаман Сивий	*«— А можуть і проскочити, – відбрив Сивий»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
283.	*Василь Смоляк*		*«…Василь Смоляк виділив Фількові і Марисі невеличку ділянку землі…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
284.	*Василь Соколовський*	Василь, отаман Василь Соколовський	*«…для них важило так багато, що вони обрали на отамана Василя»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
285.	*Василь Ткаченко*	Ткаченко Василь Федорович	*«Денис Гупало з Василем Ткаченком»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
286.	*Василь Халявка*	батько Халявка В.	*«Батька, тобто, Василя Халявку»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
287.	*Василь Чучупака*	незламний В.Чучупака, непохитний борець за волю України В.Чучупака, славний лицар нашого народу	*«…але там вже господарював Василь Чучупака (Деркач)…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

		В.Чучупака			
		отаман полку гайдамаків Холодного Яру	*«… визнала владу Отамана полку гайдамаків Холодного Яру Василя Чучупака...»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
288.	*Василь Шмідт*	німець	*«У сусідній камері сидів українізований німець Василь Шмідт…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
289.	*Василь Яблунівський*		*«Його засудили до розстрілу разом з (Василем) Яблунівським та (Пилипом) Іванівим»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
290.	*Василько*	Андрусяка син, Іванів	*«І якого ти Андрусяка син – Іванів?»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	експресивно-оцінна; характеристична
291.	*Василько*	Штефанів син	*«…коли Штефанів син, Василько – дванадцятирічне хлоп'я…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	експресивно-оцінна; характеристична
292.	*Васильченко*		*«…є ще Васильченко, Хвильовий та історичні документальні праці про Переяславську угоду…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
293.	*Василюки*		*«…десятники, четарі, усі ці звичні Іванюки, Василюки, Семигени, Коритки, Косачі, Гриби немовби оживали...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
294.	*Васька Савушкін*	гестапівець	*«І передали дівчину в руки*	Р. Федорів «Палиця для	характеристична;

		Савушкін	*Васькові Савушкіну ? – похолов Варожун»*	прокажених»	ідеологічна
295.	*Васюта*		*«Що це означає, Васюто, кого ти привів?»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	нейтральна
296.	*Вася Дьомін*		*«Вася Дьомін після третьої склянки горілки каже….»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична; нейтральна
297.	*Вася Шарик*	київський щипач	*«Повернувшись, я вгледів Васю Шарика – київського щипача – кишенькового злодія…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; Інформаційно-оцінні
298.	*Вдова Марта*		*«Перед її зором вже два роки рве волосся на голові вдова Марта…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
299.	*Вдова Романенчиха*	Палажка Романенчиха	*«Підвода зупинилась біля хати вдови Романенчихи»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
300.	*Вдовиця Марія*		*«…його думки обірвав голос вдовиці Марії…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
301.	*Ведмідь*		*«Тоді Ведмідь звівся, підійшов до гурту, сказав: — Простіть, братці! – вклонився, ніби в церкві, і відійшов»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	інформаційно-оцінна
302.	*Векла*	Архипова сестра Векла	*«Архипова сестра Векла розповідала що вона чула»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

303.	*Великий князь Микола Миколайович*		*«Ще до революції великий князь Микола Миколайович…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
304.	*Вергілій*		*«— А! Вергілій! З нас, Царенку, вистачить поки й Котляревського, – казав Залізняк, натякаючи, що й сам Царенко ледве чи нюхав Вергілія»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
305.	*Веремієва мати*		*«…де жила Веремієва мати та його молода дружина Гануся…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
306.	*Веремієвий дядько Трохим*	дядько Трохим	*«Дядько Трохим злякався, потяг за мотузку гальмо і зупинив млина»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
307.	*Вернигора*		*«В цій місцевості випадково натрапили на загін якогось Вернигори»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
		батько Вернигора, отаман Вернигора	*«Називав себе – батько Вернигора»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
308.	*Вернидуб*	підозрілий «батько» Вернидуб із Чернігівщини, грізний отаман Вернидуб	*«…за мною їхав ще піджилий дядько-повстанець з Полтавщини та якийсь підозрілий «батько» Вернидуб із Чернігівщини»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
309.	*Вертинський*		*«Навіть від Вертинського погані спогади»*	А. Кокотюха «Червоний»	нейтральна

310.	*Весела Надя*	п’ятилітня донечка Надя	*«…пухкенька, весела Надя…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	експресивно-оцінна
311.	*Виговський*		*«Усе доведеться виборювати, як виборювали…Виговський…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
		гетьман Іван Виговський	*«…ти вихваляв перед дітьми гетьмана Івана Виговського…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
312.	*Викладач педагогіки Володимир Степанович Острожський*	Влодзьо	*«…в нього появились нові вчителі, серед них – викладач педагогіки Володимир Степанович Острожський…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
313.	*Викладач якогось інституту пан Орест*	пан Орест	*«Учителем був викладач якогось інституту пан Орест»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
314.	*Винниченки*		*«Ми вже пробували. Говорили Грушевські, Винниченки...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
315.	*Винниченко*	письменник Винниченко, пан письменник Володимир Винниченко, короткозорий Винниченко, Володимир Кирилович, колега Винниченко,	*«Які настрої у Винниченка? – замість відповіді запитав Петлюра»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

		керівник генерального секретаріату Володимир Винниченко, прем'єр Володимир Винниченко, соціаліст Винниченко, прем'єр-міністр України, тобто Голова Центрального Секретаріату Українського Уряду Володимир Винниченко			
			«Хто вони ті директори? Винниченко?»	У. Самчук «Морозів хутір»	
316.	*Винокур*		*«Нарешті під'їхали до заїзду Винокура, де мали відбутися збори волосних воєнкомів…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
317.	*Вишневецький*	голова «волревкому» в Кам'янці, стовідсотковий комуніст Вишневецький, вірний слуга	*«Тепер головою «волревкому» в Кам'янці Вишневецький…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна; ідеологічна

		червоної Москви			
318.	*Відважний революціонер (Борис) Савінков*		*«Відважний революціонер (Борис) Савінков каявся…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
319.	*Відомий художник Осип Куриляс*		*«…на обкладинці якого наш відомий художник Осип Куриляс…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
320.	*Відьма Улита*		*«— Ех, ти! Відьма! – засміявся й він»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
321.	*Візаві Донцов*		*«Правим виявився не він, Петлюра, а його візаві Донцов…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
322.	*Віка*		*«Теща мала в запасі цілий тузін імен: Наташа, Валентина, Ліда, Лєна, Віка»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
323.	*Віктор*	бувший гімназист, «наречений» Віктор, товариш Віктор	*«…особливо там один із них, Віктор, бувший гімназист…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
324.	*Віктор Гуров*	колишній в'язень ГУЛАГУ Віктор Гуров, танкіст, засуджений Гуров, сержант Гуров	*«…старанно переписуючи в новий щойно куплений зошит почуте від такого собі Віктора Гурова»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна

325.	*Віктор Кущ*	начальник штабу Запорізької групи Кущ, наддніпрянець Кущ	*«…навперейми йому вихопився сам начальник штабу Запорозької групи Кущ»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
326.	*Віктор Топорков – капітан МГБ*	капітан МГБ Топорков	*«Це Топорков, Віктор Топорков, капітан МГБ!»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
327.	*Віллєм*	представник Антанти Віллєм	*«Цього жадає від нас представник Антанти – Віллєм»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
328.	*Вільгруде-Соколов*	голова подільського губчека, товариш Вільгруде-Соколов	*«Я – голова подільського губчека Вільгруде-Соколов…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
329.	*Вінницький адвокат Ціолковський*	агент ГПУ Ціолковський	*«…віддавши під «опіку» агента ГПУ, вінницького адвоката Ціолковського»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
330.	*Віра*	сестра Віра	*«Василь хотів востаннє побачити своїх рідних сестер: Віру, Ганю, Устинку…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
331.	*Віра*	землячка Віра	*«…Кость зустрічається з землячкою Вірою…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
332.	*Віра*	Вірочка	*«— Вірочко, ходи мерщій в хату!*	В. Лопушанський «У	експресивно-оцінна;

			– закликав старий дід»	споконвічному вирі»	нейтральна
333.	*Віра*		*«Віра тримала мене за руку і говорила»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
334.	*Віра Григорівна Гребенюк*	професорка Віра	*«Зате вчителька Віра Григорівна Гребенюк – сорокарічна, висохла як риба на очкурі, стара панна, яка не хотіла і не вміла дурити хлопця…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
335.	*Віра Кожухівська*	вчителька-«українка» Віра Кожухівська, пані Віра	*«— Хто ж може дозволити або заборонити дихати? – пирскнула Віра Кожухівська»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
336.	*Віра Ясна*		*«Віра Ясна продирається крізь масу пішоходів в напрямку залізничної станції»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
337.	*Вірменський більшовик Шаумян*		*«…копія листа Леніна, написаного ще в 1913 році до вірменського більшовика Шаумяна…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
338.	*Вірчукова Орися*		*«…Вірчукова Орися – кароока красуня»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
339.	*Вісімнадцятирічний Сашко Романенко*	незмінний Сашко, бойовий друг Сашко, хоробрий юнак	*«На чолі групи сміливців був вісімнадцятирічний Сашко Романенко»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна

		Сашко Романенко			
340.	*Вістун Кобила*		*«…вістун Кобила, читає останнє число газети «Волинь»…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
341.	*Вістун Федюк*		*«Дотепер пам'ятаю чи не добру сотню стрілецьких прізвищ… пам'ятаю…вістуна Федюка»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
342.	*Вістун Хотин*		*«…разом з вістуном Хотином, який перший відкрив увесь цей скарб, творили лаву присяжних...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
343.	*Вітовський*	полковник Дмитро Вітовський, комендант Вітовський, головний військовий комендант Вітовський	*«Тут він громадянин, тільки громадянин, – той давній Вітовський…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
		державний секретар Вітовський, державний секретар військових справ Вітовський	*«…новий командань у товаристві державного секретара Вітовського»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	
344.	*Вітька Одноок*	винницький злодюжка-ураган, голодний Вітька	*«Поруч мене Вітька Одноок – винницький злодюжка-ураган із безпритульних…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична

345.	*Віце-прокурор СССР Вавілов*		*«До табору приїхав віце-прокурор СССР Вавілов із Москви…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
346.	*Владика Михаїл*	владика Михаїл (Хороший)	*«…одверто виступив проти нас наш владика Михаїл (Хороший)»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
347.	*Внук Святополк*		*«…згадуючи внука Святополка…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
348.	*Внук Федора гімназист Йосафат*	мовчазний залюблений Йосафат	*«…внук Федора гімназист Йосафат вибіг на поріг…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
349.	*Вовгура*		*«— Ні, у нас є Вовкодав, Вовгура, Вовчун… але в них зуби як зуби, не ікла»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
350.	*Вовкодав*		*«— Ні, у нас є Вовкодав, Вовгура, Вовчун… але в них зуби як зуби, не ікла»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
351.	*Вовкулака*	хорунжий Вовкулака, нічний одчайдух Вовкулака, контужений Вовкулака, Муромець-Вовкулака	*«Не знав цього й Вовкулака, бо теж не бачив Прокіпа звідтоді, як вони…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

352.	*Вовченко Гнат*		*«З села Цибулів: …Вовченко Гнат…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
353.	*Вовчун*		*«— Ні, у нас є Вовкодав, Вовгура, Вовчун… але в них зуби як зуби, не ікла»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
354.	*Водій Ромашко*		*«…водій Ромашко, переселенець десь з Холмщини…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
355.	*Водяний*	син дячка з Андрушків, капітан Водяний, Микола Іванович	*«…з нею також прибув знаний навкруги капітан Водяний…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
356.	*Войнаровський*	Войнаровський (Орел)	*«Я подав їм свої паролі Войнаровському (Орел) і Литвиненкові (Мама) і поїхав до Львова»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
357.	*Волинянин Данило Шумук*	Колишній член КПЗУ, Карпо, колись – Боремський, каторжник-друг Данило Шумук, інструктор вишкільної групи УПА Боремський – Данило Шумук	*«Якось ми лежали на нарах з Данилом Шумуком і обговорювали щось…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

358.	*Волін*	«золото-устий» стовп російської партії анархістів	*«…запозиченими, очевидно, у «золото-устих» стовпів російської партії анархістів – Воліна, Аршіннікова, Барона та інших»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
359.	*Володимир*		*«В групі також були Олег, Володимир, Матвій, Яків»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
360.	*Володимир Борецький, колишній стрілець УГА*		*«Головою обрали Володимира Борецького, колишнього стрільця УГА…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
361.	*Володимир Буткевич*		*«…Та моїми приятелями – Борисом Ржепецьким, Іваном Драбатим, Іваном Крамаренком, Володимиром Буткевичем, Антоном Гулем та іншими, ризикуючи своїми підписами, внесли прохання за моє звільнення»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
362.	*Володимир Іванович Подолюк*		*«…я ніколи не чув, щоб товариш Подолюк на когось прикрикнув…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
363.	*Володимир Робітницький (Левко)*		*«Крайовий провід ПЗУЗ очолили Володимир Робітницький (Левко)…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
364.	*Володимир Сальський*	полковник Володимир	*«Полковник Володимир Сальський, котрий командував запорожцями,*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;

		Сальський, командир Запорізької групи, наддніпрянець	*відійшов назад…»*		нейтральна
365.	*Володя*		*«В Сибірі в цей самий час без батька святкує свято наша дорогенька Настуня з її дітками Володею, Олександрою, Федором, Григором і Марусею»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
366.	*Волох*		*«В 1917–21 роках такі отаманчики як Григор'їв, Волох, Зелений, Божко, Говоров та безліч інших, які ніби тоже боролись за Україну…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«Та ось у січні дев'ятнадцятого Волох з наказу Петлюри арештовує полковника»	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
367.	*Волох*	Карп Волох	*«— Го-го. Здається, Волох? – дивується Іван»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
368.	*Воробйов*	лейтенант Воробйов	*«Звісно, лейтенантик цей, Воробйов його прізвище…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
369.	*Воробйов*	голова повітової ЧК	*«…воєнком матиме з ними нараду в присутності Воробйова…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна;

					ідеологічна
370.	*Ворожка Хтодиха*	баба Хтодиха	*«…побігла до ворожки Хтодихи, щоб та розтлумачила, до чого цей сон..»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
371.	*Ворон*		*«Ворон уже пробував – не вигоріло»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
372.	*Воропай*	Лютий	*«Цього Воропая називали Лютим»*	А. Кокотюха «Червоний»	інформаційно-оцінна
373.	*Ворошилов*		*«…що горланив зранку до вечора, вихваляючи… Ворошилова…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
374.	*Врангель*		*«В Криму висадився єдінонедєлімский Врангель…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
			«Під Кримом Врангель дожидає»	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
			«…бо ніби то Врангель уже підходить…»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
375.	*Вродлива Іванова донька Софія*		*«…навіть на вродливу Іванову доньку Софію не глянув…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
376.	*Вродлива пані Льоля*		*«Смоктав голод, пахло тюлькою і дешевими котлетами, що їх смажила білява, колись, видно, дуже вродлива пані Льоля…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна

377.	*Врубель-Врублевський*		*«…так називається цей невеликий маєток від імені колишнього його власника Врубеля-Врублевського»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
378.	*Вуйко Герасим з-під Надвірної*		*«…має це бути історія єврейського хлопчика, якого порятував, охрестив і назвав своїм сином вуйко Герасим з-під Надвірної»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
379.	*Вуйко Йван*		*«Чом би вам самим, вуйку Йване, не поїхати в село? – спитав я наївно»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
380.	*Вуйко Мироняк*	Лукавий Мироняк	*«…гатить кулаком об ляду вуйко Мироняк…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
381.	*Вуйна Олена*	вродлива молодиця Олена, печатна Олена	*«…вродлива молодиця Олена із зав'язаним на потилиці волоссям…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична
382.	*Вуйна Параска*	Парася	*«…є вуйна Параска, що сидить за ткацьким…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
383.	*Вуркаган Білий*		*«Тільки вуркаган Білий, якого привезли з в'язниці…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
384.	*Вусач Крутиус*		*«— Чого Вусач? Крутиус! – кричить учень третьої кляси…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична

385.	*Вусенко*		*«Командування пішими частинами і надалі доручено…Вусенкові…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
386.	*Вустя*	Лимарова жінка	*«Тільки ми вступили до сіней, як нам назустріч Вустя, Лимарова жінка»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
387.	*Вчитель Джус*		*«Хмара видав підпільників Петра Цимбалюка, Степана Пиріжка, Івана Шевчука, Григораша та вчителя Джуса»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
388.	*Вчитель Колос*		*«А чи не переслідує вас тінь замученого вами вчителя Колоса з Верблюжки…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
389.	*Вчитель Коструба*		*«…і залишив Шкропила на останок розмову вчителя Коструби з учителькою – полтавчанкою Марфою Яківною…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
390.	*Вчитель Кшижак*	Казимир Кшижак	*«…вчитель Кшижак з Ченстохова…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
391.	*Вчитель Опришко*		*«…Сашко сидів у просторій кімнаті… вчителя Опришка.»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна

392.	*Вчителька Сміла*	Варвара Михайлівна	*«…де жила вчителька Сміла, куди вона мала пароль»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
393.	*Г. Н. Кудняский*		*«Начальником по формированию этих отрядов, вошедших в историю под названием Северных был Г. Н. Кудняский…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
394.	*Г. Бурик*		*«Зустрічаю Г. Бурика, вчителя фізики і математики…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
395.	*Г. Мосьціцький*		*«Польські історики В. Мислик, Г. Мосьціцький, В. Дзвонкоський стверджують…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
396.	*Гавриїл*		*«…мабуть, з десяток дзвонів – малих, середніх і один величезний, басовитий, на крисах якого було відлито його ім'я – Гавриїл, але в сорок третьому німці забрали їх на переплавку…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
397.	*Гавриїл*		*«З нею минулої ночі говорив Гавриїл – і погляньте: вона погоджена, як кожна діва, що дістала мандат родити Емануїла»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
398.	*Гаврил*		*«— Слухай, Гавриле, – він чомусь уперто кликав Гаврилом цього*	У. Самчук «Чого не гоїть	нейтральна

			хлопця»	вогонь»	
399.	*Гаврило Горобець*		*«…а його ровесник Гаврило Горобець помекував на кларнеті…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
400.	*Гайовий Юрко Васютин*		*«…гайовий Юрко Васютин упізнав оленя...»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
401.	*Гайовий-Грисюк*		*«…Гайовий-Грисюк і другі бандити, які знаходились в камері смертників…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
402.	*Галайда*		*«На першій сотні був Василенко, на другій Семен Чучупака, на третій – Галайда»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
403.	*Галина Гришко*		*«…продовжувала Галина Гришко»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
404.	*Галина Іванівна*	подруга Галина Іванівна	*«Доброго здоров'я, Галино Іванівно!»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
405.	*Галинка*		*«Тут є Леміш, Галинка, Смок….»*	С. Семенюк «І гинули першими»	експресивно-оцінна
406.	*Галинка Ярошенко*	мила Ярошенчиха	*«Ввечері забігла до нас Галинка Ярошенко – молоденьке чорняве дівча…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	експресивно-оцінна
407.	*Галицький Олександр*		*«Її жаль, дуже жаль стало*	В. Лопушанський «У	характеристична;

			галицького Олександра…»	споконвічному вирі»	нейтральна
408.	*Галичанин-комуніст Дацишин*	товариш Дацишин	*«Та внаслідок доносу галичанина-комуніста Дацишина 3 квітня 1923 року*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
409.	*Галіцкий*	начальник контррозвідки	*«…Юрій погодився на пропозицію начальника конррозвідки Галіцкого…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
410.	*Галочка*	щиренька Галочка, мов вимріяна Галя, Галя	*«Надзвичайно симпатична, щирпенька Галочка, як то кажуть, припала мені до душі»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	експресивно-оцінна
411.	*Галущенки*		*«…а біля нього на лавах кілька своїх – Проць та Мацько, та Іван Калиниченко, та обидва Галущенки»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
412.	*Галька*		*«— Галько, – гукнув до служниці…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	експресивно-оцінна
413.	*Галя*	кохана дівчина Галя, Галя Змієнко	*«І кохану дівчину Галю»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
414.	*Гандзя Кузьменко*	махнова дружина Гандзя Кузьменко, свідома українка	*«Прапори чорні і жовто-блакитні, – останні як говорили, махнова дружина – Гандзя Кузьменко – свідома українка – для відділів сама пошила і*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

			повишивала»		
415.	*Ганенко Параска*		*«Власниця цього посвідчення є гр. села Широка Ганенко Параска…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
416.	*Ганка Скленаж*		*«…через Ганку Скленаж із Гаразджі…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
417.	*Ганна*	терпляча Гання, слухняна Ганна	*«Сам мав сумний досвід: його терплячу і слухняну Ганну ще тоді в травні, схопили, зґвалтували і убили п'яні матроси»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
418.	*Ганна Ерестівна*	дружина Петра Чучупаки	*«До хати зайшла дружина Петра Чучупаки, Ганна Ерестівна, з шестилітньою донькою Лідою і, привітавшись, стала помагати матері»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
419.	*Ганна Садичка*		*«…на горі стояла самотня хата Ганни Садички...»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
420.	*Ганс Альт*		*«…а тепер став власністю якогось Ганса Альта..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
421.	*Гануся*		*«…Федь гукнув у відчинені двері на жінку, на Ганусю, щоб вийшла з хати…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	експресивно-оцінна
422.	*Гануся*	маленька Гануся,	*«Ти ж так любив мою маленьку*	Ю. Горліс-Горський	експресивно-оцінна

		розхристана Ганя, «бісової віри дитина», розхристана Ганя	*Ганусю»*	«Холодний Яр»	
			«Ганю, марш до хати, бо замерзнеш!»		
			«— Ганю! Підеш до Чигирина подивитись що москалі роблять? — Піду»		
			«По короткій бороьббі Сендер відчинив двері до нашої кімнати і пхнув через них розхристану Ганю»		
423.	*Ганя*	сестра Ганя	*«Василь хотів востаннє побачити своїх рідних сестер: Віру, Ганю, Устинку…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
424.	*Ганя*		*«— Що тобі, Ганю? – питається пані Лімницька»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна
425.	*Ганя Н.*		*«… Ганя Н., молоденька дівчина…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна
426.	*Ганя Сапільчишина*		*«…шо не можна, приміром, Гриня Королюка чи Ганю Сапільчишину брати від старих родичів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
427.	*Гапка*		*«На Гапку накинулись з кулаками…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	експресивно-оцінна

428.	*Гараздженко (Матвій)*		*«…за редакцією Гараздженка (Матвія)»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
429.	*Гарасько із села Ганжалівка*		*«…на лаву підсудних сядуть ще два його посіпаки – Босий із Журжинець та Гарасько із села Ганжалівка»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
430.	*Гафія Кукурудз*	Кукурудзиха	*«…жінка назвалася Гафією Кукурудз із села Братишани…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
431.	*Геббельс*		*«— І дух, – сказав би наш Геббельс»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
			«То цього хитромудрому Гебельсу було достатньо»	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
432.	*Гегель*		*«Дали Канта, Фіхте, Маркса, Гегеля, а не потрапимо розмовляти з українськими мужиками..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
433.	*Генерал Алексєєв*		*«…недалекоглядними виявились і мої попередники, генерали Алексєєв та Брусилов…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
434.	*Генерал Аржиєв*		*«…заарештували його командира генерала Аржиєва…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

435.	*Генерал Безручко*		*«Із-за Збруча виступить щонайменше тридцять тисяч вояків трьома групами: генерал Безручко поведе частину війська на Київ…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
436.	*Генерал Бредов*		*«…командир авангардної дивізії денікінських військ генерала Бредова»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
437.	*Генерал Брусилов*	головверхком Брусилов	*«…недалекоглядними виявились і мої попередники, генерали Алексєєв і Брусилов…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
438.	*Генерал В. Сікорський*	прем'єр уряду РП в екзилі	*«5 лютого 1942 року генерал В. Сікорський…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
439.	*Генерал Власов*		*«…солдатів РОА генерала Власова не судили в СССР…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
440.	*Генерал Галер*	польський генерал Галер	*«…коли польський генерал Галер кинув проти галичан армію з шести дивізій…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
441.	*Генерал Дельвіг*		*«…побесідував із…генералом Дельвігом…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
442.	*Генерал Дмитро Щербачов*		*«…Український фронт під командуванням генерала Дмитра*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична;

			Щербачова…»		нейтральна
443.	*Генерал Іванов*		*«Петлюра уважно вислухав виступи…генерала Іванова від офіцерства»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
444.	*Генерал Каледін*	розмазня Каледін	*«…більшість розгромлять наші донці на чолі з генералом Каледіним»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
445.	*Генерал Кондратович*		*«…побесідував з… генералом… Кондратовичем…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
446.	*Генерал Корнілов*		*«— Це ми тут усе про генерала Корнілова, – сміявся Микола Степанович…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
447.	*Генерал Крюгер*		*«…каральні загони генерала Крюгера й затиснули повстанців у перстень…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
448.	*Генерал Маннергейм*	генерал-лейтенант Маннергейм	*«У фінів генерал-лейтенант Маннергейм…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
449.	*Генерал Медедєв*		*«Тоді генерал Д. Медведєв….»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
450.	*Генерал на пенсії Аркадін*		*«…впали в око дві дочки генерала на пенсії Аркадіна»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична;

					нейтральна
451.	*Генерал Нокс*		*«Про це правильно звітував генерал Нокс своєму англійському урядові…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
452.	*Генерал Павленко*		*«— Уже в дорозі деоегація генерала Павленка»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
453.	*Генерал Ровецький*	грот, комендант АК47, генерал Ровецький	*«…генерал Ровецький 12 січня 1943 року домагався від уряду…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
454.	*Генерал Сємьонов*		*«Приїхав генерал Сємьонов…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
455.	*Генерал Слащов*		*«Візьміть генерала Слащова – знаєте, скільки він комуністів перерішав?*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
456.	*Генерал Трубенко*	начальник облуправління НКВД Трубенко	*«...повели його до самого начальника облуправління НКВД, генерала Трубенка…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
457.	*Генерал Удовиченко*		*«Із-за Збруча виступить щонайменше тридцять тисяч вояків трьома групами: генерал Безручко поведе частину війська на Київ, генерал Удовиченко – на*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

			Одесу…»		
458.	*Генерал фон Ліст*		*«…під командою генерала фон Ліста, вдарили на південному відтинку фронту…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
459.	*Генерал Шкура*		*«У 1920 році, під час наступу Добровольчої армії під командою ген. Шкуро…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
460.	*Генерал-лейтенант Андрій Єльчанінов*		*«На Одеській окрузі теж мій ставленик – генерал-лейтенант Андрій Єльчанінов»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
461.	*Генерал-майор Віталій Олександрович*	генерал Малиновський	*«— Ви офіцер? – питає Івана Малиновський»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
462.	*Генерал-хорунжий Армії УНР Всеволод Змієнко*		*«Спочатку Юрій фотографувався з товаришами, а потім уже з Галею Змієнко, дочкою Генерал-хорунжого Армії УНР Всеволода Змієнка»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
463.	*Генеральний писар Кочубей*		*«…це ж зробили новообрані: генеральний писар Кочубей…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
464.	*Генеральний секретар з питань залізниці Єщенко*		*«…повідомлення про становище в українському війську запросив зробити Генерального секретаря*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

			з питань залізниці Єщенка…»		
465.	*Герасим Смотрицький*		*«Тут працювали такі визначні творчі люди української національної культури, як Герасим Смотрицький»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
466.	*Гермайзе*		*«Для мене зрозумілий духовний стан Гермайзе»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
467.	*Герман Степаняк*		*«Серед них був якийсь Герман Степаняк…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
468.	*Герш і Песя Зільбери*	старий Герш	*«…з нею її батьки – Герш і Песя Зільбери…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
469.	*Гете*		*«…проаналізував на уроці поезію Гете «Співець»…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
		олімпієць Гете	*«Нація Гете, Бетховена, нація, що знайшла стежку до атома…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
470.	*Гетьман Дорошенко*		*«…що на його мурах вів свій останній бій гетьман Дорошенко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
		пан гетьман Дорошенко	*«…попереду пан гетьман Дорошенко…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
471.	*Гіденбург*		*«…спричиненої проти наступом Гіденбурга»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна

472.	*Гіляровський*		*«…перебираю в пам'яті теоретичні мудрощі Бехтерева, Осіпова, Гіляровського»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
473.	*Гімназійний германіст професор Штраус*		*«…на урок української літератури прийшов до класу славетний гімназійний германіст професор Штраус…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
474.	*Гінцнер*		*«З Берліна новий ес-ес, фон ден Бах, прибуває. І це такий Гінцнер»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
475.	*Гіпократ*		*«…беззастережно сповідуючи клятву Гіпократа…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
476.	*Гітлер*	вуйко Гітлєр, Гітлер	*«Маю достатньо інформації, що румуни, сателіти вуйка Гітлєра…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
			«…у Сталіна та Гітлера спільні наради, спільні розбійницькі плани загарбників…»	А. Кокотюха «Червоний»	
		хитрий ідіот Гітлер	*«… політика хитрого ідіота Гітлера добігала до цілковитого краху…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
			«Були люди як люди, а то видумали: якогось Маркса, якогось	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	

			Леніна, якогось Гітлера…»		
			«…за два-три роки до того, як Гітлєр ударив на Польщу»	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
		Адольф Гітлер, великий вождь Адольф Гітлер	*«Хай живе її великий вождь Адольф Гітлер!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
477.	*Гладуниха*		*«…а Гладуниха розгладжувала цигарковий папірець…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
		Гладунова Параска	*«Гладунова Параска відразу впізнала сорочку свого чоловіка…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
478.	*Гліб Медун*		*«…і Гліб Медун з Кровошиїв»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
479.	*Глухенький*	пасічник Глухенький	*«Глухенький зморщив носа і пішов до дверей»*	В. Шкляр «Маруся»	інформаційно-оцінна
480.	*Гнат*		*«Цей звався Степан, а той, одні кажуть, Данило, а другі – Гнат. Данило, Гнат – нам тепер все одно»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
481.	*Гнат (прізвища не пригадую)*		*«Пригорнув мене біля себе Гнат…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
482.	*Гнат Дорош*	півсотник Дорош	*«…на півсотню Гната Дороша налетів кінний роз'їзд»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна

483.	*Гнат Зінкевич*	пан сотник генерального штабу Гнат Зінкевич, грушівський отаман Зінкевич	*«…це – пан сотник генерального штабу Гнат Зінкевич – грушівський отаман…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
484.	*Гнат Свербивус*	«свій чоловік», мірошник	*«…Гнат Свербивус, знаний на всі околишні села мірошник…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
485.	*Гнибіда*		*«— На Єлисаветградщині Гнибіда охопить волості…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
486.	*Говіркий Маркіян Климчук*		*«…але жвавий та говіркий Маркіян Климчук…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	експресивно-оцінна; нейтральна
487.	*Говоров*		*«В 1917–21 роках такі отаманчики як Григор'ів, Волох, Зелений, Божко, Говоров та безліч інших, які ніби тоже боролись за Україну…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
488.	*Голий*		*«На Черкащині починав розгулюватися Голий»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
489.	*Голіаф*		*«…нащо цьому Голіафові потрібна лялька?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна

490.	*Голова ВУЦВК Петровський*	«всеукраїнський староста Петровський»	*«Голова ВУЦВК Петровський, секретар Буценко»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
491.	*Голова Головківської сільради Трухній*		*«Голова Головківської сільради Трухній»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
492.	*Голова районної управи Берестечка Іван Пилипович (Юрко)*	друг Юрко	*«…арештували голову районної управи Берестечка Івана Пилиповича (Юрка)…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
493.	*Голова сільради Дмитро Цимусь*	Дмитро Цимусь	*«…Дмитро Цимусь, сільрадівський голова, високий…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
494.	*Голова сільради Петро Щерба*	старий Щерба	*«…за кулеметом сиділи з одного боку голова сільради Петро Щерба…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
495.	*Голова сільської ради Коваленко*		*«…вбили також голову сільської ради Коваленка…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
496.	*Голова сільської ради чинбар Онуфрій*		*«…із головою сільської ради чинбарем Онуфрієм післяобідньої пори складали списки сімей…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична; нейтральна
497.	*Голова Українського Військового Клубу імені гетьмана*	поручник Міхновський, жавній друг і земляк Микола	*«…а з Києва – Голова Українського Військового Клубу імені гетьмана Полуботка*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична;

	Полуботка Микола Міхновський	Міхновський	*Микола Міхновський…»*		нейтральна
		М. Міхновський	*«…за це розстріляли М. Міхновського, Д. Фальківського, М. Хвильового, бо вони «…до безумства любили свою Україну»*	С. Семенюк «І гинули першими»	
498.	*Голова читальні Бойчук*		*«…потім узяли голову читальні Бойчука…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
499.	*Головацький*		*«…проходили курені Кривоноса, Колодки, Гараська, Небаби, Головацького, що завжди діставали від дерманців велику потугу»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
500.	*Головний інженер Мертц*		*«…це справа головного інженера Мертца»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична; нейтральна
501.	*Головний інспектор по Західному фронті Симон Петлюра*	повноважний преставник Симон Петлюра, господін Петлюра, друг Симон, Голова солдатської ради Західного фронту Петлюра, відомий журналіст і політик	*«…щоби віднині і повноважний представник Симон Петлюра мав право брати участь у нарадах вищих військовиків фронту»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна; ідеологічна

		Симон Петлюра, угодовець Петлюра, голова Генерального військового комітету Петлюра, брат Симон Петлюра, соціал-демократ Петлюра, Генеральний секретар військових справ Симон Петлюра, член комітету оборони Петлюра, військовий міністр уряду УНР Симон Петлюра			
		Головний отаман Армії УНР Симон Петлюра, Вельмишановний отаман Петлюра, пан отаман Петлюра	*«…адже з поляками співпрацювали Головний отаман Армії УНР Симон Петлюра…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		пан Петлюра, Симон Васильович, пан Головний	*«…у свояків були кардинально різні погляди на те, що панові Потлюрі слід зробити чимшвидше»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	

			«…при штабі Петлюри служив і теж умів клацати острогами…»	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	
			«…що вітець, від якого він потім прилюдно відрікся, воював у Петлюри…»	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	
		«бандит» Петлюра	*«— Маєте зв'язок з Петлюрою?»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
			«На Півночі Петлюра і галичани…»	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
			«…тоді буде тобі Петлюра…»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
			«…гетьманів, січових стрільців, Петлюру й Грушевського…»	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
		Пан головний отаман Петлюра, Симон Петлюра, розбійницький отаман Петлюра	*«А що випустили того Петлюру…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
		головний отаман Петлюра	*«Через Київ веде дорога на Львів!» –кликнув головний отаман Петлюра»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	
		Отаман Симон Петлюра, головний	*«Владу перебрала директорія УНР на чолі з головним отаманом*	М. Дорошенко «Стежками	

		отаман Симон Петлюра, головний командувач Симон Петлюра	*Симоном Петлюрою»*	Холодноярськими»	
		головний Отаман Симон Петлюра	*«Штаб головного Отамана Симона Петлюри виробив план походу»*	В. Шкляр «Маруся»	
		головний Отаман Симон Петлюра	*«…бачимо його командиром полку в військах Головного Отамана Симона Петлюри»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
502.	*Головченко Кіндрат*		*«Скориставшись із цього дозволу, до Бондаренка Архипа і Головченка Кіндрата кожен день навідувались їхні сестри»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
503.	*Голубенко*	Ничипорів зятьок	*«Отой… Голубенко…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
504.	*Гонта*		*«… народних месників Гонту і Залізняка…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«Залізняк і Гонта почали творити гетьманат України…»	С. Семенюк «І гинули першими»	
505.	*Гонтар Тимош*		*«Гонтар Тиміш належав до бідняків…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна

506.	*Гончар Микита*		*«…гончар Микита нагодував жовніра…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
507.	*Гончарови*		*«…а там з-за Случа посунули Ковпаки, та Медвєдєви, та Гончарови...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
508.	*Гор. Миронів*	сотник Миронів	*«…а між ними і двоє старшин: гор. Миронів та Дмситро Гачковський»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
509.	*Горбайц*	Клим Горбайц	*«…зайдеш до батька того кухаря Івана, спитаєш за Горбайцем Климом»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
510.	*Горбата Вівдя*		*«Горбата Вівдя злила віск, побачила нечисте…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	експресивно-оцінна
511.	*Горбенко*		*«Його заступниками обрано: Чорноту, Соловія, Хмару, Горбенка…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
512.	*Гордієнко*	сусід в одиночному корпусі тюрми Гордієнко	*«…сильний конвой із «особотдєла» забрав Гордієнка»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
513.	*Гордієць*		*«Пенсіонер, здається, на прізвище Гордієць, людина заслужена…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
514.	*Гордій Братула*		*«Пригадую такого. Гордій*	В. Фольварочний «Симон	нейтральна

			Братула…»	Петлюра»	
515.	*Гордій-Стемида*		*«До Гордія-Стемида, який очолював ОУН м. Луцька…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
516.	*Горпина*		*«Першою зустрічає його Горпина»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
517.	*Граф Бобринський*		*«…був лісником у графа Бобринського…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
518.	*Граф Грохольський*		*«Було кільканадцять пляшок старого вина з гербами графа Грохольського»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
519.	*Граф Давидов*		*«По кількох вечорах проведених в розкішному парку графів Давидових…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
520.	*Граф Демідов*		*«…побував у так званій Лисичівці графа Демідова…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
521.	*Граф Потоцький*		*«…згадував добрим словом полохливого графа Потоцького»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
522.	*Граф Розумовський*		*«…ставши графом Розумовським, чимало добрих слідів залишив для нащадків»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

523.	*Граф Сангушко*	граф Сангушко з Новмалина	*«…а то навіть граф Сангушко з Новмалина, в якого мати моя інколи працювала»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
524.	*Граф Толстой*		*«Тут був Чехов, Винниченко і навіть сам граф Толстой»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
			«…ГПУ розмістилося в будинкові графа Толстого»	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
525.	*Грейвес*		*«А книжки! Грейвес, Мічел, Аллен...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
526.	*Грецький*	тов. Грецький, командир червоного ескадрону тов. Грецький	*«Командир червоного ескадрону тов. Грецький пихато приглядався до облич засуджених…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
527.	*Гриб*	господар холодноярський Гриб	*«То хіба до Бондаренка, він тепер за господаря, бо Гриб вдома»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
			«…його супроводжували ще брат Петро Чучупака, боровицький отаман Павло Солонько, Гриб, Квочка, Юрко Залізняк»	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
528.	*Гриби*		*«...десятники, четарі, усі ці звичні Іванюки, Василюки, Семигени, Коритки, Косачі, Гриби немовби*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна

			оживали...»		
529.	*Григор Мороз*	старий дебелий батько, чи краще дід; старий Григор, стрий Мороз, Грицько Мороз з Андрушів, щасливий Гриць, Грицько Іванович, Григор Іванович, достойний сват Григор Іванович	*«… Григор Мороз, що сидить у великому фотелі і на цей раз навіть чомусь курить…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
530.	*Григор'єв*		*«Не робитиму і як Григор'єв, чув про такого?»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
531.	*Григор'їв*	Серветнік Никіфор, зарозумілий отаман Григор'їв	*«Григор'їв уродженець міста Олександрії на Херсонщині. Правдиве прізвище його: Серветнік Никіфор»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
532.	*Григоренчиха*	тітка Катерина Григоренчиха, Катерина Григоренко	*«Тітка Григоренчиха перевела погляд з лікаря на Марусю…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
533.	*Григорій*		*«В Сибірі в цей самий час без батька святкує свято наша дорогенька Настуня з її дітками Володею, Олександрою, Федором,*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна

			Григором і Марусею»		
534.	*Григорій Дацекевич*	капітан Дацекевич	*«..замість мене поїхав Григорій Дацекевич, капітан…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
535.	*Григорій Распутін*	люцифер Распутін, пройдисвіт Распутін	*«Але перед тим мають звести зі світу слугу диявола, котрий присмоктався до двору, – Григорія Распутіна»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
536.	*Григорош*		*«Хмара видав підпільників Петра Цимбалюка, Степана Пиріжка, Івана Шевчука, Григораша та вчителя Джуса»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
537.	*Григорчук із Косова*		*«А ще живуть у моїй пам'яті… Григорчук із Косова…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
538.	*Гризло*		*«…і там відвідати Гонту і Гризла, які там опепрують»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«Догнав мене Гризло із загоном, що одержав мойого листа»	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		повстанець Гризло, командир Гризло, отаман Гризло	*«Тут у моїй місцевості вже «гуляв» повстанець Гризло…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
539.	*Гринь Бойчук*	повстанське псевдо «Орлик»	*«…одначе в консерваторію її не приймають, бо її тато Гринь*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична;

			Бойчук..»		нейтральна
540.	*Гринь Королюк*		*«... їхав до Бистричан, до «німців високих» доводити, що не можна, приміром, Гриня Королюка…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
541.	*Гринь Прокопців із Задвір'я*	вуйко Гринь, Гринь Трубач	*«В кузові поміж гестапівцями сидів Гринь Прокопців із Задвір'я – читальний голова…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
542.	*Грицаєнко*	начальник штабу бригади сотник Грицаєнко, штабовий старшина з Херсонщини	*«…начальником штабу бригади призначив отаман сотника Грицаєнка – штабового старшину з Херсонщини»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
543.	*Грицай*	Петро Степанович Грицай, старий учитель Петро Степанович Грицай	*«…але тільки Петро Степанович Грицай, який заворожив мене чаром реставраційного мистецтва…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
544.	*Гриць*	бідний Гриць	*«Сьогодні у Гриця був – зайдіть – він вас заведе»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
545.	*Гриць*	«дикий» Гриць	*«Їхали вже не чортовим числом – чотирнадцятим став «дикий» Гриць»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	експресивно-оцінна; нейтральна
546.	*Гриць*	Гриць Боднарів, дзвонар Гриць	*«Правда, дзвонар Гриць Боднарів і на цьому одному вмів дзвонити*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична;

			по-різному…»		нейтральна
547.	*Гриць Дупей*	Грицуньо	*«..їх підбирав для роботи Гриць Дупей…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
548.	*Гриць Качур*		*«За кума взяли Гриця Качура…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
549.	*Гриць Крамаренко*	зрадник Крамаренко із Соснівки	*«Неначе Гриця Крамаренка із Соснівки, що до чекістів служити пішов»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
550.	*Гриць Постолюк*		*«Тоді й було заарештовано хто входив до комітету для спорудження пам'ятника, як от…Гриця Постуляка»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
551.	*Гриць Пшеничний*		*«Дотепер пам'ятаю чи не добру сотню стрілецьких прізвищ… Гриця Пшеничного…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
552.	*Гриць Федак*		*«Зате в районній газеті Гриць Федака – поет, повістяр...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
553.	*Гриць Щепанський*		*«…як сам любив пожартувати, Гриць Щепанський – в одній особі режисер аматорського*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна

			театру…»		
554.	*Грицько Довженко*	Гриць Довженко	*«Раненого Грицька Довженка довштй час возили при повстанському обозі...»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
555.	*Грицько Тимчук*		*«Адже Ступа застрелив самолично Грицька Тимчука…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
556.	*Грицюк*		*«Були вже в батьків і на твоїй квартирі в Грицюка та Раї Миколайчик!»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
557.	*Грозний*	начальник, що прибрав собі назвище Грозний, «Грозний», Йослик, грізний начальник чека	*«…начальник, що прибрав собі назвище – Грозний – допитував їх, запихаючи під нігті шпильку від дамського капелюха»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
558.	*Громадський діяч Чикаленко*	Лев Чикаленко, добродій Чикаленко, хрещений батько Чикаленко, Євген Чикаленко	*«…громадський діяч Чикаленко звертались з цим до Петербурга»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
559.	*Грушевські*		*«Ми вже пробували. Говорили Грушевські, Винниченки...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
560.	*Губенко*		*«В Подільській губернії бродили*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного	нейтральна

			банди…Губенка…»	Яру»	
561.	*Губернський комісар Поділля Степура*		*«…заарештували…губернського комісара Поділля Степуру»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
562.	*Гудима*	давній приятель лісник Гудима	*«Ворон давно його знав, саме Гудима колись їх попередив, що чека роздає лісникам стрихнін, аби підсипали отруту отаманам»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
563.	*Гудима Трохим*	староста Гудима Трохим	*«…на подвір'я в'їхали ґринджоли старости Гудими Трохима з Ліпляви»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
564.	*Гулий-Гуленко*	генерал Гулий-Гуленко	*«Визволила з-під шабель червоних богунців і тарашанців у болоті кіннота генерала Гулого-Гуленка…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
		генерал-хорунжий Гулий-Гуленко	*«…на раду прибудуть знангі українські провідники, зокрема генерал-хорунжий Гулий-Гуленко…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		полковник Гулий-Гуленко	*«…це була частина під командою полковника Гулого-Гуленка…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
565.	*Дайош*	козак, балакучий «Дайош»	*«Чорнота, знав, що «Дайош» мав ніжні почування до якоїсь молодички на хуторах…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна;

					інформаційно-оцінна
566.	*Дамзин*		*«— Дамзин, второй – Лобзин, понятно? – ще суворіше запитав»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
567.	*Данилко Гром'як*		*«…лише Данилко Гром'як – хлопчисько загонистий…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
568.	*Данило Бізанц*		*«Ще надійшли команданти 1-го й 3-го куренів – поручники Антон Тарнавський і Данило Бізанц»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
569.	*Данило Вербень*	старий Данило Вербень із Черченя, Данька Вербень	*«Данило Вербень не живе за приписами проповідуваної ним філософії…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
570.	*Данило Крохмаль*		*«Наймолодша Катерина пішла за Данила Крохмаля….»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна; інформаційно-оцінна
571.	*Данило Ляш*		*«Але Ляш, що мурував оці мури..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
572.	*Даргель*		*«— А як же там Пюц, Даргель?»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
573.	*Дарій*		*«Але, коли Дарій захотів з тою дівчиною побратися, вона відмовилась»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
574.	*Дарка*	Дарка Кузьмак	*«Я називаюся Даркою, прошу*	Р. Федорів «Палиця для	характеристична;

			пана…»	прокажених»	нейтральна
575.	*Дарка*	Даруня, Дарця, Дара	*«…Дарка забула, що вона скрипачка, викладач консерваторії…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
576.	*Дарка Галинська*		*«…випитування, коли, як, за яких обставин я таки передав Дарці Галинській свій рукопис…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
577.	*Дарка Гладун*		*«Господи ж, по-сусідству з нею мешкає така собі Дарка Гладун»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
578.	*Даруся – священикова донька*		*«У хаті тихо плакали дві священикові доньки : Анастасія і Даруся»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
579.	*Дашнаков*	начальник секретного відділу Дашнаков, «товаріщ» Дашнаков	*«…зустрічаю в головній конторі начальника секретного відділу «товаріща» Дашнакова»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична; нейтральна
580.	*Дванадцятирічний Юрко*	брат Блакитного	*«…подивилась на збентеженого дванадцятирічного Юрка…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
581.	*Двірник Микита*		*«Але на нього доніс двірник Микита….»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
582.	*Двоюрідний брат*		*«…стоїть її двоюрідний брат*	О. Яворська «На чужих	характеристична;

	Зенько		*Зенько…»*	вітрах»	нейтральна
583.	*Дебелий Юман*		*«…дебелий Юман, що ночами не спить…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	експресивно-оцінна; нейтральна
584.	*Дебеславський священик отець Бабинюк*		*«…вже й дебеславський священик отець Бебенюк кликав Олену до сповіді…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
585.	*Дебеславський староста Томенко*		*«…дебеславський староста Томенко, якому підлягає і Боднарівка…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
586.	*Дегенерат Коцюбинський*		*«Лєнін бодай знайшов того дегенерата Коцюбинського»*	У. Самчук «Морозів хутір»	експресивно-оцінна
587.	*Дейч*		*«…революціонери Дейч і Стефанович, щоби підняти на Чигиринщині революційне повстання, використовують гасло самостійності України...»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
588.	*Дем'ян Чучупака*		*«Заночували в Медведівці, в родині Дем'яна Чучупаки»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
589.	*Дем'яненко Василь*		*«Після цього вибрано пробольшевицького старшину теж на прізвище Дем'яненко, але Василя…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна; ідеологічна

590.	*Демид Лиман*		*«…Петро відвідав свого старого знайомого, якогось там Демида Лимана…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
591.	*Демиденки*		*«З місцевих дасть тобі Зінкевич з Грушківки двох Демиденків…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
592.	*Демидів*		*«— То згоріла економія Демидова, – каже між іншим Микита»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
593.	*Демидко*	мати Демидко	*«…мати Ганса була українкою, Демидко, з Полтавщини»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
594.	*Денис Мефодійович*	учитель Денис Мефодійович	*«Один із учителів – Денис Менфодійович – радив моїм батькам послати мене вчитися далі…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
595.	*Денис Собечко*	патрульний Денис	*«Прибіг патрульний Денис Собечко і доповів…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
596.	*Денікін*		*«На Дону Денікін (цар Антон) формував свою білу армію…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
		Білий генерал Денікін, генерал Антон Іванович Денікін, дядько Денікін, дід Антон, Денікін Антон	*«…тепер нема для Петлюри кращого союзника, як білий генерал Денікін»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	

		Іванович			
			«— За Денікіном?»	У. Самчук «Морозів хутір»	
		генерал Денікін, ватажок Антанської банди, гордий Денікін	*«Невже ж допав Денікін наш табір-обоз умираючих, недужих – й мордує?»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	
		солдат Денікін, генерал Денікін	*«Демократичний, мудрий генерал, не рівня солдатові Денікіну…*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
		генерал Денікін	*«…бо в Україну прийшов генерал Денікін…»*	В. Шкляр «Маруся»	
597.	*Депутат Третьої і Четвертої Дум від Катеринославщини Родзянко*		*«…який має очолити депутат Третьої і Четвертої Дум від Катеринославщини Родзянко»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
598.	*Дереза*	загін Дерези	*«Особливо заклятим був загін Дерези, сформований з наших таки перевертнів…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
599.	*Дерлецький*		*« та й своїх магнатів зрадників… Дерлецьких»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
600.	*Дєдьо Іван*		*«Це був той самий Зеник, якого мама Настуня і дядьо Іван*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна

			сердечно приголубили…»		
601.	*Джон Діліндженр*		*«…чули про такого їхнього легендарного гангстера Джона Діліндженра?»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
602.	*Ф. Дзержинський*		*«— Вашою справою займаються органи на Дзержинського»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
		Дзержинський	*«Окремо лежало денкілька листів від Дзержинського…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		Голова ГПУ тов. Дзержинський	*«…ГПУ в складі голови тов. Дзержинського, членів тов. Менжинського та Ягоди…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		голова кривавого ЧеКа Дзержинський	*«…прибув сам Ф. Дзержинський, голова кривавого ЧеКа…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
603.	*Дзиґар*		*«Пішли на амнестію – важко повірити! – отамани Петренко, Дзиґар, Олекса Чучупака…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
604.	*Дибенко*	політкомісар Дибенко	*«Війна закінчена! – продовжував Дибенко»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
		комісар 145-ї дивізії Дибенко	*«…і сам комісар 145-ї дивізії Дибенко запросив вас до свого штабу…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
605.	*Дивізія Котовського*		*«…половина дивізії Котовського та червоні козаки Примакова*	В. Шкляр «Чорний	характеристична;

			теж переходять на бік повстанців…»	Ворон»	нейтральна
606.	*Диктатор Петрушевич*		*«А диктатор Петрушевич, замість єдности, оголошує окрему Україну, Галицьку, католицьку»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
607.	*Димняненко Федір Митрофанович*	старшина Димняненко Федір Митрофанович	*«В селі Цибулеві був старшиною Димняненко Федір Митрофанович»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
608.	*Династія Романових*		*«…династія Романових триста років визискувала наше селянство…»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
609.	*Дирегент хору Іван Розенко*		*«…першого революційного наставника ще в духовній семінарії, диригента хору Івана Розенка»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
610.	*Директор гімназії Ковбуз*	Статечний Ковбуз	*«…взяли заручниками найдостойніших панів з міста й самого директора гімназії Ковбуза теж…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
611.	*Директор Данилевський*		*«Директор Данилевський запропонував мені перейти на будову…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
612.	*Директор їдальні Волощук*		*«…якщо затриманий за розкрадання директор їдальні*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична;

			Волощук не бреше…»		нейтральна
613.	*Директор обласного краєзнавчого музею Галина Левківеа Журавель*	товаришка Журавель	*«…ось офіційний лист із підписом директора музею товаришки Журавель...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
614.	*Директор Першої української гімназії Науменко*		*«…але щойно я зустрів директора Першої української гімназії Науменка»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
615.	*Директор Пищук*	директор Народної Спілки Пищук	*«Директор Народної Спілки Пищук.»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
616.	*Директор Сміливий*		*«Тільки один директор Сміливий не втратив резону»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
617.	*Директор Станіславської гімназії Керекярт*		*«Лімницькому нагадались давно-забуті слова його директора Станиславської гімназії Керекярта.»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
618.	*Диявол Калачов*		*«…троє інших спеців цього діла – Калачов, Самойлов і якийсь Дармограй»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	експресивно-оцінна
619.	*Диякон Дам'ян*		*«…на хорах парафіяльної церкви гримів знаний дерманський мішаний хор, отець диякон*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна

			Дам'ян..»		
620.	*Диякон о. Дам'ян*		*«І диякон о. Дам'ян зі своїм басилом…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
621.	*Дівчина Олена*		*«…ото ми ся сподобала дівчина Олена…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
622.	*Дігтяр-Хоменко*	пан Діхтяр	*« В перших днях серпня прибув до нас звідкись, здається із повстанкому правобережжя, Дігтяр-Хоменко, бувший «державний інспектор» котроїсь із частин української армії»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
623.	*Дід Гармаш*	столітній дід Гармаш	*«Ще дід Гармаш із Мельників, який має тільки девятьдесят шість років, пам'ятає як по ній човнами плавали…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
624.	*Дід Головко*	старий канонір дід Головко	*«Шеремет на власні вуха чув,як старий канонір, дід Головко…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
625.	*Дід Горошко*	«права рука царя»	*«…вийшов наперед дід Горошко, котрий теж колись служив в армії…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
626.	*Дід Кирик*	церковний сторож	*«А коли дід Кирик, церковний сторож, баламкнув двічі…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична;

					нейтральна
627.	*Дід Корнієнко*		*«…(це дід Корнієнко..)»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна
628.	*Дід Михайло*		*«— То воно звісно, – почухався дід Михайло»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
629.	*Дід Онисько*	«душа товариства», дід Онисько-Осауленко	*«…у відділі був ще дід Онисько з-під Холодного Яру, який бурлачив з молодшими по лісах…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
630.	*Дід Ставнюк*		*«Дід Ставнюк, який воював іще в Першу світову…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
631.	*Дід Трубин*	сивобородий Трубин, веселий байкар Трубин	*«Дід Трубин погладив рукою свою довгу сиву бороду…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
632.	*Дід Федір*		*«Нема там мого діда Федора…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
633.	*Дід Чепурний*		*«…як вийти на хутір Вищенький і знайти діда Чепурного»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
634.	*Дід Шевченко*	старий борець за українську справу	*«Продуктів доставляли довколишні селяни через знаного в тих околицях діда Шевченка…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

635.	*Діденко молодший*		*«Діденка молодшого питали чи не заходять за чим-небудь на хутір «бандіти» із Холодного Яру, або місцеві»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
636.	*Діденко*		*«Діденко – власник свинячих канібалів – довідавшись про їх вчинок – клнеться, що зажене їх до своїх родичів у село…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
637.	*Дідич Давидович*	пан Давидович	*«І рівночасно входить дідич Давидович»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
638.	*Дідич Загурський*		*«…на фільварку дідича Загурського влаштували колгоспний двір…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
639.	*Дідо Федір*	Федір Стригач	*«…а мій далекий родич Федір Стригач..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
640.	*Дітки Струльчик і Сонечко*		*«…ні в моїй голові, ні в голові моєї Сари і наших діток Струльчика та Сонечки...»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
641.	*Дмитро*	Митя	*«Митю теж убили, і тоді його замінив Василь»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
642.	*Дмитро*	син Кандора	*«…біля бричок батько та син Кандора Дмитро»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична;

					нейтральна
643.	*Дмитро Клячківський (Охрім)*		*«Дмитро Клячківський (Охрім) проводив організаційний і пропагандистський вишколи…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
644.	*Дмитро Бойко*		*«Тоді й було заарештовано тих, хто входив до комітету для спорудження пам'ятника, як от Дмитра Бойка…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
645.	*Дмитро Бойчук*		*«…то енкаведе арештувало Дмитра Бойчука…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
646.	*Дмитро Василюк*		*«…Василя Жираківського й Дмитра Василюка – обидва хлопці вчилися у Львові…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
647.	*Дмитро Вишневецький-Байда*		*«…князь Дмитро Вишневецький-Байда стояв зі своїм військом…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
648.	*Дмитро Гачковський*		*«..а між ними і двоє старшин: гор. Миронів та Дмитро Гачковський»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
649.	*Дмитро Гов'ядовський*	горбулівський батюшка, місцевий батюшка	*«Окрім місцевого батюшки Дмитра Гов'ядовського…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
650.	*Дмитро Гуня*		*«У селі старостою призначили*	О. Яворська «На чужих	нейтральна

			Дмитра Гуню…»	вітрах»	
651.	*Дмитро Журбенчуков*		*«Журбенчуковому Дмитрові здається, що у його нутро вселилась жаба…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
652.	*Дмитро Любченко*	сотник Дмитро Любченко	*«Це, – кивнув через плече на вусаня, – сотник Дмитро Любченко…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
653.	*Дмитро Медведєв*		*«Дмитро Медведєв (1898-1954) – герой Радянського Союзу, кадровий чекіст»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
654.	*Дмитро Микитин*		*«...Адже Ступа застрелив самолично Грицька Тимчука, Дмитра Микитина…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
655.	*Дмитро Несміян*		*«Обійстя Дмитра Несміяна колись нічим не вирізнялося від інших…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
656.	*Дмитро Николишин*		*«До тепер пам'ятаю чи не добру сотню стрілецьких прізвищ…Дмимтра Николишина…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
657.	*Дмитро Соколовський*	Митя, прапорщик Дмитро Соколовський	*«— А далі… – прапорщик Дмитро Соколовський подивився своєму безвусому братові в очі…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

658.	*Дмитро Фальківський*		*«Я згадав автора цього вірша Дмитра Фальківського»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
659.	*Дмитрук з Уїздців*		*«Першим головою районної управи був Дмитро з Уїздців…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
660.	*Добривечір*		*«Сам бачив, як упав підкошений кулеметною чергою Маковій, потім Їжак, за ним Добривечір…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
661.	*Добриня*		*«…народ пам'ятає, пісні про них складає – …, а ще раніше – Добриня, Ілля Муромець…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
662.	*Добродушний фронтовик Стась*		*«…командував ними місцевий веснянкуватий, дебелий, але добродушний фронтовик Стась…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
663.	*Довбенки*		*«…виїхали Довбенки, виїхали Жив'юки…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
664.	*Довговолоса Оксана*		*«…про довговолосу Оксану, що давно повісилась тут…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	експресивно-оцінна
665.	*Довженко*		*«А як поводились Мазепа… Довженко?»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
666.	*Докія Бережаниха*		*«— Сусід ваш, – кажу, – Докії Бережанихи син... Василь…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна

667.	*Докія Топорчук*	Топорчучка	*«Дружина вбитого поштаря, Докія Топорчук…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
			«Топорчучка там, – попередив один із вояків»		
668.	*Докс*		*«…Курені Докса, Довбенка і Мамая вимкнулись з оточення…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
669.	*Доктор Беєр*		*«…доктор Беєр, який чемно перепросив й сказав, що перепустка ще не готова…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
670.	*Доктор Вайз*		*«…Яків знов був на приватній вечірці у Вайза…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
671.	*Доктор Гах*		*«Пронизуючий з-під сивих брів погляд доктора Гаха…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
672.	*Доктор Голяковський*	пан Голяковський, пан меценат Голянковський	*«Голянковський відповів йому з місця пів жартом, пів насмішливо…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
673.	*Доктор Гросс*		*«Про д-ра Гросса треба сказати кілька слів окремо…Місцеві люди називали його «спасителем»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
674.	*Доктор Заячківсьий*	пан доктор Заячківський, зламаний,	*«…Заячківський ледве в змозі вдержати поводи в руках…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична;

		згноблений Заячківський			нейтральна
675.	*Доктор Зейфман*	тюремний лікар доктор Зейфман	*«…ствердженої тюремним лікарем доктором Зейфманом…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна
676.	*Доктор Зелеський*		*«…і розстріляли доктора Зелеського…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
677.	*Доктор історичних наук Омелян Довганич*		*«Завдяки докторові історичних наук Омелянові Довганичу…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
678.	*Доктор Микола Степанович Лоханський*	доктор Лоханський, шановний доктор міста Канева Микола Степанович Лоханський, розчервонілий та величний Микола Степанович, Коля, розпатланий Микола Степанович	*«…доктор Микола Степанович Лоханський – високий, розважний…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
679.	*Доктор Павлов*		*«…де лежали тяжко хворі під опікою ітеелівця, доктора Павлова»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
680.	*Доктор Пюц*		*«…який сказав Якову, що справа перепустки знаходиться у нього,*	У. Самчук «Чого не гоїть	характеристична;

			Пюца…»	вогонь»	нейтральна
681.	*Домаха*		*«У хаті є ще у нього дві дівчини – Домаха і Меланка»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
682.	*Меланка*		*«У хаті є ще у нього дві дівчини – Домаха і Меланка»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
683.	*Донець*		*«Донець зняв його з груші пікою»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
684.	*Донечка Любця*	маленька цяна Любця	*«У отця-пароха була донечка Любця»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
685.	*Донцов*		*«…брошури американського друку, писання Донцова і Леніна…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
686.	*Донченко*		*«…Тут не Донченком пахне…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
687.	*Донька Алта*		*«…донька Алта нічого не вміла робити…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
688.	*Донька Катрін*	фрау Катрін	*«…і так само ввічливо піднімав капелюха при зустрічах із її донькою Катрін…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
689.	*Донька Оксана*		*«Це наша єдина донька Оксана»*	О. Яворська «На чужих	характеристична;

				вітрах»	нейтральна
690.	*Донька Стефанія*		*«…отець Сиверин давно помер, Зосталась його незаміжня донька Стефанія…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
691.	*Доня Римикова*		*«…колгоспний Афоня Пиндилик збиралися Доню Римикову…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
692.	*Дорош*		*«Де я буду, завжди знатиме Дорош»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
693.	*Дорошенківський полковник Литвиненко*		*«Дорошенківський полковник Литвиненко з нерозлучними кийком та люлькою веде позаду 2-й запорізький полк…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
694.	*Дорошенко*		*«Перед початком чергового засідання Центральної Ради Дорошенко походжав як переможець…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
695.	*Дорошенко*	повстанець з-під самого Ново-Миргорода Дорошенко	*«Що з рештою моїх, що залишились на другому фронті з сотником Пугачем та Дорошенком – не знаю»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
696.	*Дорошенко*	комісар Дорошенко, звірюка Дорошенко	*«В Каневі засів отой звірюка Дорошенко…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна

697.	*Досвідчений військовий Петро*		*«Як досвідченого військового Петра оголосили провідником групи…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна: експресивно-оцінна
698.	*Достоєвський*		*«Ніцше нема…і Достоєвського…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; дейктична
699.	*Доська*	Дозя	*«З переляку Дозька перестала схлипувати…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
700.	*Дося Апілат*	грушівська молода козачка Дося, козачка Дося Апілат	*«У Холодному Яру я зустрічав козачку Досю Апілат, то вона вартувала трьої чоловіків»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
701.	*Дохтірка Катерина*		*«У Княжгородку оповідали, що дохтірка Катерина вдалась у свого тата…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
702.	*Доцент Борис Шліхт*	Борис Ісакович Шліхт	*«Так, доцента Бориса Шліхто, викладача права в Ленінградському університеті…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
703.	*Дочка Ганя*		*«…коло неї ходила дочка Ганя…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
704.	*Дочка вдовиці з Потоків Наталка*		*«…тоді впізнав Йосафат доньку вдовиці з Потоків Наталку…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна

705.	*Дочка Катерина*		*«Троян пригадує, коли тут ще жили тітка Зінька, дядько Корній, їх дочка Катерина…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
706.	*Дочка Ліза*	Ліза Євгенівна Соколовська	*«…прибігла дочка Ліза і сказала, що приїхали якісь чужі люди…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
707.	*Дочка Ляля*	Людмила	*«…що Ляля вже давно не ляля, а справжня Людмила…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
708.	*Дочка Хрося*		*«Незабаром померла дочка Хрося»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
709.	*Д-р. Щурат*		*«Одного разу приїхав до мене д-р Щурат…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
710.	*Др. Голяковський*		*«Дивився то на Лімницьку, то на Голяковського….»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
711.	*Дробот*		*«А ще живуть у моїй пам'яті… Дробот…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
712.	*Дрозд*	товаріщ Дрозд	*«…що «товаріщ Дрозд – ад'ютант 84 кавполка 1 конной арміі»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
713.	*Друг Зимний*		*«Між іншим побував у Горохові у*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

			друга Зимного»	першими»	нейтральна
714.	*Друг Крилач*		*«У цьому була велика заслуга друга Крилача»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
715.	*Друг Лев Мацієвич*		*«Не заходив і на могилу друга Лева Мацієвича…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
716.	*Друг Лютий*		*«Бач, друже Лютий, вони нас таки бояться…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
717.	*Друг Мирон*		*«Загинув ти, друже Мирон…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
718.	*Друг Олександр Кручко*		*«В тому лагері ми розпрощались з другом Олександром Кручко..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
719.	*Друг Плугатар*		*«…а вже виструнчився перед другом Плугатарем…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
720.	*Друг Худоба*		*«При головній брамі загину друг Худоба…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
721.	*Друг Юрко Мишковець*		*«Друг Юрко Мишковець, мій шкільний товариш…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

722.	*Друг Яків з Воркути*		*«Допоміг друг Яків з Воркути…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
723.	*Друг Ящур*	Сергій Андрійович Манько, окружний провідник ОУН Ковельщини	*«Західне Полісся багато завдячує другові Ящурові…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
724.	*Дружина Єлизавета Петрівна*	Лізуня	*«Ну-ну, – втручалася в розмову дружина Єлизавета Петрівна..»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
725.	*Дружина Ірина*	небіжка Ірина	*«…бо небіжка Ірина була м'якою, ніколи мені не перечила…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
726.	*Дружина Йола Яновська*		*«Листи приходять через його нову дружину Йолу Яновську»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
727.	*Дружина Софійка*		*«…і дружина Софійка – тендітне, ніби й не хліборобське створіння…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
728.	*Друкарниця міліції Сіма*		*«…лише друкарниця міліції Сіма трохи не подобалась Вірі»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
729.	*Дуб*		*«— Хто? – розлягається оклик невидимого вартового. — Дуб!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

730.	*Дузінкевич*	перебіжчик Станіслав Дузінкевич	*«…Дузінкевич – польський поліцейський…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
731.	*Дункан*		*«…Дункан, Бернар, Кеплер, кінозвізда чи танцюристка і взагалі щось, як Павлова…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
732.	*Дурний Юзьо*	молодший Федорів син	*«…якщо дурний Юзьо збирається розпочинати молебень біля вчителевої криниці…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; Експресивно-оцінна
733.	*Дуся*	симпатична Дуся, Дузя	*«— Не хочу, не хочу! – запротестувала Дуся»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
734.	*Дуся Коношевич*		*«Дуся Коношевич – із Чернігова…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
735.	*Душенко*		*«Були це Душенко і Хвойко, обидва українці»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
736.	*Д. Фальківський*		*«…за це розстріляли М. Міхновського, Д. Фальківського, М. Хвильового, бо вони «…до безумства любили свою Україну»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
737.	*Дядько Степан*	сусід Чучупаки Степан	*«Стискаючи нервово рушницю, стояв недалеко сусід Чучупаки – дядько Степан, блідий, зі страшним, розлюченим*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

			порглядом»		
738.	*Дядина Гашка*		*«…дядина Гашка поралась коло печі»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
739.	*Дядько Григорій Титаренко*	журналіст Григорій Титаренко, професійний журналіст Титаренко	*«…затявся скласти три зошити докупи і довести справу свого дядька Григорія Титаренка до кінця»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
740.	*Дядько Денис*	громадський чередник	*«Дядько Денис, громадський чередник поважно походжав спереду…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
741.	*Дядько Денис*		*«І взяв він дядька Дениса тим самим, що і Катерину…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
742.	*Дядько Дмитрій*		*«…навіть дядько Дмитрій прислав тільки телеграму…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
743.	*Дядько Йван*		*«Не знаю звідки, а тільки дядько Йван послав мене в Михайлівку переказати…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
744.	*Дядько Остап*		*«Сашко під'їхав до хати дядька Остапа…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
745.	*Дядько Петро*		*«Та воно, дядьку Петре, шнур –*	Ю. Горліс-Горський	характеристична;

			штука хороша»	«Холодний Яр»	нейтральна
746.	*Дядько Петро з Києва*	Рембрандт, Петро Григорович, Петро Мороз	*«…дядько Петро з Києва і …»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
747.	*Дядько Прокіп*		*«Я – дядько Прокіп, давній друг твого татка»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
748.	*Дядько Семен*		*«— Я Деркачеві по тютюн до дядька Семена бігав»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
749.	*Дядько Семен*		*«…одного вечора зайшов до вдови дядько Семен…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
750.	*Дядько Сопрон*	дядько Сопрон з Сибіру,Сопрон Григорович, Сопрон Мороз, «пролетар» Сопрон	*«Та це ж дядько Сопрон, – каже батько»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
751.	*Дядько Степан*		*«— Добридень, дядьку Степане!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
752.	*Дядько Тимоха*		*«Там заскочили до дядька Тимохи…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
753.	*Дядько Хома*		*«…послала до дядька Хоми*	Ю. Степовий «У	характеристична;

			попросити, щоб пустив Мишка коні поганяти…»	Херсонських степах»	нейтральна
754.	*Дядько Юхим*		*«Незабаром з'явився дядько Юхим»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
755.	*Дядюра*		*«Цвітнянські повстанці на чолі з Дядюрою вирішили не пустити мобілізованих із села…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«…його середульший брат Захарко, Дядюра, В'юн, Козуб, Сутяга – десять щасливчиків після вимушеної перерви, нарешті, дістали змогу не лише розім'ятися, але й запастися харчами»	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
756.	*Дядя Петя*		*«За порядком в бані доглядав літній уже чоловік, «дядя Петя»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
757.	*Дяк Гавриїл*		*«…дяк Гавриїл з дячихою і дочкою Раїсою…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
758.	*Дяк Демид*		*«…або дяк Демид, що сорок років читає «Алилуя»…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
759.	*Дяк Нестор*		*«Анелю, я прийшла з Хресної дороги, яку дяк Нестор відправив*	О. Яворська «На чужих	характеристична;

			у капличці біля церкви»	вітрах»	нейтральна
760.	*Дяков*	Василь Дяков, командир 2-го полку, уралець Василь Дяков, росіянин	*«…Дяков одрізав їй праву грудь, – десь він читав, що саме так робили амазонки, аби цицька не заважала стріляти з лука»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
761.	*Дяков*		*«Маю зв'язок із загонами Струка, Ангела, Дякова»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
762.	*Дяченко*	«батько» чорношличників, полковник Дяченко	*«В дивізійному звіті знаходимо згадку про важке поранення «батька чорношличників – полковника Дяченка»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
		полковник Дяченко	*«…командарм М. Омельянович-Павленко, полк. Дяченко, Рибачук та інші знайомі і незнайомі старшини»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
763.	*Дяченко Петро із Стеблова*		*«…як він каже, сотню Дяченка Павла із Стеблова..»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
764.	*Е. Кох*		*«…на чолі з Е. Кохом»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
765.	*Е. Рачинський*	міністр закордонних справ, президент РП в еміграції	*«Е. Рачинський, міністр закордонних справ…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

766.	*Езраха*		*«…ми будуємо газові камери і фабрикуємо священномучеників на взір Езраха, Місаха й Авденаго…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
767.	*Еней*	парубок Еней	*«Еней був парубок моторний…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
768.	*Еней*	Петро Олійник	*«Вони виїхали до Енея»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
769.	*Енкаведист з Великої України Сашко Козаченко*	сержант Козаченко	*«…що її Сашко, той Козаченко в кубанці, геть озвірів від засідок…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
770.	*Есбіст Хтось*		*«Есбіст Хтось теж брав юнацькі руки в свої долоні…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
771.	*Єва*	Євка, Горішня Євка	*«…золотокосе дівча з Горішнього хутора, яке мало біблійне, незвичне як для Горопах ім'я – Єва…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
772.	*Єва*	пані Єва	*«Мене звуть Євою»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
773.	*Єва Єжанська*	пані Єва Єжанська, вчителька Єва Єжанська	*«Вчителька пані Єва Єжанська веліла моє писання прочитати уголос перед цілим класом»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна

774.	*Євген Васильович Соколовський*		*«Євген Васильович Соколовський сторожував колгоспний садок…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
775.	*Євген Грицяк*		*«Був і Євген Грицяк,що керував страйком у «4-му»….»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
776.	*Євген Коновалець*	провідник Євген Коновалець	*«Січові Стрільці, що воювали під проводом Євгена Коновальця…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
		Полковник Євген Коновалець	*«..з насупленим гострим зором – стояв меткий ц.к. армії полковник Євген Коновалець…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
		сотник січовиків Євген Коновалець, Командир галицької відбірної сотні Євген Коновалець, пан Коновалець	*«…і сотника січових стрільців Андрія Мельника та Євгена Коновальця…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
777.	*Євген Овчарук*		*«…вона втекла за кордон з партизанським відділом Євгена Овчарука..»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
778.	*Євген Стахів*		*«Мова про Євгена Стахіва»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
779.	*Євген Харлампійович*		*«Син Євгена Харлампійовича?»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

780.	*Євгенія Бош – комісар другого військового корпусу*		*«Одна із керівників київських більшовиків Євгенія Бош є комісаром другого військового корпусу…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
781.	*Євка*	Євця Марчукова	*«…Євка, в якої осліпла дочка…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
782.	*Єврейки-вихрестки Соломея і Руфіна*	Шимонова Соломея, жирівка вихреста з Іспаса, зв'язкова Сальомея, зв'язкова жировка Сальомея, іспанські вихрести Сальомея й Руфіна	*«…придивлявся до облич двох єврейок-вихресток, Сальомеї і Руфіни…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
783.	*Єлизавета Олексіївна*	вчителька Ліза, учителька Ліза Воронова, товариш Воронова	*«Директор наш мені каже: ви, Єлизавето Олексіївно, мерзнете – ви і вибивайте дрова»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
784.	*Єпископ Мстислав*	єпископ Мстислав Скрипник	*«Я геть усе витратив: на мантію для єпископа Мстислава….»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
785.	*Єрмоленко*	професор Єрмоленко, Лев Павлович	*«…зате несподівано вгледів університетського професора Єрмоленка…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
786.	*Жаботинський*	лагерні бандюги	*«Всі лагерні бандюги – Бараньчик,*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

			Фіногенов, Собєсяк, Попандопало, Жаботинський – сиділи тихо…»	першими»	нейтральна
787.	*Жельман Штудер*	корчмар Жельман	*«Був собі, жив собі корчмар на ім'я Жельман Штудер»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
788.	*Жив'юки*		*«…виїхали Довбенки, виїхали Жив'юки…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
789.	*Животовський*		*«У нас повно Махнівців, уже зарубали Ярового, Животовського…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
790.	*Жид Гершко*		*«Навіть міцна паленка, куплена в жида Гершка, не допомагала»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
791.	*Жид Міхайлов*		*«Головував жид Міхайлов»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
792.	*Житкевич*	контррозвідка Житкевича, заспаний Житкевич	*«…яких передавали до контррозвідки Жидкевича…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
		єлисаветський смертник, старшина Блакитного Житкевич	*«— Тут, братику, ще один єлисаветський смертник є – Житкевич…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
793.	*Жінка Аліса*		*« Але одного разу його кохана*	У. Самчук «Чого не гоїть	характеристична;

			Аліса завагітніла»	вогонь»	нейтральна
794.	*Жона Марія*		*«..сестри моєї Катерини – доньки від своєї першої жони Марії…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
795.	*Жуйвода*	Макіївський отаман Жуйвода	*«Четверо його синів воювали у Макіївського отамана Жуйводи»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
796.	*Жук*	Жук-холодноярець	*«—… Верни-дуб! Оробко! Жук!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
797.	*Журналіст Ярослав Шав'як*		*«Про цей період його життя зберігся спомин письменника Остапа Тарнавського ,якого журналіст Ярослав Шав'як вирішив познайомити з Горлісом-Горським»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
798.	*Заболотний*		*«В Подільській губернії бродили банди…Заболотного…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
799.	*Завалов*	майор ен-ка-ве-де Завалов	*«Він тепер знову майор ен-ка-ве-де Завалов»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
800.	*Завідувач столярні Баувер*		*«…й він замовив у завідувача столярні, Баувера…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

801.	*Завірюха*	начальник штабу Завірюха, сотник Завірюха, заступник Завірюха, агент Терещенко-Завірюха, запроданець Завірюха	*«… що з ним хочуть зустрітися полковник Гамалій та сотник Завірюха»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
802.	*Загородний*	командир Загородний	*«Такої думки, як виявилось згодом, тримались і інші командири – …Залізняк, Заболотний, Загородний та інші»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
		отаман Загородній	*«— Їдь… Одвідай Загороднього…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		Отаман Завгородній, Загородній	*«Отаман Завгородній зі своєю групою розпочав перемарші, шукаючи шляхів переходу до Польщі чи Румунії»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
803.	*Задояний Яків*		*«З села Цибулів:…Задояний Яків…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
804.	*Заєць*	полковник Заєць, григор'ївський полковник Заєць	*«…залишив для охорони в тилу, свого полковника Зайця з бронепотягом»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
805.	*Закорко*		*«Максимчук підійшов до ліжка Закорка»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна

806.	*Залізничний сторож Якименко*		*«…до мене підсів Добровольський і мовчки показав на залізничного сторожа Якименка»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
807.	*Залозниченко*		*«Грала міська оркестра під керівництвом Залозниченка»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
808.	*Запорожець*	бувший холодноярець	*«Через пару днів повернувся із села Соловій і заявив, що тільки що застрелив бувшого холодноярця Запорожця, який залишився був з більшовиками…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
809.	*Заруба*	швець Заруба, знаний п’яниця Заруба	*«У сутерені того самого будинку жив знаний п’яниця, швець Заруба…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
810.	*Зарудний*		*«…Миронового сусіда Зарудного…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
811.	*Заступник головного інженера А. Лєрнер*		*«…заступником головного інженера А. Лєрнер, колишній в’язень…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
812.	*Заступник Іванов*	москаль з борідкою Іванов, товариш Іванов	*«…його заступник Іванов…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
813.	*Заступник командувача фронтом із тилового*		*«Заступник командувача фронтом із тилового забезпечення генерал Телятніков*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

	забезпечення генерал Телятніков		*ким вам доводиться?»*		
814.	*Заступник начальника Камінський*	поляк Камінський	*«…у повітовому ГПУ був заступником начальника поляк Камінський»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
815.	*Захарко*	газда Захарко	*«Коли я був молодим, хлоп на ім'я Захарко одного вечора…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
816.	*Захарко*		*«— Здоров, Захарко!»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
817.	*Захарко Момот*	середульший брат Захарко	*«…його середульший брат Захарко, Дядюра, В'юн, Козуб, Сутяга – десять щасливчиків після вимушеної перерви, нарешті, дістали змогу не лише розім'ятися, але й запастися харчами»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
818.	*Заяць*	начальник господарськоїх частини Заяць, запеклий соціаль-демократ, друг і приятель голови повстанського комітету Дігтяра-	*«Прийшов…Заяць…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

		Хоменка			
819.	*Заячківський*	Андрій Заячківський	*«Приходять Заячківський, Зубатий, налазять до канцелярії всі ті провідники…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна
820.	*Збідніла графиня Данута Ястребінська*		*«…якась бабуся Яніна, котра змалку виросла при дворі збіднілої графині Данути Ястребінської в Княжгородку…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
821.	*Зв'язкова Оленка*	зв'язкова Оленка-Орися Орищук	*«…з глибини мокрої студеної темряви виринула спершу зв'язкова Оленка…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
822.	*Зв'язковий Балей*		*«…в найтемнішій глибині Язвин стоїть зв'язковий Балей на стійці і чекає на явку...»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
823.	*Здзярський*	присадкуватий секретар магістрату Здзярський	*«А вже найбільш нетерпляче кидав свій погляд до мовчазного гурта, в якому стояли Пакосць і Здзярський…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
824.	*Здивована Єреміїха*		*«Здивована Єреміїха підняла замотану голову…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
825.	*Зелений*		*«В 1917–21 роках такі отаманчики як Григор'їв, Волох, Зелений, Божко, Говоров та безліч*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

			інших, які ніби тоже боролись за Україну…»		
826.	*Зеленчук*		*«Зеленчук здалека махнув рукою»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
827.	*Зельман*	дядько Зельман з Вінніпегу	*« Ось, наприклад, цей мій дядько Зельман з Вінніпегу»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
828.	*Землевласник Лупенко*		*«До землевласників Лупенка…. вислали делегацію…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
829.	*Землевласник Ткач*		*«До землевласників Лупенка і Ткача вислала делегацію…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
830.	*Земляк Терещенко*		*«Серед міністрів хіба що ваш земляк Терещенко на рівні…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
831.	*Зеник*		*«Зеникзник відразу, як тільки-но перейшов кладку...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
832.	*Зеник Богуш*		*«…здивовано схопився за груди Зеник Богуш…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
833.	*Зеник Жижка*		*«Зеник Жижка наспівував собі під ніс найдовшу стрілецьку пісню…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

834.	*Зенон Конюшка*		*«А Любця вийшла заміж за студента медицини Зенона Конюшка…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
835.	*Зенон Косак*		*«…але не для організаторів Карпатської Січі Михайло Колодзінського-«Гузара» та Зенона Косака…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
836.	*Зенон Пеленський*		*«Носили ж до староства усне донесення Остап Луцький і Зенон Пеленський…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	нейтральна
837.	*Зіна*		*«Приклав шаблю до грудей нашій Зіні, що впала поруч мене»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
838.	*Зінченко*		*«Там вони всі – і Зінченко, і Бабенко, і Осадчий, і Пилипенко, і Моргуліс-Зінченко – цілими ночами курять, п'ють…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
839.	*Зінька*		*«…а Зіньці, хоч вона ще не вибилася в дівки, буде фізіономія комполку»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
840.	*Зінько*	наймолодший Онисимів син Зінько	*«…і серед них був наймолодший Онисимів син Зінько»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
841.	*Злочинець Бубнов*		*«…розповів, що і йому злочинці*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

			Чернов і Бубнов знайомі…»	першими»	нейтральна
842.	*Злочинець Чернов*	майор Чернов	*«…розповів, що і йому злочинці Чернов і Бубнов знайомі…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
843.	*Знаменитий хірург Михайло Руденський*		*«…на руках лікарів домовина з тілом знаменитого хірурга Михайла Руденського…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
844.	*Золотарьов*	комендант большевицької частини	*«…де я лежав у межу з ліжком Золотарьова – коменданта большевицької частини…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
845.	*Зорге*		*«Діяв в Японії, звався Зорге…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
846.	*Зося*		*«Він мав доньку, Зосю, яка влюбилася в простого хлопця…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
847.	*Зося*	сестра Зося, Зосенька, панна Зося, панна Зосенька, Зося Лімницька	*«За все була для нього нагородою сестра Зося»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
848.	*Зося Лімницька*	Зосенька, панна Зося, пані Лімницька	*«І враз зі всіма схвилювалось серце Зосі Лімницької»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна

849.	*Зубатий*		*«Приходять Заячківський, Зубатий, налазять до канцелярії всі ті провідники…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна; інформативно-оцінна
850.	*Зять Павло*		*«Троян пригадує, коли тут ще жили тітка Зінька, дядько Корній, їх дочка Катерина, їх зять Павло»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
851.	*І. Курченко*	командир Курченко	*«Керував цими підпільниками Скирда та І. Курченко»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
852.	*І. Місечко*		*«…провів кілька годин, розмовляючи з Я. Гарасименком, І. Місечком та Я. Скаб-Івгою. Що з ними? Яка доля Апостола?*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
853.	*І. Скоп'юк*		*«…слідчу справу І. Скоп'ка ми знайшли..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
854.	*І. Вакуленко*		*«Місцева міліція на чолі з Ф. Екчуйком та І. Вакуленком…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
855.	*Іван*	Іван з-під гори	*«Згодився з Іваном з-під гори – поїхати через ліс до Грушківки»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
856.	*Іван*	Івась, Охримів Іван, Іван Охрімовий, Іванчик	*«— Зі села Прилісся, ваше високородіє, – відповів Іван»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; нейтральна

857.	*Іван Шуренок*	«козак»	*«Командири цих «козаків» Калістрат Гелевей та Іван Шуренок пішли на нечуване нахабство»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
858.	*Іван Андрусяк*		*«— Андрусяк… Іван»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	нейтральна
859.	*Іван Багряний*		*«В Ульмі вже творив своє середовище Іван Багряний»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
860.	*Іван Бардась*		*«Серед «нових» були Степан Новак та Іван Бардась, обоє ще повні оптимізму»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
861.	*Іван Бойчук*		*«…Іван Бойчук, людина нібито розумна і статечна…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
862.	*Іван Борисов*	шахтар-забійник	*«…чудово співав Іван Борисов, шахтар-забійник»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
863.	*Іван Бригіда*		*«…під керівництвом відомого фахівця Івана Бригіди три дні і три ночі димів і бурився «куб»…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
864.	*Іван Вишенський*		*«— Допустимо, я маю про Вишенського свою думку...*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
865.	*Іван Вовчук*	професор Іван Вовчук, довірений у	*«Хтось порадив звернутись до проф. Івана Вовчука, що був тоді*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного	характеристична;

		Бандери	*довіреним у Бандери…»*	Яру»	нейтральна
866.	*Іван Голота*	начальник міліції Іван Голота	*«Звяжешся з Телепином, де начальниколм міліції Іван Голота – наша людина»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
867.	*Іван Гонта*		*«Сам блаженний ігумен Мельхиседек, Іван Гонта й Максим Залізняк у чернечому підряснику…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
868.	*Іван Горобей*	«ліва рука отаманші»	*«Більшість з них воювали ще з Лесиком – Пилип Золотаренко, Семен Германчук, Іван Горобей, Оверко Лапай, Степан Помпа, Саків Галдун…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
869.	*Іван Гупало*		*«Надвечір Гупало заховав у грабині двадцять козаків напоготівлі (серед них були і його рідні брати Іван та Степан)…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
870.	*Іван Джус*	есбіст Опришко	*«— Нема й не було серед моїх знайомих людей на прізвище Джус»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
871.	*Іван Дідушко*	Йван Дідушко	*«…а Йван Дідушко, примчавшись на похорон зі Львова…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
872.	*Іван Драбатий*	інженер Драбатий	*«…Та моїми приятелями – Борисом Ржепецьким, Іваном*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного	характеристична;

			Драбатим, Іваном Крамаренком, Володимиром Буткевичем, Антоном Гулем та іншими, ризикуючи своїми підписами, внесли прохання за моє звільнення»	Яру»	нейтральна
873.	*Іван Захарчук*		*«…Іван Захарчук виїхав разом з коломийськими…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
874.	*Іван Звенигородський*		*«Іван Звенигородський – зі Звенигородщини, навчаюсь в політехнічному»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
875.	*Іван Іванович*		*«Більше розпитував той, що називався Іваном Івановичем…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
876.	*Іван Іванюк з Вінниці*		*«…з розповіді Івана Іванюка з Вінниці…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
877.	*Іван Калиниченко*		*«…а біля нього на лавах кілька своїх – Проць та Мацько, та Іван Калиниченко, та обидва Галущенки»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
878.	*Іван Компанієць*	сотник кінної сотні, сотник Компанієць	*«Я – Іван Компанієць – сотник кінної сотні»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
879.	*Іван Крамаренко*		*«…Та моїми приятелями – Борисом Ржепецьким, Іваном*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного	характеристична;

			Драбатим, Іваном Крамаренком, Володимиром Буткевичем, Антоном Гулем та іншими, ризикуючи своїми підписами, внесли прохання за моє звільнення»	Яру»	нейтральна
880.	*Іван Криницький*	Швець	*«…її батько Іван Криницький, по-вуличному Швець, продав свої п'ять десятин…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
881.	*Іван Крук*	сотник Іаван Крук	*«— Крук, Іван Крук, – нагадав сотник»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
882.	*Іван Курченко*	Ів. Курченко, яничар Курченко	*«…начальником Воєнкомату гнучкошиєнко з Еграднівки Іван Курченко»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
883.	*Іван Лимар*		*«Штав і командир містилися в хаті Івана Лимаря…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
884.	*Іван Мазепа*	гетьман Мазепа, славетний Іван Мазепа, хоробрий вояк, зразковий державний муж	*«…Блакитний готує і виголошує запальні реферати про Богдана Хмельницького, про славетного Івана Мазепу…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
885.	*Іван Мандзюк із Коломиї*		*«А ще живуть у моїй пам'яті…Іван Мандзюк із Коломиї…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна

886.	*Іван Мороз*	Іван Григорович, брат Іван, син Іван, Івасик, Іванчик, Івась	*«Пам'ятай, що твій батько Іван Мороз також тут учився»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
887.	*Іван Ожога*	викладач гімназії Іван Ожога	*«…викладача гімназії Івана Ожогу, який взяв «вину» своєї молодої дружини на себе…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
888.	*Іван Петров*	брат Іван, червоний командир	*«Ні, вони не знають командира Івана Петрова…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
889.	*Іван Петрович Слободян*		*«…тільки Іван Слободян заклято й страшно мовчав…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
890.	*Іван Процент*	селянин Іван	*«Там у селянина Івана Процента… украли коня…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
891.	*Іван Тиктор*		*«У Львові, в Івана Тиктора, видавця, найнявся розвозити книжки…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
892.	*Іван Тимофійович*		*«…назвався Іваном Тимофійовичем і заявив, що він працюватиме директором школи…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
893.	*Іван Турчин*		*«Першими, які хоробро дали бандитам опір, був Ілля Бобков та*	С. Семенюк «І гинули	нейтральна

			Іван Турчин»	першими»	
894.	*Іван Федоров*		*«…Федоров, який походив з Москви і втік звідти…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
895.	*Іван Франко*		*«А ввечері приніс Лідусі казку Івана Франка «Лис Микита»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
			«На одному з них літає син самого Івана Франка»	В. Шкляр «Маруся»	
		Франко	*«…та й Франка нема…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	
			«Портрети Шевченка і Франка дивилися з передньої, біленої вапном стіни»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
896.	*Іван Царенко*	Іван-казковий	*«…біля нього справа й зліва Царенко, Залізняк…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
897.	*Іван Чопей з Хуста*		*«Іван Чопей з Хуста, – почув у відповідь»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
898.	*Іван Чубан-Добровольський*	капітан лейб-гвардії Добровольський	*«Розповім про Івана Чубана-Добровольського…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
899.	*Іван Чучупака*	наймолодший Іван Чучупака	*«Олекса і наймолодший Іван Чучупаки – теж були в сотні»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

900.	*Іван Шевчук*		*«Хмара видав підпільників Петра Цимбалюка, Степана Пиріжка, Івана Шевчука, Григораша та вчителя Джуса»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
901.	*Іваниха*		*«..ходжу хата від хати, як старець з торбиною, і прошу: візьміть, Іванихо..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
902.	*Іванів*		*«…поруч розбивали кольбами голови мертвих мертвих Яблунівського та Іваніва…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	нейтральна
903.	*Іванко Семенюк*		*«Прошу, Іванку Семенюк, встань та розкажи, що значить для тебе...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
904.	*Іванна Пшепюрська*		*«Серед нас є: Яків Ващук, Іванна Пшепюрська, Пантелеймон Лахнюк-Бондарчук…Попко Грінченко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
905.	*Іванов*		*«— Який це Іванов?»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
906.	*Іванченко Онуфрій*		*«…он Іванченко Онуфрій вже тиждень лежить на животі…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
907.	*Іванюк*		*«— Даремно заперечуєте, Іванюк уже признався…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна

908.	*Іванюки*		*«...десятники, четарі, усі ці звичні Іванюки, Василюки, Семигени, Коритки, Косачі, Гриби немовби оживали...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
909.	*Івасик*	маленький Ясуньо, Смолярів Іванко	*«Вони мене по селі водили з Івасиком на руках…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
910.	*Івасик*	малий Івасик, барчистий комсомолець	*«Вглядаюся в обличчя, щоб відшукати в ньому риси малого Івасика»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
911.	*Івась*	сирота вбитого холодноярця, «найстарший» козак бригади	*«…Івась та Петрусь – сироти по вбитих холодноярцях»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
912.	*Івась*	бідний Івась	*«Івасем звався»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
913.	*Ігнат Колодій*	гробар Ігнат, псевдо Рись	*«…Ігнат Колодій сказав»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
914.	*Ігор Чорний*		*«Я з Ігорем Чорним цілий час крутимось навколо собору…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
915.	*Ігумен Данило*		*«Навколо голови черця ізограф написав: «Се ігумен Данило»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна

916.	*Ігумен Мельхіседек*		*«Ігумен Мельхіседек, горячо помолившись , благословив ножі і шаблі на пролиття рік людських сліз і крові…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
917.	*Ігуменя Рафаїла*	матушка Рафаїла	*«А також ігуменя Рафаїла»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
918.	*Ілля*		*«Ілля запечатує воду»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
919.	*Ілля*		*«— На селі, знаєш, комунари ще на Іллю батюшку вбили»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
920.	*Ілля Бобков*		*«Першими, які хоробро дали бандитам опір, був Ілля Бобков та Іван Турчин»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
921.	*Ілько*		*«До ранку мене Ілько забере»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
922.	*Ілько*		*«— А от може! І це так і є! Хоч вір, хоч не вір! Пригадуєш: Хведір, Ілько, Макар…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
923.	*Ілько Гладун*		*«…що секретар сільради Ілько Гладун, фронтовик із тутешніх молодих газдів..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
924.	*Ілько Данищуковий*		*«…схоже на Ілька Данищукового,*	Р. Федорів «Єрусалим на	характеристична

			повішеного торік на сухій вербі…»	горах»	
925.	*Ілько Дебелий*		*«З ним прибув також Ілько Дебелий…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; інформаційно-оцінна
926.	*Ілько Димаренко*	якийсь Димар, колишній прапорщик царської армії, повний Георгіївський кавалер	*«…сам себе називав козаком із сотні якогось Димаря»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
927.	*Ілько Кривий*		*«…старий Ілько Кривий трубів у мисливський ріжок…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
928.	*Ілько Недавній*	поважний господар Ілько Недавній	*«…як і Миколи – єдиного сина Ілька Недавнього…»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
929.	*Ілько Федорів*		*«Ілько Федорів навіть радів з цього приводу»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
930.	*Ілько Шкуляк*		*«…Ілько Шкуляк тимчасом осідлав коня»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
931.	*Ільницький*		*«…усіх, у кого прізвище закінчується на -ський (…Ільницький)»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна

932.	*Ільченко*	член ревкому Ільченко,член-секретар суду Ільченко	*«Члени ревкому, українці, Ільченко, Сатана, Хвещук, – прислали до нас листа…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
933.	*Ілля Муромець*		*«…народ пам'ятає, пісні про них складає – …, а ще раніше – Добриня, Ілля Муромець…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
934.	*Інженер Абрам Зайдель*		*«…прорабом є мій знайомий, інженер Абрам Зайдель…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
935.	*Інженер Бондаренко*		*«…головним енергетиком був інженер Бондаренко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
936.	*Інженер Вальц*		*«…а будови БОФу – інженер Вальц…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
937.	*Інженер Кляченко*		*«Серед нас був інженер Кляченко, дуже цікава постать…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
938.	*Інженер Корнило Сербинський*		*«…он несуть інженера Корнила Сербинського…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
939.	*Інженер Майоров*		*«На цементному заводі інженер Майоров…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

940.	*Інженер Ніжинський*		*«…влаштуватись робітником у геодезійній групі інженера Ніжинського…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
941.	*Інженер Омельчук з села Ситниці*		*«… можна сказати словами інженера Омельчука з села Ситниці…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
942.	*Інженер Павельєв*		*«…прийшли сюди майстер М. Путько та інженер Павельев»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
943.	*Інженер Тимошенко*		*«…інженера Тимошенка ….»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
944.	*Інокентій Свистун – кличка Кеша*	колишній старший сержант Свистун	*«…Інокентій Свистун, до якого, попри промовисте прізвище, приліпилась простенька кличка Кеша…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; Інформаційно-оцінна
945.	*Інструктор Марко*	ідеологічний інструктор Марко	*«— Ва-аньки! Брату-у-ушки! – заспівав такий Марко, що був розвідачем і перший їх побачив»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
946.	*Інформатор Реут*		*«Інформатор Реут»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
947.	*Ірина Юрківна*		*«…зовсім не тому, що я пам’ятав Ірину Юрківну…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна

948.	*Італієць Ліва*	купець Ліва	*«Купець Ліва прибився до горбулева з далекої Італії…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
949.	*Ітеелівець Білий*		*«Наступного дня ітеелівець Білий приніс нам «Правду»…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
950.	*Ітеелівець Омельчук*		*«…працював із вироком 10 років ув'язнення ітеелівець Омельчук…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
951.	*Їжак*		*«…сам бачив як упав підкошений кулеметною чергою Маковій, потім Їжак, за ним Добривечір…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	Інформаційно-оцінна
952.	*Їжакевич*		*«Є тут Сєров, Їжакевич, Красіцький»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
953.	*Йван*	Йван Слободян	*«…Йване Слободяне, ціле життя тоту науку від цілого світу й від самого себе приховував…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
954.	*Йван Грива*		*«…вони лише здвигали плечима й кивали на Йвана Гриву…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
955.	*Йван Сиверенький*		*«Найстаршу Теодозію видали за Йвана Сиверенького, що кривуляв на праву ногу»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
956.	*Йван Терпелюк*		*«Йвана Терпелюка навіть судили за намір нібито когось там із*	Р. Федорів «Єрусалим на	характеристична;

			вождів карикатурно намалювати...»	горах»	нейтральна
957.	*Йванко Гуків*		*«…а Йванко Гуків, що сидів у кожному класі по два роки…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
958.	*Йов Кондзелевич*		*«…задовго до Йова Кондзелевича, відкрив для себе глибини переживань людини…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
959.	*Йоргенс*		*«Панові Г. Йоргенсові! Секретно!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
960.	*Йосафатова мама Юстина*		*«…Йосафатова мама Юстина сиділа на присьбі…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
961.	*Йосип*		*«…Дмитро та Йосип вибігли з хати й гладили долонями поліровану дивовижу…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
962.	*Йосип Дровиняк*	Дровиняк	*«Йосип Дровиняк розродився повістю про Леніна…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
963.	*Йосип Кобацький*		*«..більше за всіх фудулився Йосип Кобацький…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
964.	*Йосип Оробко*	галичанин Йосип, Січовий стрілець Йосип	*«Заходять два хлопці в австрійських куртках – як виявляється – Січові Стрільці: Йосип Оробко та Микола*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

			Гуцуляк»		
965.	*Йосип Панфілко*		*«Опівночі зібрались на Кудрявці у хаті Йосипа Панфілки»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
966.	*Йосип Свіжак*		*«…і побрела до оселі Йосипа Свіжака, у якій світилося»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
967.	*Йосипова жінка Марта*		*«…притулилась чолом до вікна Йосипова жінка Марта»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
968.	*Каганович*		*«Де нема радянської влади зі Сталіним і Кагановичем…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
969.	*Кайдаш*	Грицько Максим'юк з Боголюб	*«…застрілив у Піддубцях Кайдаша…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
970.	*Кайзер Вільгельм*		*«А трохи згодом: «Немецкий пролетариат сверг кайзера Вильгельма»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
971.	*Калабух*		*«То був колишній підхорунжий Таманського полку, палкий приклонник кубанських самостійників Калабуха та Рябовола, служив в білих, потім попав до червоних»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна

972.	*Калабухов*		*«…про Рябовола, Калабухова ,але все пішло прахом»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
973.	*Калачов*		*«…що з ним троє інших спеців цього діла – Калачов, Самойлов і якийсь Дармограй…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
974.	*Каленик*		*«..знала, що не так як Каленик, як вона всім тим чортам служить…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
975.	*Каленик Груша*	редактор газети «Червоний Жовтень» Каленик Груша	*«Мабуть, це й був кореспондент, якщо не редактор, газети «Червоний Жовтень» Каленик Груша»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
976.	*Каленик Хмель*		*«…Каленик Хмель дістав записку..»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
977.	*Калина*	сторожиха Калина	*«Калино! Чай…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
978.	*Калінін*	всеросійський староста тов. Калінін	*«…сам Калінін прибув у найбільшу повстанську округу…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«Пропоную послати вітальні телеграми Сталіну, Калініну,… Чубарю, Балицькому»	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
979.	*Калістрат Гелевей*		*«Командири цих «козаків»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна

			Калістрат Гелевей та Іван Шуренок пішли на нечуване нахабство»		
980.	*Калязін*	Дмитро Петрович Калязін	*«У тому першому листі Дмитро Петрович Калязін нічого аж такого важливого не писав»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
981.	*Каменяк*		*«…разом з Каменякою та Комаровим повстання на Петлюру в Здолбунові водили…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
982.	*Кандор*	Кость Кандор, старий Кандор	*«— А де наш Кандор? – запитався Іван»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
983.	*Канонік Чарноцький*		*«Тільки як стала вже коло дверей, що вели до мешкання каноніка Чарноцького…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
984.	*Кант*		*«Дали Канта, Фіхте, Маркса, Гегеля, а не потрапимо розмовляти з українськими мужиками, які простягають до нас руки…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
985.	*Кападокія Сисоївна*		*«Була там пані, яку ми звали Кападокія Сисоївна»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
986.	*Капітан Болідов-*	стрілець УНС Степан Боліда, енкаведист	*«Капітан Болідов-«Буркут»*	Р. Іваничук «Рев оленів	характеристична;

	«Буркут»	Болідов, лже-Болідов		нарозвидні»	нейтральна
987.	*Капітан Бородін*	«кум»	*«Оперативна частина табору і навіть сам особисто «кум» – капітан Бородін, повинні бути в курсі…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
988.	*Капітан Бубнов*		*«Був це капітан Бубнов»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
989.	*Капітан Бурлаков*	льотчик Бурлаков	*«Льотчик, капітан Бурлаков, як тепер пам'ятаю»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
990.	*Капітан КГБ Кулик*		*«…капітан КГБ Кулик, земляк…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
991.	*Капітан МГБ Жмихов*		*«Начальником лагера був капітан МГБ Жмихов..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
992.	*Капітан Нікіфоров*		*«…капітан Нікіфоров бігав попід вагонами і кричав…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
993.	*Капітан Пшор*		*«..офіцер на ім'я Пшор – капітан, що довгий час перебував у Азії...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
994.	*Капітан Рудольф Ерліх*	Рудольф Ерліх	*«…гестапівський капітан Рудольф Ерліх з невеликою*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна

			командою…»		
995.	*Капітан Стефан*		*«Капітан Стефан з котрогось відділку АК…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
996.	*Капітан Ташкент*	Мір Алієв	*«Командиром узбеків був капітан Ташкент – Мір Алієв…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
997.	*Капула*	касир Капула	*«Касир Капула швидко приніс брезентову торбу із грішми»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
998.	*Карась*	«права рука»	*«…а Гризло з Карасем, що був його правою рукою, взялися за суспільно-громадську і політичну роботу по селах…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
999.	*Карл Гофман*	отаман Гофман, австрійський офіцер-романтик	*«…віддав честь бригадному штабу й отаман Гофман, кинувши руку «під дашок», весело підморгнув…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1000.	*Кармелюк*		*«…старезні іржаві пута, що їх, мабуть, носив ще Кармелюк»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
1001.	*Кароль Шиманський*	поляк-перебіжчик з околиць Копичинець Кароль Шиманський, поляк Кароль Шиманський,	*«…туди кинули поляка-перебіжчика з околиць Копичинець Кароля Шиманського…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна

		«Кирил»			
1002.	*Катерина*	Григорова жінка Катерина, Катерина Львівна	*«…особливо стриєчний брат покійної Григорової жінки Катерини – Микита Боровик зі своєю дочкою Наталкою»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1003.	*Катерина*	красуня Катерина, дочка Катерина	*«І там на ярмарку він побачив і покохав дівчину з Ліпляви на ім'я Катерина»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1004.	*Катерина Велика*		*«Що скаже великий гетьман Хмельницький? Що скаже Петро Великий, Катерина Велика?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1005.	*Катерина Ковальчукова*		*«Хіба Катерина Ковальчукова не збиралася подати на нього в суд...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1006.	*Катерина Онищенко*	громадянка Онищенко	*«…розглянув у закритому засіданні справу громадян Андрія та Катерини Онищенків…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1007.	*Катерина Юрчишина*		*«…за ними летіла Катерина Юрчишина…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1008.	*Катеринкар Базилій*		*«…ото лишень катеринкар Базилій…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
1009.	*Каторжанин*		*«У лагері був каторжанин*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

	Кайдаш		*Кайдаш…»*	першими»	нейтральна
1010.	*Каторжанин-друг Василь Мірчук*	колишній районний провідник юнацтва Василь Мірчук	*«…нас зустріли «тутейші» каторжани-друзі – Данило Шумук, Василь Мірчук»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1011.	*Каторжанин-друг Данило Шумук*		*«…нас зустріли «тутейші» каторжани-друзі – Данило Шумук, Василь Мірчук»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1012.	*Каторжник Давидов*		*«Тут працював каторжник Давидов…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1013.	*Каторжник Ростислав Кундуш*		*«Серед нас був каторжник Ростислав Кундуш…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1014.	*Катря*	новий отаман Чорноліського полку Катря, «сестра милосердна», стара знайома «батька»	*«По дорозі до хати, чорноліський полковник оповів, що Катря ватажкувала раніше в невеличкому загоні на Лівобережжі»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1015.	*Катя*	сестра Катя	*«Це ж твоя келія була, Катю?»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1016.	*Кащенко*		*«..Кащенка начитався! – презирство було в його крутих, як капиця, словах»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна

1017.	*Кваша*	місцевий повстанський ватажок Кваша	*«За провідника має бути місцевий повстанський ватажок Кваша…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1018.	*Квашенко*		*«Соколова прогнали, прийшов Квашенко»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1019.	*Квітка*		*«Коли заснув, приснилася Квітка…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	Інформаційно-оцінна
1020.	*Кельманова Зоська*		*«Кельманова Зоська – свашка»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1021.	*Кемський*	адвокат-поляк Кемський	*«Одного разу адвокат-поляк Кемський запросив мене у Варшаві на сніданок…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1022.	*Кеплер*		*«…Дункан, Бернар, Кеплер, кінозвізда чи танцюристка і взагалі щось, як Павлова…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1023.	*Керенський*		*«В Петрограді зформувалось «Врємєнноє правітєльство» на чолі з Керенським»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
			«Обережно почали писати про перші компроміси, що їх почали досягати уряд Керенського…»	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
			«Я тільки чую Керенський….	У. Самчук «Морозів	

			Грушевський…»	хутір»	
1024.	*Київський жид Фіма Салганік*		*«Роздобувши за допомогою київської наглядачки й київського жида Фіми Салганіка….трохи потрібного одягу…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1025.	*Київський прокурор Чебакін*		*«Ось примірник із підписами… київського прокурора Чебакіна…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1026.	*Кий, Щек, Хорив*	три брати	*«Сюди ж приплили Дніпром три брати – Кий, Щек і Хорив»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
		Кий, Щек, Хорив, Либідь	*«…а Київ – Кий, Щек і Хорив з сестрою Либідь..»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
		Кий, Щий, Хорив, сестра Либідь	*«…і це вже не буде Кий, Щек і Хорив із своєю сестрою Либіддю…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
1027.	*Килина*	жінка Опанасова, тітка Килина, принишкла Килина	*«Тітка Килина виставила на стіл штоф міцного самогону…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1028.	*Килина Мазуриха*		*«…й подався протоптаною стежкою на Царину до Калини Мазурихи, в якої мешкав»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична; нейтральна
1029.	*Киля*	бабуня Киля, Санькова бабуня	*«Їхній кулемет затрочив тихіше, ніж швейна машинка Санькової*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

			бабуні Килі»		
1030.	*Киницькі*	Іван Криницький	*«…її батько Іван Криницький...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1031.	*Кирило*		*«Там блимає каганчик, біля телефону чапить помічник Залізняка, Кирило…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1032.	*Кисілевська*	сенаторка Кисілевська	*«… наш Український емігрантський комітет відвідала сенаторка Кисілевська»*	І. Лютий-Лютенко«Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1033.	*Китаєць «дядя Вася»*		*«…де куховаритв китаєць «дядя Вася»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1034.	*Кифор Балей*		*«…Кифор Балей ловив кожне його слово…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1035.	*Киянин Яків Сушкевич*	Член ОУН Яків	*«…киянин Яків Сушкевич, член ОУН..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1036.	*Киянка Валя Опраскіна (Оксана)*		*«Врятувала киянка Валя Опраскіна (Оксана), яка попередила»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1037.	*Кібець*	повстанець Кібець, холодноярський Кібець, Микола Кібець отаман	*«…бо холодноярський Кібець справді нападав на червоних, як хижий птах на курей: несподівано»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

		Кібець, лицар Кібець, Микола Степанович Бондаренко-Кібець			
			«На заклик висміяти бандитів-отаманів, котрі полюбляли братии собі такі наймення, як Орел, Кібець, Ворон, Яструб…»	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		отаман Кобець	*«Не всіх отаманів пам'ятаю тепер, але згадаю тих, які збереглися в пам'яті…Кобець…..»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
		верткий Кобчик	*«…відважний партизанський загін Кобчика, який зявившися в степовій місцевості, виловлював та розстрілював преставників влади»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
1038.	*Кіблєр*		*«…звернула у провулок між ратушею і фотосалоном Кіблєра…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1039.	*Кіплінг*		*«Зачитався тими Лондонами, та Конрадами, та всілякими Кіплінгами…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1040.	*Кіс*		*«— Тоді пишіть. Романчук, Банах, Онишкевич, Кіс, Проців…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна

1041.	*Кіцманів Зенько*	Зенько-голодранець	*«Невдовзі до нього підсів кіцманів Зенько…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1042.	*Кіцманова Міля*	раба Божа Емілія	*«Кіцманова Міля має падучу хворобу і вже майже не надіється на зцілення…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1043.	*Клавдія*		*«Вара і Клавдія – ти їх, напевно, знаєш»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1044.	*Клавдія Андріанівна (Малиновська)*	елегантна Клавдія Андріанівна	*«Його елегантна Клавдія Андріанівна – петроградка…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1045.	*Клєймьонов із Харкова*		*«Посварились нерозлучні друзі: Розумний з Рівенщини і Клєймьонов із Харкова…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1046.	*Клим*	мельничанин Клим	*«Найгірше йшла наука мельничанинові Климові, що мав гарний тенор і співав колись в церковному хорі»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1047.	*Клим Горбаєць*	командир Клим	*«І навіть наш командир Клим не від того, тільки, каже, треба чекати…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1048.	*Клим Гуцько*		*«..Клим Гуцько, що був у канцелярії..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1049.	*Клим Рогозний*	Климентій	*«Звуть мене Клим Рогозний, повне*	А. Кокотюха «Червоний»	нейтральна

			ім'я – Климентій»		
1050.	*Клим Савур*	Клим Савур-Охрім, провідник ОУН ПЗУЗ, командир Клим Савур	*«…що загинув Клим Савур – Охрім…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1051.	*Климентій Ворошилов*		*«…батьки назвали мене в честь Климентія Ворошилова»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1052.	*Климцьо*		*«Климцьо радо заходився сповняти наказ…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1053.	*Ключариха*	стара Ключариха	*«Де ж поділися тая заповзята Ключариха…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1054.	*Ключевський*		*«…були буржуазні історики, як от Соловйов і Ключевський…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1055.	*Клявзевіц*		*«Наш Клявзевіц – класик ученої стратегії»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1056.	*Княгиня Мотрона*	Мотря-легенда	*«…тисячі років тому назад якась княгиня Мотрона перетворила свій укріплений замок на монастир…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1057.	*Княгиня Ольга*		*«…з величезними зображеннями святих князів Володимира, Бориса*	У. Самчук «Морозів	характеристична;

			і Гліба, княгині Ольги, святих Антонія і Феодосія Печерських…»	хутір»	нейтральна
			«Кожен історик, пишучи про княгиню Ольгу…»	С. Семенюк «І гинули першими»	
1058.	*Князь Володимир*		*«…з величезними зображеннями святих князів Володимира, Бориса і Гліба, княгині Ольги, святих Антонія і Феодосія Печерських…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
		Володимир Святий	*«…свого часу були гнані люди Святослава Завойовника, Володимира Святого чи Ярослава Мудрого»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
1059.	*Князь Воронцов-Дашков*		*«…а дійсно розкішний «східняк», з гербом князя Воронцова-Дашкова на ріжку…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1060.	*Князь Данило Галицький*		*«У Любліні можна побачити ще сліди діяльності князя Данила Галицького…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1061.	*Князь Долгорукий*		*«…Хальоднияр – це якась древня фортеця ще князя Долгорукого, де всі люди велетенські і довгорукі…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1062.	*Князь Ігор*		*«…покарала древлян за смерть свого чоловіка,князя Ігоря»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична;

					нейтральна
1063.	*Князь Кочубей*		*«Свого часу вони бували на балах у самого князя Кочубея»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1064.	*Князь Потоцький*		*«…неподалік знаменитого уманського парку, де колись князь Потоцький розсипав замість снігу гори цукру…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1065.	*Князь Радзивілл*		*«…життя Коха в Олицькому замку князя Радзивілла…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1066.	*Князь Хан-Нахічеванський*		*«Зближає нас те, що як виявилося, ми оба почали військову службу в кавказькій кавалерії під командою князів Хана-Нахічеванського та Султан-Гірея»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1067.	*Князь Ярослав Мудрий*	Ярослав Мудрий	*«А тут ось в центральній нефі портретне зображення членів родини Ярослава Мудрого…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1068.	*Кобринський*		*«..в Коломийському етнографічному музеї Кобринського…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
1069.	*Ковальов*	кацапчук Ковальов	*«У нас був у зводі кацапчук під*	У. Самчук «Морозів	характеристична

			званім Ковальов»	хутір»	
1070.	*Ковальський*		*«Був Ковальський і нема…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
1071.	*Ковальцов (Орлик)*	бувший курінний Запорізької Січі	*«Прийшов…бувший курінний Запорізької Січі Ковальцов (Орлик)…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1072.	*Ковпак*		*«Сходом пройшов Ковпак…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1073.	*Коган*		*«Від фабрики Когана!» – хвалився корчмар, хоч сам не курив»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
1074.	*Козак Мамай*		*«…ошатний, у червоному жупані козак Мамай…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1075.	*Козак Филимон Бушанський*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1076.	*Козак Чикирда*	хорунжий гайдамацького полку	*«— Хорунжий гайдамацького полку Чикирда!»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична;

		Чикирда			нейтральна
1077.	*Козаченко*	«товаріщ воєнком», бувший отаман з Херсонщини Козаченко, воєнком Козаченко	*«Потрібні радянські документи – дістане Козаченко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1078.	*Козельський*		*«Ось витяг із тієї самої книги Козельського…»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1079.	*Козіцкій*	товариш голова губревкому Козіцкій (з Винниці)	*«…а це товариш голова губревкому Козіцкій»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1080.	*Козуб*	гайдамака Козуб	*«…а насправді, гайдамака Козуб, погрожуючи кольтом, підскочив до охоронців, що стерегли вхід…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1081.	*Колгоспний голова Дмитро Данилишин*		*«Колгоспний голова Дмитро Данилишин – тутешній хитрий, зморщений в кулачок мудрагель…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1082.	*Колега Індіков*		*«…і бачить там свого колегу Індікова – голову криворізької чека…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1083.	*Колишній держсекретар США сенатор Рут*		*«Ви ж самі налагоджували контакти з представниками дипломатичної місії Сполучених Штатів, колишнім*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

			держсекретарем США сенатором Рутом»		
1084.	*Колишній комендант поліції Вишневський*		*«…комендантом поліції – Вишневський, також із того села»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1085.	*Колишній міністр Столипін*		*Ну, тепер ви – як колишній міністр Столипін...»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
		Петро Аркадійович Столипін	*«Навіть за Петра Аркадійовича Столипіна, царство йому небесне, могли засудити за політичний терор…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
1086.	*Колишній офіцер червоної армії Марат Дорохов*	Сапер	*«…і той самий колишній офіцер червоної армії Марат Дорохов, ще на пересилці охрещений сапером»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1087.	*Колишній полковник Дігтярів*	інженер Дігтярів, «абсолютно ізольований» полковник Дігтярів	*«…це був інженер, колишній полковник Дігтярів з родиною…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1088.	*Колишній поручник армії УНР В. Романченко*		*«У Гожуві регентом церковного хору –Колишній поручник армії УНР В. Романченко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1089.	*Колісник Петро*		*«З села Цибулів:…Колісник Петро…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна

1090.	*Коломиєць*	сотник Коломиєць, комендант Усусусів Коломиєць	*«Командантом Усусусів вже іменовано енергійного сотника Коломийця»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1091.	*Колонтай*	пані Колонтай	*«…пані Колонтай … Пише феноменальні з цього приводу нісенітниці…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1092.	*Колчак*		*«…кажуть воює Колчак, десь там на півночі є ще Юденіч. Десь там на півдні – Корнілов»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1093.	*Коля із Залав'я*		*«…мій приятель з підпілля на Острожеччині – Коля з Залав'я»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1094.	*Коля Манюк*		*«Вас, діти, політика цікавити не мусить, ви повинні вчитися, із радістю, Колю Манюк»*	А. Кокотюха «Червоний»	нейтральна
1095.	*Коля Недавній*	курсант училища імені Котовського, Микола Недавній, перший гімназист Тернівської гімназії, Микольцьо	*«— Невже Коля Недавній?»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1096.	*Коля Тайга*	Звягін	*«Звягіна теж у БУР! Хай там собі подумає. – Це було прізвище Колі Тайги»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; інформаційно-оцінна
1097.	*Коляда*	розгублений Коляда,	*«Зараз, Васильку, – назвав він*	В. Шкляр «Чорний	експресивно-оцінна

		непритомний Коляда, Василько Коляда	*Коляду на ім'я»*	Ворон»	
		провідник Єлисаветградщини Коляда	*«— Мабуть, Коляда не зможе охопити всіх волостей…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
1098.	*Командир Боженко*		*«…було отруєно командира Таращанської бригади Боженка…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1099.	*Командир Верещака*	командир ВО «Тютюнник» Верещака	*«…в хаті якої нас зустрів командир Верещака…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1100.	*Командир ВО «Заграва» Дубовий*		*«…і доходимо до штабу командира ВО «Заграва» Дубового…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1101.	*Командир Галицькою Армією Тарнавський*		*«Чи не ганьбою себе вкрив командир Галицькою Армією Тарнавський…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1102.	*Командир групи УПА «Турів» Олег Микола Якимчук*	Олег-Микола Якимчук-Ковтонюк, командир першого авідділу УПА на Волині	*«…Командир групи УПА «Турів» Олег Микола Якимчук здійснив перше представлення випускників…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1103.	*Командир дивізії*		*«…командир дивізії «Галичина»*	Р. Іваничук «Рев оленів	характеристична;

	«Галичина» Фрайтаг		*Фрайтаг утікав на своєму «опелі»…»*	нарозвидні»	нейтральна
1104.	*Командир Еней*		*«…ВО «Заграва», під зверхністю командира Енея»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1105.	*Командир Козир*		*«…а між ними такі, як заступник Царенка, дуже меткий і бойовий командир Козир з Верхова…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1106.	*Командир Мельник*		*«…загинув помилково командир Мельник…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1107.	*Командир Острізький Голубенко*	курінний Голубенко	*«…у Забужжя до відділів командира Острізького Голобенка…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1108.	*Командир Першого українського полку імені Богдана Хмельницького полковник Юрій Капкан*		*« І сам Бог велів, щоби поруч із нами був командир Першого українського полку імені Богдана Хмельницького полковник Юрій Капкан…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1109.	*Командир полку Чорних Запорожців Петро Дяченко*		*«З рапорту Командира полку Чорних Запорожців Петра Дяченка від 29 грудня 1921 року…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна

1110.	*Командир Рудий*	Юрій Стельмащук, командир УПА Рудий	*«…командир Рудий ані разу не скликав складу ВО»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1111.	*Командир УПА Вовчак*		*«То під його опрудою зросли командир УПА Вовчак…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1112.	*Командир УПА чотовий Данило Червоний*	повстанський командир Данило Червоний, бандерівець Червоний, Мартин, Дужий, Остап, псевдо Дужий, чотовий УПА Остап, командир відділу Української повстанської армії Остап, Ворон	*«Саме він зібрав і записав у трьох зошитах все, що вдалося дізнатися про командира УПА, чотового Данила Червоного»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1113.	*Командир Шума*		*«І що з ними вже стялися відділи командира Андрія Шума»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1114.	*Командувач Київської військової округи ставленик Петлюри Павленко*		*«… вимагаючи звільнення з посади Командувача Київської військової округи ставленика Петлюри Павленка…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1115.	*Командувач*		*«… штаб яких розмістився у*	В. Фольварочний «Симон	характеристична;

	Київською військовою округою генерал Квінцінський		*Маріїнському палаці, у командувача Київською військовою округою генерала Квінцінського…»*	Петлюра»	нейтральна
1116.	*Командувач Корнілов*	головнокомандувач Корнілов	*«В просторому кабінеті сидів, окрім командувача Корнілова….»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1117.	*Командувач Південно-Західного фронту генерал Володченко*		*«Про це в мене вже є домовленість із Командувачем Південно-Західного фронту генералом Володченком…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1118.	*Комаров*		*«…разом з Каменякою та Комаровим повстання на Петлюру в Здолбунові водили»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1119.	*Комбриг Кузякін*	довгобразий Кузякін	*«Назустріч ледь не з обіймами вийшов сам комісар Дибенко, а з ним – комбриг Кузякін»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1120.	*Комендант Вібе*		*«Комендант Вібе через перекладача пояснив…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1121.	*Комік Богдан Вонсаль*		*«…несуть артистів Коломийського театру – коміка Богдана Вонсаля…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна

1122.	*Комінгерн*		*«…Комінгерн розігнав польську...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1123.	*Комісар Чарін-Броварський*	большевик Броварський	*«Щоправда кількох занесли на руках, серед них і комісара Чаріна-Броварського…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1124.	*Комісар Арбаша Біляков*	«червоний герой»	*«В цьому бою попав під кулі і «червоний герой», комісар Арбаша Біляков…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1125.	*Комісар Руднєв*		*«…був лише фігурою, за якою стояв комісар Руднєв…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1126.	*Комісар Тимчасового уряду Кірієнко*	Губернський комісар Тимчасового уряду Кірієнко	*«А от Комісар Тимчасового уряду Кірієнко…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1127.	*Комісар Тимчасового уряду Василенко*		*«.. не менш розгубленими були комісари Тимчасового уряду Василенко…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1128.	*Композитор Барвінський зі Львова*		*«Ще був тут композитор Барвінський зі Львова…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1129.	*Комуніст Кигима*		*«…а з ними й кілька повстанців з дорученням зловити комуніста Кигиму…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

1130.	*Комуніст-галичанин Мар'ян Остапчук*	радянський службовець товариш Остапчук, пан Остапчук	*«За цей час оповів, що його видав Кам'янському ГПУ комуніст-галичанин …Остапчук…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1131.	*Кононенко*		*«Кононенко! Гуцуляк! Верни-дуб!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1132.	*Кононенко*	диригент церковного хору Кононенко	*«Режисер і диригент церковного хору Кононенко взявся за підготовку вистав…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1133.	*Конрад*		*«Зачитався тими Лондонами, та Конрадами,та всілякими Кіплінгами…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1134.	*Копач*	степовий повстанський ватажок	*«З нею приїхали степові повстанські ватажки – Терещенко і Копач»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1135.	*Копилов Лавр Григорович*		*«Копилов Лавр Григорович. – На вигляд сорок років»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1136.	*Корж*		*«…Коржеві, певно, здалося…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	Інформаційно-оцінна; нейтральна
1137.	*Коритки*		*«...десятники, четарі, усі ці звичні Іванюки, Василюки, Семигени, Коритки, Косачі, Гриби немовби*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна

			оживали...»		
1138.	*Корнієва Мотря*		*«Корнієва Мотря подала нам добру вечерю…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1139.	*Корнієнки*		*«Але моє серце також не з каменю, і ви добре знаєте, де мій чоловік, моя сестра Марія, чоловік Кравцевої, Корнієнків, Михайликів...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1140.	*Корній*	дядько Корній	*«Троян пригадує, коли тут ще жили тітка Зінька, дядько Корній…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1141.	*Корній*	язикатий Корній	*«Він має двох парубків – Дмитра і Корнія…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	експресивно-оцінна; нейтральна
1142.	*Корнілов*		*«…кажуть воює Колчак, десь там на півночі є ще Юденіч. Десь там на півдні – Корнілов»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1143.	*Королева Бона*		*«…замок королеви Бони…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1144.	*Короленко*		*«…звідти розходились відкриті заклики Короленка…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
1145.	*Косачі*		*«...десятники, четарі, усі ці звичні Іванюки, Василюки, Семигени,*	Р. Федорів «Єрусалим на	нейтральна

			Коритки, Косачі, Гриби немовби оживали...»	горах»	
1146.	*Костек-Бернацький*	воєвода Костик-Бернацький	*«Прийняв мене сам воєвода, неолюдяний, суворо насуплений Костек-Бернацький»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1147.	*Костенко Корній*		*«Але коли я постукав у двері, нам відчинив Костенко Корній, мій родич…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1148.	*Кость*		*«Молодший, правда, був поміркованим, звався він Костем»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
1149.	*Костя Гордієнко*		*«…чисто мій товариш з Костя Гордієнка полку?»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1150.	*Костянтин Москальов*		*«Друга група енкаведистів на чолі з Костянтином Москальовим…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1151.	*Котєльніков*	кат Котєльніков, кацапчук Котєльніков	*«…мадяр Сабо та Котєльніков – усі кати»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1152.	*Котовський*		*«Червоні командири – Будьонний, Котовський…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
		червоний комісар Котовський, «червона риба»	*«…в Черепенків гостює-випиває «груба червона риба»-Котовський»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	

		Котовський			
1153.	*Коханий Ромцьо*		*«…на неї дивились очі її коханого Ромця…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1154.	*Коханий Яцек*		*«…і коханий Яцек, який вже два тижні живе в неї…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1155.	*Коцур*	Яничар Коцур	*«…до нього прилучився Коцур і Шостак»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
		«батько» Коцур», каторжник Коцур, отаман Коцур	*«…деякі села за Тясмином – це вже володіння «батька» Коцура»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		отаман Коцур, стратег Коцур, талановитий партизан Коцур,	*«Взяти б, для прикладу, такого отамана як Коцур»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
1156.	*Кошовий*		*«В Подільській губернії бродили банди… Кошового…»*	І. Лютий-Лютенко«Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1157.	*Кошовий Сірко*		*«Сам Яблочко – здоровенний дідуган в розцяцькованому кожусі на доброму сивому коні – чиста тобі копія кошового Сірка – тільки булави бракувало»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

1158.	*Кравцева*		*«Але моє серце також не з каменю, і ви добре знаєте, де мій чоловік, моя сестра Марія, чоловік Кравцевої, Корнієнків, Михайликів...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1159.	*Кравців*		*«…я захоплювалась поезією… Кравціва…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
1160.	*Краєзнавець Віктор Моренець*		*«Розшукав їх краєзнавець Віктор Моренець»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1161.	*Крамар Гриць*		*«…крамар Гриць впускав учительського синочка за ляду…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1162.	*Крамар Янкель*		*«Поки вона обмінювала у старого крамаря Янкеля півкопи яєць…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1163.	*Крамаренко*	зрадник Крамаренко	*«Довідалась до кого заходить за відомостями зрадник Крамаренко…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1164.	*Красень Василь*		*«…чарівниця, яка втратила найпершого в селі красеня Василя…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	експресивно-оцінна
1165.	*Красень Василь Симчич*		*«…і одужалий від тифу красень Василь Симчич…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	експресивно-оцінна

1166.	*Красіцький*		*«Є тут Сєров, Їжакевич, Красіцький»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1167.	*Красовський*	колишній Кам'янець-Подільський комісар Красовський	*«Від Українського Уряду приходив Красовський»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1168.	*Кревний поручник Армії УНР Матвій Суржко*		*«Чучупака, як подає кревний поручник армії УНР Матвій Суржко, був лісником у графа Бобринського…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1169.	*Крива Гашка*		*«…отієї кривої Гашки, що живе біля цвинтаря..»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	експресивно-оцінна
1170.	*Кривенька карличка Онися*		*«— Атож, – підтакнула їй кривенька карличка Онися, яка повсякчас ходила хвостиком за ігуменею, мов ад'ютант»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	експресивно-оцінна
1171.	*Кривоніс*		*«Усе доведеться виборювати, як виборювали…Кривоніс…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
			«Тут діяли загони таких борців за права й свободу цієї землі, як Наливайко, Лобода, тут проходили курені Кривоноса…»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
1172.	*Крисанф*		*«Ти ж, напевно, знаєш, що народились ми, тобто я і брат Крисанф»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна

1173.	*Критик Гнатишак*		*«…такі відомі зубри як… критик Гнатишак та інші»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1174.	*Критик Голубець*		*«… такі відомі зубри як критик Голубець…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1175.	*Критик Рудницький*		*«…такі відомі зубри як критик Рудницький…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1176.	*Крігер*	шеф Крігер	*«…за що той шеф Крігер пізніше мені погрожував двома пістолями в руках»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1177.	*Кропоткін*		*«…такі злочинці, як Кропоткін, якраз чигають на ту глупоту…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1178.	*Крук*	друг Крук, сотенний Крук	*«Сотня «Сурма» під командою Крука…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1179.	*Крук*		*«…Крук – пропагандивний»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1180.	*Крушельницький*	Мгр. Крушельницький	*«Я вибрав собі двох проводирів – мгр. Крушельницького з жінкою…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1181.	*Ксьондз Антоній Келюс*		*«…несподівано посадили ксьондза з містечка Війтівці Антонія*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична;

			Келюса»		нейтральна
1182.	*Ксьондз Кульчицький*	молодий ксьондз Кульчицький	*«Побік каноніка Чарноцького і молодого ксьондза Кульчицького стояли або сиділи в кріслах…..»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1183.	*Ксьондз Ноновський*		*«В одиночці №7 сидів чорноострівський ксьондз Ноновський…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1184.	*Ксьондз-пробощ Ковальський з Берегинян*		*«…узяв її за економку ксьондз-пробощ Ковальський з Берегинян…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1185.	*Кудлай*	Кудлайко	*«Кажуть, Кудлайку, що коли сниться хліб, то – на щастя…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1186.	*Кузнецов*		*«…а Кузнецов каже, що через три роки після того…»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична; нейтральна
1187.	*Кузько*		*«Кузько – то як моєму за рік відпустку дали»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1188.	*Кузьма*	менший братик Кузьма	*«Переляканий п’ятирічний Степан волочив за собою Кузьму, меншого братика, але той не комизився, розуміючи, либонь, що плакати не можна»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна

1189.	*Кузьма Музичук*	Кузьма Музичук (Карколом)	*«Кузьма Музичук (Карколом), син сільського пастуха…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1190.	*Кузьма Погорій*		*«…запрошений розмістився з своїм штабом у приготованому мешкані Кузьми Погорілого…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
1191.	*Кузьменко*	дядько Матвій	*«— Якого це Кузьменка? – швидко запитав Іван»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1192.	*Кузьмін*	хорунжий Кузьмін	*«Там я зустрів Кузьміна…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1193.	*Куля*	один, що зве себе Кулею	*«Ліквідіровать! На Сибір! Куля! В потилицю!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	інформаційно-оцінна
1194.	*Кум*		*«Кум» сидів як на шпильках, з усієї сили удаючи спокійного»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	інформаційно-оцінна
1195.	*Кума Анастасія*		*«Це, браття, кума Анастасія, щось як дочка царя, з Києва»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1196.	*Куніцина*	сусідка Куніцина	*«Куніцина – солідна, тяжкувата пані…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1197.	*Куніш*	майор Куніш, начальник штабу 1-го корпусу майор	*«…приїхав начальник штабу 1-го корпусу майор Куніш і привіз нові*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

		Куніш	*розпорядження…»*		
1198.	*Кунцевич*		*«…та й своїх магнатів зрадників Кунцевичів…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1199.	*Куприк*	пан Куприк	*«— Пане Куприку, вас оце все тішить? – визвірився Мирон»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1200.	*Купріянов*	баптист з Томська	*«Бригадиром нашим був Купріянов…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1201.	*Кур'єр*		*«…сів біля Кур'єра»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1202.	*Курва Агнєшка*		*«…впізнав Йосип відому усім в Коломиї курву Агнєшку…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
1203.	*Курчинога*	начальник повітової міліції, начміл	*«На передньому возі їхав сам начальник повітової міліції Курчинога…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; експресивно-оцінна
1204.	*Кухар Іван*		*«…зайдеш до батька того кухаря Івана..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1205.	*Кучеренко*	воєнком Кучеренко	*«Воєнком Кучеренко закрив мітинг і сказав розходитись по домам.»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

1206.	*Кучерява Марічка*		*«…і так мені любо, що кучеряву Марічку…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
1207.	*Кучерявий Іван*	Іван-Пампушка, кашовар Пампушка	*«Щось нас зовсім забув наш Пампушка, – сказав Омелян»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1208.	*Кушнір*		*«Кілька разів мя був у Ківерцях, у Кушніра..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
1209.	*Кшептовський*	колишній посол до сейму	*«… на чолі з колишнім послом до сейму Кшептовським…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1210.	*Кюцнер*		*«— Глянь лиш сюди! – і Кюцнер відкрив одну з шаф»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1211.	*Лаврик Ананьєв*	Лаврентій Ананьєв, запопадливий Ананьєв, чекіст Ананьєв	*«Якби знав, що зустріне тут Лаврика Ананьєва…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1212.	*Лавроненки*		*«— Люди бачили. Я саме була в Лавроненків, кумів ваших, вони на околиці»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
1213.	*Ладим*	затятий бурлака	*«За муром стояли осідлані коні, яких затяті бурлаки Ладим і Фершал навіть не пускали попастися, весь час тримали*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

			напоготівлі»		
1214.	*Лапайдух*	військовий санітар	*«Лапайдух дав йому води, а потім грудочку цукру…»*	В. Шкляр «Маруся»	інформаційно-оцінна
1215.	*Лариса*		*«Тані нема, а де ж твоя Лариса?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1216.	*Лашенко*		*«— Лашенко, збирайтеся – вас викликали ! – крикнув до нього хтось із вязнів»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1217.	*Лебідь*		*«Вони під керівництвом Лебедя і Шухевича…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1218.	*Лебідь*	Лебідь Микола, майор УПА групи «Еней», в'язень	*«В'язеень Лебідь підступив до нього…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1219.	*Лев Кацман*	ватажок сіоністської молоді Льова Кацман	*«… тепер чекав на розстріл, та одного з ватажків сіоністської молоді – Льову Кацмана»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1220.	*Левадний*	однорукий Левадний, командир кулеметів Левадний	*«Однорукий начальник кулеметів Левадний ревно стежив щоб кулемети були чисті…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1221.	*Левітан*	товариш Левітан	*«Ще коли репродуктор голосом Левітана повідомив про розгром японців»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна

1222.	*Левко*		*«— Та ні… Левко слабий лежить, просить щоб зайшов…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1223.	*Легендарний Мамай*		*«…в якому перебував і легендарний Мамай…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1224.	*Легкунець*		*«Легкунець не може подарувати собі навіть однієї лекції Горація…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна
1225.	*Лейтенант Засухін*		*«Бригадир глипнув на лейтенанта Засухіна в кожушку з червоними пагонами…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1226.	*Лейтенант Скалозуб*		*«Йдемо насамперед до дівки, що гуляє з облавниками, – заявив лейтенант Скалозуб…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1227.	*Лейтенант Шкрупила*		*«…відрекомендувався: «Оперуполномочений лейтенант Шкрупила»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1228.	*Леміш*		*«Тут є Леміш, Галинка, Смок….»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1229.	*Лемко Полянський*		*«…а в Осецьку – лемко Р. Полянський, відомий композитор…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

1230.	*Ленін*		*«Нам цікаво, що думав Ленін, як учив»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
			«Ленін за його плечима на стіні..»	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
			«…безліч агентів із наказом Леніна»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
		Лєнін	*«В Петрограді вже давно Лєнін-Троцький»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
		Лєнін	*«Тепер їхнім богом є Лєнін»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	
		Лєнін, товариш Владімір Ільіч Лєнін	*«— А хто такий Лєнін?»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		Володимир Ленін, Володимир Ілліч	*«… а поруч же монумент Володимира Ілліча, це ж розуміти треба»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	
			«Володимир Ленін хоче бути новим абсолютним монархом…»	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
		Ульянов-Ленін, новоявлений месія Ленін	*«Процитував Ульянова-Леніна…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
		Ленін-Сталін, товариш Сталін, великий вождь	*«… з останніх сил боротися з завоюваннями Леніна-Сталіна»*	А. Кокотюха «Червоний»	

		товариш Сталін			
1231.	*Леонід Ілліч Брежнєв*		*«..не так поглянув на бюст Брежнєва..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
1232.	*Леонід Перфецький*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1233.	*Леонтович*		*«…серед яких мої добрі знайомі… Леонтович…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1234.	*Леплевський*	голова Катеринославської губ чека, Сергій Платонович	*«…а Леплевський ніяк помогти йому не зможе…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
		Лєплєвскій, «начгуб» Лєплєвскій, маленький худий жидок Лєплєвскій, голова Лєплєвскій,	*«…Як до шостої камери пройшли Лєплєвскій…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	

		«жиденя шмаркате»			
1235.	*Лесенька*	Леся, Леся Петлюра	*«…та чи не найбільше тішилась Лесенька…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1236.	*Лесь*	псевдо «Лев»	*«…сидять засмучені сотенні: «Олень» (Славко) та «Лев» (Лесь)»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1237.	*Лесь Курбас*		*«Леся Курбаса, генія українського театру, було розстріляно у 1937 році на Соловках»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1238.	*Лесько-Лещенко*	начальник волостної і міської міліції Лесько-Лещенко, «борьбіст» Лесько-Лещенко	*«Начальником волостної і міської міліції є Лесько-Лещенко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1239.	*Леся*	дружина начальника Леся	*«Леся нічого не знала про чоловіка Ліди Іванівни…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1240.	*Леся Зеленська із села Пустомити на Горохівщині*		*«Леся Зеленська із села Пустомити на Горохівщині, ще з однією подругою…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1241.	*Леся Українка*		*«Для мене завжди були авторитетами ….Леся Українка…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

			«Читала при гасовій лампі прозові твори Лесі Українки»	О. Яворська «На чужих вітрах»	
1242.	*Лєна*		*«Теща мала в запасі цілий тузін імен: Наташа, Валентина, Ліда, Лєна…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1243.	*Лєночки, Свєточки*		*«...не треба нам Лєночок та Свєточок»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	експресивно-оцінна
1244.	*Липа*		*«…я захоплювалась поезією Липи…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1245.	*Лисовський*	посол Лисовський, пан посол Лисовський, новий староста Лисовський	*«Повіт посла Лисовського»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1246.	*Литвиненко*	Литвиненко (Мама)	*«Я подав їм свої паролі Войнаровському (Орел) і Литвиненкові (Мама) і поїхав до Львова»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1247.	*Литовець Томас*	прибалт Томас, одинокий литовець Томас, Циклоп	*«…згодом я дізнався, що це литовець Томас…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1248.	*Ліда*	розвідниця Ліда	*«Ганна була з Лідою в Києві, коли його займало польське і українське військо»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

1249.	*Ліда*	Лідія, Артемова наречена, заплакана та пригнічена Лідія Станіславівна, Лідочка, Лідочка Романовська, громадянка Шеремет Лідія Станіславівна, заплакана Ліда, покійна Ліда	*«Молодший брат Лідії, … теж був не надто говіркий…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1250.	*Ліда*		*«Теща мала в запасі цілий тузін імен: Наташа, Валентина, Ліда…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1251.	*Ліда*	кохана Лідочка	*«Звалася Ліда…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	експресивно-оцінна; нейтральна
1252.	*Ліда Іванівна*	буфетчиця губчека, вчителька з недалекого села	*«Ліда Іванівна багато прислужилася Вірі…»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1253.	*Лікар Буксір*		*«…ним заопікувався лікар Буксір…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1254.	*Лікар ГПУ Перлін*	жид Перлін	*«Через деякий час з'явився лікар ГПУ жид Перлін»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна

1255.	*Лікар Зейфман*	в'язничний лікар Зейфман	*«…Маруся діставала через лікаря Зейфмана трьохгодинну прогулянку…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1256.	*Лікар Охрімович*	збожеволілий лікар, душевнохворий лікар, безпам'ятний ветеринар	*«…лікар Охрімович наморщив чоло намагаючись щось пригадати..»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1257.	*Лікар Таміла Михайлівна Супрунова*		*«…включно з лікарем Тамілою Михайлівною Супруновою…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1258.	*Ліля*		*«Її чи Лілі»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1259.	*Лімницька*	пані Лімницька, приятелька Лімницька	*«Пані Лімницька ходить по городці і визбирує найкращі квіти.»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1260.	*Лімницький*	суддя Лімницький, пан суддя Лімницький	*«— Що такого? – не розуміє його Лімницький»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1261.	*Ліндзя*		*«Лишила би-м цей світ без гіркоти, якби не Ліндзя»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1262.	*Лінивий Микола*	старший поліціст Лінивий	*«В селі Цибулеві був … старшим поліцаєм Лінивий Микола з Красносілля «Княжа»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

1263.	*Лісник Гречаний*		*«А в хаті лісника Гречаного вже пахло упрілим борщем, однак до столу не сідали»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1264.	*Лісник Гудима*	давній приятель лісник Гудима	*«Минаючи Сокирне, я послав Вовкулаку до лісника Гудими, а сам повів загін до Ірдинських боліт…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1265.	*Лісник Чорновус*	батько Ворона	*«Назустріч їм виходив Бень у довгополому лапсердаку, горбатий, з рудою борідкою, проте милий і чемний жид, який мав лісника Чорновуса за великого приятеля»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1266.	*Лісничий*		*«…Лісничий і Плужник, обидва з Півдня України»*	С. Семенюк «І гинули першими»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1267.	*Лобзін*		*«— Дамзин, второй – Лобзин, понятно? – ще суворіше запитав»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1268.	*Лобода*		*«Тут діяли загони таких борців за права й свободу цієї землі, як Наливайко, Лобода…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1269.	*Лобода*		*«… він ще викликає Лободу, Боровика…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична

1270.	*Лодзьо Ліпка*	чистокровний шляхтич, наречений Марильки	*«Поруч від нього скакав на чистокровному горбоносому киргизі чистокровний шляхтич Влодзьо Ліпка»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1271.	*Лойовський*		*«…усіх, у кого прізвище закінчується на –ський (Лойовський…)»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
1272.	*Ломацький*		*«…оповідали про Щепотіва і Ломацького…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1273.	*Лондон*		*«Зачитався тими Лондонами, та Конрадами, та всілякими Кіплінгами…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1274.	*Лопата*		*«Ця червона частина була під командою якогось Лопати…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
		колишній «злодійський батько», застарий лис, «каратель» Лопата, непритомний Лопата	*«Йшли обережно, бо те село, недалеке від Кам'янки, було улюбленим місцем постою карного загону Лопати»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
1275.	*Лука Павлишин*	професор Лука Павлишин	*«Галичани поклонялися авторитетам-професорам, таким як Лука Павлишин…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

1276.	*Лука Полудень*	староста Лука	*«…а нинішній староста села, що володів німецькою мовою, Лука Полудень»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1277.	*Лукаш*		*«…й затихла Лукашева сопілка…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	інформаційно-оцінна
1278.	*Лучанка Леся Боднарук*		*«…які лучанка Леся Боднарук привезла з Москви в 2002 р. …»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1279.	*Льонька Бахтинський*	колишній конокрад-кримінальник	*«Соколовці розстріляли Льоньку Бахтинського…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1280.	*Люба Гнатюк*	Люба Гнатюк (Біла, Русалка, Квітка)	*«Люба Гнатюк (Біла, Русалка, Квітка) – донька селянина із с. Гаразджі…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1281.	*Люба Соцька*		*«…Захар якось привів додому таку собі Любу Соцьку»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1282.	*Любий племінник Степан*		*«…його любий племінник Степан…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1283.	*Любця Гадзевичівна*	маленька Любця Гадзевичівна	*«Маленькій Любці Гадзевичівній присвячую цю книжку…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1284.	*Любчик*		*«…Любчик показав на бокові двері»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична

1285.	*Людмила Старицька-Черняхівська*	пані Людмила	*«…інтригуючи сказала Людмила Старицька-Черняхівська на поважного гостя…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1286.	*Лютий*	Люсик, товариш Чоботарьов, Черевик із Водяної	*«— Можна додати йому допомогу Лютого або Тишаніна»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна; інформаційно-оцінна
1287.	*Мавка*		*«…коли сиділи ми самотні укупі востаннє), Мавкою та іншими»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна; інформаційно-оцінна
1288.	*Магдалина*		*«— Іноді й Магдалина дістає розгрішення»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна; інформаційно-оцінна
1289.	*Мадонна*		*«…а то й Мадонну, в якій художник міг би уособити жіночу красу…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна; інформаційно-оцінна
1290.	*Мадяр Сабо*	кат Сабо, фірман ГПУ, мадяр Сабо	*«…мадяр Сабо та Котєльніков – усі кати»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1291.	*Мазепа*	Іван Мазепа	*«…коханою гетьмана Мазепи»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
			«Були ще Мазепа, Мирон, Холод, Ворон – цих прізвиськ у голові тоді	А. Кокотюха «Червоний»	

			не тримав…»		
			«…після невдалого визволення Мазепи роздаровували українські землі з населенням.»	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
			«Це значить – повторюється зрада Мазепи»	У. Самчук «Морозів хутір»	
1292.	*Мазур*	молодий командир Мазур	*«…і другого, молодого командира Мазура»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1293.	*Майдан*		*«Тут ось сам Троян із своїми вічними Царенком, Залізняком, Терешком, Булавою, Майданом і Хотиною…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	інформаційно-оцінна
1294.	*Майданський*		*«…то знайшли в Семаківцях якогось Майданського…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	інформаційно-оцінна
1295.	*Майор Бєлов*		*«…який роздобув у майора Бєлова на приватну руку…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1296.	*Майор Іван Миколайович Пополудень*		*«— Я не про цей страх, – відповів Пополудень»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1297.	*Майор МВД Абрамов*		*«… як жартував тоді начальник нашого табірного пункту майор*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична;

			МВД Абрамов…»		нейтральна
1298.	*Майор Яворський*		*«Нас, в'язнів, передають польській в'язничній службі, яку очолює майор Яворський»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1299.	*Майстер М. Путько*		*«…прийшли сюди майстер М. Путько та інженер Павельев»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1300.	*Майсюра*		*«Майсюра допоміг відразу»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
1301.	*Макар*		*«Пригадуєш: Хведір, Ілько, Макар…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1302.	*Макар*		*«Ти знаєш, де Макар телят пасе...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1303.	*Макар Лисенко*	вістовий Вовгури	*«…Макар Лисенко за три кроки за ними вів коня»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1304.	*Макаренко*	місцевий священик Макаренко	*«…в квітнику місцевого священика Макаренка…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1305.	*Макаренко*		*«А чули ви такого Макаренка, Швеця, Андрієвського?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1306.	*Макеєв*		*«…випливають із мряки минулого підвали будинку Макеєва…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна

1307.	*Маклер Шимон*		*«…однієї ночі в'їхали каратели і розстріляли сім'ю маклера Шимона…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1308.	*Маковій*		*«Сам бачив, як упав підкошений кулеметною чергою Маковій, потім Їжак, за ним Добривечір»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна; інформаційно-оцінна
1309.	*Максим Синиця*	Максим	*«Спитай про мого Максима, про Максима Синицю запитай»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна; інформаційно-оцінна
1310.	*Максим Бидюк*	великий як копиця	*«…Василь пішов на сусідній куток Бидилівку до Максима Бидюка»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна; експресивно-оцінна
1311.	*Максим Бобиогли*		*«…якомусь грекові з негрецьким прізвищем – Максимові Бобиогли»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1312.	*Максим Горький*		*«…а це, як казав Максим Горький, звучить гордо...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1313.	*Максим Залізняк*		*«Ось що закопав тут Максим Залізняк. Ножі, освячені самим Мельхиседеком…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1314.	*Максим Залізняк*		*«…Максим, що негайно став Залізняком..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1315.	*Максим Нерідкий*	поручник Нерідкий,	*«— Цей чорнявий, то син солтиса,*	В. Лопушанський «У	характеристична;

	(син солтиса)	Максим	*Максим Нерідкий…»*	споконвічному вирі»	нейтральна
1316.	*Максим Пеліш*		*«— Всі, крім двох, Максима Пеліша і Івана Охрімового»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	нейтральна
1317.	*Максим-вішальник*		*«…літає і квилить душа Максима-вішальника»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
1318.	*Маланка*		*«…вона вже чверть години повчає Уляна та Маланку…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1319.	*Маланюк Євгеній*	Маланюк	*«Запам'яталась мені доповідь Маланюка Євгенія…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1320.	*Маланя*	стара сестра Маланя	*«Стара сестра Маланя тричі на день натирає і поїть своїм зіллям»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1321.	*Маленька Галюня*	рум'янощока Галюня, чотирнадцятирічна Мілина дочка Галя	*«…залишивши на Терлецьку Явдоху, що жила неподалік, маленьку Галюню»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
1322.	*Маленька Ліда*	шестилітня донька Ліда	*«Маленька Ліда вилізла до батька на коліна й сміливо розглядала гостей»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1323.	*Маленький Андрійко*		*«…притискає Оксана…Останню потіху і надію – маленького Андрійка»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; експресивно-оцінна

1324.	*Малий Василько*		*«Що йому, катюзі, завинили мої діти: мій малий Василько, моя Мартуся, щоб робив їх сиротами?»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
1325.	*Малий Євгенко*	малий син Євгенко, Євген Васильович	*«Жив із дружиною та малим сином Євгеном у двох кімнатах гімназії…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; експресивно-оцінна
1326.	*Малиновські*		*«— Малиновські? – здивовано перепитує Таня»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1327.	*Малка*		*«І Малка та Рівка Шнайдери, що винаймали другу половину будинку Бачинських»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1328.	*Малярчук*		*«Дотепер пам'ятаю чи не сотню стрілецьких прізвищ….пам'ятаю Малярчука…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
1329.	*Мама Настуня*		*«…загудів би Зенон Середа в сибірські нетрі, якби не мама Настуня…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1330.	*Мамай*	отаман Білого Яру з-над Дніпра Мамай, отаман 2-го куреня Мамай, курінний Мамай	*«…це – отаман Білого Яру, з-над Дніпра, Мамай…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
			«…коли надійшла Степова дивізія	В. Шкляр «Чорний	

			Костя Блакитного, підоспіли загони Лютого, Голого, Мамая…»	Ворон»	
			«Це вони кладуть огні, всі оті курені Ясеня, та Сторчина, та Мамая, та Довбенка…»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
1331.	*Манцев*		*«Я напишу до Дзержинського, до Манцева, вони за мене віддадуть вам тисячу ваших людей – кого самі схочете!..»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1332.	*Манюня*		*«Справді… була ще Манюня. Але ж вона… зі мною»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	інформаційно-оцінна
1333.	*Маня Маєвська*	зомліла Маня	*«По гололсу я впізнав Маню Маєвську…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1334.	*Мар'яна Лоханська*	Мар'яна Лоханська з Канева, Мар'яна Миколаївна, панна Мар'яна; елегантна, яскрава панна Мар'яна; молода Морозиха Мар'яна; зніяковіла розгублена Мар'яна	*«Таня послала коні по свою приятельку Мар'яну Лоханську…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1335.	*Марилька*	наречена Марилька	*«Коли москалі згвалтували його наречену Марильку…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;

					експресивно-оцінна
1336.	*Маринка*		*«— Добре, Маринко! На. Маєш…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
1337.	*Маринця*	пані Марися, пані Маринця	*«Пані Маринця принесла карафку із залишками спирту…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; експресивно-оцінна
1338.	*Мариня*		*«Удома ж на господарці Чобіт тримає Мариню – підстаркувату свою сестру»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1339.	*Марися*		*«…Марися не купила свічки, коли вмерла її сестра»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
1340.	*Марійка*		*«Та Марійка роздумала»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
1341.	*Марійка*	Славинська Марія	*«Вечорами Палажка довго просиджувала з Марійкою мовчки під хатою…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; експресивно-оцінна
1342.	*Марійка Ставнича*		*«…Марійка Ставнича – старша донька сільського конюха…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
1343.	*Марічка Гутанюкова*		*«…плач Іванової сопілки за втопленою в Черемоші Марічкою Гутенюковою…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; інформаційно-оцінна

1344.	*Марія*		*«…Іван з Марією німо виділи біля порожнього стола…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	нейтральна
1345.	*Марія*		*«— Манюня – тобто Марія?»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
1346.	*Марія*		*«Чернець прожене мене з келії, – журилася Марія»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1347.	*Марія Антуанетта*		*«Я цікавилась Марією Антуанеттою»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1348.	*Марія Гірняк*	«підцерковна», мама Марія, Миронова мама Марія	*«…Миронова мама Марія сказала Станімірові…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1349.	*Марія Йосипівна*		*«Відтепер, Маріє Йосипівно, ніякої контрреволюції…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1350.	*Марія Новикова*	сімнадцятилітня селянська дівчина Марія	*«Чую крик Марії Новикової…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна
1351.	*Марія Олександрівна*	шановна дружина Лоханського, добряча Марія Олександрівна	*«Марія Олександрівна – поважна, солідна, з пишними грудьми дама…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1352.	*Марія Рибка*	Марійка	*«— Я – Рибка Марія. Не чули-сте?»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична;

					нейтральна; інформаційно-оцінна
1353.	*Марія Сивернюк*		*«Марія Сивернюк. Родом зі Львова»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
1354.	*Маркевич*		*«Найдорожчих наших хлопців у Кам'янці – Маркевича та Буряченка – розстріляли»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1355.	*Маркіян Шашкевич*		*«Маркіяну Шашкевичу, – учні хором»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1356.	*Марко*		*«…відповідав Балабі ідеологічний інструктор Марко»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1357.	*Марко*		*«…щоб завтра вдосвіта до мене прийшли Федот і Марко»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
1358.	*Марко Граб*		*«У Каневі знов Марко Граб»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1359.	*Марко Кропивницький*		*«До Марка Кропивницького і Карпенка Карого…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1360.	*Марко Пшеничний*	чотовий Марко	*«Але чотовий Марко Пшеничний відбив цей обхід...»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1361.	*Марко Семенюк*		*«…Марко Семенюк її тато, ґазда*	Р. Федорів «Єрусалим на	нейтральна

			середнього достатку…»	горах»	
1362.	*Марко Тримбич*		*«…Марко Тримбич – голова студентства…*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
1363.	*Марко Черемшина*		*«…написав на одному з двох томиків творів Марка Черемшини…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1364.	*Маркс*		*«..що той олень десь у найдальшому закутку його душі значив для нього більше, ніж увесь Маркс»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
1365.	*Маркс і Енгельс*		*«...який начитався Маркса, Енгельса»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
1366.	*Марлуся Балаба*		*«— То він дійсно паскуда! А як ти звешся? — Марлуся Балаба!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1367.	*Марта Орищук*	Орищукова	*«…про що і про кого буде розпитувати Марта Орищук…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1368.	*Мартинюки*		*«Так від Гуци вийшли Андрушуки та Самчуки, від Балаби Мартинюки та Руді…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1369.	*Мартуся*		*«Що йому, катюзі, завинили мої діти: мій малий Василько, моя*	А. Крушельницький	характеристична;

			Мартуся, щоб робив їх сиротами?»	«Дужим помахом крил»	експресивно-оцінна
1370.	*Маруся*	сухоребра Маруся	*«…то Федір Юлинин бив Марусю…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
1371.	*Маруся*		*«Та бідна вхопилась рученятами за клинок і кричить до мене: рятуй Марусю!...»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1372.	*Маруся*	отаман Маруся	*«Може,тому й стала Маруся отаманом, подумав Мирон Гірняк»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; експресивно-оцінна
		отаман «Маруся»	*«…то мане знайомі завезли на хутір, на територію отамана «Марусі»…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
1373.	*Маруся*	Маруська, невістка тітки Григоренчихи, Маруся Григоренко, заплакана і перелякана Маруся, розтріпана Маруся, Марія	*«…Завійниця вхопила Маруську – невістку тітки Григоренчихи»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; експресивно-оцінна
1374.	*Маруся*	бідова Маруся	*«…чи не виведе нас ця бідова Маруся прямо на тих, що полюють тут не лише на диких качок?»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна

1375.	*Маруся*		*«На ім'я Маруся»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1376.	*Маруся*		*«В Сибірі в цей самий час без батька святкує свято наша дорогенька Настуня з її дітками Володею, Олександрою, Федором, Григором і Марусею»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
1377.	*Маруся*	дочка Микити	*«А от Маруся – та вже пішла у матір…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
1378.	*Маруся Гальчевська*	вчителька Гальчевська, дружина отамана (Якова) Орла-Гальчевського, бідна Маруся	*«…вчительку Марусю Гальчевську…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна
1379.	*Маруся Ратай*		*«Я стояв у вікні і зо мною була Маруся Ратай»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна; експресивно-оцінна
1380.	*Маруся Чурай*		*«Може парубка отруїла, як Маруся Чурай?»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; інформаційно-оцінна
1381.	*Марушко*	колишній окружний ОУН на Лемківщині	*«Був ще Марушко, олишній окружний ОУН на Лемківщині…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

1382.	*Марфуша Місюра*	друкарка воєнкомату, усміхнена Марфуша	*«Особливо активна булла Марфуша Місюра – друкарка воєнкому…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
1383.	*Марченко*		*«…це – Богданів товариш по пляшці і зухвалих нальотах – Марченко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1384.	*Маршал Ре*	чорний Маршал	*«Безмежний був маршал Ре у своєму кривавому винахідництві»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна
1385.	*Маслак*		*«Маслака з донцями відправив на Дон…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1386.	*Маслівець*		*«Я знову чую лайку і боротьбу Петріва і Маслівця…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	нейтральна
1387.	*Мата Гаррі*	міфічна Мата	*«Чому, наприклад, ви – дама світу, якась міфічна Мата Гаррі…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1388.	*Матвій*		*«В групі також були Олег, Володимир, Матвій, Яків»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
1389.	*Матвій з Дикого хутора*		*«От і сьогодні Матвій з Дикого хутора оповів…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1390.	*Матвій Лукич*	заброда Матвій Лукич, старий Заброда, дід Заброда	*«— Заброда я! Матвій Лукич, із Горпинівки!»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна

1391.	*Матвій Момот*	найстарший із трьох мурзинських братів	*«Загинув Матвій Момот, найстарший із трьох мурзинських братів»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1392.	*Матвій Яковенко*	командир кулеметної сотні	*«На коротку нараду вона запросила… Командира кулеметної сотні Матвія Яковенка…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1393.	*Матей Мазур*	дядько Матей Мазур	*«Дмитро вже був готовий, коли до нього прийшли Ничипір Круподеря та Матей Мазур із Пилиповичів»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1394.	*Математик Полєтаєв*	прекрасний математик Полєтаєв	*«…прекрасний математик Полєтаєв не нахвалиться»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1395.	*Мати Гальчевського*	бідна вдова – мати Гальчевського, Мотря Іванівна	*«…непорушно сиділа бідна вдова – мати Гальчевського…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1396.	*Матінка Єпістимія*		*«Вийшла зі своєї келії матінка Єпістимія, висока ставна ігуменя…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1397.	*Матінка Єфросинія*		*«…а матінка Єфросинія так*	В. Шкляр «Чорний	характеристична;

			моторно забігала біля столу, а потім – коло дитини»	Ворон»	нейтральна; експресивно-оцінна
1398.	*Матрос Шинкар*		*«…приїхали большевицькі посланці – матрос Шинкар і ще два комісари…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1399.	*Матюха*	приблуда Матюха	*«…бо чого проти них були варті ці троє приблуд – Тюха, Матюха й Ванька Долубай»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1400.	*Махно*	батько Махно	*«В цей час несподівано на тачанках нарвався сюди батько Махно…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
		земляк Махно, партизанський «батько», раб Божий Нестор, «вождь селянської революції» Нестор, український степовий «бандит» Махно	*«Служба сотником в банді Махна, збройна боротьба з совітською властю, напади на установи, вбивство партійних працівників…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		батько Махно	*«…Махно з його … Великою бандитською армією»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
		батько Махно	*«Батько Махно добре стоїть у*	А. Кокотюха «Справа	

			Гуляйполі»	отамана Зеленого»	
			«…загони «батька» Махна не давали червони спокою»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
1401.	*Мацейко*		*«Коли Мацейко за його наказом убив П'єрацького…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	нейтральна
1402.	*Мацько*	комісар Мацько	*«…а біля нього на лавах кілька своїх – Проць та Мацько, та Іван Калиниченко, та обидва Галущенки»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1403.	*Маша і Татяна (Малиновські)*		*«Маша і Татяна – веселі, шумні й говіркі панни»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1404.	*Маюнчин Микитка*	Микитка	*«Хтось з хлопців, певно, Микитка Манючин…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1405.	*Медвєдєви*		*«…а там з-за Случа посунули Ковпаки, та Медвєдєви, та Гончарови...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1406.	*Медер*	німець Медер	*«У Києві комендантом був тоді німець – Медер…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1407.	*Медсестра Катруся*		*«…Ташкент закохався в медсестру Марусю…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна;

					експресивно-оцінна
1408.	*Меланка Мальована*	Мальованчук	*«…Меланку Мальовану, яка насправді мала прізвище – Мальованчук...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1409.	*Мелетій Семенюк*		*«Мелетій Семеннюк заявив, що він не бандит…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
1410.	*Мелетій Смотрицький*		*«Тут працювали такі визначні творчі люди української національної культури, як Герасим Смотрицький, його брат Мелетій Смотрицький…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1411.	*Мелешко (Чорт)*	отаман Мелешко (Чорт)	*«Не всіх отаманів пам'ятаю тепер, але згадаю тих, які збереглися в пам'яті… Мелешко (Чорт)…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1412.	*Мельник*		*«Тримаймо зв'язок з проводом ОУН Мельника...»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1413.	*Мельхиседек*	блаженний ігумен Мельхиседек	*«Казав мені ще Мельхіседек, що любиш ти хіба тих, хто боїться тебе»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1414.	*Менша дівчинка Віта*		*«Коли дружина та менша дівчинка Віта захворіли…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична

1415.	*Менший Василь*		*«…а менші Петро та Василь ходили в його охороні...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1416.	*Менший Петро*		*«…а менші Петро та Василь ходили в його охороні...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1417.	*Микита Боровик*	стриєчний брат покійної Григорової жінки, Боровик, дядько Микита, двоюрідний шваґер Микита, клятий Микита	*«…особливо стриєчний брат покійної Григорової жінки Катерини – Микита Боровик зі своєю дочкою Наталкою»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1418.	*Микита Головченко*	ад'ютант Микита Головченко	*«Від сьогодні я призначаю своїм ад'ютантом Микиту Головченка…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1419.	*Микита Кононенко*		*«На другий день у «Городок» прийшли гості з Холодного Яру – Микита Кононенко і Микола Гуцуляк»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1420.	*Микита Хрущов*		*«Хоч у Москві сидить на троні Микита Хрущов…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1421.	*Микита Шульга*		*«Найбільшим і найогряднішим був серед них Микита Шульга»*	В. Шкляр «Маруся»	інформаційно-оцінна; нейтральна

1422.	*Микитась*		*«Гриць, Шамрай та Микитась»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1423.	*Микитенко*		*«До комітету вибрали … Микитенка…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1424.	*Микола*	Терешковий помічник Микола	*«До нього з темного кута підходити Терешкові помічники, Микола і Степан»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1425.	*Микола II*	кровавий Микола II	*«…організовували були завзятих борців революціонерів проти кривавого Миколи II…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1426.	*Микола Вальчук з Ялович*		*«…мені зустрілися Микола Вальчук із Ялович і Василь Мірчук…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1427.	*Микола Верховинець*	поет	*«…поет Микола Верховинець просив мене прочитати «щось новенького»...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1428.	*Микола Віталійович Лисенко*	Микола Лисенко	*«А Микола Віталійович Лисенко?»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1429.	*Микола Гуцуляк*	галичанин Гуцуляк, присадкуватий Гуцуляк, кіннотник Микола Гуцуляк	*«Заходять два хлопці в австрійських куртках – як виявляється – Січові Стрільці: Йосип Оробко та Микола*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

			Гуцуляк»		
1430.	*Микола Зеров*		*«У мене є твори Миколи Зерова…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1431.	*Микола Мостович*	Микола Мостович – член проводу ОУН	*«Микола Мостович, член проводу ОУН, син православного священика…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1432.	*Микола Онищук*	громадянин Онищук, скривавлений Микола Онищук, місцевий конюх	*«…сам господар – Микола Онищук, місцевий конюх…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1433.	*Микола Підгірний*		*«Курені Данила Бізанца і Миколи Підгірного взяли Васильків»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
1434.	*Микола Поклад*		*«До нас! Він… Це мій… Микола Поклад…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
1435.	*Микола Сидор-Чарторийський*		*«Микола Сидор-Чарторийський у книзі спогадів…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1436.	*Микола Сильвестров*	добрий приятель Микола Сильвестров, син лісника	*«Денис мав доброго приятеля Миколу Сильвестрова – сина лісника, який не раз ставав у пригоді повстанцям…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1437.	*Микола Якимчук-Ковтонюк*	Микола Якимчук-Ковтонюк (Гриша,	*«Микола Якимчук-Ковтонюк (Гриша, Олег), родом із Піддубців,*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична;

		Олег)	*син бідних селян…»*		нейтральна
1438.	*Микола-угодник*		*«…перед Матір'ю Божою, перед престолом, що стоїть посеред церкви, і, нгарнштi, перед Миколою-угодником»*	У. Самчук «Морозів хутір»	інформаційно-оцінна
1439.	*Микольцьо Мохнач*		*«Її повінчали з Микольцьом Мохначем – назагал тихим…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1440.	*Милорадовичі*		*«…Одяг, в якому появлявся на прийнятті у знаних людей – Кочубеїв, Милорадовичів…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1441.	*Мирон*	молодший брат Лідії, Мирон Романовський, свояк Мирон, убитий Мирон	*«Хотілось кинути все, перепинити Миронове скиглення»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1442.	*Мирон*	бідний Мирон	*«— Мироне! Хто це зробив?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна; характеристична
1443.	*Мирон Гірняк*		*«Сотник Осип Станімір покликав поручника Мирона Гірняка на коротку нараду…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1444.	*Мирон Мацюпінька*	Миронцьо	*«…то це напевно був Мирон Мацюпінька…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна

1445.	*Мирон Тарнавський*	начальний вождь Галицької армії Тарнавський	*«…вони, галичани, мають свою Начальну команду та свого начального вождя Тарнавського…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1446.	*Мирон Федоришин*		*«А ще живуть в моїй пам'яті…Мирон Федоришин…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
1447.	*Мироненки*		*«Ще в Мироненків. Виходять, виходять! Заходять до Петренків»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1448.	*Мистецтвознавець Клим Вихрест-Горишко*		*«…завдаючи собі ці питання про Клима Вихреста-Горишка…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1449.	*Митрополит А. Шептицький*	А. Шептицький – «Князь Церкви»	*«…була інформація про смерть і похорон митрополита А. Шептицького…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
		Митрополит Андрей Шептицький	*«Ваш Митрополит Андрей Шептицький схвально зустрів 30-го червня Акт про відновлення української державності…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	
		Митрополит Андрей Шептицький	*«…за сприяння митрополита Андрея Шептицького – з'явився перший том «Холодного Яру»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		Митрополит Шептицький	*«…його провідував митрополит Шептицький»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	

1450.	*Михаїл Калінін*		*«Михаїл Калінін відвідує в'язницю…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1451.	*Михайлик*	Вівдин Михайло; Михайло, син Павла і Вівді Турлаїв	*«Няньчить у серці надію про добру долю для свого Михайлика»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
1452.	*Михайлики*		*«Але моє серце також не з каменю, і ви добре знаєте, де мій чоловік, моя сестра Марія, чоловік Кравцевої, Корнієнків, Михайликів...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1453.	*Михайло*	старий Михайло	*«Є. Не загинуло. Старий Михайло із Запоріжжя»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1454.	*Михайло Аронович Фрідман*	Фрідман	*«…викладача історії в педучилищі – Михайла Ароновича Фрідмана…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1455.	*Михайло Воляр*		*«У селі … призначили…, а солтисом – Михайла Воляра…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
1456.	*Михайло Гаврилко*		*«…а і його побратимів – Михайла Гаврилка…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
1457.	*Михайло Грушевський*	Михайло Сергійович, професор Грушевський, дорогий і	*«Михайле Сергійовичу, ви, напевно, знаєте, що група готує державний переворот…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

		вельмишановний Михайло Сергійович Грушевський, Голова Центральної Ради високоповажний професор Михайло Грушевський, усміхнений Грушевський			
			«…у Львові під головуванням дружини Михайла Грушевського було створене товариство для підготовки сестер-законниць…»	О. Яворська «На чужих вітрах»	
			«…і обережно гортав том «Історії України-Руси» Михайла Грушевського»	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
			«…або з ілюстрованою «Історією України» Михайла Грушевського…»	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	
		Грушевський	*«Я тільки чую Керенський… Грушевський…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
		М. Грушевський	*«Так збулися слова Грушевського про повернення в Україну»*	С. Семенюк «І гинули першими»	
1458.	*Михайло Дорошенко*		*«Михайло Дорошенко – нащадок давнього роду українських*	М. Дорошенко «Стежками	характеристична;

			козаків…»	Холодноярськими»	нейтральна
1459.	*Михайло Дорошенко*	підхорунжий Чорноліського полку	*«Наступного дня, – згадував підхорунжий Чорноліського полку Михайло Дорошенко…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1460.	*Михайло Драгоманов*		*«Для мене завжди були авторитетами… Михайло Драгоманов…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1461.	*Михайло Драй-Хмара*		*«У мене є твори…Михайла Драй-Хмари…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1462.	*Михайло Ковальський*		*«…головою відділку УСКТ став Михайло Ковальський…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1463.	*Михайло Колодзінський-«Гузар»*	організатор Карпатської Січі Михайло Колодзінський-«Гузар»	*«…але не для організаторів Карпатської Січі Михайло Колодзінського-«Гузара» та Зенона Косака…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1464.	*Михайло Коцюбинський*		*«…у їхнє царство увійшли завдяки…Михайлові Коцюбинському…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
			«Вони зустрілися, Симон Петлюра та Михайло Коцюбинський»	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	

1465.	*Михайло Крат*	полковник Михайло Крат	*«…а між ними і полковник Михайло Крат, як також багато місцевих людей…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1466.	*Михайло Несміян*	Михайло Затичка, Михась Несміян	*«…про Михася Несміяна, який поклав життя за честь сестри»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1467.	*Михайло Омельянович-Павленко*	генерал Омельянович-Павленко	*«По дорозі зустрілись з частинами Зимового походу під командою ген. Михайла Омельяновича-Павленка»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
		командир Армії УНР Першого зимового походу Михайло Павленко, командарм Михайло Омелянович Павленко, генерал Михайло Омелянович-Павленко	*«Недаремно Командир Армії УНР Першого зимового походу Михайло Павленко сказав, що в цьому поході взяли участь тільки ті, хто мав «залізні нерви та сталеве серце»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		командарм Омельянович-Павленко	*«…командарм М. Омельянович-Павленко, полк. Дяченко, Рибачук та інші знайомі і незнайомі старшини»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
		Отаман Омельянович-	*«Зустрічаю знайомого старшину з двома козаками, який йде з*	Ю. Горліс-Горський	

		Павленко, «дідусь», «дідусь» Омельянович-Павленко, Головний отаман і генерал Омельянович-Павленко	*донесенням до «дідуся» – отамана Омельяновича-Павленка»*	«Холодний Яр»	
		Генерал М. Омельянович-Павленко	*«…під командуванням генерала М. Омельяновича-Павленка готується в новий похід»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		генерал Омельянович-Павленко	*«…побесідував з…Генералом …Омельяновичем-Павленко…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
1468.	*Михайло Порш*		*«…в якого зупинялися з Прокопом Понятенком та Михайлом Поршем…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
1469.	*Михайло Сердюк*		*«Я поговорю з Михайлом Сердюком, що відає справами молоді…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	нейтральна
1470.	*Михайло Середа*	ветеран міліції Михайло Середа, лейтенант міліції Середа Михайло Іванович	*«…подумав про перспективу вступу в комуністичну партію, познайомився з Михайлом Середою…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна

1471.	*Михайло Середа*	сотник Армії УНР	*«Михайло Середа – сотник Армії УНР, автор нарисів про повстанських отаманів…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1472.	*Михайло Сорока*		*«…а Михайло Сорока перед самою матурою зголосився…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	Інформаційно-оцінна; нейтральна
1473.	*Михайло Трублаїні*		*«…з'їдаючи захопливу повість Михайла Трублаїні…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1474.	*Михайловий зять Андронік*		*«…опісля двічі розкуркуленого, а ось знов поверненого назад Михайлового зятя Андроніка…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1475.	*Михайловський*		*«Тут же в хаті ховались Демяненко, Нечуйно, Михайловський»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
1476.	*Михась Проців*	лагідний Михась	*«…пощадити міг лише щасливий трафунок, як це сталось з Михасем Процівим»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; експресивно-оцінна
1477.	*Михась Юрчишин*	Михасько	*«…дзвонарем там був Михась Юрчишин, сусідський підліток…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1478.	*Михасько Горобець*		*«…узяв, здається, з рук Михаська Горобця, що сидів на задній парті..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна

1479.	*Михтод Гуців*		*«…а там, диви, і Михтод Гуців «з-за рову» із своєю облізлою скрипочкою-рипочкою…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1480.	*Мишко*		*«…послала до дядька Хоми попросити, щоб пустив Мишка коні поганяти…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
1481.	*Міліцейський комісар Лєпарський*	головний міліціянт Лєпарський	*«До речі, що за звернення надійшло до киян від міліцейського комісара Лєпарського?»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1482.	*Міліціонер Костя Посполітака*		*«…побачив свого друга, міліціонера Костя Посполітака»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1483.	*Міліціонер Пасічник*	амністований Пасічник, Юрась	*«По словах свідка, отаман, загнав амністованого Пасічника в кут…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1484.	*Міліціонер Яцина*		*«…дільничний міліціонер Яцина..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1485.	*Міністр у зовнішніх справах Шульгін*		*«…не підмінюйте міністра у зовнішніх справах Шульгіна…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1486.	*Керенський*	міністр Тимчасового уряду	*«…приїжджали міністри Тимчасового уряду: Керенський, Терещенко, Церетелі…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

1487.	*Мірошник Охтанась*		*«Мірошник Охтанась прийняв їх у себе в хаті»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1488.	*Місаха*		*«…ми будуємо газові камери і фабрикуємо священномучеників на взір Езраха, Місаха й Авденаго…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1489.	*Міфічний Ізограф*		*«…Ізограф присів на каміння біля мене й продовжив…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1490.	*Міцкевич*		*«…тоді пускають в хід Пушкіна, Міцкевича…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1491.	*Мічел*		*«А книжки! Грейвес, Мічел, Аллен...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1492.	*Міша*	сонний Міша	*«— Міша! Міша! – кликав грубий голос по російськи»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; експресивно-оцінна
1493.	*Могильов*		*«…наполягали на моєму негайному виїзді до Могильова...»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1494.	*Модеста*		*«Перед очима постала голівка Модести…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1495.	*Мозговий*	лікар Мозговий	*«Там приєднається до нас Мозговий..»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична;

					нейтральна
1496.	*Мозолін*	командир Осназу, колишній моряк-балтієць, чекіст «Грозящий»	*«…тому командир Осназу Мозолін, колишній моряк-балтієць…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1497.	*Мойсей Токарський*		*«Завелась якась нова порода активістів на чолі з Мойсеєм Токарським…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1498.	*Мойше*	малий Мойше	*«…бо ж там десь уже, мабуть, невинно спить їх найменший, Мойше»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1499.	*Молода вчителька української мови і літ-ри Світлана Антонівна Гончаренко*		*«…зустрів біля лісу школярів з молодою вчителькою української мови і літератури Світланою Антонівною Гончаренко…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1500.	*Молода дівчина Котинська Ядвіга*	пані Ядвіга	*«Кожен день з нею проводила душевні бесіди молода і гарна пані Ядвіга»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1501.	*Молода дружина Ганнуся*		*«…це край села, біля Кривого Узвозу, де жили Веремієва мати та його молода дружина Ганнуся…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1502.	*Молода і симпатична*		*«Формально редактором ми*	В. Фольварочний «Симон	характеристична;

	Лариса Сологуб		*настановили молоду і симпатичну Ларису Сологуб…»*	Петлюра»	нейтральна
1503.	*Молода, гарна, грішна Олена*		*«…молоду, гарну й грішну Олену…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
1504.	*Молодий Вовгура*	колишній студент лісового інституту, полковник Гайдамацького полку української армії Симона Петлюри, друг Вовгура, Гриць, Григорій Кіндратович, Гниненко Грицько	*«Серед тих відвідувачів особливо вирізнялась шляхетно-ніжна постать молодого Вовгури…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; експресивно-оцінна
1505.	*Молодий козак Петрусь*	мертвий Петрусь	*«Ще зовсім молодий козак Петрусь, який лежав на сусідньому ліжку і шепотів собі нищечком молитву…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
1506.	*Молодий лікар Носенко*		*«…її зарізав шевським ножем молодий лікар Носенко»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна
1507.	*Молодий хлопець Ярмольчук*		*«Зокрема міцно зв’язали молодого хлопця Ярмольчука»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; експресивно-оцінна

1508.	*Молодий хлопець Ясь*		*«…що ксьондз жив з ним і зі своїм органістом, молодим хлопцем Ясьом…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна
1509.	*Молодший брат Куземко*	голий Куземко, брат Кузьма	*«Але молодшого брата Куземка він любив страшенно»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
1510.	*Молодший брат Микольо*		*«…молодший брат Микольо розплітає її косу…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
1511.	*Молодший брат Олександр*		*«Прибув після лікування в шпиталі і гостювання в материній хаті молодший брат Олександр…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; експресивно-оцінна
1512.	*Молодший Деркач*	отаманів брат	*«У монастирі залишилось триста козаків під командою молодшого Деркача – отаманового брата для охорони бойових і господарських запасів»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1513.	*Молодший лейтенант Василь Задура*	дільничий Вася Задура	*«…там я познайомився з молодшим лейтенантом Василем Задурою…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1514.	*Молодший лейтенант Косолапов*	москаль Косолапов	*«…і передав своєму помічникові, молодшому лейтенанту Косолапову..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1515.	*Молодший*	мельниківець з	*«Арештував його молодший*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

	Малаховський	Жидичева	*Малаховський…»*	першими»	нейтральна
1516.	*Молодший учителів син Мирон*		*«…вийшов на поріг молодший учителів син Мирон…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1517.	*Молотов*		*«…горланив з ранку до вечора, вихваляючи Молотова…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1518.	*Молотов і Рібентроп*		*«Бо ми пам'ятаємо спільні відвідини Молотова і Рібентропа у Сталіна та Гітлера…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1519.	*Мольтке*		*«…він дотепно й цікаво розмовляє, він може вести дискусію про Мольтке»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1520.	*Мольфар Іван*		*«…на галявині стояла самотня хатка мольфара Івана…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1521.	*Момзен*		*«Не бере його ані том Момзена…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1522.	*Момса*		*«У таких відвідинах, на жаль, загинув завзятий повстанець Момса…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1523.	*Мономах*		*«Ох, тяжка шапка Мономаха…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1524.	*Моргуліс-Зінченко*		*«Там вони всі – і Зінченко, і Бабенко, і Осадчий, і Пилипенко, і Моргуліс-Зінченко – цілими*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна

			ночами курять, п'ють…»		
1525.	*Михайло Степанович*		*«Десь за півроку мого перебування в Морозових Михайло Степанович запропонував мені роботу…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична
1526.	*Москаль Перевалов*		*«Упровноважений партії на Знаменському округу москаль Перевалов дуже радів…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
1527.	*Мосціцький*		*«…повишпурювали з класної кімнати портрети Пілсуцького і Мосціцького…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
1528.	*Мотря*	старша сестра Ольги, тітка Мотря	*«І щойно пізніше Мотря, старша сестра Ольги, все це розлущила»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1529.	*Мотря*	Мотречка, кохана Мотречка	*«Казала Мотря тебе поздоровити…»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; експресивно-оцінна
1530.	*Мотя*	не менш знана Мотя	*«…зі своєю не менш знаною Мотею…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
1531.	*Мочар Михайло*		*«Село невідоме авторові: Мочар Михайло…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1532.	*Мочура*		*«…кінці якої стирчали на чубку, немов роги, й наближалися до Мочури…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна

1533.	*Мошко Фалікман*	тутешній аптекар, бідний Мошко, «проклятий жид»	*«Це був тутешній аптекар Мошко Фалікман…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1534.	*М. Собєсак*		*«…Р. Сатановський, М. Собєсака та інших, які чимало лиха завдали українському населенню Волині»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1535.	*Мудрий Цьомко*	Цепелій Іванович	*«…Цьомко втиснув у портфель невелику домашню ікону…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1536.	*Мудрий Шимон Лізенберг*		*«…мудрий Шимон Лізенберг, що заснував фірму Арт…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1537.	*Муми*		*«— Як хто? Їх там повно Даргелі, Пюци, Муми, Неслери!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1538.	*Муравйов*		*«…тисячні жертви, знищені злочинною бандою Муравйова у Києві...»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
			«На нас наступав Муравйов»	У. Самчук «Морозів хутір»	
1539.	*М. Хвильовий*		*«…за це розстріляли М. Міхновського, Д. Фальківського, М. Хвильового,*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

			бо вони «…до безумства любили свою Україну»		
		Хвильовий	*«…за копійки рахуйте «Вальдшнепи» Хвильового»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	
			«…є ще Васильченко, Хвильовий та історичні документальні праці про Переяславську угоду…»	С. Семенюк «І гинули першими»	
1540.	*Мюллер*		*«Касиром того так званого банку «для України» є пан Мюллер»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1541.	*М'ясоєдов*	воєнний міністр М'ясоєдов	*«…і навіть самого воєнного міністра М'ясоєдова…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1542.	*Навий командувач військовою округою Квецінський*		*«…зв'язатись з новим командувачем військовою округою Квецінським…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1543.	*Навроцький Гаврило*	Навроцький Гаврило (злодій), двоюрідний брат Навроцький Гаврило, брат Навроцький	*«До місцевих большевиків… належало не більше як 9-ть, а головні – Навроцький Гаврило (злодій)…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1544.	*Надія Квітка*		*«…Надія Квітка – археолог і художник…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	інформаційно-оцінна; нейтральна

1545.	*Надія Січеславець*	пані Січеславець	*«Спершу пані Зося, потім Надія Січеславець»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; дейктична
1546.	*Надрайоновий провідник ОУН Іван Захарчук*		*«… надрайоновий провідник ОУН Іван Захарчук…Подався з чотою…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1547.	*Назарко*		*«Назарко кілька днів і кілька ночей жив під впливом прочитаної казки»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1548.	*Наймолодший брат Петрусь*		*«…заглянув до третього гімназійного класу, щоб побачитися з наймолодшим братом Петрусем…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
1549.	*Найпобожніший старший церковний брат Семен Сталащук*		*«…виявився тим грішником – найпобожніший старший церковний брат Семен Сталащук…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
1550.	*Найсолодша Катерина*		*«Наймолодша Катерина пішла за Данила Крохмаля…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
1551.	*Найстарша донька Юлія*	Юлія Шинкаруківна, юна Шинкаруківна	*«…крім найстаршої доньки Юлії, яка в цю мить вийшла зі своєї кімнати…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
1552.	*Найстарша Теодозія*		*«Найстаршу Теодозію видали за*	Р. Федорів «Палиця для	характеристична;

			Йвана Сивенького…»	прокажених»	експресивно-оцінна
1553.	*Найстарший син Михайло (Калиниченко)*	звуть Мишою, Миша Іванович	*«…найстарший син Михайло,якого називають Мишою…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
1554.	*Найстарший син Петро*		*«…до світлиці зайшов її найстарший син Петро з дівчиною…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
1555.	*Наливайко*		*«…велетенський тисячолітній дуб, названий в народі саме Залізняковим, хоч під ним не раз спочивали і Наливайко, і Павлюк, і сам гетьман Хмель»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
			«…рідний брат Северина Наливайка Дем'ян…»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
1556.	*Намісник Кох*		*«..ані німецького рейху з Гітлером та його намісником Кохом…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1557.	*Нанашка Настуня*	Настуня	*«…нанашка Настуня, довідавшись, що я сирота…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1558.	*Наполеон*		*«Війна з Наполеоном багатьом розкрила очі»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
			«Наполеон і на Москву віз у кареті горщика…»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	

1559.	*Народний герой Олекса Довбуш*		*«Народний герой Олекса Довбуш як загинув, знаєте?»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
		опришківський капітан Олекса Довбуш	*«…сюди понад два століття тому любив приходити помолитися опришківський капітан Олекса Довбуш»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	
1560.	*Настуня*	Хмура Настуня, баба Настуня	*«Однорічна дитина, очевидно, не могла вилепетати тайну бабі Настуні»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1561.	*Настуся*	Настя Всеволодівна	*«Там його Настуся – Настя Всеволодівна»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
1562.	*Наталена*		*«…живу до того часу, поки цього бажає собі Наталена...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1563.	*Наталка*		*«…Наталка прибігає навіть щодня до мене в хатчину…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1564.	*Наталка*	дочка Наталка, Наталка Боровик	*«…особливо стриєчний брат покійної Григорової жінки Катерини – Микита Боровик зі своєю дочкою Наталкою»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
1565.	*Наталка Слобіцька*		*«…то була Наталка Слобіцька, яка всі ці дні сиділа в пивниці…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна

1566.	*Наталочка*	красавиця Наталка, небіжка Наталка	*«Ще тоді, коли заходив до красавиці Наталки, що опісля стала його жінкою»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; експресивно-оцінна
1567.	*Наталя Петрівна*	дружина Афогена	*«Наталя Петрівна, можливо, ще солідніша за Марію Олександрівну»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
1568.	*Наташа*		*«…Теща мала в запасі цілий тузін імен: Наташа, Валентина, Ліда…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1569.	*Науменко*	голова ревкому, товариш Наум, боротьбист Наум	*«…Мозолін це саме сказав і голові ревкому Науменкові…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1570.	*Начальник військової контррозвідки Кондратьєв*	полковник контррозвідки фронту Кондратьєв	*«В просторому кабінеті сидів… Полковник контррозвідки фронту Кондратьєв»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1571.	*Начальник гарнізону, майор Полостяной*		*«Начальник гарнізону, майор Полостяной звернувся до в'язнів…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1572.	*Начальник Гарфункель*		*«Сам начальник Гарфункель приймав нас…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1573.	*Начальник Горлага*		*«…начальник Горлага, кат за професією..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

1574.	*Начальник дільниці №2 С. Шафран*		*«Начальником дільниці №2 був в'язень ІТЛ С. Шафран…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1575.	*Начальник дільниці №3 Міхаловський*		*«…начальником дільниці №3 – Міхаловський…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1576.	*Начальник дільниці №4 Грамс*	Грамс	*«…Грамс так до пуття і не вивчив російської мови»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1577.	*Начальник Київської військової округи Обєручєв*	комендант військової округи Обєручєв, комендант гарнізону округи Обєручєв	*«…за дорученням начальника Київської військової округи Обєручєва…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1578.	*Начальник Коломийського НКВД Молін*	майор Молін	*«Цього разу начальник Коломийського НКВД Молін був суворий і чимось роздратований…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1579.	*Начальник лагерного пункту лейтенант Смирнов*		*«Начальник лагерного пункту лейтенант Смирнов став трішки людянішим»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1580.	*Начальник Пошти Гриб*		*«…начальника пошти Гриба і ще двох солдатів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1581.	*Начальник райвно Нерознак*	член ЦК КП(б)У Нерознак	*«…пригадав одну розмовум зі своїм начальнико райвно Нерознаком…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1582.	*Начальник районової міліції Микита*	бундючний	*«…з мобілізованими їхав начальник радонової міліції*	М. Дорошенко «Стежками	характеристична;

	Компанієць	Компанієць	*Микита Компанієць…»*	Холодноярськими»	нейтральна
1583.	*Начальник секретно-оперативної частини Зільберман*	начальник секретно-оперативної частини ГПУ Зільберман, Мендель Зільберман, Міхаіл Зільберман, секретар Зільберман	*«Мене сьогодні питає наш начальник секретно-оперативної частини Зільберман»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1584.	*Начальник табору капітан Тархов*		*«Мене викликав сам начальник табору, капітан Тархов»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1585.	*Начальник Шешорського гарнізону лейтенант Шпола*	начальник сакатурського гарнізону лейтенант Шпола, хохол Шпола, лейтенант Шполя, син петлюрівського полковника	*«Це кажу вам я – лейтенант Шпола, син петлюрівського полковника, засуджений ним до катівського ремесла…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична; нейтральна
1586.	*Небаба*		*«…тут проходили курені Кривоноса, Колодки, Гараська, Небаби, Головацького, що завжди діставали від дерманців велику потугу»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1587.	*Невірний Тома*		*«….нехай, як той невірний Тома, дотиком свого пальця переконається»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	інформаційно-оцінна

1588.	*Невіруючий Хома*		*«…Невіруючого Хому і, звичайно ж, за Ходю, який прозрів і також повтав проти червоного люципера»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	інформаційно-оцінна
1589.	*Неводничий Федір*	большевик Неводничий, командир Неводничий	*«Знайшовся одного селянина син по прізвищу Неводничий Федір…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1590.	*Неслер*		*«Засідають сам Даргель, його заступник Неслер, шеф ес-де Пюц…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1591.	*Неслери*		*«— Як хто? їх там повно! Даргелі, Пюци, Муми, Неслери!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1592.	*Несміянов*	головнокомандувач групи військ Несміян, командир Несміянов	*«…як повестися з величезним загоном червоного командира Несміянова…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1593.	*Нестор Ключар*		*«…тут спочиває Нестор Ключар, який помер 1769 року…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1594.	*Нестор Крук*		*«Нестор Крук – школа прапорщиків, родом із Переяслава»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
1595.	*Нечай*	полковник Нечай	*«…під'їжджаємо до високої могили полковника Нечая, що*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

			стоїть край дороги»		
1596.	*Нечай*		*«— Чи не така, як у того Нечая, га?»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1597.	*Нечипора Петриченко*		*«У тій хаті під червоною бляхою спитаєте Нечипора Петриченка»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
1598.	*Нечипоренко*	в'язень Нечипоренко, директор Глодоської гімназії Нечипоренко	*«…Через вязня-директора Глодоської гімназії Нечипоренко, що працює старостою в одиночному корпусі»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1599.	*Нечипорова Христина*		*«— Нечипорову Христину знаєш?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1600.	*Нечипуренко Грицько*	землевласник Нечипуренко Григорій Мусійович	*«Ініціятором був чоловік старшого віку тесть мого брата Нечипуренко Грицько»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
1601.	*Нечуйко Фаоктист*		*«До місцевих большевиків… належало не більше як 9-ть… Нечуйко Фаоктист…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1602.	*Нечуй-Левицький*		*«— Нечуй-Левицький. Є такий, – майже суворо відізвався Афоген Васильович»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1603.	*Нечуйно*		*«Тут же в хаті ховались Демяненко, Нечуйно та Михайловський»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна

1604.	*Никанориха*		*«…піди до Никанорихи та поговори, щоб Івася віддала нам…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
1605.	*Никодим*		*«Никодим, який приніс для погребения смирну й алое…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	інформаційно-оцінна
1606.	*Никола Поліний*		*«Мого батька охрестили Николою, а… прізвисько Поліний…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1607.	*Ничипір Круподеря*		*«Дмитро вже був готовий, коли до нього прийшли…Ничипір Круподеря…»*	В. Шкляр «Маруся»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1608.	*Ніколай Філіпєнков з Курська*		*«…і Ніколая Філіпєнкова з Курська після зустрічі з опером Нестеренком»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1609.	*Німець Z*		*«…француз X, англієць Y,німець Z пишуть зовсім інше!»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
1610.	*Німець Якубовський*		*«Сидів у 3-ці німець Якубовський…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1611.	*Німецький офіцер барон Розен*		*«Усіма більшовицькими військами командує німецький офіцер барон Розен…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
1612.	*Німецький посол фон Отт*		*«…був сердечним приятелем німецького посла фон Отта…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична

1613.	*Ніна*	товаришка-вчителька Ніна	*«Оля представила мене, як свою товаришку-вчительку Ніну»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1614.	*Ніна Федорівна*		*«В грудні – іменини в Ніни Федорівни»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1615.	*Ніцше*		*«…Ніцше нема… І Достоєвського…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
		філософ Ніцше	*«…за словами філософа Ніцше, кожна правда, може бути отруйною»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
1616.	*Новий директор Першої школи Іван Максимович Яровина*		*«…новий директор Першої школи Іван Максимович Яровина, присланий до Коломиї з Київщини…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1617.	*Нухим Кравчик*	хитрий Кравчик	*«У попільнянському заїзді Нухима Кравчика вона купила за гривні мірку вівса…»*	В. Шкляр «Маруся»	експресивно-оцінна; нейтральна
1618.	*О. Добровольський*	інженер Добровольський	*«І я написав листа до інженера О. Добровольського…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1619.	*Паладій Дубицький*	протоієрей Паладій Дубицький, настоятель Дубицький	*«…після прочитання мого посвідчення, придало відваги о. Дубицькому і Саюкові…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна

1620.	*О. Корнійчук*	О. Корнійчук – нарком ЗС УССР, Корнійчук	*«…уже зробив заяву арком ЗС УССР О. Корнійчук…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1621.	*Овер'ян Куровський*	Тетіївський отаман	*«— Тетіївський отаман Овер'ян Куровський»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1622.	*Оверко Лапай*	зануда Лапай	*«Більшість з них воювали ще з Лесиком – Пилип Золотаренко, Семен Германчук, Іван Горобей, Оверко Лапай, Степан Помпа, Саків Галдун…»*	В. Шкляр «Маруся»	експресивно-оцінна; нейтральна
1623.	*Одарка*	Ора	*«— О! Одарка! – зрадів Яків. — Я вас спочатку не пізнав. Добре виглядаєте — А я вас пізнала одразу... – відповіла Ора»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1624.	*Одарка Пилипівна Козаченко*		*«…виправдовувалася Одарка Пилипівна…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1625.	*Одінцов*		*«На підмогу прийшли червоні загони Алєксєєва, Одінцова, Табукашвілі…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1626.	*Однокласник Юрко*		*«…однокласник Юрко – славний бас у церковному хорі гімназистів...»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
1627.	*Однокласниця Ліда*	білява Ліда	*«…а в його душу заглядали захопливі очі однокласниці Ліди…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична

1628.	*Одноока дочка Мокрина*		*«…а з ним і його одноока дочка Мокрина з бубонцем…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1629.	*Одноокий Карпусь*	кухар одноокий Карпусь	*«…а одноокий Карпусь залишився в лісі на хазяйстві»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
1630.	*Одуд*	Ярмолай Никанорович, начальник Зеленської міліції Одуд	*«— Слухайте, Ярмолаю Никаноровичу, ви любите розвідку…?»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1631.	*Оксана*	Оксанка	*«— Але ж, Оксанко, яка ти дивна»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна
1632.	*Оксана з Херсонщини*		*«…німці разом з іншими заручниками розстріляли Оксану з Херсонщини…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1633.	*Оксана Тесленко*		*«…з восьмирічною дитиною на руках стоїть Оксана Тесленко…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	нейтральна
1634.	*Олег*		*«В групі також були Олег, Володимир, Матвій, Яків»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
1635.	*Олежка*	Олег	*«Про сина, про Олежка теж забудь»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1636.	*Олекса*		*«…а мій Олекса загинув…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
1637.	*Олекса*	Лесик	*«Коли ж не стало Олекси, мого найменшого Лесика, на його місце*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;

			став Дмитро»		нейтральна
1638.	*Олекса Кравченко*		*«Здається, Олекса Кравченко вже продався»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
1639.	*Олекса Музичук з Гаразджі*		*«…Олексу Музичука з Гаразджі…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1640.	*Олекса Соколовський*	отаман Олекса Соколовський, Лесик, Олекса	*«З Лесика став Олексою – отаманом Олексою Соколовським»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1641.	*Олекса Степанюк*		*«Олекса Степанюк оженився вже після звільнення з Колими»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1642.	*Олекса Теремець*		*«Він же, Олекса Теремець, недавній учень київського художника…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
1643.	*Олекса Чучупака*		*«Міцно стискають руку Олекса та Семен Чучупаки….»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1644.	*Олександр Вовк із Києва*		*«Олександр Вовк із Києва згадує про шість видань…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1645.	*Олександр Головін*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна

			Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»		
1646.	*Олександр Македонський*		*«Олександр Македонський був великим воїном…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1647.	*Олександр Полюй*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1648.	*Олександра*		*«В Сибірі в цей самий час без батька святкує свято наша дорогенька Настуня з її дітками Володею, Олександрою, Федором, Григором і Марусею»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1649.	*Олексій Синельников*	поміщик Синельников	*«…всі й не вмістилися в колишньому маєтку поміщика Олексія Синельникова»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1650.	*Олена*	побратим Олена	*«Не встиг Татяна докінчити своєї мови, як Олена вже підійшов і заїхав Татяну поза вухом»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна

1651.	*Олена Єзунина*	сирота Єзунина, сільська лярва Олена Єзуніна, сирота Олена	*«…а чи то була пісня про Олену Єзунину…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1652.	*Олена Ключківна*		*«…впізнали якось Олену Ключківну – зграбну артистоску з тутешнього театру»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1653.	*Олена Корчаручка*		*«Ти намалював Олену Кочмаручку, доярку…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1654.	*Олена Мостович*	Олена Мостович (Верба)	*«Олена Мостович (Верба), донька сільського православного священика…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1655.	*Оленка*	Олейка	*«…закохався в багацьку відданицьку-доньку…Оленку»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1656.	*Олень*		*«На Запоріжжі група упістів Оленя..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; інформаційно-оцінна
1657.	*Олесь Гончар*		*«Один Олесь Гончар спробував у своєму «Соборі» вдарити на сполох..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1658.	*Олійник Пантелей*		*«…в селі Цибулеві забито Олійника Пантелея»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
1659.	*Ольга*	Ольга Опанасівна, пані-госпожа-	*«Пані-госпожа-товаришко Петлюрова, а ходіть-но гляньте,*	В. Фольварочний «Симон	характеристична;

		товаришко Петлюрова	*чи впізнаєте чоловіка свого»*	Петлюра»	нейтральна
1660.	*Ольга Бачинська*	сестра Бачинського, Оля Бачинська	*«Увечері навідалась до Якова Оля Бачинська»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1661.	*Ольга Кобилянська*		*«…у їхнє царство увійшли завдяки…Ользі Кобилянській…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1662.	*Ольга Кравченко*	дружина червоного командира, тьотя Оля	*«—Ну… сказала, що називається Ольга Кравченко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1663.	*Ольга Лавренчик*	моя жінка Ольга	*«Саме в цей активно-діяльний період нашого Українського емігрантського комітету і одружився з Ольгою Лавренчик»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1664.	*Ольга Лоханська*	молодша дочка Ольга, панна Ольга, Ольга Миколаївна, бистра сестра Ольга, Оля-Олечка-Олюся-Олюсечка-Олюсенятко, усміхнена Ольга, Обручечка-Олюнечка, юна бадьора щаслива Ольга	*«Ольга має зістатись вдома…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна

1665.	*Ольга Чобіт*	Чобітівна	*«…Ольга Чобіт тайкома від своїх родичів навчилась…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1666.	*Ольга*	народна вчителька Ольга	*«Одружився я на Ользі, народній вчительці»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1667.	*Омелько*		*«…до мене підійшов Сидорчук із колишньої боївки Омелька…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; експресивно-оцінна
1668.	*Омельян*	Омелько	*«А найближчий Ведмідів побратим, Омелян, звернувся до Трояна…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1669.	*Омельян Горобець*	Горобець	*«…кремезний, рукастий, сильний; писався він…Омельян Горобець»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1670.	*Омелян Грабець (Вовк)*		*«…Омелян Грабець (Вовк), військовий…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1671.	*Омелян Демидович Чорній*	районний Перший Омелян	*«…секретар обкому, який кермує пропагандою, Омелян Демидович Чорній, районний Перший…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1672.	*Омелянчиха*	стара Омелянчиха, невтомна Омелянчиха	*«…як на нього іноді любить казати Омелянчиха»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
1673.	*Онисим Лящ*	заможний удівець Онисим Лящ, старий Лящ	*«Ворон добре знав його господаря, заможного удівця Онисима Ляща…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

1674.	*Онишкевич*		*«— Тоді пишіть. Романчук, Банах, Онишкевич, Кіс, Проців…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
1675.	*Онуфрій*	Онуфро, вуйко Онуфро	*«Кузьмак показав Онуфрові револьвер…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1676.	*Онуфрій*		*«Батько мій, Онуфрій, до речі, теж був на фронті сапером…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1677.	*Онуфрій Гадзевич*		*«…де парохом працював її батько – Онуфрій Гадзевич»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
1678.	*Онуфрій Іванченко*		*«…там були поранені Онуфрій Іванченко і Гонтар А.»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
1679.	*Опанас*	хазяїн хутора, дядько Опанас	*«Але Опанас, хазяїн хутора, може мати іншу думку»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1680.	*Опер Нестеренко*		*«…і Ніколая Філіпєнкова з Курська після зустрічі з опером Нестеренком»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1681.	*Опер Новіков*		*«Опер Новіков лютує»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1682.	*Оперуповноважений товариш Ступа*	мовчазний Ступа	*«…оперуповноважений Ступа зробив колгоспну канцелярію…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1683.	*Опришко*	Софієво-Гейківський вчитель Опришко	*«…Сашко сидів у просторій кімнаті Софієво-Гейківського вчителя Опришка…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна

1684.	*Організатор і комендант червоних Таращанців Горбенко*	Федір Горбенко	*«Самого ж організатора і коменданта червоних Таращанців Горбенка»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1685.	*Орденоносний полковник Доброхотов*	Лев Наумович, заслужений чекіст, відставний полковник КГБ Лев Наумович Доброхотов, старий лис Доброхотов, старий чекіст Лев Доброхотов, майор Доброхотов Лев Наумович	*«Не подумав, що у свої вісімдесят заслужений працівник КГБ, орденоносний полковник Доброхотов щось запідозрить…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1686.	*Орел*		*«На заклик висміяти бандитів-отаманів, котрі полюбляли брати собі такі наймення, як Орел, Кібець, Ворон, Яструб…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1687.	*Орел*		*«— О, не кажи! Вже одно те, що він не Орел і ніякий інший звір…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1688.	*Орест*		*«…слава Богу, Ореста лишили в його таборі…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
1689.	*Орест Присяжнюк*	старший десятник Орест Присяжнюк	*«— То ви бачили самого отамана Зеленого? – з недовірою спитав старший десятник Орест*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

			Присяжнюк»		
1690.	*Орися Бойчук*		*«Бойчука назвали «твердим націоналістом», і за це Орися дотепер покутує..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1691.	*Орися Паладійчук*		*«…поруч з Орисею Паладійчук»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1692.	*Орлик*	отаман Орлик	*«Не всіх отаманів пам'ятаю тепер, але згадаю тих, які збереглися в пам'яті…Орлик і два брати Дерещуки»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1693.	*Орлович*		*«…прізвище назавжди запам'ятаю – Орлович»*	А. Кокотюха «Червоний»	нейтральна
1694.	*Осадчий*		*«Там вони всі – і Зінченко, і Бабенко, і Осадчий, і Пилипенко, і Моргуліс-Зінченко – цілими ночами курять, п'ють…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1695.	*Осип*	запорожець Осип, Осип-Засип	*«…його прозвали Осипом Засипом…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
			«Осип-Засип, обнявши руками коліна, сидів просто на мокрій землі…»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
1696.	*Осип Курилас*		*«…що то ніби живцем зійшов з картини Осипа Куриласа…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна

1697.	*Осип Микитка*	полковник Осип Микитка	*«Цей корпус, яким командував полковник Осип Микитка, йшов на Київ не залізницею…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1698.	*Осиротілий Юрко Сербинський*		*«…осиротілий Юрко Сербинський продовжував співати…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1699.	*Осіпов*		*«…перебираю в пам'яті теоретичні мудрощі Бехтерева, Осіпова, Гіляровського»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1700.	*Осліковський*	комендант табору, полковник Осліковський	*«Полковник Осліковський їх «заспокоїв», що на початку жовтня ксіх полонених перевезуть на вугільні шахти Донбасу»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1701.	*Остап*		*«…бо ж нема Остапа в Шинкаруковому роді…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	нейтральна
1702.	*Остап*		*«Чоловік мій, Остап, ще рік тому згорів від іспанки»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
1703.	*Остап*	Летивітер Остап	*«Остапе! Мій коханий!»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна
1704.	*Остап Луцький*		*«Носили ж до староства усне донесення Остап Луцький і Зенон Пеленський…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	нейтральна
1705.	*Остап Романюк*	рябий Остап	*«…за ним, у сірих сутінках –*	А. Кокотюха «Справа	експресивно-оцінна;

		Романюк	*рябий Остап Романюк»*	отамана Зеленого»	нейтральна
1706.	*Остапиха*		*«Остапиха схопилась з ліжка і миттю приготувала сніданок»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
1707.	*Островський*		*«…російську класику треба освоювати – Чехова чи Островського…»*	А. Кокотюха «Червоний»	нейтральна
1708.	*Острозькі*		*«…дзвони якої розливалися за Острозьких, Хмельницьких…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1709.	*Отаман Іван Лютий-Лютенко*	командир 23-го Черкаського окремого куреня, отаман Лютий, директор Лютий	*«Проходячи по таборі, я почув ж хтось не то про себе сказав, не то вигукнув «Отаман Гонта! Отаман Лютий!»…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
		отаман Гонта-Лютий, кремезний Лютий, великоголовий Гонта-Лютий, звенигородський отаман Гонта-Лютий	*«Кремезний, великоголовий Гонта-Лютий першим прокашлявся в кулак…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		головний отаман Іван Гонта, Іван Гонта, Гонта	*«Залишилось ще останнє питання: вибір Головного отамана. Одноголосно вибрано Івана Гонту»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		Лютий	*«…повстанці Лютого та Штиля»*	Ю. Горліс-Горський	

				«Холодний Яр»	
1710.	*Отаман Оскілко*	командувач Оскілко	*«…розвідка моя донесла, ніби сам командувач Оскілко вже хоче розійтися з паном Головним»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1711.	*Отаман Артем Онищук*		*«А отамана Онищука чекісти розстріляли 23 грудня 1921 р»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1712.	*Отаман Богдан*		*«…до штабу групи приїхали повстанці просити отамана і всіх старшин на весілля до отамана Богдана...»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1713.	*Отаман Богун*	Олекса Богун, Олекса, Олексій, Олексійко	*«— Дідусю, Олекса був, – щебетала, зарум'янившись на личку»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; нейтральна
1714.	*Отаман Бугай*		*«Бугай потяг півкухля слив'янки…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1715.	*Отаман Бурлака*		*«…їздив за моїм завданням на Васильківщину, говорив з отаманом Бурлакою»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1716.	*Отаман Василь Чучупака*	покійний отаман Василь Чучупака, брат Василь	*«Першим організатором і отаманом був двадцятип'ятилітній селянський хлопець із села Мельників – Василь Чучупака»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

1717.	*Отаман Вдовий*	отаман Артем Вдовий	*«— До вас звертаюся я, отаман Вдовий!»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1718.	*Отаман Веремія*	Веремій, Отаман-вітер, поранений Веремій, Вовгура, Босий, Туз, мертвий Веремій, загиблий отаман Веремія, Вереміяка	*«Він, той Вереміяка, сам міг волочити гірську гарматку, як іграшку»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1719.	*Отаман Виметаль*	комендант 2-ої Коломийської бригади Виметаль	*«…Отамани Гофман та Виметаль…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1720.	*Отаман Голий*		*«Першим з'явився отаман Голий…»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1721.	*Отаман Голуб*		*«…але Голуб, уже причастившись і осмілівши, сказав…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1722.	*Отаман Денис Гупало*	Гупало-Гарасько, командир 3-го полку отаман Гупало, Гупало Денис Мусійович, Денис	*«— Я тепер Гупало-Гарасько і лише тимчасово очолюю загін»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1723.	*Отаман Дерещук*	колишній народний учитель	*«Ще донедавна тут, на Уманщині, трусив комуну, як грушу, отаман Дерещук…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

1724.	*Отаман Деркач*	отаман Іван Деркач	*«Хлопці принесли наказ від отамана Деркача…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
			«У березні 1921 року отаман Деркач наказав Юркові виїхати до Польщі…»	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		отаман Холодного Яру Деркач	*«Його, Семена Чучупаку й Деркача того ж дня повезли під конвоєм аж до Кременчука»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		Іван Деркач, отаман Деркач, заступник Деркач, отаман Холодного Яру, жертва «петлюрівсько-бандитського терору»	*«Місце отамана зайняв його заступник Іван Деркач, старшина військового часу…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		Деркач	*«З Блакитним залишився Деркач…»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	
1725.	*Отаман Долотенко*	пан отаман Долотенко	*«Отаман Долотенко заявляє, що їх кількасот їхало…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1726.	*Отаман Загородський*	штабс-капітан Олександер Загородський, ад’ютант	*«…а штабс-капітан Олександр Загородський був у нього одним із ад’ютантів»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна

		Загородський			
1727.	*Отаман Зелений*	отаман повстанської Дніпровської дивізії	*«…большевики поставили його в один ряд з отаманом Зеленим, Ангелом і Струком»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
		отаман Дніпровської повстанської дивізії Зелений, батько Зелений, пан Зелений, Данило Ількович Терпило, Терпило-Зелений, Данило Зелений, отаман Данило Зелений, Данило Ількович	*«Ходять чутки про якогось батька Зеленого, що нібито розігнав більшовиків під Обуховим…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
1728.	*Отаман Зірвиголова*	синьоокий Зірвиголова	*«— Хіба ти не читав мого оголошення, що отаман Зірвиголова повернувся з відпустки…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1729.	*Отаман Іванів*	от. Іванів	*«Близько станції Долгінцева і Долинська діяв дуже рухливий от. Іванів»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1730.	*Отаман Кость Блакитний*	майбутній отаман Блакитний, майбутній отаман степовиків Кость,	*«Хто життя своє цілком віддав своїй, гаряче любленій, рідній Землі – отаман Кость*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна

		дядя Костя, Кость Юрович, некій Блакітний	*Блакитний…»*		
		отаман Блакитний, Кость Блакитний от. Блакитний	*«В херсонських степах розгорнув більше повстання отаман Блакитний»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		отаман степової повстанчої дивізії Блакитний	*«Крім них з'явився на Херсонщині сильний загін Блакитного та махнівського типу летючий загін Чорного Ворона»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		Кость Блакитний	*«Ялисея Лютого, з яким у 20-му воював у Степовій дивізії Костя Блакитного»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
1731.	*Отаман Кривий Оселедець*		*«…червоний шлик, через якого большевики прозвуть отамана Кривавий Оселедець»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1732.	*Отаман Курінний*		*«…вже розкурили люльку брати Блажевські, отаман Курінний замінив під Златополем Загороднього…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1733.	*Отаман Ларіон Загородній*	Ларик, пан Загородній, командир Першої кінної Холодноярської	*«— Ви перебільшуєте, – заперечив Загородній»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

		дивізії отаман Загородній, Іларіон Захарович			
1734.	*Отаман Лихо*		*«— Тепер я вірю. — П'ята сказав вголос те, про що разом подумали Ангел, Бугай, Шум і Лихо»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1735.	*Отаман Льобковіц*	начальник штабу Людвіг Льобковіц	*«…передав новий наказ корпусного начштабу отамана Льобковіца»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1736.	*Отаман Лютий*		*«Другого дня мали гостя – прибув із Звенігородщини отаман Лютий»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1737.	*Отаман Мефодій Голик-Залізняк*	мовчазний Голик-Залізняк, командир Першого дивізіону броне потяга Червономорської групи отаман Голик-Залізняк, голик-Залізняк Мефодій Фокович	*«Він одразу хотів передати папір голикові-Залізняку, але Гамалій його зупинив»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1738.	*Отаман Олекса Чучупака*	наймолодший Василів брат	*«Пішли на амнестію – важко повірити! – отамани Петренко, Дзигар, Олекса Чучупака – наймолодший василів брат…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна

1739.	*Отаман Орел-Курка*		*«Це без отаманів Приймака, Свища, Орла-Курки і деяких інших загонів»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1740.	*Отаман П'ята*		*«— Сам пошив? – спитав П'ята з тією ж усмішечкою»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1741.	*Отаман Петренко*	отаман Михайлівки Петренко	*«Отаман Петренко спав на розстеленій на землі киреї…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
			«Пішли на амнестію – важко повірити! – отамани Петренко, Дзигар, Олекса Чучупака – наймолодший василів брат…»	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
1742.	*Отаман Пономаренко*	Любенський отаман Пономаренко	*«То любенська «дієва сотня» з отаманом Пономаренком, ішла виручати хутори…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1743.	*Отаман Приймак*		*«Це без отаманів Приймака, Свища, Орла-Курки і деяких інших загонів»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1744.	*Отаман Свищ*		*«Це без отаманів Приймака, Свища, Орла-Курки і деяких інших загонів»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1745.	*Отаман Струк*	Ілько Струк	*«…сотник, із близького оточення отамана Струка»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1746.	*Отаман Туз*	Степан Туз	*«Ніхто вже не сумнівався, що це*	В. Шкляр «Чорний	характеристична;

			був отаман Туз»	Ворон»	нейтральна
1747.	*Отаман Хмара*	чорноліський ватажок	*«Цвітяни були вже призвичаєні своїм отаманом Хмарою…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
		розхристаний Хмара, товариш Хмара, Харченко Семен Васильович	*«Вдивляюся в обличчя. Отаман Хмара – Семен Харченко»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		Пилип Хмара	*«…Хмара залишимв собі округу Чути і Чорного Лісу»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		отаман Хмара, полковник Хмара	*«Його заступниками обрано: Чорноту, Соловія, Хмару…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		чорноліський медвідь Хмара	*«Той чорноліський медвідь Хмара – мудріший ніж я думав тоді, як він відмовився до об'єднання приставати»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		отаман Хмара	*«Не всіх отаманів пам'ятаю тепер, але згадаю тих, які збереглися в пам'яті… Хмара…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
			«Воронові допомагають рухливі загони Хмари»	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	
1748.	*Отаман Холодного Яру Панченко*	бідний Панченко	*«— Я так і знав… – зречень мовив Панченко»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1749.	*Отаман Холодного*	двоюрідний брат	*«Він так усім забив баки тим*	В. Шкляр «Чорний	характеристична;

	Яру Семен Чучупака	Василя, розм'яклий Семен Чучупака	*дідом, що розм'яклий Семен Чучупака згадав і свого…»*	Ворон»	нейтральна
1750.	*Отаман Чорний*		*«Дідові треба сказати, що вонги прийшли від отамана Чорного…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1751.	*Отаман Чорний Ворон-Лебединський*	командир 2-го полку	*«…командиром… 2-го полку – отаман Чорний Ворон-Лебединський…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1752.	*Отаман Швачка*		*«…отаман Швачка скликав своїх гайдамаків»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1753.	*Отаман Шепарович*		*«…то чугаївці-галичани під командою отамана Шепаровича відкрили гарматний вогонь по большевицькій кінноті…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1754.	*Отаман Шепель*		*«Назвав себе післанцем отамана Шепеля»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; нейтральна
1755.	*Отаман Шуліка*	батько Шуліка	*«…прийшла команда зв'язатись з отаманом Шулікою…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1756.	*Отаман Шум*		*«П'ята сказав вголос те, про що разом подумали Ангел, Бугай, Шум і Лихо»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1757.	*Отаман Яблочко*		*«Застаєм там загін отамана Яблочка»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

1758.	*Отаман Яблунька*		*«Він, цей Ілько, теж трохи понюхав пороху ще в загоні отамана Яблуньки…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1759.	*Отаман Яблучко*	Цвітковський	*«Згодом той самий чолов'яга попався в руки отамана Яблочка…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
		Яблучко	*«..партизан із банди Яблучко…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
1760.	*Отаман Яків Орел-Гальчевський*	бідний учитель Гальчевський, Орел-Гальчевський	*«Напис залишила й дружина отамана (Якова) Орла-Гальчевського – найсвітліший образ жінки…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1761.	*Отаманенко*	осавул бригади Отаманенко, сільський отаман Отаманенко, найстарший із старшин, пан осавул Отаманенко	*«На жаль, не прибув Отаманенко…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
			«На чолі Холодноярської сотні їхали Чорнота й Отаманенко»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
1762.	*Отець Андрій Рожак*		*«…отець Андрій Рожак, колишній в'язень…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1763.	*Отець Василій*		*«Невдовзі до хати зайшов*	О. Яворська «На чужих	характеристична

			кремезний чолов'яга, отець Василій»	вітрах»	
1764.	*Отець Гребенюк*		*«Хтось пильний доніс про татове «поганство» тутешньому парохові отцеві Гребенюку»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1765.	*Отець Григорій*	священик Григорій Боднарук	*«…наввипередки носили отцеві Григорію…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1766.	*Отець Дормидонт*		*«…отець Дормидонт зворушливо правив панахиду»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1767.	*Отець Іван*	старенький монастирський священик, старенький отець Іван	*«Хресний хід провадив старенький монастирський священик, українець не тільки за походженням (здається отець Іван), про якого я вже споминав»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1768.	*Отець Іван*		*«Отець Іван виголосив проповідь…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
1769.	*Отець Кирило*	старий отець Кирило	*«Одного разуперед великим постом тодішній старий отець Кирило…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
1770.	*Отець Леонід*		*«То це ж садиба отця Леоніда…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
1771.	*Отець Марчак*		*«…отець Марчак, колишній підполковник…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична

1772.	*Отець Мельхіседек*	пан отець	*«Після кількох чарок і козацьких пісень, які він, до речі, співав артистично, – отець Мельхіседек розчулився»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; дейктична
1773.	*Отець Михайло*	капелан Отець Михайло, священик Михайло Якубів	*«Хлопці підвели мокрі очі на капелана отця Михайла…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
1774.	*Отець Олексій*	панотець Олексій, піп Ставинський, отець Олексій Ставинський	*«Головне, що я довіряв панотцю Олексієві, котрий, безперечно, також був у чекістському списку «щирих»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
1775.	*Отець парох Сріблярчук*	о. Сріблярчук	*«Коло головного вівтаря видно постать отця пароха Сріблярчука»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична
1776.	*Отець Пащевський*		*«…переді мною стояв отець Пащевський…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1777.	*Отець Северин*		*«…його батько отець Сиверин хрестив і ховав мешканців містечка…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1778.	*Отець Терентій*	православний батюшка Терентій	*«Отець Терентій у свої шістдесят з гаком був ще легкий на ногу й не забарився»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
1779.	*Отець Тімотей*	втомлений старий монах Тімотей,	*«Отець Тімотей клякнув перед недужою і почав молитися»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична;

		монах Тімотей			експресивно-оцінна
1780.	*Отмарштейн*	начальник штабу, полковник Отмарштейн	*«Зареєструвався у начальника штабу – полковника Отмарштейна»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1781.	*Охоронець Мартин Дорошко*		*«Гупало зупинився, зняв з плеча австрійського карабіна (його охоронці Мартин Дорошко та Федір Момса зробили це ще раніше)…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
1782.	*Охоронець Федір Момса*		*«Гупало зупинився, зняв з плеча австрійського карабіна (його охоронці Мартин Дорошко та Федір Момса зробили це ще раніше)…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
1783.	*Охрім Сич*	старий Охрім, нещасний Охрім, дядько Охрім, сердешний Охрім	*«— Це Охрім Сич! – заспокоївся»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; експресивно-оцінна
1784.	*П'ятирічний Михась*		*«…дружину брата з п'ятирічним Михасем москалі вивезли в Тюменську область»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1785.	*П'єрацький*		*«Коли Мацейко за його наказом убив П'єрацького…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	нейтральна
1786.	*П'ятаковий*		*«Контактую з П'ятаковим»*	В. Фольварочний «Симон	нейтральна

				Петлюра»	
1787.	*П'ятдесятирічна Галя*		*«…продавчиня, п'ятдесятирічна Галя, замотує товар у шматки газети…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
1788.	*Павлик*		*«Розумна ти яка! Добре, що тебе ні разу з твоїм Павликом не запримітила…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1789.	*Павліна*	Павліна-Віра	*«— Павліна! – промовила вона знов»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1790.	*Павлінка*	Павліна Балаба	*«Рік пізніше Павліна Балаба виїхала до Голландії, а згодом кудись у простір Тихого океану»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1791.	*Павло*	переляканий Павло	*«Павло ночами чує дивні голоси»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна; експресивно-оцінна
1792.	*Павло*	Павлуньо	*«Вона може спокійно сидіти, марити, дожидатись свого Павла»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна; експресивно-оцінна
1793.	*Павло Вівдин*		*«Чи чулись-те, що сільську раду очолив Петро Вівдин?»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
1794.	*Павло Волощук*		*«Вчителював разом з Павлом Волощуком»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
1795.	*Павло Дмитренко*	райхсдойч	*«Одного разу приїхав до мене д-р*	І. Лютий-Лютенко	характеристична

		Дмитренко	*Щурат з райхсдочем Павлом Дмитренком…»*	«Вогонь з Холодного Яру»	
1796.	*Павло Ключар*	Павлуша, Павло Дмитрович	*«…чоловік, який зветься Павло Ключар...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна; експресивно-оцінна
1797.	*Павло Коваль*		*«Павло Коваль – полтавець, навчаюсь в залізничному…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
1798.	*Павло Кольченко*		*«Павло Кольченко, учень восьмого класу»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
1799.	*Павло Лаврентійович*	дядько Павло, Бабенко Павло	*«Завтра о десятій у Павла Лаврентійовича»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
1800.	*Павло Скоропадський*	ставленик Скоропадський, ясновельможний гетьман всієї України, ставленик німців	*«…Павла Скоропадського – гетьманом України»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
			«Якраз тоді гетьман Павло Скоропадський зрікся влади…»	В. Шкляр «Маруся»	
		гетьман Павло Скоропадський	*«Називається він Павло Скоропадський»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
		Скоропадський	*«Коли захопив владу Скоропадський….»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	

		гетьман Скоропадський	*«…працював на залізниці не лише за часів Скоропадського…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
		генерал Скоропадський, Генерал-лейтенант Скоропадський	*«…і мав скерування до штабу генерала Скоропадського…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
		гетьман Павло Скоропадський	*«…які очікували приїзду гетьмана Павла Скоропадського…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	
1801.	*Павло Тичина*		*«…вчувати музику самого сонця в поезіях Павла Тичини...»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
		новоявлений український геній, чернігівець Павло Тичина	*«Чи не новоявлений український геній, чернігівець Павло Тичина, якого відкрив Михайло Коцюбинський»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
1802.	*Павлова*		*«…Дункан, Бернар, Кеплер, кінозвізда чи танцюристка і взагалі щось, як Павлова…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1803.	*Павловський*	полковник КР Павловський	*«В таборі пішов я перше всього до полковника КР Павловського…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1804.	*Павлусь*	малий Павлусь, проворний Павлусь, сирітка Павлусь, маленький Павлусь	*«— Дідусю, це малий Павлусь, сирітка! – скрикнула Віра…»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; експресивно-оцінна

1805.	*Павлусьо*		*«— Ти не спиш, Павлусю? – промовляє до нього…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	експресивно-оцінна
1806.	*Павлюк*		*«…велетенський тисячолітній дуб, названий в народі саме Залізняковим, хоч під ним не раз спочивали і Наливайко, і Павлюк, і сам гетьман Хмель»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
1807.	*Павлюки*		*«…хлопи гайдамаччину свою пригадали з усякими там Павлюками..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1808.	*Палагна*		*«Палагна наша пироги варить»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
1809.	*Палажка*	небога тітки Калини, налякана Палажка	*«— Палажка, небога тітки Калини…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1810.	*Палазя*	сирота Палязя, молоденька дівчина	*«Молоденька дівчина, сирота Палазя, яка служила наймичкою у мельничанського багатія Сидора Гунявого…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1811.	*Палазя*	наймичка Палазя, золоте наливне яблучко	*«Палазя сказала, що ніхто перед нею не сповідається»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1812.	*Пан Гордій*	пан Брутало	*«Пане Гордію! Пане Брутало? – окликнув»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

1813.	*Пан Довгий*	секретар внутрішніх справ Довгий	*«…заявляє рішучо секретар внутрішніх справ пан Довгий»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1814.	*Пан Довгий*	пан посол Довгий, державний секретар внутрішніх справ пан Довгий	*«Пан посол Довгий відразу примирився з цим…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1815.	*Пан Зарембський*		*«Там був командантом пан Зарембський»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1816.	*Пан Кучман*		*«Ми дотепер, пане Кучман, зважали на вас…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
1817.	*Пан Миделко*	поляк Миделко	*«…а його заступником – пан Миделко, поляк…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1818.	*Пан Очкал*		*«…овочевим садом збанкрутілого пана Очкала»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
1819.	*Пан Пакосць*	податковий інспектор Пакосць	*«А вже найбільш нетерпляче кидав свій погляд до мовчазного гурта, в якому стояли Пакосць і Здзярський…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; інформаційно-оцінна
1820.	*Пан Пфаффенрод*		*«…шеф преси й пропаганди Пфаффенрод…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1821.	*Пан Рокосовський*		*«Здається, пан Рокосовський, цей…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична

1822.	*Пан Ромцьо*	Ромко, панич Ромцьо, Роман	*«Уважно придивлялася до всього, що робить її Роман»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
1823.	*Пан Чайченко*	«кошовий поет», сяючий Чайченко	*«— Це наш «кошовий» поет – пан Чайченко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1824.	*Пан Шейн*		*«…мешкав пан Шейн – званий, зрештою, довголітній новмалинський «війт»...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1825.	*Пан Шинкарук*		*«…щось надломилось в гордій натурі пана Шинкарука…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
1826.	*Панаїв*	Ротмістер Панаїв	*«… колишній старшина прославленого у світовій війні ескадрона гусарів ротмістра Панаїва»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1827.	*Панас Головко*	старий вояк Головко	*«— Дід? Панас Головко – старий вояк»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; експресивно-оцінна
1828.	*Панас Завада*	художник Опанас Завада	*«…мати власну думку з приводу полотен Панаса Завади…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1829.	*Панас Матвійчук*	Крилач, Матвійчук із Старого Порицька, окружний провідник Панас Матвійчук (Крилач)	*«Недалеко від Бугу зустрів мене Крилач – Панас Матвійчук…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

1830.	*Панас Овчар*	козак Овчар	*«Вас затримав Панас Овчар – козак його сотні»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1831.	*Пані Сріблярчукова*		*«Пані Сріблярчукова ховається, як може, із своїм плачем»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична
1832.	*Панна Ганна*		*«…бо була тут знанна свого часу панна Ганна…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
1833.	*Панна Зося*		*«А в нашого командира завелася Зося…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1834.	*Панна Лідія*	Лідія Лісовська	*«…також гарненька русявка, фольксдойчерка панна Лідія Лісовська піднесла слухавку…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1835.	*Панна Рая*		*«Панна Рая сказала…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
1836.	*Панна Славця*	Славця, Ярослава Н.	*«…а панну Славцю дуже цікавила Визвольна боротьба»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна
1837.	*Панна Стефа*	пухленька Стефця	*«Сашко оповідав щось про свою суджену, про Стефу з Лисичан»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1838.	*Панночка Жоля*	Миронова Жоля	*«Він розповів їй про панночку Жолю»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
1839.	*Пантелеймон*		*«Серед нас є: Яків Ващук, Іванна Пшепюрська, Пантелеймон*	С. Семенюк «І гинули	нейтральна

	Лахнюк-Бондарчук		*Лахнюк-Бондарчук…Попко Грінченко…»*	першими»	
1840.	*Пан-товариш Абрумович*	Мошко Абрумович	*«І я прошу, щоб тільки в мене обшивалися, тільки в Мошка Абрумовича…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
1841.	*Папа Римський*		*«…примушують їх поставити підписи під відкритим листом полтавського ксьондза Федуковича до Папи Римського»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
1842.	*Параска*	Парася	*«…й Параска тоді дякувала мені»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
1843.	*Параска Качур*		*«…Доню Римикову й Параску Качур, віддали під суд…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1844.	*Параска Семенів*		*«…Параска Семенів та інші, звернулися до нас…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1845.	*Параска Середа*		*«..чисто висохла, а на дні пісочок, та такий білий-білий... – оповідала Параска Середа»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1846.	*Параска Чмир*	Параска Василівна Чмир, героїня соціалістичної праці Параска Чмир	*«…чи, скажімо, про Героїню Соціалістичної праці Параску Василівну Чмир»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна

1847.	*Парох отець Лавренюк*		*«…Наш парох отець Лавринюк..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1848.	*Парторг колгоспний Афоня Пиндилик*	Афанасій Тимофійович, Афоня, партійний секретар з колгоспу	*«Начальство з району, парторг колгоспний Афоня Пиндилик збиралися…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1849.	*Парторг Степаненко*		*«Одного разу прийшов парторг Степаненко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
1850.	*Пархоменко*	тов. Пархоменко, каїн Пархоменко	*«То був перший заступник Будьонного – тов. Пархоменко…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
1851.	*Пасічник Никодим Іваніцький*		*«…де жив легендарний пасічник Никодим Іваницький…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1852.	*Пастушка Хлоя*		*«…це найкраща у світі пастушка Хлоя, яка також жила на острові…»*	В. Шкляр «Маруся»	інформаційно-оцінна
1853.	*Патріарх Герш*	Герш Зільбер	*«…що з нею її батьки – Герш і Песя Зільбери…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
1854.	*Паша Пєскова*	коханка жаботинського воєнкома, сестра кацапчука Федька Пєскова	*«Жаботинські хлопці упізнали, що це Паша Пєскова, коханка жаботиського воєнкома…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
1855.	*Перелякана жінка*		*«…поки засвітив гасничку, десь од печі виринула перелякана жінка*	В. Шкляр «Чорний	характеристична;

	Меланя		*Меланя»*	Ворон»	експресивно-оцінна
1856.	*Перчик Нухим*		*«І хоч загін самооборони очолював Перчик Нухим, він не мав того авторитету, який мала Ціля Борух»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
1857.	*Першодрукар Іван Федорів*		*«…першодрукаря Івана Федорова, бо видрукувано його чотириста років тому?»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1858.	*Пестунка Настка*		*«…уже дуже мало бракувало, щоб Настка, спонукана жалеем…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
1859.	*Петренки*		*«Ще в Мироненків. Виходять, виходять! Заходять до Петренків»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
1860.	*Петренко*	курінний Петренко	*«…це – отаман Михайлівки Петренко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1861.	*Петриха*		*«…візьміть, Іванихо, й ви, Петрихо, сорок соток буряків під свою руку..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
1862.	*Петрів*	сотник Петрів	*«Прибігає мій сотник Петрів з сімома козаками…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1863.	*Петрів*		*«Я знову чую лайку і боротьбу Петріва і Маслівця…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна

1864.	*Петро*		*«Ви з Петром ще в тій самій келії?»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1865.	*Петро*		*«…Петро потерпав за коні, щоб їх не поперевертало»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	нейтральна
1866.	*Петро Андрущак*		*«…Петро Андрущак, що втратив розум через вкрадені злодіями гроші»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
1867.	*Петро Бевз*	оборонець большевицького Єлисаветграду Петро Бевз	*«Сюди зайшов оборонець большевицького Єлисаветграду Петро Бевз зі своїм приятелем…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1868.	*Петро Болбочан*	полковник Петро Болбочан	*«…недавно це був Запорізький корпус під комондою полковника Петра Болбочана…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
		начальник обозу 10-ої пішої дивізії Болбочан	*«…Рідну Полтавщину та Харківщину, які визволяв під проводом Петра Болбочана»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		Полковник Болбочан, Петро Болбочан	*«— А ти знаєш, скільки наших пішло до червоних після того, як Петлюра розстріляв полковника Болбочана?»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		Болбочан	*«Болбочан і Григор'їв, що був збоку і сам не знав, чого він хотів, вже почав був виступати проти*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	

			Директорії»		
1869.	*Петро Великий*		*«Що скаже великий гетьман Хмельницький? Що скаже Петро Великий, Катерина Велика?»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1870.	*Петро Гошованюк з Пістиня*		*«…до них прийде проситись на вчительську роботу Петро Гошованюк з Пістиня…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1871.	*Петро Грушко*		*«З місцевих дасть тобі Зінкевич з Грушківки двох Демиденків, Семена Залізняка, Петра Грушка,…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
1872.	*Петро Гультайчук*	простодушний Петро	*«… а Петро Гультайчук навіть крикнув: «Гура!»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1873.	*Петро Данилович Карий*		*«Вишивала тітка Домаха – Петра Даниловича Карого...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1874.	*Петро Івасів*		*«…насправді писався дуже просто: Петро Івасів»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1875.	*Петро Качурик*	сільський війт Іван Качурик	*«Сільський війт Іван Качурик упирався…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1876.	*Петро Когутик*	стрибок Петро Когутик	*«…Когутик тюпав за мною мовчки…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1877.	*Петро Нерідкий*	солтис села	*«Це було газдівство солтиса села,*	В. Лопушанський «У	характеристична;

			Петра Нерідкого»	споконвічному вирі»	нейтральна
1878.	*Петро Паламар*		*«…А виключення з інституту Петра Паламаря, мого приятеля…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1879.	*Петро Січеславець*		*«Петро Січеславець, – протягнув руку високорослий…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
1880.	*Петро Скарга*		*«…на вулиці коло Петра Скарги…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1881.	*Петро Сова*		*«...коли одного разу на вільхах Петра Сови…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	інформаційно-оцінна; нейтральна
1882.	*Петро Феденко*		*«…газети…, яку редагують Петро Феденко і Лев Чикаленко»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
1883.	*Петро Філоненко*	отаман Філон	*«…на підмогу ще підходив зі своїм відділом Петро Філоненко…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1884.	*Петро Франко*		*«Торік у листопаді я видів Петра Франка…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1885.	*Петро Халепа*	місцевий отаман Петро Халепа	*«…його загін бився з денікінцями в зовсім іншому місці, за Вишгородом, примчавши на допомогу місцевому отаманові Петру Халепі»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1886.	*Петро Цимбалюк*		*«Хмара видав підпільників Петра Цимбалюка, Степана Пиріжка,*	Ю. Горліс-Горський «Ми	характеристична;

			Івана Шевчука, Григораша та вчителя Джуса»	ще повернемось!»	нейтральна
1887.	*Петро Чучупака*	старший брат Петро Чучупака, начальник штабу Чучупака	*«Петро Чучупака – начальник штабу…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
		брат Петро Чучупака	*«…його супроводжували ще брат Петро Чучупака, боровицький отаман Павло Солонько, Гриб, Квочка, Юрко Залізняк»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
1888.	*Петро Шевелуха*	Петро Шевелуха – відданий ад'ютант, гімназист восьмої кляси	*«…Петро Шевелуха – гімназист восьмої кляси…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
1889.	*Петро Шкрабан*		*«…і таки змусили злізти з драбини Петра Шкрабана…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
1890.	*Петрусь*	сирота вбитого холодноярця, «найстарший» козак бригади	*«…Івась та Петрусь – сироти по вбитих холодноярцях»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1891.	*Петрусь*	Петрусь «жінка журиться», Петро, змучений Петро	*«Козака…звали хлопці – Петрусь «жінка журиться»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
1892.	*Петька Носовий*	друг Віктора	*«…Теж «крутилась» з другом Віктора – Петькою Носовим»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; експресивно-оцінна

1893.	*Пилип Золотаренко*		*«Більшість з них воювали ще з Лесиком – Пилип Золотаренко, Семен Германчук, Іван Горобей, Оверко Лапай, Степан Помпа, Саків Галдун…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
1894.	*Пилип Іванів*		*«Його засудили до розстрілу разом з (Василем) Яблунівським та (Пилипом) Іванівим»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
			«Пилип Іванів, білявий, гарний хлопець…»	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
1895.	*Пилип Кропенко*	дяк	*«По хвилині станув перед просторим господарством дяка, Пилипа Кропенка»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; нейтральна
1896.	*Пилип Куйбіда*		*«Пилип Куйбіда, – з таврійських степів Херсонщини…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	інформаційно-оцінна
1897.	*Пилип Хмара*	отаман Чорноліського кінного полку Пилип Хмара, Чорноліський полковник Хмара, Чорноліський медвідь Хмара	*«…а це маєш по черзі: отаман Чорноліського кінного полку Пилип Хмара…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
		Чорноліський отаман Пилип Хмара,	*«Одного разу Невіруючий Хома згадав Пилипа Хмару, в якого він*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	

		Філіпов	*воював у двадцятому»*		
1898.	*Пилипенко*	комісар Пилипенко	*«Там вони всі – і Зінченко, і Бабенко, і Осадчий, і Пилипенко, і Моргуліс-Зінченко – цілими ночами курять, п'ють…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1899.	*Писар сільський Гриць Воливач*		*«…а з другого – писар сільський Гриць Воливач…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1900.	*Письменник Горький*		*«…чи навіть такого демократа, як письменник Горький?»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1901.	*Письменник Зенон Середа*		*«…такий собі письменник Зенон Середа…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1902.	*Письменник Іван Білинкевич*		*«…попросив письменника Івана Білинкевича, щоб той висмоктав йому отруту…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1903.	*Письменник Остап Тарнавський*		*«Про цей період його життя зберігся спомин письменника Остапа Тарнавського ,якого журналіст Ярослав Шав'як вирішив познайомити з Горлісом-Горським»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1904.	*Письменнник Галан*		*«…після вбивства Ярослава Галана виключали студентів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична;

					нейтральна
1905.	*Підполковник Дорошенко*		*«Мав я кілька вибраних одчайдухів – хлопців-побратимів: Пугач, Чорний Ворон, Залізняк, підполковник Дорошенко…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1906.	*Підполковник Кільчевський*		*«…побесідував із підполковниками Сливинським та Кільчевським…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1907.	*Підполковник Сливинський*		*«…побесідував з підполковниками Сливинським та Кільчевським…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1908.	*Підполковник Телятніков*	сплячий Телятніков	*«Підполковник Телятніков…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1909.	*Підстаршина Андрій Осьмачків*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1910.	*Підстаршина Кармелюцького*		*«Коло одного з вагонів стоять підстаршини Кармелюцького куреня Басюк, Кошкин та*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна

	куреня Басюк		*молдаван Бужуран»*		
1911.	*Підстаршина Кармелюцького куреня Кошкин*		*«Коло одного з вагонів стоять підстаршини Кармелюцького куреня Басюк, Кошкин та молдаван Бужуран»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1912.	*Підстаршина Кармелюцького куреня молдаван Бужуран*		*«Коло одного з вагонів стоять підстаршини Кармелюцького куреня Басюк, Кошкин та молдаван Бужуран»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1913.	*Підхорунжий Павло Воронюк*		*«…не відводив захопленого погляду від Богданового командира – підхорунжого Павла Воронюка…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1914.	*Пікассо*		*«— Може, Пікассо? – запитав швидко Пшор»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1915.	*Пілсудський*		*«…але вусатий, під Пілсудського, панисько переконував…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
			«…по вишпурювали з класної кімнати портрети Пілсуцького…»	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	
			«Дефензива виявляла ворогів Пілсудського»	А. Кокотюха «Червоний»	
		зрадник Пілсудський	*«Розповіли нам, що після зради*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного	

			Пілсудського…»	Яру»	
			«…За Пілсудського також був спокій..»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
			«…Пілсудський нещадно громив червону кінноту Будьонного…»	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	
1916.	*Пількевич*	петлюрівський комендант	*«…збирались докупи ревкомівці Калістрат Гелевей та Іван Шуренок, і петлюрівський комендант Пількевич»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1917.	*Пінкас Шпайхер*		*«…єврейська родина Пінкаса Шпайхера – чорна і бідна…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
1918.	*Пірко*	парторганізатор Єлисаветського повіту Пірко, товариш Пірко, Пірко-брат	*«У наші руки попався парторганізатор Єлисаветського повіту – Пірко…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
1919.	*Піхотний генерал Зіббер*		*«Командував цією армією піхотний генерал Зіббер...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
1920.	*Пйотр Кондратьєв*		*«…а я іконно руській – Пйотр Кондратьєв…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1921.	*Плужник*	Микола Плужник	*«…Лісничий і Плужник, обидва з*	С. Семенюк «І гинули	нейтральна

			Півдня України»	першими»	
1922.	*Плюгавенький дядько Назар Пилипчук*	селищний голова Пилипчук, миршавий Пилипчук, боягуз Пилипчук	*«…селищний голова, плюгавенький дядько Назар Пилипчук, який постійно вставляв, де треба і де не треба, фразу «пане-товаришу»…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1923.	*Побратим Любченко*		*«Спершу йди козаком хоч до Жеромського, хоч до побратима Любченка»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1924.	*Побратим Федір*		*«А нічого, – Федір затягся, повівши широкими плечима»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
1925.	*Повітовий ляндвірт Генріх Гекель*		*«…повітовий ляндвірт Генріх Гекель з кількома дрібнішими службовцями…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1926.	*Повітовй голова Пришляк*		*«…Гексель та повітовий голова Пришляк майже щоденно об'їжджали села…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1927.	*Повстанець «Вухо»*		*«Вухо» – тобто повстанець, що вартував біля входу серед ночі почув у печері незвичний чужий звук…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна; інформаційно-оцінна
1928.	*Повстанець Береза*		*«…повстанець Береза лежав на долівці і смикав собою…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична;

					нейтральна; інформаційно-оцінна
1929.	*Повстанець Ковальчук з Полісся*		*«Був тут також повстанець Ковальчук з Полісся…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1930.	*Поет Блок*		*«Пригадую зараз слова поета Блока…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1931.	*Покійна Маруся*	покійна Іванова жінка Маруся	*«Колись це робила покійна мама, пізніше покійна Маруся, тепер це увійшло в її обов'язок»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1932.	*Покійний Корш*		*«Ні, все обдумав, порадився з покійним Коршем»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; експресивно-оцінна
1933.	*Покійний Панк*		*«…покійного Ровіцького, Трохима Гуца, Панка...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1934.	*Покійний Ровіцький*		*«…покійного Ровіцького, Трохима Гуца, Панка...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1935.	*Покійний сотник Твердохліб*		*«…я донька покійного сотника Твердохліба…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна

1936.	*Покійний Трохим*		*«…покійного Ровіцького, Трохима Гуца, Панка...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
1937.	*Політик Єфремов*	Сергій Єфремов	*«Відомі авторитетні громадські діячі:... політик Єфремов…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
1938.	*Полковник Алмазов*		*«…нагородив його цим срібним годинником сам полковник Алмазов»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
1939.	*Полковник Андрій Мельник*		*«…але 7 липня цього року вислав листа до полковника Мельника…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
1940.	*Полковник армії УНР Гамалій*	новий командувач повстанський військ Південної України, командувач Червономорської повстанчої групи генштабу полковник Гамалій, агент Трофименко-Гамалій, Трохименко Петро	*«…і ось цей Сильвестров сказав Гупалові, що з ним хочуть зустрітись полковник Гамалій та сотник Завірюха»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1941.	*Полковник військ УПА Самсонович*		*«…яку очолював полковник військ УНР самсонович із Луцька…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1942.	*Полковник*		*«…у ніч першого падолиста 1919 року, після смерті полковника*	О. Яворська «На чужих	характеристична;

	Вітовський		*Вітовського»*	вітрах»	нейтральна
1943.	*Полковник Вольф*	Арнольд Вольф, австрієць Вольф	*«Арнольд Вольф замінив на цій посаді Антона Кравса…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1944.	*Полковник Дубина*		*«…пам'ятав смерть ігумена Данила, полковника Дубини…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
1945.	*Полковник Дяченко*		*«Виступав проти запорожців, проти полковника Дяченка…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1946.	*Полковник Здобудь-Воля*	сорокасемирічний кубанець з чепурними козацькими вусами	*«Найстаршим серед них був полковник Здобудь-Воля, сорокасемирічний кубанець з чепурними козацькими вусами»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1947.	*Полковник Іван Литвиненко*		*«…8 лютого полковник Іван Литвиненко наказав вирушити на село Цвітну..»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1948.	*Полковник Кирило Васильович Дацько*	колишній майор Красной армії Дацько	*«…також має бути полковник Кирило Васильович Дацько…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1949.	*Полковник Кричевський*	незабутній лицар український, хоробрий полковник Кричевський, Михайло	*«… що тут хоробрий полковник Кричевський стинав голови…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна

		Кричевський			
1950.	*Полковник Леонід Ступницький*		*«…а ви шкільним референтом – полковник Леонід Ступницький…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1951.	*Полковник Манжула*	посланець із Польщі від Уряду УНР, емісар Уряду УНР	*«На мить Полковник Манжула зустрівся зі мною очима, примовк і, стиснувши губи, сумно покивав головою»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1952.	*Полковник Осмоловський*		*«…поки до них приєднається 7-а Запорозька дивізія полковника Осмолозького…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1953.	*Полковник Павленко*		*«Призначено нашу людину, полковника Павленка»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1954.	*Полковник Стессель*		*«…на чолі колони їхав один із найшляхетніших білогвардійських офіцерів полковник Стессель»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1955.	*Полковник Ступницький*		*«…заступник начальника головного повстанчого штабу полковник Ступницький»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1956.	*Полковник Топір*	головний командант військових сил	*«Прийшов уже головний командант військових сил – полковник Топір»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1957.	*Полковник УСС*		*«З ними також було ув’знено і*	Ю. Горліс-Горський «Ми	характеристична;

	Василь Вишиваний (Вільгельм Габсбург)		*полковника УСС Василя Вишиваного…»*	ще повернемось!»	нейтральна
1958.	*Полоз*		*«…два курені якої, під командою Полоза і Ясеня…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
1959.	*Полтавський ксьондз Федукович*		*«…примушують їх поставити підписи під відкритим листом полтавського ксьондза Федуковича до Папи Римського»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1960.	*Полька Геля*	співробітниця КРО Галя, «Лєночка»	*«…полька Галя, безмежно бульгарне створіння»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1961.	*Польський комуніст Владислав Гомулка*		*«…готували лжесвідка для звинувачення польського комуніста Владислава Гомулки…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1962.	*Помазан*	лісник Помазан	*«Лісник Помазан, правдива душа, подбав, щоб на столі була міцна як вогонь слив'янка…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1963.	*Помічник губернського прокурора жид Санін*	інтелігентний молодий жид Санін, товаріщ Санін, член комуністичної партії Санін	*«Виконували «розстріл» помічник губернського прокурора жид Санін….»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1964.	*Помічники Сталін, Свердлов,*		*«А його помічники Сталін, Свердлов, Дзвержинський –*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна;

	Дзержинський		*також інтелігенти?»*		ідеологічна
1965.	*Помічниця Валя*		*«Розказував про Ковпакову «помічницю» Валю…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1966.	*Поміщик Вержбицький*	«дурний пан», шкуродер Вержбицький	*«Вержбицький, будучи помічником повітового старости Богданова, зібрав сотню грабіжників…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1967.	*Пономарьов*		*«Про це довідалися від Пономарьова…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	нейтральна
1968.	*Попандопало*	лагерні бандюги	*«Всі лагерні бандюги – Бараньчик, Фіногенов, Собєсяк, Попандопало, Жаботинський – сиділи тихо…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	інформаційно-оцінна
1969.	*Попко Грінченко*		*«Серед нас є: Яків Ващук, Іванна Пшепюрська, Пантелеймон Лахнюк-Бондарчук…Попко Грінченко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1970.	*Попов*	полковий комісар Попов	*«…посланці від ген. Антонова-Овсієнка і полк.-комісара Попова…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
1971.	*Поручник Антон Тарнавський*	поручник Антін Тарнавський	*«Ще надійшли команданти 1-го й 3-го куренів – поручники Антон Тарнавський і Данило Бізанц»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

1972.	*Поручник Зіневич*		*«…і вислала розвідку на чолі поручника Зіневича»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1973.	*Поручник Іван Трихманенко*		*«В селі залишились тільки поручник Іван Трихманенко та прапорщик Іван Фелоненко, яких і запрягли до війська»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1974.	*Поручник Ігор*		*«Те саме її брат поручник Ігор»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
1975.	*Поручник кол. царської армії Яків Горбенко*	провідник Яків Горбенко, командир повстанського загону Горбенко	*«… з патріотичною промовою виступив поручник кол. Царської армії Яків Горбенко…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
1976.	*Поручник Чехович*		*«…поручник Чехович та Онишкевич»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1977.	*Поручник Ярема*		*«…із прибулих галичан гарматній півбатареї поручника Яреми…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
1978.	*Посол Лисовський*	старий Лисовський, хитрун Лисовський	*«У нього в гололві мелькнула думка: хитрун Лисовський»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
1979.	*Потап*	зв’язковий Потап	*«…заїхати там до зв’язкового Потапа»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна

1980.	*Потій*		*«…та й своїх магнатів зрадників…Потіїв..»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
1981.	*Поштар Павло Топорчук*		*«…палає хата поштаря Павла Топорчука…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
1982.	*Поштарка Ганя*		*«…на порозі стайні стала за селянська молодиця, поштарка Ганя»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1983.	*Прабабка Юстина*	Юстина Гараздючка, Юстина	*«..його далека прабабка Юстина…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
1984.	*Православний батюшка Тимофій*	панотець Тимофій	*«Панотець Тимофій і цей клопіт взяв на себе…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1985.	*Православний капелан польського війська Федоренко*		*«…був головний православний капелан польського війська М. Федоренко, який загинув у Катині»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1986.	*Православний священик Тихін Бабій*	Тихін Бабій з Київщини, отець Тихін Бабій	*«Серед нас був православний священик Тихін Бабій…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
1987.	*Прапорщик Іван Фелоненко*		*«В селі залишились тільки поручник Іван Трихманенко та прапорщик Іван Фелоненко, яких і запрягли до війська»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

1988.	*Прапорщик Криленко*	Головнокомандувач Криленко, Верховний Головком Ради Народних Комісарів Криленко	*«Пане міністре, на прямому зв'язку – Ставка, Верховний Головнокомандувач Криленко…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
1989.	*Президент Августин Волошин*	Президент Карпатської України	*«…Августин Волошин – президент Карпатської України – проголосив напередодні Акт Самостійності Карпатської України»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
1990.	*Прекрасна цариця Олена*	жінка Менелая	*«..лише чув, що була така Олена Прекрасна...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	експресивно-оцінна
1991.	*Придуркуватий Горох*	хлопище Горох	*«…офіційно Горох возив фірою вдень дрова…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	експресивно-оцінна
1992.	*Примаков*		*«…та червоні козаки Примакова теж переходять на бік повстанців…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
1993.	*Примара Миханя*		*«…привів Ворожуна з п'ятьма повстанцями…до хвіртки примари Михані…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
1994.	*Прися*		*«Скажіть Чорноморцеві, що ми з Присею до вечерні прийдем!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	експресивно-оцінна
1995.	*Прищенко*	молдаван комісар Прищенко, вірний	*«…кепкував з нього молдаван*	М. Дорошенко «Стежками	характеристична;

		Яничар Прищенко	*комісар Прищенко…»*	Холодноярськими»	нейтральна експресивно-оцінна
1996.	*Приятель Майоров*	колишній чекіст Майоров	*«…справи в губсуді розглядатиме його приятель Майоров…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
1997.	*Пріська*	яка-небудь Пріська	*«…податися на цілу ніч до якої-небудь Пріськи на Шинківцях…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	експресивно-оцінна
1998.	*Пріська*	прекрасна незабутня Пріся	*«…та й Пріська йому не раз натуркувала повні вуха…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	експресивно-оцінна
1999.	*Провідник І. Скоп'юк*	Сатана, Бурчак, Нурчак, Відьма	*«…що біля провідника І. Скоп'юка в КЕ ПЗУЗ діяв провокатор»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2000.	*Провідник ОУН «Скеля»*		*«Вночі на хутір прибув районний провідник ОУН «Скеля»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
2001.	*Провокатор Микола Рудницький*	Микола Рудницький, який видавав себе за отамана Хмару	*«…за словами іншого провокатора, Миколи Рудницького, який видавав себе за отамана Хмару і теж сидів за якусь невдалу аферу…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2002.	*Повстанка Маруся*	повстанка Маруся з косою, товаришка Клєчко, керівничка райвиконкому	*«Дуже цікаво… Повстанку Марусю»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2003.	*Прокіп*		*«— А то Прокіп, мій сусід»*	В. Лопушанський «У	нейтральна

				споконвічному вирі»	
2004.	*Прокіп Єгоров*		*«В селі Цибулеві зявився провокатор, що називався Прокіп Єгоров…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2005.	*Прокіп Жито*	Пасічник Жито	*«…загиблого вірного приятеля ще з гімназійних часів Прокопа Жита…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2006.	*Прокіп Мельник*		*«…не були арештовані Федь Долішний та Прокіп Мельник…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
2007.	*Прокіп Понятенко*	відомий революціонер Прокіп Понятенко, член Центральної Ради Прокіп Понятенко	*«…в якого зупинялися з Прокопом Понятенком…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
2008.	*Прокіпко Квочка*	Прокіп Пономаренко на прізвисько Квочка	*«…хутір біля села Деменці, звідки родом Прокіпко Квочка, а там же на хуторі – його старша сестра з чоловіком…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна; інформаційно-оцінна
2009.	*Прокіпова сестра*		*«..а Прокіпова сестра й каже: ні, давно не було, тілько осьдего вчора вночі приблуди якісь забрели…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2010.	*Прокопенко Віра Миколаївна*		*«Мати: Прокопенко Віра Миколаївна, українка»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична

2011.	*Прокопенко Лідія Олегівна*		*«Прокопенко Лідія Олегівна 20 травня 1928 року…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2012.	*Прокопенко Олег Іванович*		*«Батько: Прокопенко Олег Іванович, українець»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2013.	*Прокуда*	поляк з Білорусії	*«Одного дня наша бригада (Прокуди, поляка з Білорусії) відмовилась обідати…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2014.	*Прокурор Сталов*	помічник губернського прокурора – жид Сталов	*«Прокурор Сталов…заявив, що лікар помиляється…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2015.	*Прокурор Тайшета*		*«Приїхав прокурор Тайшета…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2016.	*Пролікарп Шафета*		*«…Полікарп Шафета оповідав мені, що Постригач повернувся на Волинь…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2017.	*Проскурівський жидок-пачкар Бенчик Кур'єр*		*«…за Хмарою ув'язався проскурівський жидок-пачкар Бенчик Кур'єр…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2018.	*Протестант Лютер*		*«…попередньої епохи, стежками ченця Шварца, протестанта Лютера...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2019.	*Протоієрей о.*	старий отець	*«Впізнає Іван також свого*	У. Самчук «Морозів	характеристична;

	Методій	протоієрей Методій	*протоієрея о. Методія»*	хутір»	експресивно-оцінна
2020.	*Професор Анатоль Русан*		*«…професор зі Львова Анатоль Русан – відомий в Галичині…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2021.	*Професор Баранівський*		*«…профессор Баранівський називав дощові дні празниками…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2022.	*Професор Дончук*		*«Ось критик професор Дончук…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2023.	*Професор Зарицький*		*«Професор Зарицький, – почав Мирон читати листа, – проекзаменував мене…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2024.	*Професор Іловайський*		*«При його посередництві професор Іловайський розповів кожному хто він і звідки він»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2025.	*Професор історії Степан Маланюк*		*«…слідом пливе труна з тілом професора історії Степана Маланюка…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2026.	*Професор математики Пантелюк*		*«..був там професором математики Пантелюк, колишній січовий стрілець...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2027.	*Професор Панчишин*		*«У Львові я був вперше у 1938 році з візитом до професора Панчишина…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; дейктична

2028.	*Професор Попов*		*«Професор Попов читав нам лекції…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2029.	*Професор Ратушний*		*«Регулярно приходили до професора гімназії Ратушного…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2030.	*Професор Сумний*	учитель Сумний	*«До гуртка наближається професор Сумний»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; інформаційно-оцінна
		пан професор Сумний	*«Прохає Сумного щоб перечислював іще раз після нього…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	
2031.	*Професор Цимбаліста*		*«…Ратушний та Цимбаліста – обидва підтоптані дідки…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2032.	*Професор Щепотів з ІНО*		*«Тут у минулому році лежав професор Щепотів з ІНО…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; дейктична
2033.	*Прохор*		*«З ним його новий ад'ютант Прохор»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
2034.	*Проць*		*«…а біля нього на лавах кілька своїх – Проць та Мацько, та Іван Калиниченко, та обидва Галущенки»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
2035.	*Психіатр Дорошкевич*	доктор (Леон Людвигович) Дорошкевич	*«Був це знаний в Україні психіатр….доктор (Леон Людвигович) Дорошкевич»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична

2036.	*Пугач*	побратим Пугач	*«Мав і я кілька вибраних одчайдухів – хлопців-побратимів: Пугач, Чорний Ворон, Залізняк, підполковник Дорошенко…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2037.	*Пугачов*		*«Біля нього там – вся Азія, як біля Пугачова»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2038.	*Пуцвірок*	червоний, як буряк, здоровий хлопчина	*«Найбільше гамору робить червоний як буряк, здоровий хлопчина – «Пуцвірок»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
2039.	*Пушкін*		*«Ми все учілісь понемногу, чєму-нібудь і как-нібудь» – казав, здається, Пушкін»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
			«…Пушкін ще не досить розтрощив цю гадину…»	У. Самчук «Морозів хутір»	
2040.	*Пюци*		*«— Як хто? їх там повно! Даргелі, Пюци, Муми, Неслери!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2041.	*Р. Сатановський*		*«…Р. Сатановський, М. Собєсака та інших, які чимало лиха завдали українському населенню Волині»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2042.	*Равич*	зять Федора Бабенка	*«…Равич – зять Федора Бабенка, голови сільради»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
2043.	*Радіон Тимошенко*		*«Коли підвівся, розшукав Тимоша Олексієнка, на прізвисько Корч і*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна

			Радіона Тимошенка…»		
2044.	*Раднов*		*«— Раднов, – звернувся той до одного з присутніх»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
2045.	*Раїса*	дочка Раїса	*«…дяк Гавриїл з дячихою і дочкою Раїсою…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2046.	*Районий провідниу ОУН Лисий*		*«.. в обороні села виступила лоївка на чолі з районним провідником ОУН Лисим..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2047.	*Районний начальник кадебе Василенко*	майор кадебе Василенко	*«…майор Василенко сів на стілець, закинув ногу на ногу…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2048.	*Районний провідник «Сагайдачний»*	Петро Когутяк	*«Серед постріляних був сам «Сагайдачний» – Петро Когутяк,..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2049.	*Рак*	«напівздичавілий лісовик» Рак	*«…легендарний Рак, з двома кулеметами розбили батальйон німецької піхоти…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2050.	*Раковський*		*«Але здебільшого – з…..та Раковським…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
2051.	*Распутін*		*«…згадували ім'я Распутіна…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2052.	*Рахвальський (Сизий, Дід)*	колишній обласний референт СБ Волині	*«Того ж року гестапо арештувало Рахвальського…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

2053.	*Рая*		*«Очі Раї стали сумними»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	дейктична
2054.	*Рая Миколайчик*		*«Були вже в батьків і на твоїй квартирі в Грицюка та Раї Миколайчик!»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2055.	*Редактор Левко-Глевко*		*«— Е-е, Блоха! – перечив редактор «Барабана» Левко-Глевко»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2056.	*Редактор Тимотей Горох*		*«…..редактор «Дністрянського слова» Тимотей Горох…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2057.	*Режисер Садовський*		*«…і навіть самим режисером і антрепренером Садовським...»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2058.	*Рейхскомісар Павло Даргель*		*«У кабінеті заступника рейхскомісара Павля Даргеля, що на другому поверсі»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2059.	*Релятивіст Ейнштейн*		*«…архигенія Бетховена, релятивіста Ейнштейна, я прибився, цілком випадково...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2060.	*Рембрант*		*«…сьогодні вже не запорожець, а … Рембрант»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2061.	*Референт СБ Мітла*		*«…референти СБ Мітла і Смок виявилися агентами НКВД…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

2062.	*Референт СБ Смок*		*«…референти СБ Мітла і Смок виявилися агентами НКВД…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2063.	*Рефуль із Звенигородки*		*«…Бень просив посидіти ще, бо ось-ось має над'їхати Рефуль із Звенигородки…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
2064.	*Рєпін*		*«Ось шкіц Рєпіна…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2065.	*Рибачук*		*«…командарм М. Оменльянович-Павленко, полк. Дяченко, Рибачук та інші знайомі і незнайомі старшини»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2066.	*Ридз-Смігли*	польський маршалок	*«…Ридз-Смігли теж двигнув у Карпати своє військо…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
			«…куди подався сам Ридз-Смігли…»	С. Семенюк «І гинули першими»	
2067.	*Риков*		*«Пропоную послати вітальні телеграми Сталіну, Калініну,… Чубарю, Балицькому»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2068.	*Рильський*		*«А як поводилися Мазепа, а Рильський?»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
2069.	*Рівка Шнайдер*	сестра Рівка	*«Малка та Рівка Шнайдери, що винаймали другу половину будинку Бачинських»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна

2070.	*Рідний брат Сиверина Наливайка*	Дем'ян	*«…його брат Мелетій Смотрицький, рідний брат Северина Наливайка Дем'ян…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2071.	*Рідний брат Юзефа Броніслав*	пан Броніслав	*«…на другому мешкав рідний брат Юзефа – пан Броніслав…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
2072.	*Рінальдо Рінальдіні*		*«Романтик, Рінальдо Рінальдіні…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
2073.	*Ріпуленко*		*«…поселив його до Ріпуленка – мого товариша з підпільної організації»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
2074.	*Ріхтер*		*«…сам Ріхтер повідрубував їм голови сокирою від дров»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2075.	*Роговський*	місцевий повстанський ватажок Роговський	*«В Баландині стрінув нас місцевий повстанський ватажок Роговський…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2076.	*Родина Бойчук*		*«…із Горопах вивезли на Сибір родину Бойчуків, Василюка, Драгомирецького та ще кількох...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2077.	*Родина Василюк*		*«…із Горопах вивезли на Сибір родину Бойчуків, Василюка, Драгомирецького та ще кількох...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2078.	*Родина Драгомирецького*		*«…із Горопах вивезли на Сибір родину Бойчуків, Василюка,*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична

			Драгомирецького та ще кількох...»		
2079.	*Родина Костінських*		*«Під лісом Чутою ви мордовано родину Костінських з семи осіб…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2080.	*Родина Мазуркевичів*		*«…прізвище родини Мазуркевичів йому нічого не говорило…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2081.	*Родич Федір Стригач*	старий Федір, паламар Федь Стригач	*«…а мій далекий родич Федір Стригач...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2082.	*Роєвий «Сокіл»*		*«…роєвий «Сокіл» і двох юнаків було поранено…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2083.	*Роза Гулько*		*«…місцеві «пролетарі» Боря Теслер і Яків Гохват друкували прокламації, а розклеювала їх Роза Гулько»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна; інформаційно-оцінна
2084.	*Роза Фінкель*	товариш Роза	*«— Товариш Роза!»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2085.	*Роза Цейг*	знана Роза Цейг	*«Пилипенко застали в обіймах знаної Рози Цейг»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2086.	*Розалія Яківна*	пані Винниченкова	*«Розалія Яківна працювала лікарем військового шпиталю»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
2087.	*Розбійник Дату Туташхіа*		*«…по телевізору показували багатосерійний про розбійника*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична

			Дату Туташхіа, бачили?»		
2088.	*Розумний з Рівенщини*		*«Посварились нерозлучні друзі: Розумний з Рівенщини і Клєймьонов із Харкова…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2089.	*Роман Біленко*	одноосібник Роман Біленко	*«— Як наложить ще , то хоч бери, як Роман Біленко…»*	Ю. Горліс-Горський «Колгосп над Інгулом»	характеристична; нейтральна
2090.	*Панасюк*		*«…з самих українців нову бригаду на бутовий кар'єр: Роман Загоруйко, Данило Шумук, я, Кость Король, Панасюк…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2091.	*Кость Король*		*«…з самих українців нову бригаду на бутовий кар'єр: Роман Загоруйко, Данило Шумук, я, Кость Король, Панасюк…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2092.	*Данило Шумук*		*«…з самих українців нову бригаду на бутовий кар'єр: Роман Загоруйко, Данило Шумук, я, Кость Король, Панасюк…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2093.	*Роман Загоруйко*		*«…з самих українців нову бригаду на бутовий кар'єр: Роман Загоруйко, Данило Шумук, я, Кость Король, Панасюк…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2094.	*Роман Лімницький*	пан суддя Лімницький	*«Подивився на Лімницького з-під ока»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна;

		син Роман, пан Роман Лімницький, молодий Лімницький	*«— Роман Лімницький, – була тверда, коротка відповідь»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	експресивно-оцінна
2095.	*Роман Свириденко*	сорокарічний інженер Свириденко Роман Іванович	*«— Де ви бачите справедливість, Романе Івановичу? – запитав Мирон»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
2096.	*Роман Ткач*		*«Тоді і було заарештовано тих, хто входили до комітету для спорудження пам'ятника, як от…Роман Ткач…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
2097.	*Роман Федорів*		*«…письменник Роман Федорів,який у Львові здійснив два видання «Холодного Яру» – в 1922-му…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2098.	*Роман Шухевич*	командувач УПА	*«Там виступав Роман Шухевич, командувач УПА, і ще багато поважних осіб…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
			«Сьогодні знаю, що то був Роман Шухевич»	С. Семенюк «І гинули першими»	
2099.	*Романова наречена Орися*	Орися з-під кичери	*«Шестеро юнаків і одна дівчина (Романова наречена Орися) йшли мовчки…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2100.	*Романович-Ткаченко*	покійний Романович-Ткаченко	*«…тоді ще не Афогена Васильовича, а покійного*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна

			Романовича-Ткаченка…»		
2101.	*Романчук*		*«— Тоді пишіть. Романчук, Банах, Онишкевич, Кіс, Проців…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
2102.	*Ромео і Юлія*		*«Ми з тобою Ромео і Юлія»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; інформаційно-оцінна
2103.	*Ромко Панчак*		*«…як і старший десятник з Надітичів Ромко Панчак…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2104.	*Ромусь*	панич Ромцьо, Ромцьо, Ромуся, Ромко	*«Мій Ромусь пішов з ними»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
2105.	*Ростислав Волошин*	Горбенко, член проводу ОУН	*«…окрім Охріма, був Горбенко – Ростислав Волошин…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2106.	*Ростислав Єндик*		*«…зате Ростислав Єндик, боронячи мене, говорив, що варто вітати молодого поета…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	Інформаційно-оцінна
2107.	*Рубан*	власник млина Рубан	*«Тільки для штабу зайняли один мурований будинок, оселю власника млина, Рубана»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
2108.	*Рубащенко*		*«Рубащенко боронить зі своїм куренем населення від грабежів»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2109.	*Рубінштейн*	лікар-єврей з Литви	*«Були тут Василь Николишин із Самбора, Василь Гривінський зі*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна

			Станіслава, Рубінштейн – лікар-єврей з Литви…»		
2110.	*Руданський*		*«Любив деклямувати повстанцям Руданського»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2111.	*Руденко*	холодноярський старшина Руденко	*«…загинув також і холодноярський старшина Руденко…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2112.	*Рудий*		*«Почувши стукіт затворів, Андрієнко і Рудий глянули в наш бік»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2113.	*Руді*		*«Так від Гуци вийшли Андрушуки та Самчуки, від Балаби Мартинюки та Руді…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2114.	*Рудольф Ерліх*		*«Шеф Княжгородського гестапо Рудольф Ерліх…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2115.	*Рузвельт*		*«У штабі фюрера працюють агенти Сталіна, так само як і в штабі Рузвельта»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2116.	*Русява Уляна*		*«Андронік за всіх хазяїв здіймає з Уляни вінок…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	експресивно-оцінна; нейтральна
2117.	*Рюрик*		*«Від Рюрика до наших днів несли ми…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна

2118.	*Ряба Меланка*	тлуста Меланка, шлюбна жона Меланія	*«…Богдан послав сватів до рябої Меланки з багатого роду…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	експресивно-оцінна; характеристична
2119.	*Рябов, перекладач при американській комісії*		*«Ось Рябов, перекладач при американській комісії, яка спілкувалась з російською стороною…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2120.	*Рябовол*		*«То був колишній підхорунжий Таманського полку, палкий приклонний кубанських самостійників Калабуха та Рябовола, служив в білих, потім попав до червоних»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
			«…про Рябовола, Калабухова, але все пішло прахом»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
2121.	*Рябцев*	голова міської управи Рябцев	*«Це був голова міської управи Рябцев»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2122.	*С. Мазурець*		*«…на Волині був арешт у січні 1941 року І. Скоп'юка, С. Мазурця…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2123.	*Савінков*		*«…Савінкова – чому б вас обдурювали?»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2124.	*Савка*		*«Сама за Савкою гонеш і не здоженеш»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна

2125.	*Савченко-Нагірний*		*«… уникли арештів такі авторитетні серед бандитів главарі, як Гонта-Лютий, Савченко-Нагірний….»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
2126.	*Сагайдак*		*«…і обов'язки військового референта, друже Ворожун, – сказав Сагайдак»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2127.	*Саків Галдун*		*«Більшість з них воювали ще з Лесиком – Пилип Золотаренко, Семен Германчук, Іван Горобей, Оверко Лапай, Степан Помпа, Саків Галдун…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2128.	*Сако*		*«В Америці капіталістичний суд засудив на смерть двох революціонерів – Сако і Ванцеті»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2129.	*Салька і Рифка*	жидівки	*«…Салька і Рифка, вискочили зі спальні через вікно і зникли в темряві…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
2130.	*Сальський*	генерал Сальський	*«…я завжди відвідував президента екзильного уряду УНР Андрія Лівицького і ген. Сальського…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2131.	*Саля*		*«Саля так і завмерла»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

2132.	*Самойлов*		*«…троє інших спеців цього діла – Калачов, Самойлов і якийсь Дармограй…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2133.	*Санітарка Люба*		*«Загинула Фармацевт Софія і санітарка Люба»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2134.	*Саноцький*		*«А ще живуть в моїй пам'яті… Саноцький…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
2135.	*Санько Кулібаба*	присадкуватий Санько, «страхопуд» Санько Кулібаба	*«…страхопуд» Санько Кулібаба зітнеться в рукопашному бою з червоними»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2136.	*Саня Морозов*	Морячок	*«…з різними етапами прийшли Саня Морозов, прозваний Морячком…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
2137.	*Сара*	Сарочка	*«…ні в головах моєї Сари і наших діточок…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2138.	*Сатана*	член ревкому Сатана	*«Члени ревкому, українці, Ільченко, Сатана, Хвещук, – прислали до нас листа…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	інформаційно-оцінна
2139.	*Саша Зубанов*	Зубок	*«…Саша Зубанов, він же Зубок, заарештований і засуджений за мародерство»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2140.	*Саша Соколовська*	дочка Саша	*«Саша думала, що треба оплакати брата, але горло*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

			закам'яніло…»		
2141.	*Сашка*		*«— Сашка, – гукнув до солдата, що саме добувався недавно до хати»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична
2142.	*Сашко*		*«Сашко почував себе ніяково..»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
2143.	*Сашко Козаченко*	бравий сержант Сашко Козаченко	*«…Сашко Козаченко повертався додому…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2144.	*Саюк*	голова парафіяльної ради Саюк	*«… мене і Саюка як голову і секретаря парафіяльної ради»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2145.	*Свекруха Малка*	стара Рівчина свекруха Малка	*«Сніданок подала стара Рівчина свекруха Малка»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2146.	*Свирид Боровенко*		*«Поблизу діда стояв придулений на Кресельцях до 1-ї сотні 1-го куреня козак-мельничанин Свирид Боровенко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2147.	*Свирид Охріменко*		*«— Не сам я все придумав – повідомив Свирид Охріменко із Ржаного…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
2148.	*Свиценко*	пристав Свиценко	*«Розслідував цю крадіжку такий собі пристав Свиценко…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна

2149.	*Світлана Сенцова*	піонервожата Світлана Сенцова	*«Убито секретаря райкому Басинця, піонервожату Світлану Сенцову…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2150.	*Свої Василі*		*«…кликали, немов живих, у камерах, у пивницях, у коридорах своїх Василів, Петрів, Данилів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2151.	*Свої Данили*		*«…кликали, немов живих, у камерах, у пивницях, у коридорах своїх Василів, Петрів, Данилів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2152.	*Свої Петри*		*«…кликали, немов живих, у камерах, у пивницях, у коридорах своїх Василів, Петрів, Данилів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2153.	*Святослав Завойовник*		*«…свого часу були гнані люди Святослава Завойовника, Володимира Святого чи Ярослава Мудрого»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; інформаційно-оцінна
2154.	*Священик Добровольський*	Добровольський, «суфлер» Добровольський, отець Іван	*«Священик Добровольський майже всю ніч простояв на колінах біля нар….»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2155.	*Священик Святомир*		*«Анеля закохалась у священика Святомира…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2156.	*Сидір Юхимчук*	сотник	*«Хлопці впізнали його. Юхимчук Сидір, сотник…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна

2157.	*Северинко*		*«Северинко розцвітав ураз….»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2158.	*Седлєчка*	бувший дідич Седлєчка	*«…секретар магістрату Здзярський, податковий інспектор Пакосць і бувший дідич Седлєчка»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
2159.	*Секретар Буценко*		*«Голова ВУЦВК Петровський, секретар Буценко»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2160.	*Секретар із району Бородай*	товариш Бородай	*«…приїжджали то партійний секретар із району Бородай…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2161.	*Секретар райкому Басинець*		*«Убито секретаря райкому Басинця, піонервожату Світлану Сенцову…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2162.	*Секретар райкому Стратієнко*		*«…секретар райкому Стратієнко пояснював нам…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2163.	*Секретар сільради Ілько Гладун*	станичний «Мирон»	*«…секретар сільради Ілько Гладун, фронтовик із тутешніх молодих газдів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2164.	*Сексот Захар*	агент Захар	*«…згаданий Доброхотовим сексот Захар та йому подібні…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
2165.	*Селянин на прізвище Фіголь*		*«Селянин на прізвище Фіголь меч переховував…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2166.	*Семань Бойко*		*«..в'їхав своєю клячею Семань*	Р. Федорів «Єрусалим на	характеристична;

			Бойко»	горах»	нейтральна
2167.	*Семигени*		*«…десятники, четарі, усі ці звичні Іванюки, Василюки, Семигени, Коритки, Косачі, Гриби немовби оживали...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2168.	*Семен*		*«Семен збудував хату на нечистому місці»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
2169.	*Семен Андрощук*		*«Семен або Грицько Андрущуки ще добре пам'ятали..»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
2170.	*Семен Височан*	полковник Семен Височан	*«…повстанського полку знаного на Підгір'ї Семена Височана…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2171.	*Семен Германчук*		*«Більшість з них воювали ще з Лесиком – Пилип Золотаренко, Семен Германчук, Іван Горобей, Оверко Лапай, Степан Помпа, Саків Галдун…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
2172.	*Семен з Канева*		*«Мені розказував Семен з Канева»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2173.	*Семен Залізняк*	односельчанин Семен Залізняк	*«З місцевих дасть тобі Зінкевич з Грушківки двох Демиденків, Семена Залізняка,…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2174.	*Семен Середа*	скуйовджений і розхристаний Середа, Семен	*«За мить знову бухнуло, тепер ще далі, і тут же на Артема налетів скуйовджений і розхристаний*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна;

		Середа або Малий, всюдисущий Семен Середа, юний Середа,	*Середа»*		експресивно-оцінна
2175.	*Семен Харченко*		*«Не треба Пилипа Хмару змішувати з Семеном Харченком, який оперував на Поділлі під псевдонімом Хмара»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2176.	*Семен Чучупака*	сільський отаман Семен Чучупака	*«В другій Семен Чучупака, Пономаренко і я»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2177.	*Семенюк*		*«— Пишіть! – наполіг Станімір – Проців, Гультайчук, Семенюк»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
2178.	*Семінарист Кирик*		*«Біля багаття Маруся впізнала семінариста Кирика й Устима Гаркавого, якого всі називали Шановний…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2179.	*Семко Королюк*	сліпий Семко	*«…син сліпого Семка Королюка…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2180.	*Семко Коцюх*		*«…а сам Коцюх на довгі роки потрапив у немилість…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2181.	*Сендера*	помічник начальника повітової міліції, жид Сендер, уповноважений	*«Сендера, що був одночасно й неофіційним уповноваженим кам'янської чека по боротьбі з*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

		кам'янської чека по боротьбі з повстанчим рухом	*повстанським рухом…»*		
2182.	*Сенів із Сокаля*		*«…а згодом – Сеніва із Сокаля»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2183.	*Сенкевич*	поляк	*«…як писав колись поляк Сенкевич... нема в мене милосердя ні краплі..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2184.	*Серафим Ступа*	капітан Ступа	*«…до конкретного Серафими Ступи, що був у Горопахах…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2185.	*Сергій Адамчук*		*«…було нас троє – Сергій Адамчук, Стасик Радецький, поляк, і я»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2186.	*Сергій Дроботко*		*«…до Сергія Дроботка, якому пощастило уникнути депортації…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2187.	*Сергій Качинський (Остап)*	Сергій Качинський – комендант, Сергій Качинський (Остап) – перший командир відділу УПА, Качинський – член ОУН	*Сергій Качинський (Остап) – перший командир відділу УПА, син бідного селянина…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2188.	*Сергій Курило*		*«Це Сергій Курило – вчорашній*	Р. Федорів «Палиця для	нейтральна

			прикордонник…»	прокажених»	
2189.	*Сергій Курінний*	товариш Сергій, підпоручник Курінний	*«В той час у мене був мій товариш, підпоручник колишнього мого полку, Сергій Курінний»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2190.	*Сергій Манько*	Сергій Манько (Ящур)	*«Сергій Манько (Ящур), із с. Садова…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2191.	*Сергій Наїдко*	старий кооперативний діяч з Воротнева	*«…де керував Сергій Наїдко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2192.	*Сергій Полікша*		*«…є лише нарис холодноярця Сергія Полікші…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
2193.	*Середа*		*«…завтра забирай з собою обох галичан: …Середу…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна; інформаційно-оцінна
			«Саме тут над'їхав Завірюха з Гордієнком та Середою і почав підганяти: пора!»	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
2194.	*Середульший Грицько Томенко*		*«…з восьмого класу прибіг привітатися з братом середульший Грицько Томенко...»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
2195.	*Середуща Маруня*		*«Середуща Маруня любилася з хлопцем з приміського села…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2196.	*Середущий брат*		*«…увійшов приймаком мій*	Р. Федорів «Палиця для	характеристична

	Василь		*середущий брат Василь…»*	прокажених»	
2197.	*Середущий Юрко*		*«Середущий Юрко, присівши на долівці, бавився братовими острогами…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
2198.	*Сержант Володимир*		*«…сержант Володимир повідомив, що він залишився один з групи…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2199.	*Сестра Зіна*		*«Батьки і сестра Зіна були депортовані в 1940 році»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2200.	*Сестра Катерина*	Кася	*«…сестри моєї Катерини…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2201.	*Сестра Мар'яна*		*«Буквально перед від'їздом завітав до них сестри Мар'яни син…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2202.	*Сестра Марія*		*«…і ви добре знаєте, де мій чоловік, моя сестра Марія…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2203.	*Сестра Маруня*		*«…обидві сестри: Теодозія та Маруня…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2204.	*Сестра Ольга*		*«Дося навіть у темряві впізнала «сестру Ольгу»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2205.	*Сестра Теодозія*		*«…обидві сестри: Теодозія і*	Р. Федорів «Палиця для	характеристична

			Маруня…»	прокажених»	
2206.	*Сестричка Оля*		*«…там грались місяцем мої братики Олежик і Андрійко та сестричка Оля»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2207.	*Сєров*		*«Є тут Сєров, Їжакевич, Красіцький»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2208.	*Сидір*		*«Двері відчинив Сидір, його ровесник»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
2209.	*Сидір Андрощук*	помічник повстанського отамана Артема Онищука	*«Вмираю спокійно, вересень 1923, Сидір Андрощук»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2210.	*Сидір Гунявий*	мельничанський богатій Сидір Гунявий	*«Молоденька дівчина, сирота Палазя, яка служила наймичкою у мельничанського багатія Сидора Гунявого, зробила мені непомітний знак заплаканими очима…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2211.	*Сидір Задоя*		*«З цієї групи повернувся лише один цибулівський неграмотний Сидір Задоя»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
2212.	*Сидір Назаренко*		*«На головному відтинку оборони командував Сидір Назаренко…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна

2213.	*Сидор Волощук*		*«…за зябра того завідувача, Сидора Волощука, взяли б не так скоро…»*	А. Кокотюха «Червоний»	нейтральна
2214.	*Сидорчук*		*«…на будові до мене підійшов Сидорчук…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2215.	*Сидор-Шелест*		*«Хоча якраз цього дня Сидор-Шелест..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2216.	*Сильвестр Затовканюк (Уголь)*	Сильвестр Затовканюк з Полонки, знаний також як Пташка, перший підпільник на Волині з 1938 року	*«…провідником був Сильвестр Затовканюк (Уголь) з Полонки…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2217.	*Симиренко*		*«Сам дійшов до вершин, шанований в таких авторитетів, як…. Симиренко…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
2218.	*Син Аникій*		*«…син Аникій упав від німецьких бомб у Рівному того ж дня…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2219.	*Син Григор*		*«…дотепер не зле маються ваші сини Митро та Григор…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2220.	*Син Данило*		*«…він вдівець, має власну хату в селі Заполоч за три милі звідси і сина Данила»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична

2221.	*Син Дмитро*		*«…ми з братовим сином Дмитром…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2222.	*Син Дмитро*	Дмитро з Бистричан	*«…Дмитро з Бистричан наїжджає і привозить мамі ковбаси…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2223.	*Син Клава*		*«Зайду, розуміється. А де Клава?»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2224.	*Син Мендель*		*«…син Мендель торгував у трафіці тютюном і рибою…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2225.	*Син Мошко*		*«…до них переїхала жити її сестра Рівка зі своєю свекрухою Малкою і сином Мошком»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2226.	*Син Петро*		*«…священикові сини Петро…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2227.	*Син Роман*		*«…священикові сини…Роман»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2228.	*Син Роман*	Роман Гайдаш	*«…і згинув слід львівського студента Романа Гайдаша в задимленому Майданеку…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2229.	*Сини Іцик, Хаїм*		*«…сини Іцик і Хаїм, які торгували телятами…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2230.	*Синьоока Синичка*		*«…і в тієї синьоокої Синички, що*	Р. Федорів «Єрусалим на	характеристична;

			сиділа на першій парті…»	горах»	інформаційно-оцінна
2231.	*Ситник*		*«Лише Ситник, кооператор із Межиріцького району, щось тихо оповідав хлопцям…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2232.	*Сичевський*	представник обласного центру Казимир Сичевський, жирний Сичевський	*«І я тобі скажу: цей Сичевський – справді поц рідкісний»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
2233.	*Сікевич*	українець, полковник Сікенвич, командир 290-го полку	*«…командиром 290-го полку став українець – полковник Сікевич…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2234.	*Сільвейстров*	лісник Сільвейстров	*«…вони почали шукати побачення з повстанцями через лісника Сільвейстрова…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2235.	*Сільський «король» Митр Данильців*		*«…ще одного сільського «короля» Митра Данильціва…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2236.	*Сільський богомаз Крицун*		*«…такий собі саморобний сільський богомаз Крицун…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2237.	*Сільський війт Іван Качурик*		*«Сільський війт Іван Качурик упирався..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2238.	*Сільський газда Дмитро Гараздюк*		*«…сільський ґазда Дмитро Гараздюк наклав на себе*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна

			обов'язок»		
2239.	*Сільський парох отець Чарот*		*«…сільський парох отець Чарот, який прагнув лідерувати…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2240.	*Сільський професор Северин Гайдаш*	Северин Петрович, вчитель Сиверин Гайдаш, сільський апостол Сиверин Гайдаш	*«Гайдаш тюпав собі «серединою дороги», навмисно підкреслюючи, що «політикою не бавиться»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2241.	*Сірий*	права рука Сендера, здоровенний конокрад із Бандурової	*«Правою рукою Сендера був здоровенний конокрад із Бондурової – Сірий, якого Сендера вирятував від смерти під дрючками селян, що упіймали його з парою крадених коней»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; інформаційно-оцінна
2242.	*Сіроманець*	вухань	*«— Він, – широко аж до вух, усміхнувся Сіроманець»*	В. Шкляр «Маруся»	інформаційно-оцінна
2243.	*Сіроманець – Василь Макар*	референт СБ КЕ ПЗУЗ	*«…Сіроманець – Василь Макар, референт СБ КЕ ПЗУЗ…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; інформаційно-оцінна
2244.	*Скирда*		*«Керував цими підпільниками Скирда та І. Курченко»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2245.	*Скіба*	жандарм Скіба-Мазур	*«— Пане профессоре! Жандарм Скіба-Мазур»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; нейтральна
2246.	*Скороходов*	чорнобривий комісар	*«…шморгав носом ставний,*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;

		Скороходов	*чорнобровий комісар Скороходов»*		експресивно-оцінна
2247.	*Скрипаль Клим Запоточний*		*«...то сирота Олена наймала скрипаля Клима Запоточного…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
2248.	*Скрипник*	посол Скрипник, «свій чоловік»	*«…але то свій чоловік, посол Скрипник, хай зробить»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
			«…всі були комсомольцями часів Скрипника…»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
2249.	*Славко*		*«Славко працював у школі сторожем...»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2250.	*Славко*	Святослав, племінник сусідки	*«Заарештували Славка, Святослава, племінника моєї сусідки»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
2251.	*Славко Пащак*		*«Славко Пащак сказав, що він не сподівався в таборі прочитати таку статтю»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2252.	*Славко Ружицький*	командир «стрибків», командир «яструбків» Славко Ружицький	*«…промовив той, що був старшим групи, Славко Ружицький…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
2253.	*Слідчий губернського суду Радов*	інтелігентний жидок Радов, «товаріщ»	*«Згодом «товаріщ» Радов написав акт обвинувачення…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна

		Радов			
2254.	*Слідчий Гусик Семен Наумович*	товариш Гусик, слідчий	*«Другий поверх, десятий кабінет, слідчий Гусик Семен Наумович»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
2255.	*Слідчий Матвєєв*		*«А от слідчий Матвєєв розлютився і почав кричати…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2256.	*Слідчий Яків*	Янкель, Яків Зільберман, рідний брат Менделя Зільбермана, товариш Зільберман, слідчий Зільберман	*«Справу мою передали слідчому Якову…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2257.	*Служниця Ганна*		*«…зовсім непомітно до головного покою вбігла служниця Ганна»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2258.	*Служниця Яся*		*«…помагав господареві та його служниці Ясі…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2259.	*Собєсяк*	лагерні бандюги	*«Всі лагерні бандюги – Бараньчик, Фіногенов, Собєсяк, Попандопало, Жаботинський – сиділи тихо…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2260.	*Совіцький командир Максим Романович Непийвода*		*«…Непийвода засновував у Черчені колгосп «Нове життя»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2261.	*Соколов*		*«Соколова прогнали, прийшов Квашенко»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна;

					інформаційно-оцінна
2262.	*Соловій*	бунчужний кінної сотні Іван Соловій	*«Соловій! Андрійченко! Отамасі – оба!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
		полковник Соловій	*«Його заступниками обрано: Чорноту, Соловія…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
2263.	*Соловйов*		*«В Росії були буржуазні історики, як-от Соловйов…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна; інформаційно-оцінна
2264.	*Солодка удовиця Килина*		*«…вдова нас тепер цікавить, – полковник теж підвівся. — Солодка удовиця Килина»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; експресивно-оцінна
2265.	*Соломія*	мала Соломинка, Соля, Стебелинка	*«Ми з Ольгою давно вирішили, що дівчинку назвемо Соломією…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
2266.	*Солонько*	боровицький отаман Солонько	*«Боровицький отаман Солонько»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2267.	*Соня Барабаш*	Соня «Сонечко», «Сонечко»	*«Зайдете ввечері й спитаєте Соню Барабаш»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2268.	*Соня Малиш*	Тетяна Малиш	*«Соня Малиш, родом десь із Бойківщини…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2269.	*Соратник Калачов*	товариш Терешко-Калачов	*«…Максим, що негайно став Залізняком, і Терешко, що не знайшов собі гідного*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична

			відповідника…»		
2270.	*Сосюра*		*«Я не починався ні від Шевченка,ні від Франка, ні від Сосюри…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2271.	*Сотенний «Буреверха»*		*«…хлопці з боївки сотенного «Буреверхи»...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2272.	*Сотенний Богдан*		*«…в околицях Копилля гине сотенний Богдан…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2273.	*Сотенний Чарнота*	Петро Вакалюк	*«Я сотенний Чарнота, хлопче, – пронизував партизан очима Василька, – і питаю тебе ще раз: що ти тут робиш посеред ночі?»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична; нейтральна
2274.	*Сотник Анрмії УНР Симон Сазонтів*		*«…та сотника Армії УНР Симона Сазонтіва на кладовищі Монпарнас, біля уквітчаної могили Симона Петлюри…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2275.	*Сотник Армії УНР Іван Зуб*		*«1935 року коштом сотника Армії УНР Івана Зуба з'являється друге видання…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2276.	*Сотник Бабиченко*		*«Зокрема сотник Бабиченко посварився з Тютюнником – обіцяли ж озброїти, а що вийшло?!»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2277.	*Сотник Баланівський*		*«…зайшла військова частина під командуванням Старостіна,*	М. Дорошенко «Стежками	характеристична;

			Чорного та сотника Баланівського…»	Холодноярськими»	нейтральна
2278.	*Сотник Божко*		*«…сотник Божко з хижим лицем і чорною шкіряною пов'язкою на оці вже оголив шаблю…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2279.	*Сотник Бойко*	гостролицький сотник Бойко, полковник Армії УНР Бойко, розчервонілий сотник Бойко	*«— Полковник Армії УНР Бойко! – виголосив я врочисто, підвищуючи сотника Бойка у званні»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
2280.	*Сотник Верніш*		*«…сотники Ганіхер і Верніш…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2281.	*Сотник Втікач*		*«Вітається з молодим сотником. — Як? Прошу? Втікач? – посміхається…»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична
2282.	*Сотник Ганіхер*		*«…сотники Ганіхер і Верніш…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2283.	*Сотник Гордієнко*		*«Завірюха приїхав у супроводі сотника Гордієнка та козака Середи…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2284.	*Сотник Діброва*		*«Нарікали ми всі на Григор'їва, а сотник Діброва сказав…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2285.	*Сотник Дмитро Вітовський*		*«Слова, які свого часу адресував своїм воякам сотник… Дмитро*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична

			Вітовський…»		
2286.	*Сотник Коломиєць*		*«Немає ще сотника Коломийця, який командував полком Січових Стрільців»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична
2287.	*Сотник Купчанко*	начальник оперативного відділу 3-го корпусу Купчанко	*« Сотник Купчанко не встиг нічого перепитати…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2288.	*Сотник Микола Бондаренко*		*«Ці завдання взяв на себе сотник Микола Бондаренко»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2289.	*Сотник Осип Станімір*	курінний Станімір	*«Сотник Осип Станімір покликав поручника Мирона Гірняка на коротку нараду…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2290.	*Сотник Перезвін*		*«— Сотник Перезвін, – сказав швидко сотник»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2291.	*Сотник Петрів*	сотник Петрів зі Шполи	*«…йдучи так поміж трупами, натрапив я на вбитого сотника Петріва зі Шполи»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична
2292.	*Сотник Пугач*		*«…що з рештою моїх, що залишились на другому фронті з сотником Пугачем та Дорошенком – не знаю»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2293.	*Сотник Твердохліб*		*«Твій татко сотник Твердохліб –*	Р. Федорів «Палиця для	характеристична

			кубанський козарлюга…»	прокажених»	
2294.	*Сотник Темний*		*«Третьою сотник Темний»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2295.	*Сотник Фесенко*	уроженець Чигирина	*«…тимчасово, до прибуття із-за залізниці Кваші – прийняв сотник Фесенко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2296.	*Сотня Богуна*		*«Я перебуватиму в Троєцьких лісах із сотнею Богуна…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2297.	*Софіїн син Ярослав*		*«…командантом боївки був найстарший Софіїн син Ярослав…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2298.	*Софія Корчувата*	старша сестра Софія	*«Котрогось надвечір'я Софія Корчувата придибала до мене…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2299.	*Софія Маланючка*		*«…і вгадували люди, що то Софія Маланючка…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2300.	*Софроній*	отець Софроній, потіївський батюшка	*«…проте часто гостював у отця Софронія…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2301.	*Спасибенко*	шофер Спасибенко, «герой дня»	*«Полонений був українець, мав тільки службову посвідку на прізвище Спасибенко»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; інформаційно-оцінна
2302.	*Спляча Лідуся*		*«…кивнула головою на сплячу Лідусю…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна

2303.	*Сріблярчук*	старий Сріблярчук, парох старий Сріблярчук	*«Ті зробили своє. І парох старий Сріблярчук.»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
2304.	*Ставидло*		*«Група чека… пішла виконувати якесь завдання від Ставидла»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
2305.	*Сталін*	Йосип Вісаріонович	*«По сметрі Сталіна, ген-ген у 57-ому…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна; ідеологічна
		Боговідступник Сталін, наймогутніший вождь Сталін	*«…з читальні забрали портрет Шевченка, а на його місце повісили портрет Сталіна…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	
		вождь Сталін, Йосип Сталін	*«…щоб нам вічно жив і був здоров наш учитель і вождь товариш Сталін»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
			«Пропоную послати вітальні телеграми Сталіну, Калініну,… Чубарю, Балицькому»	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		батько Сталін, найзлочинніший тиран світу Сталін	*«…і ви повірили в божество найзлочиннішого тирана в світі Сталіна…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	
2306.	*Станайтіс*	латиш Станайтіс	*«…це штаб чека, на чолі з уповноваженим Станайтісом – латишем…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична

2307.	*Станичий Шугай*		*«…станичий Шугай закликав у своїй промові до помсти над окупантами…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2308.	*Станіслав Романовський*	Лідин батько, київський присяжний повірений Станіслав Романовський, пан Романовський, покійний Романовський	*«Лідиного батька, київського присяжного повіреного Станіслава Романовського, російські матроси-революціонери закололи багнетами…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
2309.	*Стара Богиня*		*«Я пам'ятаю стару Богиню…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2310.	*Стара Гандзиха*		*«Стара Гандзиха, в якої Галина квартирувала…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2311.	*Стара Журбенчучка*		*«Стара Журбенчучка впевнена, що синові пороблено»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2312.	*Стара Когутячка*	Анна Когутяк	*«..Анна Когутяк розщедрилася на півкопи яєць для Ірини…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2313.	*Стара Максимчиха*		*«…з розчухраною солом'яною стріхою хатину старої Максимчихи…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна

2314.	*Стара Малакуха*		*«…хоча б гроша кинув старій Малакуці…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
2315.	*Стара Паньчиха*	баба Паньчиха, перелякана Паньчиха, бабуся Магдалина Паньчиха, бабуся Магдалина Небнесна	*«Стара Паньчиха довго придивлялась до молодої дівчини…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2316.	*Стара повитуха Перчиця*	матінка сліпої Євдосі, покійна ворожбитка Перчися, мудра відунка Перчися	*«Її матуся, покійна ворожбитка Перчиця, поклала дитину спати в затінку під розквітлою липою…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
2317.	*Стара Савчинська*		*«…стара Савчинська, від якої невістка хліб ховає…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2318.	*Стара Ставнючка*		*«Стара Ставнючка, як називали її в селі…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; експресивно-оцінна
2319.	*Стара Тереня*		*«…я був смішний, бо якось стара Тереня, набожна жінка…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2320.	*Стара Тимчиха*		*«…стара Тимчиха, його жона, умить посивіла…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна

2321.	*Старенька Чучупачиха*	стара Чучупачиха	*«Василь Чучупака встав із-за стола і підійшов до старенької Чучупачихи, яка під час наради смажила пампушки»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
2322.	*Старий Бачинський*		*«…і як опинився на вулиці Тополевій у своїх знайомих Бачинських…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2323.	*Старий Данило*		*«…почухав потилицю старий Данило…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2324.	*Старий Данило Гуц*	Гончар Данило	*«А був тут у нас на Запоріжжі один ганчар, Данило Гуца звався…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2325.	*Старий Діброва*		*«…старий Діброва мечеться уздовж воріт...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна; інформаційно-оцінна
2326.	*Старий Іван Кузьмак*	вуйко Іван Кузьмак	*«Старий Іван Кузьмак спеціально для нанашки Настуні змайстрував невеликий ослін…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2327.	*Старий Кац*		*«…воював із горілкою, із корчмою старого Каца, «годив»…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2328.	*Старий Лука*		*«…привезли вони й лікаря –*	Р. Федорів «Єрусалим на	характеристична;

	Луканюк		*старого Луку Луканюка…»*	горах»	експресивно-оцінна
2329.	*Старий Тимко Шинькар*		*«…тобто шкільного сторожа старого Тимка Шинькаря…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2330.	*Старий Томенко*		*«…старий Томенко схопився з лавиці…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
2331.	*Старий управитель Хшон*		*«…що старого управителя Хшона знайшли мертвим і докторового сторожа родину вирізали…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2332.	*Старий Чучупака*	отаманів батько, батько Чучупаки	*«Не хоче старий Чучупака і накривати по-людськи після того, як Коцур спалив»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
2333.	*Старий як світ Кузьма Гриб*	Гойда	*«…старий як світ Кузьма Гриб, якого в селі прозвали Гойдою»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2334.	*Старий, сивий молдаванин Білецький*		*«Того ж вечора до нас посадили ще й смертника, старого сивого молдаванина Білецького…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна
2335.	*Старожитній Блуд*		*«…а, отже, старожитній….Блуд водить манівцями ворожі стежі…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2336.	*Старостін*		*«…зайшла військова частина під командуванням Старостіна…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

2337.	*Старша дочка Грушевського Ольга*		*«Справді, старша дочка Грушевського Ольга відбувала покарання також тут..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2338.	*Старша Сашуня*		*«Я й видав старшій Сашуні карточку начальника гарнізону…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
2339.	*Старшенький Іванко*		*«…тільки старшенький Іванко почав зі страху заїкатися…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2340.	*Старший брат Дем'ян*		*«…старший брат Дем'ян разом із середущим Кирилом…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2341.	*Старший лейтенант Богомолов*		*«Новим слідчим був старший лейтенант Богомолов, москаль»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2342.	*Старший лейтенант Дубенко*		*«Мене «прийняв» старший лейтенант Дубенко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2343.	*Старший лейтенант Калюжний*		*«…старший лейтенант Калюжний наказа клич зняти»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2344.	*Старший лейтенант МГБ Собінов*		*«Говорить старший лейтенант МГБ Собінов!»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2345.	*Старшина Данченко*		*«…познайомився і побесідував…зі старшинами Данченком…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2346.	*Старшина Лука Полудень*		*«При цій розмові був присутнім і старшина Лука Полудень…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; інформаційно-оцінна

2347.	*Старшина Панченко*		*«…познайомився і побесідував… зі старшинами…Панченком.»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2348.	*Старшина Селецький*		*«…познайомився і побесідував… зі старшинами…Селецьким…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2349.	*Стасик Радецький*		*«… було нас троє – Сергій Адамчук, Стасик Радецький, поляк, і я»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2350.	*Стасюк*		*«Тамадували на бенкеті по черзі …Стасюк…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
2351.	*Сташко*		*«А Тадзік і Сташко – завзяті!»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична
2352.	*Степан*		*«…на всякий випадок кажу Степанові – гони коней!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
2353.	*Степан*	переляканий п’ятирічний Степан	*«Переляканий п’ятирічний Степан волочив за собою Кузьму, меншого братика…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; експресивно-оцінна
2354.	*Степан*		*«Цей звався Степан, а той, одні кажуть…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
2355.	*Степан Бандера*	Бандера	*«…під проводом Степана Бандери проголошує Акт відновлення Української держави…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
		провідник Степан	*«…в Дублянах разом із нашим провідником Степаном*	Р. Іваничук «Вогненні	

		Бандера	*Бандерою…»*	стовпи»	
		Бандера	*«Та Бандера на це рішуче не погодився»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
2356.	*Степан Гупало*		*«Надвечір Гупало заховав у грабині двадцять козаків напоготівлі (серед них були і його рідні брати Іван та Степан)…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
2357.	*Степан Кравс*	лисий Кравса, галицький комуніст Кравса	*«…Степан Кравс – українець з Любачева…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2358.	*Степан Новак*		*«Серед «нових» були Степан Новак та Іван Бардась, обоє ще повні оптимізму»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2359.	*Степан Пиріжко*		*«Хмара видав підпільників Петра Цимбалюка, Степана Пиріжка, Івана Шевчука, Григораша та вчителя Джуса»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна; інформаційно-оцінна
2360.	*Степан Помпа*		*«Більшість з них воювали ще з Лесиком – Пилип Золотаренко, Семен Германчук, Іван Горобей, Оверко Лапай, Степан Помпа, Саків Галдун…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; інформаційно-оцінна;
2361.	*Степан Семенюк*	«Марко Бараболя»,	*«Звали його Степаном*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

		«Андрій», рядовий повстанець «Прокіп», Іван Мисик, «В-408»-номер 86, Петро, суспільно-політичний референт ОУН Волині, Полтавець	*Семенюком»*	першими»	нейтральна
2362.	*Степан Соколовський*	брат Степан, самітній печерник	*«Був у Соколовських ще один брат, найстарший Степан, але він носив рясу й шаблю до рук не брав»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2363.	*Степан Чепрага*		*«Аж поки не спіткнувся Степан Чепрага...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2364.	*Степанко*	Степаночко	*«Степанко дуже змарнів і поблід»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2365.	*Степанко*		*«— Степанко – то перед тим, як мого на війну забрали»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; експресивно-оцінна
2366.	*Степовий*	командир військового округу «Говерла»	*«…увійдеш в довір'я до самого Степового, командира військового округу «Говерла»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2367.	*Степура*	губерніяльний	*«…з яким познайомився у 1918 році у губерніяльного комісара*	Ю. Горліс-Горський	характеристична;

		комісар Поділля	*Поділля Степури»*	«Холодний Яр»	дейктична
2368.	*Стефа*		*«Червонощока дівчина, на ім'я Стефа…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2369.	*Стефа з Лисичан*		*«…про Стефу з Лисичан, з якою збирався одружитися…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2370.	*Стефаник*		*«…не кажучи вже про твори Стефаника…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
			«Якщо Стефаникові герої не мали й гадки відірватися від землі…»	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	
2371.	*Стефанович*		*«…революціонери Дейч і Стефанович, щоби підняти на Чигиринщині революційне повстання, використовують гасло самостійності України…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2372.	*Стефко Клевчик*		*«…шевське прізвище – Клевчик…гм, Стефко Клевчик;»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2373.	*Факадей*	сторож на прізвище Факадей	*«…тобто колгоспний польовий сторож на прізвище Факадей…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2374.	*Сторчан*		*«…що курені Довбенка і Сторчана пробували прорвати лінію облоги…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
2375.	*Стрілець Іржавець*		*«Іржавець слухає, втягує носом*	У. Самчук «Чого не гоїть	характеристична

			свіже повітря…»	вогонь»	
2376.	*Стрілець УГА Циган*		*«…стрілець УГА Циган…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2377.	*Стрілець Івашко*		*«Я, стрілець Івашко, стою перед Богом…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2378.	*Струк*	отаман Струк	*«…большевики поставили його в один ряд з отаманом Зеленим, Ангелом і Струком»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
			«Маю зв'язок із загонами Струка, Ангела, Дякова»	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
			«…з Київщини – від Струка…»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
2379.	*Студент медицини О. Орс*	провідник ОУН округи О. Орс	*«Закарпатець, студент медицини О. Орс…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2380.	*Ступницький*	полковник Ступницький, звався Гончаренком	*«…був полковником колишньої, ще революційної, Української Армії, що звався Ступницький…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2381.	*Стьопа*		*«— Покинь, Стьопа!»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2382.	*Стюрков*		*«Ти ж робив спротив … І Стюркові, і Ангелові…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
2383.	*Суворін*		*«Здорово відбрили Суворіна…»*	В. Фольварочний «Симон	характеристична;

				Петлюра»	нейтральна
2384.	*Суворов*		*«Після Богдана Україна не дала жодного великого полководця на кшталт Суворова…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
2385.	*Султан-Гірей*		*«Зближає нас те, що як виявилося, ми оба почали військову службу в кавказькій кавалерії під командою князів Хана-Нахічеванського та Султан-Гірея»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2386.	*Сура*		*«Старі – Герш, Малка і Сура, а також малий Мойш зійшли…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2387.	*Сусід Гершко*		*«Мої тато мали сусіду Гершка..»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2388.	*Сусід Гнат*		*«— І як то воно, як подумаєш, – просторікує сусід Гнат…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2389.	*Сусід Гордій*		*«А що сталося потім? – додає Гордій, маючи на увазі часи Пілсудського…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2390.	*Сусід Тимко*		*«…просторікує він із своїми сусідами Гордієм, Тимком та Феодосієм…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2391.	*Сусід Феодосій*		*«…просторікує він із своїми сусідами Гордієм, Тимком та*	У. Самчук «Чого не гоїть	характеристична

			Феодосієм…»	вогонь»	
2392.	*Сусідка Мар'яна*	Мар'яна Миколаївна, Мар'яночка	*«…– звернулась до нього сусідка Мар'яна…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
2393.	*Сусідська дівчина Орися*		*«…і за це Орися дотепер покутує..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; дейктична
2394.	*Сутяга*		*«Сутяга, сидячи під дубом, сперся на стовбур і тихенько похропував»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2395.	*Табірний маляр Микола Плужник*		*«…табірного маляра Миколу Плужника з Кривого Рогу..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2396.	*Табукашвілі*		*«На підмогу прийшли червоні загони Алєксєєва, Одінцова, Табукашвілі…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2397.	*Таваріщ Наг*	слідчий «суддя» Наг	*«…призвів до якої її слідчий «суддя» – «таваріщ» Наг…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична
2398.	*Тагора*		*«…на різних зібраннях художників чи письменників вірш Тагора…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2399.	*Тадеуш Скожина-Скожиньовскі*		*«…перша армія, генерал-бригади Тадеуш Скожина-Скожиньовскі!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2400.	*Тадзік*		*«А Тадзік і Сташко – завзяті!»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична

2401.	*Таємний агент «Непитай»*		*«Із доносу таємного агента «Непитай»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; інформаційно-оцінна
2402.	*Танас*	Танасій Галайчук	*«Отой Танас, що кривуляє на праву ногу…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2403.	*Танасиха*	метка Танасиха, стара Танасиха, недосвідчена пупорізка Тансасиха	*«…коли недосвідчена пупорізка Танасиха закопувала при межі пуповину – вона не прикопала її…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2404.	*Таня*	тітка Таня, сяюча радісна Таня, бідна Таня, сестричка Таня, Татяна, Тетяна Григорівна, Таня Морозівна, Таньчик, молоденька Татяна	*«— Тут ось від Тані записка»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2405.	*Тарас Лоханський*	курінний отаман Тарас Лоханський	*«На Січі був курінний отаман Тарас Лоханський»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2406.	*Тарас Шевченко*		*«…завдяки Кобзареві Тараса Шевченка…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
			«…зокрема й поеми Тараса Шевченка…»	О. Яворська «На чужих вітрах»	
			«…співця долі України – Тараса Шевченка…»	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	

			«…на фасаді якого висів портрет Тараса Шевченка…»	В. Шкляр «Маруся»	
		святий Шевченко, Тарас Шевченко	*«…забороняли все українське, навіть вшановувати нашого святого Шевченка»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
			«— Не знаю! Шевченко щось і нам казав: кохайтеся, та не з москалями...»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
			«— Шевченко наш! – твердо сказав Сопрон…	У. Самчук «Морозів хутір»	
			«За це докоряв Богу Шевченко»	С. Семенюк «І гинули першими»	
		славетний Кобзар	*«…як писав своєю кров'ю славетний Кобзар…!»*	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	
2407.	*Тарасов*	«мій» Тарасов	*«Посилаю свого Тарасова»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична
2408.	*Тато Микола Середа*		*«…тато Микола Середа брався виробляти з мене свідомого українця…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2409.	*Татяна*	побратим Татяна	*«Не встиг Татяна докінчити своєї мови, як Олена вже підійшов і заїхав Татяну поза вухом»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична

2410.	*Телепин*		*«Зв'яжешся з Телепином, де начальником міліції Іван Голота – наша людина»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2411.	*Темний*		*«…схилити до амністії членів холодноярського повстанського комітету Петренка, Темного, Чучупаку...»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; інформаційно-оцінна
2412.	*Теодозія Твердохліб*	добродійка Теодозія	*«…стоячи на хвіртці пані Теодозії Твердохліб…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2413.	*Терехов*	бувший політичний референт котрогось з українських міністерств	*«До комітету вибрали … Та Терехова – бувшого політичного референта котрогось з українськиї міністерств»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2414.	*Терешко*	чуловий Терешко	*«— Та це вони лише бокс... Щоб золу з костей вигнати, – сказав Терешко»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2415.	*Терешко*	Терешко Перепада, Петрівський хлопець, якийсь Терешко	*«Он там Терешко розтягає свою двоярку…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
2416.	*Терещенко*	міністр Тимчасового уряду	*«…приїжджали міністри Тимчасового уряду: Керенський, Терещенко, Церетелі…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
2417.	*Терещенко*	степовий	*«З нею приїхали степові*	Ю. Горліс-Горський	характеристична;

		повстанський ватажок, начальник обозу	*повстанські ватажки – Терещенко і Копач»*	«Холодний Яр»	нейтральна
2418.	*Терлецька Явдоха*		*«Терлецька Явдоха не має радості через чужі біди»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2419.	*Тетяна Семанюкова*		*«…мав час придивитися до тої Тетяни Семанюкової...»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2420.	*Тиміш Олексієнко*	Тиміш Олексієнко-Корч, Тимош Корча	*«Коли підвівся, розшукав Тимоша Олексієнка, на прізвисько Корч…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2421.	*Тиміш Омельченко*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2422.	*Тимофій Лобода*	отаман Тимофій Лобода, отаман повстанського полку імені Симона Петлюри	*«Разом з ними в голубому салоні їхав отаман повстанського полку імені Симона Петлюри Тимофій Лобода»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2423.	*Тимофій*	мандрівний дяк, гайдамака Тиміш,	*«Поїхав по Олексу батько, горбулівський дяк Тимофій*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична;

	Соколовський	горбулівський дяк, православний дяк, батько Тимофій, простоволосий тато, начальник штабу повстанської бригади імені Дмитра Соколовського	*Соколовський, разом із дочкою Сашею»*		нейтральна
2424.	*Тис*		*«На Запоріжжі група упістів Оленя, на Шинківцях заліг Тис»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	нейтральна
2425.	*Титус Ковальський*	гімназист	*«— Титус, – трохи знітившись, сказав юнак»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
2426.	*Тихін Бухало*		*«Особливо дався втямки такий Тихін Бухало, не з тих Бухалів, що на Запоріжжі…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; інформаційно-оцінна
2427.	*Тишанін*	Вася	*«— Можна додати йому допомогу Лютого або Тишаніна»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
2428.	*Тіна*	Шевченкова дочка Тіна	*«Привела їх Шевченкова дочка Тіна – симпатична, весела дівчина…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2429.	*Тіна*	вчителька-аристократка Тіна	*«—То Старий Завіт, – пояснила мені вчителька-аристократка Тіна»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2430.	*Тітка Домаха*		*«Вишивала тітка Домаха –*	У. Самчук «Чого не гоїть	характеристична

			Петра Даниловича Карого...»	вогонь»	
2431.	*Тітка Зінька*		*«Троян пригадує, коли тут ще жили тітка Зінька, дядько Корній, їх дочка Катерина, їх зять Павло»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2432.	*Тітка Клава*		*«— Тьотю Клаво! Я їду!»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2433.	*Тітка Ксенька*		*«У тітки Ксеньки»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2434.	*Тітка Оля*	вдова дядька Григорія	*«…мова не про роботу, а про тітку Олю, дружину, точніше – вдову Григорія Титаренка»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2435.	*Ткачук*	Ткачук – чотовий УПА	*«Дещо пізніше зустрівся з Ткачуком…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2436.	*Ткачук*	громадський обвинувачувач директор школи Ткачук, старий комуніст Ткачук	*«…мав виступати як громадський обвинувачував директор школи Ткачук…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2437.	*Тов. Менжинський*		*«…ГПУ в складі голови тов. Дзержинського, членів тов. Менжинського та Ягоди….»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2438.	*Товариш*		*«Велика це удача, товаришу*	Р. Федорів «Палиця для	характеристична

	Дністровський		*Дністровський»*	прокажених»	
2439.	*Товариш Енукідзе*		*«1 листопада з розкішної трибуни сам товариш Енукідзе вітав..»*	Ю. Горліс-Горський «Час вибиратися за кордон»	характеристична
2440.	*Товариш Зубов*	Олександр Іванович	*«Прошу до телефону товариша Зубова»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2441.	*Товариш Каганович*		*«…бо там організована сільськогосподарська артіль імені Кагановича»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2442.	*Товариш Кублик*		*«Ось недавно читав нам лекцію товариш Кублик з обкому партії…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2443.	*Товариш Лацис*		*«…візьму, сяду і про все напишу рапорт Товаришу Лацису»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
2444.	*Товариш Леонід Романюк*	сотник 3-ї Залізної дивізії Леонід Романюк	*«…адже його товариша, сотника 3-ї Залізної дивізії Леоніда Романюка було обрано 12 лютого 1939 року послом…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2445.	*Товариш Максимчук*		*«Товариш» Максимчук підійшов до ліжка і лагідно полклав руку мені на чоло»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2446.	*Товариш Пелехатий*		*«Сподівався, що його товариш Пелехатий, який тоді був…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична

2447.	*Товариш Перець*		*«Нова влада назвала її ім'ям невідомого Артемові товариша Перця…»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
2448.	*Товариш Петро Майсюра*		*«…додавав його товариш Петро Майсюра»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2449.	*Товариш Порайка*		*«…і бувшому голові нашого виконкому товаришеві Порайку»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2450.	*Товариш Соболєв*		*«Товариш Соболєв буде радий…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2451.	*Товариш Чобіт*	колгоспний голова товариш Чобіт, Олекса Іванович Чобіт	*«…наш колгоспний голова товариш Чобіт і такого з себе чемного вдає..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична інформаційно-оцінна
2452.	*Товариш Шліман*		*«Я їм пригадав ще й товариша Шлімана»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
2453.	*Товариш-брат Ваня*		*«— Слухайте, товаришу-брате Ваню, – промовив він привітно й ледве чутно»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2454.	*Товаришка Зіна*	товаришка Зіна Самойлович	*«Товаришка Зіна зробила гнізда для своїх двох курочок…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
		дочка священника Зіна	*«…був суд за забиття їхньої товаришки Зіни Самойлович»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	

2455.	*Тодор*	брат Тодор	*«…у Катерини, бавив дітей, потім у брата Тодора пас худібку…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2456.	*Тодось Іларіонович*	Тодосько, Теодор Іларіонович, Теодор Скочиляс, Тодось Скочиляс	*«…Тодось Іларіонович вчився в Празькому Карловому університеті…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2457.	*Толстий*		*«…але скажу вам, що такої Росії, як ви читали у Толстого чи Тургенева,давно нема»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2458.	*Тоня*		*«Теща мала в запасі цілий тузін імен: Наташа, Валентина, Ліда, Лєна, Віка, Тоня…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2459.	*Трагік Василь Ткачук*		*«…артистів Коломийського театру – … і трагіка Василя Ткачука…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2460.	*Тракторист Іван*		*«…тракторист Іван виорав загін кам'яного поля…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2461.	*Трейко*	полковник Трейко	*«…мовчазна ця постать озвалась пошепки, і я дізнався, що це був полковник Трейко»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2462.	*Тринадцятирічні сестри-близнючка Юзя і Влодзя*		*«…зайшли до хати, в якій мешкали дві тридцятилітні сестри-близнючки Юзя і Влодзя»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична

2463.	*Трихманенко*		*«Цю частину червоних водив по лісах наш місцевий зрадник Трихманенко…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2464.	*Трішман*	начальник концтабору, капітан Трішман	*«Вона й представила мене начальникові концтабору капітанові Трішманові»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2465.	*Трохим Голий*	загиблий Трохим Голий	*«…Антін Грозний, котрий заступив загиблого Трохима Голого…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
2466.	*Троцький*		*«Ідеологічно-шкідливі твори Троцького і Бухаріна забрати з бібіліотеки…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна; ідеологічна
		главковерх	*«Усі вони, на тверде переконання главковерха Троцького…»*	В. Шкляр «Маруся»	
			«Оповідають, що, коли Троцький ще був у Кремлі,відвідав його одного разу батько»	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	
			«Ленін і Троцький набагато жорстокіше прибрали до рук Україну ніж царі»	Ю. Степовий«У Херсонських степах»	
		Лев Бронштейн-Троцький	*«В Петрограді вже давно Лєнін-Троцький»*	У. Самчук «Морозів хутір»	
			«аля Троцький»	Ю. Горліс-Горський «Ми	

				ще повернемось!»	
		Троцький, Лейба Трорцький, тов. Троцький, Лейба Бронштейн-Троцький	*«Червоний військовий комісар Лейба Бронштейн-Троцький організував червону Гвардію…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		Лейба Троцький	*«Тому байдуже, чи Лейба Троцький тут заправлятиме, чи генерал Денікін»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	
		більшовик Троцький	*«…уже мав зустрічі з більшовиками Троцьким і Мануїльським...»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
		Льова Троцький, наркомвоєнмор Льова Троцький, «Червоний цар»	*«Перед тими частинами і місцевими чекістами виступав з промовою Наркомвоєнмор Льова Троцький»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
2467.	*Трубин*	дід Трубин	*«Окрім 110-літнього діда Трубина…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2468.	*Тур з Копча*		*«…німці розстріляли Тура з Копча…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2469.	*Тургенєв*		*«…але скажу вам, що такої Росії, як ви читали у Толстого чи Тургенева, давно нема»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна

2470.	*Тутешній газда Петро Ориня*		*«…де вбило громом тутешнього ґазду Петра Ориня…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2471.	*Тьотя Тіна*		*«…а мене тьотя Тіна ще одного віршика навчила»!*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2472.	*Тютюнник*	генерал Тютюнник	*«Ніби гостей приймав сам генерал Тютюнник…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
		генерал Тютюнник	*«Сказав написати звіт і визначив годину прийняття у генерала Тютюнника»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		ад'ютант Ю.Тютюнник	*«…із своїм ад'ютантом Ю. Тютюнником вивели до трьох сотень…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		пан Тютюнник	*«…каже пан Тютюнник нема рації тримати таку масу повстанського війська…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
2473.	*Тюха*	приблуда Тюха	*«…бо чого проти них були варті ці троє приблуд – Тюха, Матюха й Ванька Долубай»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2474.	*Уваров*	кубанець Уваров	*«Кубанець Уваров – отаман Холодного яру…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2475.	*Удовиця Марія*		*«…хлопець рвучко увійшов до хати й побачив удовицю Марію…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична

2476.	*Удодова Вустя*		*« Окрім 110-літнього діда Трубина і Удодової Вусті…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2477.	*Український козак Розум*		*«…з якою одруживсь український козак Розум…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2478.	*Улас Самчук*		*«…до Львова приїжджав Улас Самчук...»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
			«…роман Уласа Самчука «Марія»	О. Яворська «На чужих вітрах»	
			«…зустрівся з редактором газети «Волинь» Уласом Самчуком»	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
2479.	*Уліянчик*		*«Зі мною також Уліянчик»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2480.	*Уля*		*«— Как тебя зовут? –Уля»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
2481.	*Уляна*		*«…вона вже чверть години повчає Уляна та Маланку…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
2482.	*Уляна Волощук*	донька Ульяна, зв’язкова Уляна, зв’язкова Волощук	*«Уляна Волощук, або, як її називають колеги, Волощучка…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2483.	*Улянов*	старшина відділу полковник Улянов	*«Це був старшина відділу полковник Улянов»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична

2484.	*Уляночка-паняночка*		*«Криницю копатиму, Уляночко-паняночко»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2485.	*Уляша*		*«Маму і Уляшу забрали»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; експресивно-оцінна
2486.	*Уніатський холмський єпископ Мокрицький*		*«Це видно із розмови, яку Гонта мав з Уніатським холмським єпископом Мокрицьким»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2487.	*Упириця баба Лісна*		*«…про упирицю бабу Лісну, яка випиває з дівчат кров…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2488.	*Уповноважений економгрупи Едлін*	жидок Едлін	*«…уповноважений економ групи Едлін, серйозний і «ліберальний», як на чекіста, жидок»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2489.	*Уповноважений Наг*		*«…уповноважений Наг приніс до 6-ї камери папір…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2490.	*Уповноважений Науменко*		*«На допиті уповноважений Науменко притиснув йому добре дверима пальці…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2491.	*Урядовий юрист-консультант пан Гальперн*		*«Тільки з урядовим юрист-консультантом паном Гальперном…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2492.	*Усміхнений Славко*		*«Усміхнений Славко ввірвався до сіней разом з хвилею холодного*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична

			повітря»		
2493.	*Устим Гаркавий*	шановний Устим	*«Біля багаття Маруся впізнала семінариста Кирика й Устима Гаркавого, якого всі називали Шановний…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2494.	*Устинка*	сестра Устинка	*«Василь хотів востаннє побачити своїх рідних сестер: Віру,Ганю, Устинку…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; експресивно-оцінна
2495.	*Утьосов*		*«… мене навіть тепер, через тридцять років, тіпає від Утьосова…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2496.	*Учителева дружина пані Марія*		*«…підлогу на кухні зчищала лопаткою учителева дружина пані Марія…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2497.	*Учитель Анатолій Никифорович*		*«Учитель Анатолій Никифорович мав козу…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2498.	*Учитель Ліневич із Давидгородка*		*«Хіба іноді – з учителем Ліневичем із Давидгородка про щось бесідував…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2499.	*Учитель математики Бурик*		*«…учителя математики Бурика…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2500.	*Учитель ремісничої школи Іван Лобода*		*«…й закінчує траурну процесію труна з учителем ремісничої*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична

			школи Іваном Лободою»		
2501.	*Учитель Шинкарук*		*«Учитель Шинкарук хотів вірити…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2502.	*Учителька Надійка Миронюк*		*«…вечір провів з учителькою Надійкою Миронюк»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2503.	*Учителька-полтавчанка Марфа Яківна*		*«…з учителькою-полтавчанкою Марфою Яківною перед евакуацією на початку війни»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2504.	*Ф. Нечуйко*	комуніст Нечуйко	*«…а начальником міліції став цибулівський комуніст Ф. Нечуйко…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2505.	*Ф. Мелешко*	Фотій Мелешко	*«…як твердили мені В. Кедровський та Ф. Мелешко»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2506.	*Фармацевт Софія*		*«Загинула фармацевт Софія…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2507.	*Фаровіч і Фалєєв*		*«…коли на Поділлі коїла злочини «опертройка» на чолі з Фаровічем і Фалєєвим…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2508.	*Фахівець з україножерства барон Нольде*		*«…і фахівцем з україножерства бароном Нольде»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2509.	*Федас із Клецька*		*«Одним із них був Федас із*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

			Клецька…»	першими»	нейтральна
2510.	*Федір*		*«В Сибірі в цей самий час без батька святкує свято наша дорогенька Настуня з її дітками Володею, Олександрою, Федором, Григором і Марусею»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
2511.	*Федір Бабенко*	голова сільради Федір Бабенко	*«…Равич – зять Федора Бабенка, голови сільради»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
2512.	*Федір Заєць із земвідділу*		*«…Федора Зайця із земвідділу, начальника пошти Гриба і ще двох солдатів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2513.	*Федір Корш*		*«Чергового приїзду після відвідин могили Федора Корша…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
2514.	*Федір Палій*	сотник повстанського загону Федір Палій, командир окремого летючого загону Федір палій, отаман Палій	*«…а що зник десь отаман Палій, помітили тільки тоді, коли забігли до лісу»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
2515.	*Федір Чужак*		*«…друзі й не помітили, як дійшли до хати Федора Чужака»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
2516.	*Федір Щербина*	академік Федір Щербина	*«Не було особливого бажання напрошуватись переночувати до*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

			Федора Щербини…»		
2517.	*Федір Юлинин*	переможений Федір, пасічник Федір Юлинин	*«…то Федір Юлинин бив Марусю»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
2518.	*Федоренко*	холодноярець Федоренко	*«Через гатку перейшов холодноярець Федоренко, який ходив з хлопцями за старшого»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2519.	*Федоренко*		*«Якось Федоренко, знаний донощик…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2520.	*Федоренко з Тагачі*	клятущий Федоренко	*«Господи, Федоренка з Тагачі»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2521.	*Федорів син Ілько*	Ілько	*«…Федорів син, який три тижні тому вернувся з німецьких робіт»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2522.	*Федорченко*	другий провідник Херсонщини, капітан Федорченко	*«Їхню розмову перервав прихід Федорченка…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
			«Майор танкових військ Федорченко»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
2523.	*Федот*		*«…щоб завтра вдосвіта до мене прийшли Федот і Марко»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
2524.	*Федь Богинин*		*«Федь Богинин тримав для «свіжих» яєць дві-три курки…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична

2525.	*Федь Долішній*		*«Хіба минулого тижня не були арештовані Федь Долішний…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; інформаційно-оцінна
2526.	*Федь Конопчик*		*«Ми з Одаркою Пилипівною стояли на тому самому місці – навпроти воріт Федя Конопчика…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2527.	*Федь Куропас*		*«Та й мова тут не про Федя Куропаса…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2528.	*Федько*	комдив Федько, гарний Хведьо	*«…у містечку навіть стояв штаб комдива Федька…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2529.	*Федько Пєсков*	кацанчук з Жаботина	*«— Федько Пєсков!...А ми ж його перестрівали в лісі як їхали назад…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2530.	*Федя*	беззубий Федя	*«…Федю, з яким він листується…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2531.	*Фелікс Ніклевич*		*«…представився як капітан польського війська Фелікс Ніклевич»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2532.	*Фельдкурат отець Габорак з Вербіжа*		*«…залишився в живих лише я й фельдкурат отець Габорак з Вербіжа…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична
2533.	*Фершал*	затятий бурлака	*«За муром стояли осідлані коні, яких затяті бурлаки Ладим і*	В. Шкляр «Чорний	характеристична

			Фершал навіть не пускали попастися, весь час тримали напоготівлі»	Ворон»	
2534.	*Филип II Еспанський*		*«— Філипп II Еспанський чи Наполеон – мав-мав?»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2535.	*Филоненко*		*«Колишні холодноярці, а нинішні комендант Филоненко і Закревський…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2536.	*Філько*	наймит Філько	*«…здорового, як віл, парубка, на ім'я Філько»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
2537.	*Фіма Салганік*	київський жид Фіма Салганік	*«Київський жид Фіма Салганік, що вже чотири роки крутив слідством...»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2538.	*Фіногенов*	лагерні бандюги	*«Всі лагерні бандюги – Бараньчик, Фіногенов, Собєсяк, Попандопало, Жаботинський – сиділи тихо…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2539.	*Фіхте*		*«Ніякого почуття політичної тактики. Дали Канта, Фіхте, Маркса, Гегеля…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2540.	*Флоріан Ліва*	італієць Ліва, італійський купець	*«Перед селом, неподалік кар'єру, стояв італійський купець Флоріан Ліва…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2541.	*Фон де Бах*		*«— З різних. Із західних, східних. З Берліна новий ес-ес, фон ден Бах,*	У. Самчук «Чого не гоїть	характеристична

			прибуває»	вогонь»	
2542.	*Фон Лянге*		*«Обносили, обтерли, і вийшла з мене баронеса фон Лянге»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2543.	*Франко Петричко*	Франко Петричко зі Львова, галицький комуніст Петричка	*«…Франко Петричко зі Львова – всі комуністи»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2544.	*Франц-Йосип*		*«…австрійського цісаря Франца-Йосифа, йому вони й присягали…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2545.	*Француз X*		*«…француз X, англієць Y,німець Z пишуть зовсім інше!»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2546.	*Французька дворянка Шарлота Корде*		*«Згадайте хоча б так французьку дворянку Шарлоту Корде»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2547.	*Французький генерал Табуї*		*«Вони окремо і я окремо. Із французьким генералом Табуї»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна
2548.	*Фридрих*		*«— Ах, знаємо, знаємо! – перебив Вайза Пшор. — Дух Фридриха був дух Фридриха, а наш є наш!»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2549.	*Фьодр Качан*	Качан-Макаров, Макаров	*«— Качан! Фьодор Качан! – озвалось негайно обличчя з сильним кацапським акцентом»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2550.	*Хаїм*	медведівський Хаїм, різник	*«Та ж це нашого медведівського Хаїма різника син!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

2551.	*Ханенко*	сотний булавної сотні Ханенко, сільський отаман Ханенко	*«Післати думаємо Ханенко (сотник булавної сотні)»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2552.	*Харченко*	уповноважений «по українській контрреволюції» Харченко, емігрант Харченко, Харченко-чекіст	*«Увечері прийшов до мене уповноважений «по українській контрреволюції Харченко»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2553.	*Харченко-Хмара*		*«…розбив череп мертвого вже Харченка-Хмари…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна
2554.	*Харько*	запорожець-«характерник» Харько	*«— Читав, або чув може пісні та перекази про запорожця-«характерника» Харька?»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2555.	*Хведір*		*«Пригадуєш: Хведір, Ілько, Макар, брат-близнючок Крисанф?»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2556.	*Хведоська Махобеїха*		*«…що десь там на Шинківцях Хведоську Махобеїху за «велику губу» шомполами спороли…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2557.	*Хвещук*	старшина Хвещук, чигиринець Хвещук, член ревкому Хвещук	*«Члени ревкому, українці, Ільченко, Сатана, Хвещук, – прислали до нас листа…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна

2558.	*Хвойко*		*«Були це Душенко і Хвойко, обидва українці»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; інфрмаційно-оцінна
2559.	*Хім'якова Юля*		*«…а біля неї ламала руки не стара ще жінка, Хімякова Юля»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2560.	*Хлебов*	командір Хлебов	*«Командир енського ескадрону армії Будьонного Хлебов…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2561.	*Хмура Німкеня*		*«…що Хмура Німкеня майже через день запрягає коня у бричку..»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; інформаційно-оцінна
2562.	*Ходя*	китаєць Ходя, «сліпий» Ходя, ординарець Ходя, Ходя-китаєць	*«— А що? – в один голос спитало всі одинадцятеро козаків, навіть Ходя-китаєць спитав,як ніколи, виразно: — А сцьо?»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2563.	*Холодноярець Закревський*		*«…Юрій у товаристві холодноярців Івана Філоненка і Закревського підводою вирушив з Олександрівки…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2564.	*Холодноярець Іван Філоненко*		*«…Юрій у товаристві холодноярців Івана Філоненка і Закревського підводою вирушив з Олександрівки…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2565.	*Хома*	старий титар Хома, суворий титар Хома	*«…ключ від нього хорониться в старого титаря Хоми»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; інформаційно-оцінна

2566.	*Хоменко*		*«У Кваші багато Іван-городців з Хоменком…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2567.	*Хорунжий Віктор Баранецький*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2568.	*Хорунжий Гаєвський*		*«…хорунжий Гаєвський із прапором чорношличників…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2569.	*Хорунжий Дмитро Климишин*		*«Могила хорунжого Дмитра Климишина вибігла над саму річку...»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2570.	*Хорунжий Жілінський*	хорунжий Богданівської кінної сотні	*«— Отож, від цієї хвилини я – хорунжий Жілінський»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2571.	*Хорунжий Калинівський*		*«Зі мною хорунжий Каліновський і юнак Павлусь»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2572.	*Хорунжий Леонтій Березовський*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький,*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична

			Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»		
2573.	*Хорунжий Яків Демидюк*	січовий стрілець Яків Демидюк	*«Хорунжий Яків Демидюк воював у сотні…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2574.	*Хотин*	мовчазний Хотин	*«— А може б, їх ще спитати?.. – озвався мовчазний Хотин»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна; інформаційно-оцінна
2575.	*Христинка*	Христинка Смолякова	*«Назвали Христинкою»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2576.	*Христина Постолянюк*	Христина Йосипівна, Христина Йосипівна Постолянюк, малярка Христя Постолянюк	*«…таке було дівоче прізвище Христини Постолянюк…отієї он молодої жінки…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2577.	*Христя*	чорнява Христя	*«Стояв, обнявши чорняву Христю із хуторів»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
		бідна Христя	*«— Що? Христю може забрали? Кажи!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
2578.	*Хрін (мельниківець)*		*«Загін Хріна вдало зробив напад на*	С. Семенюк «І гинули	характеристична;

			в'язницю в Дубно»	першими»	дейктична
2579.	*Хрущов*		*«…що до Львова приїхав сам Хрущов…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
			«За Хрущова почалась «воєнізація» заводів»	С. Семенюк «І гинули першими»	
2580.	*Худа вирячкувата Доська*	розхристана підсліпувата Доська, балакуча Доська	*«…а його мама, худа вирячкувата Доська – прибиральницею»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; експресивно-оцінна
2581.	*Худолій*	холодноярський бурлака Худолій, полтавець	*«Холодноярський бурлака – Худолій, полтавець, під'їхавши приглядався не до гудзика, а до обличчя його власника»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2582.	*Цар Іван Лютий*		*«За царя, бувало, ніякої такої тобі України і в думці не могло бути...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2583.	*Цар Микола II*		*«Саме в цей час цар Микола II зрікся царського трону Романових»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2584.	*Цар Олексій Михайлович*		*«…прапор, барви якого цар Олексій Михайлович позичив у щедрих голландців…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2585.	*Церетелі*	міністр Тимчасового уряду	*«…приїжджали міністри Тимчасового уряду: Керенський, Терещенко, Церетелі…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; нейтральна

2586.	*Цибух-Цибульський*		*«Приїжджий пан із Кракова, такий собі Цибух-Цибульський…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2587.	*Цінькалова Мирося*		*«Хресна мама молодої Цінькалова Мирося…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2588.	*Ціолтан*	член ревкому	*«…члени ревкому Чорненький, Ціолтан та Ананьєв відібрали у духовенства книги актів громадського стану…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2589.	*Цісар Франц-Йосиф*		*«…які напевне змайстровані ще за цісаря Франца-Йосифа…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2590.	*Цьоця Дося*		*«Треба зважувати кожне слово, цьоцю Досю…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2591.	*Чайковський*		*«Поховали замордованого Чечіля люди в кінці садиби на городі Чайковського»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«Тут стояла шовкова канапа, на якій сидів Чайковський..»	У. Самчук «Морозів хутір»	
2592.	*Чекістка Аза*	Амазонка	*«Піймавши чекістку Азу із Ржищева, яка взяла собі агентурне прізвисько Амазонка, Дяков одрізав їй праву грудь…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
2593.	*Червоноармієць Чернишов*		*«— Так, боєць той, Чернишов його прізвище, прикутий.*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична

2594.	*Черемшина*		*«…не кажучи вже про твори Стефаника, Черемшини…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; інформаційно-оцінна
2595.	*Черепенко*	знайомий Черепенко	*«…добралися аж до Новоград-Волинська, де я мав знайомого Черепенка»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична
2596.	*Черкаський єпископ Миколай*		*«…як вона сама любила казати, не черкаський єпископ Миколай, а сам Господь Бог»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2597.	*Чернець Шварц*		*«І там живе мій далекий родич Шварц. Він – банкір...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2598.	*Чернов*		*«—…Я. Чернов, умєю это сделать…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2599.	*Черняк*	командир Новгород-Сіверської бригади	*«…потім ліквідували командира Новгород-Сіверської бригади…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2600.	*Черчилль*		*«…(Черчилль подумав про це дещо пізніше, аж у 1946 році)»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2601.	*Четар Ісусусів Балицький*	товариш Балицький, четар Балицький	*«Товариш Балицький розповість вам яка праця жде нас сьогодні»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична
2602.	*Четовий «Мирт»*		*«При відступі загинув читовий «Мирт»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2603.	*Чехов*		*«…російську класику треба освоювати: Чехова чи*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична;

			Островського...»		нейтральна
			«Тут був Чехов, Винниченко і, навіть, сам граф Толстой»	У. Самчук «Морозів хутір»	
2604.	*Чечіль*		*«Поховали замордованого Чечіля люди в кінці садиби на городі Чайковського»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2605.	*Чиж*		*«— Чижові коня вбило, – самого контузило видно, бо лається і загикується!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2606.	*Чинбар Онуфрій із Сакатури*		*«…поки чинбар Онуфрій із Сакатури не оббілує звірини, взявши собі в заплату шкіру…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2607.	*Чінгісхан*		*«…тоді народиться Чінгісхан московського виробу…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2608.	*Член Всеукраїнської Ради військових депутатів штабс-капітан Микола Шинкар*	новопризначений командувач Шинкар	*«Новопризначений командувач Шинкар розпочав свою діяльність…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2609.	*Член Генерального Військового комітету полковник Поплавок*		*«…а члена Генерального Військового комітету полковника Поплавка віддати під трибунал»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична

2610.	*Член районного проводу ОУН Василь Гірняк*		*«…серед яких член районного проводу ОУН Василь Гірняк та сільські активісти»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2611.	*Член Центральної Ради Борис Мартос*	добродій Мартос	*«Відрядіть добродія Мартоса з листом генералові»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2612.	*Чоловік*		*«Чоловік зі Львова переночував і зник…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; інформаційно-оцінна
2613.	*Чоловічина*		*«То їхав Іван з-під гори з «Чоловічиною»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; інформаційно-оцінна
2614.	*Чорненький*	член ревкому Чорненький	*«…члени ревкому Чорненький …відібрали у духовенства книги актів громадського стану…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; інформаційно-оцінна
2615.	*Чорний*	командир відділу Чорний	*«…зайшла військова частина під командуванням Старостіна, Чорного….»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; інформаційно-оцінна
2616.	*Чорний Ворон*	командир кінноти Чорний Ворон	*«Попереду їхав командир кінноти Чорний Ворон»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; інформаційно-оцінна
		степовий бандит, отаман Чорний	*«Крім них з'явився на Херсонщині сильний загін Блакитного та махнівського типу летючий загін Чорного Ворона»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		побратим Чорний	*«Мав я кілька вибраних одчайдухів*	І. Лютий-Лютенко	

		Ворон	*– хлопців-побратимів: Пугач, Чорний Ворон, Залізняк, підполковник Дорошенко…»*	«Вогонь з Холодного Яру»	
		Чьорний Ворон, пан Чорний Ворон, курінний 25-го Черкаського куреня, керівник української військової делегації	*«— А ви, пане Чорний Ворон, бачу чомусь невдоволені?»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		студент Катеринославського гірничого інституту Микола Скляр, сотник Махна Чорний Ворон	*«…запасний полк Штиля і окремо ударно-розвідувальний загін Чорного Ворона…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
2617.	*Чорнобай Грицько*		*«Село невідоме авторові: Чорнобай Грицько»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
2618.	*Чорноволоса Софія*		*«…чорноволоса Софія і марна від любові Олена…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; експресивно-оцінна
2619.	*Чорногор Симен*		*«Село невідоме авторові: Чорногор Симен…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
2620.	*Чорноморець*		*«Скажіть Чорноморцеві, що ми з Присею до вечерні прийдем!»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	інформаційно-оцінна; дейктична

2621.	*Чорнота*	от. Чорнота	*«Його заступниками обрано: Чорноту…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; експресивно-оцінна
		помічник Андрій Чорнота, маленький Андрій Чорнота, нахмурений Чорнота, Похмурий, командир кінноти Чорнота	*«Чорнота називається, – аж з Кубані він. Але його наші люди люблять , бо він москалів дуже б'є»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
			«На чолі Холодноярської сотні їхали Чорнота й Отаманенко»	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
		Андрій Чорнота	*«Знайшов він тут і друга вірного – «кунака» Андрія Чорноту»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
2622.	*Чотар Кермич*	високий, стрункий, стрілецький старшина	*«Тільки один задержує спокій у цій схвильованій юрбі: високий, стрункий, стрілецький старшина четар Кермич»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична експресивно-оцінна
2623.	*Чотовий Андрій Мельник*		*«…дзвінко звучав дует двох вродливих юнаків чотового і сотника січовиків Андрія Мельника та Євгена Коновальця»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична
2624.	*Чубар*		*«Пропоную послати вітальні телеграми Сталіну, Калініну,… Чубарю, Балицькому»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2625.	*Чумаков*	комісар Дьома	*«— Хоч ти і комісар, Чумаков, але*	А. Кокотюха «Справа	характеристична

		Чумаков	*це лише значить, що всім нам твої вистави цікаві»*	отамана Зеленого»	
2626.	*Чуприна*		*«В Подільській губернії бродили банди Чуприни…»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; інформаційно-оцінна
2627.	*Чухрай Дмитро*		*«Село невідоме авторові:… Чухрай Дмитро…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
2628.	*Шамрай*		*«Гриць, Шамрай та Микитась»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
2629.	*Шашкевич*		*«Пам'ятаєте «дрібну цвітку» Шашкевича?»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2630.	*Швагер Іван*	шваґер Іван з Калиниченків, Іван Калиниченко, старий Калиниченко	*«…у Микити сидить другий шваґер Іван…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна
2631.	*Швайка*	мертвий Швайка	*«А от із Швайкою вийшла прикра історія»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
2632.	*Швайківський*	диригент Швайківський	*«…співаків під рукою вправного диригента Швайківського, родом з Ковля»*	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	характеристична; нейтральна
2633.	*Швець*		*«А чули ви такого Макаренка,*	У. Самчук «Морозів	Інформаційно-оцінна;

			Швеця, Андрієвського?»	хутір»	нейтральна
2634.	*Шепіль*		*«…з Поділля від Шепеля та інші»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
2635.	*Шестирічний Гриша*	синок дядька Юхима	*«Біля хати шестирічний Гриша…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична
2636.	*Шеф штабу Клим*	комендант «Січі» Клим	*«… у присутності шефа штабу Клима…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2637.	*Крем'янецький*	шеф штабу УПА Північ	*«…(так з серпня 1943 року Клим Савур підписав документи) і шефом штабу Крем'янецьким»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2638.	*Шеф Шульц*		*«Біля неї вмостились, розуміється, фон Лянге і Шульц…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2639.	*Шишкін*	художник Шишкін	*«…в добротних рамах, картин Айвазовського і Шишкіна..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2640.	*Шіллєр*		*«…а у так званого директора банку «для України» Мюллера чи Шіллера…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2641.	*Шінькарів*	Дзєдзьо-напівідіот	*«…де уже у сінях чатував на нього з мотузкою Шінькарів Дзєдзьо – напівідіот…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична

2642.	*Шістнадцятирічна Маня Мазур*		*«…ясні, милі очі шістнадцятилітньої Мані Мазур…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична
2643.	*Шкільний куратор Собінський*		*«…у Львові було вчинено замах на шкільного куратора Собінського…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2644.	*Шкільний сторож Лафрен*		*«Шкільний сторож Лафрен старанно виніс їх на шкільне горище…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2645.	*Шлейфер*		*«Це поруч із будинком Шлейфера»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична
2646.	*Шліхтер*		*«… помічник самого Шліхтера – Зубов»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2647.	*Шльом Гляйзер*		*«Жито ще й мусів підтакувати отому Шльомі Гляйзеру…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2648.	*Шмідт*		*«Чую творді кроки Шмідта…»*	Ю. Горліс-Горський «Ave dictator!»	характеристична; нейтральна
2649.	*Шопен*		*«Потім перейшла на вальси Шопенга»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2650.	*Шостак*		*«…до нього прилучився Коцур і Шостак»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична

2651.	*Шпайхерова*	стара Шпайхерова	*«Шпайхерова машинувала людям молоко на центрифузі…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2652.	*Шпильовий*		*«…в районі Мошнів розгулявся Шпильовий…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
2653.	*Шприндзя*		*«— Що вона тут хотіла? – нагло запитала Шприндзя рішучим тоном зовсім збентеженого, незграбного вояку»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2654.	*Штефан*		*«..якось іще «за Австрії» прадід наш Штефан, хлоп кмітливий…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2655.	*Штефан*	Штефан Бараба	*«Якби Штефан Бараба був якимось голяком…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2656.	*Штефан Данилишин*		*«То енкаведе арештувало Дмитра Бойчука, Василя Качура, Штефана Данилишина..»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2657.	*Штиловий*	зрадник Штиловий	*«…а між ними й Штиловий зв'язковий із степу…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
2658.	*Штиль*	командир повстанців Штиль	*«…натомість Штиль вніс пропозицію, аби оборонну лінію тримати під лісами»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«…повстанці Лютого та Штиля»	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	

		запасний полк Штиля	*«…запасний полк Штиля і окремо ударно-розвідувальний загін Чорного Ворона…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	
2659.	*Штірліц*		*«…котрий сидить за столом, навіть не креслить отих схем, як Штірліц»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична; нейтральна
2660.	*Шульце*		*«...сидів той самий лейтенант ес-есів, що назвав себе, якщо Яків дочув як слід, Шульце»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2661.	*Шусь*	права рука батька, чорноморський матрос Шусь	*«Права рука батька, чорноморський мартрос Шусь, нагадав Махнові, що судді з полків чекають»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2662.	*Щегловітов*	волосний воєнком	*«Навіть волосний воєнком Щегловітов обурювався таким грабунком…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2663.	*Щиро українська Оксана*		*«…знову ж підхмеленому тестеві подобалася щироукраїнська Оксана»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2664.	*Щорс*		*«Червоні Командири – Будьонний, Котовський, Щорс…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
		начдив	*«…після Черняка застрелили в потилицю начдива Щорса…»*	В. Шкляр «Маруся»	

2665.	*Щупленька паніматка Оленка*		*«…а щупленька паніматка Оленка (так він її називав) долучалась до нього таким ангельським голосочком….»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
2666.	*Щучкін*		*«І наче був біля нього агент самого Щучкіна»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	нейтральна
2667.	*Югеня*	кума Югеня, жінка Микити	*«…його югеня завжди скромна і непомітна..»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2668.	*Югеня Хведорова*		*«…здається, двох обдертусів у болото пустили, бо десь там у комору Югені Хведоровій заплуталися...»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2669.	*Юденіч*		*«…кажуть воює Колчак, десь там на півночі є ще Юденіч. Десь там на півдні – Корнілов»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; нейтральна
2670.	*Юзек Зелинський*	син провізора, чорнявий Юзек	*«— Мене звати Юзек, прізвище – Зелинський!»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; нейтральна
2671.	*Юзеф Вітвіцький*		*«...неподалік костелу мешкала родина Юзефа Вітвіцького…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
2672.	*Юлія Шубертівна*		*«… бо за кого в цій дирі мала вийти заміж – Юлія Шубертівна…»*	Р. Іваничук «Вогненні стовпи»	характеристична; нейтральна

2673.	*Юман*		*«…що відчули, зустрічаючи воїнів-визволителів, – продовжив Юман»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична; нейтральна
2674.	*Юнак Мітя*		*«Юнак Мітя, що йшов поруч мене, підкосився і впав з широко розплющеними очима»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2675.	*Юнак Павлусь*		*«Зі мною хорунжий Каліновський і юнак Павлусь»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; експресивно-оцінна
2676.	*Юрасько Хмельниченко*	безталанний син Богдана Хмельницького-Юрась	*«Нагадати про безталанного сина Богдана Хмельницького – Юрася, якого турки зашили в мішок і кинули з Турецького моста в Кам'янці-Подільському у Смотрич..».*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2677.	*Юрист Керенський*	Олександр Керенський, балярун Керенський, шеф Керенський	*«Я таки колись напишу про цього балеруна Керенського»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; експресивно-оцінна
2678.	*Юрій Городянин-Лісовський*	поручник Юрко Городянин, Залізняк, Городянин-Лісовський, Горський, Лісовський, Горліс-Горський, Юрій	*«Юрій Городянин-Лісовський прожив не життя, а пригодницький роман»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна; експресивно-оцінна

		Чорноярський, Юрко, пів сотенний Городянин, в’язень Горський			
		Юрко Горлиця-Горський, Юрко Горлиця, Юрій Горліс-Горський, Горський, Ю. Горський	*«…на свою нараду, на яку прибув і жвавий Юрко Горлиця-Горський»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		Юрко Городянин, «кандидат до гаража» Юрко Городянин	*«…(мова про Юрка Городянина.)»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	
		Юрко Залізняк	*«…його супроводжували ще брат Петро Чучупака, боровицький отаман Павло Солонько, Гриб, Квочка, Юрко Залізняк»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		старшина Залізняк	*«…народних месників Гонту і Залізняка…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		Юрко Залізняк, побратим Залізняк	*«…вони повторюють Залізняка і показують селянам «золоту грамоту від царя», в якій він дозволяє відбирати землю у панів…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	

			«— А знаєте, пане Залізняк, отой писака, що до вас підходив в обід – то большевицький шпигун»	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
		побратим Залізняк, командир Залізняк	*«Мав я кілька вибраних одчайдухів – хлопців-побратимів: Пугач, Чорний Ворон, Залізняк, підполковник Дорошенко…»*	І. Лютий-Лютенко Вогонь з Холодного Яру»	
		Горлиця	*«Звідси от. Чорнота та Горлиця пішли у Холодний Яр»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	
		Валентина Сім'янцева	*«До неї прикладаю документи на імя Валентини Сім'янцевої»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	
2679.	*Юрій Косач*		*«Дуже подобалась модерна «Облога» Юрія Косача…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
2680.	*Юрій Смолич*		*«Його випустили завдяки клопотанням Юрія Смолича…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	нейтральна
2681.	*Юрій Яновський*		*«…вухами Данилка із «Дитинства» Юрія Яновського…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична; нейтральна
2682.	*Юрко*	Мілин Юрко	*«Міля довідалась, що чоловіка звати Юрком…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2683.	*Юрко Васютин*		*«…карателям замало було одного Юрка васютиного…»*	Р. Іваничук «Рев оленів нарозвидні»	характеристична
2684.	*Юрко Коцюбинський*		*«А може, попросимо Юрка*	В. Фольварочний «Симон	характеристична

			Коцюбинського?»	Петлюра»	
2685.	*Юрко Маруняк*	однорукий Юрко	*«…що приніс її мамі однорукий Юрко Маруняк…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2686.	*Юрко Миськовець*		*«Юрко Миськовець, син дорожнього службовця..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична
2687.	*Юрко Рабенчук*		*«Упав закривавлений Юрко Рабенчук…»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична
2688.	*Юрко Семанюк*		*«Юрко ж Семанюк обіцяє весь маєток записати на Тетяну»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2689.	*Юрко Стеблина*		*«…Юрко Стеблина – п'ятдесятирічний маляр з Бистричан…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична
2690.	*Юрко Таган*	краянин Юрко Таган, агент Чека	*«Юрко Таган, арештований невинно»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична
2691.	*Юрко Тютюнник*		*«…з іншого боку вступила повстанська дивізія Юрка Тютюнника»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; нейтральна
		генерал-хорунжий Тютюнник, генерал Тютюнник	*«…яка свідчила, що він є представником повстанського штабу Юрка Тютюнника в Польщі»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	
		генерал-хорунжий Юрко Тютюнник,	*«…налагодити зв'язок з Повстансько-партизанським*	Ю. Горліс-Горський «Ми	

		начальник Повстанського партизанського штабу Юрко Тютюнник, начальник ППШ Юрко Тютюнник	*штабом Юрка Тютюнника»*	ще повернемось!»	
		Звенигородський отаман Юрко Тютюнник, генеральний обозний Тютюнник	*«Юрко Тютюнник? – мовив зраділо»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	
2692.	*Юрко Якимчук*		*«…це випало на мою і на Юрка Якимчука долю»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2693.	*Юркович*		*«— Дуже не тисніть на педаль, Юрковичу, бо ще ваша машина розсиплеться…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична
2694.	*Юродивий Варфоломій*	легесенький Варфоломій, божий чоловік Варфоломій, всюдисущий Варфоломій	*«Таємниця, яку їй відкрив божий чоловік Варфоломій»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
2695.	*Юрцьо*	панич Юрцьо, панич Юрчик, Юрчик	*«Панич Юрчик пішов до війська»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична

		Сріблярчук			
2696.	*Юрченко*		*«Юрченко понаписував таких страхіть…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	нейтральна
2697.	*Юрчик*	четар Білинський, Юрій Білинський, одинак Юрчик	*«— Спи, Юрчику! Я тебе заколишу…»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична
2698.	*Юстина*	провокаторка Юстина	*«Нашими стараннями там опинилась одна молода жінка, назвемо її Юстиною…»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2699.	*Юстина*		*«…а Юстина стоїть за вашими плечима, друже провідник…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
2700.	*Юстина Семенюк*	монашка, Юстина-монашка	*«Юстину Семенюк арештували відразу після того…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2701.	*Юхим Вах*		*«Юхим Вах, переселенець із Холмщини»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2702.	*Юхим Горошко*		*«Перед маршем Маруся сама подарувала Юхимові Горошкові…»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна
2703.	*Юхим Дорошенко*	дід Юхим Дорошенко	*«Довідався я про свою батьківщину від свого, по матері, 90-літнього діда Юхима Дорошенка»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

2704.	*Юхим Ільченко*	бувший коцурівський командир куреня, член «ревкому», «правдивий» українець	*«Під час вечері член повстанкому – Юхим Ільченко, приніс отаманові зразок відозви написаної Діхтярем»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; нейтральна
2705.	*Юхименко*		*«…завтра забирай з собою обох галичан:…Юхименка…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	нейтральна
2706.	*Я. Гарасименко*		*«…провів кілька годин, розмовляючи з Я. Гарасименком, І. Місечком та Я. Скаб-Івгою. Що з ними? Яка доля Апостола?*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2707.	*Я. Скаб-Івга*	Ярослав Скаб (Івга), Ярослав Скаб, Скраб-Івга	*«…провів кілька годин, розмовляючи з Я. Гарасименком, І. Місечком та Я. Скаб-Івгою. Що з ними? Яка доля Апостола?*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2708.	*Яблунівський*	вчитель Яблунівський	*«А чому ви нічого про Яблунівського не кажете?»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна
2709.	*Явдоким Шеляг*		*«Оце Явдоким Шеляг сказав, що ви тут…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	нейтральна
2710.	*Явдоким Щербак*	зрадник Щербак	*«…трьох забрали до полону, між ними і Явдоким Щербак»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна

2711.	*Явдоха*		*«…ми збираємось таємно в Криївці, на Явдошиному обійсті»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	характеристична
2712.	*Явдоха*	вдова Явдоха	*«— Треба знайти вдову Явдоху з синами провідати…»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична
2713.	*Явдоха Соколовська*	німа Явдоха Соколовська, уроджена шляхтянка, шляхтянка Ядзя, мама Ядвіга, Ядвіга Квасніцка	*«Заговорила німа Явдоха Соколовська»*	В. Шкляр «Маруся»	характеристична; експресивно-оцінна
2714.	*Явдошка*		*«— А! Гарні! Як пані! – гомоніла гаряча Явдошка»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична
2715.	*Ягода*		*«…ГПУ в складі голови тов. Дзержинського, членів тов. Менжинського та Ягоди….»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; інформаційно-оцінна
2716.	*Ядвіся*		*«— Йди, Ядвісю, до хати»*	А. Крушельницький «Дужим помахом крил»	характеристична; експресивно-оцінна
2717.	*Ядзя*	пані Ядвіга	*«…ти знову, Ядзю?»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; експресивно-оцінна
2718.	*Якась Діана*		*«…я з вас малював якусь Діану»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна

2719.	*Якась Маланка*		*«… чи вже доспівували про заручення якогось там Василя з якоюсь там Маланкою…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
2720.	*Якиїсь Василь*		*«…чи вже доспівували про заручення якогось там Василя з якоюсь там Маланкою…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична; експресивно-оцінна
2721.	*Якийсь Брянський*		*«…прочитавши в «Кієвской жізні» статтю якогось Брянського…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	характеристична; експресивно-оцінна
2722.	*Якийсь Дармограй*		*«…що з ним троє інших спеців цього діла – Калачов, Самойлов і якийсь Дармограй»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2723.	*Якийсь Сергеєв*		*«…якийсь Сергеев, людина теж з органів…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; експресивно-оцінна
2724.	*Якийсь Смірнов*	Смірнов, Павло Миколайович	*«— Там-таки... в Дермані... в семінарії. Якийсь Смірнов»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2725.	*Яким*	якийсь Яким, пан майстер	*«Закомандувавши злізти з коней, чорноліський полковник крикнув якогось Якима»*	Ю. Горліс-Горський «Холодний Яр»	характеристична; експресивно-оцінна
2726.	*Яким Золотаренко*		*«—А-а! Яким Золотаренко»*	В. Лопушанський «У споконвічному вирі»	характеристична; експресивно-оцінна

2727.	*Якимак*		*«…як якось на педраді висловився наш надобережний директор Якимак»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	нейтральна
2728.	*Яків*		*«Там, серед них, її кохання і надія, її Яків…»*	О. Яворська «На чужих вітрах»	нейтральна
2729.	*Яків*		*«В групі також були Олег, Володимир, Матвій, Яків»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2730.	*Яків Балаба*	«Залізний майор Палаба», Яків Балаба з Дерманя, псевдо Балаби – Троян, Троян	*«Яків Балаба отямився на асфальті, під самою гусеницею сталевого гіганта, що сааме вибухнув вогнем і палав, мов смолоскип»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; експресивно-оцінна
2731.	*Яків Бусел (Галина)*		*«…Яків Бусел (Галина) – політекономічний…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2732.	*Яків Ващук*		*«Серед нас є: Яків Ващук, Іванна Пшепюрська, Пантелеймон Лахнюк-Бондарчук…Попко Грінченко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2733.	*Яків Горбенко*		*«Яків Горбенко – добрий, досвідчений організатор…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	нейтральна
2734.	*Яків Гохват*	«пролетар»	*«…місцеві «пролетарі» Боря Теслер і Яків Гохват друкували прокламації, а розклеювала їх Роза Гулько»*	В. Шкляр «Маруся»	нейтральна

2735.	*Яків Дзюба*	товариш Дзюба, вусатий Дзюба, чекіст Дзюба, принишклий Дзюба, розхристаний та розпашілий Яків Дзюба, врятований Дзюба, зрадник Дзюба	*«З вами поїде товариш Дзюба»*	А. Кокотюха «Справа отамана Зеленого»	характеристична; експресивно-оцінна; нейтральна
2736.	*Яків Качур*		*«…став за челядника в млині Якова Качура…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2737.	*Яків Кондратенко*		*«Мати – хохлушка, батя – хохол: Яків Кондратенко…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	нейтральна
2738.	*Яків Радченко*		*«Чимало праці доклав Яків Радченко…»*	С. Семенюк «І гинули першими»	нейтральна
2739.	*Яків Різник*		*«Ось прізвища декого з них: Козак Филимон Бушанський, підстаршина Андрій Осьмачків, Хорунжий Віктор Баранецький, Хорунжий Леонтій Березовський, Олександр Головін, Андрій Іванів, Тиміш Омельченко, Леонід Перфецький, Олександр Полюй, Яків Різник…»*	Ю. Горліс-Горський «Ми ще повернемось!»	характеристична; нейтральна

2740.	*Якір*		*«Червоні командири – Будьонний, Котовський, Щорс, Якір…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; інформаційно-оцінна
			«Та ось появився маніфест Троцького і Якіра про амнестію для повстанців…»	І. Лютий-Лютенко «Вогонь з Холодного Яру»	
2741.	*Якобинець Марат*		*«…заколола ножем у ванні лідера революціонерів – якобинця Марата»*	А. Кокотюха «Червоний»	характеристична
2742.	*Якубів*		*«Учора прийшов Якубів та й каже: з галичанами…»*	У. Самчук «Морозів хутір»	нейтральна
2743.	*Ялисей Лютий*		*«…у другому гостеві Денис раптом упізнав… Ялисея Лютого…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; нейтральна
2744.	*Ян Чехович*		*«…яку купив у вдови довоєнного директора школи Яна Чеховича ще перед тим…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2745.	*Ян Шепарович*		*«…на жовтій бричці, якою їздив наш директор школи Ян Шепарович…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна
2746.	*Янкель*		*«Іван одразу впізнав знайомого різника, на ім'я Янкель»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична
2747.	*Януш Черненський*		*«…поки мене не взяв до свого двору Януш Черченський…»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична

2748.	*Янюк*	смертник Янюк	*«Ще з одним смертником, Янюком, відвели нас до тюрми №1»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2749.	*Ярема в Пустомельщині*		*«...Дороші та Круки, та бойовий Тарас Бульба, та Ярема в Пустомельщині»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	характеристична; нейтральна
2750.	*Ярина*		*«Він так розповідав про свою Ярину, що всі притихали і дивились на нього «ясними очима»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	нейтральна
2751.	*Ярко*	малий Веремійчик-Ярко, малий Ярко, закушканий Ярко	*«…нахилився над кубельцем, де лежав закушканий Ярко…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична; експресивно-оцінна
2752.	*Яровий*		*«У нас повно Махнівців, уже зарубали Ярового, Животовського…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; нейтральна
2753.	*Ярослав Герасименко*	Ярослав Герасименко (Я. Мова)	*«Ярослав Герасименко (Я. Мова), із м. Луцька..»*	С. Семенюк «І гинули першими»	характеристична; нейтральна
2754.	*Ярослав Гетьман*		*«…розклеював на воротах летючки з саморобними патріотичними віршами мого брата…Ярослава Гетьмана…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	характеристична; нейтральна
2755.	*Ярослав Гонтар*		*«— Вам, добродію, палець в рот не клади, – промовив Гонтар»*	Р. Федорів «Єрусалим на горах»	характеристична; нейтральна

2756.	*Ярослав Мудрий*		*«Ще великий князь Ярослав Мудрий боровся з цією пошестю…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; нейтральна
			«…свого часу були гнані люди Святослава Завойовника, Володимира Святого чи Ярослава Мудрого»	У. Самчук «Морозів хутір»	
2757.	*Ярослав Пастернак*		*«…оповідання про розкопки, які проводив в Крилосі…до війни Ярослав Пастернак…»*	Р. Федорів «Палиця для прокажених»	інформаційно-оцінна; нейтральна
2758.	*Ярославовий син Ізяслав*		*«…Ярославового сина Ізяслава, який доклав розуму і рук до цієї краси…»*	В. Фольварочний «Симон Петлюра»	інформаційно-оцінна; нейтральна
2759.	*Ясень*		*«…зв'язок з найближчим відділом Ясеня на Гурбах, він знає маршрут Ворога…»*	У. Самчук «Чого не гоїть вогонь»	інформаційно-оцінна
2760.	*Яструб*		*«…котрі полюбляли брати собі такі наймення, як Орел, Кібець, Ворон, Яструб…»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	інформаційно-оцінна
2761.	*Яструбенко*	командир полку Котовського, кривавий котовець Яструбенко	*«Яструбенко суворо запитав…»*	Ю. Степовий «У Херсонських степах»	характеристична; інформаційно-оцінна
2762.	*Яхонтов*	генерал Яхонтов	*«…тут є червона дивізія під*	М. Дорошенко «Стежками	характеристична

			командою Яхонтова…»	Холодноярськими»	
2763.	*Яхонтов-Дибенко*		*«Правда, тут осівся Яхонтов-Дибенко зі своєю дивізією…»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична; інформаційно-оцінна
2764.	*Яша Гальперович*		*«Яша Гальперович нервово кивнув, навіть спробував усміхнутися»*	В. Шкляр «Чорний Ворон»	характеристична
2765.	*Яша Големба*	політрук Галемба	*«…а політкомісаром Яша Големба, жид»*	М. Дорошенко «Стежками Холодноярськими»	характеристична
2766.	*Яшка*		*«І ось між людьми вони бачать знаного їм Яшку»*	У. Самчук «Морозів хутір»	характеристична